

587 K 1

DOCTRIN AR GUIR GRISTEN,

PE

INSTRUCTIONOU SANTEL,

E PERE E TESCOMP

CREDI, OBER, GOULEN, RECEO, TEC'HET; DA C'HOUZOUT EO,
CREDI AN OLL ARTICLOU A FEIZ, HA PRINCIPALAMANT AR RE-
SO ER *Gredo*; OBER AR PEZ SO GOURC'HEMENNET DEOMP
GANT DOUE HA GANT E ILIS; GOULEN AR PEZ SO ER *Bater*
HAC EN *Ave*; RECEO AR SACRAMANCHOU, TEC'HET DIOUZ AR
GUIR DROUG PEHINI EO PEC'HET.

GRAT GANT AN AUTROU MARREC.

Person eus a barres Penmarch,

HAC APROUET GANT AN AUTROU N'ESCAP A GUEMPER.

SANT-BRIEC,

E TY L. PRUD'HOMME, IMPRIMER HA LIBRER.

1846.

LETTRE A L'ÉDITEUR.

MONSIEUR,

JE viens de finir les deux ouvrages dont j'ai eu l'honneur de vous entretenir : le MANUEL et la DOCTRINE DU VRAI CHRÉTIEN.

Je me suis servi de quelques mots qui sont effectivement étrangers à la langue bretonne ; mais on s'en est également servi dans nos livres de catéchisme , parce qu'ils sont devenus d'un usage (1) tout à fait habituel , et parce qu'il vaut mieux , comme dit saint Augustin , être blâmé des savants que de n'être pas compris du peuple.

Quant à l'orthographe , connaissant assez bien les quatre dialectes , j'ai écrit les mots bretons comme on les prononce le plus ordinairement , en conservant aux lettres les sons qu'on leur donne dans nos alphabets latins et français. J'ai cru devoir agir de la

(1) Préface des Tropes par Dumarsais : l'usage est le tyran des langues.

sorte , pour éviter le reproche que l'on a fait au père Grégoire d'avoir employé, comme Daviès , trop de lettres doubles et beaucoup de lettres inutiles ; et aussi pour me conformer à la manière de parler et d'écrire de Marigo et de Le Bris , dont les excellents ouvrages sont aujourd'hui si facilement lus et compris , et si justement appréciés de tous les fidèles de nos campagnes.

Le plus ardent désir de nos bons cultivateurs est que leurs chers enfants apprennent d'abord à lire le latin , pour bien suivre les offices , et ils sont doublement heureux quand ils voient que , dès qu'ils ont appris à lire le latin , ils savent aussi lire le breton , et peuvent ainsi les édifier à l'église et à la maison.

Ce que je dis ici ne diminue en rien ma vénération pour certains hommes distingués par leur zèle et leur science , qui s'efforcent de préserver le breton du naufrage qu'il est menacé de faire dans le français. Les écoles et les grands chemins seraient , dit-on , des moyens bien hostiles employés contre lui ; mais heureusement on commence à reconnaître son excellence et son utilité , et déjà on le trouve assez important pour mériter qu'on le cultive et qu'on en donne les principes.

J'aurais désiré de tout mon cœur mieux savoir les rudiments et les règles d'une langue si ancienne (1) que son origine se perd dans la nuit des temps; d'une langue dont presque toutes celles de l'Europe ont emprunté une infinité de mots (2); d'une langue qui sert à plus d'une nation pour trouver l'étymologie d'un grand nombre de surnoms de famille (3), de noms propres de lieux, de villes, de rivières, de montagnes; d'une langue surtout qui a servi d'organe pour prêcher Jésus-Christ dans nos contrées et qu'aucune espèce d'infidélité n'a souillée depuis quinze siècles (4). J'espère néanmoins que j'ai écrit de manière à être facilement compris, et je prie M. PRUD'HOMME de donner à mon travail tous les soins qui sont en son pouvoir. Les rapports favorables faits à Mon-

(1) C'est une langue que Gomer, fils aîné du patriarche Japhet, a transmise à ses descendants, selon Callimaque, Josèphe et saint Jérôme (citation du P. Grégoire).

(2) Préface de la Grammaire du P. Grégoire, page 6.

(3) Floc'h, titre d'un simple gentilhomme qui accompagnait autrefois un chevalier, en breton Marc'heg, ou, par relâchement dans la prononciation, Marec. Floc'h et Marec sont des noms de famille assez communs en Bretagne (Le Gonnidec, voir les deux noms dans son Dictionnaire).

(4) Le Père Maunoir.

seigneur l'Evêque de Quimper par les examinateurs de mes manuscrits , et la bien estimable approbation de ce bon et éminent prélat dont j'ai été près de cinq ans le vicaire, pendant qu'il exerçait le ministère pastoral à Brest , me sont d'autant plus précieux et me dédommageront d'autant plus de mes peines, qu'ils me donnent lieu d'espérer que mes deux ouvrages contribueront à la gloire de Dieu et au salut des âmes , et dès lors , mon but est parfaitement atteint.

Oui , loués et glorifiés soient à jamais Jésus et Marie , auxquels je fais , du plus profond de mon cœur , humble hommage et entier abandon de ces deux livres !!!

Rapport de M. TALGORNE , chanoine honoraire , recteur de Melgren , supérieur des retraites bretonnes de Quimperlé.

J'ai lu avec édification un manuscrit de M. MARREC , recteur de Penmarc'h , intitulé : *Doctrin ar guir Gristen*. J'y ai vu des choses excellentes , très-instructives pour les fidèles ; je n'y ai rien remarqué de contraire à l'enseignement de l'Eglise sur les différentes matières qui y sont traitées , et dans ma conviction je crois que l'ouvrage sera très-utile et sera lu avec plaisir.

TALGORNE , *Prêtre.*

Rapport du révérend Père JAFFRÉ, aujourd'hui Missionnaire apostolique.

J'ai lu avec beaucoup d'intérêt un manuscrit de M. MARREC, recteur de Penmarc'h, intitulé : *Doctrin ar guir Gristen*. Cet ouvrage m'a paru très-propre à éclairer l'esprit et à toucher le cœur des fidèles.

Approbation de Monseigneur l'Evêque.

JOSEPH-MARIE GRAVERAN, par la divine miséricorde et la grâce du Saint Siège apostolique, évêque de Quimper.

Nous avons fait examiner les deux ouvrages en langue bretonne, *Manuel ar guir Gristen* et *Doctrin ar guir Gristen*, composés par M. MARREC, recteur de Penmarc'h.

Sur le rapport favorable qui nous en a été rendu ; nous en permettons volontiers l'impression, dans la confiance qu'ils contribueront puissamment à instruire et à édifier les fidèles de notre diocèse.

Donné à Quimper, sous notre seing, le sceau de nos armes et le contre-seing du secrétaire de notre évêché, le 23 Janvier 1845.

† J^h.-M., *Evêque de Quimper.*

Par mandement de Monseigneur :

ALEXANDRE, *Chan. hon.,*
Secrét. de l'Evêché.

AVIS.

Ar boan hon eus bet hon-unan , er gomme-
çamant , pa renquemp trei al latin pe ar gallec e
brezonec , hac an dezir da veza util d'ar bobl fidel
ha d'ar re-so carguet d'e instrui , o deus hon dou-
guet da scriva al levr-ma , hanvet DOCTRIN AR GUIR
GRISTEN , etc. Partaget eo e pemp loden , e pere e
c'aver espliquet symbolen an ebestel , gourc'he-
mennou Doue ha re an Ilis ; ar *Bater* hac an *Ave* ;
ar sacramanchou ; ar pec'het e general , hac e
particulier ar seiz pec'het capital... Var ar meas ,
evel er c'hæriou , e tesquer ar guirionezou quenta
eus ar religion en un oad e pehini n'o c'hompren-
net quet mād avoalc'h , ha deut da veza cossoc'h
e tispriser un instruction græt dre c'houlén ha dre
respont , oc'h e c'honsideri evel quentellion pere
ne zereont nemet ouz bugale yaouanq ; dre eno ,
an anoudeguez eus ar religion a so dister-meurbed
etouez ar bobl ; rac-se hon eus cavet a propos
rei ama dezan , evit e sicour , un instruction grê-
voc'h ha guelloc'h deut d'e zivis , o veza ma c'hal-
lo he len evel un histor , hac he c'honsideri evel
ul lectur devot pehini a ve mād-bras da ober e
præsanç oll dud an ty.... Ar sourcennou a bere

hon eus tennet quement hon deus scrivet a zo
 caer-meurbed hac anavezet-mad : o henvel a zo
 guella meuleudi a allemp da ober eus al levr-ma :
 an doctoret o deus composet Catekis ar C'honcil a
 Drant, Couturier, Berger-de-Charancy, Chevas-
 su, Ligory, Bouvier, Guillet, Collet, Frayssi-
 nous, o deus græt hac a ra c'hoas enor ha gloar ho
 amzer, dre'r zantelez eus ar vuez ho deus cun-
 duet, dre ho descadurez-vras ha dre'r fæçon m'az
 int en em gomportet er c'hargou huel a bere ez
 int bet cavet din : doctrin ar re-ma eo hon eus
 heuillet pen-da-ben ha scrivet casi guer-evit-guer,
 goude beza o lennet meur a vech var ar poenchou
 a bere hon eus parlantet.

Mar respont hon labour d'ar boan ha d'ar sourci
 hon eus quemeret oc'h e ober, ne vezo quet inutil
 evit ar re evit pere hon eus er scrivet.

Pros d'ar Verc'hes santel.

INVIOLATA, integra et casta es, Maria,
Quæ es effecta fulgida cœli porta.
O mater alma Christi carissima,
Suscipe pia laudum præconia.
Nostra ut pura pectora sint et corpora,
Te nunc flagitant devota corda et ora.
Tua per precata dulcisona,
Nobis concedas veniam per sæcula.
O benigna! ô regina! ô Maria!
Quæ sola inviolata permansisti.

PEDENNOU DEVOT

DA LAVARET EPAD AN OFEREN.

(Peden excellant da lavaret aroc an oferen. *Imit.* l. 4. c. 9.)

EN UR VONT D'AN ILIS.

Pa zit d'an ilis evit clévet an oferen : it evel pa zafac'h d'ar C'halvar etouez mignonet Jesus. Ar re-ma a oa leun o c'halon a garantez evit ho mæstr, hac ho daoulagad leun a zaëlou o consideri e dourmanchou cruel. Carit ive ho Zalver eus a greiz ho calon, ha detestit ho pec'hejou pere a so bet caus eus e souffrançou hac eus e varo.

PA ANTREIT EN ILIS.

Antren a ran, ô va Doue, en ho templ santel : cetu aze an auter var behini ez it d'en em immoli evit va silvidiguez ! O va Jesus ! va c'harguit eus ho toujanç hac eus ho carantez, evit m'hoc'h adorin evel ma'z-eo dleet !...

PA GOMMANÇ AN OFEREN.

O va Doue, ar belec a zisquen e traoun an auter evit ober ur goëssion public eus e béc'hejou, evit goulén ho sicour hac en em recommandi da bedennou an azistantet ; mæs d'in-me eo, ô va Doue, d'in-me eo en em humilia, ha squei var va feultrin, abalamour me eo am eus pec'het ! En anzañ a ran : ne vilitan quet chom en ho ty, etouez ho bugale, abalamour d'ar goal-heur am eus bet lies a vech d'hoc'h offanci dre va faut ; ia, va Doue, dre va faut ha dre va brassa faut !... Guer-c'hes sacr, ebestel eürus sant Per ha sant Paul,

va æl-mâd , va sant paëron , sænt patronet eus va farres hac eus va bro , obtenit d'in digant Doue ar pardon eus va fec'hejou ; o detesti a ran , re-nonç a ran dezo oll eus a greiz va c'halon.

D'AR C'HYRIE.

Ar C'hyrie pehini a sinifi : Doue , ho pezit truez ouzin ! a repeter er c'hæur bete nao guech , evit rei d'in da gompren peguement e tlean desirout ar pardon eus va fec'hejou.

Ia , va Doue , ha pa lavarren bep moment eus va buez : ho pezit truez ouzin ! ne lavarren quet c'hoas alies avoalc'h , quer-bras eo an niver hac ar grevustet eus va oflançou ! Permetit eta , va Jesus , ma savin va daoulagad varzu an auter pehini a so an trôn eus ho trugarez ha ma repetin mil ha mil guech : Va Doue , va Zalver henniguet , ho pezit truez ouzin ha pardonit ac'hanon !...

D'AR GLORIA IN EXCELSIS.

O va Doue , er barados hepquen , e c'heller ho c'hlorifia evel ma'z-eo dleet , cousgoude , ama var an douar , er vro-ma a exil , me a fell d'in unissa va mouez gant ini an ælez evit ho meuli hervez va galloud ; hac eus a greiz va c'halon. Ra viot glorifiet en êe ha var an douar ! Rac c'hui , ô va Jesus , eo an Autrou souveren ; c'hui eo an oan a effaç pec'hejou ar hed ; c'hui eo an ini en deus sellet a druez ouzomp , hac en deus hor prenet gant ar prix eus ho coad ! Ra vezo ho benediction , ho c'hraç hac ho peoc'h etouez hoc'h oll vugale , ispicial en hon touez-nî , evit ma c'halimp ho meuli assamblez var an douar , ha goude ar vuez-ma , ho meuli assamblez er barados !...

D'AN ORÆSONOU.

Recevit, ô va Doue, ar pedennou adressedet deoc'h evidomp-nî : accordit deomp ar graçou hac ar vertuziou a c'houlén an Ilis evidomp dre c'hinou ar belec. Guir eo, ô va Doue, penos ne vilitomp quet beza exaucet ; mæs considerit e c'houlennomp digueneoc'h ar graçou-se dre vilitou Jesus-Christ, hon Autrou pehini en deuz lavaret e vize accordet deomp petra bennac a c'houlenjemp digant e Dad en e hano!..

D'AN ABOSTOL.

An abostol a so ul lectur, guech eus an Testament ancien, guech eus an ini nevez : tennet eo peurvuia eus a scridou ar brofetet pe eus ar re an ebestel.

Rac-se, ô va Doue, e consideran an abostolma, evel ul lizer disquennet eus an êe evit va instrui : accepti a ran, a greiz va c'halon, ho lezen santel, ha selaou a ran, gant respet, ar guirionezou santel hoc'h eus inspiret hoc'h-unan d'ar brofetet ha d'an ebestel, mæs ive, ô va Doue, roit d'ân an nerz d'o fratica hed va buez ! Perac, ô va Doue, ne allan-me quet ho tezirout evel ar batriarchet ! hoc'h anaout evel ar brofetet ! ho caret hac hoc'h heuill e pep leac'h, evel an ebestel !...

D'AN AVIEL.

Sevel a ran em zâ, ô va Zalver Jesus, evit clêvet ho comzou, rac ne dê mui ho profetet nac ho sænt eo a barlant er momet-ma, mæs c'hui hoc'h-unan, ô va Jesus, eo a deu d'am instrui. Ober a ran sin ar groas var va zall, evit rei da entent penos ur c'hristen ne dle jamæs caout mæz

oc'h heullia-mâd lezen Doue ; var va guinou , evit rei da gompren penos e tlean ober gant joa profession eus va feiz , difen lezen va mæstr divin dirac ar re a ra goab anezi ha caout ato plijadur o parlant a Zoue ; var va feultrin , evit disquez penos e tlean imprima lezen Doue doun em c'halon hac he heullia a boënt-da-boënt. Credi a ran , ô Jesus , eo ho comzou a glêvan ; mæs petra servicho d'in-me beza credet , ma na gonforman quet va buez d'am c'hreden ? petra servicho d'in-me beza bet ur feiz crên , ma n'am eus quet græt a œuvrou-mâd ? An drouc sperejou ive a gred , ha cousgoude a souffro eternalamant !... O Doue , pebes diffaranç etre maximou hoc'h Aviel ha va buez ! O Jesus , ne antreit quet e barnidiguez gant ho servicher paour ! Credi a ran , mæs roit d'in an nerz hac ar gourach da bratica-mâd ar pezh a gredan !...

D'AR GREDO.

Canit ar Greddo assamblez gant an Ilis , pe e lennit en ho particulier , oc'h en em arreti a barfetet da songeal er pezh a livirit : pep articl a so un objet eus ho feiz , hac ho feiz a dle beza ferm hac heullet a œuvrou-mâd.

D'AN OFFERTOR.

Er momet-ma , ô va Doue , ec'h offr deoc'h ar belec ar bara hac ar guin a dle beza , hep dale , cenchet en ho corf hac en ho coad precius ! O Jesus , me a offr deoc'h ive quement am eus , ha quement ma zoun : va c'horf , va ene , va bolontez ha va oll actionou ; cenchit ac'hanon en un den nevez , en un den hervez ho calon , evel ma vezo cenchet ar bara hac ar guin , offert brema dre zaouarn ar belec.

D'AR BRÆFAÇ.

Ar bræfaç-ma, ô va Doue, a so ur beden gaër pehini a adress deoc'h hoc'h Ilis dre c'hinou ar belec, hac epad pehini da viana, e tlean ancounac'haat an oll draou crouet, ha sevel va c'halon ha va speret varzu an êe. Pa'z-eo guir e renonçan d'am pec'hejou, peguer coupabl-bennac ez oun, ô va Doue, permetit ma savin ive va mouez evit renta deoc'h actionou a c'hraç, hac ho meuli e pep leac'h hac e pep amzer, en hano ha dre vilitou Jesus-Christ, va Redemptor benniguet! Permetit, va Doue, ma en em unissin gant an ælez, ar cherubinet, ar zeraphinet hac an oll sperejou eürus, ha ma livirin er vro estranjour-ma ar pez a ganont en êe, ebars er barados: Santel, santel, santel eo an Autrou souveren, Doue an oll armeou; an êe hac an douar a so leun eus e vajes-te, ra vezo glorifiet a vrema da jamæs!!!

GOUDE AR SANCTUS, PA GOMMANÇ AR BELEC
CANON AN OFEREN.

Tad eternal, c'hui pehini a so pastor ar bastoret, conservit ha gouarnit hoc'h Ilis, hac he squignit, ô va Doue, dre ar bed-oll! Roit en hon amzer, ha bepret, ho peoc'h d'ho bugale, evit na vezo en hon touez nemet ar memes speret hac ar memes calon, ha ma vezo ato ho benediction varnomp oll. Evel-se bezet græt!

D'AR MEMENTO EVIT AR RE VEO.

Me a offr deoc'h ar sacrific santel-ma, ô va Doue, evit enori ho calloud souveren varnomp ha var guement-so; evit o trugarecaat eus an oll graçou hoc'h eus græt d'in; evit obteni ar remis-

sion eus va fec'hejou hac ar zicourou a bere em eus ezom evit ober mād va silvidiguez... En offr a ran deoc'h c'hoas, ô va Doue, evit va c'hærent, va mignonet, va madoberourien ha va adversourien; evit ar re o deus en em recommandet d'an pedennou hac evit ar re evit pere omp obliget da bedi... Grit deomp-oll misericord, ô va Jesus, ha disquennit var an trôn eus ho trugarez evit silvidiguez hon eneou!... Disquen a rit, ô va Doue!... Disquennet oc'h, ô va Jesus! An templ santel-ma a so henvel ous ar barados!... Ilis an douar a so henvel ous a Ilis an êe!

D'AR GORREOU.

O Jesus, Doue a bep eternite, Jesus en em c'hræt den e corf ar Verc'hes gloriüs Vari; Jesus maro var ar groas euidon, Jesus resuscitet ha præ-sant ama en hosti consacret, me hoc'h ador a greiz va c'halon!... Adori a ran ho corf sacr!... Adori a ran ho coad precius!... O Jesus! cassit gueneoc'h betec an êe homach va c'horf ha va ene! O Jesus! bezit ato Jesus euidon ha saveteit ac'hanon!

GOUDE AR GORREOU.

AElez santel pere a vuelan gant daoulagad ar feiz endro d'an auter sacr, ah! scuillit, scuillit, me ho supli, ur veraden eus a c'hoad precius ho mæstr var va ene, hag he vezo purifiet ha rentet guennoc'h eguet an nerc'h! Nigit, sperejou eürus, nigit da scuilla eus ar memes goad var eneou va c'hærent, va mignonet, va madoberourien, var eneou oll dud va farres ha va bro, evit ma vezimp oll santifiet, ha ma hor bezo oll ar bonor da veuli Jesus assamblez var an douar, hac ar bonor d'er meuli assamblez en êe!...

D'AR MEMENTO EVIT AR RE VARO.

Ho pezit memor, ô Jesus, eus ho servicherien baour hac eus ho servicherezet pere a so c'hoas ê poaniou ar purcator! Recommandi a ran deoc'h, ô va Doue, ispecial eneou va c'hærent, va mignonet, va madoberourien ha va mistri, quen spiri-tuel, quen temporel, hac ive eneou ar re n'o deus den da bedi evitho; dilivrit, va Doue, dilivrit anezo oll eus o foaniou grisies, roit dezo ar stad eürus eus ho parados! Accordit deomp hon-unan perz e rouantelez an êe, assamblez gant ar zænt, an ælez hac an oll eneou just, evit ho meuli da virviquen en ho cloar, ô va Doue!

D'AR BATER.

Tad eternal, ne vilitan quet an enor d'ho quer-vel va zad, abalamour m'am eus pec'het; mæs pa er permetit d'in, goude beza renoncet d'am pe-c'hejou, me a zeu ive da unissa va mouez gant mouez ho cuir vugale, evit lavaret deoc'h assam-blez gantho: hon tad pehini so en êe, hoc'h ha-no bezet santifiet; renit, va Doue, renit bremâ em c'halon dre ho craç, evit ma renin gueneoc'h eternalamant en ho cloar.

D'AN AGNUS DEI.

Oan Doue, pehini a so en em garguet eus a oll bec'hejou ar bed, ho pezit truez ouzin! Bras eo an niver eus va fec'hejou; mæs ho trugarez a zo c'hoas brassoc'h, o veza ma'z-eo infinit: effacit eta va offançou, ô va Doue; purifiit va ene paour, ha grit ma vevin e peoc'h gueneoc'h, ô va Doue, gant va nessa ha guenê va-unan!...

D'AN DOMINE, NON SUM DIGNUS.

Allas, va Doue, d'in-me eo squei, gant gla-
c'har, var boul va c'halon; rac, alas! re vir eo,
siousas, penos ne vilitan quet ho receo abalamour
d'am pec'hejou; mæs, ô va Doue, o detesti a
ran, renonç a ran dezo oll: lavarit eta ur guer
hepquen, ha va ene a vezo rentet pare, hac e vi-
zin a nevez, dre ho craç, unisset gueneoc'h, ô
va Doue, c'hui pehini a so va nerz ha va buez!...

PA COMMUNI AR BELEC (*Communion spirituel*).

Perac n'am eus-me quet ar bonor d'ho receo,
ô va Jesus! permetit da viana ma ho recevin dre
zezir, a speret hac a galon, ha ma en em unissin
gueneoc'h dre'r feiz, an esperanç hac ar garan-
tez! Ia, va Jesus, me a zezir ho receo realamant!
me a gred ennoc'h, me a esper ennoc'h hac ho
car a greiz va c'halon!...

L'AN ORÆSONOU DIVEZA.

O va Jesus, pa hoc'h eus bet ar vadelez d'en
em immoli evit va silvidiguez, me a fell d'in ive
ober pep tra evit ho cloar, ha soufr pep tra dre
garantez evidoc'h: roit, ô va Doue, roit ho pe-
nediction d'an desir am eus da vervel, quentoc'h
eguet hoc'h offanci jamæs.

DA VENEDITION AR BELEC.

Cetu me ama, var va daoulin, ô va Doue; ha
ne zortiin quet eus ho ty, n'ho pezo roet d'in ho
penediction! ra vezin galoët eus ar venediction
divin-ma evel eus a un ornament precius! ra
chomo guenêen da viquen evit va fræservi etouez
corruption ha dangerou ar bed!

D'AN AVIEL DIVEZA.

Sevel a ran, ô va Doue, evit adressi deoc'h e fin ar sacrific diviñ-ma, ar beden a reas guechal an den coz Simeon : lezit bremañ, ô va Doue, ho servicher da vont e peoc'h, abalamour m'am eus guëlet ar burzudou ar re vrassa eus ho trugarez infinit : da vouez ar belec, an êe a so bet digoret, Jesus a so bet disquennet var an auter hac en em immolet evit va silvidiguez, an ilis-ma a repræsante d'in ar barados, hac an azistantet fidel a oa dirac daoulagad va feiz an imach beo eus an dud eürus a so gueneoc'h en ho cloar ! O velet var an auter an oan a effaç pec'hejou ar bed, hac oc'h en em zantout coupabl va-unan, em eus scoët var va feultrin evel ar publican, hac hoc'h eus bet truez ouzin. O Doue, pebez madelez eus ho perz ! mæs ive pebes goal-heur evidon, ma coëssen a nevez er pec'het ! N'er permetit quet, ô va Doue ; er c'hontrol, roit d'in ar c'hraç da vale gant fidelite ar rest eus va buez en hent eus ho c'hourc'hemennou ! ia, va Doue, ar c'hraç da veva ha da vervel en ho carantez !

GOUDE AN OFEREN.

Avisou-mad var sujet an oferen.

Ar belec goude an oferen a dremen ur maread amzer o trugarecaat Doue : grit ar memes trâ ; ne zortit quet eus an ilis hep trugarecaat Doue eus ar bonor hoc'h eus bet da assista er sacrific diviñ, hac eus ar graçou hoc'h eus recevet hoc'h-unan. Evit quemen-se, ma n'ellit quet ober guelloc'h, livirit teir *Phater* ha teir *Ave, Maria* en enor da

bep hini eus a dri ferson an Drindet, evit o zrugarecaat eus ar graçou o deus græt deoc'h ; evit o fidi d'ho præservi dious ar pec'het, hac evit goulen outho ma ho recevint un deiz en êe evitho meuli da jamæs!

Ar Scritur sacr, o parlant eus ar Verc'hes santel, a lavar penos e conserve doun en he c'hallon oll gomzou he Mab divin : heulliit he exempl, ha pezit sonch epad an deiz ha var ar sizun eus instructionou-mâd ho pezo clêvet da zul. Aroc sortial eus an ilis, laquit ar pez hoc'h eus clêvet hac ho puez tremenet dirac daoulagad ho feiz, evit guêlet just e pe stad en em gavit dirac Doue : ne flachit quet aroc beza goulennet pardon, nevezet promessaou ho padiziant ha pedet Doue da rei deoc'h ar c'hraç, dre intercession ar Verc'hes sacr hac ho sænt patronet, da veva e peoc'h hac en union gant ho tud ha gant ho nessa, ha d'en em savetei assemblez gantho.

Ar profet Daniel o veza e captivite e Babylon, pell diouz ar guær a Jerusalem, e vro, en em laquee var e zaoulin, lies a vech en deiz, troet varzu an templ, evit pedi Doue : grit un drâ bennac henvel ; ma na ellit quet mont bemdez d'an oferen, o veza clân pe re hir dious ar bourg, pedet er guær en amzer ar sacrific divin, bemdez e c'hallit assista en oferen, da viana a speret, pa vez deut poent an oferennou, pa glêvit ar c'hloc'h o son, pe memes ne deus forç p'heur dious ar mintin, rac betec creiz-deiz ez eus ato un oferen-bennac o rên dre ar bed catholic. Ma ne allit quet memes mont var ho taoulin, songit e Doue en ur zont, en ur vont hac en ur ober ho labour, livirit : « Va Doue, en em unissa a

» ran a intantion gant ar belec hac ar re a assist
 » er momet-ma en oferen, evit offr deoc'h va
 » Zalver Jesus, ho Mab divin; evit hoc'h adori a
 » greiz va c'halon; evit ho pedi da bardoni d'ñn
 » va fec'hejou; evit ho trugarecaat eus ho craçou
 » ha goulén diganeoc'h ar re a bere em eus ezom
 » evit en em santifia var an douar ha caout an
 » heur d'ho meuli en êe!... »

Ar servicher lach en devoa recevet un talant digant an tad a famil, a voue condaonet, abalamour n'en devoa quet e laquêt da dalvout: pebes cont o devezo da renta da Zoue an dud-se oll pere, o veza tost d'an ilis, hac o c'hallout assista bemdez en oferen, n'er græont quet dre ho faut! Mez ho pefse, eme c'hui, o vont d'an oferen, var ar sizun, ar re all a rafe goab ac'hanoc'h: mæs goaperez an dud sot ne dleont quet ampech ouzoc'h da veza fur. Ber e cavit bepret hoc'h amzer: ia, mæs comprenit ne viot quet paouroc'h na berroc'h en ho labour, evit mont d'an oferen.

Sant Isidor a oa ul labourer douar, ur meour, pehini a assiste bemdez en oferen, aroc mont d'e labour, ha quement-se ne vire quet outhan da baëa e ferm, da ober mäd e labour ha da gaout c'hoas peadra da rei an aluzen d'ar beorien. Doue a recompanç ar re e zervich a galonväd, essaît hac e vuelot... Pedit Doue da zul ha da ouel, ispicial e mare an oferen-bred pehini a offerer evit oll dud ar barres, evit an dud so er guær, couls hac evit an dud so en ilis: ar belec, en oferen-ma, a recommand ac'hanoc'h da Zoue, oc'h e bedi da gaout sonch eus e zervicherien hac eus e zervicherezet, mæs ma na zongit quet hoc'h-unan e Doue! en em zicourit eta, ha Doue ho

sicouro! Paour-bras oc'h a vadou spirituel : amzer an oferen a so amzer an aluzen ; goulennit hac e recesso. Poan hoc'h eus o tont a-ben eus a inimiet ho silvidiguez : assistit-mâd en ofiçou public en ho parres, en em unanit gant ar bobl fidel a-enep adversourien hoc'h ene, ha Doue a roi deoc'h ar victor varnezo. Pell e maoc'h diouz ar bourg, an hent a so diez : ia, mæs pec'het hoc'h eus lies a vech var ar sizun hac epad ho buez : offrit ar boan hoc'h eus o tont d'hoc'h ofiç parres evit ho pec'hejou, hac e reot ur binigen excellant hac un drâ agreabl-bras da Zoue. Petra ne rêr quet evit gounit ur sôm arc'hant, evit acquisita madou temporel? Rouantelez an êe a so ur recompanç, eme ar Speret Santel, mæs ne vezo roet ar recompanç caër-ma nemet d'ar re o devezo he gounêet.

AROC AR GOESSION.

Var ar pezh a so necesser evit ober ur goëssion-vâd.

Pemp tra so necesser :

1° *Goulennit digant Doue ar c'hraç da anaout-mâd ho pec'hejou ; livirit dezan a galon :*

Va Doue, roit d'ïn ar c'hraç d'hoc'h anaout ha d'en em anaout va-unan! roit d'ïn sclerigen evit compren an niver hac ar grevusted eus va fe-c'hejou! deut d'am sicour, mar plich gueneoc'h, ô va Doue! hep-d'hoc'h ne allan netra! (*livirit en intantion-se ur Bater hac un Ave, Maria*).

2° *Examinit ho coustianç gant ur volonteiz sincer da anaout ho pec'hejou ; implijit an amzer convenabl evit o c'hlasq : songit e gourc'hemen-nou Doue hac ê re an Ilis, ê deveriou ho stad, er*

pec'hejou capital, er personachou hac er plaçou hoc'h eus hentet; en em arretit var bep gourc'hemmen, ha var bep articl e particulier.

3º Goude beza examinnet ho coustianç, goulennit digant Doue ur guir glac'har da veza pec'het, ha pedit-en da douich e-unan ho calon.... Considerit penos dre ho pec'hejou hoc'h eus of-fancet an Doue en deus ho crouet evit ho renta eürus ganthan eternalamant, pehini so maro var ar groas evit ho prena, pehini, el leac'h ho præcipita en isern e punition d'ho pec'hejou, en deus roet amzer deoc'h d'en em anaout ha da ober pinigen... Livirit a voëled ho calon :

O va Done, ma em bize recevet digant un den an disterra loden eus ar graçou hac eus an donæsonou am eus recevet digancoc'h, ne ouijen petra da ober evit disquez dezan va anoudeguezvâd; mæs, allas, el-leac'h ho trugarecât, ô va Doue, em eus torret ho lezen, hoc'h offancet hac hoc'h outrajet e pep sæçon! Collet em eus ar barados ha militet em eus an isern!... Mæs, ô Doue a vadelez, prometi a rit ar pardon d'ar pec'her a zistroï ouzoc'h a greiz e galon : cetu-me ama, disposit ac'hanon hervez ho polontez, mæs sellit a druez ouzin, pardonit d'in va sec'hejou; resolvet oun da cench gant ar sicour eus ho craç : beilla a rin varnon va-unan, ha beza em eus ar volonte franc hac absolu d'en em viret ous ar pec'het en amzer da zont.

4º Considerit petra so bet caus deoc'h, pe occasion da goëza er pec'het, ha quemerit ar propos-ferm da bellaat diouz an occasionou-se.... Un drd-vâd ê ve deoc'h en em obligea, a vremâ, da ober ur binigen-bennac quellies guech ma ti-

goësse gueneoc'h coëza er memes fautou, ispicial er re vrassa anezo: Doue pehini ho car, a vuelo ar boan a guemerit, en devezo truez ouzoc'h hac ho sicouro.

5° Goude beza en em excilet d'ar gontrition hac e goulennet digant Doue, iit da goëss, ha discleruit ho pec'hejou gant sencerite, gant humilite hac gant glac'har. Nac'h ur pec'het marvel hepquen a so avoalc'h evit ober ur goëssion sacrilach, hac evel ma'z-co alics diez-bras diffaranti ur pec'het marvel diouz ur pec'het veniel, coëssait hoc'h oll bec'hejou, guella ma ellot.

GOUDE AR GOESSION.

Pa vezo achu gueneoc'h ho coëssion, ne vanquit quet da satisfia da Zoue ha d'an nessa, oc'h ober prontâ ma ellot ar binigen roet deoc'h: songit en avisou-mâd hoc'h eus recevet en dribunal santel eus ar binigen, hac o heullit a boënt-da-boënt. Bezit ive sourcius da drugarecaat Doue eus ar pardon en deus accordet deoc'h, ha livirit:

Pe seurt action a c'hraç a allan-me da renta deoc'h, ô va Doue, evit ar pardon hoc'h eus accordet d'in? Va c'holl a allac'h evit bepret, hac em pardonit! hoc'h adversour e voan, ha cetume brema agreabl dirac ho taoulagad! peguer bras pec'her ha peguer miserabl bennac e ven bet, n'hoc'h eusquet brema nebeutoc'h a garantez evidon! O va ene, meulit Doue, ha ne ancounac'hait jamæs ar c'hraç gaër en deus græt deoc'h, ê pehini a bardon deoc'h ho pec'hejou, ho rent salo dious hoc'h infirmiteou spirituel, ho tilivr diouz ar maro eternal, hac a ro deoc'h guir ê

rouantelez an êe!... Guerc'hes santel, refuch ar bec'herien, etre ho taouarn eo e lacan ar resolution ferm am eus quemeret da veza da viquen fidel da Zoue : sicourit ac'hanon ha ne bermetit quet e collfen e c'hraç o coëza a nevez er pec'het! va æl-mâd, pebez horrol n'ho poa-hu quet ouzin-me en amzer ma veven adversour da Jesus! cous-goude, peguen indin-bennac e voan, boc'h eus va sicouret da zortial eus ar stad deplorabl-se; ah, me ho supli, continuït bepret da gaout sourci ac'hanon evit ne affeillin mui er pec'het! Spe-rejou cûrus, c'hui pere a jouis eus a c'hloar an êe, c'hui ispicial, va sant paëron ha sænt patro-net va farres ha va bro, obtenit d'in ar c'hraç da berseveri er mâd evit ma celebrin gueneoc'h trugarez infinit va Jesus, epad an oll eternit! *Amen.*

AROC AR GOMMUNION.

Communia a so receo hor Zalver hac hon Doue : action ebet eta santeloc'h nac importan-toc'h; mæs ive action-ebet ne c'houlén brassoc'h dispositionou. Laquit evez da brofani ar sacramant pehini a dle ho santifia ! Brassa goal-heur a ouffe erruout gueneoc'h eo ober ur goal gommunion ! Dibri hac esa a raffac'h ho condaonation, a lavar deoc'h an abostol sant Paul. Ar burete a goustianç a so requis evit ne reot quet ur gommunion sacrilach, mæs ne dé quet aoualc'h evit he renta util ha profitabl quement a ma tle beza, eme Dadou ar vuez spirituel : sul-vui en em bræparrot da receo ar sacramant-ma, sul-vui a c'hraçou a receffot ; crèsqui a raint, dioc'h

ma ho pezo ur seiz creoc'h, ur glac'har brassoc'h eus ho pec'hejou, ur garantez parfetoc'h evit Jesus-Christ. Caout a reot, amâ varlerc'h, actou servant pere a ell ho sicour da excita en hoc'h ene, an devotion, ar santimanchou-mâd, an desirou santel hac an dispositionou-all requis evit communia gant milit ha gant frouez.

Act a Feiz.

Songit ha credit parfet ez it da receo ar c'horf sacr hac ar goad precius eus a Vab Doue : ar memes pehini so bet ganet er c'hraou a Vethleem, pehini en deus souffret ar maro var ar groas evit hor pec'hejou ha pehini a so brema en êe leun a c'hloar, ha livirit : « Me a gred ferm, hep doue-
» tanç-ebet, ez an da receo en effet, corf, goad,
» ene ha divinite Jesus-Christ, guir vab Doue. »

Act a Adoration.

Adorit Jesus-Christ gant ar brassa respet, oc'h en anaout evit ho crouer, ho redemptor hac ho mæstr souveren. Mar deu præsanç ur roue da inspira quement a respet d'e bobl, pebes respet na dlê quet da inspira deoc'h præsanç roue ar rouanez ! Livirit eta a greiz ho calon : « Me hoc'h
» ador, ô va Zalver, er sacramant eus an auter ;
» c'hui eo va c'hrouer, va Doue, va mæstr, va
» Autrou, va roue ! »

Act a Humillite.

Songit e perfectionou Doue, hac en ho miseriou hoc'h-unan : anzavit ne vilitit quet receo un Doue quer-bras ha quer-santel, ha livirit gant guirionez : « Pec'her ingrat, piou ez oun-me, da
» dostaat ouzoc'h, va Doue ! Ar zænt a so en ho
» præsanç, leun a respet hac a zoujanç. »

Actou a Fizianç , a Garantez hac a zezir.

Grit quella ma ellot an actou-ma , hac it da
 gaout Jesus evel un den clân da gaout e vedicin ,
 evel un den affliget da gaout an hini a ell e gon-
 soli ; ha livirit en ur vont pe aroc flach diouz ho
 plaç : « Mont a ran eta , va Jesus , d'ho receo !
 » pa zoc'h trugarezus. Ah ! va goalc'hit , me ho
 » supli , gant ar goad eus ho pemp gouli ! A greiz
 » va c'halon , va Doue , me ho car , hac ho caro
 » bemdez ; abalamour ma vilitet dreist pep tra-
 » oll beza caret ! Guerc'hes Vari , mam da Je-
 » sus , ha c'hui , va æl-mâd carantezus , deut va
 » c'hundui d'ar banquet en deus d'in va Doue
 » præparet ! »

GOUDE AR GOMMUNION.

*Goude ma ho bezo communiet , en em dennit
 en ur plaç distro-bennac en ilis : adorit en ho ca-
 lon Jesus-Christ , roue an êe hac an douar , ha
 goude beza evel-se en adoret er silanç , epad un
 nebeudic amzer , hervez ho tevotion , livirit an
 Tantum ergò hac an oræson Deus , qui nobis ,
 evit trugarecât an tri ferson adorabl eus an Drin-
 det ha gounit an induljançou. Evit supplei d'ar
 pez a vang deoc'h , offrit ive da Zoue an oll
 actionou a c'hraç , an oll adorationou , an oll
 meuleudiou a zo bet , a zo hac a vezo rentet de-
 zan gant an oll sperejou eürus en êe , ha gant an
 oll eneou zantel var an douar , ha livirit devota-
 mant var ho taoulin :*

O va Jesus , c'hui a zo en em offret antiera-
 mant evidon d'ho Tad eternal , hac hoc'h eus

scuillet hoc'h oll goad evidon var ar groas : bem-dez en em roit d'in antieramant er sacramant adorabl eus an auter, a ne dê quet eta just, en em offren deoc'h ive antieramant ? Na rit istim-ebet eus ar pezh a allan da rei deoc'h hepdon : n'hoc'h eus ezom-ebet eus va frezanchou ha ne c'houlennit nemedon : rac-se, ô va Doue, en em roan deoc'h antieramant gant joa, evit biquen hac hep partach-ebet ! Recevit, me ho ped, dre hoc'h hano santel, recevit, va Doue, mar plich gueneoc'h, recevit va speret ha va c'halon, va c'horf ha va ene ; recevit va memor, va ententamant ha va oll bolontez ! o lezel a ran, absoluamant ha da jamæs, en ho disposition ! Ia, va Doue, disposit ac'hanon hac eus a guement a aparchant ouzin evel ma pligeo gueneoc'h ! roit d'in ho carantez hac ho craç, ô Jesus ; ne c'houlennan quen tra ouzoc'h : gant quemen-se e vezin pinvidic aoualc'h !

Aroc sortial eus an ilis, considerit pere eo ar graçou particulier a bere hoc'h eus muia ezom. Oll hon deus ur c'hostez sempl, ha pep-unan ac'hanomp a lavar : ma n'am bize quet an tech fall-se, e vijen deut prest-aoualc'h a ben eus va defaultou-all ; goulennit eta ar c'hraç d'e drec'hi, ha recommandit ive da Zoue ho nessa, ispicial ar re evit pere hoc'h eus obligation da bedi. Possedi a rit en ho calon ar zourcen eus an oll graçou, mæstr an oll donæsonou parfet : goulennit hac e receffot !...

DOCTRIN AR GUIR GRISTEN.

QUENTA LODEN.

CREDI.

VAR AN DOCTRIN GRISTEN.

OBLIGATION DA ANAOUT-MAD HON RELIGION.

AN doctrin gristen, eo an ini a zo bet desquet deomp gant Jesus-Christ, hac a bropos deomp e Ilis da gredi ha da bratica eus e berz. An anoudeguez eus an doctrin gristen-ma a zo necesser deomp-oll evit beza salvet. Pebes ræson evidomp d'he anaout ha d'he heñlia! Ma c'halfe an anoudeguez hac ar pratic eus a unan-bennac a lezennou ar rouantelez, hon renta cürus er bed-ma, peleac'h ema an ini ne rafe quet e oll bossubl evit he anaout? Ra vezo eta lezen Jesus-Christ an objet eus hor c'harantez! ra vezo ato præsent d'hor speret! ra vezo scrivet var bâl hon dorn ha var dublen hor c'halon, evit ma c'halimp he desqui pront hac he medita continuellamant en nos hac en deiz, en ty hac er meaz, en henchou hac er parqueyer! An doctrin gristen a zesq deomp pemp tra : credi, ober, goulen, re-

ceo, tec'het; da c'houzout eo, credi an oll articlou eus ar feiz hac an oll guirionezou a bropos deomp hor mam santel an Ilis da gredi; ober ar pezh a zo gourc'hemennet deomp gant Doue hag an Ilis; goulenn ar pezh a zo comprenet er *Ba-ter* hac en *Ave*; receo ar sacramanchou; tec'het diouz ar guir drouc pehini eo ar pec'het: ac'hano pemp quevren, pe autramant pemp loden, pere a rai ar partach eus al levr-ma, var behini e pe-domp an Autrou Doue da scuilla e venediction. An den a ell parlant, mæs na ell quet rei ar spe-ret necesser evit compren ar pezh a lavar: mad-bras e c'hall beza e gomzou, mæs ma na bar-lantit hoc'h-unan, ô va Doue! ne dômont quet ar galon; preseg a ell ar mysteriou, mæs c'hui a ro da entent ar pezh a zo enno cuzet; publia a ra ho gourc'hemennou, mæs c'hui a zicour o frati-ca; disquez a ra hent an êe, mæs c'hui eo a ro an nerz da guerezennan; doura-mad a ra ar vezen, mæs c'hui eo a ra dezi douguen frouez: parlantit eta, va Doue, rac ho comzou a ro ar vuez eternal!

RED EO CREDI EÛ EUS UN DOUE.

BEZA ez eus un Doue: an êe, an douar, ar mor ha quement so en-dro deomp hac ennomp hon-unan, a barlant deomp sclear avoalc'h eus ar virionez-ma.

I. An artisan a vez anavezet eus e labour, evel ar vezen eus he frouez; hoguen, m'er goulenn ouzoc'h, piou nemet Doue en deus gallet croui an êe, an douar hac ar mor? piou ell cundui an heul dre'n hent a heuill bemdez hep an disterra

fazi? Scorni a raffemp ma iasse re hir diouzomp, ha dêvi, ma teuffe re dost deomp? Piou, nemed Doue, en deus laqueet er firmamant ar stered caër-se pere na ellomp quet da gonta, hac eus a bere, cals, eme an dud gouizyec, a zo brassoc'h eguet an douar? Piou, nemed Doue, a zalc'h en ærar c'houmoul-se pere a velomp o ruiffal gant quemend a vajeste a zioc'h hor pen, ha pere, evel un dourcil ar c'haëra a scuill ar glao partout dre'r bed evit refresqui an douar ha meur ar zourcennou? Piou a laca an dour da reded dre voaziet ar veïn, evel ar goad dre voaziet an dud? Ar gurun hac an tempest a zent ous ar vouez a Zoue: an douar hac ar guez a ro o froductionou er poent hac en amzer merquet gant ar Brovidanç divin, ar mor fuloret a zeblant avechou beza var ar poënt da zortial eus e blaç; mæs clêvet ha respeti a ra mouez an Autrou souveren pehini a lavar dezan: *Dont a ri betec amd, ha n'ez i quet hirroc'h*; ous ar merq-ma e teuï da derri da fulor... Evel-se an oll draou crouet a annonç deomp penos ez eus un Doue.

II. Mæs hep sortial ac'hanomp hon-unan, e cavomp ur breuven sclear eus a guemen-ma: an union-so etre ar c'horf hac an ene, pere o veza diou substanç quen diffarant, a bartach cousgoude o oll zantimanchoù a joa pe a dristidiguez: an disposition admirabl eus a oll izili an den; ar façon incomprenabl dre behini e c'hell en em zervichout anezo, quemen-se oll a ra da anaout patant penos ez-int al labour eus an oll-galloud a Zoue. Ar galon eo al loden breciussa eus an den, hac abalamour da ze, Doue en deus he goloët a esquern-bras pere evel ur c'hoatach-caër he

diouall diouz pep goal accidant. Hon daoulagad a zo laqueet gant ar Brovidanç en ur plaç huel, evit gallout, evel diou zantinel, hon avertissa e poënt eus a guement a alfe noazout deomp. Ne velomp nemet gant ur poëntic bian eus hon lagad, hac ar poëntic-se a so bras avoalc'h evit ma velomp en dro deomp ha pell diouzomp : hon ene a zo crouet gant Doue hervez e imach hac e henvedediguez ; n'en dê quet infinimant parfet evel-t-an, mæs evel-t-an ez-eo ur speret ; evel-t-an, hervez e c'hondition, eo capabl da anaout, da garet, da gaout memor ; evel-t-an ez-eo immortel!... O va Doue, c'hui a zo admirabl en ho c'holl œuvrou ! laqueet hoc'h eus varnomp oll ar merq hac ar c'hachet eus hoc'h oll galloud ! *Signatum est super nos lumen vultûs tui, Domine!* Quement tra so er bed, hoc'h eus crouet evit an den, hac an den hoc'h eus crouet evidoc'h, ha na ell caout peoc'h na repos-ebet nemet ennoc'h, ô va Doue ! grit eta, ô va mæstr souveren, ma en em zervichin eus an oll draou crouet, evel eus a guellies a bagen evit sevel varzu-hac-ennoc'h ! Admira a ran ar mor a behini ne allan quet tizout ar goëled ; an douar a flastran gant va zreid a velan goloët a broductionou ar re gaëra, a vadou ar re breciuissa ; ne gomprenan quet an huelder nac ar vajeste eus an astrou a ruill a-zioc'h va fen ; mæs lavaret a reont d'in evel da zant Augustin : caër e cavit ac'hanomp, ha caër omp en effet ; non pas evidomp hon-unan, nac evit ma teuot da staga ho calon ouzimp ; mæs evit ho touguen da garet Doue pehini en deus hor c'hrouet evidoc'h hac evit ho silvidiguez!!!

VAR UNAN BENNAC EUS A BERFECTIONOU DOUE.

DOUE a zo ur speret infinimant parfet pehini en deus crouet pep tra hac a c'houarn pep tra dre e brovidanç divin.

I. Doue a zo ur speret, rac n'en deus na corf na liou, ha n'ell beza tizet gant nicun eus hor squianchou naturel. Pa barlant ar Scritur eus a zaoulagad, a zaouarn hac eus a dreid an Antrou Doue, n'er gra nemet evit en em rei guelloc'h deomp da entent ; mar repræsanter an Tad eternal evel un den coz, n'er grear nemet evit digaç deomp da zonch penos ema a bep eternite. Mar repræsanter ive ar Mab etre divrec'h e Dad, pe evel un den samet eus e groas, n'er grear nemet evit rei deomp da gompren, penos Jesus-Christ, Doue a bep eternite evel e Dad, en deus bet evel den ur gommançamant ha douguet e groas evit hor prêna eus a gaptivite ar pec'het. Ar Speret Santel a vez repræsantet dindan furm ur goulm, abalamour ma tisquennas dindan ar furm-se var ben hor Zalver, en deiz ma recevas ar vadiziant ebarz ê rifyer Jourden, digant sant Yan, e bre-cursor.

II. Infinimant parfet, abalamour m'en deus an oll berfectionou ha ma'z-int oll infinit, da lavaret eo hep muzul na fin-ebet. Ur berfection a zo un dra-vad, hac an imperfection a zo un dra fall da gaout. Doue en deus an oll berfectionou possubl, hep an disterra imperfection. Impossubl eo parlant ama eus a oll berfectionou Doue ; cetu ama hepquen un darn-vian-anezo... *Doue a zo eternal* ; da c'houzout eo penos n'en deus bet biscoas

commançamant, na birviquen n'en devezo fin :
 c'hui a oa, ô va Doue, eme ar profet, aroc ma
 oa furmet ar menezioù, ha c'hui a vezo evit ur
 jamæs : al labour eus ho taouarn a dremenno ; mæs
 c'hui a choma æternelamant, hac ho plavezioù
 n'o devezo fin-ebet... *Doue a zo oll-galloudec* :
 ên eo, eme ar Scritur, an ini pehini gant unan
 eus e zivrec'h a zalc'h ar firmamant, ha gant ar
 vrec'h-all a vuzul goëled ar mor ; an ini a laca ar
 menezioù er valanç hac a had an enezennou, evel
 ma c'had an den ar bouldren dre an hent ; an ini
 dirac pehini an oll nationou a zo evel pa na vent
 quet : *tanquam nihilum ante te...* *Doue ne zepand*
eus a zen, nac eus a netra : en effet, eus a biou
 hac eus a betra e tepandfe Doue ? Ar bed-oll a zo
 etre e zaouarn evel un pod pri etre daouarn ar
 poder : *sicut lutum in manu figuli* ; inutilamant en
 em armfe an oll dud crouet en e enep ; evit o la-
 cat-oll da guemeret an tec'h, n'en deus nemet en
 em zisque : un act eus e volonte, ur gomz eus
 e berz a zo avoalc'h evit o c'honfonti, an ezen
 eus e balan a ell o discar-oll hac o distrugea...
An oll draou crouet a cench, mæs Doue a zo ato
ar memes tra. Pa leveromp penos Doue a bunis
 hac a bardon, quemen-se ne zupos cenchamant
 ebet ê Doue, nî eo ar re a cench : Doue a zo ato
 just, ha dre eno ato courroucet ouz ar pec'het ;
 beza ez-eo ato trugarezus, ha dre eno ato touchet
 dre ar glac'har hon deus da veza en offancet. En
 em bräsantit dirac ur mellezour pa viod ê coler ;
 ar mellezour ho repräsanto coleret ; mæs en em
 bräsantit dirazan leun a joa hac a gontantamant,
 hac ho repräsanto joans ha contant ; c'hui eo eta
 a cench, ha non pas ar mellezour : livirit ar me-
 mes tra eus a Zoue.

III. *Crouet en deus pep tra* : Doue eo en deus crouet an êe, an douar, ar mor, an ælez, an dud, en ur guer, an oll draou a veler hac ar re na veler quet. Croui a sinifi ober un dra bennac eus a netra, hac a zupos ur galloud infinit. Un artisan a ell ober ur peç dillad, ur voguer, ur peç meubl, mæs red eo dezan caout peadra evit gallout ober e labour, ne all ober netra eus a netra : Doue er c'hontrol en deus græt quement-so, hepquen, dre e volonte, e c'halloud hac e goms : lavaret en deus, eme ar Scritur, ha pep tra a zo bet græt : *dixit et facta sunt*. Ur general a arme a lavar d'e soudardet : baleit, hac e valeont ; chomit, hac e chomont ; senti ha mania a reont assamblez evel pa na vê nemet un den : cetu, eme Vossuet, un imach dister eus ar galloud a Zoue pehini en deus græt pep tra hac a gommand da bep tra.

IV. *Doue ive a c'houarn pep tra dre e brovidanç divin*. Ar zourci a guemer an Autrou Doue eus an oll draou crouet a zo hanvet e brovidanç. Gouarn a ra pep tra ha ne erru netra er bed nemed dre e volonte pe e bermission. An amzer-vad hac an amzer-fall, an domder hac ar yenien, an abundanç hac an dienez, ar brospérité hac an adversité, ar vuez hac ar maro a recevomp oll digantan : *bona et mala, vita et mors à Deo sunt*. Doue a ro deomp pep tra, hac hor priv, hervez e volonte, mæs ato evit hor brassa-mad. Mar guëlit an dud fall pinvidic hac enoret var an douar, hac an dud just er c'hontrol, en dienez ha dispriset, ne guemerit quet ac'hano occasion da vurmuli a enep ar Brovidanç divin : an dud falla-tout a ra un œuvr-vad-bennac, ha Doue o recompanç

er bed-ma hac a zuport o c'hrimou, abalamour ma tle o funissa æternelamant er bed-all : alies memes, ar brospérité apparant-se a zo ur bunion ar vrassa eus a zorn an Autrou Doue pehini a lez an dud fall da gousquet diremorç var bord an abymou eternal ê pere ema-int var ar poënt da guêza : Doue a fell dezan alies e vê an dud just en dienez, affliget, dispriset, persecutet er bed-ma, pe evit peur-achui da satisfia d'e justic evit o fec'hejou tremenet, hac evit an imperfectionou a gometont bemdez, pe evit cresqui o milit, ha dre eno, o gloar en êe, pe autramant er fin, evit disquez o vertuziou d'ar bed, da behini e tlcont servichout da squer ha da exempl. Vertuziou an dud just cuzet evel un tenzor pe ur fleuren breçius, ne vezont anavezet nemet pa deu an adversite pe ar bersecution da remui pep tra en-dro dezo ; neuse, laqueet en tân, ar greun ezanç venniguet-se a deu da veza veritablamant c'huez-vad hor Zalver Jesus-Christ ; da gaeraat o c'hurunen a immortalite, ha da c'hlorifia Doue er vuez-ma memes : *neque hic peccavit, neque parentes ejus, sed ut manifestentur opera Dei in illo*. An disprisanç, ar poaniou hac an afflictionou a zo evel ar morzoliou, eus a bere en em zervich dorn Doue evit terri al laçou pere hor stague ous an douar, hac evit ober hor c'hurunennou en êe : avantajus ez-int ive evidomp abalamour ma reont deomp antren ennomp honunan ha caout recours da Doue : an den ne zant morse guël ar bouez eus e fragilite hac an ezom en deus eus a zicour Doue, eguet pa en em gav affliget, dispriset, persecutet : neuse e teu da hirvoudi ha da bedi Doue d'en diliyra eus ar boan a

souffr. Evel-se ar bobl a Israel a zistroe præst
ous Doue, pa vize punisset gantan, hac evel-se
ive cals a bec'herien o deus c'hoas ar bonor d'en
em anaout pa ro Doue dezo ur c'hlêved pe un
affliction-bennac.

Pep tra-oll a erru eta, dre an urz eus ar Bro-
vidanç divin pehini a veill var bep-unan ac'ha-
nomp ha var an oll draou crouet, cetu-ama un
exempl bennac tennet eus ar Scritur : Joseph
guerzet gant e vreudeur ha cacet en Ægypt a
voue taulet en ur prison tènval; mæs Doue n'en
abandonas quet : sortial a reas eus e brison ha
dont a eure da veza ar c'henta en Ægypt, var-
lerc'h ar roue : e vreudeur, en o dienez, en em
bräsantas dirazan hep en anaout, hac o veza er
c'hlêvet o lavaret e oa Joseph a guemeras cals a
spount; mæs respont a reas dezo : n'ho bezit
aoun-ebet, dre urz ar Brovidanç divin eo erruet
quemèn-ma oll... Pharaon courroucet a enep ar
bobl a Israel, a ordrenas ma vize exposet var ur
ster-vras hanvet an Nil, oll vibien nevez ganet
ar bobl paour-ma : Moyses eta o veza bet laqueet
en ur baner vroen, var an dour, merc'h Pha-
raon pehini er guelas, en ur bourmen, a gueme-
ras truez outhan hac a roas urz d'er maga ha
d'er zével ê cuz. Piou nemet ar Brovidanç a gun-
duas eno merc'h Pharaon hac a inspiras dezi an
dezir da zavetei Moyses pehini a oa choaset gant
Doue evit dilivra e bobl?... Saül en em bräsant
dirac ar profet Samuel evit goulén quélou eus a
azened e dad pere a oa dianquet, hac a zo en ins-
tant-se memes sacret roue a Israel dre urz Doue
e-unan a behini an dorn invisibl er c'hunduas da
gaout Samuel... Hep parlant eus a draou-queit-

all tremenet, consideromp ar pezh a dremen bemdez dirazomp: gullet a rit penos an douar hac ar guez a ro, bep bloas, o frouez e poent hac en amzer? Penos an traou communna eo an traou utila d'an den, ha penos an traou noazus a zo dibot ha diessoc'h da gaout: evel-se ur c'hreunen a ro cant evit unan, mæs al louzaou bilimus n'en em broduont quet er memes tra. An tñn, ar glao, an avel, an tempest, ar gurun a zent ous ar vouez a Zoue pehini a c'houarn quement-so: adoromp eta, ha meulomp ar Brovidanç divin bepret hac e pep amzer! bezomp leun a fizianç e Doue pehini a guemer sourci ac'hanomp hac hor c'hundu hervez e volentez.

VAR AR MYSTERIOU PRINCIPALA EUS HON RELIGION,
HA VAR AR SCRITUR SACR E GENERAL.

Ur myster a zo ur virionez, discleriet gant Doue, pehini na ellomp quet da gompren. 1° *Ur virionez*: Doue a zo e-unan ar virionez dre natur: na ell nac en em drompla, na beza tromplet, nac hon trompla hon-unan; quement a recevomp eus e berz a zo eta guirion. 2° *Discleriet gant Doue*: an Autrou Doue o velet penos an den a oa coëzet, dre ar pec'h, en un devaligen hac en un dallentez ar vrassa, en deus, dre e vadelez evit hor sicour, discleriet deomp certen guirionezou pere a dleomp da anaout ha da gredi evit beza salvet. 3° Etouez ar guirionezou discleriet deomp gant Doue, ez-eus cals a ne allomp quet da gompren: ha quemen-ma evit exerci hor feiz, ha rei deomp leac'h da vilitout dirac Doue. Ne gomprenomp quet ar mysteriou a gavomp en

urs eus ar silvidiguez, mæs ne gomprenomp quet ive ar mysteriou a velomp en urs eus an natur : ne gomprenomp quet penos e tivoan an ed ; eus a be zourcen e teu an avel ; penos ar glao en em scuill var an douar en ur façon quen admirabl ne gomprenomp quet penos eo bet dispartiet ar mor diouz an douar, penos e sao, e tisquen, hac e chom ato cousgoude er plaç a zo bet merquet dezan gant an dorn a Zoue : ne gomprenomp quet penos eo bet unisset hor c'horf hac hon ene pere a zo diou zubanç quen diffarant ; penos ar gomz en em gav var hon teod ; penos e c'hallomp gullet quement a draou gant mab-hon-lagad pehini a zo quer bian, ha penos ar boued a zebromp a zo cenchet ennomp e quic hac e goad. Mysteriorou ar feiz, evel an traou-ma oll a zo incompre-nabl, da lavaret eo huelloc'h eguet ræson an den, mæs n'ez-int quet control d'ar ræson : rac ne lavaromp quet penos tri Doue ne reont nemet unan, mæs penos ez eus tri ferson en un Doue : ne leveromp quet quen-nebeud penos an eil ferson, Doue ar Mab, a zo bet, evel Doue, ganet ha crucifiet, mæs penos o veza Doue a bep eternite, en deus, evit hor zavetei quemeret ur c'horf hac un ene evelomp è corf ar Verc'hes Vari ; hac ez-eo bet, evel den, ganet ha crucifiet, hac evel Doue en deus staguet ur prix infinit ous e souffrançou. Ar ræson ne gompren quet ar guirionezou-ma pere, evel oll berfectionou Doue, a zo henvel ous a ur mor-bras a behini na eller quet tizout ar goëled, mæs en em zervichout a allomp anezi evit anaout hac int a zo bet discleriet deomp gant Doue ha proposet deomp gantan da gredi : m'ar en deus parlantet Doue, e tleomp credi couls ar

pez ne gomprenomp quet, evel ar pez a gomprenomp : ur c'hrouadur a gred ar pez a vez espliquet dezan : hoguen, Doue, eme an abostol, en deus parlanet deomp guechal dre c'hinou ar brofetet, ha brema, da ziveza, dre c'hinou e Vab unic, hor Zalver Jesus-Christ : comzou Doue eo a lennomp en Testamant ancien hac en ini nevez. An Testamant ancien, scrifet aroc Jesus-Christ, a zo ar merq eus an allianç a reas Doue gant Abraham ; hac an Testamant nevez, scrifet goude Jesus-Christ, a zo ar merq eus an allianç en deus græt gueneomp oll dre ar vadiziant. Den ræsonabl-ebet na ell cæout an disterra douetanç var ar pez a zo merquet el levriou divin-ma. Moyses pehini en deus scrifet ar pemp levr quenta eus an Testamant ancien, a veve en amzer ar batriarchet : Amram, e dad, en devoa guëlet Levi, ha bevet pell-amzer assamblez gantan : Levi en devoa bevet tri bloas ha tregont gant Isaac pehini a oa bet epad anter-cant vloaz e compagnunez Sem ; Sem a oa bet trivec'h vloas ha pevar-uguent assamblez gant Mathusalem, ha Mathusalem en devoa bevet pell-amzer gant hon tad quenta Adam. Evel-se, Moyses ne ra, en ur fæçon bennac, nemet raporti histor e famil. An traou raportet gantan a zo important bras : beza ez-int lezennou, custumou, cerimoniou ar bobl a Israel : mar en divize raportet un dra bennac faus, ar re-all o divize ên discuillet hep dale ; mæs er c'hontrol beza o devoa evito ur respet ar brassa : o c'honservi a rent en templ ; o len a rent ê public hac ê particulier ; al lizerennou anezo memes o devoa contet. Josue, Salomon, Esdras, hac ar re-all pere o deus scrifet al levriou sacr o deus-

oll prouet dre viraclou ha prophetiou ar re gaëra penos e oant inspiret gant Doue ha digacet eus e berz. Oll vibien ena an Ægyptianet scoët a varo en un nosvez, ar mor ruz digor evit rei hent d'an Israelitet, ha serret evit beuzi an Ægyptianet; ar bobl a Israel maguet en desert epad daou-uguent vloaz; arme Sennacherib distruget en un nosvez dirac mogueriou ar guær a Jerusalem; an beaul arretet da c'hortos an Israelitet da beur-achui ar victor var o adversourien, cetu a ze unan-bennac eus ar miraclou-bras a lennomp er Scritur hac a zisqueze deomp penos ar re o deus scrfet al levriou sacr a oa veritablament inspiret gant Doue... Ar brophetiou a zo ur breuven-all eus ar memes tra. Ne raportin nemet unan-bennac eus ar re a barlant eus a c'hinivelez ar Messi, eus e vuez, e varo hac e resurrection. Ar profet Isaï pehini a veve var-dro seiz cant vloas aroc ma oa ganet Jesus-Christ, a lavar : *Ur verc'hes a goncevo hac a lacai er bed ur mab, pehini a vezo hanvet Emmanuel, da lavaret eo, mab an Oll-Galloudec.* Ar roue David a lavar e vezo *publiet e lezen adalec an eil mor d'eguile.* Ar profet Isaï a vèl corf ar Messi goloet a c'houliau *adalec e ben betec e dreid...* Piou a zisqueze d'ar brofetet an amzer da zont, nemet an ini a zo mæstr an oll amzer evel an oll draou-all? Evel-se ar re o deus scrfet al levriou sacr a so bet consideret e pep amzer, evel ministret hac ambaçzadourien an Autrou Doue pehini a barlante dre o guinou... Ar memes preuven a zervich ê faver an Testamant nevez, pehini a zo bet scrfet gant disquibien hor Zalver, pere a raport ar pez o deus guêlet ha clevet, hac a scuill o goad ê testenî d'o

c'homzou ha d'o c'hreden. Levriou an Testamant nevez, evel levriou an Testamant ancien, a zo eta guirion : Doue eta en deus parlantet ; quemen-se a zo avoalc'h. Descomp, credomp, caromp, adoromp, heuillomp, a greiz hor c'halon, quement en deus lavaret, pe nñ er c'hompren, pe nñ n'er comprenomp quet : o veza ar virionez, na ell nac hon trompla nac en em drompla e-unan.

VAR MYSTER AN DRINET.

GUELET hon deus penos ez-eus un Doue infinimant parfet pehini en deus crouet quement-so, a zo præsent dre oll, a c'houarn pep tra ; penos en deus parlantet d'an dud, guechal dre voyen ar batriarchet hac ar brofetet, ha da ziveza dre voyen Jesus-Christ, e vab unic, hor Zalver. An Doue-se infinimant parfet a zo un Doue unic ê tri ferson : Tad, Mab ha Speret Santel. Ne deus nemet un Doue, ha na ell beza nemet unan : ar Scritur, hac ar ræson he-unan fontet var ar feiz a ro deomp ur breuven sclear eus a guemen-ma.

I. *Ar Scritur* : me a zo, eme Zoue e-unan, an ini a zo : *ego sum qui sum* ; da lavaret eo an ini a zo dreizan e-unan ; an ini n'en deus bet commançamant, ha n'en devez a fin-ebet ; an ini ne zepand diouz den hac a behini e tepand pep tra. Evel-se Moyses a adressas guechal ar c'homzou-ma d'ar bobl a Israel : « An ini a zo, en deus va » digacet d'ho caout : *qui est, misit me ad vos* ; » cetu ama, ar pezh a lavar an Autrou ho Toue : » *Pobl a Israel, anavezit e zoun un Doue unic,* » *ha penos n'en deus Doue-all-ebet nemedon-* » *me : me eo an ini en deus o tennet eus a zin-*

» *dan domination Pharaon : ne adoret ha n'ho*
 » *pezo Doue-all ebet nemedon-me.* » Doue, evit
 renta ar virionez-ma sclerroc'h, en devoa ordre-
 net en testament ancien penos ne vize nemet un
 templ e pe lec'h e vize adoret, ha nemet un au-
 ter var behini e vize offret dezan sacrificou.

II. Ar ræson, fontet var ar feiz, a lavar deomp
 penos an Autrou Doue o veza crouet pep tra a
 dle ive beza mæstr absolu var quement-so; mæs
 o suposi cals a zouëou, an eil a ell controlia
 eguile, hac en em oppos memes an eil da vo-
 lontez eguile, ar pez a zo parfætamant ridicul ha
 diræson... Evel-se an dud a gonservas, epad pel-
 amzer, an anoudeguez eus a un Doue unic. Mæs
 ar bed o veza deut da fallaat ha d'en em ruillal
 er fang eus a bep seurt dizurzou, tevaligen ar
 pec'het en em squignas quasi dre'r bed oll, pe-
 hini a zeuas da veza, eme Vossuet, henvel ous a
 un templ-bras e pehini pep tra oll a oa Doue,
 nemet Doue e-unan. An dud a adore an heaul, ar
 stered, ha memes an imachou coat pere a oa al
 labour eus o daouarn. An Ægyptianet, ar Gre-
 quet, ar Romanet pere a oa gant ræson quer
 brudet dre o guizyeguez, o zalenchou-caër hac ho
 galloud, ne voant quet er poent-ma furroc'h eguet
 ar re-all : beza o devoa ive un niver-bras a zouëou
 quen ridicul pe ridiculloc'h an eil eguet eguile :
 an Ægyptianet a adore betec al lugumach a zi-
 voane en o jardinou ! Dallettez an idolatret-ma a
 eston ac'hanomp, couscoude hon deus bet, hon-
 unan, en em gomporet evelto. Ar feiz hac ar
 religion o veza renquet quemeret an tec'h eus a
 Franç, epad ar revolution-vras, an idolatriach
 en em squignas ive en hon touez. Cals eus ar

Francichen, goloet eus a devaligen hac eus a lorguez ar pec'het, a oue disquiantet avoalc'h evit adori an traou crouet, evel ar menezioù, ar guez, an dud coz hac an dud fall-memes. En amzer drist-se, e vize guelet dre-oll an auteriu profanet, ar c'hroazioù discaret, an templou santel distrujet. Alies ar plaçou public, ar ruioù, an henchou memes a vize goloet a chafodou hac a bep seurt instrumanchou a varo: ne glêvet a bep-tu nemet clê mou an dud just o vervel dindan taulioù ar re fall, victimou d'ar vrassa injustiç: ar Franç pehini a rê guechal admiration ar broïou tro-var-dro, ne offre mui d'an Europ spountet nemet an imach horrupl eus a gavarn ur vanden laëron pere en em vuntre evit caout an eil peadra eguile. Evel-se an den abandonet gant Doue ha lezet da veva en è rôl, ne dê nemet ur zourcen a vreïnadurez hac un abym a zizurz.

III. Ar ræson eta fontet var ar feiz a zesq deomp penos ne deus nemet un Doue ha na ell beza nemet unan; mæs (ar revelation, da lavaret eo, ar pezh en deus Doue discleriet deomp, hac a zo ive merquet en e Scritur, a ro-deomp sclær da anaout penos ez-eus tri ferson è Doue: Tad, Mab ha Speret Santel) en deiz ma recevas hor Zalver ar vadiziant er rifyer Jourden, er moment-ma sortie eus an dour, an èe a zigoras, ar Speret Santel, dindan furm ur goulm, a zisquennas hac a reposas varnezan: er memes amzer e oue clevet ur vouez eus an èe o lavaret: *hennez eo va Mab muia caret, an objet eus va c'homplezançou, selaouit mad anezan.* Cetu a ze tri ferson an Drindet; an Tad pehini a barlant,

ar Mab pehini a receo ar vadiziant, hac ar Speret Santel pehini a zisquen eus an êe; dre ar c'homzou : *selaouit anezan*, ez eo ordrenet deomp selaou ar Mab divin-ma, en pep tra, hac ê particulier, pa annonço deomp e-unan ar myster bras a behini e parlantomp. Hoguen, en annoncet en deus deomp en ur façon ar sclerra, pa lavaras d'e zisquibien, o veza var ar poent d'o c'huitaat goude e resurrection : *Iit, emezan, instruit an oll dud eus ar bed, o badezit en hano an Tad, hac ar Mab, hac ar Speret Santel*. Cetu aze ar myster quenta eus hor feiz : ur myster, da lavaret eo, ur virionez huelloc'h eguet ræson an den, mæs pehini ne dê quet control d'ar ræson; rac ne lavaromp quet penos tri Doue ne reont nemet unan, mæs penos tri ferson distinc an eil eus eguile ne reont nemet un Doue hepquen. Evel-se, eme Vossuet, pep-unan ac'hanomp, en deus un ententamant, ur memor, ur volonte; en heaul ema assemblez an domder hac ar sclerigen; ar speret a zonch er pez a gar ar galon; ar speret a repræsant an Tad, ar zonch produet gant ar speret, a repræsant ar Mab, hac ar garantez pehini a zepand eus ar speret hac eus ar zonch, a repræsant ar Speret Santel... An tri ferson sacr eus an Drindet a zo eternal o zri; quer coz ha quer galloudec eo an eil hac eguile : n'o deus bet, nicun anezo, commançamant, na jamæs n'o devezo fin-ebet... An Ilis evit digaç deomp da zonch eus ar myster bras-ma, ne ra cerimoni-ebet, hep implija an hano sacr eus a zri ferson an Drindet : dre sin ar groas, hac en hano an Drindet sacr eo e receo hac e cundu ac'hanomp adalec ar moment quenta betec ar moment diveza

eus hor buez : hon alia a ra da gaout alies recours d'an tri ferson adorabl eus an Drindet ha d'o enori, o santifia mad ar zuliou hac oc'h ober pep tra evit o brassa gloar... Ne gomprenomp quet myster an Drindet ; mæs ar Scritur sacr a zo test penos Doue en deus en discleriet, hac ar ræson a lavar deomp penos quemen-se a zo avoalc'h. Adoromp eta a greiz hor c'halon ar virionez-ma pehini na gomprenomp quet, ha lavaromp alies gant santimanchou bras a feiz hac a garantez evit Doue : *Santel, santel, santel eo Doue an armeou : an êe hac an douar a so leun eus e c'hloar ! Gloar d'an Tad, gloar d'ar Mab, gloar d'ar Speret Santel ! A vrema, da jamæs !!!*

MYSTER AN INCARNATION.

EN em incarni a sinifi quemeret corf, en em ober den. An eil ferson eus an Drindet, Doue ar Mab, en deus quemeret ur c'horf hac un ene henvel oc'h hon rê-nî, ê corf ar Verc'hes gloriüs Vari pehini e deus er c'honcevet hac er ganet hep offañç-ebet d'he guerc'hded, hac hep an disterra poan ; mæs o chom bepret guerc'hes, evel ma eo chomet hor Zalver bepret Doue, petra bennac ma en deus en em visquet eus an natur humen. N'en deus quet quitteet an êe evit beza disquennet var an douar, na deut da veza biannoc'h o cuzet e zivinite hac e c'halloud dindan furm ur c'hrouadur : evel-se, ne ziminu netra eus e berfectionou divin, o cuzet e gorf, e voad, e ene hac e zivinite dindan ar speçon a vara hac a vin er sacramant eus an auter. Ar c'horf hac an ene-se en deus quemeret ê corf ar Verc'hes Vari,

dre façon, Mab Doue ha Mab Mari, a zo ar memes person divin, ar memes Jesus-Christ, guir Doue ha guir den, pehini er moment ma eo bet concevet en deus unisset assamblez an natur divin hac an natur humen, hac a zo deut en ur moment, da veza den parfet, evel ma oa Doue parfet a bep eternite. An union a zo etre ar c'horf hac an ene pere a zo diou zubstanc quen differant, a ro deomp un imach eus an union a so etre an natur divin hac an natur humen. Ne gomprenomp quet ar guirionezou-ma, mæs Doue en deus o discleriet deomp en e Scriptur, ha quemense a so avoalc'h; na ell nach hon trompla, nac en em drompla e-unan. Adoromp eta ar pezh ne allomp da gompren, ha consideromp perac hac e pe façon en deus an eil ferson eus an Drindet en em c'hræt den.

I. An den, o tont var an douar a zo un objet eus a goler Doue, *filius iræ*, abalamour ma'z-eo ar frouez eus a un tad hac eus a ur vam goupabl, da lavaret eo, abalamour ma tisquen eus a lignes Adam hac Eva pere a zizentas ous Doue er barados terrestr. O fec'het en devoa serret ouzomp dor an êe, savet ur voguer a zisparti etre Doue hac an den; ê laqueet da goëza dindan esclavach an drouc speret. Piou eta en tenno eus a ur stad quen din a druez? Pa asten an Autrou Doue varz-hac-ennan an dorn eus e drugarez, an dorn-ma a zo arretet gant an dorn eus e justiç pehini a c'houlén satisfaction; mæs allas! oll œuvrou-mad an dud just ne allent quet satisfia evit ar-pec'het a behini ar valiç a zo infinit. Petra e teuï eta an den da veza! O furnez, o trugarez, o madelez infinit eus va Doue! Evit savetei an den, hep offanci ni-

cun eus e berfectionou divin, Doue a ro deomp e Vab unic, an objet eus e oll gomplezançou, pehini, dre e volonteiz e-unan, a zisquen eus an êe evidomp hac evit hor silvidiguez, en em c'hra den, a ro e gorf, a scuill e voad, a sacrifi e vuez evit satisfia da justic e Dad, hon tenna eus a gaptivite ar pec'het, ha digueri deomp dor ar barados.

II. En em ober a ra den, o quemeret ur c'horf hac un ene eveldeomp, ê corf sacr ar Verc'hes Vari, dre vertus ar Speret Santel. An den a zo composet eus a ur c'horf hac eus a un ene, evelse, Jesus-Christ a guemer ive an eil hac eguile : o c'hemeret a ra ê corf ar Verc'hes Vari, da lavaret eo, penos er c'horf sacr-se, oc'h en em zervichout eus a voad hac eus a zubstanç ar Verc'hes santel, e furm hac e c'hunis an natur humen gant an natur divin; ha quemen-ma a erru, non pas naturelamant, mæs dre vertus ar Speret Santel, da lavaret eo, dre ur miracl eus a berz Doue. Ar miracl-ma a zo attribuet d'ar Speret Santel, abalamour incarnation ar Verb a zo unan hac ar vrasa memes eus an oll œuvrou a garantez Doue, pere a vez *attribuet* d'ar Speret Santel, evel ma vez an œuvrou a c'halloud *attribuet* d'an Tad, hac an œuvrou a drugarez d'ar Mab; mæs an tri ferson divin o deus quement a berz an eil evel eguile en oll œuvrou exterior, ha dre eno, en œuvr-ma. Ar Verc'hes sacr, pehini he deus concevet ha laqueet er bed hor Zalver, a zo eta veritablament mam da Zoue, calite quen caër, eme sant Bernard, quen na eller quet he c'hompren. Doue, emezan, a ell crouï ur bed-all caëroc'h evit hêma, mæs impossibl eo dezan accordi bras-

soc'h calite da ur grouadurez : Jesus-Christ a zo eta assamblez , guir Doue ha guir den. Beza ez-eo guir Doue : an oll ælez , eme an abostol , a dle ên adori : *et adorent eum omnes Angeli ejus* ; n'en deus bet , eme sant Ian , commañcamant ebet : *in principio erat Verbum* ; o veza ma'z-eo Doue , eme sant Lucas , en deus ar galloud da effaci ar pec'hejou : *quis potest dimittere peccata, nisi solus Deus?*... Beza ez-eo ive guir den : hac evel den eo bet sujet d'an naon goude beza yunet : *jæjunavit, postea esuriit* ; d'ar sec'het : en amzer e bassion e c'houlén da eva : *sitio* ; d'an dristidiguez , d'an enouamant ha d'an oll infirmiteou eus ar vuez-ma nemet d'ar pec'het da behini ne allequet beza sujet , o veza Doue ha den assamblez... Jesus-Christ o veza guir Doue ha guir den , en deus eta ive ennan e-unan diou natur ha diou volonte : an natur divin hac an natur humen ; ur volonte : divin hac ur volonte : humen. An diou natur-se a zo unisset an eil gant eben , evel ma'z-eo unisset an ene gant ar c'horf ; mæs pep-unan e deus he c'haliteou particulier ; evel-se , ar galloud , an immortalite a zepand eus an natur divin , er c'hontrol , ar zempladurez hac ar maro a zo partach an natur humen... An diou volonte : a oa è Jesus-Christ a alle en em gontrolia , mæs ar volonte : humen a zouble ato d'ar volonte : divin : *Va Zad* , eme hor Zalver , *pellait diouzin ar c'halir-ma ; cousgoude, ho polontez bezet græt , ha non pas va ini*... An diou natur hac an diou volonte : se a zo assamblez er memes Jesus-Christ , mæs queimen-ma a zo ur myster pehini ne allompquet da gompren : avoalc'h eo deomp beza certen penos Doue en deus en discleriet en e Scritur :

hoguen Doue a brometas da Adam ha da Eva penos en devize digacet e Vab var an douar evit rapari an injur o devoa græt d'e vajeste divin dre o fec'het, hac a vize c'hoas græt dre bec'hejou o bugale var o lerc'h : Doue ive a *revelas* d'ar profet Isai, var-dro seiz-cant vloas aroc ma oa ganet Jesus-Christ, penos ar Messi en devize ur Verc'hes evit mam : *ur Verc'hes*, emezan, *a goncevo hac a lacai er bed ur mab pehini a vezo hanvet Emmanuel, da lavaret eo, Doue deut da chometouez an dud.* Ar moment eürus, destinet evit reconcilia an douar gant an êe o veza erruet, Doue a gaças un æl d'ar guær a Nazareth da gaout ar Verc'hes Vari en amzer-ma oa en oræson en he zy, evit discleria dezi penos en devoa he choaset evit beza mam d'hor Zalver. An æl, leun a respet evit an ini a gonsidere evel e rouanez, a lavaras dezi : *Me ho salud, leun a c'hraç ; an Autrou Doue a zo gueneoc'h... Mari, cavet hoc'h eus graç dirac Doue ; conceo a reot ha lacat a reot er bed ur mab pehini a hanvot Jesus : bras e vezo e pep saçon, ha dre ar burzudou a rai e vezo anavezet evit mab an Oll-Galloudec...* Er memes instant e voue concevet hor Zalver, hac accomplisset oll desirou ar batriarchet, ar brofetet hac an dud just pere o devoa quement huandet varlerc'h donediguez ar Messi... Me hoc'h ador, o Verb incarnet, me a gred ez-oc'h guir Doue ha guir den assemblez ! me ho trugarecâ, a greiz va c'halon, eus ar guir hoc'h eus acquisitet d'in en-êe dre hoc'h incarnation, ho souffrançon hac ho maro ! O madelez eus va Doue, ra viot meulet a vrema da jamæs ! Recevit ive, m'ar plich gueneoc'h, ô Guerc'hes sacr, an homach

eus va c'halon, c'hui pehini a zo mam ha guer-
c'hes assamblez ! Ha c'hui, sant Joseph, tad ma-
guer ha gardien va Zalver, pebes enor na dlean-
me quet da renta deoc'h ! Da viana e quemeran
ar resolution da brononç alies, hac ato gant ur
respet ar brassa, an tri hano zantel a Jesus, a
Vari hac a Joseph. Va Doue, roit ive d'in ar
c'hraç d'o frononc evel ma'z-co dleet, en heur
eus va maro ! J. M. J.!!!

MYSTER AR REDEMPTION.

JESUS-CHRIST maro var ar groas evit hon di-
livra eus a gaptivite ar pec'het, a boaniou an
ifern, hac evit militout deomp ar vuez eternal,
cetu a ze ar virionez a hanvomp myster ar Re-
demption. Ar virionez-ma discleriet gant Doue a
zo ur myster ; rac ne gomprenomp quet penos an
eil ferson eus an Drindet, Doue evel an Tad hac
ar Speret Santel, en deus bet ar vadelez da gue-
meret ur c'horf hac un ene henvel ous hon rê-nî,
ha da souffr a bep seurt tourmanchou hac ar maro
memes evit hon tenna eus a esclavach an drouc-
speret ha digueri deomp dor an êe. Evel Doue ne
alle quet mervel, mæs evel den en deus anduret
ar maro, hac evel Doue en deus roet ur prix in-
finit d'e souffrançou ha d'e varo. En instant ma
varvas, e ene pur en em zispartias eus e gorf ;
mæs e zivinite a chomas ato unisset gant an eil ha
gant eguile. Ar profet David, o parlant eus a vys-
ter ar Redemption a behini Doue en devoa roet
dezan anoudeguez aroc ma voue accomplisset, a
lavar penos er myster-ma an drugarez hac ar vi-
rionez a zo eat an eil da gaout eben : *misericordia*

et veritas obviaverunt sibi; da lavaret eo, eme an Tadou zantel, Doue er myster-ma en deus disquezet peguement e cassa ar pec'het, hac er memes amzer peguer bras eo bet e drugarez en hon andret. Ar guir zervicher d'ar groas, oc'h ober reflexion var ar c'homzou-ma, a gompren æzant an horrol a dle da gaout ouz ar pec'het; ar garantez en deus bet Doue evidomp; ar fizianç a dle da inspira deomp ar sin adorabl eus hon redemption.

I. Petra ell guell desqui deomp an horrol en deus Doue eus ar pec'het, eguet ar guel eus ar groas?... Deomp assemblez d'ar C'halvar : sel-lomp ous Jesus-Christ stag ous ar groas, curunet a spern; e dreid hac e zaouarn toullet gant an tachou; e gorf freuzet, dispennet; bruzunet : consideromp ên goapeët, bafouët, blasphemet gant ar re a zo en dro dezan; dilezet memes gant e Dad eternal!... Goulennomp ouzomp hon-unan petra so caus eus an tourmanchou diremed-se, hac eus ar maro cruel-se pehini a souffr? Ar feiz a respont deomp : netra-all ebet nemet ar pec'het. O pious eta a ell compren peguer bras drouc eo ar pec'het! Nan, va Doue, hon tud quenta chasseet eus ar barados terrestr, abalamour d'o dizoboissanç; an douar goloet dre un diluch universel, abalamour da zizurzou an dud; Sodôm ha Gomorrh distrujet ha laqueet e poultr hac ê ludu, abalamour da viçou mezu o habitantet; ar rouanteleziou affliget gant ar guernez, ar brezel hac ar vocen, abalamour d'o fallagriez, quemen-se-oll ne roont quet d'in da anaout, en ur façon quen sclær, peguer goas-tra eo ar pec'het, eguet ar guel eus a groas va Zalver! Offancet hon deus an

an Autrou Doue ê personach bon tad quenta , hac an offanç-se a ioa infinit ; rac ma en em-guemere ouc'h ar vajeste infinit a Zoue : ar justiç divin a c'houlenne ur raparation proportionnet d'an injur ; mæs an den a zo rê-zister evit gallout rei ur seurt raparation : ne voa nemet un den-Doue capabl a guemen-ma. Red oa dezan beza den , evit gallout souffr , ha beza Doue evit rei ur prix infinit d'e souffrançou. Evel-se hor Zalver en deus quemeret ur c'horf hac un ene ; hac en deus souffret a bep seurt tourmanchou , evel den , hac evel Doue , en deus roet dezo ur prix infinit , evit satisfia antieramant da justiç e Dad eternal evidomp. Ur gomparæson a rento ar virionez-ma sclerroc'h : ma vê ur roue insultet ha scoet en ur fæçon grevus gant unan eus ar re zisterra etouez e zujidi , an injur-se ne alfe beza raparet avoalc'h na gant an ini en deus scoet na gant nicun-all ebet eus e dud ; mæs , m'ar deu mab ar roue e-unan d'en em brosterni dirac e dad ha da lavaret dezan penos en em garg eus ar boan dleet d'an den coupabl , an humiliation ê pehini en em gav mab ar roue , a zo ur satisfaction proportionnet d'an injur en deus recevet e dad : cetu a ze un imach eus ar pezh en deus græt evidomp hor Zalver Jesus-Christ... Incomprenabl eo eta ar valiç eus ar pec'het.

II. Incomprenabl eo ive ar vadelez a Zoue en hon andret. Un den generus a ell exposi e vuez evit savetei unan bennac eus ar re a vêl var ar poënt da berissa en un tân-goal ; mæs Jesus-Christ en deus roet e vuez evit hor præservi eus a dân an ifern pehini hon devoa militet... *Ur mignon a ell sacrifa e vuez evit e vignon , hep gal-*

lout ober netra en tû-all, eme ar Speret Santel ; mæs hor Zalver adorabl en deus en em zacrifiet var auter ar groas, non pas hepquen evit e vignoned, mæs evit e vrassa adversourien, evit pec'herien obstinet pere ne denfont profit nac avantach-ebet eus e varo... Dibot eo ar roue a souffr ar maro evit mâd ha prosperite e zujidi, mæs Jesus-Christ, hon roue hon Autrou souveren, en deus scuillet betec ar veraden diveza eus e voad evit acquisita deomp a bep seurt madou temporel ha spirituel, evit an amzer hac evit an eternite. O pebes carantez evidomp-nñ hac evit hor silvidiguez ! O va Jesus, compren a ran penos hoc'h eus hor c'haret evel-rê : *nimid caritate dilexit nos*. O Jesus, souffret hoc'h eus ar maro, non pas hepquen evit an oll ê general, mæs evit pep-unan ac'hanomp ê particulier ; dre façon ma c'hallan ha ma tlean lavaret gant an abostol, penos hoc'h eus scuillet ho coad evidon, evel pa na vize nemedon va-unan var an douar : *in fide vivo Filii Dei qui dilexit me et tradidit semetipsum pro me*. Ia, va Jesus, en amzer-ma c'hueñac'h an dour hac ar goad er jardin Olivet ; en amzer-ma voa ho corf benniguet stag ous a ur piller ha dispennet a doliou ; en amzer-ma toulllet deoc'h ho treid hac ho taouarn, e songeac'h ennon hac e carac'h ac'hanon dre ur garantez dreist vuzul ! Ha possubl eo, ô va Zalver, ne renten-me quet deoc'h, da viana, carantez evit carantez ! O Jesus, me a fell d'în destum an instrumanchou eus ho passion hac ober anezo evel ur boquet precius pehini a zouguin var va c'halon, hac eus a behini ar c'huezvâd a zigaço d'în da zonch ac'hanoc'h, hac am c'houracho da vale var ho roudou ! Me a fell d'în,

va Doue, en em guzet en ho couliou sacr pere, evel quellies a c'hinou, a intercedo evidon : ho croas, va Jesus, a gonsiderin evel ar squeul dre behini e tlean pignat en êe; evel an alc'huêz pehini a dle digueri d'în dor ar barados! C'hui, va Zalver, pehini a zo ar zantelez memes, hoc'h eus quemeret plaç an dud coupabl, en em zamet eus o fec'hejou, hac o douguet var ar groas, evit o lesqui eno dre an tân eus ho carantez divin : *peccata nostra pertulit in corpore suo super lignum*; eno hoc'h eus rentet deomp ar vuez oc'h effaci an arrêt a varo prononcet en hon enep : *delens chirographum decreto quod erat contrarium nobis*; eno hoc'h eus accomplisset ar gourdrous ho poa græt d'ar sar pant penos lignez ar c'hreg a vruzunze dezan e ben : *ipse conteret caput tuum*. O Doue, pe seurt actionou a c'braç a allan-me da renta deoc'h evit quement a vâd-oberou ?

III. Da viana em bezo ennoc'h, va Zalver, hac en ho croas, ur fizianç ar vrassa : ar groas eo ur sar pant coëvr eus a behini ar guêl a dle hor parea; ar banyel pehini hon rento victorius var adversourien hor silvidiguez; ar gador eus a behini Doue e-unan en deus ar vadelez d'hon instrui; al levr e pehini an olt a ell len ha compren ar vadelez a Zoue en hon andret; an auter var behini Jesus an deus en em sacrificiet evidomp : an tribunal a zivar behini e clevimp un deiz ar zetanç a beoc'h hac a eüruseded eternal !!!

VAR AR GREDQ, PE AR SYMBOLEN E GENERAL.

Ar guær *symbolen* a sinifi merq pe sin : evel-se Symbolen an ebestel a zo ar merq, ar sin, ar re-

glen eus hor feiz hac eus hor c'hreden; eus ar feiz hac eus ar greden a bere e reomp hon-unan profession var o lerc'h. Symbolen an ebestel, eme sant Ambroas, a zo banyel soudardet Jesus-Christ, ar zin a zervich da zifaranti auezo eus a zezertourien ar feiz; ar c'hachet a dleomp da zouguen var hor c'halon hac a ro da anaout da biou ez-omp, rac avoalc'h eo da un den discleria ar pezh a gred evit rei da anaout pe seurt religion a heuill... An Ilis en em zervich eus a beder zymbolen: ar guenta eo symbolen an ebestel, e pehini e caver e ber-gomzou ar mysteriou hac ar guirionezou principala ha necessera d'an dud da anaout ha da gredi, evit beza salvet. An ebestel a gompogas ar zymbolen-ma aroc en em zispartia evit mont da breseg an Aviel dre bevar c'horn ar bed: o intantion, oc'h e ober, a voa evit n'o devize bet entrezo nemet ar memes façon da annonç ha da zesqui d'ar re-all ar poenchou principala eus hon religion... An eil symbolen eo symbolen ar c'honcil a Nicee. An deirvet eo an ini a vez canet en oferen-bred hac a zo bet composet en ur c'honcil er guær a Gonstantinobl. Ar c'honcil-ma a aprouas pen-da-ben symbolen ar c'honcil general a Nicee, pehini a zisclerie e oa Jesus-Christ Doue evel e Dad hac eus ar memes substanc gantan: *consubstantialem Patri*, a-enep an hæretic Arius pehini a brætante penos Jesus-Christ en devoa bet ur commañçant, memes evel Doue. Er c'honcil a Gonstantinobl e oue ive condaonet an hæretic Macedonius pehini a brezegue penos ar Speret Santel ne oa quet Doue evel an Tad hac ar Mab, ha cousgoude e tisquen, eme ar c'honcil, eus an eil hac eguile: *qui ex Patre*

Filioque procedit... Ar bedervet symbolen, hervez cals, eo ar symbolen composet gant sant Athanas a-enep an hæretiquet eus e amzer... An teir symbolen diveza-ma n'ez int quet diffarant eus a symbolen an ebestel, ajouti a reont hepquen ar pezh a grede an Ilis necesser evit discar an hæresiou pere a rê quement a ravach en-touez ar gristenien.

II. Symbolen an ebestel eo an ini a leveromp bemdez en hor pedennou, hac ê pehini e caver ar mysteriou hac ar guirionezou principala eus ar feiz. Lavaret a reomp en articl quenta : *Me a gred en Doue, hon tad* ; en eil, *me a gred en Jesus-Christ, e vab unic* ; en eizvet, *me a gred er Speret Santel* ; cetu aze myster an Drindet. En drede articl e leveromp *a zo bet concevet dre c'hraç ar Speret Santel, ganet gant ar Verc'hes gloriüs Vairi* ; hennez eo myster an Incarnation. Myster ar Redemption a gavomp er pevare articl pa leveromp : *en deus anduret dindân Ponç-Pilat, a zo bet crucifiet, maro hac enterret...* En articlou-all e reomp profession da gredi penos Jesus-Christ goude e varo, *a zisquennas d'an isfernou*, da lavaret eo, d'al limbou evit dilivra eneou an dud just ; penos *e ressuscitas an trede deiz* ; *e pignas en êe*, e pe lec'h, *e ma azezet en tu-deo d'e Dad eternal*, hac a beleac'h e tisquenno da fin ar bed evit barn ar re veo hac ar re varo ; ober a reomp profession da gredi penos ne deus nemet ur guir *Ilis, catholic, apostolic ha romen*, e pehini e cavomp *communion ar zant*, da lavaret eo, ê pehini an oll madou spirituel a zo commun etre an oll dud fidel ; *remission ar pec'hejou* ; da c'houzout eo penos er guir Ilis e recevomp ar pardon eus hor pec'hejou dre voyen ar sacraman-

chou instituet gant hor Zalver Jesus-Christ evit hor zantifia : *resurrection ar c'horfou hac ar vuez eternal*; dre ar c'homzou-ma e reomp profession da gredi penos hor c'horfou a ressuscito-oll da fin ar bed, a vezo unisset a nevez ganthon eneou, hac a vezo ganto, hac evelto, eternalamant eürus er barados, pe eternalamant malurus en isfern, hervez hon œuvrou-mâd pe fall.

III. Obliget omp-oll da anaout ar guirione-zou-ma var bere eo fontet ar feiz hac an esperanç gristen, ha cousgoude ez-eus cals, siousas! pere ne guemeront quet ar boan d'o desqui. O Doue, pebes dallentez ! querzet a raffent-pell, gant hast ha gant joa da zesqui ar voyen da veza pinvidic hac eürus var an douar; mæs petra eo madou hac eürusded an douar comparachet gant madou hac eürusded an êe! Ur c'hrouadur en deus joa o c'hanaout e dud, o songeal en o c'haliteou mâd, er pezh a reont evit an : ô va Doue, c'hui eo an ini hoc'h eus va c'hrouet dre hoc'h oll-galloud, ha va frenet gant ar prix eus ho coad en ho madelez; diganeoc'h eo e recevan pep tra ha c'hui eo an ini a dle va renta æternelamant eürus; ha possubl eo eta, e chomfen-me hep en em occupi ac'hanoc'h, hep ho c'hanaout, ho caret hac ho meuli! An dud ne fell quet dezo en em instrui a zisquezh avoalc'h e vancout a feiz pe a furnez : allas, ma n'o deus quet a feiz, jamæs ne antreint ê rouantelez an êe; hep ar feiz ne aller quet plijout da Zoue; barnet int dre avanç : *qui non credit, jam judicatus est*; ha ma n'o deus quet ar furnez christen pehini a zo un donæson a Zoue, o zilvidiguez a zo exposet-bras : henvel int ous ar guerc'hezded foll pere, o veza dre o faut, lezet ar

goulou da vervel en o lampr ne aljont quet antren en sall ar banquet.

IV. Ar *Gredo* a zo ur beden ar gaëra ma carremph he c'hompren-mâd, hac he lavaret gant attantion ha gant feiz... Lavaret a reomp : me a gred en Doue hon tad oll-galloudec, evel pa lavar-femp : m'ar deu ar c'hiq, ar bed, an drouc-sperret d'am poursu, d'am zenti, ha d'en em zével em enep, me a c'houlennno gant fizianç sicour digant va Zad coelestiel, pehini en deus galloud avoalc'h evit va difen, o veza ma'z-eo an oll-galloudec, crouer an êe hac an douar : m'ar deu an niver, ar grevusded hac ar bouez eus va fec'hejou d'am zroubli, m'em bezo recours da Jesus, mab unic an Tad eternal, va mæstr ha va Autrou souveren, o veza ma'z eo va c'hrouer ha va redemptor ; hac evel ma teu ur c'hrouadur yaouanq, da redec, en e spount, entre divrec'h e dad pe e vam, me en em recommando ive d'ar Verc'hes sacr, mam da Zoue, va mam, ha mam d'an oll gristenien, evit ma præsanto ac'hanon da Jesus, ha ma lacaï ac'hanon entre e zivrec'h astennet var ar groas ha digor dre garantez evidon ; hac eno, evel en ul leac'h asurentez, ne heanin d'e veuli, non pas hepquen, da veza bet concevet, ganet ha crucifiet evidon ; mæs ive abalamour ma'z-eo ressuscitet-evit ma ressuscitin un deiz va-unan ; abalamour ma'z-eo pignet en êe evit merca eno va flaç ha lacat va hano ; abalamour ma'z-eo azezet en tu-deo d'e Dad eternal evit beza va alvo-cad ha pledi evidon aroc disquen da varn ar bed oll ; abalamour m'en deus roet d'in ar c'hraç da veza unan eus a vemprou ar guir Ilis ê pehini e c'hallan caout ar pardon eus va fec'hejou, pers en

œuvrou - mād an dud just, ha gounit ar vuez eternal.

Quenta articl.

Me a gred en Doue, hon tad oll-galloudec.

Me a gred en Doue, da lavaret eo, me a zou-met va feiz da gredi ez-eus un Doue, ha da gredi quement en deus discleriet an Doue-se pehini, o veza ar virionez-memes, na ell na trompla, nac en em drompla e-unan: ne gomprenan quet an oll guirionezou a bropos d'in da gredi, mæs o veza certen en deus parlatet hac a froposet d'in, e credan quercouls ar re ne gomprenan quet evel ar re a gomprenan; lavaret a ran: Doue en deus o discleriet, quemen-se a so avoalc'h: un tad hac ur mæstr, peguer-guizyec bennac ez-int, a ell en em drompla, cousgoude ur c'hrouadur hac un disquib a gred quement a leveront, petra-bennac ma c'herru alies n'ò c'homprenont quet: just ha ræsonabl eo eta deomp credi quement-so discleriet deomp gant Doue.

Lavaret a reomp: *me a gred en Doue hon tad*, abalamour ar c'henta person eus an Drindet a zo ar *princip* pehini a brodu an daou ferson-all, pere a zo eus ar memes natur gantan ha Doue evel-tan. Hanvet eo ive an tad, abalamour Jesus-Christ a zo, evel Doue, e vab unic, ô caout ar memes natur ganthan hac ar memes divinite. Rei a reomp c'hoas dezan an hano-se, abalamour m'en deus, dre ar vadiziant, hor c'hemeret evit e vugale ha roet deomp guir e rouantelez an êe.

Ajouti a reomp: *oll-galloudec*; coms pehini a sinifi penos Doue, dre e oll-c'halloud, en deus græt pep-tra, ha penos n'en deus netra impos-

sabl dezan : sinifiout a ra c'hoas , penos an Auetrou Doue hon tad a zo infinimant parfet, penos e ma dre-oll, e vël pep tra hac e c'houarn pep tra. Pebes sujet a gonsolation evit an dud-vâd dre ma'z-int certen penos e consider o foan, ha penos e teui d'o zicour ha d'o recompansi; mæs ive pebes sujet a spount evit ar re fall, ô compren penos o guêl oc'h ober an drouc, ha penos ne lezo quet an drouc a reont hep punition!

Dre e oll-galloud eo en deus Doue crouet an êe hac an douar : croui a sinifi ober un dra-bennac eus a netra. Doue en deus tennet eus a netra an êe hac an douar, quement a velomp ha quement ne allomp quet da velet : comzet en deus, eme ar Scritur, ha pep tra a zo bet græt : *dixit et facta sunt*. Ar Mab hac ar Speret Santel o veza ar-memes Doue gant an Tad, oll-galloudec hac infinimant parfet eveltan, o deus ive evelthan *contribuet* da groui ar bed hac a *gontribu* evelthan da ober pep tra; mæs creation ar bed a zo particulieramant attribuet d'ar c'henta person eus an Drindet, abalamour an œuvrou a c'halloud a vez attribuet d'an Tad, an œuvrou a drugarez d'ar Mab, hac an œuvrou a garantez d'ar Speret Santel. Doue en devize gallet croui ar bed en un instant, dre ur goms, dre un act eus e volonte, mæs implijet en eus c'huec'h devez evit desqui deomp e tleomp implija mäd hon amzer hac ober pep-tra gant patientet.

Er c'henta devez e crouas an êe hac an douar, hac e tispantias ar sclerigen eus an devaligen : an disparti-se pehini a reas an nos hac an deiz, a ro deomp da anaout un tad-mäd, attantif da ezomou e vugale. Rei a ra deomp an deiz da labourat ha

da gonsideri ar burzudou en deus græt evidomp, evit ma teui ar guel anezo da zigaç deomp da zonch eus hor c'hrouer, ha d'hon lacaat da sevel hor c'halon varzu-hac-ennan. Rei a ra deomp an nos evit ma c'hallimp en em zisquiza eus a fatig an deiz hac evit ma vezo douçoc'h ha tranquilloc'h hor repos pehini a zo an imach eus ar maro, evel ma'z-eo hor guële, ar silanç ha tevaligen an nos, an imach parfet eus ar bez. Evel ma sao brema hor c'horfou eus ar guële, evel-se ive e savint eus ar bez non pas evit jouissa eus a sclerigen un deiz pehini a echuo, mæs evit jouissa eus ar guel a Zoue pehini a zo ar guir sclerigen hep fin : *lumen indeficiens*. O va Doue, p'eur e c'herruo an deiz cürus-se? O va ene, songeomp alies ennan, huanadomp var e lerc'h, ha dalc'homp hor c'halon distag eus an traou crouet pere a dremen!

En eil devez, e crouas ar firmamant pehini a hanvas an êe. Ar firmamant eo an distanç a zo adalec an douar betec an izella eus ar stered diflach, pehini a zo var-dro queit en tu-all d'an heaul, evel-ma an heol eus an douar : hoguen, an heol a zo, hervez an dud habil, ouspen tregont milion leo eus an douar, ha, rac-se, an izella eus ar stered diflach a dle beza vardro tri-uguent milion leo huelloc'h diouzomp, mæs ar re huella eus ar memes stered, a zo mil ha mil guech pelloc'h eus ar re izella eguet ar re-ma eus an douar. Speret an den a zo, hep-mar, rê-ver evit galloud compren ha muzula quemen-ma, mæs oll e c'hallomp hac e tleomp compren penos an den, comparachet gant Doue, a zo disterroc'h eguet ar verienen comparachet gant an den pehini a zo, eme ar Speret

Santel, être daouarn Doue, evel un tamic pri etre daourn ar poder... Doue, er memes devez, a zispartias an oll dour en diou loden : ul loden a laqueas var ar firmamant evit servichout evel da instrument d'e justiç, hac ul loden-all a laqueas var an douar evit utilite an den. En amzer an diluch, Doue en e justiç, a lezas da guëza eus an dour a zalc'h var ar firmamant hac hep dale an douar a voue goloët, hac ar meneziou memes ar re huella. O Doue, en a zo bras ho calloud !

En drede devez, Doue a zispartias an douar-ferm eus an dour da behini e vercas e blaç, ha pehini a hanvomp ar mor. Lavaret a reas dezan : *dont a ri betec ana, ha ne zï quet irroc'h.* Ar mor, a vechou, a zeblant beza var ar poent da c'holo an douar, mæs dre ma tosta ous ar bord, e timinu e fulor, hac e teu, evel, d'en em humilia ha d'en em brosterni, dirac ar merq a zo laqueet dezan gant an dorn oll-galloudus a Zoue. Penos e credomp-nï eta, en em revolti a-enep hor C'hrouer, da behini e c'hobois an oll eleman-chou !

Er bevare devez, Doue a grouas an heol hac al loar evit rei eus o sclerigen d'an deiz ha d'an nos. En em zisque a reont d'an oll evit convia an oll da adori an hini en deus crouet pep tra evit an den : mont a reont, hep bloas, dre ar memes hent, hep an disterra fazi, evit rei deomp da anaout an obligation hon deus ive hon-unan da zenti ous ar vouez a Zoue. Abaoue commançamant ar bed e roont eus o sclerigen hac eus o zomder, hep diminui netra eus o ners, evit rei deomp da gompren penos perfectionou Doue, n'o deus fin-ebet. Mæs, m'ar d'eo quer-caër ar squeud, petra na

dlê quet beza ar virionez? An traou crôuet n'ez-int quet caer evitho o-unan, eme sant Augustin; mæs caer int, evit hon douguen da garet ha da veuli an ini en deus o c'hrouet abalamour deomp: *omnia propter electos*.

Er bemped devez, Doue a ordrenas d'an dour produi pesquet ha laboucet a beb seurt: ha querquent en em gavas en dour un niver bras a besquet, eus a bere ar raç a guntinu ato, petrabennacma en em zavoront entrezo... Ecerten poënc'hou, e teuont var bord an dour hac ez-eont gant ar risierou, evel pa false dezo en em rei d'an den evit pehini ez-int crouet!... Al laboucet ive a voue furmet eus an dour, ha lod anezo a chomas en dro d'an dour, hac a ra o neiz var an dour memes e creiz ar mor en ur façon an admirapla; lod-all a nigeas evit chom er c'hoajou ha dre an ær, e pe lec'h e canont hac e veulont Doue en o yez, evel an oll labouced-all, evit desqui deomp e tleomp ive er meuli eus a bep tra, hac e pep amzer: *benedicam Domino in omni tempore*.

Er c'huec'hvet devez, Doue a gourc'hennas d'an douar produi a bep seurt anevaled pere a dleie beza particulieramant evit servich an den; ha goude e crouas al loëned-guez hac an amprefaned... Perac, eme c'hui, en deus crouet an Autrou Doue, an oll amprefaned-vil-se ha cals a draou-all inutil? Evit disquez e c'halloud ê pep tra ha rei deomp leac'h d'e veuli bepred. An amprefaned, pere o deus o oll isili evel an anevaled, a ro couls da anaout ar galloud a Zoue, evel ar c'haëra eus an astrou. An ini a ra un horolachvian, a ell beza couls horolacher, evel an ini a ra unan-vras. An amprefaned, an ær, dre exempl,

a zo util-bras evit ober medicinerez : cals-all a zestum bilim an douar hac en rent purroc'h ha guelloc'h o rei plaç d'an ær da antren ennan : lûdu ar raden hac an ascol a zervich da ober ar c'haera cristal : aroc lavaret ez-eo inutil ar peç coat a veler labouret e ty un artisan, e tleer anaout-mâd e vicher.

Doüe o veza consideret an oll draou crouet , a lavaras e oa mâd-bras pep tra : *et erant valdè bona* ; ne damallomp quet eta ar pez ne allomp quet da gompren. Da ziveza, Doue a grouas an den pehini a zo ar parfeta eus e oll œuvrou. An êe a zeuas da vezo ar plaç eus a zemeuranç an ælez , hac an douar eus a zemeuranç an den. Mæs an den var an douar, ha lod eus an ælez a offanças an Autrou Doue pehini a daulas an ælez coupabl-se en ifern , hac a chasseas an den eus ar barados terrestr.

Revolt an dronc-ælez.

AR guer æl a sinifi *messenger* , rac Doue a grouas an ælez evit beza e vessajourien e quêver e bobl. Evel-se , e repræsanter anezo gant diouesquel , evit rei deomp da gompren peguer-buan e reont quement a vez gourc'hemennet dezo gant Doue , petra-bennac n'o deus nac esquel , na corf , na liou ; rac Doue o c'hrouas sperejou pur, en ur stad a zantelez hac a justiç , hac a falvezas dezan e rajent o demeuranç en êe , evit e veuli hac executi e oll urzou : mæs lezel a reas gantho ar galloud da bec'hi , ouc'h o lezel libr er moment ma voent crouet. Lucifer, ar c'haëra anezo , a zeuas da guemeret gloar eus e c'hened , hac eus e c'halloud : en e vanite foll , e credas e oa casi

par da Zoue, hac e teuas c'hoant dezañ da zével un trôn quen huel hac ini Doue memes. Un niver-bras a ælez en em rencas a un tû-ganthan. Doue o velet o revolt hac o ourgouill, o bannas en ifern pehini a reas evitho. Ar re-ma eo a zo hanvet drouc-ælez, drouc-sperejou ha diaoulou, abalamour ma'z-int occupet continuelamant da ober drouc ha da denti an dud, o veza avius eus an eürusded a bromet Doue dezo. Natur an den o veza semploc'h ha disterroc'h eguet ini an ælez, Doue en deus muioc'h a druez outhan : er gortos a ra alies da cench ha da ober pinigen, e leac'h ma vannas an ælez en ifern goude ar pec'het quenta a gometjont. Evel-se ho parnidiguez, ô va Doue, a zo ato leun a justiç !

An ælez a chomas fidel da Zoue, a recevas diganthan graçou crêvoc'h hac a zo brêma sperejou parfet pere ne allont mui pec'hi... Aroc beza recevet ar recompanç eus o fidelite, ne jouiçzent quet eus ar guel a Zoue pehini a ra an eürusdet souveren, mæs adalec ar moment-se, e velont Doue faç-ha-faç, hep beza bet sujet d'ar maro, o veza n'o devoa quet a gorf... Beza ez-eus un niver-bras a ælez : o fartagi a rêr ordinalamant e nao *c'hæur*, pe e nao renq : ar c'henta pe an huella eo ar C'herubinet ; an eil, ar Seraphinet ; an drede, an Thronet ; ar bevare, ar Brincipauteet ; ar bempet, ar Puissançou ; ar c'huec'hvet, an Dominationou ; ar seizvet, Vertuziou an ævou ; an eizvet, an Arc'hælez ; an navet, an AElez. Pep rouantelez, pep bro, pep parres, pep den, o deus o ælez gardien da bere en deus roet Doue urz d'o miret ha da guemeret ur sourci barticulier anezo. Evel-se hon æl-mâd a zalc'h ato compagnunez deomp.

hon difen hac hor zicour a ra etouez pep seurt dangerou, quen spirituel quen temporel. Ne ouzomp quet alies penos hon deus gallet chom hep cuëza en certen pec'hejou, en em denna eus a zertjen danjerou e pere en em gavemp e risq hor buez, ha ne deus mar-ebet penos e tleomp an heur-vâd-ze da zicour hon æl-gardien. *Angelis suis Deus mandavit de te.* Ne garfemp affligea nicun eus hor mignoned, mæs goude Doue, hon æl-mâd eo hor brassa hac hor fidella mignon: ur perz-bras a guemer en hor silvidiguez, pedi a ra evidomp, offr a ra hor pedennou da Zoue, ha ne vanq jamæs d'en em affligea pa reomp an drouc, ha d'en em rejouissa pa reomp ar mâd: oh! na reomp quet eta en e bræsanç hac ê præsanç Doue, ar pezh ne garfemp quet da ober dirac an disterra eus an dud! supliomp alies ar Verc'hes glorius Vari, hon æl-mâd, ælez ha sænt patronet ha protectourien horbro da intercedi evidomp dirac Doue: greomp bemdez ur beden bennac en o enor ha bezomp ur fizianç ar vrassa en o zicour. Ar fizianç-se a gresco en hon amzer diveza; sicouret e vizimp neuse gantho. Præzanti a raint ac'hanomp da Zoue pehini hon recevo eus a dre o daouarn, hac a roi deomp en e rouantelez, assamblez gantho, ur plaç a joa, a beoc'h hac a repos eternal!

Pec'het an den quenta.

Hon tad quenta hac hor mam guenta Adam hac Eva a oe crouet gant Doue en ur stad a justic hac a zantelez: aroc ma voant cuëzet er pec'het, ne voant sujet na d'ar c'hlênved, na d'ar maro: rac, evel a lavar ar Scritur: *Doue n'en deus quet*

græt ar maro; mæs crouet en devoa an den, evit beva da virviquen: ne oa ignoranç-ebet en e speret, na goal inclination-ebet en e volonte; er c'hontrol, Doue en devoa roet d'hon tud quenta ur squiant vras, hac ur galon leun a furnez: an anoudeguez o devoa eus a Zoue a ioa cals en tu-al d'an ini a allomp-nî da gaout, epad hor buez var an douar; en hevelep-fæçon ma o devoa un æzemand vras da ober ar mād dre ne voa controliez-ebet en o inclinationou oc'h enebi outho. Mæs ar pe; a oa caëroc'h c'hoas, ne bossedent quet an donæsonou-se evito o-unan, mæs ive evit o bugale, ha quement ini a oa da zont var o lerc'h pere a dleie caout ar memes eürusded hac ar memes avantach eveltho, ma o devize quen-dalc'het da veza fidel da Zoue.

Mæs, siouas! aliet gant an drouc-speret pehini en devoa avi oc'h o eürusded, e teujont da zibri eus ar frouez a oa difennet outho gant Doue, ha neuse-souden e voue lamet digantho ar c'hraç hac ar justiç original: o squiant a voue troublet dre an ignoranç; o bolonte; a deuas da veza sujet d'ar zempladurez o c'horf; d'ar c'hlênvejou ha d'ar maro. C'hoas ouspen, an dorn eus a justiç Doue ne dê quet en em gontantet da bunissa hepquen hon tad hac hor mam guenta, mæs punissa a ra ive o fec'het, ê quement den a zo deut hac a deuï var o lerc'h: rac-se, oll vugale Adam, nemet ar Verc'hes gloriüs Vari, a zo oll ampoëzonet dre ar pec'het originel: oll ez-int bugale a goler, pere n'o deus evit partach, nemet an ignoranç an dallentez hac a bep seurt goal-inclinationou. Ouspen quemen-se, ar brezel, ar guernez, ar c'hlênvejou, ar maro, hac ê general

an oll boaniou hac an oll dristidiguez a zo effejou terrubl ar pec'het originel. Evit effaci ar pec'hetma, hon reconcilia gant Doue hac obteni deomp guir ê rouantelez an êe, eo hor Zalver Jesus-Christ en em c'hræt den, hac en deus scuillet betec ar berad diveza eus e c'hoad. Hon tennet en deus eus a esclavach an drouc-speret, hac hor zavet, dre ar vadiziant, d'ar galite gaër a vugale hac a hæritourien da Zoue. Piou eta, ne garo quet ar Zalver adorabl-se pehini n'en deus hor c'haret quement, eme sant Augustin, nemet evit ma vezo ive caret gueneomp? Caromp eta an Autrou Doue, eme an abostol, pa eo guir en deus e-unan hor c'haret da guenta! *Nos ergò diligamus Deum, quoniam Deus prior dilexit nos.*

Ell articl.

Me a gred ê Jesus-Christ, e vab unic, hon Autrou.

Me a gred..., da lavaret eo, evel ma credan penos ar c'henta person eus an Drindet a zo Doue an Tad, crouer an êe hac an douar; evel-se ive e credan penos Jesus-Christ a zo guir-Doue ha guir-den; penos evel Doue ez-eo mab unic d'an Tad eternal, eus ar memes natur hac eus ar memes substanç ganthan, ha guir Doue evelthan a bep eternite; ha penos, evel den, en deus bet ur gommamçamant, eo bet ganet hac en deus recevet an hano a *Jesus* pehini a zo un hano ar c'haëra ar galloudussa hac ar *respeta*pla.

N'en deus, eme an abostol, hano-all-ebet roet deomp, dre behini e c'hallomp en em zavetei nemet an hano zantel-ma: *nec enim aliud nomen*

est sub cælo datum hominibus in quo oporteat nos salvos fieri. Dre ar vertus eus va hano, eme hor Zalver e-unan o parlant ous e zisquibien, e chas-seint an drouc-sperejou, e parlantint a bep seurt langach, hac e touchint a bep seurt traou bilimus hep an disterra danger. Pa brononcer an hano a Jesus, eme an abostol sant Paul, pep tra a dle daoulina en êe, var an douar hac en ifern. Jesus a sinifi *Salver*, hac an hano-ma a recevas aroc ma voe concevet ê corf ar Verc'hes glorijs Vari, non pas dre hazard, mæs dre urz an Tad eternal pehini a lavaras da sant Joseph dre c'hinou an æl: e henvel a reot Jesus, da lavaret eo, Salver, abalamour ma tle savetei e bobl eus a esclavach ar pec'het: *ipse enim saluum faciet populum suum à peccatis eorum.*

D'ar guer a Jesus, e c'hajoutomp ar guer Christ, pehini a sinifi consacret da Zoue dre an oleo sacr: evel-se ar brofetet gûechal, ha brema ar veleyen hac ar rouanez a vez consacret da Zoue dre an oleo sacr: hoguen hor Zalver Jesus-Christ a unis assamblez en e bersonach e-unan an teir galite huel-ma: da guenta, ar galite a brofet; ên eo an ini a inspir ar brofetet hac a zisque dezo an traou da zont, abalamour pep tra a zo præsent ha dizolo dirac e zaoulagad: *omnia nuda et aperta sunt oculis ejus*; d'an eil, ar galite a velec: ên eo, eme an abostol, ar belec bras, santel, dispartiet diouz ar bec'herien, ha savet huelloc'h evit an êe; d'an drede, ar galite a roue: rac ên eo, eme ar Scritur, roue ar rouanez, mæstr an oll vistri: *dreizon-me*, emezan dre c'hinou ar profet, *eo e rên ar rouanez, hac o lezennou just ne dint nemet ur squeud eus va lezennou eternal.*

Ni a zo ive consacret da Zoue dre an oleo sacr pehini zo bet frottet ous hon pen pa hon deus recevet ar vadiziant hac ar gonfirmation, abalamour da ze omp hanvet christenien, tud consacret da Zoue, breudeur da Jesus-Christ; da lavaret, breudeur da Jesus-Christ dre adoption, rac n'en deus nemethan hac a ve mab da Zoue dre natur : ni a zo, hepquen, dre ar vadiziant adoptet gant Doue evit e vugale, mæs Jesus-Christ a zo e vab unic dre natur, rac-se e leveromp : hac en Jesus-Christ e vab unic... Ajouti a reomp : hon Autrou ; o veza m'en deus hor c'hrouet hac hor prenet, ez-omp dezan hac e c'haparchantomp outhan e quement façon-so, evel-se an dra a zo d'an ini en deus er græt pe er prenet... Ouspen ma'z-eo Jesus-Christ hor Zalver hac hon Autrou, ez-eo c'hoas ive hon redemptor hac hor mediatour. Beza ez-eo hon redemptor, abalamour m'en deus hor prenet gant ar prix eus e voad, eus a esclavach an drouc-speret ; ha beza ez-eo hor mediatour, o veza m'en deus en em laqueet etre Doue ha ni evit satisfia d'e justiç divin. Evit en em acquitta eus a garg a vediatour, eo ret en em lacaat etre an ini a zo bet offancet, hac an ini en deus e offancet, evit unani an eil gant eguile : evel-se Jesus-Christ, e calite a zen-Doue, a zo en em laqueet etre Doue hac an dud : souffret en deus evel den, hac evel Doue en deus roet ur prix infinit d'e souffrançou. Rei a rêr ive d'ar zænt an hano a vediatourien, mæs en ur façon diffarant : rac ar zænt ne dint mediatourien nemet dre vilitou Jesus-Christ, e lec'h Jesus-Christ a zo hor mediatour dre e vilitou e-unan. Oh pebes fizianç, na dleomp-ni quet da gaout en ur mediatour quer-

couls ha quer galloudec! *Va bugaligou*, eme sant Ian, *me a skriv deoc'h evit na bec'hot quet, mæs cousgoude, mar hoc'h eus pec'het, na zizesperit quet, rac beza hon deus e quichen an Tad eternal un alvocad, hor Zalver Jesus-Christ.*

Ar Zalver adorabl-ma a lavar ive deomp e-unan penos ez-eo an hent, ar virionez hac ar vuez : *ego sum via, veritas et vita*; an hent, abalamour ne za den da gaout e Dad nemet dreizan, ha na ell mont den d'an êe nemet dre an hent en deus desquet deomp; ar virionez : rac m'az-eo guir quement a zesq deomp, hac o veza na ell, nac en em drompla e-unan, nac hon trompla; caromp eta ar virionez hac e clevimp e vouez; baleomp var e lerc'h hac e valeimp en hent ar silvidiguez, pel dious a devaligen ar pec'het; ar vuez : abalamour ma'z-eo ar zourcen eus ar c'hraç, anez pehini an den a zo hep buez dirac Doue, hac ive abalamour ma'z-eo an errès eus ar vuez eternal. Necesser eo deomp eta anaout ar zourcen-ma evit caout ar vuez-enney : *hæc est vita æterna, ut cognoscant te solum Deum verum, et quem misisti Jesum-Christum.* An ini n'en deus quet an anoudeguez-ma, na ell quet caout ar vuez ennan, mæs a chom en ur stad a varo : *non potest vitam habere in semetipso, manet autem in morte.* O va Zalver Jesus, ha possubl eo e veac'h dizanavezet gant unan-bennac eus ar gristenien goude quement hoc'h eus græt evidomp, ha petra-bennac ma ema ho lezen zantel entre hon daouarn ! O Doue, ur c'hrouadur en deus hast da anaout e dad; ur zervicher, e væstr; ur paour, e vadoberrour; ha possubl eo ne guemerremmp poan-ebet evit hoc'h anaout, evel ma'z-eo dleet, c'hui pe-

hini a zo ár guella eus an oll dadou, eus an oll vistri hac eus an oll vadoberourien!

Jesus a lavar ive penos ez-eo an or : *ego sum ostium, si quis per me introierit, salvabitur*. Beza ez-eo an or eus ar c'hraç hac eus ar gloar : da lavaret eo, na eller antren e graç Doue, nac en e c'hloar nemet dreizan : er stad an dud a Ilis, er stad a briedelez, ê stad, ê condition-ebet nemet dreizan. Mar en em gavit en ur stad a vuez, guelit ha c'hui so antreet dre an or-ma ; ha mar d'oc'h c'hoas libr, ho pezit sonch penos Jesus eo an or dre behini e tleit antren... Jesus-Christ a lavar ive deomp penos ez-eo ar vinien : *ego sum vitis*, ha penos ez-omp ar brancoù, *et vos palmites* ; hoguen, evel na ell quet ar branc rei frouez anezan e-unan, nemet stag e ve oc'h ar vinien, evel-se ne allomp ober netra evit ar silvidiguez, mar bevomp dispartiet diouz Jesus dre ar pec'het. O cruella disparti ! o piou n'en devezo quet a aoun rac ar pec'het ! Mæs ive, pa vezomp unisset gant Jesus, o veza er stad eürus eus e c'hraç, an oll œuvrou-mâd a reomp a zo eus a ur prix infinit, abalamour d'ar substanç a ro ar vinien divin-ma d'he brancoù. Ar brancoù a dle beza taillet evit ma touguint muioc'h a frouez ; implijit eta, ô va Jesus, an ouarn hac an tân eus a boaniou hac eus a oll drubuliou ar vuez-ma evit lemel eus va c'halon ar peza a zisplich deoc'h, mæs n'am dispartiet quet diouzoc'h ! *Hic ure, hic seca, modò in æternum parcas* (Sant Augustin).

Trede arriel.

*A zo bet concevt dre c'hraç ar Speret Santel,
ganet gant ar Verc'hes Vari.*

I. A zo bet... Quemenn-se a sinifi penos corf hor Zalver a zo bet furmet eus a substanc ar Verc'hes sacr, dre c'hraç pe dre vertus ar Speret Santel, da lavaret eo, dre ur miracl eus an ollgalloud a Zoue. An tri ferson divin eus an Drindet o deus contribuet quement-ha-quement da furni ar c'horf santel-ma; mæs an œuvrou a garantez a vez attribuet d'ar Speret Santel, evel an œuvrou a c'halloud d'an Tad hac an œuvrou a drugarez d'ar Mab. Evel-se an eil ferson eus an Drindet, evel Doue, n'en deus bet na commançamant na mam-ebet; evel den, en deus bet ur gommançamant hac ur vam, hep tad-ebet, rac sant Joseph ne dê nemet gardien, pe dad maguer d'hor Zalver; mæs ar galite-ma a zo ur galite ar gaëra pehini a vilit ur respet ar brassa eus hor pers. Jesus a gar an ini en deus en douguet, er c'hunduet, er maguet pa oa, evel den, var an douar, pebes ræson evidomp da enori sant Joseph ha d'en em recommandi alies d'e bedennoù da bere Doue na refus netra!... An amzer merquet gant ar Brovidanç divin evit tenna ar bed eus a gaptivite ar pec'het o veza erruet, Doue a gaças an arc'hel Gabriel da gaout ar Verc'hes sacr, er moment-ma voa en he zî, oc'h ober e feden: an æl a lavaras dezi eus a bers Doue: *me ho salud, leun a c'hraç; an Autrou Doue so gueneoc'h; conceo ha lacaat a reot er bed ur mab pehini a*

vezo hanvet Mab an Oll-Galloudec. Ar Verc'hes sacr o veza roet he c'honsantamant, corf divin hor Zalver a voue en instant-se memes furmet. Mæs Jesus-Christ, oc'h en em ober den, a zo chomet bepret Doue, hac hep cenchamant ebet. Evel ne cench quet an den evit cench a zillad, evel-se ive, Mab Doue, an eil ferson eus ar Drindet, hor Zalver Jesus-Christ, a zo chomet bepret Doue, hep cenchamant ebet, petra-bennac ma en deus en em visquet eus an natur humen. E zivinite o veza en em unisset dioc'h-tu gant ar c'horf ha gant an ene en devoa quemeret ê corf sacr ar Verc'hes Vari, hor Zalver en em gavas ive dioc'h-tu den parfet, o caout ar memes ræson, ar memes furnez, ar memes perfectionou, evel en deiz diveza eus e vuez : evel-se e renquer anaout ê Jesus-Christ diou ententamant ha diou volonteiz, couls ha diou natur : un ententamant hac ur volonteiz divin, dre bere e c'hanaye pep tra : evel-se oc'h en em antreteni gant ar Zamaritaneez e tisclerias dezi ar pez a dremene en he c'halon ha quement a oa erruet ganthi : un ententamant hac ur volonteiz humen *pere a oa ive simpl*, evel hon rê-nî : *va Zad*, emezan er Jardin Olivet, *pellait diouzin ar c'halir-ma ; cousgoude, ho polonteiz bezet græt ha non pas va ini*. Ræse, an ententamant hac ar volonteiz humen a oa, ê pep tra, soumetet d'an ententamant ha d'ar volonteiz divin.

II. Ar c'horf divin-ma evel-se furmet, a zo bet ganet gant ar Verc'hes Vari, da nos Nedelec, var-dro anter-nos. Abalamour d'an donedigeez-ma, e rêr, bep bloas, un ofiç solanel ê creiz an nos : pep-unan eus ar veleyen a lavar teir oferen ;

ar guenta, evit enori guinivelez eternal hor Zal-
 ver, o veza angeandret gant e Dad a bep eterni-
 te; an eil, evit enori e c'hinivelez temporel, o
 veza deut var an douar a guever an nos-ma; an
 deirvet, evit enori e c'hinivelez spirituel en hon
 eneoù dre e c'hraç... Doue an Tad en deus eta
 hor c'haret betec rei, evit hor prena, e vab-unic,
 an objet eus e oll gomplezançou: pebes caran-
 tez! Mab Doue a zo en em c'hræt den evit ma
 vezo bugale an den, bugale da Zoue; pebes ma-
 delez! ganet eo bet en ur c'hraou, pebes humili-
 te! Jesus a zo mæstr an êe hac an douar; gallet
 en devize guenel er c'haëra palæs eus ar bed;
 mæs evidomp-ni hac evit hor silvidiguez eo e tis-
 quenne eus an êe: dont a ra d'hon reconcilia gant
 e Dad, o satisfia evidomp d'e justiç; ha da rei
 deomp da anaout ar pezh en devoa er c'hourroucet
 en hon enep: hoguen, an ourgouil, ar garantez
 dreist voder evit an traou crouet, revolt ar c'hic
 a-enep ar speret, a oa, hac a zo c'hoas ar pen-
 caus eus a goler Doue a-enep an den; eus an teir
 zourcen-fall-ma eo sortiet ar maro hac an oll di-
 zurzou a rên dre ar bed: rac-se, evit distaga hor
 c'halon diouz an traou crouet, o rei deomp da
 gompren peguen dister int, eo bet ganet en ur
 stad ar paoura; evit ober deomp caret an humi-
 lite, eo bet en em humiliet e-unan betec quemeret
 furm un esclav, ha permeti ma vize tremenet evit
 an disterra hac ar c'houpapla eus an dud; evit
 disquez-deomp hent an êe pehini eo hent ar bini-
 gen, en deus souffret e-unan adalec ar moment
 quenta eus e vuez betec e varo var ar groas. Goal-
 eur eta d'ar re a deu, evel ar fals-philosophet,
 d'en em scandaliza o velet paourentez, humilia-
 tion

tion ha souffrançou hor Zalver ! Guenel a ra en ur c'hraou dindan furm ur c'hrouadur, mæs an ælez a anonç e c'hinivelez d'an dud : ur music coelestiel en em ro da entend, ar stered hac an astrou a publi donediguez o mæstr. Præsantet eo en templ gant e vam zantel, evel ur c'hrouadur ordinal ; mæs un den coz ; hanvet Simeon, inspiret gant Doue, à ro da anaout publicamant penos ar c'hrouadur divin-ma a zo deut var an douar, evit beza sclerigen ha gloar e bohl. Receo a ra digant sant Ian, en rifier Jourden, badiziant ar binigen ; mæs er memes amzer ar Speret Santel a zisquen var e ben, dindan furm ur goulm, hac ur vouez a glêver o lavaret : *héma eo va Mab muia caret, an objet eus va oll gomplezançou, selaouit-mâd e vouez.*

Credomp eta, a greiz hor c'halon, e Jesus-Christ, guir Doue ha guir den ; selaouomp e gomzou gant respet ; en em adressomp dezan gant fizianç, o veza ma'z-eo hon tad hac hon redemptor : trugarequomp anezan evel ar c'henta hac ar brassa eus hon oll madoberourien ; rentomp dezan carantez evit carantez ; quemeromp ên evit hor squêr hac hon exempl ; baleomp var e lerc'h, dre hent ar binigen ; unissomp hor poaniou gant e rê, hac hon devezo hep dale ar bonor da rê assamblez ganthan en e c'hloar !

Pevarc articl.

En deus souffret dindan Ponç-Pilat, a zo bet crucifiet, maro hac enterret.

I. *En deus souffret...* Hor Zalver, eme levr an Imitation, en deus souffret adalec ar moment quen-

ta betec ar moment diveza eus e vuez. Souffret en deus er c'hraou a Vettlheim, o veza ganet e creiz an goân, hac en dienez a bep tra; souffret en deus eiz dez goude e c'hinivelez, deiz e zirconcision, o commañ a neuse da scuilla lod eus e voad evidomp; souffret en deus epad an tregont vloas quenta eus e vuez, o c'hounit e voued, dre boan e zivrec'h, evel un artisan paour, ê ty e vam, ar Verc'hes Vari hac e dad maguer, sant Joseph pehini a oa calvez eus e vicher. Hor Zalver en deus cunduet ar vuez cuzet ha poanius-ma, evit desqui deomp santifia hon amzer dre al labour hac ar practic eus an oil vertuziou a bere en deus roet deomp an exempl. Souffret en deus epad an tri bloas diveza eus e vuez: n'en deus tremenet var an douar nemet tri bloas ha tregont: d'an oada dregont vloas e commanças da breseg e Aviel: cals broyou a zo bet enoret eus e bresañ, instruet dre e zoctrin zantel, pinvidiqueet dre e zonæsonou: rei a rê ar gulet d'ar re zall, ar c'hlêvet d'ar re vouzar, ar vuez memes d'ar re varo: tremen a re dre ar bed oc'h ober vad d'an oll: *transiit benefaciendo*; ha cousgoude ez-eo bet goapeet, dispriset, calomniet, persecutet, ha lavaret en deus penos e zisquibien ne vident quet guelloc'h tretet evithan. Quemeromp eta courach, hac en hor poaniou, en em c'hlorifiomp, gant an abostol, da veza tretet evel hor mæstr!

Souffret en deus, ispcial, evel a leveromp er *Gredo, dindan Ponç-Pilat*, da lavaret eo, en amzer ma oa Ponç-Pilat o commandi evit an impalaer romen, er vro hanvet ar Judee, a behini ar guær gabital a oa Jerusalem. Hor Zalver en e instructionou a reprene publicamant techou-fall

hac injustiçou ar re-vras etouez ar Yuzevien , hanvet ar Scribet hac ar Pharisianet : abalamour da zê , an dud ourgouillus-ma ne oant quet evit e zuporti : clasq a rent bemdez an occasion d'en arreti ha d'e lacat d'ar maro ; mæs ne aljont en ober, nemet pa oa deut an heur merquet gant Doue : neuse Jesus-Christ en em lezas gantho : en arreti a rejont, d'ar yaou amblit diouz an nos , er Jardin Olivet , en ampoënt ma re eno e beden. Er c'haç a rejont da dy Annas pehini en interrogas var e zisquibien ha var e zoctrin. Ac'hano e voue cacet da gaout Caiphas , belec-bras er bloazse : hor Zalver o veza respontet dezan e oa Mab da Zoue , ar respont-ma a laqueas ar barner injust-se e fulor hac ar Yuzevien assamblez gantan ; lavaret a rejont-oll dre ar memes mouez penos e oa dîn a varo ; hac antro-nos vintin e voue cacet dirac tribunal Ponç-Pilat. Ar gouarnour-ma , o veza ne gave hor Zalver coupabl a grim-ebet , hac o veza clêvet lavaret e oa eus ar Galilee , er c'haças da gaout Herodes pehini a c'houarne ar vrose. Herodes en devoa clewet parlant anezan , hac en devoa hast-bras d'e velet ; mæs , evel ne responte netra d'ar goulennou curius a rê dezan , er c'hemeraz evit ur zod , hac e roas urz da visca dezan ur zae-ven ha d'er c'haç endro da gaout Pilat pehini , o credi contanti ar Yuzevien , ha gallout dilivra hor Zalver , a ordrenas er scourgeza. Mæs sul-vui e tisquez Pilan an dezir da lacat Jesus en e liberte , sulvui e cresq arrach ar Yuzevien : evel-se an dud-fall a zo henvel ous ar bleizi arraget ; sulvui e tec'her dirazo , sulvui e saillont. Ar bobl ingrat-ma o velet ne ouïe Pilat petra da ober , a lavaraz dezan : ma na laquit quet

an den-se d'ar maro, ne viot mui mignon da Zæsar; mæs coll a reot ho plaç. Var guemen-se, Pilat a gondaonas hor Zalver da vervel var ar groas.

II. Evel-se e leveromp er *Gredo* : a zo bet crucifiet; en effet, hor Zalver, o veza erruet var menez Calvar pehini a oa e quichen Jerusalem, ar vourrevien er stagas ous ar groas vardro crez-deiz, ha vardro teir heur goude, e rentas e huanad diveza en ur ober ur c'hri bras, evit disquez ne varye quet dre ners an tourmanchou, mæs dre e volonteze e-unan. Er moment-ma varvas hor Zalver, an heaul a gollas e sclerigen epad ur maread amzer, an douar a grenas, ar vein a frail-las, ha cals a gorfou maro a ressuscitas. Evel-se, ar frouezen eus ar vezen he devoa serret ouzomp ar barados, ha Jesus-Christ, en ur vervel var ur vezen, en deus anevez en digoret deomp : race-se, ar groas pehini a oa diaguent un instrument a vez, a gonfusion hac a varø, a zo hirio ur merq a enor hac ur zourcen a vuez : *Ut undè mors oriebatur, indè vita resurgeret : et qui in ligno vincebat, in ligno quoque vinceretur per Christum.*

III. Goude maro hor Zalver, daou zen, unan hanvet Joseph hac eguile Nicodèm, a obtenas digant Pilat ar bermission da zistaga e gorf eus ar groas, ha d'en enterri; mæs, gant aon ne vije quet peur-varo, aroc en distaga, ur soudard a blantas e lanç en e gostez, hac a reas sortial anezan dour ha goad; ar pezh a oa ur merq certen, hervez ar vidicinet memes, penos e oa veritablament maro. Neuse ar c'horf santel-ma a voue laqueet en ur bez nevez toulllet en ur garrec ha

serret gant ur mên pounner. Oh myster incom-
prenabl ! o grevused estranch eus ar pec'het ! gue-
let a ran hep mouvamant, corf, daoulagad ha
daouarn an ini a ro ar mouvamant da guement-
so ! disquennet eo etouez tevaligen ar bez an ini
a ro e sclerigen d'an deiz ! Ha n'en deus eta mui
a c'halloud an ini a gommande d'ar mor, d'an
avel ha d'an oll elemanchou ? N'en em dromplomp
quet : Jesus-Christ, evel Doue, na ell quet mer-
vel, mæs hepquen evel den ; dre ar maro, evel
den, e ene a zo bet dispartiet dious e gorf ; mæs e
zivinite a zo chomet ato unisset gant an eil hac
eguil, hac er façon-se, en devoa ato ar galloud
d'en em ressuscita : e gorf, o veza ne oa quet bet
sujet d'ar pec'het, na dleie quet ive beza sujet da
vreinadurez ar bez. O Jesus, maro dre garantez
evidomp, roit deomp ar c'hraç da veva ha da ver-
vel en ho toujanç hac en ho carantez ! grit, ô va
Doue, ma vevimp evidoc'h hepquen, ha ma var-
vimp bemdez d'ar pec'het, d'ar bed ha deomp
hon-unan !!!

Pempet articl.

*So disquennet d'an ifernou, ressuscitet an trede
deiz eus a varo da veo.*

I. *So disquennet...* Ar c'homzou-ma a sinifi e
tisquennas en ifernou ene Jesus-Christ dispartiet
diouz e gorf dre ar maro en devoa anduret var ar
groas. Evel-se, e-pad ma oa e gorf er bez, e ene
a zisquennas en ifernou. Ar guer ifernou en deus
meur a sinification : sinifiout a ra an ifern, e pe
lec'h ema an dud collet ; sinifiout a ra ar purcator,
e pe lec'h, eneo an dud just maro e graç Doue, a
beur-achu o finigen aroc mont d'ar barados ; si-

nifiout a ra ive al limbou e pe lec'h e oa eneou an dud santel, maro abaoue commañcant ar bed; eno e tisquennas ene Jesus-Christ, evit dilivra eneou an dud santel-se hac o c'haç ganthan d'ar barados pehini a oa serret abaoue pec'het Adam, ha na dleie beza digoret nemet gant Jesus-Christ goude e varo hac e resurrection. Hor Zalver a zisquennas ive el limbou, evit disquez eno e c'halloud hac e vadelez evel m'en devoa er græt en êe ha var an douar. Al limbou a oa ur plaç a beoc'h hac a repos, mæs ê pehinine jouisset quet eus ar guel a Zoue. An eneou parfeta-mant pur er moment ma sortient eus ar bed-ma, hac ar re o devize peur-echuet da satisfia er purcator da justiç an Autrou Doue, a repose er plaç-ma. Eno e oa, dious ma creder, eneou Adam hac Eva pere, goude o fec'het, o devoa græt pingen: eno edo eneou ar batriarchet hac ar brofetet, en ur guer, eneou an oll dud santel pere a oa ê graç hac e carantez parfet an Autrou Doue. Pebes joa evit ar re-ma, guëlet hor Zalver o c'herruout evit o dilivra! peguer bras e voue joa ar bobl a Israel captif e Babylon, pa roas Cyrus dezan ar bermission da zistrei d'e vro ha da zevel, a nevez an templ a Jerusalem! Compren a eller peguen agreabl eo evit ur prisonnier paour clêvet ar c'helou eus e zilivranç; mæs piou a ell compren eurusded an eneou zantel eus al limbou, pa veljont o redemptor benniguet! Beza eta hon deus pelloc'h an heur d'ho guelet, ô Redemptor divin, a lavarent assemblez: *advenisti, Redemptor noster!* Ama, evel var an douar, e c'huanademp varlerc'h ho tonediguez, hac e pedemp an êe da zigueri evit ho lezel da zisquen: *rorate, cæli, de-*

super et nubes pluant Justum!... Hor Zalver a cho-
mas el limbou adalec ar guener da nos betec ar
zul vintin, evit consoli an dud just, o renta eü-
rus dre e bræsanç divin, ha rei dezo da anaout
penos, hep dale, o devize an heur da bignat as-
semblez ganthan en êc.

II. E zivinite o veza ato unisset gant e gorf ha
gant e ene, hor Zalver en devoa atô ar voyen d'en
em ressuscita pa garje : en ober a reas, d'ar zul
vintin, goude beza bet tri devez ha teir nosvez
dindan an douar, evel m'en devoa lavaret e-unan
d'ar Yuzevien : *goulcn a rit*, emezan, *diganéen
miraclou, ha ne velot mui miracl-ebet nemet mi-
racl Jonas : evel ma eo bet Jonas tri devez ha
teir nosvez e corfur pesq, evel-se ive, Mab an
den a vezo tri devez ha teir nosvez en intraillou
an douar...* Bet eo, en effet, er stad-se tri devez
ha teir nosvez. Ar Yuzevien a gonte an nos hac
an deiz, eus an eil anter-nos d'eguile, hac ul lo-
den eus an deiz pe eus an nos a vije contet evit
un devez pe un nosvez. Evel-se hor Zalver a cho-
mas er bez ul loden-vian eus a zeiz ar guener, da
lavaret eo, adalec pemp heur ; oll devez ar sa-
dorn, hac ul lodennic eus a zeiz ar zul ; bet eo
eta er bez, tri devez ; bet eo ive teir nosvez, da
lavaret eo, al loden diveza eus a nosvez ar guener
pehini a bade betec anter-nos, oll nosvez ar sa-
dorn, hac al loden guenta eus a nosvez ar zul.
Mæs d'ar zul vintin, e ene o veza deut eus al
limbou d'ar bez, hac e zivinite o veza ato unisset
gant e gorf ha gant e ene, en em ressucitas dre é
ners hac e c'halloud e-unan ; ar pez a zisque-
deomp ez-eo e guirionez Doue, rac biscoas den
n'en deus en em ressuscitet e-unan, eme sant Au-

gustin : *nullus mortuus est sui ipsius suscitator*. Tud varo a zo bet ressuscitet dre bedennou ar zant, ha goude ma int bet ressuscitet o deus renquet mervel adarre ; e lec'h, Jesus-Christ, goude beza en em ressuscitet e-unan, ne dê mui sujet d'ar maro pehini n'en devezo mui pers-ebet ennan, eme an abostol : *Christus resurgens ex mortuis, jam non moritur, mors illi ultra non dominabitur*. Ar roue David en devoa annoncet ne vize quet chomet ene Jesus-Christ el limbou, nac e gorf da vreina er bez : *non derelinques animam meam in inferno, nec dabis sanctum tuum videre corruptionem*. Ar profet Isaï a lavare e vize burzudus bez hor Zalver : *et erit sepulcrum ejus gloriosum*. Hor Zalver e-unan a lavare d'ar Yuzevien : goude ma ho pezo distruget va c'horf, me en ressuscito a bars tri devez : *solvite templum hoc et post triduo reedificabo illud* ; me, emezan, am eus ar galloud da rei va buez ha d'he c'hemeret pa garin. Ar Yuzevien pere o devoa clevet Jesus-Christ o lavaret pa oa beo penos e vije ressuscitet da ben tri devez, gant aon na vije deut e zisquibien da laërez e gorf epad an nos, ha da bublia e vije ressuscitet, a laqueas ur mæn bras var e vez siellet gant o ziel, ha soudardet d'e zihoal. Mæs, o furnez incomprenabl a Zoue ! ar zoudardet-ma eo ar re a rento da guenta testiñ eus a c'hloar hac eus a resurrection hor Zalver. En effet, d'ar zul vintin, Jesus-Christ a zortias, evel den, leun a vuez eus ar bez hep offanci en hevelep faëon ar ziel pe ar c'hachet a oa laqueet gant ar Yuzevien. Neuse-souden un æl eus an òe a zisquennas gant ur sclerigen vras ; ar douar a grenas, hac en ur grena a zigoras ar bez evit rei

da anaout penos ne oa mui ennan hor Zalver Jesus-Christ. Ar zoudardet spountet a gommanças da bublia dre ar guær a Jerusalem penos Jesus a Nazareth a oa resuscitet e guirionez; mæs ar Scribet hac ar Pharisianet a recommandas dezo ténvel hac a roas dezo arc'hant evit lavaret e oa bet laëret ar c'horf eus ar bez epad ma oant cousquet. O pebes follentez, a gri sant Augustin : *o insania!* Mar boant cousquet, éme an doctor-ma, n'o devoa guelet netra, ha ma n'o devoa guelet netra, eus a betra e c'hallent-y renta testi.

Da c'houlou-deiz, santes Mari-Madalen gant re-all eus ar groaguez devot a Jerusalem, en em rentas var bord ar bez gant ongant precius evit ambaumi corf hor Zalver. Hed an hent, e lavarent an eil d'eben : *piou a zavo deomp ar mæn?* Erruet var ar plaç e veljont ar men laqueet a gostez, mæs ne gavjont quet corf hor Zalver. Epad ma oant evel-se nec'het, e veljont en o c'hichen, daou æl guisquet ê guen pere a lavaras dezo : *perac e clasquît-hu etouez ar re varo an ini a zo beo? Ha n'hoc'h eus-hu quet a sonch penos en devoa lavaret deoc'h e tleie beza laqueet d'ar maro dre zaouarn ar re vechant, beza crucifiet, ha resuscita tri devez goude?* Neuse e teuas dezo da zonch a guemen-ma, hac e yejont da gaç ar c'helou d'an ebestel. Epad ma oa santez Mari-Madalen o voëla e quichen ar bez, hor Zalver a apparissas dezi, hep beza anavezet ganti. Er c'hemeret a reas evit ur jardiner hac e lavaras dezan : *m'ar dê c'hui hoc'h eus tennet corf va mæstr eus ar bez, livirit d'ïn pe leac'h hoc'h eus en laqueet?* Mæs Jesus ne respontas dezi nemet ar

goms-ma : *Mari* ; ha querquent ên anavezaz. Her Zalver a apparissas da guenta da Vari-Madalen , evit recompansi feiz-vras ha carantez ardant ar zantel-ma evit he Doue. D'an eil , e c'happarissas d'ar groaguez devot a oa deut evit *anbaumi* e gorf santel , en ampoënt ma retornent eus ar bez varzu ar guær a Jerusalem : lavaret a reas dezo anonç d'e vreudeur , da c'houzout eo , d'e ebestel , e oa ressuscitet. D'an drede , e c'happarissas da sant Per , prinç an ebestel , pehini , o veza clevet e oa ressuscitet , a guerzas gant sant Ian varzu ar bez : guelet a rejont al linceriou gant pere e oa bet sebeliet. D'ar bevare , e c'happarissas d'an daou disquibl a oa o vont varzu Emmaus pehini a oa ur bourg , vardro diou leo-anter diouz Jerusalem. Antren a reas ganto , ha *preja* a rezont assamblez : epad coan en em roas dezo da anacut. D'ar bempet , en em zisquezas d'e oll ebestel assamblez , en ur lavaret dezo : *ar peoc'h ra vezo gueneoc'h ; evel ma'z-oun digacet gant va Zad evit silvidiguez an dud , evel-se ive me ho caç da anonç dezo va bolontez ;* neuse e c'huëzas varnezo , en ur lavaret : *recevit ar Speret Santel , ar pec'hejou a vezo pardonet d'ar re ho pezo absolvet , ha ne vezint quet pardonet d'ar re n'ho pezo quet absolvet.* Ur vech-all , en em roas da anaout ouspen da bemp cant eus e zisquibien en amzer-ma oant oll assamblez. Ar *Scriptur* ne barlant nemet eus a zec apparition ; mæs apparisset en eus , ne ouzor quet ped guech , d'e ebestel ha d'e zisquibien evit o c'honsoli , o instrui hac o c'helen epad an daouguent devez ma chomas gantho goude e resurrection... Certen eo eta penos Jesus-Christ a zo e guirionez ressuscitet , rac imposubl eo e ve bet

an ebestel nac ar re-all en em dromplet epad daou-uguent devez , o credi guëlet ha clevet an ini na velent ha na glevent en effet. Prezeguet o deus bet ar virionez-ma dre ar bed-oll ; oc'h he anonç , o deus græt un niver incomprenabl a viraclou ; souffret o deus a bep seurt persecutionou ha scuillet o deus memes o goad , evit renta testi d'ar virionez a bresegunt pehini he deus cenchet ha convertisset ar bed. Hor Zalver o veza ressuscitet , nî a ressuscito ive , eme an abostol , ar c'henta ressuscitet eo eus a douez ar re varo : *primitiæ dormientium...* An oll , hep excepti nîcun , a ressuscito da fin ar bed : *omnes quidem resurgemus* ; mæs ne vezimp quet oll cenchet : corfou ar bec'herien a vezo vil evel ar fanq , ha corfou an dud just , henvel ous gorf hor Zalver , a vezo caër ha squedus , evel an heol. Marvomp eta d'ar pec'het evit caout pers ê resurrection gloriüs hor Zalver.

C'huec'hvet articl.

A zo pignet en êe , azezet en tu-deo da Zoue an Tad oll-galloudec.

I. *A zo pignet...* Dre ar c'homzou quenta eus an articl-ma , e reomp profession da gredi fermamant penos Jesus-Christ , goude beza accomplisset ar myster-bras eus a redemption ar bed , a zo pignet evel den , corf hac ene , en êe e pe-leac'h e oa ato chomet evel Doue : credi a reomp ez-eo pignet en êe dre e vertus hac e ners e-unan , ha non pas dre zicour estranjour-ebet , evel ar profet Elias pehini a oue transportet en êe var'ur c'har-a-dân. Jesus-Christ a bignas en êe evel den ;

rac ene hor Zalver o veza un ene eürus, hac e gorf o veza ur c'horf ressuscitet, netra ne alle en ampech da zevel en êe e pe leac'h ema evel Doue ha den assamblez. Chom a reas var an douar daou-uguent devez goude e resurrection, evit rei sclær da anaout e oa ressuscitet, evit instrui e ebestel ha desqui dezo ar sæçon da instrui an oll dud. An daou-uguentvet devez o veza erruet, hac an oll ebestel o veza assamblez er guær a Jerusalem, hor Zalver a apparissas dezo evit ar vech di-veza hac a lavaras : *roët eo d'tn an oll-galloud en êe ha var an douar : üt, instruit an oll nationou eus ar bed : badezit anezo en hano an Tad, hac ar Mab, hac ar Speret Santel ; desquit dezo mirêt quement am eus gourc'hennet deoc'h ; ne gollit quet courach, chom a rin gueneoc'h betec fin ar bed.* En effet, hor Zalver a chom gant e Ilis, dre e bræsanç er sacramant sacr eus an auter, ha dre an asistanç eus e c'hraç. Neuse e prometas d'e ebestel e tigaçe dezo ar Speret Santel, hac e c'hordrenas dezo, evit-se, chom er guær a Jerusalem, er silanç hac en oræson, betec ar moment eürus m'o devize recevet donæsonou e Speret divin. Goude an instructionou-ma, o c'haças gantan var menez Olivet, hac eno, goude beza roet dezo-oll e venediction, e pignas en êe dre e vertus hac e ners e-unan, en o fræsanç evel ma a save nebeud-ha-nebeud, an dud-ma ne beanent d'er c'hontempli gant cals a admiration hac a denerediguez, mæs ux goabren-gaër er c'huza hep dale a zirac o zaoulagad. Neuse-souden e veljont daou æl guisquet ê guen pere a lavaras dezo : *habitantet a C'halilee, petra a rit-hu aze, ho taoulagad evel-se savet varzu an êe ! Ar Jesus-man*

*pehini a zo pignet en êe en ho præsanç, a zis-
quenno da fin ar bed gant ar memes gloar ma
hoc'h eus e velet o pignat.*

II. *Azezet en tu-deo da Zoue...* Ar c'homzou-
ma ne zinfiont quet penos an Autrou Doue en
deus un tu-deo hac un tu-cleiz, pa'z-eo guir pe-
nos n'en deus na liou na corf, o veza ma'z-eo ur
speret pur ha souveren; mæs sinifiont a reont pe-
nos Jesus-Christ, evel Doue, en deus quement
a c'hloar hac a c'halloud evel e Dad, o veza ar
memes gantan e pep tra; ha penos, evel den,
en deus muioc'h a c'hloar hac a c'halloud eguet
quement ini a zo crouet; muioc'h eguet an oll
zænt, an oll ælez hac an oll buissançou eus ar
bed-ma hac eus ar bed-oll; ar pezh a zo sinifiet
dre an tû-deo pehini a zo an tû quenta hac an tû
a enor. Lavaret a reomp ez-eo azezet, evit disquez
ez-eo antreet en êe evel er plaç eus e repos eter-
nel, goude ar poaniou en deus anduret var an
douar, hac evit rei da entent peguer ferm eo e
drôn ebars en êe, ha peguer padus eo e rêñ, pe-
hini n'en devezo fin-ebet... Ar profet Elias en ur
bignat an êe var ur c'har a dân, a lezas e vantel
gant ar profet Elisee, e zisquib; evel-se, hor
mæstr divin, en ur bignat ive en êe, en deus le-
zet gueneomp e vuez santel, evel ur vantel a be-
hini e tleomp en em visca, mar fell deomp er-
ruout el leac'h ma'z-eo erruet. Evit beza anave-
zet gantan evit e zisquibien, e rencomp cundui ur
vuez conform d'e ini; hoguen, hor Zalver, en
deus souffret ha douguet e groas; ret eo deomp
ive eta, souffr ha bale var e lerc'h dre hent ar
groas, mar fell deomp erruout en e rouantelez.

III. Hor Zalver a zo pignet en êe, 1° evit beza

ar mæn-fond eus a esperanç pep-unan ac'hanomp : an natur humen , evit ar vech quenta , a ra he demeuranç en êe ; ha nî a so destinet ive , da gaout an heur da erruout er memes plaç ha da bartagi ar memes bonor ; rac hor Zalver a lavar e-unan penos e zervicherien n'o devezo quet ur plaç dif-
 farant eus e ini : *ubi sum ego , illic et minister meus erit*. 2° pignet eo en êe evel hor mæstr , evit digueri deomp dor ar barados serret ouzomp dre bec'het hon tad quenta , hac evit præpari deomp peb a blaç en e rouantelez. Evit orni e driomph ha cresqui hon esperanç e cundu ganthan oll eneu an dud just pere a oa el limbou abaoue commançamant ar bed : *captivam duxit captivitatem*. 3° pignet eo en êe evit beza hon alvocad , hac en em bræzanti evidomp dirac e Dad eternal , eme an abostol : *ut appareat vultui Dei pro nobis*. E c'houliau sacr a zo evel quellies a c'hinou pere a barlant en hor faver : ar yuniou , ar pedennou en deus græt ; an daëlou , ar goad en deus scuillet ; ar poaniou , an tourmanchou en deus anduret var an douar a c'houlen pardon evidomp , hac a arret ar vrec'h eus ar justiç divin , præst da zisquen varnomp evit hor punissa. Pebes bonor evidomp caout dirac Doue un alvocad quer måd ha quer carantezus ! *Va bugaligou* , eme sant Ian , *quemen-ma a scrifan deoc'h evit na bec'hod quet , mæs , mar hoc'h eus bet ar goal-eur da bec'hi , na zizesperit quet , beza hon eus evit alvocad dirac Doue , hor Zalver Jesus-Christ*. Caromp eta ar Zalver adorabl-ma , pa en deus hor c'haret quement e-unan ! Souffromp a bep seurt poaniou er bed-ma gant patientet evit gallout obteni ar recompanç en deus militet deomp dre e souffran-

pou hac e varo ! Pebes goal-eur evidomp , mar
 collomp ar recompanç caër-ma ! 4° pignet eo en
 êe evit peur-achui da zistaga hor c'halon hac hor
 speret eus an traou crouet , goude beza roet deomp
 ar memes quentel pa oa var an douar , rac ganet
 eo bet e-unan en ur stad ar paoura , ha tremenet
 en deus e vuez en dienez a bep tra. Distag antie-
 ramant eus an douar , savomp alies hor c'halon
 varzu an êe pehini eo hor bro : ama , n'ez-omp
 nemet estranjourien ha tremenidi : ne zongeomp
 nemet en êe , ha ne barlontomp , evel an abostol ,
 nemet eus ar vro eüris-se : *nostra autem conver-*
satio in cælis est. Jesus-Christ , eme sant Leon ,
 a zo pignet en êe evit ma vezo ar plaç caër-ma
 an objet eus a zezirou hac eus a huanadou hor
 c'halon : *Christus ascendit in cælum ; ascendat*
et cum illo cor nostrum ! O Doue , eme sant Ignaç
 a Loyola , ên a zo dister an douar , pa gonsideran
 an êe ! *Quàm mihi sordescit terra , dum cælum*
aspicio ! Piou , eme ar profet , *a roi d'in-me*
diou-esquel evel d'ar goulm , evit gallout nigeal
ha mont da reposit en êe ! Quemeromp courach ,
 c'hoas un nebeudic a boan , hac e commanço evi-
 domp an amzer a vonor hac a joa ! c'hoas ur ga-
 medic-bennac , hac e c'herruomp en douar pro-
 metet , en hor bro , er Jerusalem cœlestiel ! c'hoas
 un effortic bennac hac e c'hounezomp ar victor ,
 ha Jesus e-unan a vezo hon recompanç !

Seizvet articl.

Ac'hano e teuï da varn ar re veo hac ar re varo.

I. *Ac'hano e teuï ,...* da lavaret eo , disquen a
 rai eus an êe evit barn ar re-vâd hac ar re-fall ,

couls ar re a vezo neuse beo pere a varvo, hac a ressuscito rac-tal, evel ar re a vezo maro pell amzer diaguend : oll generalamant e c'haparissint dirac ar barner souveren ; ar vouez galloudus pehini he devoa græt quement-so eus a netra, o galvo, hac a ordreno dezo sevel eus a voëled ar bez ha dont d'ar varn. Querquent ar beziou a zigoro, ar mor a rento an dud veuzet, an ifern a zislonco an dud collet hac an drouc-sperejou, an êe a lezo e habitantet eürus da zisquen. Ar feiz a zesq deomp penos e vezimp barnet diou vech : ar vech quenta, pa zortiimp eus ar bed-ma, hon-unan dirac tribunal hor barner ; hac an eil guech, pa æchuo ar bed-ma, ê præsansc an oll. **Æ**z eo proui penos e vezo ur varn general : an Aviel a zisque deomp Mab an den, o tisquen var ur goabren gaer, gant ur galloud hac ur vaje-ste-vras evit barn ar re veo hac ar re varo... En deiz-ma pignas hor Zalver en êe, daou æl a lavaras eus e herz d'e ebestel ha d'e zisquibien, penos er gueljent da fin ar bed o tisquen evit barn ar re veo hac ar re varo, gant ar memes galloud ma er guelent o pignat en êe. An abostol a lavar ive deomp en ur fæçon sclær meurbed penos e renquimp-oll comparissa dirac tribunal hor Zalver Jesus-Christ.

II. Certen eo eta penos e vezo ur varn general... Ar Scritur ne verq quet e pe lec'h e vezo græt : cals a gred e vezimp barnet var menez Olivet, abalamour ma'z-eo ac'hano eo pignet hor Zalver en êe, ha ma lavaras d'e zisquibien penos er gueljent o tisquen, er memes fæçon ma o devoa er gulet o pignat en êe. Lod-all a lavar penos Jesus-Christ a varno ar bed var menez Cal-

var er plaç memes ma eo bet crucifiet. Meur-a-ini ive a guemer traouïen Josaphat evit ar plaç ê pehini e vezimp barnet-oll hervez ar c'homzou-ma eus ar profet Joël : *assambli a rin an oll nationou, hac o c'hundui a rin da draouïen Josaphat, e pe leac'h e c'hantrein gantho ê barnidiguez*. Credi a rêr c'hoas penos hor Zalver a zavo e drôn var a c'hounabr pe ar firmamant evit barn ac'hanomp-oll : *simul rapiemur cum illis in nubibus obviam Christo in aera*.

III. Mæs pe lec'h bennac e vezimp barnet, ar pez a zo cerlen eo penos ar varn-se a vezo meur-bed rigolius. Hor Zalver, eme ar Scritur, a zigoro levr ar c'houstonañcou, e pehini pep-unan a lenno e vuez hed-ha-hed, ar pez a vezo bet a vezussa hac a vuia cuzet e buez ar pec'her a vezo disoloet ha publiet dirac ar bed-oll. *Me a zisquezo*, eme Zoue, *ho tizurzou mezus hac a roi da anaout ar c'hrimou hoc'h eus cometet ê cuz hac ê tevaligen an nos*. *Deut e voac'h a ben da ziscar an den just dre ho faussoni hac ho calomniou; da zestum madou-bras dre ho c'hinjustiçou hac ho fallagriez; da erruout er c'hargou hac er plaçou a enor dre bep seurt finessaou vil ha disprisabl, ha lavaret a reac'h en ho calon : piou a velo nac a glevo ac'hanomp-ni : o tud disquiantet*, eme ar Speret Santel, *penos an ini en deus græt ar scouarn ne glevo quet, hac an ini en deus furmet al lagad ne velo netra?* En em drompla a rit, an traou-se oll a vezo disoloet : renta a reot compt d'an ini en deus guelet ha contet ho camejou ; d'an ini a vel ar secrejou muia cuzet eus ar galon ; d'an ini, dirac daoulagad pehini pep-tra so noas ha disolo. Er vuez-ma, e conter, siousas ! ar

pec'hejou ar re vrasa evit nebeud a dra : an den, ama var an douar epad e yec'het, a long ar pec'het evel an dour; mæs beza ez-eus, eme sant Ian-Chrisostom, pouëz ha pouëz, muzul ha muzul : pouejou ha balançou ar bed a zo tromplus, mæs pouejou ha balançou Doue a zo just. Deiz ar varn, ar pec'her o velet an niver hac ar grevusded eus e bec'hejou e-unan, hac eus ar pec'hejou a bere e vezo bet caus, a greno hac a zizespero gant ar spount hac an horrol; rac, alas! piou a ell compren peguen terrubl eo jujamanchou Doue! Ar zonch a guemen-ma a rê d'an den santel Job lavaret penos en devoa aoun rac e oll œuvrou : *verebat omnia opera mea : castia a ran va c'horf*, eme an abostol, *hac ober a ran dezan senti, gant aoun da veza collet va-unan goude beza preseguet d'ar re-all*. Sant Jerôm en desert a zeblante dezan continuelamant clevet trompil ar varn o trouzal en e ziscouarn, ha gant ar spount en devoa, ne heane bemdez da huanadi ha da scuilla daëlou. *Goal-eur*, eme sant Augustin, *d'ar vuez quella reglet, mar selaouit ar vuez eus ho justic, ô va Doue!* Gant ar spount rac jujamanchou Doue, e teuë an anachoretet santel, en desert, pell diouz ar hed, da dremen an deiz o castia o c'horf, hac an nos, o velc'hi gant o daëlou ar vein a zerviche dezo da beurele. Oh peguen horrubl eo eta cuëza etre daouarn un Doue beo ha leun a justic!

IV. Pep-unan o veza barnet, er moment-ma sorti eus ar vuez-ma : perac ur varn general da fin ar bed? Da guenta, abalamour an den epad e vuez a ro exemplou mäd pe fall d'an nessa pehini a ra alies an drouc pe ar mäd en deus er

gælet oc'h ober : rac-se e boaniou en ifern pe e c'hloar er barados a vezo musulet var an drouc pe ar mād en devezo græt var an douar. D'an eil, an dud-vād a zo, casimant ato er bed-ma, dispri-set, goapeet ha persecutet e pep fæçon; ar re fall, er c'hontrol, a vez peurvuia enoret, istimet ha meulet; gantho e vez alies an danvez, ar c'hargou hac ar plaçou a enor : just eo eta lacat pep tra en e renq, renta d'an dud just an enor a vilitont, ha d'ar re fall, ar vez hac ar gonfusion a zo dleet dezo. Er bed-ma, ne ouzor quet o anaout, er bed-all e vezint anavezet, ha pep-unan a recevo hervez e œuvrou mād pe fall. D'an drede, eguis ar c'horf en deus perz en drouc pe er mād a ra an den var an douar, eo just ive dez-an caout lod eus a recompañ an ene er barados, pe eus he foaniou en ifern, ar pez na ell erruout nemet goude ar resurrection hac ar varn general. D'ar bevare, evit ma c'hall Doue disquez d'an oll assemblez peguer just eo bet e brovidanç divin er poaniou hac en afflictionou a erru gueneomp er vuez-ma, o recompanci ar re o devezo o andurret gant conformite d'e volonteiz santel, hac o punissa ar re o devezo murmulet a enep e brovidanç. Quemen-se oll a rent ar varn general necesser.

V. Mæs p'eur e c'herruo? An ebestel er goulennas ive guechal digant hor Zalver, ha cetu ama ar respont a reas dezo : an deiz hac an heur-se n'ez-int anavezet gant den, pas memes gant an ælez en êe; Doue hepquen en deus an anoudeguez a guemen-ma. Fin ar bed, emezan, a erruo-evel ul luc'heden pehini a apparis er zao-heol, hac a veler quer buan er c'huz-heol. Erruout a rai, evel

guechal an diluch, pa na zonjo den ennan. En amzer an diluch ne oa occupet an dud nemet da zestum madou, da ober dimizioù ha d'en em di-vertissa : er memes tra a c'houarvezo da fin ar bed pehini a finvezo dre an tân, eme an abostol sant Per, evit rei plaç da ur firmamant nevez ha da un douar nevez e pe lec'h an dud eürus a rai o de-meuranç : *Me a grouo, eme Zoue, dre c'hinou ar profet Isai, ur firmamant nevez hac un douar nevez e pe lec'h ar poaniou quenta a vezo ancounac'heet hac e pe lec'h e vezo ul levenez hac un eurusded eternal.* Mæs p'eur e tigoëo ar cenchamanchou burzudus-se ? Doue hepquen er goar.

VI. Cousgoude e vezo guëlet certain sinalou pere a annonço deiz ar varn. Ar Scritur a lavar penos aroc an amzer diveza, an Aviel a vezo bet preseguet dre ar bed-oll, penos ar feiz a vezo dibaut etouez ar gristenien, ha penos e teui un den leun a fallagriez hanvet an Ante-Christ, pehini dre e zoctrin hac e fals miraclou a drompla un niver bras a dud : ar re a heuillo e zoctrin, a zougo e verq hac a bersecuto an dud-vâd en ur fæçon estranch ; mæs ar bersecution-ma ne badoquet pell ; Doue he berraï abalamour d'an dud just, hac a zigaço d'o zicour, ha da gónvertissa ar Yuzevien, Elias hac Henoc'h pere a zo disparisset eus a zivar an douar-ma, mæs pere ne dintquet maro hac a chom en ur plaç dizanavezet. An Ante-Christ o fersecuto, hac o lacaï da vervel, mæs Jesus-Christ er fin a lamo ive diganthan e vuez ha digant quement o devezo e heuillet. Goude an tri sin quenta-ma, e vezo guelet an dud oc'h en em zével an eil a enep eguile ; beza e vezo brezel, famin, clênvejou ar re horrupla ; an douar

a greno hac a orgello betec e fin-fond, ar mor a zortio eus e blaç en ur ober un drouç quen es-tranch ma tizec'ho an dud divar o zreid gant ar spont : an heol a guzo e sclerigen, al loar a deui da veza tènval, hac ar stered a gollo o guened : ar meneziou a fraillo hac an oll elemanchon a vezo distrujet : an tân a guëzo eus an êe, hac a lacañ pep tra oll e poultr hac e ludu : Doue hepquen a vezo bras ha galloudus en deiz-se : *Deus solus magnus in die illa*. Un æl a zono eus a bers Doue gant un drompil a behini ar zon squiltrus a roi da entent ar c'homzou-ma : *savit, tud varo, deut d'ar varn*. Oboissant d'an urz a Zoue, ar re varo a ressuscito-oll er memes instant, ar re just gant corfou caër ha brillant evel an heol, ar re fall gant corfou vil ha tènval evel ar fanq. Erruout a reont assamblez dirac tribunal ar barner, pehini a ordreno da un æl dispartia ar re vâd dious ar re fall, ha lacat ar re vâd er c'hostez deo hac ar re fall er c'hostez cleiz. O Doue, trista disparti! eus a zaou bried, eus a zaou vreur, eus a ziou c'hoar pere o devezo labouret er memes parq, unan a vezo quemeret evit an êe, hac un-all miret evit an ifern : *unus assumetur et alter relinquetur*. Jesus-Christ, o veza disquennet eus an êe var e drôn, a lavaro gant ur vouez terrubl d'an dud collet : *pellait diouzin, tud milliguet, iit d'an tân æternel, pehini a zo præparet deoc'h ha d'an drouc-sperejou*. O pebes setanç! beza goloet eus a vallos un Doue evel eus a ur viscamant!... Rencout chom en un tân pehini ne varvo jamæs!... Beza etouez drouc-sperejou a bere ar fulor hac an arrach ne vihanaint biquen!... O va Doue, præservit ac'hanomp eus a ur seurt mal-heur!... Neuse hor Zalver o

tistrei eus ar re just, a lavaro dezo gant ur ær contant ha joaus : *Deut, tud benniguet va Zad, possedit ar rouantelez a zo præparet deoc'h abaoue commançamant ar bed...* Beza goloet eus a venediction Doue, ô pebes bonor!... O caera ornament! possedi ur rouantelez, oh preciussa tenzor!... Rèn eternalamant gant Jesus-Christ, gant ar zænt ha gant an ælez! ô enor! ô joa! ô repos! ô contantamant! ô eurusded incompre-nabl!!!

Elizvet articl.

Me gred er Speret Santel.

Me gred... Dre ar c'homzou-ma e reomp profession da gredi er Speret Santel, evel ma credomp en Tad hac er Mab, o veza ne reont o zri nemet ar memes Doue. Sant Paul erruet er guær a Ephês, a rancontras vardro daouzec disquib digant pere e c'houlennas ha recevet o devoa ar Speret Santel? Mæs an dud-ma a respontas penos n'o devoa quet memes clewet e vize er Speret Santel. Pe seurt badiziant, eme an abostol, hoc'h eus-hu eta recevet? En a zo cals a gristenien pere a vilit ar memes rebech, o veza n'o deus quet ive un anoudeguez vras-avoalc'h eus ar Speret Santel!

I. Ar Speret Santel a zo an drede ferson eus Drindet; ar memes Doue evel an Tad hac er Mab, o veza m'en deus ar memes natur eveltô, ar memes perfectionou hac ar memes divinite. An Tad oc'h en em anaout a anjandr e Vab; an Tad hac er Mab, oc'h en em garet dre ur garantez infinit, a brodu ar Speret Santel. An Tad, eme Vossuet, na ell quet beza ur moment hep en em

anaout , hac an anoudeguez-se a brodu ar Mab ; ar Mab hac an Tad ne allont quet ive beza ur moment hep en em garet , hac ar garantez-se a brodu ar Speret Santel : rac-se ar Speret Santel a zo a bep eternite evel an Tad hac ar Mab , ha guir Doue eveltho. *It*, eme hor Zalver d'e ebestel, *instruit an oll nationou, badezit anezo en hano an Tad, hac ar Mab, hac ar Speret Santel. Tri a zo, eme sant Ian, pere a rent testeni ebars en ée, an Tad, ar Verb hac ar Speret Santel. Gloar, eme Ilis Jesus-Christ, ra vezo rentet d'an Tad, d'ar Mab ha d'ar Speret Santel!...* Pa voue badezet hor Zalver gant sant Ian e rifier Jourden , ar Speret Santel a zisquennas dindân furm ur goulm var e ben : var menez Thabor e c'happarissas dindân furm ur goabren , ha da zul ar Pantecost dindân ar furm a flammou-tân. Ar furmou diffarant-ma a ro da anaout an effejou diffarant a brodu Speret-Doue. Deiz badiziant hor Zalver e c'happarissas evel ur goulm , evit disquez deomp peguement ez-omp caret ganthan ; ar goulm o veza an imach eus ar garantez. Var menez Thabor ec'happarissas evel ur goabren, evit desqui deomp penos e souten e Ilis hac an eneoù santel : apparisset eo bet dindân ar furm a deodou-tân da zul ar Pantecost , abalamour ma'z-eo an tân divin pehini a dôm , a sclerra hac a burifi ar galon.

II. Ar Speret Santel o veza guir Doue , n'ez-eo quet santel evel ar grouadurien : ar re-ma ne dint santel nemet dre ma'z-int bet santifiet gant Speret Doue pehini a zo e-unan ar zourcen eus an oll zantelez. Evel-se n'en deus dour er rifierou nemet dre ma teu eus ar mor ; na sclerigen var an douar nemet dre ma tisquen eus an heol.

Ar Speret Santel eo en deus santifiet sant Ian-Badezour, ar Verc'hes Vari, an ebestel, hac a zantifi c'hoas e Ilis hac he oll vemprou... Ac'hanomp hon-unan na ellomp ober netra en urz eus ar silvidiguez : n'ez-omp quet evit prononç, evel ma'z-eo dleet an hano a Jesus, nemet dre zicour ar Speret Santel : diganthan eo e recevomp pep tra : en eo a ro deomp graçou ha sicourou ar re breciussa. Ar c'hraç a zo un donæson a Zoue, roet deomp dre vilitou Jesus-Christ evit ober hor silvidiguez : beza ez-eo ur zonch, ur mouvamant santel, ur zicour dreist-natur pehini a ro Doue deomp evit ober œuvrou-mâd, hac evit en em zavetei. N'en deus netra var an douar quer precius ha graç an Autrou Doue : oll vadou ar bed comparachet ganthy, a zo disterroc'h eguet ar fanq eus an hent. Beza ez-eus diou seurt graçou pere a zo o diou donæsonou ar Speret Santel : ar c'hraç habituel pe santifiant, hac ar c'hraç actuel.

III. Ar c'hraç habituel pe santifiant eo ar c'hraç a chom gueneomp, a burifi ac'hanomp eus hor pec'hejou hac hon rent just hac agreabl dirac daoulagad an Autrou Doue. N'en deus netra quer caër hac un ene ornet eus ar c'hraç santifiant : an tri ferson adorabl eus an Drindet santel he c'honsider evel an objet eus o c'homplezançou hac a ra o demeuranç enny : beza ez-eo eta templ beo ar Speret Santel ; beva a ra, pe evit lavaret mâd, ne dè quet hi eo a vev, mæs Doue eo a vev enni : henvel eo ous ur vezen plantet var bord an dour pehini a ro e bleûn hac e frouez en e amzer : ous ul lestr carguet eus a bep seurt marc'hadourez ar re breciussa : ous ur peç-douar e pehini ez-eus cuzet un tenzor ar c'haëra : benniguet eo an hent dre

dre behini e tremen, ar parq e pehini e labour, an ty e pehini ra he demeurenç : an ælez leun a respet en em destum en dro dezi evit adori ar mæstr pehini a ra o eurusded. Goal-eur eta a mil guech, goal-eur d'an ini a zispris un ene mând, ha dreist pep tra d'an ini a deu d'e scandaliza ha da veza evity un occasion a bec'het : guelloc'h, eme Jesus-Christ, e vize dezan e vije bet staguet ur men milin ous e c'houzoug, ha bannet e goëled ar mor ! O Doue, pe seurt barnidiguez a recevo eta ar re a zo malurus avoalc'h, evit goapaat, disprisout, persecuti an dud devot pere a zo, non pas hepquen servicherien, mæs guir vignonet ha guir vugale an Autrou Doue!... Ar c'hraç a behini e parlantomp a zo hanvet habituel (*habitans*), abalamour ma chom ha ma ra he demeurenç en eneou-mând. Hanvet eo santifiant (*sanctificans*), abalamour ma purifi ha ma santifi anezo. Oll songesonou an den pehini a zo e graç Doue, e oll gomzou, e oll souffrançou hac e oll actionou, memes ar re disterra en apparanç evel ma'z-eo offr e labour, e bred, e repos da Zoue, rei un avis mând, un alusen-vian, ur verennad dour d'ar paour, quemen-se oll a vezo recompancet bras en êe. Pebes tenzor a vadou spirituel a zestum en un deiz, en ur sizun, en ur bloas, epad e vuez an ini a vez e graç Doue ! eürus eta ar re a vev er stad eus ar c'hraç santifiant ! *Beatus populus cujus est Dominus Deus ejus !* Beillomp ha pedomp gant aon da goll un tenzor quer precius pehini a zougomp en ur vessel torus meurbed... Ar c'hraç-ma a recevomp er vadiziant, ha dre ar guir gontrition hac an absolven.

IV. Ar graçou actuel a zo ar zicourou a rece-

vomp continuelamant hac e pep leac'h digant Doue evit ober ar mād hac en em zavetei. Ar Speret Santel a zo admirabl en e zonæsonou : en em zervichout a ra eus a bep seurt moyennou interior hac exterior evit hor gounit. Interioramant eo e santomp da guenta ar zicour eus e vadelez, eme sant Augustin. Hon alia a ra da ober ar mād : scleraat a ra hor speret ; tōma a ra hor c'halonou ; rei a ra deomp inspirationou , songesonou , santimanchoù zantel pere a douch ac'hanomp : lacat a ra en hor speret hac en hor c'halon an horrol diouz ar pec'het hac ar spount rac jujamanchoù Doue... Hor zicour a ra ive exterioramant , dre al lectouriou-mād , dre an exemplou caër a velomp , dre an instructionou santel a glevomp , dre ar sacramanchoù hac an avisou-mād a recevomp ; a vechou-all e sco goustadic ac'hanomp dre unan-bennac eus a voaligner e justic , evit hon dihuni ha disquez deomp an ðbym var bord pehini e couscomp diremorç : evel-se e permet e c'heruffe gueneomp accidanchou ha collou-bras ; e vessemp goapeet , dispriset , calomniet ; pe autramant e colfemp unan-bennac eus hor c'herentnessa , ha quemen-se oll , evit hon distaga eus an traou crouet , evit hor gounit hac hor zavetei... Na ellomp netra ac'hanomp hon-unan , en lavarret hon eus , hac er c'hompren a reomp ; mæs quement-so a deu da veza possubl hac æz deomp dre zicour ar Speret Santel : *ar pezh a rê heuz hac horrol d'ñn diaguent*, eme an den zantel Job , *a ra brema , dre c'hraç Doue , va joa ha va c'hontantamant*. Sant Paul a lavar ive penos e oa e galon leun a joa , etouez e oll dourmanchoù. Ne greden quet , eme sant Augustin , em bize gallet

en em briva eus ar madou, an enoriou hac ar plijaduresou difennet-se, ha cousgoude ar brivation anezo eo a ra hirio va c'hontantamant ha va bonor! Ar Speret Santel eo a c'houarn hac a zifen Ilis Jesus-Christ, a enep pehini dorojou an isern, ne allint birviquen netra : ên eo en deus græt ar verzerien, da lavaret eo, en deus roet dezo an ners da anduri pep tra evit Doue ha da drec'hi ar c'hruella tourmanchou; en eo a zouten hac a guelen ar vissionerien hac a zispos anezo evel ma plich ganthan. Eürus ar re a heuill gant joa e inspirationou divin, rac dreizan eo e tisquen var-nomp an oll graçou hac an oll donæsonou parfet!

Navet article.

Me gred en Ilis Santel, Catholic, Apostolic ha Romen : Communion ar Zænt.

Me gred... Dre'r c'homzou-ma e reomp profession da gredi ez-eus ur guir Ilis, ha da gredi quement a bropos deomp an Ilis-ma da gredi, eus a berz Doue... Ar guir Ilis a zo un assamble visibl eus an dud fidel, unisset dre ar memes feiz, dre ar memes sacramanchou, dre ar zommission d'ar memes pastoret legitim, digacet ha gouarnet gant hon tad santel ar pap, viquel Jesus-Christ var an douar.

I. Ar guær Ilis a sinifi *assamble, societe, congregation*; evel-se ar roue David a lavar en deus horrol eus a assamble ar re fall: *od:vi ecclesiam malignantium*. N'ez-eo quet eta an touriou, an toennou, ar vein berniet an eil var eguile eo an ilis en he signification veritabl: ar pezh a c'hal-

vomp ilisou pe chapelou, a zo plaçou savet gant ar gristenien evit adori Doue hac enori ar zænt, evit goulén ar graçou a bere hon deus ezom, evit clêvet comzou Doue, ha receo ar zacramanchou : cetu perac ez int hanvet plaçou zantel, tyez an Autrou Doue, abalamour ma ra corporelamant e zêmeurançenno, o chom er sacramant adorabl eus an auter. Var dro tri c'hant vloas goude commançamant an Ilis, ar persecutionou quenta o veza tremenet, ar gristenien a zavas ilisou, evit en em assambl enno, evel a reomp brema : aroc n'en em assamblent, peurvuia nemet en nos, e tyez particulier evit celebri ar mysteriou divin ha clewet an instructionou. Ar guir Ilis a zo eta un assamble. Lavaret a reomp un *assamble visibl* : rac an Ilis, er Scriptur a zo comparachet gant ur menez en dro da behini an oll a dle en em zestum, ha gant ur guær savet var ur plaç huel : ar Spere Santel a lavar ive penos an esquibien a zo laqueet evit gouarn Ilis an Autrou Doue; hoguen quemen-ma oll, a zisque, a-enep ar brotestantet, penos ar guir Ilis a zo visibl-meurbed; rac guelet a eller ur menez hac ur guær huel, hac an esquibien ne allont na gouarn na sacramanti tud invisibl... *Eus an dud fidel* : rac oll vemprou ar guir Ilis a renonç, deiz o badiziant, d'an droucsperet, hac a bromet fidelite da Jesus-Christ, dre zicour pehini e raint brezel, hed o buez, d'ar c'hiq, d'ar bed ha da oll adversourien ho ene... *Unisset dre ar memes feiz* : dre'n oll broyôu ez-eus christenien, hac ar re-ma oll a gred fermamant quement a gredomp-ni, da lavaret eo, quement-so revelet deomp gant Doue ha proposet deomp gant an Ilis da gredi... *Dre'r memes sa-*

cramanchou : dre'n oll broyou , an oll gristenien gatholic a gred evel domp-nî ez-eus seiz sacramant ; o receo a reont , evel domp , dre zezir pe en effet , hervez o fossubl... Lavaret a reomp erfin : *dre'r memes pastoret legitim, etc.* : evit anaout hac int a zo legitim ar pastoret hac ar veleyen pere hor gouarn, n'hon deus nemet gullet hac ên a zo hor beleyen soumetet d'o escop , hac o escop d'ar pap pehini a zo ar chef visibl eus an Ilis , o veza ma'z-eo viquel Jesus-Christ var an donar. An Ilis a zo evel ur famill , hoguen en ur famill , ez-eus ur chef ; en ur rouantelez , ur roue ; en ur c'hanton , ur barner a beoc'h ; ar re-mâ a c'houarn an dud a bere ez-int carguet evel ma c'houarn ar pap Ilis Jesus-Christ. Ur roue o veza na ell quet beza dre-oll , a laca en e blaç letanantet , oficerien , barnourien a beoc'h , etc. ; er memes tra , o veza ma'z-eo bras ar bed , ma'z-eus c'hristenien en oll broyou ha ma na ell quet ar pap beilla varnezo oll dreizan e-unan , e caçz a berz Jesus Christ tud pere a bartach e autorite var ar gristenien , ha da bere e verq al lodennoudouar pe ar c'harteriou a dle en em zoumeti dezou : evel-se en amzer-ma ez-eus , tost da vâd , mui pe nebeutoc'h e Franç , un escopti bep departamant : an escop a receo dre e garg ur gal-loud da rei an urzou sacr d'an dud yaouanq a vez præsantet dezan evit o receo : o c'haç a ra er parnessiou , lod da bersonet , lod-all da veleyen simpl : diganthan e recevont-oll ar bermission da breseg an Aviel , da goës , da rei ar sacramanchou ha da exerci ar fonctionou sacr ; dre façon un escop , evit beza mâd , a dle beza aprouet ha digacet gant ar pap ; hac ar veleyen evit beza ive

mâd, a dle beza aprouet ha digacet gant o escop.

II. An Ilis a zo evel ur vezen *mysterius* pehini e deus tri vranq principal pere a hanvomp an Ilis *trionphant*, an Ilis *souffrant* hac an Ilis *militant*; an ilis triomphant a zo assamble eürus an dud just er barados; an ilis souffrant eo ar purcator e pe lec'h an dud maro e graç Doue a beurachu da satisfia d'e justic; hac an ilis militant eo ilis an douar, da lavaret eo, assamble visibl an dud fidel pere, dindan ar memes pastoret legitim, ne reont nemet ur memes corf a behini Jesus-Christ a zo ar chef invisibl hac ar pap ar chef visibl: hanvet eo *militant*, abalamour d'ar brezel hon deus da zouten a-enep adversourien hor zilvidiguez. An teir ilis-ma, pe, evit lavaret mâd, an tri blanc-ma eus ar guir Ilis a zo unisset assamblez dre ar garantez. Ar guir Ilis o veza ar vezen a vuez, ar brancou troc'het hac ar brancou seac'h eo ar brancou a zo destinet d'an tân: an infidelet, an hæretiquet hac ar schismatiquet eo ar brancou fall-ma; an infidelet, pe ar bayanet eo ar re n'o deus biscoas recevet ar vadiziant: an hæretiquet, ar re a nac'h un articl bennac eus ar feiz; ar schismatiquet, ar re a refus en em zoumeti da autorite ar pap; hoguen, an infidelite, an hæresi, ar schism eo a droc'h pe a rent seac'h ar brancou eus ar vezen a vuez pehini eo Ilis Jesus-Christ; hac evel na ell quet ar brancou douguen frouez ma na chomont quet stag ous ar vezen, evel-se ive an dud-ma oll ne allont ober ne-tra evit ar vuez eternal. Rac-se, er meas eus ar guir Ilis, n'en deus silvidiguez-ebet: ar re, eme sant Augustin, ne dint quet memprou eus ar guir

Ilis, a berisso etouez fallagriez ar bed, evel ma perissas, en amzer an diluch, an dud ne oant quet en arc'h Noë; un doctor-all eus an Ilis a lavar deomp penos n'en devezo quet Doue evit tad, an ini n'en devezo quet an Ilis evit mam; hac hor Zalver e-unan a zesq deomp penos an ini ne selaou quet an Ilis, a dle beza consideret evel ur payen hac ur publican. N'ez-eus, eme an abostol sant Paul, nemet ur feiz, ur mæstr, ur vadiziant; an ini eta ne zent quet ous ar mæstr unic-se; an ini ne ra quet eus ar feiz-se ar reglen eus e vuez; an ini n'en deus quet recevet ar vadiziant-se, na ell quet beza salvet, rac an ini ne gred quet, eme hor Zalver, a vezo condaonet.

III. An Ilis a zo comparachet er Scritur gant ur c'hraou dênved a behini ur pastor unic a zo ar mæstr; gant ur c'horf unic a behini Jesus-Christ a zo ar pen invisibl, hac hon tad santel ar pap ar pen visibl; gant ur vezen unic pe ur venien; ho-guen quemen-se oll a zisqueze sclêr penos na eller en em zavetei nemet er guir Ilis: ne dê quet nî, Jesus-Christ eo en deus prononcet ar zetanc-ma; ni na reomp nemet crial: aparchantit ouz ar c'hraou, ous ar c'horf, ous ar vezen, ous ar vi-nien mysterius-ma; antreit er vag pehini a dle ho cundui d'ar pors eürus eus ho silvidiguez, pe autramant e viot trec'het gant adversourien hoc'h ene hac e rencot perissa var ar mor dangerus eus ar bed!... Cetu ama pevar merq scler pere a ro deomp ar c'honcil a Gonstantinopl evit diffaranti ar guir Ilis diouz a assambleou an hæretiquet hac ar schismatiquet pere a lavar ive penos o ilis a zo an ilis christen: ar guir Ilis a zo unic, santel, catholic, apostolic ha romen.

1° Ar guir Ilis a zo unic : rac an oll dud fidel a bere eo composet ne reont oll nemet ar memes corf a behini Jesus-Christ a zo ar pen invisibl, hac hon tad santel ar pap ar pen visibl : dre'n oll broyou e creder ar memes guirionezou a feiz, e receiver ar memes sacramanchou, hac e c'hoboisser d'ar memes pastoret legitim, da lavaret eo, d'an esquibien ha d'ar veleyn gouarnet gant ar pap.

2° Ar guir Ilis a zo zantel : en e chef pehini eo Jesus-Christ, ar zourcen eus an oll zantelez ; en he mempro, abalamour ma tle caout ato en o zouez cals a zænt ha ma'z-omp oll galvet da veza zænt ; er sacramanchou pere a zantifi ar re o receo gant an dispositionou requis ; en he doctrin pehini hon doug d'ar pratic eus a bep seurt vertuziou hac a zisque deomp hent ar barados. Bezaz eus enni tud just ha pec'herien ; mæs an Ilis ne hean da gondæoni an drouc ha da veuli ar mæd.

3° Ar guir Ilis a zo catholic, da lavaret eo, squignet dre ar bed-oll. Abaoue ma'z-eo fontet ez-eus bet, ez-eus hac e vezo betec fin ar bed, e quement bro a zo dindan an heol, tud pere o deus credet hac heuillet, ha tud pere a grede hac a heuillio ar guirionezou desquet deomp gant Jesus-Christ ha gant e Ilis. Caout a rer payanet, hæretiquet ha schismatiquet e cals a vroyou, mæs dre ar bed-oll e caver christenien fidel.

4° Ar guir Ilis a zo apostolic, da lavaret eo, fontet gant an ebestel ha gouarnet gant o successeuret pere eo an esquibien, laqueet gant ar Sperræt Santel evit-se : an Ilis a zo c'hoas apostolic, abalamour ma cred ha ma tesq d'ar re-all ar peza grede hac a zesque d'an oll an ebestel o-unan ;

evel-se an Testamant ancien hac an ini nevez , en ur guer , ar Scritur sacr, a vez lennet hac espliquet hirio eguis ma vezent lennet hac espliquet en amzer an ebestel.

5° Ar guir Ilis a zo hanvet romen , abalamour ma'z-eo gouarnet gant ar pap a Rom pehini en traou spirituel , a zo mæstr absolu an esquibien hac ar veleyn, evel ma'z-eo un tad a famill mæstr absolu e vugale hac oll dud e dy; ar re-ma er poënciou diæz a c'houlén cuzul digant an tad a famill , evel-se ive an esquibien hac ar veleyn o deus recours d'ar pap , pa vez ezom... Un articl a feiz eo penos ar pap o veza successor da sant Per, en deus ar privilach quenta a enor hac a jurisdiction er guir Ilis : rac-se , e verq , da bep-unan eus an esquibien , an escopti pe ar vro , e pehini e c'hell exerci ha lacat exerci ar fonctionou sacr.. Sant Per , goude beza tremenet ur pennadic amzer er guær a Antioch , a choazas evit e zemeuranc ar guær a Rom , e pe leac'h eo bet merzeriet en amzer an impalaer Neron : abalamour da guemen-ma ar guær a Rom a vezo ato ar guær principal eus ar gristenach... Ar guir Ilis a bado betec fin ar bed , ha ne all quet fazia , abalamour d'ar bromessa en deus græt hor Zalver da chom bepret ganti , hac abalamour ma'z-eo cunduet gant ar Speret Santel : an daou articl-ma a zo articlou a feiz. Eürus eta an dud o deus ar bonor da veza eus ar guir Ilis ! enni e cavint ar virionez , ar guir sclerigen , hent ar barados !!!

Memes artiol.

Communion ar Zænt.

I. Dre ar c'homzou-ma e roomp da anaout penos e credomp eo commun an oll madou spirituel etre an oll dud fidel a zo unisset assamblez, ha ne reont nemet ar memes corf a behini Jesus a zo ar pen invisibl hac hon tad santel ar pap ar pen visibl ; an union etre oll vemprou ar c'horf-ma a furm etrezo ur gommunaute a vadou spirituel, pehini a c'halvomp communion arzænt. An oll dud fidel a zo hanvet sænt, abalamour ma'z-int bet oll santifiet dre ar vadiziant, hac abalamour ma'z-omp oll choaset gant Doue evit beza sænt : *elegit nos ut essemus sancti*. Ar madou spirituel commun etre an oll dud fidel a zo : ar gragou en deus militet deomp Jesus-Christ dre e varo var ar groas ; militou ar Verc'hes Vari ha re ar zænt ; ar zacramanchou, pedennou hac œuvrou-mad an dud fidel : an oll vadou spirituel-se a furm un tenzor pehini a zo d'an Ilis, hac e pehini pep-unan eus ar gristenien en deus pers hervez ar stad e pehini en em gav : ar re a zo e stad a c'hraç, o deus perz en oll vadou spirituel eus an Ilis ; mæs ar re a zo e stad a bec'het marvel, ne recevont nemet ar sicourou a bere o deus ezom evit en em denna eus ar stad trist-se. Ar gristenien fidel a zo dre'r bed-oll, ar zænt a zo en êe, an eneou a zo er purcator, ne reont-oll assamblez nemet ur memes famill a behini Doue a zo an tad, hoguen evel ma labour ar vugale eus ar memes famill, evit mäd an ty, evel-se ive ar mäd a ra pep christen a zo profitabl d'an oll griste-

nien-all. Pep-unan eus a vemprou ar c'horf a labour evit e gonservation; an daoulagad a vel, an diou-scouarn a gleo, an daouarn a vani, an treid a vale evit ar c'horf e general, er memes tra, pep-unan eus a vemprou er guir Ilis a veill, a bed, a labour evit an Ilis universel, hac oll œuvrou pep-unan a zo profitabl d'an oll dud fidel, evel ma'z-eo profitabl ar bouëd da oll vemprou ar c'horf. Oll vemprou ar c'horf a zicour pourvei ar bouëd a receo an estomac, pehini, d'e dro, en distribu etre an oll vemprou, hervez ezom pep-unan; ar memprou-bras a receo muioc'h eguët ar re vian; evel-se ive Doue a zestum ar mād a ra pep christen fidel hac en distribu etre an oll gristenien hervez dispositionou hac ezomou pepini. N'ho pezit quet avi, eme sant Augustin, eus an talanchou am eus recevet digant Doue, rac ar vād a ran dreizo, a zo profitabl evidoc'h evel evidon va-unan. Oh peguer consolant eo ar virionez-ma! pers am eus eta, ô va Doue, e labourou-bras ar vissionerien, e souffrançou ar verzerien hac e pedennou an oll dud just a zo var an douar couls hac en o œuvrou-mād!

II. Communion ar zænt eo a unis assamblez an teir loden eus ar guir Ilis pere a hanvomp, an ilis triomphant pehini eo assamble an dud eürus en êe; an ilis militant pehini eo assamble an dud fidel var an douar; an ilis souffrant pehini eo assamble an eneoü pere a souffr er purcator evit peurachui da satsifia da justic Doue. An Ilis triomphant, da lavaret eo, ar zænt en êe, assuret eus o silvidiguez, en em interest evit ar re a zo c'hoas var ar mor rust ha dangerus eus ar bed: o c'honsideri a reont evel o breudeur hac ho c'hoarezet,

hac o c'haret a reont e Doue dre ur garantez parfet. Er Scritur sacr e velomp penos ar profet Jeremi a apparissas azioc'h ar guær a Jerusalem o pedi Doue evit ar Yuzevien. An ilisou, ar chapelou, an auteriu a zo savet, ar gouëliou a zo instituet dre'r bed-oll, en enor d'ar Verc'hes, d'an ælez ha d'ar zænt, a zo mercou sclêr eus ar graçou o deus recevet an dud, e pep amzer, hac a recevont c'hoas bemdez digant Doue dre intercession ar zænt... An ilis militant, da lavaret eo, ar gristenien a zo var an douar, goude beza en em adresset d'ar zænt hac en em laqueet dindân o frotection evel dindân protection mignonet an Autrou Doue, a bed ive hac a ðle pedi an eil evit eguile. Evel-se e lennomp er Scritur, penos Moyses hac Aaron a obtenas digant Doue, graç evit ar bobl a Israel, ha penos sant Per a voue dilivret eus e brison dre bedennou mâd ar gristenien. Sant Paul e-unan a scriv d'an dud fidel eus e amzer, penos en devize sonch anezo en e oll bedennou, hac hirio en deiz, an oll gristenien vâd o deus sourci d'en em recommandi an eil da bedennou eguile, ha da bedi en effet an eil evit eguile... An ilis souffrant, da lavaret eo, eneo ar purcator, a receo sicour digant an ilis triomphant ha digant an ilis militant: sænt an êc a offr da Zoue evito militou Jesus-Christ, militou ar Verc'hes ha militou an oll dud eürus eus ar barados; hac an ilis militant pe ar gristenien fidel var an douar, a offr o fedennou, o foaniou, o yuniou, o aluzennou, o c'hommunionou hac o oll œuvrou-mâd, evit pedi an Autrou Doue da verraat o zourmanchou er purcator ha d'o receo en e c'hloar. An eneo-mâd-ma, ur vech dilivret a

boan, a bed ive, evit ar re o deus pedet evito... Communion ar zænt a zo ur *gommunication* a bedennou, a brotection hac a œuvrou-mâd, pehini a zo etre sænt ar barados, christenien fidel an douar hac eneoù ar purcator, pere oll en em zicour, hervez o galloud, evit caout an heur da veuli Doue assemblez... O caëra union! ô peguer mâd eo an Autrou Doue en hon andret !!!

III. Ar madou spirituel, commun etrezomp oll eo, ar zacramanchou, an oferen, pedennou hac œuvrou-mâd an dud just ha pedennou ar zænt pere a zo en êe. An traou-se oll a zo pinvidiguezou bugale Doue, evel ma'z-eo danvez un tad hac ur vam pinvidiguez temporel o bugale, pehini a vez partaget etrezo. Eürus an dud pere, petrabennac ma'z-int paour eus a vadou an douar, a zo cousgoude pinvidic eus ar madou spirituel a bere e parlantomp ! 1° Ar sacramanchou a zo sourcennou zantel, digor d'an oll gristenien, hervez o ezom hac ar zirconstançou eus o buez : oll e cavomp enno ar sicourou a bere hon deusezom, m'ar o recevomp gant an dispositionou requis. 2° ar sacrific santel eus an oferen offret gant ar belec en un ilis particulier, a zo util d'an oll dud fidel, quen beo quen maro, abalamour an Ilis a offr dre zaouarn ar belec evit he oll bugale ar victim a silvidiguez pehini a zo bet en em offret e-unan evidomp-oll. Ne vancomp quet eta da unissa hon intantion gant ini an Ilis, ha da offr da Zoue an oferennou a vez lavaret bemdez evidomp oll dre ar bed christen!... 3° pedennou hac œuvrou-mâd ar grietenien, da lavaret eo, o finigennou, o aluzennou, ar poaniou a souffront gant patientet ; pedennou ha militou ar zænt a zo en

êe, quemen-ma oll, unisset gant militou Jesus-Christ a bere e tennont o nerz hac o vertus, a zo profitabl d'an oll dud fidel hervez o dispositionou. An dud a veve graç Doue a dên continuelamant anezo ur profit hac un avantach incomprenabl; mæs ar re a zo e stad a bec'het marvel ne dennont profit-all ebet anezo, nemet ar sicour a behini o deus ezom evit cench a vuez hac en em gonvertissa.

An dud a zo emeas eus ar guir Ilis n'o deus perz-ebet e communion ar zænt, rac-se ar bayanet pe an infidelet pere n'o deus quet recevet ar vadiziant; an hæretiquet pere a nac'h un articl bennac eus ar feiz; ar schismatiquet pere ne fell quet dezo en em zoumeti da autorite ar pap; ar re o deus *apostasiel*, da lavaret eo, renoncet d'ar feiz goude beza he recevet; an dud excumunuet, da c'houzout eo, an dud pere abalamour d'o buez disordren a zo lamet gant an Ilis eus a douez he bugale, ar re-ma oll a zo brancou distag dious ar vinien, da lavaret eo, tud pere o veza en ur stad a varo dirac Doue, ne dennont profit nac avantach-ebet eus a gommunion ar zænt. Cousgoude, o veza ma'z-eo maro hor Zalver Jesus-Christ evit an oll, hac o veza ma c'hell rei, pa blich gantan, ar vuez d'ar re varo, an Ilis a bed evit an oll da vener ar groas...

O Doue, int a zo bras ha precius an avantachou a bere e chouis bugale hoc'h Ilis! an oll madou spirituel o veza commun etrezo, ar re binvidic a ro eus o abondanç d'ar re baour! an ini a zo crên a ro eus e nerz d'an ini a zo sempl! evel-se, ô va Doue, an oll dud fidel en em zicour hac en em zouten er veach a reont oll varzu ar bārados evit

caout an heur d'ho meuli eno assemblez epad an eternite !!!

Decvet articl.

Remission ar pec'hejou.

I. Ar c'homzou-ma a sinifi penos er guir Ilis e caver ar galloud da effaci quement pec'het so, dre voyen ar sacramanchou. Pa oa hor Zalver Jesus-Christ var an douar e vize præsantet dezan a bep seurt tud clân da bere e rente ar yec'het; mæs aroc o farea, e c'hacorde dezo ar pardon eus o fe-c'hejou; ar pez a zisplije cals d'ar pharisianet pe-re ne gredent quet en devoa ar galloud da effaci ar pec'hejou. P'iou eo an den-ma, emezo, evit credi en deus ar galloud da bardoni ar pec'hejou: *quis est hic, qui etiam peccata dimittit?* Doue hepquen a ell pardoni ar pec'hejou: *nemo potest dimittere peccata, nisi solus Deus*. Mæs hor Zalver, evit disquez dezo en devoa ar galloud-se, ha dre eno memes e oa Doue, hervez ma en anza-vent o-unan, a lavaras da ur paour-quez parali-tic: *savit, va mab, quemerit ho coële hac it d'ar guær*; ha querquent e savas hac e retornas d'e dy. Ar Yuzevien o veza cavet ur c'hreg coupabl eus a ur pec'het ifam, he c'haçaç da gaout hor Zalver evit gallout e zurpren en e gomzou: gou-len a rejont eta diganthan pe seurt punition a vili-te? *Pe seurt punition, eme hor Zalver, a zo merquet el lezen?* *Hervez al lezen, eme ar re-ma, e tle beza lazet a dauliou mein: mdd,* eme hor Zalver; *ra zeui eta an ini ac'hanoc'h n'en deus cometet pec'het-ebet da deuler ar mæn quen-ta*; hac o veza soublet e ben, e seblante scriva

gant e viz var an douar. Ar Yuzevien pere a grede e lenne en o c'halon, en em dennas an eil goude eguile gant aoun na vize discleriet o fec'hejou o-unan, hac a lezas ar c'hreg reuseudic-ma. Hor Zalver, o veza en remerquet, a c'houlennas outy : *penos eta, den n'en deus ho condaonet ? Nan, emezi, Autrou, den : me n'ho condaonin quet quen-nebeud*, eme hor Zalver ; *ho pec'hejou a zo pardonet deoc'h, iit ha na bec'hit mui*. Aroc pignat en êe, e roas d'e ebestel ar galloud da effaci ar pec'hejou, hac an urs d'er *c'hommunica* d'ho successor, hac evel-se eus an eil d'eguile betec fin ar bed ; lavaret a reas dezo : *recevit ar Speret Santel, ar re ho pezo absolvet var an douar a vezo ive absolvet en êe, hac ar re n'ho pezo quet absolvet var an douar, ne vizint quet quen-nebeud absolvet en êe*. Evel-se eo chomet, er guir Ilis, ar galloud da effaci ar pec'hejou, adalec an ebestel bete vrema, hac e chomo betec fin ar bed. An esquibien hac ar veleien aprouet o deus recevet ar galloud incomprenabl da effaci, n'eus forç pe seurt pec'hejou, ha n'eus forç pe guellies a vech ; rac cetu ama ar respont a reas hor Zalver da sant Per pehini a c'houlenne diganthan ped guech e tleie pardoni d'e vreur : *a seiz guech, e pardonin-me dezan*, eme an abostol ? *ne lavaran quet deoc'h seiz guech hepquen*, eme hor Zalver, *maes quellies guech ma c'hanzavo e bec'het*, gant glac'har da veza e gometet ha gant ur propos ferm d'en em bræservi anezan en amzer da zont.

II. O peguer consolant eo ar virionez-ma ! len a reomp en Aviel penos ar bobl a Israel o velet e oa rentet pare ar paralitic a oa bet præsentet d'hor Zalver, a gommanças da veuli Doue en ur

lavaret : benniguet ra vezo an ini en deus roet ur galloud quer-bras d'an dud ! *Benedictus Deus qui potestatem talem dedit hominibus !* Ia , eme an abostol sant Paul , ar veleyn o deus recevet ar galloud da effaci ar pec'hejou , ha da reconcilia an den gant Doue : *dedit nobis Deus ministerium reconciliationis ;* galloud admirabl , eme sant Ian-Christostom , pehini ne dê bet accordet gant Doue , na d'ar batriarchet , na d'ar brofetet , na d'an ælez memes ! Petra da zongear eus a ur medecin pehini a bareffe an oll dud clân en ur lavaret dezo : me ho rent pare ? Er c'honsideri a raffac'h , gant ræson , evel un den digacet gant Doue , dre ur miracl , etouez e bobl : cousgoude quemen-ma ne dê nemet ur squeuden dister eus ar galloud en deus recevet ar belec pehini a vel e quichen e dribunal tud a bere an eneoù a zo clân ha marteze maro dirac Doue , ha da bere e ro ar vuez hac ar yec'het en ur lavaret : *me a ro deoc'h an absolven eus ho pec'hejou , en hano an Tad , hac ar Mab , hac ar Speret Santel.* N'en deo quet eta en e hano e-unan eo e teu ar belec da effaci ar pec'hejou , mæs en hano ha dre autorite Jesus-Christ a behini e talc'h ar plaç ; en hano ha dre autorite an Drindet adorabl . Ne dê quet ar veleyn eo a ro deomp ar remission eus hor pec'hejou , mæs Doue e-unan en o fersonach : ar veleyn ne dint nemet instrumanchou eus a bere en em zervich evit exerci en hon andret ar burzudou eus e drugarez infinit . An den a ell pardoni an offanç pe an injur en deus recevet , mæs Doue hepquen a ell pardoni an outrach a ra dezan ar pec'het . Evit accordi deomp ar bardon-se en deus instituet en e Ilis sacramanchou pere a zo evel mamennou

mysterius a bere e tisquen varnomp an dour burzudus eus e c'hraç. Meulomp-oll anezan eus a guemen-ma ha laqueomp evez-mâd da abuzi eus e vadelez. Doue a zo mâd, eme ar pec'her, hac abalamour da ze e continu da veva en disurz : oh pebes ingrateri ! pebes follentez estranch ! Petra lavarrac'h eus a ur c'hrouadur pehini na heanfe da squei e dad hac e vam abalamour ma'z-int mâd ha carantezus en e andret?... Doue, a lavar c'hoas ar pec'her, n'en deus quet va c'hrouet evit va c'holl : nan, mæs n'en deus ive ho crouet evit en offanci ; diboallit, rac beza ez-eus ur pec'het pehini, eme ar Scritur, ne vezo pardonet nac er bed-ma nac er bed-all ; ar pec'het-se eo ar pec'het a enep ar Speret Santel, da lavaret eo, an abus eus a c'hraçou Doue, ar berseveranç en drouc, ar maro er pec'het.

Miromp-mâd eta lezen Doue, ha mar hon deus ar goal-eur da bec'hi, n'en em zizesperomp quet ; beza hon deus evit alvoad, dirac an Tad eternal, hor Zalver Jesus-Christ : anzavomp hor pec'hejou : discuëzomp da Zoue ar glac'har hon deus da veza en offancet, o cench a vuez, oc'h ober ur binigen bennac hon-unan, hac o caout recours hep dale d'ar sacramanchou evit gallout beza pardonet, renta hon œuvrou-mâd agreabl da Zoue ha profitabl evidomp, ha caout ive pers e communion ar zænt : avantajou precius a bere ez-omp privet epad ma chomomp er stad horrupl eus ar pec'het marvel !!!

Unecvet articl.

Resurrection ar c'horfou.

I. *Resurrection...* Un articl a feiz eo penos hor c'horfou a ressuscito un deiz. An oll dud a varvo, hac a ressuscito gant ur memes corfou pere o devoa var an douar, ha ne vizint mui sujet d'ar maro : rac neuse ar maro a vezo distruget, eme sant Paul, ha n'en devezo mui pers-ebet var an dud ressuscitet. An oll dud a ressuscito, bras ha bian, paour ha pinvidic, coz hac yaouanq, mād ha fall. N'en deus guirionez-ebet guelloc'h prouet ebars er Scritur ; an den zantel Job a lavar : *me a gred eo beo va Redemptor divin, hac e ressuscitū eus an douar en deiz diveza eus ar bed : ar c'hiq, ar c'hroc'hen hac an esquern am boa douguet diaquent a visquin a-nevez, an esperanç-se a gonservan e goeled va c'halon...* Ar profet Daniel a lavar ive penos ar re a zo cousquet e goëled an douar, a zihuno ; lod evit mont d'an eternite eürus eus ar barados ; lod-all evit beza eternalamant goloët a vez hac a confusion en ifern. *N'en em estonit quet, eme Jesus-Christ d'ar Yuzevien, dont a raï an heur e pehini ar re a zo ar beziou a glevo mouez Mab an den, hac ar re o devezo græt ar mād a ressuscito evit ar vuez eternal, hac ar re o devezo græt an drouc, evit ar maro eternal...* Va breudeur, eme an abostol sant Paul d'an habitantet a Dessalonic, me a fell d'in parlant deoc'h eus ar maro, evit ne deuï quet ar c'holl eus ho tud d'hoc'h affligea evel ar re n'o deus esperanç-ebet en tu-all d'ar bez, rac nî pere a gred ez-eo maro Jesus-Christ ha ressuscitet, nî a oar

penos Doue hon ressuscito ive, evel Jesus-Christ, da fin ar bed. En un lizer-all d'ar bobl a Gorinth, ar memes abostol a barlant er fæçon-ma evel ma'z-eo caus pec'het Adam ma varv an oll dud, evel-se ive resurrection Jesus-Christ a vezo caus ma ressuscitint-oll; Adam a oa un den terrien, græt a zouar, mæs Jesus-Christ a zo un den cœlestiel deut eus an êe; var an douar ez-omp henvel ous Adam, mæs goude ar resurrection e vezimp henvel ous Jesus-Christ. Oll e ressuscitimp, mæs ne vezimp quet oll cenchet.

II. Len a reomp penos ar brofetet, an ebestel hac ar zænt, o deus dre bermission ha dre c'hal-loud an Autrou Doue ressuscitet cals a dud varo; hoguen, ne deo quet diessoc'h da Zoue ressuscita an oll dud eguet ressuscita unan-bennac... Beza hon deus, dirac hon daoulagad imachou beo eus ar resurrection general: ar guez, a n'ez-int-y quet evel pa vent maro epad ar goan? Ha ne zeblantont-y quet ressuscita d'an nevez amzer? Ar greun hac an hadou-all pere a laqueer en douar a deu da guenta da vreïna ha da vervel en ur fæçon-bennac, ha goude e tivoanont caëroc'h eguet ne voant diagent: evel-se ar c'horfou a zortio un deiz eus an douar leun a vuez. Doue pehini en deus græt an êe hac an douar ha quement-so eus a netra, en deus galloud avoalc'h evit tenna a nevez an oll dud eus ar poultr hac eus al ludu e pere e vezint cuëzet. Ar c'horf hac an ene a zo græt an eil evit eguile anezo, n'en em zispartitiont nemet gant ur boan-vras en heur ar maro; mäd eo eta o unissa a nevez evit caout pers er mäd pe en drouc o deus græt assamblez. Corfou an dud just o deus bet var an douar lod eus a boaniou o ene:

ar c'horf en deus sicouret ober an aluzennou hac an oll œuvrou-mâd a zo bet græt ; ar c'horf en deus anduret an aon hac ar sec'het ; ar c'horf en deus suportet an dienez a bep tra, al labour, ar pinigennou calet, just eo eta en deffe pers ê gloar hac en eürusded an ene : er memes tra, corfou ar re fall o deus bet pers en o flijaduresou difennet : ar c'horf eo a zo bet contantet oc'h eva hac o tibri dreist voder, hac oc'h ober actionou-all difennet, just eo eta ive en deffe lod er poaniou hac en tourmanchou a andur hac a anduro an ene en ifern epad an eternite.

III. Mæs e pe façon e ressuscito ar c'horfou ? Sant Augustin a respont penos corfou an oll dud, couls corfou ar re fall evel corfou ar re vad, a ressuscito difaut : evel-se, emezan, ar re a vezo bet re-lard pe re-dreud, a ressuscito en ur stad propr ha convenabl ; ar pez o devezo ar gozni hac ar c'hlênvejou distrujet er c'horf a vezo raparet dre'r galloud a Zoue ; livirit ar memes tra eus ar re o devezo bet un difformite bennac o tont, be goude beza deut var an douar : ar memprou manquet pe estropiet a vezo raparet, evit ma chouisso an dud just, ha ma souffro ar bec'herien en oll memprou eus o c'horf, hervez ar mâd pe an drouc o devezo græt. Ar verzerien, a lavar c'hoas sant Augustin, a zougo var o c'horf, evel Jesus-Christ, ar mercou eus o gouliou ; mæs ar mercou-ma a vezo mercou enorabl hac a vezo caër ha squedus. An oll gorfou a ressuscito difaut, mæs un diffaranç absolu a vezo etre gorfou an dud just ha corfou ar bec'herien : ar c'horfou milliguet-ma a vezo pounner, vil, ha ténval evel ar fanq ; er c'hontrol, corfou an dud just a vezo da guenta

disouffrus; rac, eme an abostol, brema var an douar ez-omp henvel ous Adam, mæs goude ar resurrection e vezimp henvel ous Jesus-Christ pehini o veza ressuscitet na ell mui na souffr na mervel: d'an eil, corfou an dud just a vezo brillant; henvel e vezint, eme sant Paul, ous ar stered a zo er firmamant, hac evel ma'z-eus stered pere a vrill muioc'h pe nebeutoc'h, evel-se ive corfou an dud just a vrillo muioc'h pe nebeutoc'h, hervez o œuvrou: d'an drede corfou an dud just a vezo quer scân ma c'hallint en ur zer-lagad, en em dransporti eus an eil plaç d'eguille, evel ma en em dransport sonch pe speret an den, rac corfou an dud salvet a vezo corfou spirituel hervez comzou an abostol: *seminatur corpus animale, surget spiritale*; d'ar bevare, corfou an dud just a vezo quer zoubl ma tremenint dre an objedou ar re galleta hep poan-ebet; evel ma tremen squeud an heaul dre ar guêr; evel-se hor Zalver a erruas en un instant etouez e ebestel, petra-bennac ma oa serret ha prennet-mâd dorojou an ty e pehini en em gavent goude e resurrection. Oh Doue! peguer-caër e vezo eta corfou an dud just, deiz ar varn! mæs ive peguer vil ha peguer mezus e vezo corfou ar re gollet! deiz ar resurrection general a vezo eta un deiz a c'hloar evit ar re vâd, hac un deiz a gonfusion hac a vez evit ar re fall. P'heur e c'herruo an deiz-se? Doue er goar; mæs nac an dud var an douar, nac ar zænt, nac an ælez en êe n'o deus an anoudeguez a guemen-ma. Bezomp eta, ato præst; greomp œuvrou-mâd ha mortifiomp hon oll vemprou; ar vortification-se a vezo evel an hollen pehini a gonservo hor c'horfou hac o renta deiz ar varn pur ha caër evel an heaul.

Daouzecvet articl.*Ar vuez eternal.*

I. Dre'n articl-ma e reomp profession da gredi penos, goude ar varn general, an dud just a vezo eternalamant eürus gant Doue er barados hac ar re gollet eternalamant maleürus gant an drouc sperejou en ifern. An ebestel o deus achuet ar *Gredo* dre'n articl-ma principalamant evit diou ræson : da guenta, evit disquez penos n'en deus na santelez, na remission d'ar pec'hejou nac ive silvidiguez na buez eternal-ebet emeas eus ar guir Ilis, è pehini hon deus græt profession da gredi en unan eus an articlou diaguent ; d'an eil, evit ma teuje ar gnel eus ar vuez hac eus an eurusded eternal-se, d'hor c'hourachi er poaniou hac en afflictionou eus ar vuez præsent. Evel-se, Moyses a lavare guechal o parlant ous ar bobl a Israel : plijet gant Doue, emezan, en deffe ar bobl-ma muioc'h a furnez hac e teuffe da zongéal alies en e finveziau diveza ! ar zonch eus ar blaveziou eternal a zo bet ato præsent d'am speret, a lavare ar profet David. Songit, eme ar Speret Santel, en ho finveziau diveza, ha ne bec'hot jamæs.

II. Ar vuez eternal, eme Jesus-Christ, a vezo partach an dud just : *ibunt justi in vitam æternam*. Epad ar vuez eürus-ma, eme sant Ian, ne vezo mui na poan, na spount, na glac'har : dorn an Autrou Doue a sec'ho an daëlou eus a zaoulagad e vugale, ha n'o devezo mui an disterra anquen... Eno, eme an abostol sant Paul, hon devezo an heur da chom eternalamant e compagnez Jesus-Christ, e compagnez an ælez hac

ar zænt. O pebes bonor! pebes eürusded! guelet Doue hac e bossedi da virviquen! cetu aze, eme ar Speret Santel, recompañ caër ar zænt: *hæc est merces sanctorum*; guelet a raint Doue faç-ha-faç; er guelet a raint veritablament evel ma'zeo; infinimant mād, infinimant carantezus, infinimant dîn da veza caret; er possedi a raint, non pas hepquen ur pennadic amzer, mæs evit ur jamæs; rên a raint gant Jesus-Christ, hac o rên henvel ous ini o mæstr, n'en devezo fin-cbet: re-æo a raint eus e zorn ur gurunen a behini ar privilach a zo an immortalite: santout a raint en o c'halon ur peoc'h ar brassa pehini ne vezo jamæs lamet digantho... Ia, eme Zoue, dre c'hinou unan eus e brofetet, me a grouo ur firmamant nevez hac un douar nevez e pe leac'h ne vezo mui nemet joa ha contantamant, hac e pe leac'h e vezo ancounac'heet ar poaniou quenta: va fobl en em rejouisso, ha me ive, eme Zoue, en em rejouisso o velet bonor hac eürusded va fobl... O Jerusalem, Jerusalem cœlestiel! ô palæs caër ê pehini e rên va Doue, hac e pehini e tlean rên assamblez ganthan, peguen dudius eo ar pez a leverer ac'hanoc'h! *Gloriosa dicta sunt de te, civitas Dei!*

III. Mæs ive peguer spontus eo ar pez a leverer eus a zemeuranç an dud collet! ar re-ma, eme Jesus-Christ, o devezo evit partach un æternite a dourmant: *ibunt hi in supplicium æternum*. Doue a guzo evit ar jamæs e visach diouto: *abscondam faciem meam ab eis*; hac a ellumo en e goler un tân quer poezus, quen a zevo betec goëled ar mænezioù ar re huella, hep gallout cousgoude consumi an dud collet pere a vezo eternalamant en

tân

tân-se evel ur pesq en dour. Beza eternalamant dispartiet dious Doue, pebes goal-eur ! clêvet eternalamant rebechou hor c'houstianc pehini na beano jamæs d'hor picat, evel ur preon, epad an oll eternite ! ô pebes tourmant ! chom eternalamant en ur stang a dân : o piou ac'hanomp a allo ober e zemeuranç etouez ar flammou horrubl-se ! ô barados, n'ho possedin eta biquen ! ô ifern milliguet, te a vezo eta va fartach eternalamant ! un tamic hean, a lavaro an dud collet : momendebed, a vezo respontet dezo... Ped-heur eo, a c'houlennint, hac ur vouez a responto dezo : *an eternite !...* Ober a rân mäd va afferiou temporel hac afferiou va zud ; mæs petra eo quement-tout evit an eternite ! *quid hoc ad æternitatem !* Destum a rân madou bras, mæs ar madou-se a renquin da zilezel hep dale : ô eternite, eternite, petra eo quemen-se tout evit an eternite, nemet ober va fossubl evit ma vezo malurus evidon ! *quid est hoc ad æternitatem !* an enor am eus da veza er c'hargou huel, hac ar bonor da veza istimet gant an dud ; mæs ma na'z-oun quet istimet gant Doue, ha ma na c'hounean quet ar barados, petra dal quemen-se d'in evit an eternite : *quid est hoc ad æternitatem !* er c'hompren a ran, ô va Doue, ar barados eo ar plaç e pehini e tispleguit an oll-galloud eus ho trugarez evit recompansi ho sænt, hac an ifern eo ar plaç e pehini e tispleguit an oll-galloud eus ho justic evit punissa ar bec'herien ! O Doue, ne c'houlennan quet digueneoc'h madou nac enoriou ar bed ; roit d'in ho craç hac e vezin pinvidic aoualc'h ! pardonit d'in va fec'hejou ha recevit ac'hanon, mar plich gueneoc'h, ô va Doue, en ho tabernaclou eternal !!!

UIL LODEN.

OBER QUEMENT-SO GOURC'HEMENNET DEOMP GANT
DOUE.

VAR AR GOURC'HEMENNOU E GENERAL.

Si vis ad vitam ingredi, serva mandata.

Mar desirít caout ar vuez eternal, mirit ar gourc'hemennou. S. Vaze, ch. 19, v. 16.

I. OLL e tleomp desirout ar bonor eternal : hoguen an desir-se a dle lacat en hor c'halon un hast-vras da anaout ha da ober quement a zo necesser evit e acquisita : an den clán a c'houlén digant e vidicin petra a dle da ober evit para ; an ini en deus ur proces a gleo gant e alvoad dre be seurt moyen e c'hall er gounit : an den avaricius a vel mād e pe façon cresqui e denzor ; semblantout eta a ra d'ín clewet ac'hanoc'h o c'houlén diganeen ar pezh a c'houlénne digant hor Zalver Jesus un den yaouanq a behini e parlant an Avel : *mæstr, emezan, petra dlean-me, da ober, evit caout ar vuez eternal ?* Na dlean ober respont-all ebet deoc'h nemet an ini a reas hor Zalver ; mar hoc'h eus c'hoant, eme Jesus, da gaout ar vuez eternal, mirit-mād ar gourc'hemennou : *si vis ad vitam ingredi, serva mandata* ; ha mar goulénit diganeen pere ez-int ? *Quæ ?* E respontin deoc'h ez-int absoluamant ar memes gourc'he-

mennou hac a roas Doue e-unan d'ar bobl a Israel var menez Sinaï, ha chetu ama e pe fæçon : tri miz goude ma oa sortiet ar bobl a Israel eus an Ægypt, a zindan domination Pharaon, o veza tremenet dre viracl ar mor-ruz, hac erruet en desert, Doue a ordrenas da Voyses avertissa eus e bers an Israelitet penos e oa resolvet d'o choas evit e bobl particulier ha da rei dezo e lezen, er plaç memes e pehini en em gavent, da lavaret eo, ec'hars troad menez Sinaï, Doue a lavaras da Voyses recommandi d'ar bobl en em burifia epad daou zevez, en em visca dereat, ha beza præst da glevet ha da receo al lezen a dleie da rei dezo en drede deiz. En effet, en drede deiz, hac en antercanvet devez abaoe ma sortias ar bobl a Israel eus an Ægypt, da c'houzout da zeiz ar Pante-cost, an amzer pehini a oa caër a deuas d'en em c'holo; al luc'hed a gommenças da vrilla hac ar gurun da drousal en ur fæçon quen esclamus ma crêne an oll gant ar spount ec'hars troad a menez pehini a orgella e-unan hac a zeblante beza var ar poent da frailla. Eus a douez al luc'hed hac ar gurun e voue clêvet ur vouez gaër ha huel o lavaret : « 1. *Ego sum Dominus Deus tuus qui*
 » *eduxi te de terra Ægypti et de domo servitutis :*
 » *non habebis deos alienos coram me ;* 2. *Non*
 » *assumes nomen Domini tui in vanum ;* 3. *Me-*
 » *mento ut diem sabbati sanctifices ;* 4. *Honora*
 » *patrem et matrem ut sis longævus super ter-*
 » *ram ;* 5. *Non occides ;* 6. *Non mæchaberis ;*
 » 7. *Non furtum facies ;* 8. *Non loqueris contra*
 » *proximum tuum, falsum testimonium ;* 9. *Non*
 » *concupisces uxorem proximi tui ;* 10. *Non de-*
 » *siderabis domum proximi tui, non servum, non*

» *ancillam, etc...* 1. Me so an Autrou ho Toue
 » pehini am eus ho tennet eus azouar an Ægypt
 » hac eus an ty a esclavach : n'ho pezo quen
 » Doue , nemedon-me ; 2. Ne guemerrot quet
 » va hano e vean ; 3. Ho pezit sonch da santifia
 » an deiz consacret d'am zervich ; 4. Enorit ho
 » tad hac ho mam evit caout ur vuez hir var an
 » douar ; 5. Na lazet quet ; 6. Na viot quet lu-
 » bric ; 7. Na guemerrot quet tra an nessa ; 8.
 » Na rentot quet fals testeni en e enep ; 9. Na
 » zezirrot quet pried ho nessa ; 10. Na c'hoan-
 » teot nac e dy , nac e zervicher , nac e zerviche-
 » rez , etc... » Doue a scrivas e-unan an dec
 gourc'hemen-ma var diou daulen-ven : var ar
 guenta taulen e scrivas an tri gourc'hemen quenta
 pere o deus Doue evit objet ; hac ar seiz gour-
 c'hemen-all pere o deus an nessa evit objet , a
 scrivas var an eil daulen ; en ur rei anezo da
 Voyses, e lavaras dezan : ar bobl ingrat a gunduit
 eus va ferz , en deus dija ancounac'heet ar gour-
 c'hemennou en deus clêvet da bublia ; c'hoant am
 eus d'en distruja ha da rei deoc'h ur bobl-all pe-
 hini a zento guelloc'h... En effet , Moyses , o veza
 disquennet divar ar menez , a remercas penos en
 devoa græt ar bobl a Israel ul leue-aour da be-
 hini e rente an enor divin , rac-se o veza antreet
 en ur goler-vras , e vruzunas , dre zipit , e præ-
 sanç ar bobl , diou dablen al lezen hac an idol a
 daulas en tân ; cousgoude evit senti ouz ar vouez a
 Zoue , e retornas adarre var ar menez ; hac o ve-
 za præparet a nevez diou daulen-ven , e pedas an
 Autrou Doue da scriva c'hoas varnezo e lezen di-
 vin ; ar pez a reas en ur recommani dezan ober
 un tabernacl evit o receo (*Exod. XXXII.*).

Moyse a zentas, hac o veza en distro assam-
blet ar bobl a Israel, e lavaras dezan : pobl a Israel,
quemeret a ran hirio da destou an êe hac an douar
penos e proposan deoc'h, eus ar berz Doue, ar
vuez pe ar maro, ar vuez mar bezit fidel da viret
e lezen, hac ar maro mar deuit d'e zerri: gant
aoun d'e anc'hounac'haat, songit enny en ty hac
er mæz, en nos hac en deiz, en henchou hac en
ho parqueier; scrivit anezi var ho tâll, var bâl ho
torn, var dablen ho calon: mar hoc'h eus ar
bonor d'he miret, ho pezo ar vuez eternal (*Deut.*
XI, 26).

II. *Me so an Autrou ho Toue*: ar c'homzou-
ma a verq deomp ar galite a guemer Doue evit rei
nerz d'e lezen: rac, sul huelloc'h eo calite an ini
a ordren un dra-bennac, sul-brontoc'h e tleer
senti outhan, abalamour ma en deus mui a c'hab-
loud da recompansi an ini a zent, ha da bunissa
an ini a zisent. Pa glêvomp publia un dra-bennac
eus a berz ar roue, hep mar-ebet e rencomp sen-
ti; rac evel a lavar an abostol, ne dê quet hep
ræson e toug ar c'hleze; roet eo dezan gant Doue
evit punissa an disoboissanç d'e lezennou hac evit
mezur ar peoc'h e touez e zugidi; hoguen ama
ne dê quet ur roue eo a gommand, mæs roue ar
rouanez, mæstr an êe hac an douar, evel-se,
mar cavomp un diæzament-bennac en e c'hour-
c'hemennou, respontomp gant ar profet: ên eo
an Autrou hon Doue, *ipse est Dominus Deus*
noster, ha nî a zo e bobl hac e zêned: *nos au-*
tem populus ejus et oves pascuæ ejus. Doue en
deus roet da zarn eus e grouadurien certen lezen-
nou da bere ne vanquont jamæs: an heaul hac an
astrou a gontinu da vont, hep an disterra fazi,

dre an hent so merquet dezo : ar mor a zeblant beza a vechou var ar poent da zortial eus e blaç ha da c'holo an douar ; cousgoude , quentre ma touch oc'h ur roudennic grouan pehini a zo laqueet dezan evel da chausser , e cuëz eno e fulor : an douar ne vanq jamæs da zouguen a bep seurt frouez. En ur guer , hervez ar profet David , ar foultr , ar grizil , an erc'h , ar scorn , an avel , an tempest a zent-oll ous ar vouez a Zoue : *ignis , grando , nix , glacies , spiritus procellarum que faciunt verbum ejus...* An den hepquen dre'r pec'het a deu da veza ur vezen fall , ur monstr etouez an traou crouet , o lavaret da Zoue ne zento quet outhan... Cousgoude , an Autrou Doue , evit er gounit , a repræsant dezan ar pezh en deus græt evithan : *me , eme Zoue , am eus ho tennet eus an Ægypt hac eus an ty a esclavach...* Ar c'homzou-ma a zêll ouzomp-ni muioc'h eguet eus ar Yuzevien , rac Doue en deus hon tennet eus a ur gaptivite cruelloc'h eguet ini Pharaon , da c'houzout eo eus a gaptivite an drouc-speret , dindan domination pehini e oamp ganet dre ar pec'het originel , ha græt en deus deomp tremen dre ar mor ruz eus a voad Jesus-Christ dre behini omp bet goalc'het , deiz hor badiziant : hon adoptet en deus evit e bobl hac e vugale , hon rentet en deus hæritourien eus ar guir douar a *bromission* a behini an douar prometet ne oa nemet ur squeud dister ; deomp eta eo e lavar is-picial : *me am eus ho tennet eus a zouar an Ægypt hac eus an ty a esclavach , n'ho pezo quen Doue nemedon-me.*

Ar Yuzevien , goude beza clêvet an Autrou Doue o publia e lezen , a guezas præst en idola-

triach, oc'h adori ul leue-aour pehini o devoa graet henvel ous an êgen Apis pehini a adoret en Ægypt: cals-bras, siouas! a gristenien a deu ive, goude o badiziant, da zilezel lezen Doue da behini o devoa prometet fidelite, ha da sacrificia d'o fassionou, d'an ourgouil, d'an avarisded, d'al luxur, d'ar goler ha d'ar viçou-all pere a zo doueou ar bed, an doueou adoret ha servichet gant ar darn-vras eus an dud: *immolaverunt diis et non Deo.*

Doue a lavaras da Voyses en devoa casi c'hoant da zilezel ar Yuzevien ingrat ha da choas ur bobl-all fidelloc'h ha muioc'h anoudec: allas! ped guech n'ez-omp-ni quet bet martese var ar poënt da veza dilezet gant Doue abalamour d'hor pe-c'hejou? Sellomp en dro deomp ha consideromp gant spont Bro-Sauz ha cals-bras a vroyou-all pere o deus collet ar feiz e punishment da grimou o habitantet! Evit gallout pellaat diouzimp ar memes goal-eur, selaouomp ha miomp-mâd lezen Doue; greomp anezi ar zujet ordinal eus hor meditationou hac ar reglen eus hor buez!!!

QUENTA GOURC'HEMEN.

Dominum Deum tuum adorabis et illi soli servies:

Adori ha servicha a reot hepquen an Autrou ho Toue:
S. Vaze, ch. 4, v. 10.

PETRA eo adori Doue? Adori a rêr Doue dre'r feiz, an esperanç, ar garantez hac ar vertus a religion.

I. Adori Doue a so renta dezan an enor hac ar respet dleet d'e vajeste souveren, o veza ma'z-eo hor c'hrouer hac hor mæstr, ha ma tepantomp

diouthan e pep fæçon... Adori a dleomp an Autrou Doue exterioramant hac interioramant, da lavaret eo, a gorf hac a speret. Doue en deus crouet an eil hac eguile; pep-unan anezo a dle ive eta renta dezan e homach hac e zoumission, evel d'e væstr ha d'e grouer: evel-se ar roue David a gonvi ac'hanomp d'en em brosterni e præsanç Doue ha da zével hon daoulagad varzu an êe. Mâd a reomp ive, hac hon dever eo, pedi var hon daoulin, assista en ofiçou divin, hor pen disolo, chuntri hon daouarn hac en em humilia evel criminalet, evit goulén pardon eus hor pe-c'hejou, renta homach d'ar vajeste souverén a Zoue ha beza dilivret eus ar boan hon eus militet... Mæs ar zinou interior-ma ne dint quet ato necesser; adori a ellomp Doue o songeal-ennan hac o sevel varzu-hac-ennan hor speret hac hor c'halon, rac o veza e-unan ur speret pur, e c'houlén ive beza adoret e speret hac e guirionez: *in spiritu et veritate oportet adorare*. An adoration exterior hep homach ar speret hac ar galon a zisplich da Zoue. Naturelamant e songeomp en objet eus hor c'harantez: an den avarecius a zonch e madou an douar, an den ambitius en enoriou ar bed, an den lubric e plijaduresou e gorf; caromp eta an Autrou Doue hac e cavimp æz occupi hor speret anezan, couls hac hor c'halon. Un den a gommerc a zonch casi continuelamant er pezh a ell da goll pe da c'hounit; merca a ra peguement a goust e varc'hadourez, ha peguement e c'hell er guerza, len a ra gant attantion, ar paperou a barlant eus ar c'hommerc, evit gallout avanç muioc'h-mui: nî ive a zo carguet gant hor Zalver da gommerc evit an êe:

negotiamini donec veniam ; songeomp eta alies er barados pehini a ellomp da acquisita dre hor poan ha da goll dre hor faut ; guelomp petra hon deus collet pe acquisitet eus a gostez ar silvidiguez hac e pe stad en em gavomp dirac Doue. Consideromp gant attantion an oll draou crouet pere a zo oll evel ar paperou pe al levriou caër pere a barlant deomp eus a Zoue hac eus e vadelez en hon andret ; eus e c'halloud hac eus e oll berfectionou adorabl... Songeomp alies er zænt pere a zo bet en em santifiet er memes stad ê pehini en em gavomp hon-unan, hac oc'h en em zervichoût eus ar memes fæçon da bedi... Ar pap Beneat xrv eus an hano en deus accordet induljançou plenier da c'hounit ur vech er miz d'ar re a ra bemdez un anter-heur pe da viana ur c'hard'heur oræson.

II. Adori a rêr Doue dre'r feiz : ar feiz a zo ur vertus dreist-natur dre behini e credomp ferm é Doue, hac e quement a bropos deomp an Ilis eus e berz.

1° Ar vertus a zo un donæzon a Zoue pehini a ro deomp an inclination hac an æsamant da anaout ha da ober an deveriou eus ar vuez christen. Ar guic binvidiguezou, eme sant Bernard, n'ema int quet e madou ar bed-ma, mæs er vertuziou a zougner en ene, hac a blocur deomp ar madou eternal : istimet e tleont beza, eme ar Speret Santel, dreist ar rouanteleziou hac an troniou, ha credi ferm a dleer penos an oll binvidiguezou temporel ne dint netra comparachet gant ar vertuziou... An oll vertuziou a bartager e vertuziou theolocal hac e vertuziou moral. Ar vertuziou theolocal a zo hanvet evelhen, abalamour ma o deus Doue evit objet quenta, ha ma tougont rac-

eon varzu Doue. Beza ez-eus teir : ar feiz , an esperanç hac ar garantez... Ar vertuziou moral a zoug an hano-ma , abalamour o effet principal eo regli-mâd hon actionou evit o zével varzu Doue , o veza ne dê reglet-mâd hor buez , nemet pa labouromp evit Doue. Beza ez-eus peder vertus moral pere a zo hanvet cardinal , abalamour an oll vertuziou all moral , a zepand diouz ar rema hac en em ziazeez varnezo , evel an nor var ar vuduren ; ar vertuziou-ma a zo : ar brudanç , ar justiç , an demperanç hac an ners. 1° Ar brudanç a ra deomp diffaranti ar pezh a blich diouz ar pezh a zisplich da Zoue , ha consideri unan eus an daou-ma evel mâd , hac eguile evel drouc. 2° Ar justiç a zo ur vertuz dre behini en em acquitomp-mâd eus a guement a dleomp da Zoue , d'hon nessa a deomp hon-unan. Hanvet eo *distributif* , pa zistribuer da bep-unan hervez e vilitou ; ha *commutatif* , pa rêr ar c'hontrajou hac ar c'hommerçou-all gant pep lealded. Ar præferançou hep resoun a zo control d'ar justiç *distributif* , hac an tîr a rer d'an nessa o vancout da unan bennac eus ar zeiz gourc'hemen diveza a Zoue , eo a vlec'h ar justiç *commutatif*. 3° An demperanç a zo ur vertus pehini a ra deomp en em zervichout gant moderation eus an traou crouet , ispicialamant eus an êva hac eus an dibri. 4° An ners a zo ur vertus pehini a ra deomp trec'hi ha souffr pep tra quen-toc'h evit offanci Doue. Ar vertuziou-ma a zo ar zourcennou precious eus an oll vertuziou-all.

2° *Ar feiz a zo ur vertus dreist natur* , o veza ma'z-eo un donæson a Zoue evel ar vertuziou-all , hac o veza ma'z-eo roet deomp evit plijout dezan , hac acquisita ar vuez eternal : *fides est*

virtus supernaturalis, ratione principii, objecti et finis (Théol.).

3° *Dre behini e credomp é Doue* : credi é Doue, a sinifi credi ez-eus un Doue, ha credi quement a zo dizcleriet deomp gant Doue. An dud-fall memes a gav æz credi ez-eus un Doue, abalamour an oll draou crouet a zisquezh sclêr ar virionezh-ma; mæs diez e cavomp credi quement a zo discleriet gant Doue, abalamour ma'z-eus etouez an traou-ma cals pere na gomprenomp quet, o veza ma'z-int huelloc'h eguet ræson an den; ha cals-all pere ne garomp quet abalamour ma'z-int control d'hor passionou. Mæs ar c'hristen-mâd en em zervich eus e ræson evit anaout a Doue en deus parlatet, ha petra en deus lavaret : ur vech ma'z-eo certen penos en deus parlatet Doue, ha ma eo anavezet e gomzou quement-se a zo avoalc'h. Hoguen certen omp penos en deus parlatet Doue deomp, da guenta dre c'hinou ar brofetet, ha brema da ziveza, dre c'hinou e Vab unic hor Zalver Jesus-Christ, hac anaout a reomp parfet ar pezh en deus lavaret deomp, rac beza hon deus etre hon daouarn, ar Scritur sacr pehini n'e dê netra-oll nemet comzou Doue skrivet dre inspiration ar Speret Santel. Ar Scritur sacr a zo partaget e diou loden, da c'houzout eo, an testamant ancien hac an ini nevez. Ar guer testamant a sinifi : tra accordet dre desteni : evel-se an testamant ancien a zo ar guir accordet gant Doue d'ar Yuzevien e douar Canaan; hac an Testamant nevez a zo ar guir e rouantelezh an êe acquisitet deomp gant Jesus-Christ dre e varo var ar groas. Quement-so er Scritur sacr a zo guirion, rac an oll levriou divin-ma a so

bet scrifet dre inspiration ar Speret Santel : an traou so enno , a zo traou ar re importante , pere a zo bet a viscoas hac a zo ato credet gant tud ar re habilla , gant tud pere o devoa ar brassa interest d'o nac'h ma na vizenet quet bet guir , ha gant cals-bras a dud pere o deus bet scuillet o goad evit souten *quement-so merquet el levriou zantel.*

4° *Hac e quement a bropos deomp an Ilis da gredi :* an Ilis ato conduet gant ar Speret Santel , a zo carguet gant Doue da viret didach ha divlam an oll Scritur sacr , gant aon na ve laqueet pe lamet an disterra tra. Evit-se , ar gristenien gatholic a heuill sclerigen an Ilis pehini na ell quet en em drompla , o veza bepret conduet gant Speret Doue : er c'hontrol , ar brotestantet hac an hæretiquet-all a heuill , pep-ini e sclerigen hac e ententamant e-unan , hac a guez en errol... *Quement en deus græt ha lavaret hor Zalver ne ma quet er Scritur : oll levriou ar bed , eme an abostol sant Ian , nê dint quet bras-avoalc'h evit destum enno oll oberou , hac oll gomzou hor Zalver , cals anezo n'e dint erruet betec ennomp nemet dre voyen an dradition , petra-bennac ma o c'hredomp couls hac ar re a lennomp er Scritur. An dradition a zo comz Doue hep beza scrivet , da lavaret , ur greden deut eus an eil d'eguille ha bepret recevet en Ilis bete-vrema. Evel-se , dre voyen an dradition eo e c'houzomp penos eo mäd santifia ar zul eleac'h ar sadorn pehini a oa diaguent an deiz consacret da Zoue , ha penos eo mäd ar vadiziant roet en ur scuilla an dour var ben an ini a vadezer eleac'h e zisquen en dour , ar pez a rer diaguent , ha penos ar vadiziant roet gant an hæretiquet ha memes ar bayanet , a zo*

santel ha mād, mar o deus descadurez avoalc'h, ha mar greont ar pezh a ra an Ilis en ur rei ar vadiciant. An Ilis bepret cunduet gant ar Speret Santel, a vir didach an dradition evel ar Scritur sacr : evel-se eus a guement a ouzomp da anaout dre voyen an dradition, ne greder hirio en Ilis, nemet ar pezh a grede an ebestel hac an oll gristenien guenta.

An Ilis a zo un assamble eus an oll gristenien fidel gouarnet gant ar pap ha gant an esquibien. Diffaranti a rēr en Ilis ar bastoret hac an dêved, da lavaret eo, ar re a zo carguet eus a berz Doue da instrui, hac ar re a zo o dêver selaou ha senti. Doue en deus lavaret d'ar re en deus carguet d'hon instrui, da c'houzout eo, d'ar pap, d'an esquibien, d'ar bastoret ha d'an oll veleien aprouet : *it, instruit an oll nationou; badezit anezo en hano an Tad, hac ar Mab, hac ar Speret Santel; desquit dezo quement am eus gourc'hommennet deoc'h*; gant aon n'en em dromplac'h, me a chomo gueneoc'h betec fin ar bed : ar Speret Santel a instruo ac'hanoc'h e-unan hac a inspire deoc'h pep guirionez : *ille vos docebit et suggeret omnia*. Doue en deus lavaret ive d'ar re a zo o dêver selaou ha senti : oboisset d'ar re am eus carguet d'o cundui, laquit evez da enebi outho, rac beilla a reont varnoc'h evel tud pere a renco renta count ac'hanoc'h.

Pa zao un difficulte-bennac etouez ar gristenien, e matier a feiz, pe en ur poënt-all bennac, an Ilis a droc'h an difficulte-ze dre sicour ar pap, pe ive dre zicour unan-bennac eus an esquibien, pe autramant dre zicour ur c'honcil general, national pe brovincial. Ur c'honcil general so un

assamble eus an oll esquibien eus ar gristenach , galvet gant ar pap evit en em gaout en ur plac merquet, da zelibéri ha da varn assemblez gant-
 than pe gant tud-all eus e bers, var un poënt ben-
 nac eus ar feiz pe a reglennou an Ilis. Ur c'hon-
 cil *national* a zo composet eus a oll esquibien un
 nation pe ur rouantelez, hac ur c'honcil *provin-*
cial eus a oll esquibien unan pe meur a brovinç.
 Tud-all, ouspen an esquibien, a ell beza galvet
 da assista en ur c'honcil, mæs an esquibien hep-
 quen o deus guir da varn : ar re-all n'o deus quen
 galloud nemet an ini a recevont digant an Ilis.
Decisionou ur c'honcilou general, e matier a
 feiz, a zo difaut absolu; decisionou ar c'honci-
 lou-all a zo ive, pa vent recevet gant an Ilis uni-
 versel. Decisionou an oll goncilou a zo ato sûr,
 o veza fontet var ar *Scriptur sacr*, da lavaret eo,
 var gomzou Doue skrivet dre inspiration ar *Spe-*
ret Santel; var an *tradition*, pe var gomzou Doue
 erruet betec ennomp eus an eil d'eguil heb beza
 skrivet; var bratic an Ilis, pe var ar pezh a zo bet
 ato credet hac heullet gant an dud fidel; var au-
 torite Tadou zantel ha doctoret an Ilis, pere o
 deus credet ha desquet d'ar re-all ar memes gui-
 rionezou. Un diffaranç-vras so etre Tadou santel
 ha doctoret an Ilis; Tadou santel an Ilis, ouspen
 ma voant ive doctoret, a zo bet c'hoas sænt, ha
 beleyen pere o deus bevet aroc fin an daouzec can-
 vet : sant Bernard pehini a gonsiderer evel an di-
 veza a Dadou an Ilis, a veve en daouzec canvet.
 Dre zoctoret an Ilis e c'hententer an dud habil,
 beleyen pe re-all pere o deus sicouret an Ilis dre
 o sclerigen hac o sperejou caër : Tertulien, Ori-
 gène ha sant Prosper a zo contet etouez doctore

ha non pas etouez Tadou santel an Ilis ; an daou guenta ne dint quet sænt, ha sant Prosper ne voa quet belec.

Quement ini en deus an usach a ræson a zo obliget da gredi penos ez-eus un Doue pehini a recompanç æternelamant ar re vâd, hac a bunisso æternelamant ar re-fall. Gouzout ha credi a dle ar mysteriou principala eus ar feiz, myster an Drindet, myster an Incarnation ha myster ar Redemption ; obliget eo da c'houzout ha da gredi, an daouzec articl eus a Symbolen an ebestel ; an effejou principal o deus ar sacramanchou pere a dleomp da receo, hac an dispositionou requis evit o receo santelamant. Ouspen e tle pep-unan beza instruet-mâd var gourc'hemennou Doue ha re an Ilis, ha var an deveriou eus e stad... Necesser eo ive deomp credi quement a bropos deomp an Ilis da gredi eus a berz Doue : an hæretiquet hac ar gristenien-fall a gred certen articlou, mæs quemen-se so inutil, rac, eme an abostol sant Jacques, an nep a vanq en un articl, a dôr ive an oll articlou-all : *qui peccat in uno, factus est omnium reus*. Eguis ma coll ur faout son-vâd ar c'hloc'h, eguis ma teu un tam goël da c'hoï ha da gorrompi an toaz, eguis ma teu un toul en un lestr da lezel an dour da antren ennan, evel-se ive un errol hepquen a-enep ar feiz a zo avoalc'h evit renta inutil quement a reomp evit Doue hac evit hor c'holl æternelamant : rac-se, pe nî a gompren, pe nî na gomprenomp quet, hon dever eo credi a galon quement a zo discleriet gant Doue, ha proposet deomp da gredi gant an Ilis eus e bers. Ne dê quet avoalc'h caout ar feiz er galon, ret eo ive he anzaot a c'hinou, ispicial ma na eller

quet têvel hep dishenori Doue ha rei goal exempl d'an nessa : ret eo , eme an abostol , credi a galon , evit beza justifiet hac ober profession eus ar pezh a gredomp evit beza zalvet : *corde enim creditur ad justitiam , ore autem confessio fit ad salutem*. Piou-bennac , eme hor Zalver , am dizanavezo dirac an dud , me o dizanavezo ive dirac va Zad pehini so en êe... Inutil eo deomp c'hoas caout ar feiz en hor c'halon hac he disquez dre hor c'homzou , ma na gonformomp quet hor buez d'hor feiz dre hon œuvrou-mâd : rac , evel a lavar sant Jacques , petra servicho , va breudeur , da unan-bennac lavaret en deus ar feiz , ma n'en deus quet an oberou ? Ar feiz hep an oberou a zo ur feiz varo : *fides sine operibus mortua est*. An drouc-sperejou a gred hac a guntunu da ober an drouc ; allas , an dud ne zisque-zont quet o feiz dre o œuvrou ; a ra eveltho. Credomp eta , a greiz hor c'halon , ha conformomp hor buez d'hor c'hreden.

III. Adori a rêr Doue dre'n esperanç : an esperanç a zo ur vertus dreist-natur , dre behini e c'hesperomp , gant fizianç , ar vuez eternal dre c'hraç Doue hac hon œuvrou-mâd.

1° *Ur vertus dreist-natur* ha theological eo evel ar feiz , da lavaret eo , digant Doue pehini a zo ive he c'henta objet : rac quement a esperomp er bed-ma , na dleomp en esperout nemet er guel a Zoue , pa na zeus nemetân hac a alfe hon renta realamant eürus o rei deomp an heur d'er possedi.

2° *Esperout a reomp gant fizianç* ar bossession a Zoue , pa'z-eo fontet hon esperanç var e vadelez hac e c'halloud , e fidelite da accomplissa e bromessaou ha militou hor Zalver Jesus-Christ ;

dre façon, madelez Doue; e bromessaou ha militou hor Zalver a zo evel an tri biller var bere e repos hon esperanç, ha pere hor zao varzu Doue pehini ne fell quet dezan maro ar pec'her, mæs e gonversion hac e silvidiguez. Rac-se, an abostol, a c'halv an esperanç eor crên hac assur an ene. Eguis ul lestr pehini o veza var ur mor courroucet a dol a eoriou evit gallout dre o moyen en em zerc'hel dizanger en despet da fulor ar mor, evel-se hon esperanç pehini hon deus dija tolet en êe hon dalc'h ferm var ar mor rust eus ar bed-ma, a-enep an avel eus an dentation hac a vir nayeomp da goll. Nep en deus un esperanç-vâd, a laca e oll fizianç e Doue, ha non pas ennan e-unan nac en dud, hac a zo evel ur garrec e creiz ar mor: ne deus netra capabl d'e zigourachi, nac ar gourdrouzou, nac ar promessaou, nac ar vuez, nac ar maro. Hac e false da Zoue ober d'ân mervel, eme an den zantel Job, me am bezo ato esperanç ennan, ato em bezo em c'halon ar fizianç am eus penos ez-eo va Zalver: *etiamsi occiderit me, in ipso sperabo*. Va foan a zo bras, eme an abostol, mæs va esperanç a zo brassoc'h, *o veza ma c'houzon evit piou em eus labourer, ha ma credan parfet ez-eo galloudus avoalc'h evit va recompan-si hervez va œuorou*. Clevit sant Laurans var ar c'hrill, an daou-uguent merzer var ar scorn, hac un niver-bras a zænt-all e creiz ar brassa tourmanchou: petra ro dezo quement a gourach? O esperanç, eme ar Scritur, a zo leun a immortalite: *spes illorum immortalitate plena est*.

3° Mæs na ellomp quet esperout gant fizianç ar vuez eternal nemet gant ar sicour eus a c'hraç Doue, hac e condition ma labourimp hon-unan

evit en em zavetei. Hac evel ma tleomp caout aon ne lacaemp un ampechamant-bennac dre hor faut, an abostol sant Per hon avertis da ober hor silvidiguez gant aon ha gant spount : *cum metu et tremore salutem vestrum operamini*. Rac, eme sant Augustin, nep a esper hep aon a zo negligent, hac an nep a grén hep esperout, a goll courach : danger a zo eta evidomp a bep-tù, o c'hesperout-re, hac o chom hep esperout avoalc'h : evel-se e pec'her, ispicial, e diou faëon, a-enep an esperanc christen : dre bresomption ha dre zizesper.

1° Dre bräsomption, o credi e c'halfemp en em zavetei dreizomp hon-unan, hac o chom hep en em zicour, o conta-re var an drugarez a Zoue. Credi e c'halfemp ac'hanomp hon-unan ober hor zilvidiguez e ve dislavaret an abostol : *na ellomp netra hep ar sicour a Zoue* ; credi eta e c'halfemp en em zavetei dre hon ners hon-unan a zo un hæresi condaonet gant an Ilis e personach Pelach hac e gonsortet. Cuëza a reomp er pec'het-ma pa fiziomp-re varnomp hon-unan : Samson ha sant Per a zo exemplou trist eus ar virionez-ma : Samson, o conta-re var an ners-bras en devoa recevet, a guëzas etré daouarn ar Philistinet ; ha sant Per, goude promessaoui re-bompus, ha goude beza dre e faut en em gavet ha chomet re-ir e goal gompagnunez, a deuas da nac'h e vestr. Anzavomp eta penos ac'hanomp hon-unan ne domp capabl a netra en urs eus ar silvidiguez ; tec'homp diouz ar goal occasion ; prætanti chom er goal occasion ha chom hep pec'hi, a zo prætanti chom en tñn hep mervel, bale var ar glaou beo hep lesqui plantou hon treid, da lavaret eo, prætanti

un dra impossubl; *an ini a gar an danger a berisso ennan*, eme hor Zalver... Lavaromp eta a greiz hor c'halon gant ar profet: *convertissit ac'hanon, ó va Doue, hac e vezin convertisset; saveteit ac'hanon, hac e vezin saveteet!* Cuëza a reomp ac'hanomp hon-unan, mæs evit gallout sevel, e rencomp en em zicour hon-unan ha beza sicouret gant Doue... Red eo deomp en em zicour; rac pec'hi a rêr c'hoas dre bræsumption o conta-re var an drugarez a Zoue: Doue a zo mäd, a leverer; n'en deus quet crouet ac'hanon evit va c'holl; abred avoalc'h e vezin d'en em gonvertissa divezatoc'h: ia, Doue a zo mäd; mæs, abalamour ma'z-eo mäd, e fell deoc'h beza fall hoc'h-unan? Abalamour ma hoc'h eus un täd-mad, e fell deoc'h er squei hac ober goal-vuez dezan? Pebes ingrateri eus ho pers! N'en deus quet ho crouet evit ho coll; mæs n'en deus quet ho crouet quen-nebeud evit ên offanci: ho crouet en deus evit en anaout, er c'haret, er zervicha hac evit gounit ar barados. En em gonvertissa a reot divezatoc'h: mæs perac non pas en em gonvertissa hirio? Doue a bromet hirio deoc'h e c'hraç; an amzer da zont ne dê quet deoc'h, eme sant Augustin: an ini a vez dangerusamant blesset, en em hast da vont da bansi e c'houli, hac an ini a gleo crial ema an tân-goal en e dy, en em hast d'en em denna a zanger; na zifferit quet eta a zeiz da zeiz ho conversion, a lavar deoc'h ar Speret Santel.

2º Pec'hi a rêr c'hoas a-enep an esperanç, pa zizesperer beza pardonet, eguis Cain, goude beza lazet e vreur Abel: rac, pa lavaras Doue dezan penos goad e vreur a grie en e enep varzu an êe,

eleac'h goulenn pardon, e respontas : *va fec'het a zo re-bras evit gallout beza pardonet d'tn !* O tizesperi, e cometas ur pec'het brassoc'h, eme ar pap sant Leon, eguet o scuilla ar goad e vreur. Nê deus goulenn ebet, eme sant Gregor, na ell ur midicin oll-galloudus da barea : *omnipotenti medico nihil est insanabile*. Gant ur goms en deus crouet ar bed, ha ne goust quet muioc'h dezan para ar brassa clênvejou.

An diou zourcen malürus eus an disesper eo al luxur hac an diegui, eme sant Thomas : hor c'harantez dreist-voder evit plijaduresou hor c'horf hac evit an traou terrien, a deu d'hor pellaat diouz an traou spirituel, ha d'hon lacat d'o c'honsideri evel traou re-boanius ha re-ziaez da ober : me garre gallout en em gorrigea, a lavar an den lubric, an den avaricius, an touer-doue, ar mezhvier ; ober a reont marteze un dra-bennac evit cench, mæs hep dale e collont courach hac e cuëzont a nevez er memes dizurzou : perac ? Abalamour n'o deus quet an ners da zistaga o c'halon eus ar pec'het. Sant Augustin a lavar e rencas distaga e ini, evel a damou, diouz an traou crouet, hac o veza he distaguet gant cals a boan, ne zaleas quet d'en em rei antieramant da Zoue. Heuil-lomp exempl ar zant-ma, comprenomp penos rouantelez an êe a zo ur recompanç pehini a renquer da c'hounit dre gals a boan hac a gourach, ha penos ne vezo curunet en êe, nemet ar re o devezo, ama var an douar, trec'het ar c'hiq, ar bed, an drouc-speret.

IV. Adori a rêr Doue dre'r garantez : ar garantez a zo ur vertus dreist-natur dre behini e c'romp Doue dreist pep-tra hac hon nessa evel-

domp hon-unan , abalamour da Zoue... Dre zicour an donæson-ma eus ar Speret Santel e reomp a Zoue an objet quenta ha principala eus hor c'harantez , non pas hepquen abalamour d'ar pezh a recevomp diganthan , na d'ar pezh a bromet deomp , mæs abalamour ispicial dezan e-unan , da lavaret eo , abalamour ma'z-eo ar guir-vâd , ar mäd souveren , evit pehini hac e consideration da behini e caromp hon nessa evel domp hon-unan , da c'houzout eo , e teziomp d'hon nessa , ar memes vâd evel deomp hon-unan... Un doctor eus a douez ar Zaduceanet o veza goulennet digant hor Zalver pehini e oa ar gourc'hemen quenta eus al lezen , a recevas ar respond-ma : caret a reot an Autrou ho Toue , eus a greiz ho calon , he-ma eo ar c'henta hac ar brassa gourc'hemen ; ha goude beza laqueet en eil renq an obligation da garet hon nessa , e c'hajoutas : an oll lezen hac ar brofetet a zo destumet en daou gourc'hemen-ma : *in hoc lex pendet et propheta*... Ar gourc'hemen da garet Doue eo ar c'henta hac ar brassa ; ar c'henta , o veza ma'z-eo ar c'hozça eus an oll gourc'hemennou , rac Doue en deus en skrivet e-unan en hor c'halonou ; ar brassa , o veza ma ro deomp da anaout hon obligationou e quëver Doue , hac o veza ma pado da jamæs : ar prophetiou a heano , an dud a achuo da barlant , an descadurez a dremenno evel an traou-all , mæs ar garantez ne achuo biquen , eme an abosrol : *caritas nunquam excidit , sive prophetiæ evacuabuntur , sive linguæ cessabunt , sive scientia destruetur*. Ar feiz hac an esperanç hor c'hunduo betec an êe , mæs ar garantez a antreo gueneomp hac a chomo eno da virviquen.

Doue, goude beza ordrenet deomp er c'haret,
 a ordren ive deomp caret hon nessa pehini a zo,
 evel ma zomp hon-unan, al labour eus e zaouarn,
 ha destinet eveldeomp, da veza eternalamant eüs-
 rus ganthan en e c'hloar. An ini a gar, evel ma'z-
 eo dleet, Doue hac an nessa, a zo e guirionez
 templ beo ar Speret Santel, eme sant Augustin.
 Caret, eme sant Bonavantur, a zo requeti vâd :
 pa garer eta'ur re-bennac, e requeter vâd dezo :
 mæs ne deus nemet ur guir-vâd pehini eo Doue,
 ar mäd souveren hac eternal. Caret Doue a zo eta
 requeti Doue da Zoue, da lavaret eo, requeti ma
 vezo bepret ar pez ma'z-eo, infinimant parfet...
 En em garet hon-unan a zo requeti deomp hon-
 unan ar mäd souveren pehini eo Doue... Caret
 hon nessa a zo requeti Doue d'hon nessa, da la-
 varet eo, ar memes mäd souveren evel a reque-
 tomp deomp hon-unan. Ar garantez evidomp hon-
 unan hac evit hon nessa ne dê dreist-natur, ne-
 met pa en em garomp ha pa garomp ar re-all
 abalamour da Zoue : dre exempl, caret a reomp
 hor yec'het, hor buez, yec'het ha buez hon nes-
 sa, non pas abalamour d'an douçter hon deus o
 veva hon-unan assemblez gant hon nessa ; mæs
 evit gallout meuli ha servicha Doue assemblez
 etrezomp, cetu a ze ar guir vertus a garantez
 Doue : mæs en em garet hon-unan evidomp hon-
 unan, hac hon nessa evit e galiteou-mäd, pe aba-
 lamour d'ar vâd a ra deomp hepquen, honnez a
 zo ur garantez-fall hac injurius da Zoue : ar Spe-
 ret Santel e-unan en em glêm anezi, pa lavar :
 pep-ini en em glasq e-unan, ha den na glasq
 Jesus-Christ : *omnes quæ sua sunt quærunt, non
 quæ Jesu-Christi.*

Caret Doue dreist pep-tra, a zo præferi Doue da bep-tra-oll, o veza ma'z-eo ar mād souveren : cetu pegueit e za an disposition eus a galon ur c'hristen-mād ; caret a ra Autrou Doue muioc'h eguet e vadou, e guerent, e vignonet hac e vuez memes : compren-mād a ra ar pez a lavar deomp hor Zalver adorabl en e Aviel : piou-bennac a gar e dad hac e vam mui evidon-me, ne dê quet dñn ac'hanon... Mar de ho lagad un objet a bec'het evidoc'h, diframmit ho lagad ha taulit-ên pell diouzoc'h, rac guel e deoc'h antren é rouantelez an êe gant ul lagad hepquen, eguet disquen en ifern gant ho taoulagad o daou : evel-se ar guir gristen a so ato contant da guitaat e guerent hac e vro quentoc'h evit displijout da Zoue, guel eo ganthan memes coll e vuez eguet terri e lezen... En a zo, dre c'hraç Doue, bras an niver eus an dud pere o deus lezet pep-tra ha roet ho buez evit en em zavetei ! Considerit, en effet, ar religiuset santel-se pere, hirio c'hoas, en em dñn er c'houen-chou, evit beva en dienez a bep-tra hac evit ober pinigen ! Eno e tremenont an deiz o castia o c'horf, hac an nos o velc'hi gant o daëlou ar c'hoat a zervich dezo da benvele ! Considerit ive ar verzerien gourachus-se pere o deus souffret ar maro gant quement a joa, e creiz ar brassa tourman-chou evit gounit ar vuez eternal ! Nan, netra na ell dispartia diouz Doue ar re er c'har e guirionez.

Mercou eus ar guir garantez... Nep a gar e guirionez an Autrou Doue 'a zonch alies ennan ; a guëmer cuzul diganhan e pep-tra ; hac a vir-mād e c'hourc'hemennou. Beza ez - eus etre'r speret hac ar galon un union quer-bras, ma'z-eo avoalc'h

anaout e petra e sonch un den, evit anaout pehini eo an objet eus e garantez : rac-se an den avaricius ne zonch nemet er voyen da gresqui e vadou ; an den ambitius nê de occupet nemet eus a enoriou ar bed ; an den lubric ne glasq nemet plijaduresou e gorf ; perac ? Abalamour sperejou ha calonou an dud-ma a zo eno eleac'h ma ema o zenzor hac o Doue : *ubi est thesaurus vester, ibi et cor vestrum erit*. Er memes tra, nep a gar an Autrou Doue a zonch ive alies ennan ; hac a guemer e pep-tra cuzul diganthan : ur c'hrouadur-mâd ne gar ober netra aroc beza consultet e dad gant aon d'en em drompla, pe da ober un drabennac hac a alfe displijout d'e dad : evel-se ive, ur c'hristen-mâd a zo leun a fizianç e Doue, hac a zisfizianç anezan e-unan : goulén a ra a greiz e galon digant Doue : mæstr, petra fell deoc'h a raffén-ma ? *Domine, quid me vis facere ?* Ha diganthan e-unan : petra dalvezo d'in-me, ar zonch, ar goms, an action-se, evit an eternite ? *Quid est hoc ad æternitatem ?...* Ur c'hrouadur ive pehini a gar e dud en em blich en o c'hompagnunez hac azent outho pront ha gant joa : er memes tra, ur c'hristen-mâd en em blich e præsanç Doue : aon en deus, evit guir da zisplijout dezan, mæs leun eo a fizianç hac a gourach o songeal penos quement a ra a vâd a zo guelet gant Doue ha merquet evit an êe : miret a ra gant ur zourci ar vrassa an oll gourc'hemennou divin ; ober a ra anezo, gant ur joa incomprenabl, evel ar profet, ar zujet ordinal eus e veditationou hac ar reglen eus e vuez : *quomodò dilexi legem tuam, Domine, totâ die meditatio mea est !* Ha Doue e-unan a lavar, o parlant eus ar seurt tud-ma,

penos

penos er c'haront e guirionez, abalamour ma vi-
ront-mâd e lezen : *qui habet mandata mea, et
servat ea, ille est qui diligit me.* Guelit-mâd,
goude quemen-ma, a c'hui a gar e guirionez an
Autrou Doue... Caret a dlcomp hon nessa ; rac
ama var an douar ez-omp-oll bugale d'ar memes
tad, memprou eus ar memes corf, tud eus ar
memes bro, ha dre eno, e tleomp caout truez an
eil ouz eguile hac en em zicour en hon oll ezo-
mou, quen spirituel quen temporel... 1° Oll ez-
omp bugale d'ar memes tad : Doue dre'r vadi-
ziant, en deus oll hon adoptet evit e vugale, dre
façon ma'z-eus, evel-se etre'z-omp un henvele-
diguez barfet : henvelidiguez a c'hinivelez, o veza
oll crouadurien d'ar memes tad : henvelidiguez a
instruction, rac Doue en deus ordrenet preseg e
Aviel deomp-oll : henvelediguez a hæritach, ar
memes guir hort deus oll er barados dre vilitou
Jesus-Christ : pebes ræzoniou evidomp d'en em
garet ha d'en em istimout ! rac en ur famill ar vu-
gale a bræpar ar bouëd, hac ar re a zourci eus al
loened ne dint quet nebeutoc'h istimet, na nebeu-
toc'h caret : gant ho zad eguet ar vugale a ra ar
marc'hajou pe en em gav e cargou huelloc'h.
2° Ur ræson-all evidomp da garet hon nessa eo
abalamour ma'z-omp oll memprou eus ar memes
corf, *membra de membro*. Oll vemprou hor c'horf
a zo unisset etrezo en ur façon an admirapla : an
eil a zicour eguile, pep ini a ra e labour hep an
disterra clêm nac avi : dre exempl, al lagad
ne dê quet avius eus a fonction an troad, nac
an troad eus a fonctionou ar memprou-all, mæs
en em zicour hac en em zouten a reont-oll : cetu
aze un imach caër eus an union hac eus ar ga-

rantez a dle rên etouez an oll gristenien. 3° En em garet a dleomp c'hoas o veza ma'z-omp oll tud eus ar memes bro. Ama, var an douar, pe-tra omp-ni oll, nemet estranjourien, tremenidi, pelerinet; hoguen ar seurt tud-ma a gustum en em garet, hac en em zicour, hac hennez eo ive hon dever. Ar Speret Santel a lavar deomp e-unan : *en em garit, ha suportit gant patientet an eil defautou eguile* ; an ini a zalc'h cassoni ous e vreur, na ell receo sacramant-ebet, mæs chom a ra en ur stad a varo dirac Doue. Ma ne garit quet ho preur pehini ho velit, penos e carrot-hu Doue pehini na velit quet ? eus ar garantez a rêno en ho touez, e viot anavezet evit guir vugale da Jesus-Christ. *Guelit*, eme ar bayanet, o parlant ous ar gristenien guenta, *guelit penos en em garont, betec beza præst da vervel an eil evit eguile ! Mar en deus græt ho preur un drâ-bennac en hoc'h enep*, eme hor Zalver, *it d'e gaout hac en avertissct a gostez etre-ên ha c'hui hepquen, mar ho selaou, cetu c'hui gouneeet ho preur*. Balcit en e roc en hent eus a c'hourc'hemennou Doue hac e valeo var o lerc'h, hac o recompanç a vezo-bras meurbet ebars en êe... O veza tud eus ar memes bro e tleomp c'hoas caout truez an eil ous eguile. Consideromp er poënt-ma evel er poenchou-all exempl hor Zalver Jesus-Christ hac ini ar zænt : clevomp hor Salver o lavaret : *truez am eus ouz ar bobl paour-ma pehini en deus va heuillet en desert, red eo rei dezan da zibri. Piou a ell beza poaniet*, eme an abostol sant Paul, *hep ma vên poaniet va-unan ?* Sant Frances Xavier o veza cuëzet er mor, en em dên gant cals a boan, ha querquent a ma c'herru var bord an nod, e c'hou-

len c'hoas muioc'h a boan dre garantez evit silvidiguez e nessa : *ampliùs, Domine, ampliùs!* Comprenomp-mâd quemen-ma oll, ha descomp caout truez ous hon nessa hac er sicour en e oll ezomou, quen spirituel quen temporel... An œuvrou spirituel a drugarez-so : 1° instrui ar re ignorant; rei a reomp gant hast un tam bara d'ar re a velomp var ar poënt da vervel gant an naon; mæs, allas! alies ne rêr van-ebet evit gullet tud ignorant peré a varvo æternelamant, ma ne ana vezont quet ar guirionezou principala eus ar feiz. 2° Corrigea ar re a vanq : Doue en deus roet da hep-unân ar zourci eus a silvidiguez e nessa : *uniquique Deus mandavit de proximo suo*; gullet Doue offancet hac an nessa oc'h en em goll, ha chom hep lavaret, hac hep ober netra, a zo rei da anaout penos ne garomp na Doue, nac hon nessa : difen a reomp ur mignon, ha sicour a reomp un aneval e cas a ezom, perac eta na zifennomp-nî quet an Autrou Doue, ha na zicouromp-nî quet hon nessa? 3° Consoli ar re affliget : pa velit un den affliget, en em gonsiderit evel un æl-mâd roet dezan gant Doue evit er c'honsoli. 4° Pardoni an nessa, pa en deus græt ur boan bennac-deomp : *pardonit*, eme hor Zalver, *hac e viot pardonet*; eürus an dud trugarezus abalamour ma vezo Doue trugarezus en o andret! 5° Rei cuzul d'ar re o deus ezom : un ali-mâd a dâl alies muioc'h eguet ur peç aour, o veza ma c'hell hon distrei diouz an drouc, hac hon lacat da ober ar mâd. 6° Pedi evit ar re-veo hac ar re varo : hon dever hac hon interest hon-unan eo pedi an eil evit eguile... An œuvrou corporel a drugarez-so : 1° Rei da zibri d'ar re o deus naon ha da efa d'ar

re o deus sec'het; 2° receo an estranjourien; 3° guisca ar paour; 4° bizita ar re-glân hac ar brisonerien; 5° prena ar gaptivet; 6° sebelia ar re varo... Caret a dleomp hon nessa evel dleomp hon-unan abalamour da Zoue : rac an dever quenta, an ini a gompren an oll deveriou-all en hon andret hon-unan eo an obligation hon deus d'en em garet hon-unan evel ma'z-eo dleet, da lavaret eo, abalamour da Zoue. Dre exempl : caret a reomp hor buez; he c'honservi a fell deomp, non pas abalamour d'hor buez, nac abalamour d'an douçter a gavomp o veva, mæs evit he zremen o servicha Doue, e Ilis hac hon nessa, evit he sacrificia da Zoue bep-heur ha bep-moment dre'r boan hac ar binigen eus ar vuez-ma; mæs en em garet hon-unan, abalamour deomp hon-unan, ho-ma-so ur garantez fall, noazus deomp hon-unan, injurius da Zoue ha pen-caus eus an oll bec'hejou. Rac-se hor Zalver a lavar alies deomp en e Aviel, renonç deomp hon-unan, castia hor c'horf ha douguen bemdez ar c'hroaziou a erruo gueneomp. *Nep piou-bennac a gar e gorf*, eme hor Zalver, *er c'hollo*; da lavaret eo, nep piou-bennac a fell dezan contanti dezirou direglet ha passionou e gorf, er c'hollo evit ar vuez eternal. Ar c'horf a zo henvel ous a ur servicher-fall pehini a oar erfad penos en em gollo e-unan, o coll e væstr hac a guntunu cousgoude da ober an drouc ha d'en em deuler er fanq eus ar pec'het : henvel eo c'hoas ous ur marc'h re-vaguet pehini a ziscar hac a laz an ini en deus quemeret re a zourci anezan : er c'hontrol, an ini a gassa e gorf, er mir evit ar vuez eternal : *qui amat animam suam perdet eam, qui autem odit animam suam in hoc mundo, in*

vitam æternam custodit eam. Ar yuniou hac ar pinigennou a reomp a zo evel an hollen pehini hor præservo eus ar gorrupcion. An ini en deus ul loen re-vaguet a deu a ben anezan dre'r yun ha dre'r squisder : an ini a zoug un tenzor precius a gar bale en deiz hac e compagnunez cals a dud : greomp ar memes tra, squizomp hor c'horf dre'r yun ha dre'r binigen, gant aon n'en em revoltfe a enep hor speret pehini a zo quer pront ha quer zempl : dalc'homp anezan pell diouz pep goal-occasion evit gallout conservi-mâd an tenzor precius eus a c'hraç an Autrou Doue pehini a zougomp en ur vessel dorus etouez dangerou ar bed : baleomp epad sclerigen an deiz gant aon da veza surprenet gant tevaligen an nos, da lavaret eo, greomp gant sourci hor silvidiguez epad ar vuezma, rac erru eo ar maro goude pehini ne allimp ober netra evit an êe.

V. Adori a rêr Doue dre'r vertus a religion... Ar vertus a religion a zo, eme sant Thomas, ur vertus moral dre behini an den a rent da Zoue ar respet hac an enor dleet dezan. An excellanta hac ar guenta eo eus ar vertuziou moral, o veza ma compren, pe ma testum (religat) hon oll deve-riou e quêver Doue, e quêver hon nessa hac en hon andret hon-unan. Ne c'honter quet etouez ar vertuziou theologal, rac ne dê quet Doue, mæs an enor dleet dezan eo e deus evit objet quenta, ha disquen a ra eus ar vertus cardinal hanvet ar justic.

Ar vertus a religion a ordren deomp renta da Zoue, d'ar zænt, ha d'o relegou an enor a zo dleet dezo, hac a zifen onzomp ober netra con-trol dezi.

1° Ordren a ra deomp renta da Zoue an enor ðleet dezan, da lavaret eo, an enor souveren, abalamour ma eo Doue an Autrou souveren, ar mæstr absolu da guement-so. An enor quenta-ma pehini a zo un enor a adoration, ha pehini, abalamour da ze, ne dë dleet nemet da Zoue hepquen, *un Doue hepquen a adori*, a zo hanvet enor pe adoration a *latri*... An eil enor dleet d'ar Verc'hes, o veza ar burra hac ar zantella eus an oll grouadurien, a zo hanvet enor a *hyperduli*... An drede enor pehini a rentomp d'an ælez ha d'ar zænt a zo hiannoc'h egued an ini a rentomp d'ar Verc'hes sacr, hac a zo hanvet an enor a *zuli*... Evel-se dre'r vertus a religion e rentomp da Zoue, d'ar Verc'hes ha d'ar zænt, couls ha d'o imachou, an enor hac ar respet a dleomp dezo, quen e public quen e particulier.

Enori a reomp Doue e public, oc'h azista er pedennou, en ofiçou hac en instructionou public; oc'h ober vœuiou solanel, oc'h ober publicamant an aluzen, hac o quemeret dirac justic Doue da test eus ar virionez a leveromp: enori a reomp ive an Autrou Doue, en hor particulier, pa hon deus recours dezan e secret, evel pa reomp dezan ar sacrific eus hor speret oc'h e sugea da veza oboissant d'ar feiz, hep disput na ræson; eus hor c'halon, o renonç d'he oll siou-fall; hac eus hor c'horf, o vont d'an daoulin, o cana salmon ha canticou spirituel, hac oc'h en em gonsideri evel un hosti beo, din da veza offret d'ar vâjeste souveren a Zoue.

2° Ar vertus a religion a zesq ive deomp penos e tleomp enori ar Verc'hes Vari, an ælez hac ar zænt, o fedi, respeti o relegou hac o imachou.

1° *Enori*. An enor a rentomp d'ar Verc'hes Vairi, d'an ælez ha d'ar zænt, a zo fontet var autorite ar Scritur pehini a recommand deomp meuli an oll zænt e general : *et laudem eorum nuntiet Ecclesia* ; ouspen, e ro deomp da anaout penos Abraham, Loth ha Josue o deus enoret gant cals a respet an ælez a apparissas dezo : ar c'honcil a Drant a veul ive ar fizianç o deus an dud fidel e protection ar zænt, hac an enor a rentont dezo. An Tadou santel eus an Ilis, n'o deus oll var ar poënt-ma, nemet ar memes langach : piou-bennac, eme sant Cyprien, a enor ar verzerien, a enor Jesus-Christ : *quisquis honorat martyres, honorat et Christum* ; enori a reomp ar zerviche-rien, eme sant Jerôm, evit ma vezo an enor-se agreabl d'o mæstr : *honoramus servos ut honor servorum redundet ad Dominum*. Pratic an Ilis er poënt-ma, a zo anavezet gant an oll : an ilisou, ar chapelou a velomp ; ar gouëliou a zelebromp a rent testeni da zevotion an dud fidel evit ar zænt.

2° *O fedi*. Pedi a reomp ar zænt, o credi gant ræson, hervez ar Scritur, ar c'honcil a Drant hac an oll Dadou santel eus an Ilis, penos e c'hellomp intercedi evidomp dirac Doue. Sant Per a lavare, o veza var ar poënt da vervel, penos, goude e varo, en devize sonch eus ar re da bere en devoa preseguet an Aviel. An æl Raphael a lavaras ive da Dobi, penos, epad ma pede gant daëlou, e c'holfre e bedennou da Zoue. *Mâd hac util eo*, eme ar c'honcil a Drant, *pedi ar zænt evit obtēni, dre o frotection, ar graçou hac ar sicourou a bere hon deus ezom*. Ar pap-bras sant Gregor a gred penos ar zænt a vël pep tra e Doue evel en ur mellezour ; ha sant Augustin a lavar e tleer ato

pedi ar zænt ha pa ve guir (petra-bennac, emezan, ma eo guir ar c'hontrol) penos ar zænt ne velont quet ar pezh a dremen var an douar, rac pedi a ellont, da viana e general, evit ar re en em laca dindan o frotection evel ma pedomp evit an dud decedet pere o deus ezom eus hor pedennou...

3° *Respeti o relegou.* An Ilis bepret cunduet gant ar Speret Santel, he deus bet ato ur respet ar brassa evit corfou ha relegou ar zænt, o veza ma'z-int bet templou beo ar Speret Santel, ha ma'z-int destinet da veuli eternelamant an Autrou Doue er barados. Beziou ar zænt, eme sant Ian-Christos-tom, a zo caëroc'h eguet palæziou ar brincet hac ar rouanez; henvel int, en ur faëon-bennac, ous a vez hor Zalver Jesus-Christ, abalamour ma'z-int burzudus evelthan: evel-se bez ar profet Elisee ha dillad sant Paul a ro ar vuez d'ar re varo: ar gristenien fidel a guita o c'herent en o bro evit mont da vizita beziou ar zænt; paour ha pinvidic, bras ha bian en em brosternont evit enori relegou guir servicherien an Autrou Doue: rouanez Franç couls a rouanez Spagn en em laca var o daoulin var bez santes Jenovefa pehini ne oa nemet un dionallerez dênved, ha var bez sant Isidor pehini, epad e vuez, ne oa nemet ul labourer paour... 4° *Respeti o imachou.* Adori a reomp ar c'hroaziou hac oll imachou hor Zalver; enori a reomp ive imachou ar Verc'hes ha re ar zænt, non pas, ma credfemp e ve vertus na divinite-ebet en imachou-se, na ma teuffemp da adori pe da enori ar c'hoat nac ar vein eus a bere ez-int græt; mæs hepquen ar re a zo repræsantet dreizo. Lacat a rer en ilisou, eme ar pap sant Gregor, imachou hor Zalver ha re ar zænt evit ser-

vichout da levriou d'ar re ne ouzont quet len, evit ma teuñ deomp-oll da zonch anezo, hac evit ma teuñ ar guel eus ar vertuziou o deus pratiquet da lacat en hor c'halon an dezir da zont d'o imita. Rac-se an eil goncil general a Nicee a zisclerias an iconoclastet coupabl a hæresi, abalamour ma tistrujent an imachou evel traou superstitius. Respeti a reomp portrejou ha memes dillad hon tud decedet, perac na respetemp-ni quet portrejou pe imachou hor Zalver ha re ar zant?

3° An irreligion, ar superstition hac an idolerez a zo control, ispecial d'ar vertus a religion ha d'ar gourc'hemen quenta a Zoue.

1° An œuvrou a irreligion pe an œuvrou control d'ar religion eo ar re a vleçz an enor hac ar respet dleet da Zoue, evel ar sacrilach hac an *impiete*. Ar sacrilach a zo ar brofanation eus a un dra sac̄r, hac a ell caout evit objet, an dud, ar plaçou hac an traou consacret da Zoue. Rac-se, ur sacrilach eo, ha memes ur c'haz reservet, goal-squei dre valiç ur belec, pe un all-bennac consacret da Zoue dre ur vœu solanel. Ar memes pec'het a gometer oc'h ober gant ar seurt tud-ma un dra-bennac lubric; hac ur sacrilach eo ive ober un drouc-bennac en un ilis, pe en ur plaç-all consacret da Zoue; evel ma'z-eo blasphemi, laërez, ober un dra-bennac dishonest. Profani ar vessel sac̄r an traou benniguet ha dreist pep tra ar sacramanchou, a zo c'hoas ur sacrilach horrubl; mæs an horrupla sacrilach eo profani sacramant an auter, da lavaret eo, profani corf ha goad hor Zalver Jesus-Christ oc'h e receo hep an dispositionou requis. An impiete a zo ur sonch, ur gomz, un action injurius da Zoue, d'ar reli-

gion pe d'ar zænt. An dud impi na heanont da ober brezel da Zoue, d'ar religion ha d'an dud just : guervel a reont mād ar pez a zo fall, hac ato e ma int oc'h en em unani a-enep Doue hac a-enep he Grist.

2° Dre'n œuvrou a superstition e teziser enori Doue, oc'h ober certen praticou pere ne dint quet aprouet gant an Ilis. Rac-se ar superstition a zo ur fizianç re-vras e certen comzou pe e certen observançou dizanavezet gant an Ilis. Evel-se ar magi, an divineriez hac an observançou-vên a zo quellies a superstition. Ar magi a zo ur recours d'an drouc-speret evit obteni, dre e sicour, traou burzudas. Ar zorcerien a zo tromplerien ha tud a voal exempl, dîn eus ar brassa suppliçou. Goab a reont eus an dud ignorant, tenna a reont digantho arc'hant gant pehini e vevont ordinalamant en un disurz hac en un debauch an horrupla. An divineriez a so ive ur recours d'an drouc-speret evit anaout an traou cuzet hac an amzer da zont. An divinerien a zo tud-fall evel ar zorcerien. C'hoant o deus ive da anaout ha da ober, dre voyenou superstitius, traou dreist-ordinal, hac en tu-all d'ar pez a ell an den. Ur pec'het marvel eo ato, hac e cals a escoptiou ez-eo ouspen ur c'haz reservet mont gant ur guir fizianç da guemeret cuzul digant ur zorcer pe un diviner : ar re-ma a zo tud-fall pere a vev dindan sensuriou an Ilis, abalamour d'o buez disordren, ha d'an injur a reont da Zoue pehini hepquen a ell anaout an amzer da zont, hac an traou-cuzet, hac ober pep tra dre e oll c'halloud : fall int ive, abalamour d'an tor a reont d'an nessa pehini a dromplont ha pehini a bec'h o vont d'o c'haout... Ia, eme c'hui,

mæs ar re a zo bet o caout ar sorcer o deus bet louzou hac o deus tennet ur billet mäd; ar re a zo bet o caout an diviner o deus cavet ar pezo devoa collet. E c'halfe marteze dre chanç, beza guir quemmen-se, petra-bennac ne rêr, casi ato, evit mont da gaout ar mævellou-se d'an drouc-speret, nemet coll poan ha dispign : supposomp o deuse tennet ur billet huel, mæs dre ho fec'het o deus militet an ifern : cavet o deus ar pezo devoa collet, mæs collet o deus o ene : guerza o ene evit gallout chom ur pennadic hirroc'h er vro-ma, pe evit caout un nebeudic arc'hant : pebes follentez ! quantoc'h evit coll graç Doue, eo ret coll ar vuez-ma, hac ar bed-ma oll ma tepandfe diouzomp. *Petra servich d'an den gounit ar bed-oll*, eme ar Speret Santel, *mar deu da goll e ene!*... An observançou-væn a zo ur volonteze da ober väd deomp hon-unan pe d'ar re-all, oc'h implija certen praticou pe certen traou pere n'o deus quet, dreizo o-unan, an ners da brodui an effejou a zezziomp. Remerquit-mäd var ar poënt-ma penos quellies guech ma en em zervicher a gomzou gant ar remejou ez-eus ato superstition : an effet naturel eus al louzou ne zepand-quet diouc'h comzou. An drouc-speret, eme an Tadou zantel, a zo evel ur marmous; fallout a ra dezan imita ar pezo a ra Doue en e zacamanchou e pere en em zervicher a gomzou... Mæs mäd-bras eo, eme c'hui, ar c'homzou a brononç ar sorcer pe an diviner : cetu eno finessa an drouc-speret pehini a zistrempe ar mel etouez ar poëzon, pe autramant a c'holo he-mä a draou caër, mæs cousgoude e roï deoc'h ar maro. Mar guelit eta un den oc'h en em zervichout a gomzou, evit lemel ar bar pe evit ho pa-

rea, tec'het diouthan. Mæs pa'implich louzou hep comzou, arabat eo e vlam re-vuan, rac cals a zo a louzaou a bere ne ouzomp quet anaout ar vertus : un den pehini ne dosta quet ous e sacramanchou ha pehini dre eno hepquen, a gundu ur vuez-fall, a lavar deoc'h e labour dre bræson ; mæs respontit dezan gant ar Scritur, penos ar bec'herien ne reont quet a viraclou : *peccatares Deus non audit* ; dihoallit onthan, ha bezit sonch penos an dud-ma oll a zo excumunuguet gant an Ilis pehini a zifen ouzoc'h ive mont d'o c'haout, ha quemen-ma dindan boan a bec'het.

3° OEvrou a idolerez a rêr o renta da zoueou-faus an enor dleet d'ar guir Doue, eguis a re guechal casi ar bed-oll pehini, eme Vossuet, a oa deut da veza evel un templ-bras e pehini pep tra-oll a oa Doue, nemet Doue e-unan. An heaul, al loar, ar stered, an astrou, an dud, al loened, al lugumanchou hac ar viçou memes a serviche da zoueou d'ar bayanet. Sclerigen ar feiz en deus laqueet an idolerez da guemeret an tec'h eus ar vro-ma e pehini e oa guechal quer commun ; mæs, allas ! en he flaç eo deut, sionas ! an *incredulite* hac an *impiete*. Hirio e caver cals a dud pere a lavar en o c'halon, abalamour ma en desiront, penos n'ez-eus na Doue, na barados nac ifern ; en desirout a reont o veza ma ez-int tud-anevaled eus a bere ar vuez a zo fall-bras hac a bere ar maro a vezo maleürus : caout a raint e goeled ar bez, eleac'h an neant a requetent, un immortalite horruel pehini o goasco evel ur gouriç, epad an oll eternite. Hirio choas ez-eus en hon touez cals a bayanet, o veza ma sacrificont d'o fassionou eleac'h sacrificia d'ar guir Doue hepquen : *immo-*

laverunt diis et non Deo ; evel-se Doue an den avaricius eo an arc'hant, Doue an den lubric eo an debauch, ha Doue an den gourmand eo ar cher-vâd... Mar fell deomp dihoal diouz ar seurt idolerez-ma, comprenomp penos ne domp crouet gant Doue nemet evit e anaout hac e garet : n'en em zervichomp eus an traou crouet nemet evit gallout en em zevel varzu-hac-ennan, hac e veuli e pep-tra, eus a bep-tra, hac e pep amzer.

EIL GOURC'HEMEN.

Non assumes nomen Dei tui in vanum.

Ne guemerot quet e vên hano an Autrou ho Toue.

DOUE, dre'n eil gourc'hemen, a ordren deomp enori e hano santel hac a zifen ouzomp er profani : enori a rer an hano a Zoue dre'r beden, dre'r c'honversationou santel, dre'r vœu, dre'l lê just ha legitim.

I. Enori a rêr an hano zantel a Zoue dre'r beden : rac dre'r beden e rentomp da Zoue an homach hac ar respet dleet d'e vajeste divin, abalamour dre'r beden, e c'hanzavomp, eme Dertulien, penos e tepantomp e pep tra diouz Doue ha penos en deus ar pezh a vanq deomp, hac a c'houlennomp diganthan : *deputamus illi quod petimus* ; dre'r beden e rentomp dezan an enor a c'houlenn diganeomp pa lavar : offrit d'in ur sacrifice a veuleudi, hac ar sacrifice-se a vezo mœurbed agreabl dirac va daoulagad : *immola Deo sacrificium laudis*. Dre'r beden Ilis an douar a deu da veza imach beo Ilis an êe : en eil hac en eben e c'hadorer hac e veuler ar memes Doue, ha tud just an douar a repræsant sænt ar barados.

II. Enori a rêr an hano a Zoue dre'r c'honversationou santel. Ar vugale a zent gant joa ou's o zud hac a lavar-vâd anezo, a enor o-unan hac a laca enori o zud : evel-se ar gristenien en em blich o veuli Doue hac o clevet e veuli, a enor e hano santel. Pa veler servicherien contant eus o stad, ha pa o.c'hlever o veuli an ty e pehini e servichout, e leverer gant assuranc penos o mæstr a renq beza ur mæstr-mâd hac ez-int o-unan tud-a-fæçon : er memes tra, ar gristenien o deus ar c'hraç da gonformi o bolontez da volontez an Autrou Doue, en em gontant en e zervich, er meul e pep amzer, hac a zoug ar re-all d'er meuli asamblez gantho : dre o buez hac o c'homzou ez-int, etouez ar gristenien, c'huëz-vâd hor Zalver Jesus-Christ...

III. Enori a rer an hano santel a Zoue dre'r vœu. Ar vœu a so ur bromessa græt da Zoue eus a un dra guelloc'h, libramant ha gant intantion d'en em obligea. Ur bromessa, ha non pas ur resolution græt da Zoue. Ar vœu a zo quen excelant quen na eller en ober nemet da Zoue hep-quen eus a un dra guelloc'h... Preja evit conservi ar yec'het hac en em antreteni e servich Doue a zo mâd, mæs en em dremen eus a ur pred-bennac evit apæsi coler Doue ha goulén ma vezimp pardonet a zo c'hoas guelloc'h, rac-se e c'heller ober vœu da yun. Pedi Doue teir guech en deiz a so caër, mæs er pedi seiz guech bemdez a zo caëroc'h : rac-se e c'heller ober vœu da bedi quelliesse, mui pe nebeutoc'h : dimisi a zo mâd, mæs chom hep dimisi a zo parfetoc'h, rac-se, e c'heller ober vœu a virginite. Ar vœu a dle beza græt gant liberte ha gant intantion d'en em obligea :

rac ar vœu ne dë quet simplamant ur bromessa , mæs ur bromessa libr græt gant anoudeguez-vâd ha gant ur volonteز sincer d'e accomplissa. Rasse ar vugale pe ar zervicherien pere ne jouissent quet eus a ul liberte absolu a dle lacat evez da ober ur vœu bennac , noazus d'o zud pe d'o mistri. Ar re o deus græt vœu a so obliget d'e accomplissa dindan boan a bec'het , ha d'e accomplissa quenta ma allont. *Cum volum voveris Domino , non tardabis reddere , quia si moralis fueris , reputabitur tibi in peccatum.*

Beza ez-eus c'huec'h seurt vœuïou : personel , reel , absolu , conditionel , solanel ha simpl.

1° Personel : pa brometit ho personach da Zoue dre'r vœu a virginite , pe ive pa brometit mont un tu-bennac , pe ober un dra-bennac ac'hanoc'h hoc'h-unan.

2° Reel : pa brometit rei eus ho tanvez d'an Ilis , d'ar paour , pe d'ar re-all.

3° Pa brometit un dra-bennac da Zoue hep condition-ebet , ar vœu a rit a so absolu.

4° Conditionel : pa na brometit nemet e condition ma c'herruo gueneoc'h ur mäd , pe ma viot præservet eus a un drouc-bennac ; dre exempl : mar ro Doue d'in ar yec'het , ... mar ten va mab ur billet huel.

5° Ar vœuïou solanel eo ar re a rër solanelamant o receo an urzou sacr pe o c'hantren en ur stad aprouet gant an Ilis (*Charancy*).

6° Simpl : eo hanvet ar vœuïou pere ne dint quet recevet solanelamant gant an Ilis , mæs pere a ra an den etre Doue hac ên , en e barticulier hac outhan e-unan.

An usach eus ar vœuïou a zo ancien-bras en

Ilis; agreabl int meurbed da Zoue, ha doubl, eme sant Augustin, eo ar milit hon deus oc'h ober un dra da behini ez-omp en em obliget dre vœu : *felix necessitas quæ in meliora compellit* ; mæs pa vezont græt, e renquer o miret dindan boan a bec'het. Grit vœu ; eme ar profet, mæs ho pezit sonch d'er miret da Zoue. Evessait-mâd eta aroc ober vœu : consultet ho coëssour, pe ho pastor, pe un-all bennac-desquet hac a zoujañ Doue : darn, en ur moment a zevotion, a ra vœu a virginite pe ur vœu all-bennac hac o deus queuz buan goude. Mar hoc'h eus græt vœu, dalc'hit-mâd dezan ; mar d'oc'h libr, dihoallit da ober re-vuan vœu-ebet... Mar deo diæz-bras pe dangerous deoc'h accomplissa ar vœu ho poa græt, goulennit dispanç anezan digant ar superioret ecclesiastic pere a repräsant an Autrou Doue da behini ho poa græt vœu, hac a ell dispansi eus ar vœuiou, pe ive o cench en œuvrou-all a binigen. An oll veleyen a ell cench ar vœuiou en amzer ar jubile, mæs epad amzer ar jubile hepquen. Beza ez-eus pemp vœu a bere an dispanç a so miret d'ar pap : an daou vœu ar virginite hac a chastete perpetuel, ar vœu da vont da vizita beziou an ebestel sant Per ha sant Paul, ê Rom, ar plaçou zantel ê Jerusalem, hac ilis sant Jacques a C'haliç, er Spagn. An ini en deus gret vœu da rei e zanzez d'ar paour pe d'an Ilis, hac a deu da anaout en deus dlê, a dle da guenta paëa he zlê en despet d'e bromessaou. Mar deu ar vœu hoc'h eus græt da veza diæz-bras da accomplissa, abalamour d'un infirmite pe d'ur ræson all-bennac legitim, ne d'oc'h obliget da netra queit a ma pado an infirmite pe an excus-all-se : ne doc'h quet

obliget da gaç re-all en ho plaç, na da accomplis-
sa ar vœuïou græt evidoc'h, quen nebeud na da
ober evit ho tad hac ho mam ar pezh n'o devoa
quet gallet da ober o-unan, mar boa personel ar
vœu o devoa græt; rac, mar boa reel, da lavaret
eo, mar o devoa prometet rei lod eus o madou
d'an Ilis pe d'ar paour, o hæritourien a zo, eme
ar pap Innoçant III, obliget da rei evitho, da
viana mar o deus peadra hep ober tor da zen.
Red eo eta derc'hel-mâd d'ar promessaou græt da
Zoue a behini na eller quet ober goab, ha me-
mes d'ar promessaou græt d'an dud: rac-se, an
dud yaouanq pere en em bromet an eil d'eguil, e
bac a vanq d'o fromessa, hep ræson legitim ebet,
a ra fall-bras: obliget memes e c'hell beza unan
anezo da rapari an tor en deus græt d'eguil. An
dud fur hac a zoujanq Doue a ra reflexion aroc
prometti, hac a zalc'h-mâd d'o fromessa.

IV. Enori a rêr an hano santel a Zoue dre'l lê
just ha legitim: en effe, al lê græt gant ar c'hon-
ditionou requis a zo un act a religion; rac ober
lê, pe douet, a zo quemeret Doue da dest: ho-
guen quemeret evel-se Doue da dest a zo enori e
berfectionou infinit, abalamour na douer nemet
dre'r pezh a so huelloc'h evidomp. Pa guemeromp
eta Doue da dest, e c'hanzavomp penos e c'hal-
lomp en em drompla, ha trompla ar re-all, hac
e c'halvomp d'hon difen ha d'hor zicour an Au-
trou Doue pehini a zo ar virionez memes; evel
ma c'helver da dest un den honest en un affer
important. Rac-se Doue e-unan a ordren deomp
touet dre e hano, mæs touet gant doujanq: *Do-
minum Deum tuum timebis et per nomen ejus ju-
rabis*. Moyses a gomprensê mâd ar virionez-ma,

pa lavare d'ar bobl a Israel : an êe hac an douar a zo testou penos em eus proposet deoc'h hirio eus a bers Doue, ar vuez pe ar maro : ar vuez, mar bezit fidel da viret e c'houre'hemennou, hac ar maro, mar deuit d'o zerri dre ho faut. An abostol sant Paul, pehini a gomprens-mâd comzou hor Zalver, evit desqui deomp ez-eo a vechou permetet touet, en deus er græt e-unan e lies-andret eus e lizerou : *Doue, emezan, a so test, penos e lavaran ar virionez.*

Cousgoude al lê evit beza agreabl da Zoue, a dlê caout teir gondition pere a gavomp er profet Jeremias : Touet a reot o c'hervel da dest an hano a Zoue, mæs gant guirionez, gant prudañ ha gant justiç. *Jurabis, vivit Dominus ! sed in veritate, in judicio et in justitia...* Touet a reot o c'hervel da dest an hano a Zoue ; a-enep quem-ma e pec'h ar re n'o deus en o guinou nemet hano adversour-bras an Autrou Doue : *an diaoul gueneoc'h ! an diaoul d'ho caço ganthan !...* Gant guirionez : ar gondition-ma a zo necesser, rac touet e faus, a zo ur parjur, da lavaret eo, ur pec'het-bras peguen dister-bennac e c'hell beza matier al lê, ha memes ur c'haz reservet mar touer dirac justiç. Gant prudañ : da lavaret eo, ne dê quet permetet touet gant re a hardisseguez, hac hep songeal. Red eo examina hac un dra a gonsacanç eo, rac ne dê quet permetet touet evit traou dister : red eo guelet ha necesser eo al lê, rac mar hoc'h eus testou avoalc'h evit goaranti ar peç a zebader ouzoc'h, perac implijea testeni santel an Autrou Doue ? Al lê o veza ive un dra pehini a zupos jurisdiction var an ini a forcer da douet, consideromp-mâd piou eo ar re er goulen

diganeomp. Ar vœu hac al lê a zo traou quen important hac a c'houlenn quement a reflexion, ma lavare ar pap Corneill penos na dleer ober nicun anezo aroc an noad a bevarzec vloas.... *Gant justic*, da lavaret eo, e tle beza mâd ha just ar pezh a brometer dre lê : rac-se, ma teusse un den da douet e raffe un drouc-bennac, dre exempl, en em vengeo pe ne bardono quet, ar seurt leou a zo disleal ha ne dint quet just : pec'hi a rer o touet hac ur pec'het-all a rer oc'h accomplissa al lê. Hennez eo al lê a reas Herodes pa brometas da Heriodadez e roje dezi ar pezh a c'houlennje, hac e roas pen sant Ian-Badezour. Hennez eo ive al lê a reas Jespthe, pa brometas immoli da Zoue ar c'henta en devize cavet en ur retorn d'ar guær eus a ur gombat e pehini en devoa gouneet ar victor, hac e cavas e verc'h o tont d'e ziguemeret. Hennez eo c'hoas al lê a reas Saül, pa brometas lacat d'ar maro an ini en devize debret an disterra tra aroc ma vize echu ar gombat ha gouneet ar victor; evel-se en em zisclerias a-enep e vab Jonathan pehini n'en devoa quet clevet urz e dad hac a guemeras un tamic mel evit en em refresqui en ur dremen ur c'hoat.

Mæs evel ma'z-eo essoc'h chom hep touet eguet touet hervez lezen Doue ha gant ar c'honditionou requis a bere hon deus parlantet, hor Zalver a lavar deomp non pas touet e sæçon-ebet : *ego autem dico vobis non jurare omninò, neque per cælum quia thronus Dei est, neque per terram quia scabellum est pedum ejus*; da lavaret eo, hervez doctrin an Ilis, ato inspiret ha cunduet gant ar Speret Santel, penos ne dleomp touet nemet e cas a necessite. Sant Augustin a lavar ive penos

an accustomañ da douet a zo fall-bras, rac exposi a ra an den da ober goal-fin. Laqueomp eta e vez da douet pe da lacat ar re-all da douet inutilamant; ne douomp nemet gant respet ha gant spount, goude beza græt reflexion varnomp honunan, var ar pezh a douomp, var garacter ar re a c'houlenn al lê diganeomp ha var ar c'honditionou requis evit gallout en ober hep offanci Doue.

Doue, dre'n eil gourc'hemen, a zifen ouzomp, touet e vên, touet e faus, ober imprecationou pe zroug-pedennou, ha blasphemi.

I. Touet, eme sant Augustin, a zo quemeret Doue da dest : *testis est Deus*. An deologianet a espliq ive petra eo al lê : touet, emezo, a so assuri pe nac'h un dra-bennac græt pe da ober, dre'n desteni eus a un dra sacr. *Assuri pe nac'h un dra-bennac*, ar pezh a eller da ober, non pas hepquen dre gomzou, mæs ive dre actionou : o sevel an dorn, evel a rêr e justic; pe o tisquez an êe, an douar pe un-all bennac eus an traou crouet. *Dre'n desteni eus a un dra sacr* : abalamour al lê en em raport ato da Zoue dre zicour pehini e fell deomp proui ar virionez pa en em zervichomp eus e hano, eus an Aviel, eus ar zænt pe eus a un dra-bennac-all pehini en deus necesseramant rapport da Zoue. Pa dower dre'n Aviel, eme sant Thomas, e touer dre Zoue a behini ar c'homzou zantel ha guirion a zo discleriet en Aviel : pa dower dre'r zænt, eo abalamour ma o deus credet ar guirionezou-se hac o miret gant fidelite. Al lê a zo mâd hac agreabl da Zoue, pa vez græt gant ar c'honditionou requis, mæs hep ar c'honditionou-se, al lê a zo ul lê inutil ha difennet, ul lê faus, ur requet fall, ur blasphem,

ha cetu ar pezh a zifen Doue ouzomp dre'n eil gourc'hemen... Doue a zifen ouzomp touet inutil-
lamant pe e vãn; pa lavar deomp en e Scritur : ne
guemerrot quet hano an Autrou ho Toue e vãn :
non assumes nomen Dei tui in vanum ; laquit evez
da douet hep neccessite, dre accustumanç : *jura-
tioni non assuescat os tuum* ; na dleit quet pro-
nonç re-alies an hano sacr a Zoue, gant aon d'er
prononç hep respet : *nominatio Dei non sit assi-
dua in ore tuo* ; en em gontantit, eme hor Zah-
ver, da lavaret, *ia, ha nan, quemen-se so guir,
quemen-se ne de quet* ; ar pezh a livirit ouspen a
zorti eus a ur zourcen fall : *sit autem sermo vester :*
est, est, non, non, quod his abundantius à malo
est. Mæs, eme c'hui, ma na douan quet ne vezin
quet credet : goas-aze, quemen-se a ro da entent
penos n'edoc'h quet anavezet gant an oll evit un
den guirion ha mäd-avoalc'h : un den honest,
n'en deus nemet e c'her, hac ur gaouyad ne vez
quet credet, memes pa lavar ar virionez... Ama
marteze e c'houlennot, a touet eo, lavaret : *e*
feiz ia, e feiz nan, foultr biscoas, fi-doue, m'en
toue, par-die? Respont a eller penos quemen-
ma a ell depantout cals eus an intantion hoc'h
eus : mar hoc'h eus intantion, oc'h en em zervi-
chout eus a unan-bennac eus ar c'homzou-ma da
douet, e touit veritablant ; rac evitho-da veza
corrompet eo æz anaout eus a beleac'h e teuont ;
hac eguis ma ez-int leou eus ar pezh a zo a zan-
tella en o c'henta sinifiang, e c'heller en effet en
em zervichout anezo evit touet ; mæs, mar pro-
noncit ar guæriou-ma dre accustumanç pe dre
fragilite, hep intantion merquet-ebet, ne douit
quet dreizo, evit guir, mæs fall a rit oc'h o fro-

nonç gant aon da scandaliza an dud sempl, hac ive gant aon d'en em accustomi da lavaret ar seurt comzou en despet d'an avis a ro deomp ar Speret Santel : n'en em accustomit quet da brononç comzou difæçon ; rac an accustomanç-se a zo fall ha ne dê quet exant a bec'het : *indisciplinatæ loquelæ non assuescat ostium, est enim in illa verba peccati.*

II. Ar parjur a zo ul lê faus, pe un dorridiguez da ul lê just ha ræsonabl : rac-se e parjurer e diou fæçon : o touet e faus, hac o terri ul lê græt justamant ha gant ræson... 1° o touet e faus : dre exempl, c'hui, bugaligou, a dou d'ho quærent hoc'h eus lavaret ho pedennou, petra-bennac ma c'houzoc'h erfad n'hoc'h eus quet o lavaret : daou bec'het a gometit ; da guenta o touet e væn, ho querent ne c'houlennent quet, ha ne dleient quet goulen diganeoc'h al lê ; d'an eil, o touet e faus, da lavaret eo, a-enep ar virionez, ar pezh a zo ato ur pec'het-bras, hac a vechou ur c'haz reserved, pa douomp dirac justiç pe dirac tud pere o deus guir d'hon lacaat var hon lê, evel ar roue, ar varnourien, an escop : ar re guenta en urs civil, hac an escop en urz ecclesiastic. 2° Parjuri a rer c'hoas o terri ul lê græt gant justiç ha gant ræson : dre exempl, c'hui, priejou, hoc'h eus touet fidelite an eil d'eguille ec'hars troad an auter sacr, hac a vanq d'ar fidelite-se ; pec'hi marvelamant a rit o terri ho lê, hac ur pec'het marvel-all a gometit oc'h ober un action gontrol da lezen Doue. C'hui, oficerien public, hoc'h eus grêt lê d'en em acquita mâd eus ho carg, hac a lez an disurs da rêndre ho faut ; pec'hi a rit marvelamant e diou fæçon : o terri ho lê hac o chom hep lacat an urs-vâd, hervez ho galloud ; c'hui,

fonctionerien public, general et a arme, a dou fidelite d'ho prinç, parjuri a rit mar deuit d'en abandoni. N'em boa quet touet a galon, a lavar lod, mæs hepquen divar bec va zeod, evit save-tei an apparanç, plijout d'ar prinç ha caout ur plaç-bennac evit gallout en em sicour da veva: tromplet ho poa ar prinç; mæs Doue na eller quet da drompla, ha fall-bras hoc'h eus græt o touet e væn.

An imprecation pe an drouc-peden a zo requeti drouc deomp hon-unan pe d'ar re-all. An diaoul da caço ganthan, a lavar an tad miserabl-se en e goler, d'e grouadur! Me garre beza maro, a lavar ive ar pec'her-se en ur moment a jalmand pe a zizesper! O Doue, horrupla pec'hejou!... Requeti ar maro gant aon da offanci mui an Autrou Doue, hac evit gallout jouissa quentoc'h eus e bræsanç a zo un dra-vâd; rac-se ar profet a lavare: pell avoalc'h-so ha re-hir, ô va Doue, abaoe ma emoun var an douar-ma e peleac'h ez-oc'h quement offancet: *habitavi cum habitantibus Cedar*; goal-eur d'in, eme an den zañtel Job, abalamour ma'z-eo c'hoas astennet an amzer drist eus va exil: na zeziran netra quement evel guelet o cuëza ar chadennou pere am dalc'h pell diouz va Doue, a lavare alies an abostol sant Paul: mæs desirout ar maro dre zrouc hac hep en em gonformi da volonte an Autrou Doue a zo pec'het. Me garre beza maro, eme c'hui, rac n'em eus nemet poan ha miser var an douar! mæs ar poaniou ber-se eus ar vuez-ma, mar souffrit anezo gant patientet, a dalvo deoc'h un æternite a joa, eme an abostol: *momentaneum tribulationis nostræ, æternæ gloriæ pondus ope-*

ratur in nobis ; Jesus-Christ en deus souffret a bep seurt poaniou, ha c'hui ne fell deoc'h souffr netra, penos e viot-hu eta curunet en êe ? Considerit exempl hor Zalver hac exemplou ar zænt, hac heanit da vurmuli, a lavar deoc'h levr an Imitation. Gant ar boan, ar baourentez hac an dienez hoc'h eus e c'hallit prena an êe, eme sant Augustin : *paupertas cœlum emittit*. Goapeet, dispriset, calomniet oc'h e pep fæçon : mar hoc'h eus græt un drouc-bennac, souffrit gant patientet, goulennit pardon digant Doue hac en em gorrigit ; ma n'hoc'h eus græt drouc-ebet, ha mar d'oc'h divlam e guirionez, en em rejouissit e Doue, a lavar deoc'h hor Zalver, rac ho recompanç a vezo bras ebars en êe ! Oh ! ma vëllac'h curunennou caër ar zænt er barados, eme levr an Imitation, pell da zezirout commandi da unan-bennac, e carrac'h beza an diveza eus an oll : eno, eme ar memes levr, evit ur moment a boan, ho pezo un æternite a joa ; evit ar renq diveza etouez tud ar bed, ar plaç huella etouez ar zænt, hac evit ur moment a fatig, a drubulh hac a drouc, un æternite a repos, a liberte hac a beoc'h. Ar zænt o deus comprenet-mâd ar guirionezou-ma ha gonformet o buez d'o c'hreden : perac, a c'houlen sant Augustin, ne allomp-nî quet ober ar pezo o deus græt ? *Cur non potero quod isti et istæ* ? Souffromp eta pep-tra evit Doue, rac ne erru netra nemet dre e volonte pe dre e bermission, ha pep-tra a erru evit hor brassa mâd, mar er c'haromp e guirionez : *diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum...* Laqueomp evez da requeti an disterra drouc na deomp hon-unan na da zen-ebet, rac Doue a deu a vechou da accordi

o requet d'an dud fall, pe da bermetti e c'heruffe ar pezh a c'houlennont.

IV. Ar blasphem a zo ur goms injurius da Zoue, pe d'ar zænt, pe d'ar religion. 1° Da Zoue, pa lavarer dre exempl ne dê quet just : ne guemer quet a zourci eus an oll, eus a bep-unan, hac eus a bep-tra e particulier : pa douer dre'r guerieu milliguet *non-de-d...*, *sacre-d...*, *double-d...*, *mit-d.*, etc. 2° D'ar zænt : pa zispriser anezo en o fersonach, en o œuvrou pe en o c'homzou. 3° Pa brætanter eo mād an oll religionou ha ne dleer jamæs cench religion : hoguen, n'en deus cousgoude nemet ur guir religion evel n'en deus nemet ur guir Doue ; hac an ini a vel emä en hent fall na dle quet caout mæz evit quemeret an hent-mād, an hent unic a ell er c'hundui d'an eürusded.

Ar blasphem a zo ur pec'het an horrupla, abalamour ma en em guemer rac-eon ous Doue, hac abalamour ma'z-eo pec'het an drouc-speret : an exemplou terrubl dre bere en deus Doue punisset ar blasphemou a ro ive da anaout o grevusded.

1° Ar blasphem ne de quet henvel ous ar pe-c'hejou-all difennet dre'r goure'hemennou santel : ar pec'het ifäm-ma a zo rac-eon a-enep Doue, dre façon ma c'hell beza hanvet ar pec'het a *lez-vajeste* divin : cometi insolancou en ilis ; laërez ar vessel sacr ; goal-dreti ministret an Autrou Doue, a so pec'hejou-bras, mæs en em guemeret oc'h Doue memes, pebes insolanc ! pebes crim ! Petra da lavaret eus a un oficer pehini o caout c'hoant da recheti hac o c'hallout sortial, a rechet ous e brinç ? *Alas, blasphematurien*, ho cundu a zo infinimant horruploc'h. Un dra-bennac a stourm ou-

zoc'h hac en em guemerit rac eon ous Doue : o injusta , o insolanta cundu ! perac , da viana , na ziscarguit-hu quet ar vilim eus hoc'h arrach a-enep un dra-bennac eus an traou crouet ? perac e clasquit-hu , evit er blasphemî , hano santel an ini a zo mæstr absolu da bep-tra ? *Contra quem exaltasti vocem tuam ? contra sanctum Israel*. Pa en em revolt ur c'hrouadur a-enep e dad , ur zervicher a-enep e væstr , ur zujet a-enep e roue , en em revoltont evit guir a-enep tud huelloc'h evitho dre o stad hac o c'hondition ; mæs c'hui , blasphematurien , piou oc'h-hu , comparachet gant Doue ? e ma oc'h etre zaouarn , evel ur pod pri etre daouarn ur poder : perac eta na grenit-hu quet gant aon na lamfe diganeoc'h , er moment-ma vlasphemit , ar vuez hoc'h eus recevet diganthan ? Pa bec'h an den lubric , n'er gra nemet evit satisfia e bassionou brutal ; pa gomet al lær un torfet bennac , ne zonch nemet en aour hac en arc'hant ; pa vers an den ambitius e goustianç hac e ene , ne glasq nemet plaçou huel hac enoriou æ bed ; mæs c'hui , blasphematurien , pe seurt profit a dennit-hu eus ho plasphe-mou ? pe seurt gounideguez a deu deoc'h-hu ? Gounit a rit an ifern : chetu eno ar beamant dleet d'ho plasphe-mou ; o terrupla peamant ! o estrancha gounideguez ! *Stipendia peccati mors*.

2° Ar blasphem a zo langach an drouc-sperejou. Len a reomp er Scritur sacr penos ar bobl eus ar Judee , o veza græt alianç gant ar Moabitet ha quemeret priejou en o zouez , ar vugale ganet eus an dimizioù fall-ma , ne barlantent mui langach ar Yuzevien : ne ouzon quet gant piou hoc'h eus græt alianç , blasphematurien mise-

rabl : ho langach a ro d'in da gredi eo gant an
 ifern , siouas ! *Cum inferno fecimus pactum* ; rac
 parlant a rit langach ar vro-se : ia , pa ho clevomp
 o *nondeal* , o *sacreal* , o leusquel malosyou , pa
 velomp en ho touez an drouc hac an drubull , e
 lavaromp gant glac'har , mæs allas ! gant guirio-
 nez : an dud-ma o deus evit tad an drouc-speret,
 o langach hac o buez en ro sclær da anavut : *vos*
ex patre diabolo estis... loquela tua te manifes-
tum facit... Compren a ran penos an drouc-spe-
 rejou a ell blasphemi dre zizesper , gullet a reont
 ar c'holl o deus græt ; mæs c'hui , blasphematou-
 rien , ha collet hoc'h eus-hu ive pep esperanç ? ha
 renoncet hoc'h eus-hu ive dre avanç , d'ho pers
 er barados ? Salocras , a respontit , mæs quemeret
 hon deus an accustomanç fall da charneal , ha
 n'ez-omp mui evit en em ampech : disañezit d'in
 eta hoc'h instrumanchou a binigen , hac ar boan
 a guemerit evit en em viret ous ar charneou-se :
 ped yun , ped aluzen hoc'h eus-hu græt evit gou-
 len ar c'hraç d'en em gorrigea ? mar grit pinigen
 eus ar pec'hejou-se pere a rit hep songeal ; mar
 renoncit dezo bemdez diouz ar mintin en ho pe-
 dennou , e credan avoalc'h ne d'oc'h quet mar-
 teze coupabl-bras , hac ho pezo hep dale ar
 c'hraç da cench ; mæs ma na renoncit quet d'an
 tech fall-se , ha ma na rit pinigen ebet , ar goal
 accustomanç hoc'h eus , pell da lemel ho faut ,
 ho rent c'hoas cals coupaploc'h . En effet , eleac'h
 excusi ur c'hrouadur var digarez ma lavar deoc'h
 en deus an accustomanç da squei gant e dud , e
 lavarfac'h , gant ræson , penos ez-eo coupaploc'h
 abalamour d'e oal-accustomanç : an accustomanç
 da laërez ne rent quet dibec'h al laër , er c'hon-

trol, abalamour d'e dech, eo e vezo goassoc'h condaonet dirac ar justic... Me ne vlaspheman, eme c'hui, nemet pa stourm an traou ouzin : penos ho penfec, ho servicher eo a ra poan deoc'h, hac abalamour da ze e scoet gant ho tad, da lavaret eo, e oc'h offancit an Autrou Doue ! pebes follentez ! an traou a stourm ouzoc'h : hac e sonch deoc'h ne stourmint mui pa ho pezo blasphemet an hano sacr a Zoue ? Er c'hontrol, lod eus a Dadou an Ilis a gred gant rason, penos an droucsperet a ell, dre bermission Doue, lacat an traou da stourm evit ho lacat da bec'hi ha da goll ar barados. Ho pugale hac ho servicherien ne zentont quet : mæs na illit ober netra-vad, nemet dre zicour Doue ; ha credi a rit-hu e rentot mäd ho tud o pedi an droucsperet ? Salocras, Doue ne ro quet e venediction d'ar seurt pedennou : ho pugale hac o tometiquet a vezo tud fall evel doc'h... Lavaret a rit eo trist an amzer a ren ; penos ne brosper netra etre ho taouarn : ne brodu netra ho parqueier ; quemen-se a zo just ; rac ac'hanoc'h eo e parlante ar profet David pa lavare en-unan eus e salmou : an dud miserabl-se o deus græt goab eus a venediction Doue, ha benediction Doue a bellañ dioutho : roet o deus ar bræferanç d'e valediction, hac e valediction a zisquennø varnezo, a antreo enno evel ar goad a red en o goazied, a c'holoï anezo evel ur viscant, hac o stardo evel ur gouric pehini a renquint da dreïna epad an oll eternite : *Noluit benedictionem et elongabitur ab eo ; maluit maledictionem et eveniet ei... Sicut vestimentum quo operitur et sicut zona quæ semper præcingetur.*

36 An exemplou terrubl dre bere Doue en

deus punisset ar blasphemou a ro ive deomp da anapout o grevusedd.

Sennacherib, roue an Assyrianet, a ador fals-diviniteou, Doue er souffr: en em renta'ra, dre voyenou injust, maestr eus ar c'hariou quenta eus ar Judee, Doue a guemer patiantet: contragn a ra ar roue zantel Ezechias da zispign, casi an oll arc'hant a oa en tenzor an templ, Doue e lez en e liberte; mæs scriva a ra da Ezechias lizerou leun a vlasphemou: lavaret a ra penos ez-eo maestr da Zoue ar bobl a Israel: Ezechias, o veza o lennet en templ hac en em glêmet anezo, a bed an Autrou Doue d'en em vengi e-unan eus a ur princ quen insolant. En effet, epad an nos varlerc'h, un æl a ra eus a berz Doue un distruch an horrupla etouez oll arme Sennacherib, ha Sennacherib e-unan a varv en e dy dre zaouarn e vugale... Herodes a lez un den da vlasphemi en e bräsanc, epad ma rente ar justic er guer a Cæsaree, ha querquent un æl er sco var ar plaç, hac Herodes a varv er memes moment, e corf goloët a c'houliou hac a brêaved... Petra livirit-hu var guemen-ma, c'hui, tadou ha mamou, mistri ha mestrezet pere-so obliget da veilla var ho tud a bere e respontot ene evit ene, ha pere a lezit cousgoudé da vlasphemi, ha da bere e roit memes an exempl a guemen-ma? ah crênit brema, en bano Doue, ha laquit evez da gaout ur c'heuz re-divezad! Guechal ar vlasphématourien, etouez ar bobl a Israel, a vize condaonet gant ar barner da veza lazet a doliou mein: an ini a scoë, a zal-c'he un dorn var e bân, evit disquez an horrol en devoa dionz ar blasphem. Sant Ian-Chrisostom a lavar penos ar blasphemou a zo ar pen-caus eus ar

maleüriou a rên dre'r bed. Doue a roas ar memes tra da anaout da ur roue a Franç, hanvet Robert, epad ma pede gant cals a fervor, er guær a Orlean, evit peoc'h ha tranquile e rouantelez. Ar roue Louis ix, da c'houzout eo, sant Louis, a gomprenne manific ar virionez-ma, pa ordrenas toulla gant un ouarn-ruz teod an ini en devize blasphemet an hano santel a Zoue. Allas, hirio ar vlasphematourien a zeblant beva e peoc'h; mas ar vrec'h eus a justic Doue ne dê quet berreet; tizet e vezint; Doue a zo patient, abalamour ma'z-eo eternal: *patiens, quia æternus*. Abalamour d'an hano a Zoue, e vezo serret ouzomp pe digoret deomp dor ar barados; eürus eta ar re o devezo, var an douar, enoret an hano santel-ma; ha maleürus ar re o devezo er blasphemet, hep beza græt pinigen!

VAR AN DREDE GOURC'HEMEN.

Memento ut diem sabbati sanctifices;

Ho pezit sonch da santifia an deiz a repos.

DOUE, goude beza ordrenet deomp, en daou gourc'hemen quenta, an enor hac ar respet interior a dleomp da gaout evit e hano santel, a c'houlen ouzomp, en drede gourc'hemen, m'hon devezo sonch d'en enori ive exterioramant, o consacri d'e zervich ur certen amzer eus hor buez, abalamour hor c'horf a zo, couls hac hon ene, al labour eus e zaourn. An deiz, guechal consacret da Zoue, a oa hanvet ar sadorn, *sabbatum*, da lavaret eo, an deiz a repos, abalamour ma teuas Doue, goude beza crouet ar bed e c'huec'h

devez, d'en em reposi er seizvet, evit consideri ar pezh en devoa græt, Doue el lezen ancien a ordrenas d'e bobl ober ar memes tra; lezel a reas ganthan c'huec'h devez evit labourat, pep-ini hervez e stad hac e gondition, mæs ordren a reas en em reposi er seizvet evit consideri ar pezh a vize græt er c'huec'h devez-all... An deiz eus ar sabat, pe eus ar sadorn, miret guechal, a zo bet cenchet gant an ebestel pere a ordrenas ma vije consacret da Zoue ar zul, pe an deiz quenta eus ar sizun, abalamour a guêver an deiz-se e ressuscitas Jesus-Christ, e tisquennas ar Speret Santel var an ebestel, hac e commenças ar bublication eus al lezen a c'hraç. An dradition eo a zesq deomp ar virionez-ma, evel ma tesq ive deomp penos badiziant ar vugale plonget en dour, pe roet gant an hæretiquet, a zo mäd. An dradition a zo guirion evel ar Scritur; rac sant Paul e-unan a recommande d'an habitantet a Des-salonic derc'hel-mäd da draditionou o zud coz, ha d'ar pezh en devoa desquet dezo dre goms. Sant Ignac, merzer ha disquibl da sant Per, sant Irene, Tertulien, sant Bazil, ha var o lerc'h an oll goncilou, o deus consideret an dradition ebars en Ilis, evel ur voyen sur ha certain da anaout ar virionez. An ebestel eo eta o deus græt ar cenchamant-ma, hac o deus er græt gant ræson, eme sant Augustin, evit ma teuze ar gristenien da zelebri e guirionez, ar pezh na zelebre ar Yuzevién nemet e squeud? D'ar zul e celebromp eta non pas hepquen ur memor eus ar repos a guemeras Doue goude beza crouet pep-tra, mæs ive eus ar repos santel e pehini e c'hantreas hor Zalver goude e vuez poanous, hac an tourmanchou eus e bassion hac eus e varo.

An oll amzer a zo da Zoue : *tuus est dies, et tua est nox* ; mæs ar zul a zo dezan e particulier, abalamour ma er goulen diganeomp : an deiz-ma a zo e guirionez deiz an Autrou souveren : *dies dominica...* Pep-tra-oll a zo da Zoue ; aour, ar-c'hant, madou ; mæstr eo da guement-so : *ego Dominus* ; cousgoude ne deus nemet certain traou consacret dezan, evel ma'z-eo ar vessel sacr, an ornamanchou : an oll blaçou a zo da Zoue, *Domini est terra*, cousgoude ez-eus certain plaçou consacret dezan e particulier, evel ma'z-eo an ilisou, ar chapelou, ar berejou hac ar plaçou-all benniguet : er memes tra, petra-bennac ma'z-eo an oll amzer da Zoue, ez-eus cousgoude certain deveziou pere a zo consacret dezan dreist ar re-all, non pas gant ar pap, na gant an esquibien, mæs ganthan e-unan ; an deizioù-ma eo ar zuliou santel. An Ilis o veza hor mam, a ell ive institui gouëliou hac o lemel pa gar : hon obligea a ell d'o miret, evel ma c'hell ur roue obligea e zugidi da viret lezennou e rouantelez : rac-se ez-omp obliget da viret ar gouëlion berz evel ar zuliou ; entent a dleer eta ar pezh a lavarimp varlerc'h cus an eil couls hac eus eguile.

Ar zul a santifier dre'n œuvrou-mad ha dre'r beden.

I. Ar zul a santifier dre'n œuvrou-mad : ar c'henta hac an importanta cus an œuvrou-ma ordrenet deomp da zul ha da vouël, eo clevet an oferen, hervez gourc'hemen an Ilis : *cleo devout ha pen-da-ben, bep sul, bep gouël an oferen*, abalamour an oferen a zo an action zantel dre excellanç dre behini hor Zalver en em offr a nevez, evit

hor zilvidiguez, d'e Dad eternel. Red eo c'hoas,
hervez ar c'honcil a Rheims, evit santifia m'ad ar
zul, assista en ofiç parres, er prôn hac en ins-
tructionou a ra ar pastor, mont d'ar gousperou,
ober œuvrou a drugarez ha pidi, pep-ini guella
ma ell : *diebus dominicis et festis, in suas paro-*
chias populus conveniat, et missæ, concioni et
vesperis intersit... Ret eo 1° clevet an oferen pen-
da-ben ha gant devotion; an dud a erru, dre ho
faut, goude an Aviel guenta, a gomet ur pec'hët-
bras; hac ar re a barlant pe a gousq epad an ofe-
ren, ha memes epad ul loden-vras eus an ofe-
ren, ne accomplissent quet an obligation o deus
d'he c'hlevet gant respet ha gant feiz. Rac-se, it
ato a bred d'an ilis: n'en em arretit er vered ne-
met evit pedi Doue, rac ar porchet hac ar vered,
nê dint quet plaçou da gauseal: nâ rit quet evel
certen tud pere a zo casi bepret ar re diveza o
c'herruout hac ar re guenta o vont quit: henvel
int ous ar green-fall pere a ia gant an avel. Pe-
c'hi a ra, eme ar c'honcil a Drant, ar re ne as-
sistent quet en oferen hed-ha-hed, hac ar pastor
a dle o repren publicamant. 2° Ret eo assista en
ofiç parres: ar c'honcil a Drant a verq deomp an
obligation-ma, pa lavar penos an escop a zo e ze-
ver ayertissa an dud da assista, pep-unan hervez
e possubl, en ofiç divin en e barres, da zul ha da
vouël berz : *moneat episcopus unumquemque te-*
neri parochiæ suæ interesse, ubi id commodè fieri
potest, diebus dominicis et majoribus festis. Ar
pastor a lavar an oferen-bred evit tud e barres,
just eo eta d'ar re-ma assista, muia ma ellont, en
oferen a leverer evitho, hac ar re nâ ellont quet
dont a dle pedi er guær, evit m'â vezo oll galonou

tud ar barres savet assamblez varzu Doue. Pec'h a rêr, hervez meur a goncil eus ar rouante-
 lez-ma, o chom hep ræson legitim ebet, teir sul-
 vez dions-tû, hep assista en ofiç parres. Gant aon
 d'en em drompla, en ur vatier quen important,
 pep-ini a dle rei mäd da anaout d'e bastor pe d'e
 goëssour evit pe ræson e ered gallout chom hep
 dont d'an ofiç d'e ilis parres. Evit en em iscusi,
 lod eus an dud a lavar e cavont re-hir an ofiç en
 o farres, ha lod-all e cavont re-hir an hent : d'ar
 re a gao re-hir an ofiç, e c'heller lavaret gant
 guirionez penos ne garont quet an Autrou Doue,
 abalamour n'en em blijont quet en e dy o clêvet e
 veuli hac o clêvet parlant anezan : digant ar re a
 gao re-hir an hent e c'houlensfen petra ne rôffent-
 hy quet evit yec'het o c'horf, evit gounit ur som
 considerabl ? Perac na rahent-hy quet ar pezh o deus
 græt hoc'zud-coz er feiz, hac ar pezh a ra c'hoas
 cals a re-all eus o c'hartier ? Offrit da Zoue ar
 boän hoc'h eus oc'h ober an hent hir ha diæz-se,
 evit ar pec'hejou hoc'h eus cometet var ar zizun
 nevezit bep sul, en ho parres ho resolutionou-
 mäd ha promessaou ho badiziant dirac an auter
 sacr var behini e vez offret evidoc'h quellies a vech
 ar victim a silvidiguez, ha dirac an dribunalou
 santel eus ar binigen e pere ez-oc'h bet quellies
 a vech reconciliet gant Doue. 3° Ret eo assista er
 prôn hac en instructionou a rer en ilis parres. An
 Ilis a ra un obligation absolu d'ho pastor d'hoc'h
 instrui, ha dre eno, hoc'h oblichive da glêvet at
 pezh a lavar deoc'h eus a berz Doue, pehini a stag
 dre garantez evidoc'h, graçou particulier ou e
 gomzou. Mar d'oc'h instruet-mäd hac e stad a
 c'hraç, comzou Doue, en ur vezur hoc'h ene,

ho rento c'hoas justoc'h ha santelloc'h : *qui justus est, justificetur adhuc, et qui sanctus est, sanctificetur adhuc* ; mar d'oc'h ignorant hac e stad a bec'het, ez-oc'h obliget d'en em instrui dindan boan a zaonation, ha da glevet gant respet an avizou-mâd a roer deoc'h evit gallout ho tenna eus a zindan esclavach an drouc-speret. Obliget oc'h da receo ar sacramanchou en deus instituet hor Zalver evidoc'h, ha da vale en hent a gundu d'e rouantelez ; mæs penos e recevot-hu mâd ho sacramanchou, ma na ouzoc'h quet anaout an dispositionou requis evit o receo ? penos e c'hal-lot-hu bale en hent a gundu d'ar barados, ma na ouzoc'h quet e anaout ? Piou-bennac e c'hallit beza, clevit eta gant respet ha gant attantion com-zou Doue, hac evel ar Verc'hes Vari, songit alies enno, ha dalc'hit ho down en ho calon : *Maria autem conservabat omnia verba hæc, conferens in corde suo...* 4° Assista a dleit ive er gousperou pere a zo evel sacrific ar pardaez, *sacrificium vespertinum*, hac evel an ofiç eus a anteramant hor Zalver pehini, diouz ar mintin, a zo en em im-molet evidoc'h var an auter. Guir eo penos ar gousperou ne diat quet gourc'hemennet deomp evel an oferen, dindan boan a bec'het marvel, mæs hor mam santel an Ilis hon ali meurbed da assista enno : pedennou ar re gaëra int, canet e commun : excellanta moyen evit apæzi coler Doue, ha tenna varnomp e c'hraçou ! Deiz ar zul a zo oll da Zoue : obliget omp eta da bedi er guær pe en ilis ; mæs o pedi en ilis, e sentomp eus an avis a ro deomp, hac e pedomp e commun e ty hor mæstr, ar pezh a rent hor peden cals agreaploc'h dezan pa eo guir e bromet en em gaout e-unan

etouez ar re en em assamblo da bedi en e hano : *ubi sunt duo vel tres congregati in nomine meo , ibi sum in medio eorum*. Evit an oferen vintin hac ar gousperou , e c'haller mont d'an ilis tosta , pa vez veritablament re-hir , pe re ziaez dont d'an ilis parres... Goude beza assistet-mâd en ofiçou divin , grit an oll œuvrou a drugarez a zo en ho callout ; mæs aroc pep-tra , examin-it-mâd ho coustianç ha guelit penos hoc'h eus tremenet ar sizun : ar zul a zo un deiz a repos , en em reposit eta , evit guelet e pe stad en em gavit dirac Doue : mar en em zantit coupabl eus a ur pec'het marvel bennac , grit pinigen ac'hanoc'h hoc'h-unan ha ne zaleit quet da vont d'en em reconcilia gant Doue dre ur goëssion-vâd : ispicial grit ho pos-subl evit en em zizober eus ar pec'hejou e pere hoc'h eus , siouas ! an accustomanç da cuëza... Grit ive scol d'an dud ignorant particulieramant da dud ho ty : bizitit ar re glân , consolit an dud affliget : grit an aluzen d'ar paour ha dre bræferanç d'ar beorien mezus... Permetet eo en em *recrei* da zul ; quemeret a ellit eta ur *recreation* honest hervez customou meulabl ho pro , mæs ar recreation-se ne dlê quet beza re-hir , abalamour d'an obligation hon deus da santifia an deiz consacret da Zoue dre hon œuvrou-mâd , hac ive dre'r beden.

II. Red eo pedi e pep amzer , a lavar deomp ar Speret Santel : *orate omni tempore* ; mæs ar zul a zo , ispicial , un deiz a oræson hac a beden , abalamour ma'z-eo , dreist an oll deziou-all , an deiz consacret da zervich Doue : an dud a ell as-sista en ofiçou divin , a dle eta pedi a greiz o c'ha-lon , assamblez gant ministret ar religion , ha gant

an dud fidel etouez pere en em gavont : ar re a-se obliget da vont d'an oferen vintin, pe memes da chom er guar, o veza clân, pe o caout ur ræson-all bennac legitim, a dle unissa o intantion gant intantion an Ilis, ha pedi, hervez o galloud en o farticulier o-unan, mæs ispicial epad an oferen-bred ; rac an oferen-ma a vez ato lavaret evit oll dud ar barres pere a vez neuse recommandet da Zoue gant ar belec : ho pezit sonch, ô va Doue, eus ho servicherien hac eus ho servicherezet : *Memento, Domine, famulorum, famularumque tuarum.* Epad ar sacrific divin-ma, Doue a scuill e venedictionou ar re abundanta var ar re a vea disposet-mâd, hac o goulén a greiz o c'halon. Mæs pe seurt graçou a recevo an dud-se pere a dremen an amzer santel eus an ofiçou divin o cousquet, o c'hoari, o cauzeal, o trouc-preseg, pe o cometi c'hoas pec'hejou brassoc'h en davarn pe un tu-bennac-all e goal gompagnunez ! allas, eleac'h militout ha receo benedictionou Doue, e vilitont hac e tennont varnezo, var o zud ha var o bro, e goler hac e vallos : *nohuit benedictionem et elongabitur ab eo !...* Tadou ha mamou, mistri ha mæstrezet, roit er poent-ma ive an exempl-vâd d'ho bugale ha d'ho toimestiquet ; pa viot bet en oferen-vintin, servit-clos dor ho ty e mare an oferen-bred hac e mare ar gousperou : livirit d'ar re a renq chom d'ho sicour da ober al labour necesser : deut eo poënt an oferen ; brema hor Zal-ver carantezus a zo o vont d'en em offr evidomp d'e Dad eternal dre zaouarn ar belec ; en em of-fromp hon-unan da Zoue : unissomp hor pedennou gant pedennou ar belec ha gant pedennou ar re a zo a veuli Doue en ilis : pedomp oll assam-

blez, pedomp an eil evit éguile, evit m'en devezo Doue truez ouzomp ha ma c'haccordo deomp ar graçou a bere hon deus ezom. Tremenit neuse amzer an oferen o pedi assamblez gant tud ho ty, pe oc'h ober ul lectur devot bennac hac o parlant eus a Zoue d'ho tud : ar memes tra a dleit da ober e mare ar gousperou. Mar cavit diæz pedi abalamour d'an drouç a ra, ha d'al labour a ro deoc'h ho bugale, da viana, desquit dezo ho fedennou, ha parlantit dezo eus a Zoue; livirit : deut eo, bugaligou, ar moment da bedi an ini en deus ho crôuet : sellit ous an êe, eno ema an Doue en deus roet deoc'h ar vuez ; an Doue en deus ho preñet gant ar pris eus e voad, hac en em offr evidoc'h er moment-ma var an auter : nñ ho car, bugaligou, mæs guel eo gancomp ho guelet o vervel eguet ho guelet oc'h offanci an Doue-se infinimant-mâd hac infinimant dñn da veza caret.

Cetu a ze ar guentel-gaër a roe mam ar Machabeonet ha mam Louis ix eus an hano, d'ho bugale pere a zo hirio sænt bras er barados : evel-se e tleit en em santifia hoc'h-unan evit gallout ive santifia ho bugale : *sanctifico me ipsum, ut sint et ipsi sanctificati in veritate...* Mar hoc'h eus holontez-vâd, an amzer ne vanco quet deoc'h : etouez ho labourou ar re izella memes en apparanc, ne tra n'hoc'h ampech da zewel ho calon varzu Doue; ar profet David a bede al loened hac an oll draou crouet da veuli Doue assamblez ganthan. Sant Giles, o consideri an tân a rêa er gueguin, a bede continuelamant an Autrou Doue d'er præservi eus a dân an ifern a behini tân ar bed-ma ne dê nemet ar squeud... Pa vezo ho tro da vont d'an oferen-bred, avertissit-mâd ho pugale hac ho

domestiquet da unissa ho fedennou gant ho re
 epad an ofiç : prometit dezo ho pezo sonch anezo
 en ilis en ho pedennou, ha livirit dezo pedi ive
 evidoc'h er guær : en distro eus an ofiç divin,
 parlantit dezo guella ma ellot, eus an instructio-
 nou ho pezo clewet, ha grit dezo ober deoc'h ar
 memes tra d'o zro.

*Ar zul a brofaner, ispicial, dre'n œuvrou ser-
 vil ha dre'n œuvrou a voal-exempl.*

I. An œuvrou servil so an œuvrou a rer mui
 dre ners ar c'horf eguet dre zicour ar speret, hac
 a rer e guel a recompans pe a c'hounideguez.
 Hantet int œuvrou servil, *opera servilia*, rac
 ma ez-int œuvrou ar zervicherien pe an dud a gon-
 dition izel. An Ilis, ha Doue e-unati, en e Scri-
 tur, a zifen ober da zul ar seurt œuvrou, hac ive
 da vouël berz : neuse pep labour a lezi erit da
 Zalver a enori ho pezit sonch, eme Zoue, da
 santifia an deiz a repos : na reot labour-ebet en
 deiz-ma, na c'hui, nac ho mab, nac ho merc'h,
 nac ho zervicherien, nac ho loened. Ar gourc'he-
 men-ma a oa a guer-bras obligation-ma oa difen-
 net pep seurt labour dindân boan a varo. Len a
 reomp en bemzevet chabistr eus a levr an *Nom-
 brou* penos, epad ma oa ar bobl a Israel en de-
 sert, e voue c'avet un den o testum un nebeud
 queuneud da sadorn : arretet e voue var an heur
 ha cacet da Voyses ha da Aaron pere a ordrenas
 en dihoal bete gouzout petra vije græt anezan.
 Doue o veza bet consultet a zisclerias e lacat d'ar
 maro, hac ober d'ar bobl, goude er beza cun-
 dlet d'anvez ar plac e pehini e voant *campet*,
 dont d'e laza a dolion mein. Rust e seblant al le-

zen-ma, mæs Doue en devoa en ordrenet, en amzer-se a rigol evit rei da entent e tifenne pep labour en deiz consacret d'e zervich... Guelit eta pe seurt micher hoc'h eus, ha pe seurt trafic a rit evit beva: Doue a zifen ouzoc'h en ober da zul ha da vouël-berz.

Cousgoude ez-eus occasionou pere a ell hoc'h excusi en ho labourou da zul ha da vouël: peder so anezo, eme sant Thomas: 1° an necessite, pehini, evel a leverer, ne oar anaout lezen-ebet: permetet eo eta certen labourou public absoluant necesser, evel sevel ur pont discaret gant an dour; laza un tân goal; præpari bouëd d'an dud ha d'al loened; beachi var vor ha var douar e cas a necessite; mont da glasq ur medicin, pe ive da glasq peadra da veva quentoc'h egued marvel gant an naon: evel-se hor Zalver a deu da zouten caus e zisquibien a-enep ar Yuzevien pere o zamalle da veza destumet pennou ed en ur dremen evit terri o naon, deiz ar sabat: n'hoc'h eus-hu quet a sonch, emezan, petra a cure David hac e arme, oc'h en em zantout poaniet gant an naon? Antren a rejont en templ ha dibri a rejont ar bara consacret da Zoue, petra-bennac ar bara-ma a oa evit ar veleyen hepquen... 2° Orni an ilisou, eguis ma'z-eo stigma an auteriou, præpari an ornamanchou, etc... 3° Utilite-vras an nessa; pa en em gao clân, pe en un danger-all bennac, evel a cure hor Zalver pa bareas ar paraltic a behini e parlant an Aviel... 4° An dispanç a ro ar superioret ecclesiastic, pa vez goal amzer, pe ive pa erru ur goal-eur public bennac.

Mæs ha permetet eo, goude beza clevet an oferen, d'an alvocaded pledi; d'an notered ober ac-

tou pe gontrajou ; d'ar vedicinet guelet o zud clân ;
 d'ar varc'hadourien derc'hel foar , guerza ha pre-
 na ; d'ar charetourien , charead ; d'ar velinerien ,
 mala ; d'an davarnourien rei da zibri ha da efa ;
 d'ar barvyer ober barvou ; d'ar chasseourien ha
 d'ar besqueterien , chasseal ha pesqueta ? An œu-
 vrou a rêr mui dre zicour ar speret eguet dre
 ners ar c'horf , hanvet œuvrou liberal , *opera li-
 beralia* , da lavaret eo , œuvrou din eus a dud
 libr , evel len , scrifa , instrui , preseg , studia ; hac
 an œuvrou commun , *opera communia* , da c'hou-
 zout eo , an œuvrou a zere ouz an darn-vuia , evel
 ma'z-eo , dibri , c'hoari , musical , a zo permetet
 da bep-unan , mæs o ober a dleer gant modera-
 tion , hac hervez intantion an Ilis pehini a zesq
 deomp penos ne zantifier quet ar zul o tremen
 amzer an oferen bepquen o pedi , nac o tremen
 memes an anter eus an deiz , evel na gontanter
 quet ur mæstr pa na labourer evithan nemet un
 heur peziou , na memes epad un anter devez pa
 c'houlen an devez labour pen-da-ben ; an ini a dle
 cant scoet , ne baë nemet an anter eus e zlê o rei
 anter-cant : evel-se ive , an ini ne dremen nemet
 an anter eus ar zul e servich an Autrou Doue ,
 ne ra nemet an anter eus e zêver. Evit santifia-
 mât ar zul , eo ret assista en ofiç pa eller , ha pa
 na eller quet , pedi er guær , ha tremen ræsona-
 blamant an amzer e servich Doue , evel ma tre-
 men un devezour e amzer e servich ar mæstr gant
 pehini ema var devez. Rac-se an alvocadet evel
 an dud-all , a ell studia ha rei avizou-mât da zul
 ha da vouël , aroc pe goude poënt an ofiç e pe-
 hini e tleont assista o-unan ; mæs ne dleont quet
 pledi gant aon d'en em zistrei o-unan , pe da zis-

trei ar re-all eus an ofiç divin , ha da vancout evel-se da santifia ar zul. An noteret ne dleont quet evit ar memes ræson , ober actou na contrajou da zul na da vouël berz. Ar vedecinet a ell guelet , ar re glân en danger a varo , ha non pas re-all... Ar c'honcil a Reims ha cals a goncilou-all a zifen ar foariou hac ar marc'hajou da zul ha da vouël , dindân boan da veza excumunuguet : *nundinæ publicæ et mercatus ne fiant diebus dominicis et festis , sub pænd excommunicationis* ; var ar mæz , e permeter guerza ha prena mercerez , da lavaret eo , marc'hadourez vian , abalamour na ell quet an dud en em bourvei a guemen-ma var ar sizun. Ar charetourien implijet gant ar gouarnamant , a ell chareat goude beza clevet an oferen , ha quemen-ma evit commodite an nessa hac evit an utilite public. Ar velinerien ne dleont mala da zul nemet dre necessite , abalamour d'an dourbian , pe da un ezom-all bennac , mæs heani a dleont e mare an ofiç , hervez o fossubl. An d'varnourien a ell rei da zibri ha da eva d'an estranjourien e pep amzer , rac supposi a dleomp charitablament o deus ezom , pa na velont quet mercou sclær eus o gourmandis : mæs rei da eva da dud ar barres e mare an oferen-bred pe ar gousperou , a zo evit an tavarnour hac an ini a ev , ur pec'het marvel ha memes ur c'haz reservet. Pec'hi a rer ive marvelamant o rei da eva da dud veo. Ar barver na dle quet ober barvou da zul na da vouël , mæs coupaploc'h eo cals pa ra al labour-ma e mare an ofiç. Permetet eo chasscal ha pesqueta evit en em recrei , aroc pe goude an ofiç ; mæs fall-eo chom re-hir , ha dangerous eo en ober aroc an oferen gant aon d'en em exposi da chom hep assista enni.

II. Profani a rer c'hoas ar zul dre'n œuvrou a voal-exempl; evel ma'z-eo, an dansou, ar c'hoariou, ar beachou dangerus... 1° An dud avaricius a brofan ar zul oc'h ober labourou difennet, ato e cavont un dra-bennac da ober: an dud libertin hac an dud gourmand er profan dre o libertinach hac o gourmandis. Sant Augustin a lavar penos an dansou a zo quer control da santification ar zul ma ve gvel ganthan guele un den o labourat en e barq, ur plac'h o neza he c'heiel, eguet o guele o tansal. Perac? abalamour al labour a zo ur mād permetet hac ordrenet memes en un amzer-all, eleac'h an dansou, ma ne dint quet un drouc anezo o-unan, a zo da viana ato un occasion a bec'het. An dansou, ar zongesonou, an desirou, ar c'homzou, ar sellou, ar gestou, pep-tra-oll a zo evit an drouc-speret, netra evit Doue. Obliget omp da offr pep-tra da Zoue, ha da ober pep-tra evit Doue: mæs penos offr an danç, nac ive dansal dre garantez evit Doue? An dansou da zul ha da vouël-berz a zo diouvech difennet, o veza ma zint ato un occasion a bec'het, hac o veza ma zint control da santification ar zul. Dansal da zul ha da vouël bers a zo ur c'haç reservet en escopti Querne. Ar c'honcil a Dour, da behini e tle oboissa ispicial ar brovinç a Vreiz, a zifen dansal da zul ha da vouël, hac a deu da excumunugui ar re a zançe e mare an oferen-bred, pe e mare ar gousperou. Cals eus a rouanez Franç o deus græt ar memes difen: penos eta e caver tud aheurtet avoalc'h evit disprisout quellies a lezen? O c'hundu hac o exempl a zo mercou sclær eus a fallagriez o c'halon... 2° Ar c'hoariou etre goazet ha merc'het a zo c'hoas dangerussoc'h evit

an dansou, ha quen impossubl eo beza chast hac en em blijout er seurt scanvadurezou, evel ma'z-eo bale var glaou beo hep lesqui plantou an treid : an dud a zonch hac a gred autramant, n'o deus mui a feiz : *naufra gaverunt circa fidem*. Etouez ar c'hoariou fall a rêr da zul, e conter ive gant ræson ar c'hoari-mellad : oc'h e ober, en em laqueer en danger d'en em vlessa, da gaout casoni an eil ouz eguile, hac e cuëzer dindân an excumunuguen. Cals-all a dud a dremen o amzer da zul, en davarn o c'hoari cartou hac oc'h eva ; an dud miserabl-ma a bec'h e meur a faëçon : rehîr e chomont da c'hoari, re+vræs c'hoariou a reont ha re e c'hevont. C'hoari da zul ouspen di+veur dious-tu, petra-bennac ne dêquet e mare an ofiç a zo fall : en em exposi da goll ouspen ar peza eller da c'hounit en un devez, a zo ive un drouc-bras, mæs Doue hepquen a oar peguer criminal eo ar re a dremen ul loden+vræs eus ar sul o c'hoari hac oc'h eva dreist+voder, memes epad an ofiç divin ! allas, ar re o deus ar goal ac+customanç+ma, a vezo diaëz-bras dezo en em gorrigea, ha ma n'en em gorrigeont quet, ne antreint biquen e rouantelez Doue : rac-se an abostol ne barlant anezo nemet en ur voëla, o veza ma zint adversourien da groas Jesus-Christ : *flens dico inimicos crucis Christi...* 3° Ar bea+chou, ar pelerinachou, pe rederez ar pardonion a zo ive, lies a vech, occasionou da brofani ar suliou hac ar gouëliou santel : un devez pardon a oa guechal un devez caer e pehini ar guir bænitantet a receve ar remission eus o fec'hejou ha cals a induljançou : mont a rent eleac'h ma vize pardon, gant guir santimanchou a feiz : en ur

vont gant an hent, o fen disolo, ne heanent da bedi pe da gána meulodiou an Autrou Doue : ar memes tra a rêt guechal en ur vont d'an ofiç parres, hac ar memes tra a alfet da ober c'hoas : mæs allas, penos en em renter hirio er pardonniou hac en ofiçou divin ? Rederien ha rederezet ar pardonniou ne veachont peur-liessa nemet dre gurioste, da lavaret eo, evit guele ha beza guele : an dud fidel a vez scandalizet o clevet o c'homzou bavard, ho c'hanaouennou-fall, hac o velet o goal-gomportamant ; evel-se, elcac'h tenna varnezo ha var o bro benedictionou Doue, ne denont varnezo o-unan ha varnomp-oll, nemet e goler hac e valediction : mancout a reont d'an ofiç ha profani a reont e mil sâçon ar zul a behini e reont un devez a vil fec'het. Allas, hon-unan, mar queromp examina piz hor buez, e velfomp penos hor pec'hejou brassa a zo bet, marteze, cometet da zul ha da vouël, circonstanç cousgoude pehini o rent grevussoc'h abalamour d'an obligation a ra Doue deomp da santifia ar suliou hac ar gouëliou berz. An deiziou-ma a zo deiziou a c'hraç hac a bardon, oc'h o frosani, en em rentomp indîn eus ar graçon hac eus ar pardon a bropos Doue deomp. An sul-so un deiz a alusen choaset gant Doue evit accordi d'e vugale o ezmou, mæs evit o obteni e renquer o goulén ha senti, ha cals ac'hanomp ne bedont quet en deiziou-ma, ha ne c'houlennont netra ; amzer ar zul a zo un amzer brezius evel amzer an eost, hac un datn-vras a dremen an amzer-ma hep ober netra pe oc'h ober goal œuvrou... Goulennomp pardon eus hor pec'hejou tremenet, ha laqueomp evez-mâd da brofani ar suliou pe ar

goueliou bers en amzer da zont : en em reposont en deiziou-ma evit gueleit e pe stad en em gavomp dirac Doue hac evit goulén ar sicourou a bere hon deus ezom!!!

PEVARE GOURC'HEMEN.

Honora patrem tuum et matrem tuam , ut sis longævus super terram.

Enorit ho tad hac ho mam , evit ma o pezo ur vuez hir.

I. ENORI unan-bennac hervez ar c'honcil a Drant , a zo caout istim evithan ha quemeret e interest e pep tra. An enor - ma a zupos ar garantez , ar respet , an oboissanç hac an asistanç ; rac-se eo gant cals a ræson en deus ar Spere-Santel en em zervichet etus ar guer *enorit* , ha non pas *carit* na *dougit* , petra-bennac ma tleomp caret ha douja hor c'hærent. En effet , caret a el-ler hep enori , ha douja hep caret , mæs an ini a enor e guirionez unan-bennac , en deus er memes amzer evithan doujanç ha carantez... 2° *Ho tad hac ho mam* : ar guer tad , hervez ar memes concil , a sinifi , er gourc'hemen-ma , non pas hep-quen an ini en deus roet deomp ar vuez , mæs e general ar re a zo huelloc'h evidomp dre o c'harg , o c'hondition hac o oad : va c'honsiderit , eme an abostol , evel ho tad , me pehini am eus hoc'h angeandret da Jesus-Christ dre'n Aviel. Evel-se ar bastoret , hac e general an dud a ilis a receo diganeomp an hano a dad : *va zad , roit d'in ho benediction*. Ar rouanez hac ar re a oa e pen ar gouarnamant , a c'halvet ive guechal dre'n hano a dad ; soudardet Naaman a roe dezan an hanoma. Ar vistri hac an dud ancien a c'halver c'hoas

dre'n hano a dad; rac-se ar gourc'hemen-ma ne gompren quet hepquen deveriou ar vugale e quèver o zad hac o mam, mæs e general deveriou an inferioret e quèver o superioret, ha deveriou ar superioret en andret o inferioret... 3° *Evit ma o devezo ur vuez hir* : sant Thomas a ro deomp ar ræson a guemen-ma : just eo, emezan, e ve lezet pell gueneomp ar pezh evit pehini e tleomp caout cals a obligation, hoguen ar vuez eo hon deus recevet digant hon tadou hac hor mamou, ha mar o respetomp abalamour d'an obligation hon deus dezo, an Autrou Doue a lezo pell gueneomp ar vuez hon deus recevet digantho.

Ar gourc'hemen-ma eo ar c'henta eus en eil dablen : var an dablen guenta e oa scrifet an tri gourc'hemen quenta, da lavaret eo, an enor, ar garantez hac a respet a dleomp da Zoue, ha var an eil daulen, an enor, ar garantez hac ar respet a dleomp da dad ha da vam, hac e general d'hon oll superioret, quen ecclesiastic quen civil... Parlant a raimp da guenta eus a zeveuriou ar vugale en andret o zadou hac o mamou, hac eus a zeveuriou an tadou hac ar mamou en andret o bugale : d'an eil eus a zeveuriou ar zervicherien en andret o mistri, hac eus a zeveuriou ar vistri en andret o zervicherien : d'an drede, eus a zeveuriou ar priedjou, an eil en andret eguile : d'ar bevare eus ar zeveuriou ar bobl en andret ar re er gouarn, hac eus a zeveuriou ar re-ma en andret ar bobl : ac'hano pevar articl.

QUENTA ARTICL.

Deveriou ar bugale en andret o zadou hac o mamou, ha deveriou an tadou hac ar mamou en andret o bugale.

Ar vugale a dle enori o zad hac o mam, o respeti, senti outho hac o asista.

I. O enori : peder ræson hon oblig da guemen-ma. 1° Lezen an natur scrivet e calon pep-unan ac'hanomp en ordren deomp : angeandret ma zomp gantho eus o substanç, panaved ho ne oamp netra. *Dihoallit*, eme ar Speret Santel, *da an-counac'haat ar boan en deus bet ho mam oc'h ho lacat var an douar, hac ar zourci en deus quemeret ho tad d'ho tic'horren*. Ar bayanet o deus anavezet an obligation-ma : Seneq ne oa quen, hac a lavar penos ne dê bet biscoas dizent oc'h e dud. An anevaled memes o deus ur certen anoudeguez eus al lezen-ma, ha dre o instinc a deu d'he miret. Ar cigogn, petra-bennac ne dê nemet ul labous dister, a c'holo e vam gant e bleun hac e fastur e-unan, eme an naturalisdet. Un niver-bras a loened a zisque ar memes tenerediguez en andret ar re digant pere o deus recevet ar vuez. 2° Doue en deus græt deomp ur gourc'hemen expres da enori hon tad hac hor mam : *honora patrem tuum et matrem tuam*. Tertulien a c'halv ar gourc'hemen-ma an eil religion goude Doue : *secunda à Deo religio* ; da lavaret eo, obligeta ma zomp eo da enori hor c'hærent goude Doue. 3° Ar promessaou caër a ra deomp ar Speret Santel, a dlefe beza avoalc'h evit hon douguen da enori hon tadou hac hor mamou ;
lavaret

lavaret a ra : *an ini a enor e dad hac e vam a zo
 henvel ous an ini a zestum un tenzor ; clevet e ve-
 zo eus e bedennou en deiz-ma pedo : hir hac eü-
 rus e vezo buez ar re a enor o zad hac o mam...*
 Guelet a rër, evit, guir, bugale-vâd avoalc'h o
 vervel a bred, mæs Doue ne c'haly anezo davin-
 than, nemet evit ar guella, rac-aoun oc'h, o lezel
 hirroc'h var an douar, na deufe corruption ar
 bed da zouilla o c'halonou. Mar gueler eta bu-
 gale o vont a vianic gant Doue, ez-eus ive cals
 pere a varv e punishment d'an nebeud a respet a
 zougont evit o zadou hac o mamou. Sant Bernar-
 din a raport deomp penos un den yaouanq eus e
 amzer, guinidic eus a Valanç, e rouantelez
 Spagn, goude beza græt cals a boan d'e dad ha
 d'e vam dre e zizoboissanç, en em daulas da
 laërez ; crouguet e voue d'an oad a trivec'h vloas,
 hac e vleo a deuas da venna quement oc'h ar po-
 tanç, ma seblante caout dec vloas ha pevar-
 ugent. An escop eus ar guær a Valanç a bedas
 Doue da rei dezan ur sclerigen-bennac var gue-
 men-ma, hac a anavezas e vije deut an den
 yaouanq d'an oad-bras-se, ma en devize douguet
 ar respet a dleie d'e dad ha d'e vam. 4° Ar
 gourdrouzou a ra ive Doue d'ar vugale dizemt ha
 direspet, a dlefe hon lacat da grêna : *benedic-
 tion an tad hac ar vam*, eme ar Speret Santel,
*a grea ty ar vugale, mæs o mallos en discar be-
 tec ar fin fond.* Cam, mab da Noë, a reas goab
 eus e dad en ur certen occasion, ha Noë a roas e
 vallos d'e vab ha d'e oll lignez, dre façon bugale
 Cam a deuas da veza malurus evel o zad, hac es-
 clavet da Sem ha da Japhet, daou vab-all Noë.
 Mar hoc'h eus, eme ar Scritur, ur mab dizemt

pehini ne ra van-ebet evit beza avertisset, cacit-
 ên dirac ar varnourien pere er c'hondaono da ve-
 za lazet a doliou mein, evit lemel evel-se ar goal-
 exempl eus a douez an dud ha rei squer-vâd d'an
 oll. Absalon, mab da Zavid, a chomas crouguet
 ous a ur vezen a zivar-bouez e vleo, ha Joab e la-
 zas er stad-se, abalamour ma ouïe penos e oa en
 em revoltet a-enep e dad. Rac-se al lezén natu-
 rel, ar gourc'hemen, ar promessaou, ar gour-
 drouzou a ra Doue deomp, a ro sclær da anaout
 an obligation hon deus da enori hon tadou hac
 hor mamou : en enor-ma, ez-eo comprenet, evel
 en o zourcen, ar garantez, ar respet, an obois-
 sanç hac an asistanç a dleomp ive dezo.

II. Obliget omp d'o c'haret : ar garantez a zo
 æssoc'h da gompren evit da esplica : roit d'in,
 eme sant Augustin, un den pehini a gar, hac e
 compreno ar pez a lavaran : *da amantem et sentit
 quod dico*. Ur c'hrouadur e gar e dud, mar en
 em blich en o c'hompagnunez, mar sonch enno
 alies, mar guemer e pep-tra o avis, mar sent ou-
 tho gant joa ha mar parlant-mâd anezo. 1° An
 natur a lavar deomp : carit ho tad hac ho mam,
 rac dezo e tleit ar vuez : honnez eo ar guentel a ro
 deomp ar bleizi, an tigret hac an anevaled ar re
 gruella. Ha possubl eo ne garfemp quet ar re eus
 a bere ar goad a red en hor goazied, hac a bere
 ez-omp ar c'hiq hac ar substanç ! 2° Doue a lavar
 deomp : caret a reot ho nessa evel d'hoc'h hoc'h-
 unan : hoguen hon tud nessa eo hon tadou hac
 hor mamou ; Doue e-unan a ra deomp eta un
 obligation absolu d'o c'haret evel d'o enori. 3°
 An anoudeguez-vâd a dleomp d'hon tadou ha
 d'hor mamou a gresq c'hoas an obligation-ma. O

va mab, eme sant Ambroas, petra ne dleit-hu
 quet d'ar vam he deus roet deoc'h ar vuez? Son-
 git er boan he deus bet oc'h ho touguen, oc'h ho
 quenel hac oc'h ho mezur! nac a ambaras! nac
 a zourci! nac a ner'h! Considerit, eme ar me-
 mes doctor, an tad paour-se, ha guëlit pegue-
 ment e labour! distrempa a ra an douar gant ar
 c'huësen eus e dall! en em exposi a ra d'ar rusta
 amzer, en em gonsumi a ra dre garantez evi-
 doc'h, evit ho sicour en amzer brësant, hac evit
 lezel un dra-bennac gueneoc'h var e lerc'h! ha
 possubl eo refusac'h dezan ho carantez!

III. Ar memes obligation hon deus d'o respeti :
 respetit, eme Zoue, ho tadou hac ho mamou,
 dre hoc'h oberou, dre ho comzou ha dre bep
 seurt patiantet, evit ma roint o benediction
 deoc'h ha ma chomo gueneoc'h betec fin ho puez :
 servichit anezo evel ho mistri, p'o devezo ezom
 ac'hanoc'h... Mar dint paour, oaget, simpl pe a
 voal humor, e renquer dihoal d'o disprisout : pe
 seurt default-bennac o deus e tleomp caout memor
 penos ez-int ato hon tadou hac hor mamou. Se-
 laouomp ar guentel gaër a ro ar Speret Santel d'an
 oll vugale : *va mab, emezan, soulagit ho tad en e*
gozni ha grit e joa hed e vuez : n'en disprisit quet
evidoc'h da veza galloudussoc'h evithan... Consi-
 deromp c'hoas ar pezh a lavar deomp ar Scritur
 ens a Joseph : ar patriarch santel-ma o veza deut
 da veza mæstr eus an Ægypt hac ar c'henta gou-
 de ar roue, o c'houzout e oa erru Jacob e dad
 d'e gaout, en em hastas da vont d'e ziguemeret,
 hac o veza er gueleit o tostaat, e tisqueennas pront
 divar e gar evit mont d'e vriata gant cals a joa
 hac a respet; rac, petra-bennac ne oa an den

coz-ma, nemet ur pastor-denyed, ha ma oa uset ha torret gant ar gozni, e vab en recevas evel pa vize bet ur prinç; ha goude beza quemeret sourci mād anezan epad e yec'het hac e glēnvet diveza, e réas caç e gorf, goude e varo, da zouar Cana, evel m'en devoa desiret, ha gant ar memes pomp hac ar memes enor evel pa vije bet unan eus a brincet an Ægypt. Guelit brema a c'hui a heuill an exempl-ma hervez ho stad hac ho c'hondition. Allas, en amzer drist e pehini e vevomp e veler, siouas! cals a vugale o ræsoni oc'h o zud en o bisach, o tizenti outho, o tisprisout o avizou hac o rebech dezo o simpladurez, o nebeud a speret hac o c'hozni... Quemen-se a zo guir, eme c'hui, mæs va zad ha va mam ne reont netra a guement a alfe va lacaat d'o c'haret ha d'o respeti: ne roont repos-ebet d'in: ne velan enno na furnez, na doujanç Doue, penos eta e c'halsen-me caret ha respeti tud pere ne vilitont nemet cassoni ha disprijanç? Ha pa na ve quen mād enno nemet an henvelidiguez o deus oc'h Doue, dre'r galite a dad hac a vam, e tleit o c'haret hac o respeti: considerit en o fersonach hor Zalver Jesus-Christ pehini a vilit, hep douetanç, ho carantez hac ho respet. Sul nebeutoc'h a ræson hoc'h eus d'o respeti, sul-vrassoc'h ez-eo ho feiz, oc'h en ober, ha sul-vui a vilit ho bezo. Ne deus souez-ebet, pa deu ur c'hrouadur da garet, da respeti ha da enori un tad pehini a vël istimet gant an oll abalamour d'e furnez ha d'e vertus, ar ræson hepquen hon doug d'en em zoumeti da ur seurt tad, mæs pa respeter un tad hac ur vam e pere e veler mui a zroug eguet a vâd, mui a ræson d'o c'hassaât eguet d'o c'haret, neuse e tisquezer eo evit Doue

e labourer. Mar cavit hoc'h eus brema cals da souffr gantho, songit o deus bet mui da souffr gueneoc'h, hac enorit-o, da viana abalamour da Zoue.

IV. Obliget oc'h c'hoas da oboissa dezo e petra, hervez Doue: *Bugale*, eme an abostol, *oboissit d'ho tadou ha d'ho mamou, e quement a so hervez Doue, rac an dra-ze a so just*. Ar Scritur a lavar: *e quement-so hervez Doue*, rac ma c'hordrenfent un dra-bennac control da leze Doue, e tlefac'h lavaret evel sant Per d'ar Yuzevien pere a zifenne outhan breseg Jesus-Christ: *guelloc'h eo oboissa da Zoue eguet d'an dud*. Ne dê quet avoalc'h c'hoas senti outho, ret eo ive senti prontamant ha gant joa, ha non pas o yurmuli na dre gontagn: *hilarem datorem diligit Deus*. Oboissit dezo evel da Jesus-Christ, ha respetit enno ar galloud o deus recevet da gommandi deoc'h, hac e vezo hoc'h oboissanc recompanset caër en êe. Mæs, allas! pa lavar o zud da zerten bugale mont dû-mape dû-hont, ober an dra-mape an dra-hont, e respontont alies: it hoc'h-unan: grit hoc'h-unan, mar quirit. Goab, a reont ive eus ho zud pa recommandont dezo lavaret o fedennou diouz ar mintin ha diouz an nos; mont abred d'an ofiçou; tostaat alies oc'h o sacramanchou; lacat evez d'en em gaout e certen compaignunezou, en dansou hac e certen assambleou-all difennet. Mæs petra erru gant ar seurt bugale disant, ha direspet? Coler Doue a zisquen varnez, n'o deus alies bonor-ebet, ha peurvuia e reont goal-fin.

V. Assista a dleomp ive bon tadou hac hor mamou en o oll-ezomou, quen spirituel quen

temporel. 1° En o ezomou spirituel : ur c'hrouadur-mâd na dlê quet beza lezirec da zicour e dud d'en em zavetei : bemdez e tlê pedi Doue evitho : pa vezont clân e tlê ispicial , o sicour da lacat urz-vâd en o c'houstianç , o alia da ober o zestamant ha da receo o sacramanchou. Mar guel ezint suget da ur pec'het public bennac , ne espergno netra evit o distrei eus ar goal stad-se, hac evit o lacat var hent o silvidiguez. Pedi, yun, ober a rai un alusen bennac en intantion-se ha recommandi a rai anezo da bedennou an dud a zoujanç Doue, hac evel na ell quet alies ur goal-dad, nac ur goal-vam anduri an ini eus o bugale a zo devot ha vertuzus, ez-eo ret d'an seurt bugale souffr pep-tra gant o zad ha gant o mam, evit gallout o gounit da Zoue dre o fatiantet hac o œuvroumâd. Cals a vugale-vâd a deu evel-se a ben da gontvertissa o zud ; mæs ive cals-all o lez da vervel evel m'o deus bevet, da lavaret eo, er stad horrubl a zaonation eternal. Rê e caront o zud , a leveront, evit gallout coms dezo eus ar maro : ô carantez cruel ! ô spount-væn ! guelet a reont o zad hac ho mam er stad trist eus ar pec'het , ha var ar poent da vervel ennan ha ne gredont quet ober ur gamed nac asten o dorn evit o sicour ! ne barlantont quet dezo eus a Zoue : ne zisque-zont quet dezo ar groas : chom a reont hep mont da glasq ar belec : erruout a ra ar maro hac an æternite a dourmant ! ô peguen coupabl ne dê quet ar seurt bugale ! Truez hoc'h eus o velet poan un aneval ; ho pezit eta ive truez ous ho tud nesa , o velet gant daoulagad ar feiz an tourmanchou cruel hac eternal , e pere e ma int var ar poent da gueza ! Sicourit anezo , en hano Doue ,

en o ezomou spirituel, accomplissit-mâd ho bonteziou diveza, ha pedit Doue evitho goude o maro. Va bugale, a lavar deoc'h an tad-mâd, ar vam dener-se, eus a greiz tourmanchoù ar purcator, ho pezit truez ouzomp ! hon dillad eo a c'holo ac'hanoc'h, hac en douarou hon deus lezet gueneoc'h e cavit peadra da veva en hoc'h-æz; abalamour d'ar garantez re-vras hon deus bet evidoc'h, eo ez-omp dalc'het ama gant an dorn eus a justiç an Autrou Doue; ho pezit eta truez ouzomp !... 2° Ar c'hrouadur pehini a gar e guirionez e dad hac e vam, a dlê ive pourvei d'ho ezomou temporel, en hevelep-fæçon ne vanco netra dezo mar gall: tenna a dlê, mar dê necesser, an tam eus e c'hinou evit e rei d'e dad ha d'e vam. Mæs mar dê ur c'hrim da ur c'hrouadur mancont da vaga e dud, petra da lavaret eus ar re o c'huita hac o dilez en amzer-ma o deus muia ezom anezo! petra da zongéal eus ar re a zispign quemment a c'houneont, er c'hoariou, en tavarniou hac e cals a zizurzou-all, hep en em lacat e poan da zourcial eus o zud? O Doue, petra da gredi eus ar re o laër hac a lam digantho ar pezh a so necesser dezo evit beva? Sant Augustin a respont ez-int muntrerien: *non pavisti? occidisti*. Cometi a reont ur c'hrim brassoc'h eguet ini al laëron, pere a laz an dremenidi evit caout o arc'hant, rac lemel a reont o buez digant ar re o deus roet dezo o ini. Pebes crim! evit ampech ar seurt disurz, ar Speret Santel a ro deomp an avis-ma: ne roit quet d'ho mab a c'halloud varnoc'h epad ho buez, ha ne roit quet dezan ho tanvez, gant aon n'ho bequeuz, ha ne veac'h obliget da c'houlén outhan peadra da veva: mæs pa viot e fin ho buez, ran-

nit ho tanvez etre ho pugale... Ar memes deveriou, da lavaret eo, carantez, respet, oboissanç hac assistanç a dle ar vugale d'ho zadou ha d'ho mamou caër : ar c'hontrol cousgoude a veler alies, dibot eo ar verc'h caër, pehini en em c'hra gant he mam gaër !

*Deveriou an tadou hac ar mamou en andret
o bugale.*

Educate illos in disciplina et correptione Domini.
Savit ho bugale santelamant hac e doujanç Doue.

GOUDE beza parlantet eus a zeveriou ar vugale en andret o zadou hac o mamou, guelomp ive deveriou an tadou hac ar mamou en andret o bugale. Pevar-so anezo : ar vagadurez, an instruction, an exempl-vâd hac ar correction.

I. Obliget oc'h, tadou ha mamou, da vaga ho pugale, da viana betec an oad ma c'hallont o-unan gounit peadra d'en em vaga ha d'en em visca. An obligation-ma a zo fontet var an natur ha skrivet e calon pep-unan ac'hanomp ha dre-eno prouet en ur façon sclær avoalc'h : *o derc'hel a dleit betec an oad ma c'hallont gounit peadra d'en em vaga ha d'en em visca* ; rac ne dleit quet o c'haç eus ho ty en despet dezo, hep ur motif bras-bennac ha legitim... Mamou christen, bezit ur sourci-vras eus ho bugale, non pas hepquen adalec ma zint ganet, mæs adalec ar moment-ma ho zantit crouet ennoc'h gant Doue : e brassa danger ma c'hallit beza eo neuse, rac ma touguir daou-ene en ho creiz, hoc'h ene hoc'h-unan hac ini ho crouadur pehini a so c'hoas memes dindan esclavach an drouc-speret dre'r pec'het originel a behini eo coupabl : brassa malheur a ell erruout

gueneoc'h eo e goll, aroc m'en devezo recevet ar vadiziant, guelel a raffe an isern aroc beza guelel an deiz. En hano Doue, liquit evez eta ous al lamou, ous ar goler, ous ar goal-veïou hac ous a guement a ell noazout deoc'h er stad e pehini en em gavit. Tostait alies ous ho sacramanchou evit gallout evel-se en em santifia hoc'h-unan ha santifia, en ur fañon-bennac, ar frouez a zouguil. Goude beza ganet ho crouadur, er maguit hoc'h-unan, mar de possubl deoc'h: mam sant Louis ne hermetas jamæs da c'hreg-ebet rei eus he lez d'he mab-bian: ne laquit quet ho crouadur da gousquet gueneoc'h aroc m'en devezo deiz ha bloas; a bed ar vam ne vezint biquen diremors o veza cavet o bugale maro en o c'hichen pa zihunent. Mæs pa na errufe quet gueneoc'h ar goak-eur incomprenabl-ma, ez-oc'h coupabl a bec'het quellies guech ma en em exposit dre o faut, oc'h o lacat hepquen dindan an dillad da gousquet, ur c'haz reservet eo en escopti-ma hac e cals a escoptiou-all. Pa vezint deut d'an oad a bemp bloas, n'o laquit mui gueneoc'h er memes guële, nac ar hotret assemblez gant ar merc'het, goude an oad-se; an Ilis en difen ouzoc'h: maguit-o er guel a Zoue, hervez ho stad hac ho c'hondition: desquit dezo a vianic prononç an hano a Zoue hac an hano a Jesus; livirit dezo gant mam ar Machabeonet penos eo digant Doue o deus recevet ar vuez, ha penos e tleont sevel alies o daoulagad varzu an êe e peleac'h e ra e zemeurapç: laquit en o c'halonou ur garantez santel evit Doue, hac ur spount-bras da zisplijout-desan dre'r pec'het pehini eo ar guir drouc: en ur rei dezo da anaout peguen tener oc'h en o andret,

roit ive dezo da gompren penos e ve guel guet neoc'h o guélet o vervel eguet o cometi ur pec'het marvel hepquen. Desquit dezo abred o fedennou hac ar mysteriou principala eus ar feiz : aroc an oad a seiz vloas , accustumit anezo da vont d'an ofiçou divin , d'ar c'hatekismou ha da goës.

II. Evel a velit , ne dê quet avoalc'h deoc'h maga ho bugale , ret e deoc'h c'hoas o instrui endra ma zint yaouanq : ar vugale a zo neuse evel coar-tôm da behini e c'heller rei ar furn a garrer ; evel ur pec mæzer a behini e c'haller ober a bep seurt dillad : evel un tam coat pe vên var behini e c'heller merca a bep seurt traou : evel ul mellezour pehini a reprasant an objedou a laquer dirazan : evel an ecleo pehini a respont ar pez a leverer : evel ur blanten yaouanq pehini a laqueer da guemeret ar pleg a garer. Mæs , allas ! caout a rer , siouas , cals a dadou hac a vamou pere en em gompport e quêver o bugale evel ma en em gompport a vechou e quêver o re-vunud un darn eus ar brini : al laboucet dister-ma , evel ma ve diglocet o re-vian , a deu d'o c'huitaat ha d'o dilezel , marteze abalamour n'o deus quet ar memes liou gantho : caer o deus crial , mervel a rafent gant an naon , pa na ve ma teu ar brovidanq d'o mezur dre'r gliz a laca da guêza en amzer-se , hervez testeni ar profet David : *qui dat jumentis escam ipsorum et pullis corvorum invocantibus eum* ; evel-se an tadou hac ar mamou fall a bere e parlantomp , a chom hep caout an disterra zourci eus o bugale. Ar re binvidic evit en em zizober anezo , en em hast d'o lacaat etre daouarn domestiquet pe maguerzet da bere e roont un dra-bennac evit o dihoal hac o maga : ar re baour ,

o lez da grial queit a ma queront , betec memes noazont d'o yec'het hac o lezel en danger d'en em vlessa gant un dra-bennac ha da zont evel-se dic'halloud da glasq na da c'hounit o bara. N'o deus quet a amzer a leveront , da c'houzout eo , ne garont quet ar vugaligou-ma pere a zo cous-goude ælez an douar. Er c'hontrol, beza ez-eus ive cals a dadou hac a vamou pere a zo en ur façon-bennac henvel ous ar marmous : al loen-vil-ma a deu da vriata quer-stard e re-vian , quen a deu evel-se alies d'o mouga ; er memes tra , caout a rêr, re stang, siouas , tadou ha mamou pere o deus evit o bugale ur garantez disordren : oll dud an ty a renco beza en o zervich : ne vezint jamæs reprenet gant aon da zisplijout dezo : lezet e vezint da veva en o rôl : ne vezo parlantet dezo nemet eus a bep seurt c'hoariou hac eus a bep seurt plijaduresou : ar-vam a ficho abred he c'hrouadur hac e sacrificio evel-se dre avanç, non pas da Zoue , evel pa falveas guechal da Abraham immoli Isaac , e vab unic , mæs da zrouc-speret ar vanite hac an ourgouill : *immolaverunt diis et non Deo*. Pe seurt instruction a ell ar seurt tud da rei d'o bugale ? o mezur a reont ; naturel e dezo ; an anevaled ne reont quet nebeutoc'h , ne reont e quemen-se nemet ar pezh a ra ar bleizi hac an tigret er c'hoajou... O desqui a reont da veva : an ægl ive a zesq e laboucet da nigeal , hac ar yar a zesq he re-vunud da voëta ; mæs , tadou ha mamou , obliget oc'h c'hoas da instrui ho bugale eus o oll deveriou e quêver Doue , e quêver o nessa hac en o andret o-unan. Desquit eta dezo ar façon da bidi , da ober pep-tra evit Doue , da enori e hano santel dre un descadurez chris-

ten hac ur vuez reglet-mâd, ha da santifia dre'r beden hac an œuvrou a drugarez an deizioù consactet d'e zervich. Roit dezo da gompren penos ez-omp bugale d'ar memes tad, pehini eo Doue, hor c'hrouer hac hor mæstr souveren; memproù eus ar memes corf, a behini Jesus-Christ, hor redemptor benniguet, a zo ar pen; tud peré a vale varzu ar memes bro pehini eo an êe e pe-leac'h e tleomp rên assamblez epad an oll eternité: hoguen, bugale ar memes tad a dle en em garet; memproù ar memes corf a dle en em zicour, beac'hourien peré a ra hent assamblez a dle beva e peoc'h hac en union. Espliquit-mâd dezo penos e tleomp, evel hor Zalver Jesus, beza douc hac humbl a galon; beza evelthan, pur, chast, ha resolvét e pep-tra da volontez an Autrou Doue. Parlanit dezo eus an obligation o deus da zével o c'halon alies varzu Doue ha d'er c'haret dreist pep-tra hac e pep amzer, couls er c'hlenved evel er yec'hed, en adversite evel er brospérité: instruit-o var an obligation o deus da gonsulti an Autrou Doue e quement a songeont, a leveront hac a reont, mæs ispecial pa vezont var ar poënt da antren en ur stad a vuez. Ar vocation a zeu digant Doue pehini a lavar deomp en e Scriptur penos ez-eo an ôr dre behini e tleomp antren: *ego sum ostium*; lezit eta ho pugale da antren er stad da behini ez-int galvet, roit dezo ho c'havis hervez Doue; quelennit anezo; pedit evitho; adressit-o da ur c'hoessour-mâd, da dud fur hac a zoujanç Doue, mæs na rit netra en tû-all. Mar fell dezo dimizi en despét deoc'h e c'hallit o ampech ma n'o deus quet an oad requis ha merquet el lezennou; mæs anez ur motif bras-

bennac ha legitim, n'en em zervichit quet eus an autorite a ro deoc'h al lezen gant aon da gaout queuz pe goal-vuez goude.

III. Mar dezirit beza enoret ha respetet gant ho pügale, n'en em gontantit quet d'o maga ha d'o instrui, roit ive dezo an exempl-vâd. An hent d'ar barados a zo hir ha diæz dre ar c'homzou, mæs ber hac æz eo dre'n exempl-vâd. Ar memes quentel a roas guechal sant Jerom da un itron a galite pehini a scribe dezan evit goulen e pe fæçon instrui-mâd ur verc'h he devoa. Mar fell deoc'h, eme ar sant, e cundufe ho merc'h ur vuez santel, na rit netra dirazi, na c'hui nac ho pried, na alfe e-unan da ober en honestis. Ar bayanet memes a gomprensê mâd ar virionez-ma, Juvenal ne oa quen, hac a lavare : ur respet-bras a dleer d'ar vugaligou ; mar fell deoc'h ober un drafall bennac, n'er grit quet e præsanç ur c'hrouadur. Rac-se, mar fell deoc'h e ve devot ho bugale, bezit devot hoc'h-unan : æoun hoc'h eus na doufent Doue ? n'er grit quet en o fræsanç : requeti a rit e tostaent ons o sacramanchou ? Tostait hoc'h-unan : e vent douç, patient, guirion, charitabl en andret an nessa ? bezit humbl hoc'h-unan, douç, patient, guirion en hoc'h oberou hac en ho comzou, ne livirit jamæs drouc a zen ebet, roit un aluzen d'ar paour mæleürus ar c'hrouadur pehini en deus evit tad ha mäm tud vicius ! caus e vezont alies eus a zaonation o bugale, père, eme sant Cyprien, a gri eus a greiz ar flammou eternel vengeance a-enep o zud. Doue just, a leveront, lezit da goëza var an tad hac ar väm fall-se ar birou eus ho coler, rac ne dê quet nî eo ar re a zo en em gollet, mæs int

eo an dud maleürus o deus collet ac'hanomp dre
o goal-exempl ; allas , evit tad ha mam hon deus
bet muntreien : *non perdidimus nos , perdidit
nos paterna perfidia ; parentes habuimus parrici-
das*. Ur vam gristen o veza goulennet digant he
mab perac ne falle mui dezan mont assamblez
ganthi d'an ofiçou , ha perac ne dostee mui ous e
sacramanchou , an den yaouanq a respontas : me
a fell d'in , emezan , beza henvel ouz va zad pe-
hini na velan o vont da ofiç ebet ha ne dosta ja-
mæs ous e sacramanchou , hac a zo cousgoude is-
timet gant an dud , evel-se ar Scritur a gri : ma-
leur d'an den a voal-exempl ! Mæs ive eürus ar
c'hrouadur en deus evit tad ha mam tud a zôujanç
Doue hac a exempl-vâd : querzet a rai var o
lerc'h en hent-mâd , hac eveltho , en devezo an
heur da velet Doue en e c'hloar : *ibunt de virtute
in virtutem ; et videbitur Deus deorum in Sion*.
En o scol e tesco , evel mab Tobi , quenteliou ar
re gaëra : an den zantel-ma o veza var ar poënt
da vervel a lavaras d'e vab : « Va mab , selaouit-
» mâd va c'homzou , ha liquit-o doun en ho ca-
» lon : pa en devezo Doue recevet va ene , se-
» bellit va c'horf hac e enterrit : douguet respet
» d'ho mam endra ma vezo e buez , o caout me-
» mor eus ar boan e deus anduret oc'h ho lacât
» var an douar , hac oc'h ho mezur , ha goude he
» maro , enterrit-y em c'hichen : dreist pep-tra ,
» ho pezit sonch eus a Zoue , en oll deiziou eus
» ho buez , ha laquit evez na zeuffac'h biquen da
» gonsanti d'ar pec'het : meulit Doue e pep am-
» zer , en adversite evel er brospérité , ha pedit-
» ên d'ho cundui en hoc'h oll actionou : ne rit
» jamæs da zen ar pez ne garrac'h quet a ve græt

» deoc'h hoc'h-unan : na zistroit jamæs ho taou-
 » lagad divar ar paour, dre guemen-se e vilitot
 » ma sello Doue a druez ouzoc'h : grit aluzen
 » hervez ho commodite, mæs bepret a galon-
 » vâd : goulennit cuzul digant tud fur, ha tec'hit
 » diouz ar goal gompagnunez... » O Doue, caë-
 ra quantel evit an tadou hac ar mamou, couls
 hac evit o bugale ! avoalc'h eo e-unan, gant sicour
 Doue, evit regli mäd ar vuez !

IV. Caer o pezo tadou ha mamou instrui ho
 bugale ha rei dezo an exempl-vâd, na deuot bi-
 quen a ben anezo hep o c'horrigea, quement
 omp-oll troët d'an drouc, eme ar Speret Santel !
 Ho bugale a guëzo eta e cals a fautou : pa ho gue-
 lot o vancout, o lavaret gueyer, o tizenti pe o ræ-
 soni ouzoc'h, oc'h en em rendael, o frecanti goal
 gompagnunez, pe oc'h ober un drouc-all-bennac,
 Doue a ordren deoc'h ho c'horrigea evit ne vezo
 quet obliget e-unan d'en ober : *curva illos a pue-
 ritia illorum*. Na espergnit quet ar gorrection,
 eme ar fur Salomon : quen necesser eo corrigea
 evel maga : ne lazit quet anezo evit o c'horrigea,
 er c'hontrol, e c'honservi a rit evit ar vuez eter-
 nel : *qui parcit virgæ, odit filium suum*. Ne scoit
 quet dre valiç na dre goler ; laquit evez ive gant
 petra squei hac e pe fæçon : ho correction evit
 beza mäd a dle beza agreabl da Zoue pehini a zi-
 fen ar valiç, ar goler hac an drouc-pedennou,
 ha pehini ne ro quet e venediction da gomzou an
 drouc-speret. Pa na illit ober netra-vâd hep si-
 cour Doue, goulennit eta e azistanc aroc ha goude
 ar gorrection : disquezit d'ho pugale penos o scoit
 dre boan, hac hepquen abalamour d'an injur a
 reont da Zoue, ha d'an tor a reont dezo o-unan,

o coll ar barados, o vilitout an ifern, o chagrina ho zud, hac o tenna varnezo ha var o bro, asamblez gant ar bec'herien-all, coler Doue. N'en em gontantit quet da c'hourdrous, corrigit, obliget oc'h : Heli, a oa ur pontif vertuzus, mæs redener en andret e vugale, ar pezh a dennas varnezan ha var ar bobl a Israel ur bunion ar vrassa. Daou vab en devoa pere en em voal-gomporte en o fonctionou : Heli o avertissas hac o gourdrourzas meur a vech : a ne sonch quet deoc'h-hu en devoa græt avoalc'h ? Salocras, emé Zoue, barnet eo, hac e tlee o funissa : e faut dezan d'o beza punisset, me er grai va-unan, mæs en ur façon quer spontus ma vouldienno diouscouarn quement ini a glêvo parlant a guemen-ma. En effet, digaç a ra an inimiet d'o c'hombati ; tregont mil den eus ar bobl a Israel so lazet, an arch a alianço quermeret ; daou vab Heli pere he dougue, so massacret ; Heli e-unan o clevet ur seurt quélou a guez semplet eus e gador hac a varv var ar plaç!... O Doue c'hui a zo just, mæs ive c'hui a zo terrubl en ho punitionou ! Tadou ha mamou corrigit hoc'h-unan ho bugale evit ne renco quet Doue en ober : ha c'hui bugale recevit ar gorrection a ra deoc'h ho tud, gant soumission da volonteze Doue.

3° *Deveriou ar zervicherien, an deoejourien hac an artizant e quèver o mistri.*

Servi, obedite dominis carnalibus in timore, in simplicitate cordis vestri sicut Christo.

Servicherien, sentit oc'h ho mistri gant pep seurt respet ha gant an oll lealded eus ho calon, evel da Jesus-Christ.

Man considerer gant daoulagad ar c'horf hepquen stad ar zervicherien, e vezo cavet ur stad

rust ha poanuis ; mæs , pa er c'honsiderer gant daoulagad ar feiz , è veler penos eo an zurra evit ar silvidiguez. Ar zervicherien n'o devezo quen cont da renta nemet anezo o-unan , eleac'h ar re a gommand , a rento ive cont eus ar re a zepand outho. Ar zervicherien a zo e plaç da renonç ato d'o balontez propr , sourcen a quellies a bec'het , ha da bratica an oboissanç pehini a zo quen agreabl da Zoue , m'en deus hor Zalver he frati-quet e-unan betec e varo var ar groas.

Ar zervicherien o deus pevar seurt deveriou da accomplissa : ar garantez , ar respet , an oboissanç hac ar fidelite.

I. Ar garantez : Doue a c'hourc'hemen deomp caret hon nessa evel-domp hon-unan , hoguen hon tud nessa a ne dint-y quet hor c'hærent hac ar re a ro deomp eus o bara ? Ar re o dens autorite varnomp a zo obliget d'hor c'haret , rentomp ive dezo carantez evit carantez. Caret a zo requeti vâd , eme sant Bonavantur , mæs da biou e tleomp-ni dreist-oll requeti vâd , ma ne dê quet d'ar re gant pere e vevomp ?

II. Ar respet : considerit ho mistri , eme an abostol , evel tud pere a vilit beza enoret ha respetet gueneoc'h. Parlantit eta outho , ha respontit dezo gant douçder ha gant humilite. Mæs , eme c'hui , penos gallout respeti tud , pere n'en em respetont quet o-unan ? Diez eo , evit guir ; mæs considerit e talc'hont plaç an Autrou Doue vis-a-vis deoc'h , piou-bennac e c'hallont beza : laquit evez da noazout dezo è façon-ebet : respetit an autorite o deus varnoc'h , abalamour da Zoue pehini a zo ar sourcen eus a bep autorite : *omnis potestas à Deo*. O servicha anezo gant respet ha

gant doujañç, e servichit Doue memes, pa eo guir, ispecial, penos n'o zervichit quet abalamour d'ho c'haliteou-mâd, mæs abalamour da Zoue; er fæçon-se ne d'oc'h mui servicherien d'an dud, mæs da Zoue hepquen; evel-se e tisprisit an oll draou crouet hac e rênit varnezo oll, evel Doue e-unan : *servire Deo, regnare est.*

III. An oboissañç : sentit eus ho mistri, Doue e-unan er gourc'hemen deoc'h; servicherien, eme an abostol sant Per, sentit ous ho mistri, non pas hepquen, pa o pez chanç da erruout gant tud-vâd, mæs ive pa en em guesfet gant goal-dud. Cousgoude, pa lavar deomp an abostol sant Per senti outho ha pa vent-fall, ne lavar quet deomp senti outho er pez a c'hourc'hemenont control da lezen Doue, rac Doue a so brassoc'h mæstr evitho, ha pa na vezont quet a ul lavar, e renquer senti oc'h Doue dre bræferañç : ar pez a entent eta an abostol, hac a dleomp da entent hon-unan eo, ez-omp obliget da zenti outho, pe seurt tud-bennac e c'hallont beza, ha penos bennac e commandont deomp, dre zouçder pe dre goler, dre gaer pe dre act.

IV. Ar fidelite : 1° fidel e renquit beza a zorn, da lavaret eo, na dleit rei na quemeret netra divar goust ho mæstr hep permission. Laëronci ur zervicher o veza vila laëronci-so, a vilit ive ar brassa punitioneu. Fidel e tleit beza da ober pront ha gant joa ar pez a lavar deoc'h ho mistri, o labourat adre o c'hein couls evel dirazo. Ar zervicher fall, eme ar Speret Santel, n'en deus aoun-ebet rac præsañç Doue, ne zouj nemet lagad e væstr : *ad oculum servientes*; mæs ar zervicher-mâd a gred ema ato e præsañç Doue hac a

ra pep-tra evit plijout dezan evel d'e væstr quenta. *Uguent vloaz-so*, eme Jacob da Laban, *abaoue ma e ma-oun en ho servich, n'em eus espergnet na poan na trevel evit ho servicha-mâd; n'em eus respetet nac ar glao nac an avel, nac ar yenien nac an domder evit gallout cresqui ho tanvez.* Eürus ar zervicherien a ell lavaret gant guirionez quemen-ma, hac eürus ive ar vistri o deus affer oc'h ar seurt tud, pere a den varnezo o-unan ha var ar re-all benedictionou an êe... 2° Fidel en ho lagad : ne dê quet avoalc'h deoc'h beza jurdic hoc'h-unan, ret eo ouspen beilla var ar re-all, ha miret ne raent gaou-ebet ous o mæstr, rac, mar roit golo d'ar re a voal-guemer, ez-oc'h guiriec eus o fec'het hac obliget da restitui en o flaç, ma na reont quet... 3° Fidel a c'hinou hac a deod : ne zeuot jamæs da zibri na da eva divar o c'houst, nemet dre bermission : beza ez-eus servicherien, ispicial queguinerezet pere ne gavont blaz-vâd-ebet d'o bouet assamblez gant ar re-all. Beillit ive var ho teod, na ziscuillit jamæs netra eus a guement a vezo græt na lavaret en ho præsanç pa ho pezo cenchet condition : beza ez-eus, sious ! cals a zomestiquet pere a ziscuill fautou ha secrejou ar famillou, hac a deu evel-se da ha-da ar pec'het hac ar gassoni etouez bugale Doue... 4° Bezit fidel d'ho mistri e pep-tra nemet er peza zifen Doue ouzoc'h, evel Joseph, mab da Jacob : ar zervicher-ma en devoa affer ous a ur mæstr-mâd hanvet Putiphar, pehini e c'hare cals meurbed ; mæs e væstrez a oa ur c'hreg losq hac impudic pehini a fallas dezi en dishenori. Joseph o veza he c'hlêvet a respontas e oa guël ganthan mervel eguet offanci Doue gant ar re a roe bara

dezan hac a guemeras an tec'h. Ma digoësse gueneoc'h un dra-bennac henvel, respontit evel Joseph : guel eo gueneen ar maro eget ar pec'hel : mæs n'en em gontantit quet da lavaret comzou caer, tec'hel evel Joseph hac e viot victorius evelthan : *fuge et vicisti*; mar chomit en danger ha mar er c'harit, e perissot ennan, eme ar Spered Santel... En ur plaç mäd e maoc'h, eme c'hui, ha commanand-vras hoc'h eus : ia, mæs petra dall deoc'h gounit ar bed-oll, mar collit hoc'h ene? Poan hoc'h eus o quitaat tud pere a garrit, ha gant pere ez-oc'h caret : mæs Jesus-Christ a lavar deoc'h penos mar de ho lagad un occasion a bec'hel evidoc'h, e tleit diframma ho lagad hac en teuler pell diouzoc'h : perac? Ahalamour ar silvidiguez a so un affer absoluamant necesser, mancout d'he ober a zo en em renta eternelamant maleürus.

*Deveriou ar vistri hac ar vestrezet en andret
ho zervicherien.*

Si est tibi servus fidelis, sit tibi quasi oculus laus, et quasi fratrem sic eum tracta,

*Mar hoc'h eus ur zervicher hac a zo fidel-deoc'h, carit-
en evel ho buez ha tretit anezan evel ho preur.*

DEVERIOU ar vistri en andret o zervicherien o deus cals a henvelediguez oc'h deveriou an tadou hac ar mamou en andret o bugale : dleout a reont ive dezo magadurez, instruction, exempl-väd, correction hac azistanc.

I. Ar vagadurez a dle beza rasonabl ha conform da gustum an dud honest eus ar c'hartier e

pehini e chomer ? E faut a guemen-ma, e c'hexposi ho toimestiquet da laërez divar ho coust , da veza digalon en o labour , da zispign en davarn evit en em soulagi ha da lavaret drouc ac'hanoc'h o rei da anaout penos ne dint quet guelloc'h maguet en ho ty eguet ho loened. Mont a ellont en o zro, eme c'hui ; ia, mont a ellont , mæs mar dè an oll quer cruel ha quer barbar a c'hui, e renco an domestiquet paour perissa, petra-bennac ma zint quic ha goad eveldoc'h , ha ma zint eveldoc'h hugale da Zoue , ho preudeur hac ho c'hoarezet e Jesus-Christ... Ar Speret Santel a lavar deoc'h e tleit beva-mâd ho c'hêgen , abalamour d'ar zervich a rent deoc'h : pebes sourci na dleit-hu quet eta da gaout eus ho servicher pehini a zo , eveldoc'h , al labour eus a zorn Doue , hac ar prix eus a voad Jesus-Christ ?

II. An instruction . *piou-bennac* , eme an abostol , *n'en deus quet a zourci eus e zervicherien , en deus renoncel d'ar feiz , hac a zo goassoc'h eguet ur payen*. Pastoret ho famill oc'h , eme sant Augustin , rac-se e tleit instrui tud ho ty. Sant Chrisostom a lavar penos ur c'hristen-mâd a ell ober en e dy , ar memes ofis evel ur pastor en ilis , rac-se ar sant-ma a bede ar pennou tyeguez da bartagi ganthan ar garg a bastor , o tigaç da sonch da dud an ty , er pezh a vez lavaret hac espliket en ilis , oc'h o instrui dre goms ha dre exempl , evit gallout o fræzanti gant fizianç , deiz ar varn , dirac tribunal Doue. Sant Charles Boromee , en drede concil a Vilan , en deus merquet er sæçon-ma deveriour ar vistri hac ar vestrezet en andret oll dud o famill : 1° lacat evez a dleont , emezan , ne ve nicun en o zy a ne ve quet instruet-mâd var

ar poëñchou principala eus ar feiz ; mar cavont unan-bennac tleont e gaç d'ar c'hatekis pe en instrui o-unan. 2° O dever eo destum oll dud o zy, ober e commun ar pedennou diouz ar mintin ha diouz an nos, ha dihoal ne ve den en o famill ac-custumet da douet, pe da lavaret comzou bavard, pe da rei goal-exempl e façon pe façon. 3° Guellet a dleont hac en a zo o bugale hac o domestiquet aquetus d'an ofiçou divin, da dostaat ous o sacramanchou ; da yun en deveziou gourc'hemennet gant an Ilis ; d'en em lacat en ur vreuriez-bennac evit caout brassoc'h moyennou a silvidiguez... Tadou ha mamou, mistri ha mæstrezet, hac evel-se e veillit-hu var ho famill ? M'en dizeur rouc fiziet e vab ennoc'h, pebes sourci n'ho pije-hu quet anezan ? pebes spount gant aoun na erruje un drouc-bennac ganthan ? Cousgoude, Roue ar rouanez eo en deus carguet ac'hanoc'h eus ar vugale hac eus an domestiquet-se : en eo an ini en deus lavaret deoc'h, o lacat etre ho taouarn ar c'hrouadur, an domestic paour-se : *custodi virum istum, anima tua pro anima illius* ; dihoallit-mâd an den-se, respont a reot anezan ene evit ene. O brassa carg ! rigoliussac'h obligation ! ha songet-mâd hoc'h eus-hu penos na ellit quet casimant en em goll nac en em zavetei hoc'h-unan ?

III. An exempl-vâd : ar re vian en em blich oc'h heuill exempl ar re vras, ha pep-unan a gred ez-eo parfet, eme hor Zalver, mar guel ez-eo henvel ous e væstr. Caër ho pezo lavaret traoumâd, mar roit exempl fall, e tiscarit gant un dorn ar, pez a zavit gant an dorn-all : guelloc'h eo memes ober evit lavaret : bezit eta hoc'h-unan tud a zoujanç hac a garantez Doue, hac e vezo æz

deoc'h lacat an doujanç hac a garantez divin-se e calonou ar re-all : en em santifiit hoc'h-unan evit ma c'hallot ive santifia ho nessa. Mæs, allas ! ha bed an domestic n'en devize jamæs anavezet an drouc , anez an ty-se e pehini en deus er guëlet, hac e pehini, martese memes, eo bet aliet d'en ober gant ar re a dleie conservi e enor e peril o buez ? O tud a voal-exempl, perissa a rai eta dre o faut , an ene paour-se evit pehini Jesus-Christ a zo maro var ar groas ! *Peribit infirmus, in tua scientia frater, pro quo Christus mortuus est ?* Muntret hoc'h eus ho preur dre ho goal exempl, mæs e voad a gri venjanç en hoc'h enep, hac hoc'h ene a baëo evit e ini : daonation ho preur a vezo caus eus ho taonation hoc'h-unan. Maleü-rus, salo e vize deoc'h ne vijac'h bet jamæs gagnet ! pe e vizac'h bet taulet er mor, ur men milin ous ho couzoug, en deiz-ma voac'h deut er bed !

IV. Ar gorrection : mar gra ho servicherien ur faut-bennac, ez-eo ret o repren gant ur speret a zouçder hac a garantez, ha mar dê necesser o furnissa, e tleer en ober, non pas dre goler na dre humor, mæs gant ur garantez a dad, goude beza pedet Doue, aroc ha goude ar gorrection, o compren penos, anez ar sicour a Zoue, ne al-lomp ober netra vâd, hac ive o caout memor, penos hon deus ur tad commun en êe, pehini ne respeto na mæstr na mevel, deiz ar varn, mæs pehini a rento da pep-unan hervez e œuvrou. Ne vezit quet eta egaç en andret ho torestiquet, mæs trelit anezo evel tud a bere e rencot renta cont da Zoue : evit traouigou dister, serrit ho taoulagad, ha ne gorrigit nemet dre hoc'h exempl vâd ; mæs ive, mar hoc'h eus domestiquet toue-

rien-doue, mezverien, tud lubric hac a voal exempl, avertissit-mâd anezo da cench, ha ma ne cenchont quet goude an eil pe an drede avertissamant, roit ho c'honge dezo; ur vocen int en ho ty; ha pa dalse tri pep-unan anezo, cacit-o quit... Ne garfac'h quet lezel ur sarpant bilimus etouez ho tud, nac un dânvad clân gant ur c'hlêvet stagus etouez ho ténved, lamit eta eus ho ty un den pehini a ell dont da gorrompi hoc'h oll dud, evel ma teu ar goël da gorrompi an toas... Un domestic-mâd eo, eme c'hui, ezom am eus anezan: hac e ve o toestic quen necesser deoc'h evel ho lagad, gouzout a rit petra lavar Jesus-Christ en e Aviel, ret ê deoc'h er c'haç divar ho tro, peil diouzoc'h. Ne zalc'hit jamæs ispicial, tud lubric, na touerien-doue, na goal deodou... Na lezit quet ive ho toestiquet da vont d'an nosveziou na d'an assambleou difennet: n'o c'hacit quet da labourat er memes parq, na da gousquet er memes campr pe er memes pen-ty, merc'het ha goazet assamblez, pe da viana beillit mâd varnezo... Mæs, allas! beza ez-eus mistri pere, nemet e vezint servichet-mâd, ne c'houlennont quen; ne lavaran quet avoalc'h, beza ez-eus mistri ha mæstrezet pere n'o deus affer-ebet eus a gristenien-vâd en o zervich, difen a reont outho. Frecanti ar sacramanchou hac ober a reont anezo tud fall ha vicins. O pebes barnidiguez a recevo ar vistri miserabl-ma! ar re a gommand var ar re-all a vezo barnet gant mui a rigol, eme ar Speret Santel; Doue en deus mui a druez ous ar re-vian hac a bardono dezo æssoc'h, abalamour ma pec'hont gant nebeutoc'h a anoudeguez hac a voal squær; mæs ar re-vras pere a oa carguet da gun-
dui

dui ar re-all a vezo goassoc'h tourmantet : *potentes potenter tormenta patientur.....* Mistri ha mæstrezet, bevit eta hoc'h-unan e doujanç Doue, ha ne zalc'hit en ho servich nemet domestiquet pere a heuill e lezen : livirit evel ar roue David : n'em eus affer em zy, nemet tud honest ha divlam : *ambulans in via immaculata, hic mihi ministrabat.* An impalaer Constantin a chassee gant cals a zourci eus e balæz an oficerien direiz hac a voal vuez, en ur lavaret : penos e vezo ar re-ma fidel d'o frinç, pa ne dint quet fidel d'o Doue ! Quemerit squêr var guemen-ma, ha grit ar memes tra.

V. An azistanç : daou seurt azistanç-so ; an azistanç a justiç hac an azistanç a garantez. An azistanç a justiç-so paea d'ar zervicherien o c'ho-mananchou gant lealded evel mâ'z-eo achu o labour : ne virot quet betec antro-nos, eme ar Scritur, peamant ar re o devezo labouret evidoc'h. Rac-se ive an den santel Tobii, en instructionou caër a ro d'e vab, a lavar dezan pea pront ar re o devezo labouret evithan. En effet, an domestiquet o-unan, pe autramant o zud, a ell caout ezom eus o arc'hant hep credi er goulenn.... An azistanç a garantez evit an domestiquet a zo er zourci a dleer da gaout anezo en o ezomou temporel ha spirituel. *Mar hoc'h eus*, eme ar Speret Santel ; *ur zervicher-mâd ha fidel, carit-én evel ho puez, hac en tretit evel ho preur.* Considerit ho todestiquet casi evel ho bugale, ha bezit ar memes sourci anezo : pourveit anezo a bep-tra pa vezint clan : quemerit evit squêr ar c'habiten a behini e parlant an Aviel : ar mæstr-mâd-ma en em hastas da vont e-unan da gaout hor Zalver

evit goulen yec'het e zervicher, grit evelthan ho possubl evit sicour ho toimestiquet : allas, ne deus marteze quen caus eus o c'hlenved nemet ho coalgundu en o andret, pe o bolontez-vâd o-unan evidoc'h. Truez hoc'h eus ouz un aneval, hac en derc'hel a rit en ho ty : ha cruelloc'h e viot-hu en andret ho preur pe ho c'hoar e Jesus-Christ ? N'en deus quet ato rentet servich-mâd deoc'h, a livirit : pardonit brema anezan, o compren hoc'h eus o taou ar memes mæstr, pehini a bardono ac'hanoc'h, mar pardonit hoc'h-unan, ha dreist-oll, mar rentit ar mâd evit an drouc. Bezit sourcius, ispicial, eus a silvidiguez eneou ho servicherien : grit pront, hac a galon-vâd hoc'h oll possubl evit plocuri dezo an oll sicourou spirituel a bere o deus ezom, evel ar sacramanchou, an instruction, al lecturiou devot... An dud fall a zo hep truez, eme ar Speret Santel, mæs an dud vâd a zo leun a gompassion : *viscera impiorum crudelia*.

DEVERIOU AR PRIEJOU.

Deveriou an ezezh en andret o groaguez.

Viri, diligite uxores vestras.

Ezech, carit ho croaguez.

DAOU zevel principal hoc'h eus, ezech'h cristen, da accomplissa en andret ho croaguez evit plijout da Zoue : obliget oc'h d'ho c'haret ha d'ho azista.

I. Ho c'haret a dleit hervez. Doue ha mui eguet ho tad hac ho mam pere oc'h obliget da guitaat evit heuill ho priejou : *relinquet homo pa-*

trem et matrem, et adhæreat uxori suæ. Quemense cousgoude ne vir quet ouzoc'h da garet ho tadou hac ho mamou ; mæs ma na illit quet en em ober assamblez gantho, quitait ho tad hac ho mam evit beva gant ho pried. Doue, eme c'hui, a ordren deomp caret hon tadou hac hor mamou, mæs ne ordren quet deomp caret hor priejou : guir eo n'en deus quet er græt, abalamour n'en doc'h nemet unan ho pried ha c'hui : *erunt duo in carne una* ; ha n'en deus ezom-ebet da ordren d'an den en em garet e-unan, quemen-se a zo naturel : en em garet a dleit cousgoude, evel m'en deus caret Jesus-Christ e Ilis, a lavar deoc'h ar Speret Santel, *sicut Christus dilexit Ecclesiam* ; hoguen Jesus-Christ en deus caret e Ilis, betec mervel dre garantez evithi, ha cetu aze an exempl en deus roet deoc'h eus ar garantez a dleit da gaout evit ho priejou.

II. O azista : ho pezit sourci anezo e pep amzer, mæs dreist pep-tra en o infirmiteou, ha pa vezint o touguen fronez : grit d'ho bugale ha d'ho toimestiquet o respeti : Doue r'ho præservo d'o goaldreti a rebechou, a leou-douet, a valloziou hac a doliou memes, evel a ra certen tud miserabl pere a zo henvelloc'h ous a loened cruel eguet ous a gistenien. Bezit e veziant da gonservi madou ho pried, ne de quet permetet deoc'h o distrei nac o dispign inutilamant, na memes e sæçon-ebet alies. Roit d'ho pried anoudeguez eus hoc'h afferjou, goulennit he avis, ha lezit ganthi ul liberte honest da ober usach eus a vadou an ty, ha da ober aluzen, hervez ho commodite.

Deveriou ar groaguez en andret o ezezh.

Uxores viris suis subditæ sint sicut Domino.

Groaguez, bezit soumetet d'ho priejou evel da Zoue.

AR groaguez o deus ive daou zever principal da accomplissa en andret ho friejou : da c'houzout eo , ar garantez hac an oboissanç.

I. Caret a dleont o friejou : quemen-ma a zo fontet var an natur , rac biscoas den , eme ar Spered Santel , n'en deus casseet e gorf : *nemo enim unquam carnem suam odio habuit* ; mæs er mezur hac er zouten a ra hervez e c'halloud : *sed nutrit et fovet eam*. Ar priejou eta , o veza ne reont o daou nemet unan , hervez comzou an abostol , a dle necessaramant en em garet , hac ar garantez-se o sicour da veva en ur peoc'h hac en un union santel pere a blich meurbed da Zoue pehini ne ra quet e zemeuranç etouez an drouç hac an drubull : *non in commotione Deus*.

II. An oboissanç : groaguez , eme an abostol , oboissit d'ho priejou , ho pennou int , evel ma'zeo hor Zalver pen ha chef e Ilis... Ar goaz a so bet crouet da guenta , ar plac'h ne dê nemet ul loden vian anezan , unan hepquen eus e gostou : ar pezh a zisquezh assamblezh maestroniach ar goaz , hac ar garantez a dlê rên etre'r priejou. Ar goaz en deus ar muia poan , caout a dle eta ive un avantach-bennac : ar c'hreg a chom en ty epad ma vez he fried o labourat er parq pe eleac'h-all dindan ar goal amzer : respetit eta anezan , ha laquit evez ne false deoc'h commandi , rac senti eo ho tever : quemerit evit squêr santes Monica , mam sant Augustin : affer e devoa ê memes am-

zer eus a ur payen hac eus a un den ar goassa :
 cousgoude , o veza interroget un deiz gant groa-
 guez-all pere en em glemme eus o friejou , var ar
 façon-ma en em gomporte evit non pas beza goal-
 dretet gant ur pried quer brutal hac he ini : me ,
 emezi , a zent ous va fried ha ne ræsonan jamæs
 outhan ; ne dê quet , marteze , follentez ho prie-
 jou a zo caus deoc'h da gaout goal-vuez , mæs ho
 teodou hac ho tizoboissanç... Mar gra poan deoc'h
 ho pried , bezit patient , songit e Jesus-Christ cru-
 cifiet , ha douguet a galon-vâd al loden-vian a ro
 deoc'h eus e groas da zouguen , e satisfactori
 d'ho pec'hejou : mar guelit eo ho pried un den vi-
 cius , pedit Doue evithan , ar pried-mâd a santifi
 ar pried-fall : labourit eta d'e c'hounit da Zoue ,
 dre ho pedennou , dre'r pratic eus a bep seurt
 vertuziou , dre hoc'h œuvrou hac hoc'h exempl-
 vâd , quemen-se a rai guelloc'h impression varne-
 zan eguet rebechou importunus. Laquit urz-vâd
 en ho ty : en em zicourit da zuporti defautou ,
 poaniou ha miseriou an eil eguile ; Doue ho su-
 port en amzer memes ma torit e lezen , en em zu-
 portit eta ive oc'h en em bardoni hac o veva e
 peoc'h hac en union : pedit ha meulit Doue as-
 samblez evit ma vezo ho ty imach ar barados , ha
 ma c'hallot e veuli assamblez en êe goude beza er
 meulet assamblez var an douar. Allas , mar rên
 an drouç hac an drubull en ho touez , ho ty a ve-
 zo imach an ifern ha Doue a dec'ho pell diou-
 zoc'h. O pebes goal-eur ! Daou pried pere a oa
 bet unisset assamblez evit rei exempl-vâd an eil
 d'eguile , hac evit en em zicour an eil eguile da
 vont d'ar barados , a zo bet an eil evit eguile , var
 an douar , un occasion a bec'het , hac a vezo an

eil d'eguile ur zujet a glac'har hac a zizesper epad un eternite, en ifern!

Deveriou ar bobl en andret ar veleyen.

Honora Deum ex tota anima tua et honorifica sacerdotes.

Ehorit an Autrou Doue eus a greiz ho calon, ha respetit e vintistred. Eccl. c. 7.

HON dever eo respeti ar veleyen, oboissa dezo, pedi Doue evitho.

I. O respeti : evel ma tleer enori ar zantelez a Zoue en e zænt, hac e c'halloud temporel var an traou crouet e personach ar rouanez, evel-se ive e fell dezan e ve enoret e c'halloud spirituel e personach ar veleyen, abalamour ar veleyen, eme sant Chrisostom, a zo consacret da Zoue, hac a zalc'h e blaç var an douar ! Jesus-Christ a zo ar pastor dre excellanç, hac ar veleyen a zo lodiec eus e veleguyach : ar galloud o deus da santifia an eneoù dre voyen ar sacramanchou, da c'faci ar pec'hejou, da chasseal an drouc-speret, da lacat an êe da zigueri epad an oferen hac hor Zalver da zont da veza præsent var an auter : evel-se pa renter enor dezo, e renter enor da Zoue e-unan, ha pa o dispriser, e tispriser Doue memes ; rac eus ar veleyen eo e lavar hor Zalver en e Aviel : ar re ho selaou am selaou, hac ar re o dispris am dispris : *qui vos audit me audit ; qui vos spernit me spernit.* Cousgoude pe seurt respet azo hirio evit ar veleyen ? Da betra e servich quemment a veleyen, a religiuset hac a leanezed, a c'houlén certen tud hep feiz ? Servichout a reont, eme sant Augustin, da veuli Doue, en ampoent na rit nemet ên offanci : da ober pinigen, epad

ma en em rullit er fanq eus ar pec'hët : servichout a reont, eme an impalaer Justinien, da apæzi coler Doue var ar rouanteleziou, rac anez an dud-vâd, ar bed à vize pell-so confrontet : *omnia propter electos*. An drouc-speret ne de quet evit souffr e ve Doue enoret, rac-se e ra e bossubl evit lacat disprisout an dud consacret d'e zervich ; mæs ho pezit sonch-mâd, penos ar re a zispris an dud-ma, a ro da anaout penos né garont nac an Autrou Doue, nac ar religion, nac o dever : ar pharisianet a re goab a Jesus memes, ar pastor souveren : perac ? Abalamour ma oà o chalon stag ous an traou crouet, eme ar Scritur : *quia erant avari* ; evel-se nr pastor-mâd en deus, ordinalamant, quellies a adversour evel a zen-fall en e barres... Mæs, eme c'hui, ar veleyen a zo tals anezo a lignez paour ha dister : *nonne hic est filius fabri* ?... Pa leverer deomp o enori, ne de quet o lignez eo, quemen-se a ve o enori hervez ar bed, abalamour d'o danvez, mæs lavaret a rer deomp entori personach Jesus-Christ en o fersônach, rac ma zint e vinistret... Lavaret a rit c'hoas penos an dud consacret da Zoue ne dint quet alies guelloc'h evit ar re-all : an dud-ma evit guir a zo tud ha non pas ælez ; fazia a ellont ; prætanti na ellont quet pec'hi, a zo prætanti ne dint quet tud ; mæs eus a unan fall, ped-so hac a ra mâd o dever ? Un oficer a vang d'al lê en deus græt : ha lavaret a reot-hu ez-eo fall ha parjur an ôll oficerien ? Ma na dê quet santel buéz unan-bennac eus an dud consacret da Zoue, ar c'hâracter en deus recevet ne dê quet nebeutoc'h santel ; ur mæn precius, eme sant Ephrem, ne de quet nebeutoc'h precius evit beza cuëzet er vouillen : evel-se

ive beleguyach Jesus-Christ a velit ato beza respetet, petra-bennac e c'hall beza an ini en doug... Ma velfen, eme an impalaer Constantiu, unan-bennac eus a vinistret an Autrou Doue o cuëza en ur faut, pell d'en discull, me er golofe gant va mantel royal. Ar c'hontrol a c'hoarvez hirio, disterra imperfectionou ar veleyn hac an dud-all consacret da Zoue a zo discullet buan, cresqui a rer an tor a ellont da gaout, inventi a rer var o c'hont traou ar re horrupla evit gallout dispen o brud-vâd. Evit dont a ben a guemen-ma, an drouc-speret en em zervich eus a zerten tud ourgouillus pere, o lemel digant ar veleyn o brud-vâd, o rent digapabl da veza util d'an Ilis ar rest eus o buez. O pebes crim! casi impossubl eo d'ar re o deus er c'hometet, gallout en em zavetei, abalamour ma'z-eo cazi impossubl rapari an drouc o deus græt!... Mar digoez gueneoc'h anaout unan-bennac coupabl etouez an dud consacret da Zoue, eleac'h drouc-preség anezan, nac en disprisout, crenit gant spount oc'h ober reflexion varnoc'h hoc'h-unan, ha livirit : ô Doue, mar galler boc'h offanci en ur stad quer zantel, peguement na dlean-me quet beza var evez, me pehini a rev etouez dangerou ar bed!

II. Oboissa dezo : oboissit d'ar re ho cundu, eme an abostol, rac beilla a reont varnoc'h evel tud pere a rento cont eus hoc'h eneoù dirac tribunal Doue. Doue a gommand d'ar veleyn preseg deoc'h e lezen ha disquez deoc'h an hent a gundu d'e rouantelez ; mæs da betra e servich quemen-ma, ma na fell quet deoc'h senti?... Enori ha caret a rit ho quærent, senti a rit outho abalamour ma zint, dirac daoulagad ho feiz, imachou

beo an Autrou Doue, hac abalamour d'ar vuez hoc'h eus recevet digantho ; mæs brassoc'h madou a recevit digant madelez Doue dre'r veleyen eguet n'hoc'h eus recevet digant ho tadou hac ho mamou : ar re-ma n'o deus roet deoc'h nemet ar vuez temporel, ar veleyen a ro deoc'h ar vuez spirituel ; ho tud ne roont deoc'h evit heritach nemet o madou, ar veleyen o cra bugale da Zoue ha quen-hæritourien da Jesus-Christ : hor c'hærent ne roont deomp nemet magadurez hor c'horf, ar veleyen hepquen a ell mezur hon eneou... Petra eo galloud ar rouanez da veza comparachet gant ini ar veleyen, eme sant Chrisostom ? Ar rouanez n'o deus a c'halloud nemet var hor madou hac hor c'horfou ; mæs ar veleyen, eme an abostol, a zistribue deomp graçou Doue, hac o deus galloud var hon eneou. Rouanez Lacedæmoon, an Abyssini hac an Ægypt a oa oll beleyen : an istim a re guechal an dud eus a veleyen ho idolou a oa quer-bras, ma lennomp er histor ancien, penos peguen dirôl-bennac e oa an dud-fall en amzer-se, nicun cousgoude, ne grede disprisout ar veleguyach. O exempl pehini a c'holoï un deiz a væz hac a gonfusion ar gristenien-fall-se pere n'o deus istim na respet-ebet evit ministret ar guir Doue. Peguen anquênus eo da ur pastor-mâd lacat e boan da zihoal ha da zicour e zênved, hac o guelet oc'h enebi outhan hac oc'h e gontrolia e pep-tra ! cetu a ze cousgoude ar pez a erru : mar fell d'ar pastor terri ur goal gustum, pe ampech un dizurz-bennac er barres, e cavo ampechamand, alies memes eus a bers ar re o deus ar galloud etre ho daouarn hac a dlê e sicour eleac'h e gontrolia. Ur pastor en occasionou-se

a dle hirvoudi dirac e Grouer, hac e zaëlou a den-
no vangeañ an Autrou Doue var an dud revol-
tet. Al lezen ancien a ordrene lacat d'ar maro ar
re a vanque dre durgouill da oboissa d'ar veleyn ;
ma na c'hourc'hemen quet an Aviel ar memes
punition er bed-ma, Doue a zo just, ne vanco
quet da bunissa er bed-all an dud coupabl : *pa-
tiens, quia æternus.*

III. Pedi evitho : hor Zalver a lavare guechal
d'ar bobl a instrue : an eost a zo bras, evit guir,
maës an niver eus al labourerien a zo bian, pedit
eta mæstr an eost da gaç cals a labourerien d'e
zestum : an eost a repræsant oll dud ar bed, a be-
re an niver a zo bras : en o zouez ez-eus cals a
bayanet hac a gristenien-fall, rac-se hor Zalver
a recommande d'ar bobl pedi mæstr an eost, da
lavaret eo, an Autrou Doue, da gresqui an niver
eus ar veleyn-vâd ha da rei dezo an ners hac ar
graçou a bete o devoa ezom evit convertissa an
dud paour-ma pere a zo ive al labour eus e
zaouarn hac ar prix eus e voad... An Ilis e-unan
a ro deomp da anaout an obligation hon deus da
bedi evit ar veleyn, pa c'hourc'hemen deomp
peder guech er bloas, en amzer ar c'hotuerou,
yun a pedi evit obteni digant Doue beleyen hervez
e galon... Ar ræson memes, fontet var ar feiz, a
lavar deomp e tleomp pedi evit hor madoberou-
rien, hoguet hor brassa madoberourien eo mi-
nistret an Autrou Doue pere a burifi hon ene,
deiz hor badiziant, diouz ar pec'het originel ; a
effaç, dre'r galloud o deus recevet, hor pec'hejou
actuel, hac hon dispos, en amzer diveza eus hor
buez da apparissa dirac Doue, ha pere, evit hor
sicour, ne espergnont nac o yec'het, nac o repos.

mac o buez memes, e cas a necessite ; just eo deomp eta o respeti, oboissa dezo ha pedi Doue evitho.

Deveriou ar veleyen en andret ar bobl.

Sant Bernard a lavar penos ar veleyen a zo obliget da instrui ar bobl christen, da rei dezan exempl-vâd ha dreist pep-tra da bedi Doue evithan : *verbum, exemplum, oratio, major autem horum est oratio.*

I. An instruction : savit ho'mouez, evel un drompil, eme Zoue d'ar profet Isai : roit da anaout d'am pobl ar c'hristiou a gomet, ha na heanit d'e repren nemet pa ho pezo e gontvrisset : *clama, ne cesses : nuntia populo meo scelera eorum ; quasi tuba exalta vocem tuam.* Evel-se Doue en deus guechal instruet ar bobl a Israel dre voyen ar brofetet, ha brema da ziveza dre voyen e Vab unic hor Zalver Jesus-Christ pehini en deus e-unan lavaret d'ar veleyen e personach e ebstel : *iit, instruit an' oll nationon ; badezil anezo en hano an Tad, hac ar Mab, hac ar Speret Santel ; desquit dezo miret-mâd quement an eus gourc'hennet deoc'h...* Obliget int eta d'hon instrui eus a berz Doue, er gador santel eus ar virionez, en dribonal santel eus ar binigen ha quellies guech ma velont hon eus ezom, rac ato int dleourien deomp eus a gomzou Doue ; ha ni a dle ive o selaou evel pa ve Doue o barlant ouzomp, drelzo : *tantum Deo exhortante per nos.*

II. Dleourien int ive deomp eus an exempl-vâd. An exempl-vâd eo an holet pehini a breserv an den eus ar gorrupcion : beza ez-eo ar

goulou pehini a zisque deomp an hent dre be-
hini e tleomp bale hep aon d'en em drompla...
An hent da rouantelez Doue a zo hir da diæz, pa
na vez disquezet deomp nemet dre goms, mæs
æz ha ber er c'havomp pa valeer ennan en hon
roc... Ar veleyn a zo laqueet gant Doue evit cun-
dui e bobl : hoguen, ur c'habiten a dle en em
gaout e pen e arme, evit gallout cresañ courach
e soudardet dre e vaillantis hac e exempl-vad...
Cousgoude, ma role ur belec goal exempl, a-
rabat eo en disprisout, e garacter ne de quet ne-
beutoc'h santel, mæs ret eo neuse heuill an avis
a ro deomp hor Zalver en e Aviel o parlant eus
ar pharisianet : sentit, emezan, ous o c'homzou,
mæs na rit quet ar pezh a reont ; n'o disprisit quet
quen-nebeud, abalamour ma zint azezet e cador
Moyses, da lavaret eo, abalamour d'an autorite
ha d'ar c'haracter o deus recevet digant Doue :
*nolite tangere christos meos et in prophetis
meis nolite malignari.*

III. Obliget int da bedi evidomp : Doue en
deus roet dezo ar galloud da gonsacri e gorf hac
e voad precius, da effaci ar pec'hejou ha da rei
an oll sacramanchou en deus instituet : o dever eo
eta offr evidomp, evel evitho o-unan, ar sacrific
santel eus an oferen pehini a zo ar beden dre excel-
lanç hac an agreapla da Zoue, o veza ma teu neuse
hor Zalver e-unan d'en em offr evidomp, d'e Dad
eternel dre zaouarn ar belec. O dever eo ive rei
deomp ar sacramanchou hervez o galloud, hac
hervez hon œuvrou hac hon dispositionou, o veza
m'o deus recevet ar galloud-se digant Doue, evit
hor zicour... Ar veleyn a zo mediatoret etre
Doue hac e bobl, o dever eo eta en em lacat dre'r

beden etre Doue ha nî, ha rei deomp da anaout ar pezh a c'houlenn diganeomp. Evit se an Ilis a c'hourc'hemen dezo oll lavaret bemdez certen pedennou merquet, hanvet ar *breuviet*, evit tenna varnezo o-unan ha var an oll dud, quen beo, quen maro, benedictionou an êe... Receo a reont diganeomp an hano a dad hac an hano a bastor, hoguen un tad a dle pedi evit e vugale, e dud nessa int, ha Doue a lavar deomp pedi an eil evit eguile, hac ur pastor a dle difenn e zêved hac evel-se en em zervichout eus ar beden pehini eo an arm gapapla d'hon dihoal a-enep adversourien hor silvidiguez : an exempl-ma a zo roet dezo gant hor Zalver e-unan pa lavare : va Zad, emezan, saveteit, me ho ped, dre hoc'h hano santel, ar re a bere hoc'h eus va c'harguet : *Pater sancte, salva eos, in nomine tuo, quos dedisti mihi*. Moyses, touchet o velet ar ravach a rë ar maro etouez ar bobl a Israel, a lavare ive : ô va Doue, pe autramant bardonit d'ar bobl paour-ma, pe effacit va hano eus al levr a vuez ! Sant Paul, hac ar zænt e general, a bede casi continuelamant evit an nessa, ispicial evit ar re a bere e tleient respont dirac Doue.

Deveriou ar bobl en andret ar rouanez, ha deveriou ar rouanez en andret ar bobl.

Deveriou ar bobl en andret ar rouanez, ha deveriou ar rouanez en andret ar bobl a zo benvel avoalc'h ous a zeveriou ar bobl en andret e superioret ecclesiastic, hac ous a zeveriou ar re-ma en andret ho inferioret, rac-se ne lavarimp nemet nebeut a dra var an articl-ma.

1° Obliget omp da respeti ar rouanez : *regem honorificate*, abalamour Doue a rên dreizo var an traou crouet, hac abalamour ma emä e autorite etre o daouarn : *per me reges regnant*. 2° Obliget omp da zenti outho, pa na c'hôurc'hemenont netra control da lezen Doue : d'o enori ha da baeä an taillou : Doue e-unan, en ordren deomp en e *Scriptur* : rentit, emezan, da Zæzar ar pez-so da Zæzar, ha da Zoue ar pez-so da Zoue. 3° Pedi a dleomp ive an Autrou Doue da accordi dezo ar graçou a bere o deus ezom evit en em zavetei hac evit hor gouarn gant furnez ha gant justic... Ur roue a dle beza tad e bobl, hoguen ar vugale a dle pedi evit o zad ha requeti a bep seurt-vâd dezan... Ar rouanez eus o c'hostez a zo obliget da c'houarn o zud, 1° gant furnez ha gant justic : beza ez-int imachou beo an Autrou Doue, hoguen, Doue, dre behini e renont, a zo ar furnez hac ar justic memes. 2° Obliget int da rei deomp exempl-vâd ; rac, pep-unan a gred beza parfet, pa'z-eo henvel ous e væstr : daoulagad an oll a zo digor varnezo, hac an oll a gar heuill o exempl.

PEMPET GOURC'HEMEN.

Non occides.

Ne laxit quet.

DOUE, dre'r gourc'hemen-ma, a zifen ouzomp ober tôr d'hon nessa en e gorf pe en e ene ; hac a ordren deomp beva e peoc'h hac en union gant an oll... Difen a ra ouzomp lemel pe ziminui dre hon autorite pe hor faut hon-unan, buez corporel pe spirituel hon nessa ; hoguen an diou vuez-ma a eller da lemel pe da ziminui, da guenta,

buez ar c'horf, dre'r vuntrerez pe ar goal dretamanchou; ha buez an ene, dre'r gassoni pe ar goal exempl; rac-se, ar bempet gourc'hemen a zifen ispicial pevar zra : ar vuntrerez græt pe requetet, ar goal dretamanchou, ar gassoni hac ar goal exempl.

I. Muntri pe laza a zo lemel e vuez digant unan-bennac : hoguen, den-ebet na dle ober quemen-ma dre e autorite e-unan; abalamour n'en deus nemet Doue hac ar brincet pere a zalc'h e blaç var an douar, hac a alfe caout guir var hor buez : me hepquen, eme Zoue, eo an ini a ro ar vuez hac ar maro : *ego occidam et vivere factam*. Pebes injur a ra eta da Zoue ar c'hrim a gomet an dud-se pere a deu d'en em laza en un duel, pe en ur sæçon-all-bennac? peguer criminal int ive dirac Doue ar plac'het hac ar groagnez isfam-se pere a lam ar vuez digant ar frouez a zougont ! Doue ne zifen quet hepquen ouzomp laza ar re-all, pe en em laza hon-unan, mæs disen a ra c'hoas an dezir memes da lemel e vuez digant hon-nessa pe diganeomp hon-unan : dihoal da laza den-ebet, nac a galon nac a effet. Sul-vrassoc'h eo ar c'hrim, sul-goupaploc'h omp pa zeziromp er c'homeli; pa aliomp, pa zicouromp ar re-all d'en ober.

II. Ar goal dretamanchou dre action pe dre gomz a zo ive difennet dre'r bempet gourc'hemen a Zoue, abalamour quemen-ma a ell lemel pe verrant buez an nessa pe hor buez hon-unan : laquit evez eta da voal-squei ho bugale pe ar re-all : n'ho lezit quet da vervel gant ar rion, defaut dillad, boued, pe autramant defaut caout seour digant ar medicin, mar hoc'h eus peadra pbeir-veit, quella ma ellot, d'hoc'h ezomou hoc'h unan.

ha da ezomou an nessa. Ne dê quet permetet deoc'h noazout d'ho yec'het, nac en em vuntri, var digarez ober pinigen : ar binigen a zo neces-ser d'an oll, guir eo, mæs red eo e ober gant ræson, eme an abostol : *rationabile obsequium vestrum*. Ne dleit quet ive lezel an nessa da vervel gant an dienez, mar gallit ampech, rac coupabl e veac'h eus e varo, eme sant Augustin : *non pavisti? occidisti.:* An nec'hamant a ell noazout quement da vuez an den evel an toliou pe ar baou- rentez : dihoallit eta da affligea ho essa dre hoc'h injuriou, ho rebechou, pe ho comzou poanious : *an ini*, eme hor Zalver, *a ra goab eus e vreur, a vilit barnidiguez, hac an ini a lavar dezan dre valiç pe dre goler ez-eo ur zod, a vilit ar poa- niou eternal*. Ne doun quet, eme c'hui, evit en em viret da voasca ar re a voasq ac'hanon : tor hoc'h eus, eme hor Zalver; rentit ar mäd evit an drouc : n'en em lezit quet, eme an abostol, da veza drec'het dre'n drouc; mæs trec'hit an drouc dre'r mäd.

Laza dre hon autorite hon-unan, requeti, alia, pe sicour laza hon nessa, e voal-dreti dre action pe dre goms, a zo difennet da guenta dre'r bem- pet gourc'hemmen; mæs permetet hac ordrenet eo memes gant Doue e-unan punissa ha laza an dud- fall : evel-se ur medicin a droc'h eus ar c'horf un esel e pehini ema ar gangrën, rac-aon na deufe da squigna ar gorrupcion dre'n oll isili. Doue pe- hini a zo an douçder memes a lavar cousgoude en e Scriptur : cassit dious ar vro an dud-fall, ha diboallit na deufac'h d'o espergn dre druez outho : grit dezo renta buez evit buez, lagad evit lagad, dant evit dant : *maleficos non patieris vivere, ani-*

mam pro anima, oculum pro oculo, dentem pro dente exiges. Mar hoc'h eus græt drouc, eme an abostol, dougit ar prinç, rac ne dê quet hep ræson e toug ar c'hleze; ministr eo d'an Autrou Doue pehini en deus roet dezan autorite var e bobl: *si malè feceris, time principem, non enim sine causa gladium portat: Dei minister est.* Er memes fæçon eo permetet ive en ur brezel just, laza an inimiet, non pas dre valiç ha dre ur spe-ret a avarisdet, mæs evit conservation ar peoc'h hac autorite ar roue... Permetet eo c'hoas laza pa vezer attaquet evit conservi ar vuez, pa na eller e c'honservi e fæçon-all-ebet: hervez an oll lezen-nou, eme ar pap Alexandr, trede eus an hano, e c'heller resista dre'n ners oc'h an ners: *vim vi repellere licet.* Mæs quemen-se, eme sant Tho-mas, na eller da ober nemet dre voderation, hac e quement a ma ve necesser da un den laza un-all evit conservi e vuez e-unan. Rac-se, eme an deologianet, mar lazit un den pehini a deu d'hoc'h attaqi, ha c'hui o c'hallout en em zifen a hent-all, pa guemeret an tec'h, e cometit ur muntr... Mæs a leverrot, ul laer oa var an hent-bras; m'en devize gallet va laza, ne vize quet bet man-quet d'en ober, hac ouspen, ur mād eo dilivra ar vro eus ar seurt tud: ne ouzoc'h quet pe seurt bolontez en devoa, hac abalamour ne ouzoc'h quet, n'hoc'h eus quet ar guir-se, ar prinç hep-quen a ell condaouni d'ar maro, an ini a vez cavet coupabl avoalc'h, hervez al lezennou: dre Zoue e rên ar rouanez ha justiç ar bed a zo ur squeuden eus ar justiç eternal.

*Doue a zifen ouzomp dre'r memes gourc'hemen
noazout da vuez spirituel hon nessa, ar pez a
eller da ober dre gassoni ha dre voal exempl.*

I. *Dre gassoni* : ur certen buez en deus hon
nessa en hor c'harantez evithan : an ini a gassa e
vreur, eme sant Ian, a zo muntret : *omnis qui
odit fratrem suum, homicida est.* Evit caout ar
vuez eternal eo ret caret Doue, hoguen penos e
c'hallimp caret Doue pehini ne velomp quet, ma
na garomp quet hor breur pehini a velomp, a
c'houlén an abostol sant Jacques ? Lezen an Avel
a zo ul lezen a c'hraç, a beoc'h hac a bardon ;
rac-se ne veler enni netra muioc'h difennet eguet
ar gassoni pehini a zo, eme sant Augustin, ur
zantiment a zrouc diazezet er galon : *ira inoetera-
ta.* An ini ne gar quet e vreur a chom en ur stad a
varo, eme ar Scriptur : *qui non diligit fratrem,
manet in morte.* O Doue, terrupla coms ! derc'hel
a rit epad eiz-dez, epad ur miz, epad ur bloas
cassoni a-enep ho nessa, hac epad an oll amzer-
se ez-oc'h ive casseet gant Doue, ha quellies
guech ma c'hassantit d'ho santimanchou a gasso-
ni, quellies a bec'het marvel a gometet a nevez :
pebes chaden a bec'hejon ! ar maro a erru, hac
evel n'hoc'h eus quet bet a druez ous ho nessa ha
n'hoc'h eus quet er pardonet, Doue ive n'en de-
vezo quet a druez ouzoc'h ha n'ho pardonet quet :
*Judicium sine misericordia illi qui non fecit mise-
ricordiam.* An den vendicatif, eme sant Bazil, a zo
henvel ous a zerten quellien vil pere a lez er frouez
hac en traou all ar pez a ell beza enno a vâd, evit
quemeret ar pez a zo fall ha brein. Evel-se an
dud vendicatif ne velont nemet defaultou o nessa,

ha barlanton nemet eus ar pezh a velont a fall ennan ; ar pezh a ra d'an abostol sant Ian lavaret penos an ini a goalla e vreur a vale en devaligen.

Cetu ama teir ræson pere a dle hon douguen da bardoni a galon-vâd d'ar re o deus hon offancet. 1° Consideromp enno ar voalen eus a justic Doue pehini en em zervich anezo evit hor punissa, evel ma en em zervich un tad eus a ur voalen evit contraign e crouadur da avanç, pa na zent quet, pe ive, pa na fell quet dezan mont buan avoalc'h. Evel-se en em gompote Job, pehini, o songeal er Zabeanet hac er C'haldeanet pere o devoa græt domach dezan, a lavare : *Doue en devoa roet d'in ar madou-se, Doue en deus o lamet diganeen, e hano santel ra vezo meulet !...* 2° Comprenomp penos ar gassoni hon rent henvel ous an drouc-speret, pehini, eme ar Scritur, a zo bet muntre adalec ar gommançamant ha pehini a ra e zemeuranç etouez an drouc hac an droull. En e galon e ren ato a bep seurt santimanchou a revolt, a zrouc hac a gassoni... 3° Remercompmâd, er c'hontrol, penos o pardoni d'hon nessa e teuomp da veza henvel ous Doue pehini en deus pardonet e-unan d'e vourrevien ha pehini a bardon bemdez d'ar pec'her, hac a laca an heaul da zével var ar re-vâd ha var ar re-fall, hac ar glao da ober var ar re just ha var ar bec'herien. Pardonit eta hac e vezo pardonet deoc'h : roet e vezo deoc'h gant ar memes muzul ma o pezo roet d'ar re-all. Ne zalc'hit quet a gassoni en ho calon ; er moment-ma zit varzu an auter da ober hoc'h offranç, mar deu deoc'h da sonch, eme ar Scritur, penos ho preur en deus un dra-bennac en hoc'h enep, lezit eno hoc'h offranç, hac it

d'en em unani gant ho preur, neuse e c'hallot distrei gant fizianç da ober hoc'h offranç pehini a vezo agreabl da Zoue. Obliget omp eta da bardoni ha da bardoni hep dale : mæs ped guech e tleomp-ni pardoni d'hon nessa? *Quoties peccabit in me frater meus et dimittam ei?* Red eo, eme hor Zalver, pardoni ato : parfet e ra an ini pehini o veza bet scoet var ur chod a ro ar chod-all; pehini o veza divoëret e wantel a zivoer ive e vaz. Hon dever eo disquez d'ar re o deus hon offancet penos ne zalc'homp netra en o enep : rac-se e tleomp, mar cavomp occasion, o zaludi, parlant outho : rac, eme hor Zalver, ma na zaludit nemet ho mignonet, petra rit-hu en tu-all d'ar bayanet? a n'er greont-y quet o-unan? Carit hoc'h adversourien, eme hor Zalver, ha grit vâd d'ar re a gassa ac'hanoc'h : rentit ar mâd evit an drouc, ha pedit evit ho persecutourien hac ho calomniatourien. Guir eo penos ar garantez a dleomp da gaout evit hon adversourien, n'en dê quet ur garantez a denerediguez, eme sant Thomas, henvel ous an ini a dleomp da gaout evit hor c'hærent hac hor mignonet, mæs ur garantez a ræson pehini a gonsist, o veza præst d'e zaludi, da barlant outhan, da chom hep dezirout drouc dezan, ha d'e sicour en e ezom, hac e cas a necessite ; cousgoude ar garantez parfet a zo generussoc'h : an tad Maner a lavare e considere e inimiet evel ælez digacet gant Doue evit e boursu da vale en hent eus e silvidiguez hac o c'hare a greiz e galon.

II. Ar *scandal* pe ar goal exempl a zo ur goms pe un action capabl da lacat an nessa da zilezel ar mâd ha da ober an drouc, ha da veza evel-se evi-

than un occasion a bec'het : *dictum vel factum minus rectum*, *præbens alteri occasionem ruinæ* (sant Thomas). Ar goal-exempl a zo ur spec-muntrez pehini a lam, non pas buez ar c'horf, mæs buez an ene pehini a zo infinimant precius-soc'h : rac-se hor Zalver a ra d'an dud a voal exempl gourdrousou ar re derrupla : *malheur*, emezan, *d'an den a voal exempl*; *guel e vije bet dezan*, *beza bet præcipitet e goëled ar mor eguet beza roet exempl-fall da unan hepquen eus ar vugale a gred ennon-me !* En effet, ar goal exempl sicour an drouc-speret da goll an eneou hac a gontroli ar volonte-z-vâd en deus Doue d'hor zavetei.

1° Sicour a ra an drouc-speret, o tesqui an drouc d'ar re-all, oc'h en autoriza hac oc'h er squigna.

1° *O tesqui...* Jeroboam, roue impi ha scandalus, evit ampech ar bobl a Israel da vont d'an templ a Jerusalem da adori ar guir Doue, gant aon na retornje da gaout famill David a behini e oa en em zispartiet injustamant, a reas idolou, hac a lavaras d'ar bobl : *pobl a Israel, cetu ama an doueou o deus ho tennet a zindan captivité Pharaon*; dre'r voyen-se, cals-bras eus an Israelitet a guëzas en idolatriach... An dud scandalus a ra un dra-bennac henvel; clêvit an den avaricius pe difeiz-se o lavaret d'e vugale ha d'e zerviche-rien : perac beza ato o reded d'an ilis ha da goës, nac an ilis nac ar velezen ne roi deoc'h peadra da veva;... deut, va mignonet, a lavar ar mezier, ur banneg-guinn n'en deus græt biscoas drouc da zen;... ar yaouanquis a renq en em divertissa, eme an dud lubric, rac ne bado quet ato;... touet

a reomp dre accoustumanç, mæs ne zongeomp e drouc-ebet, a lavar an douerien miserabl-se pere a zesq d'o bugale offanci Doue, aroc beza desquet dezo ar sæçon d'e anaout ha d'e garet... Pliget gant Doue, eme sant Bernard, ne vezzemp tentet nemet gant an drouc-sperejou; mæs an' dud a voal exempl a ra ive o fossubl evit hor c'holl! *Utinàm soli nos impugnarent spiritus mali, et nihil nocerent homines perniciosi exemplis!*

2º An den scandalus a autoriç an drouc, rac-se an abostol a scribe da Dimothee avertissa dreist pep-tra ar re-vras da lacat evez-mâd da rei goal exempl. En effet, ar re vian a zo joa gantho, hac a gav enorabl gallout ober evel ar re-vras: ur vam a c'houlenne digant e mab perac e refuse tostaat ous e zacramanchou ha beva evel ur guir gristen, evel a rê diagnet? Va mam, emezan, me a fell d'in beza henvel ous va zad, pehini a zo meulet hac istimet gant an dud, petra-bennac ne dostaa ous sacramant ebet... An drouc speret, eme sant Augustin, en deus implijet an artifiçou ar re dangerussa o proposi d'ar bayanet o doueou ifam evit exempl: o lacaat an doueou-ma var an auter, e tisclerient, eme sant Cyprien, e oa permetet ha mâd memes ober eveltho: *ut fierent miseris religiosa delicta*. Rac-se un den yaouanq, o consideri dizurzou Jupiter repræsantet var un daulen, a lavare, hervez ma raport sant Augustin: Jupiter en deus græt evel-se, perac ne rafen-me quet? *Deus id fecit, et ego non facerem!* Mar deu al loar, pe unan-bennac eus ar planedennou bian da guzet o sclerigen, den, pe gazi den, ne ra attantion; mæs mar dê an beaul eo en em guz, an oll a zo en devaligen, ha ne oar mui petra da

ober : hoguen , tud vras , tud pinvidic , tadou ha mamou , mistri ha mæstrezet , c'hui a zo sclerigen ar bed , *vos estis lux mundi* ; mar roit an exempl-fall , hoc'h inferioret a lavaro : ar re-ze a ra evel-ben , perac ne rafemp-nî quet ! *Deus hoc fecit , et ego non facerem ?*

3° An exempl-fall ne vanq quet ive da squigna an drouc : henvel eo , eme an abostol , ous ar goell pehini a deu buan da c'hoï ha da gorrompi an toaz : henvel eo c'hoas ous ar gangren pehini en em squign hep dale dre'n oll isili. Nac a ravach n'o deus quet græt , ebars en Europ , an daou hæretic bras eus an amzeriou diveza-ma , Luther ha Calvin ? O Doue , nac a vroyou ampoësonet dre o hæresi hac o fals doctrin ? Diou blac'h-fall , Frines ha Laïs , o devoa corrompet ar Greç pen-da-ben , evel-se un den scandalus a zo avoalc'h evit coll ur barres hac un escopti memes. Allas , beza ez-eus tud , pere o deus dija victimou en isern , int a guëzo ive eno d'o zro , ha var o lerc'h e tisquenno c'hoas re-all pere o devezo er memes tra collet dre o goal exempl. O den scandalus , eme sant Augustin , piou a allo resista ouzit ?

2° Ar goal exempl a gontroli ar volontez en deus an Autrou Doue d'hor zavetei , oc'h hon ravolti a-enep hor C'hrouer hac a-enep hor Redemptor , hac oc'h hon renta henvel ous an drouc-speret.

1° Oc'h hon ravolti a-enep hor C'hrouer : Doue en deus hor c'hrouet evit e anaout , e garet hac e zervicha ; mæs an den scandalus a den ac'hanomp eus ar stad a oboissanc e pehini ez-omp laqueet gant Doue : lavaret a ra e-unan a vouez huel , ha dre e gundu , penos n'e oboisso quet ; hac evel Lucifer , pe Absalon , lacat a ra cals a re-all d'en

em ravolti assamblez ganthan , a-enep o C'hrouer, o zad hac o roue. Petra lavarfac'h-hu eus a un den pehini a ampechfe ar parqueier da brodui , ar guez da rei o frouez , pe an heaul da rei e sclerigen ? Ur monstr eo , eme c'hui , digacet da droubli an urs laqueet gant Doue etouez an traou crouet. Mæs c'hui , mezhvier ; c'hui touer-doue , ha c'hui oll tud scandalus , eo ar monstr horrubl-se , caus oc'h d'ar grouadurien d'en em ravolti a-enep ho C'hrouer.

2° Hac ive a-enep hon Redemptor : hor Zalver a zo deut var an douar evit clasq ha savetei ar pec'her , mæs an den scandalus dre'r pec'hejou a laca da gometi a zao ur voguer a zisparti etre hor Zalver Jesus hac an dud en deus prenet gant ar prix eus e voad... Deut eo hon redemptor benniguet da acquisita deomp dre e bassion hac e varo ur guir reel e rouantelez an êe : *veni ut vitam habeant et abundantius habeant* ; mæs an den scandalus a lam diganeomp ar guir-se hac a ro deomp ar maro eternal dre e voal exempl... Ne doun quet deut , eme Jesus-Christ , da c'hervel ar re just , mæs ar bec'herien da ober pinigen : mæs allas , va Doue , ar bec'herien a zo etouez rouejou an dud scandalus pere a ra dirazo goab eus ar bini-gen , eus ar retrejou hac eus ar sacramanchou , ne zistro int biquen ouzoc'h : an den scandalus a zo eta ur monstr a fallagriez , un antechrist.

3° Ia , en lavaret oc'h eus : *tu dixisti* : e zaoulagad a zo leun a aoultriac'h : anezo e sorti un tân impur pehini a ra goassoc'h ravach eguet an tân-goal : e c'hinou a zo evel ur bez digor ; dre'n ezen-fall a leusq , e squign ar maro dre oll : e deod a zo dangerussoc'h eguet bilim an aër-viber :

e zaonarn a zo leun a fallagriez ; e dreid , eleac'h bale en hent eus a c'hourc'hemennou Doue , ne valeont nemet en hent eus a bep seurt dizurzou : hennez eo an Antechrist , eme an abostol : *hic est antechristus...* Mæs , allas ! en lavaret a reomp en ur vouëla , evel ar memes sant Paul : int a zo stang hirio ar seurt monstrou ! *Et nunc flens dico , antechristi multi facti sunt !* Tud maleürus , en em daulit hoc'h-unan en ifern , mar guirit , mæs ne dreñit quet gueneoc'h ho preudeur ! grit poan dezo e mil sæçon , mæs espergnit o ene ! Pobl a Israel , a lavare guechal ar profet Ezechias , avoalc'h eo deoc'h offanci Doue hoc'h-unan , na liquit quet ar re-all d'en ober ! *Sufficient vobis omnia scelera vestra , domus Israel !* Ar memes comzou a adressomp deoc'h , tud scandalus , eus a bers ar memes Doue : en em gontantit d'en em goll hoc'h-unan , mæs na gollit quet da viana ar re-all : pe , evit lavaret-måd , n'en em gollit quet hoc'h-unan , saveteit hoc'h ene : *salva animam tuam !* Mar de ho lagad , ho torn , pe ho troad un occasion a bec'het evidoc'h , hastit d'en em dizober eus ar esel-fall , ha roit ho buez memes quentoc'h evit coll hoc'h ene !

C'HUEC'HVET GOURC'HEMEN.

Non mæchaberis.

Ne gometot aoultriach abet.

DOUE , dre'r c'huec'hvet gourc'hemen , a zifen ouzomp pep action dishonest. Ar guer *mæchari* a sinifi cometi aoultriach , mæs hervez sant Augustin ha doctrin an Ilis e-unan , dre'r guer-ma e fleanor entent pep action lubric : rac-se ar c'huec'h-

vet gourc'hemen a zifen ispicial an actionou, hac an navet an dezirou control d'ar burete... An nebeud a gomzou a laca Doue evit difen ar pec'het-ma, hac an difen a ra an abostol da brononç memes e hano, a so un àvertissamant deomp da lavarere nebeud var ar vatier-ma, gant aon da of-fanci diou-scouarn den; mæs ar ravach a ra etouez ar gristenien hac an tourmanchou a vilit er bed-all, hon oblich da lavaret un dra-bennac anezan, eus e speçou diffarant, hac eus an tor a ra d'an ene.

I. Al luxur, pe al lubricite a zo un attach disordren oc'h a blijadurezou ar c'hiq; ar villa eo eus ar seiz pec'het marvel, hac ar zourcen ordinal eus a bep seurt crimou. Sant Ian, en e Apocalips, a raport ur vision estranch pehini en devoue eus a ur c'hreg azezet var un aneval pehini en devoa seiz corn : *mater fornicationum*. Ar c'hreg-ma a oa azezet : dre eno e tleomp compren penos an didalvoudeguez a zo ar zourcen ordinal eus ar pec'het ifam a behini e parlantomp.

Seiz corn an aneval var behini e oa azezet, a repræsant deomp ar seiz speç diffarant eus al luxur, pere-so : ar fornication, an aoultriach, an incest, ar viol, ar ravisserez, ar sacrilach hac ar pec'het a-enep an natur.

1° Ar fornication a zo ar pec'het a gomet an eil gant eguile, tud diangach a briedelez hac a bep seurt vœu. Ous ar pec'het-ma eo e scrife an ebestel assamblat er c'henta concil a Jerusalem d'ar re a oa nevez convertisset, pa lavarent lacat evez d'en em renta coupabl anezan : *ut abstineatis à fornicatione*. Ha ne ouzoc'h-hu quet, eme an abostol sant Paul, ez-oc'h memproù da Jesus-

Christ, ha templou-beo d'ar Speret Santel? Prenet oc'h, eme ar memes abostol, dre voad Jesus-Christ, respetit eta ho corf ha n'en roit quet d'an drouc-speret evit ur blijadur mezus pehini a bâd quen nebeud a amzer hac a zo heuillet a guement a c'hlac'har. O Doue, eme sant Augustin, en em renta dîn eus a un eternite a dourmant evit ur moment a blijadur ifam, pebes follentez! Lod-all eus ar gristenien a gomet pec'hejou mezus ar re horrupla, gantho o-unan pe gant re-all, e meur a façon : siouas! ne gredfent quet o c'hometi dirac ur c'hrouadur, penos eta, ô va Doue, e credont-y o c'hometi en ho præsanç hac e præsanç an ælez santel!... An disterra familiarite, ispecial etre dud yaouanq, a zo dangerus-bras; dihoallit eta ha quemerit an tec'h, mar fell deoc'h beza victorius! *Fuge, et vicisti.*

2° An aoultriach eo ar pec'het a gomet un den demezet gant un den dizemez, pe, mar dint demezet o daou, an aoultriach a zo doubl. Ar pec'het-ma a zo c'hoas grevussoc'h eguet ar fornication; rac estr eguet an impurete pehini a zo ennan, eguis en eguile, ez-eus ive daou bec'het-all, ar parjur hac al laeronci. Ar parjur, rac an ini a vanq d'e bried, a dor al lê en deus græt e faç an auter da veza fidel dezan; e sin a guemen-se o devoa roet o dorn an eil d'eguile ha recevet digant ar belec ar voalen a eured pehini a zo ar c'hachet hac ar ziel eus o fromessa : ul laeronci, rac corf an ini a zemez a zo d'e bried, ha mar dispos anezan, e comet ul laeronci hac ur c'brim an horrupla. Evel-se an oll lezennou, quen divin, quen civil, o deus quement a horrol eus ar pec'het-ma, ma teuont d'er punissa dre'r maro, pe dre

boaniou ar re vrasa. El lezen ancien e oa ordrenet laza a doliou mein, an ini en devize er c'ho-metet, eguis ma velomp en exempl Suzanna, hac en Aviel, en andret ma parlant deomp eus ar c'hreg aoultrierez pehini a voue præsantet d'hor Zal-ver evit essa gallout er surpren en e gomzou. Guechal, hervez lezennou ar rouantelez-ma, ar maro a oa ive partach an ini a-enep pehini e vize prouet un aoultriach... Hirio, ar pec'het mezus-ma, ar blasphem ha cals-bras a grimou-all, ne dint cazi mui punisset gant justic ar bed, mæs ar vrec'h eus a justic Doue ne dè quet berreet, tizout a rai un deiz betec an dud coupabl; patient eo abalamour ma'z-eo eternal.

3° An incest a zo ur pec'het lubric etre guerrent, memes dre alianç. Ar pec'het-ma a zo c'hoas horruploc'h eguet an aoultriach, abalamour ma tîr ar respet a dle ar guerrent da gaout an eil evit eguile; ha sul-nessoc'h ma zor, sul-vrassoc'h eo ar pec'het, bete an eil basen a guerrentiach ez-eo ur c'has reservet. Ar pec'het-ma eo a fachas quement an abostol oc'h ar Gorinthianet, pa anavezaz e oa unan anezo cuëzet ennan, ma scrivas dezo ul lizer leun a glêmou hac a c'hourdrouzou, ha ma livras ar maleürus-se d'an drouc-speret oc'h en excumunugui.

4° Ar viol eo contraign unan-bennac da bec'hi. Beza ez-eus mistri ifam avoalc'h evit cometi ar c'hrim-ma.

5° Ar ravisserez eo tenna dre nerz unan-bennac gant dessin da ober an drouc e poent hac en amzer. Ar re a erru gantho *violanç*, pe *rab*, gant ne gonsantint quet, n'o deus quet a bec'het. Deceo dre bromessaou-caër; pe dre c'hourdrouzou, a zo cazimant violi.

6° Ar sacrilach, er vatier-ma, eo ar pec'het a gometer gant unan-bennac consacret da Zoue dre'n urzou sacr pe dre'n vœu a religion; pe autramant ar pec'het a gometer gant un den libren ur plac sacr, evel ma'z-co an ilizou, ar chapelou, ar berejou.

7° Pa na gredomp quet parlant eus ar pec'hejou a-enep an natur, tevaligen an nos hac an traou-mâd crouet gant Doue a lavaro d'ar priedjou ifam ha d'an dud lubric-se penos ez-int monstrou a fallagriez, pere a dlese da viana mont da scol al loened brutal!... Fonti a ran gant ar vez, eme sant Augustin, o parlant eus a bec'hejou quen abominabl! Pec'herien lubric, emezan, laquit evez na bignfe un eil guech, betec an êe; ar c'hri a bec'hejou Sodôm ha Gomorrh pere a zo bet consumet gant ur glao a dân hac a souffr evit moug an tân impar a oa e corsou o habitantet! An diluch, eme Dadou zantel an Ilis, ne voue ive digacet, nemet evit goalc'hi an douar eus ar pec'hejou lubric : *omnis caro corruperat viam suam*.

III. Effejou maleürus ar pec'hejou lubric a zo horrubl ha scrijus : ar pec'hejou-ma a zouill ar c'horf hac an ene, ato int caus eus a varo an ene, hac alies-bras eus a varo ar c'horf : coll a reont ar reputation; dalla a reont ar speret; grit hoc'h oll bossubl evit disquez da un den lubric, da he seurt danger en em expos; lavarit dezan pebes calonad a ra d'e dud, er memes amzer ma coll e ene; espliquit dezan peguen trist e vezo ar stad e pehini en em gavo hep dale : allas, ne vel, ne gleo ha ne gompren netra, e bassionou mezus a zall e speret : caer ho pezo repræsanti dezan an injur a ra e vuez-fall da Zoue hac an tor a ra de-

zan e-unan lia d'e nessa ; caër ho pezo er gourdous hac er suplia da cench , caër ho pezo parlant dezan eus ar pez a zo a spontussa e lezen Doue , eus ar maro , ar varn , netra ne rai impression varnezan ; e galon a zo caledet dre'n tân eus al lubricite !!!

NAVET GOURC'HEMEN.

Non concupisces uxorem proximi tui.

Ne zezirrot quet pried ho nessa.

ALLAS! ne dê quet dre action hepquen eo e cometer ar pec'het lubric , er c'hometi a rer ive dre'r zellou , dre'r zongesonou , dre'r c'homzou , ha dre'n desirou dishonest , rac Doue ne lavar quet deomp hepquen : ne reot quet an drouc , *non machaberis* ; mæs ne zezirrot quet en ober , *non concupisces*.

I. Ar pec'het quenta a lubricite eo an ini a gometer dre zongesonou dishonest e pere en em blijer : an daou dra-ma a zo necesser ; ret eo d'ar zongeson beza fall , da lavaret eo , control da lezen Doue , ha ret eo en em blijout enni evit beza coupabl ; rac imagination an den a red evel an dour , hac an traou ar re villa a dremen a vechou dre speret an dud ar re zantella. Sant Paul , sant Beneat ha santes Theresa a barlant o-unan eus an traou fall a dremene dre o speret en amzer memes ma plijent ar muia da Zoue , abalamour d'ar fidelite gant pehini e rent o fossubl evit o chas-seal , evel ma ra ur soudard-mâd e bossubl evit gounit ar victor. Ar zongesonou fall ne rentont quet eta ac'hanomp coupabl , ma n'en em bli-geomp quet enno ; er c'hontrol , hon renta a

reont agreaploc'h da Zoue, abalamour d'ar boan
 a roont deomp, ha d'ar zourci a guemeromp d'o
 zrec'hia. Ar zongeson dishonest a zo ato ur pe-
 c'hët, marvel adalec ma en em blijer enni a volon-
 tez franq, en ampoent memes na zezirer quet an
 drouc e pehini e songer : *perversæ cogitationes
 separant à Deo* (Sap. 1). Ar c'honcil a Drant a
 lavar memes penos ar zongesonou-fall e pere en
 em blijer, a zo, en ur fæçon-bennac, goassoc'h
 eguet an actionou : *nonnunquam animam gravius
 sauciant quàm illæ quæ manifestæ admittuntur*.
 Rac an actionou dishonest a inspir mui a horrol,
 ne gaver quet ato an occasion, an amzer, ar plas,
 a dud d'o c'hometi; rebechou ar goustianç, ar
 vez hac ar confusion a zo remejou precius; mæs
 netra a guemen-ma ne droubl an ini en em blich
 en e voal zongesonou; dihoallit eta outho, hac o
 chasseit pront. Ur zongeson a zo ar pas quenta a
 reomp varzu ar vuez pe varzu ar maro; varzu ar
 vuez, mar dê ur zongeson-vâd; varzu ar maro,
 mar dê ur zongeson-fall. Destumit, eme ar Spe-
 ret Santel, al leern-bian-se, mar ho lezit da gres-
 qui, e revînfont ho quinien; lazit an aer-vian-se,
 deut da veza brase c'hell ho flêma ha rei deoc'h ar
 maro : mouguît an fulen-dân-se, gant aon rac an
 tân goal pehini a alfe dêvi hoc'h oll danvez; da
 lavaret eo, chasseit buan ho songesonou disho-
 nest, rac mar en em bligit enno, e roit ar maro
 d'hoc'h ene.

II. Ar zellou dishonest: piou eo, a c'houlén ar
 profet Isaï, an dud-se peré a zo huel evel an as-
 trou, hac en em dên neuse soudén en toullou-
 moguer evel ar goulm? Sant Gregor a respont pe-
 nos ar re-se eo an dud just peré a zo, er Scritur,

comparachet gant an astroù, o veza ma tilezont an traou terrien, evit en em occupi eus an traou coelestiel hepquen : o daoulagad, o speret hac o c'halon a zo casi ato savet varzu an êe, hac eno, evel a lavar an abostol, *ema o c'honversation ordinal : nostra autem conversatio in cœlis est.* Er c'hontrol, ar re a zalc'h re-hir o daoulagad paret var an traou terrien, a stag pront o c'halon outho. Quemenn-ma a erruas gant ar roue David, pehini o veza arretet re-hir e zaoulagad var bried Uri, a gouevas deziron-fall anezi, hac a guezas ganthi er pec'het. Ar maro, eme ar profet Jeremi, a antreas en e galon dre e zaoulagad hac a vuntreas e ene. Rac-se sant Gregor a lavar deomp penos ne dleomp quet arreti hon daoulagad var ar pezh ne dê quet permetet deomp da zezirout. Ar patriarch Job, santella den a zo bet biscoas var an douar ne berrmete quet d'e zaoulagad para var ur plac'h yaouanq, o credi parfet penos al lagad eo an or ordinal dre behini e c'hantren er galon, ar zongesonou, an deziron hac ar pec'hejou dishonest. Job, eme sant Ian Chrisostom, en deus crênet, ar pezh a dle rei deomp oll da gompren penos e dleomp crena hon-unan, peguer zantel-bennac e c'hallomp beza. N'en em gavit quet alies hoc'h-unan, gant plac'h ebet, eme an Tadou zantel eus an Ilis, na cho-mit quet pell assemblez ganthi, hac etre ma viot ho taoulagad a dle beza izel, ho coinzou ber ha serius. *Cum alio sexu, sermo gravis, brevis, solus cum sola nunquam sedes;*

III. Ar c'homzou dishonest, ar c'honversation nou-fall, eme ar Speret Santel, a lâca buan ar corruption etouez an dud, memes ar re zantella :

corrumpunt bonos mores colloquia prava... Sant Ian Chrisostom a lavar penos an dud-fall, dre o c'homzou hac o c'hanouennou-vil, a servich da deod d'an drouc-speret : ia, emezan, evel m'en deus Doue e bredicatoret hac e ebestel pere a hanvertud-Doue; evel-se ive ar speret impur en deus e vinistret pere a eller da henvel mevellou satan... Farcerez eo a livirit, eme c'hui, evit lacat c'hoarzin, ha ne zongit e drouc-ebet : mād ha pur eo eta ho calon, var ho minou; en em drompla a rit, ne ouzoc'h quet en em anaout : ho quinou ne harlant nemet eus a abundanç ho calon : ur muzul re-leun a lez greun da scuilla hac eus ar pezh a scuill e c'houzor anaout ar greun : pa velan moguet, e lavaran ez-eus tân : pa zigorer ar bez, mar sorti un ezen-fall, e leverer ez-eus c'hoas breinadurez ennan; evel-se, ho comzou a ro da anaout piou ez-oc'h : *loquela tua te manifestum facit...* It pell diouzomp, rac n'ez-oc'h nemet tud corrompet, ho comzou eo an ezen-fall en ro deomp da anaout : ne chomit quet en hon touez, ellum a rafac'h dre oll an tân eus al lubricite; ho comzou a zo ar moguet dre behini e velomp sclær penos ema an tân vil-se en ho calon : c'hui eo ar greun-fall pehini a goll an ini mād hac a ra quement a zistruch e douar an tad a famill, da lavaret eo, quement a ravach, dre ho comzou vil etouez guir vugale Doue.

IV. An dezirou lubric : ne zezirrot quet, eme Zoue, pried ho nessa : *non concupisces uxorem proximi tui.* Beillit, eme ar Speret Santel, var dezirou ho calon, rac eus ar galon e sorti ar zongesonou-fall, an aoultriach, ar fornication : *de corde enim exeunt cogitationes malæ, adulteria,*

fornicationes. Al lezen ancien a lavare : ne violit quet ; ne guemerit quet tra ho nessa ; mæs al lezen nevez a barlant huelloc'h hac a lavar : ne zezirrot quet memes en ober. Al lezen civil a ell heuill an den var ar ruiou , en henchou hac er plaçou public , ha memes betec en e dy ; mæs na ell quet mont hirroc'h , Doue hepquen a ell tizout betec goelet calon an den : *scrutans corda et renes Deus* ; rac-se , hor Zalver a lavar en e Aviel : *eürus ar re a zo pur a galon , abalamour ma velint Doue !* Ne lezomp quet eta ar pec'het da zisquen en hor c'halonou dre zezir dishonest-ebet , rac netra souillet ne antreo e rouantelez Doue... Ar pezh a rent an impurete quer commun eo an æzantant gant pehini e cometer ar pec'het-ma ; rac , er c'hometi a eller dre'n oll squanchou naturel : dre'n daoulagad , oc'h o arreti var objedou pe o len traou dishonest ; dre'n discouarn , o selaou comzou bavard ; dre'n teod , o lavaret traou , o cana soniou pe o conta rismadellou impudic ; dre'n treid , o vont d'an dansou , d'an assambleou difennet ; dre'n daouarn hac ar visach , o veza re-libr ganeomp hon-unanp e gant re-all ; dre'r speret , oc'h en em arreti e songesonou-fall ; dre'n imagination , oc'h en em repræsanti traou-fall græt pe velet ; dre'r volonteiz , o consanti da zezirou criminal : e pep plaç , e pep amzer , en nos hac en deiz , e pep oad , er yaouanquis hac er gozni , e c'heller , siouas , cometi ar pec'het vilma. Hep conta an actionou , pet songeson lubric ne deu quet e speret an dad-fall , couls en deiz evel en nos ? An imaginationou , pe an ureou , n'ez-int quet , evit guir , ato pec'hejou , nemet consanti a rafet dezo pa zihuner , pe , nemet roet

e ve occasion dezo epad an deiz , e oar direbech dirac Doue. Evit gallout en em viret pur hac agreabl dirac Doue , beillomp ha pedomp.

SEIZVET GOURC'HEMEN.

Non furtum facies.

Ne laërot quet.

GOUDE e ene , e vuez hac e enor , preciussa tra en deus an den eo e zanvez. Rac-se Doue , dre'r gourc'hemen-ma , a zifen ouzomp quemeret tra hon nessa , nac ober domach-ebet dezan.

E teir fæçon e c'heller ober gaou oc'h an nessa : o quemeret , o viret e dra injustamant , oc'h ober ur c'holl bennac dezan.

I. O quemeret injustament pe o laërez tra an nessa : laërez , eme sant Bonavantur , a zo en em zezia eus a dra un-all , en despet dezan ; ar pezh a eller da ober e peder fæçon : dre forç , dre adrez , dre usurerez ha dre zislealdet er partajou.

1° Dre forç pe dre nerz , pa forcer unan-bennac da rei e dra , evel a ra al laëron var an henchou-bras , pa c'houlennont ar yalc'h pe ar vuez. Er fæçon-ma e pec'h ive an dud a justic , hac ar re-vras , en ur barres , ma na rentont quet a justic-vâd , pe autramant pa ziazezont-fall an taillou , o sama re an intavezet hac ar beorien , evit en em espergn o-unan. O cruella injustic ! horrupla laëronci ! An dud fall-ma en em c'holo eus a groc'hen an dânvad , petra-bennac ma zint bleizi ar raget ; da lavaret eo , en em visca a reont eus a vantel ar justic evit cometi æssoc'h ha surroc'h o injusticou : dirac an dud ez-int , alies , guen evel an nerc'h , mæs dirac Doue ez-int vil evel ar fanq.

2° O laërez dre adrez, pe dre guz. Al laëron hac ar friponet o deus mit ardou evit dont a ben eus o dessin : guelit ar bern alc'buëziou a bere en em zervichout, clêvit o c'homzou-caër ha remerquit peguer brao e c'honzont trompla... Ama e peder ive ar groaguez, ar vugale e dy, ar zervicherien, ar varc'hadourien hac ar vicherourien da ober reflexion varnezo o-unan, ha da velet hac int n'o deus goal quemeret netra, dre adrez ; pe en ur saëon-all bennac difennet.

Ur c'hreg a gred e c'hell disposi eus a bep-tra evel e fried, abalamour ma ema he lod etouëz e ini ; guir e deus en effet var he zra, mæs hervez al lezennou, ne deus quet ar galloud da zisposi e-unan anezan, asfer he fried eo quemen-se, hac ar guir-se ne aparchant nemet outhan, ha mar quemer divar e goust pe eus an arc'hant a zo etrezo, somou considerabl, pe evit rei d'he zud, pe evit prena evit-y e-unan, pe evit he bugale traou inutil, hep ali he fried, ez eo coupabl a laëronci. Sant Augustin, guëchal consultet gant ur c'hreg hac y alle rei darn eus he danvez d'ar beorien ha d'an Ilis, hep consantamant he fried, a respontas dezi ne alle quet en ober. Ma ne de quet eta permetet, hervez an doctor-ma, da ur c'hreg implija e danvez, hep ali he fried, en ceuvrou a drugarez, eo c'hoas nebeutoc'h permetet dezi o foëta e vaniteou. Mæs, eme c'hui, va fried n'en devoa netra, eus va c'hostez-më ema an oll danvez : ne deus cas, abaone ma'z-eus communante etrezoc'h, an danvez a zo dezan da c'houarn, nemet disparti a zanvez a ve etrezoc'h dre voyen ur c'hontrat pe ur gondition-all bennac... Na be-c'hit quet cousgoude evit rei an aluzen hervez he

calloud, nac evit prena e querz ho ty, en ho querz hoc'h-unan, pe e querz ho bugale, quement-sò necesser, ma na bourve quet ho pried e-unan : mar dê ho pried ur mezhier, pe ur goal dispigner, e c'hallit cuzet hoc'h arc'hant diouthan, ha gouarn ho tra guella ma ellot, mæs dirac justic e rencot ober pep-tra en e hano. Quemeret divar goust ho pried evit miret oc'h a ur c'holl, pe oc'h a ur goal asfer-bennac, a zo renta servich dezan evel deoc'h hoc'h-unan; evel-se Abigaï guechal, pried da Naboth, a gaças præsanchou bras da Zavid, en despet d'he fried, evit miret na vize revînet e famill hac e lignez.

Ar vugale a zo e ty o zad hac o mam en em rent coupabl eus ar memes pec'het a laëronci, o quemeret divar o c'houst, arc'hant, neud, lin pe draou-all evit prena dillad. Nep piou-bennac, eme ar fur Salomon, a lavar ne deus quet a bec'het da ur c'hrouadur evit quemeret divar goust tad ha mam, a lavar gaou : rac, eme sant Antonin, brassoc'h pec'het a gomet en sæçon-bennac, eguet o quemeret divar goust re-all, abalamour ne dê quet naturel da un tad lia da ur vam caout difizianç eus o c'hrouadur pehini ouspen a zo obliget da restitui d'ar vugale-all, mar deus : cousgoude, mar dê bian ar som, ha mar dê implijet-mâd, n'ez-eus quet a bec'het.

Ar zervicherien a zo coupabl a laëronci hac obliget da restitui, mar quemeront an disterra tra divar goust o mistri : sul-vuioc'h a fizianç a zo enno, sul-vrassoc'h eo ar pec'het a gometont. Tri seurt servicherien a zo sujet da laërez : 1° ar re o deus ar goal inclination da veza douguet d'ho guinou pe d'ar vaniteou; 2° ar re a zo debauchet,

decevet gant truflannerezet; 3° re-all evit en em bea, emezo, var digarez n'o deus quet a c'hajou avoalc'h, a guemer eguis a zonch dezo, o devize bet eleac'h-all: d'ar re-ma e c'heller lavaret; prix græt a oa etrezomp; quemerit ho tra; restituit ar pezh hoc'h eus quemeret ouспен, hac it, mar quirit da glasq guelloc'h eleac'h-all: *nonne ex uno denario convenisti mecum? tolle quod tuum est, et vade.*

Ar varc'hadourien o deus alies, siouas, poëz ha poëz, muzul ha muzul; unan bras da brena hac unan bian da verza, ar pezh a so abominabl dirac Doue, eme ar Scritur. Nac a faussoni er varc'hadourez hac er marc'hajou! nac a leou-faus, ouспен an injuistigoù a gometer.'

Ar vicherourien hac an artisanet en em rent ive alies coupabl a laëronci, o tibuna, o vea, o c'hriat, o vala, pa zalc'hont neûd, tamou lien, pe damou mezer, pa guemeront bleud pe ed en tu-all d'ar pezh a zo dleet dezo. Bras a stang eo an injuistigoù a gometer er poënc'hou-ma oll.

3° O laërez dre usurerez: an usurerez a so rei arc'hant pe draou-all e præst, pe da gommercî, hep respont eus ar c'holl, mar guerru, evit caout interest divarnez: laërez a ra eta an ini a ro ur scoet evit caout daou; ur muzur segal evit caout ur muzul guinis: an ini a ro var daou-antar saout pe êgened pere a vezo istimet hirroc'h pris pa o roer evit na allint da dalvout var ben bloas. Mil art-all o deus c'hoas an dud pinvidic hac avaricius da zuna goad ar paour a behini ar c'hri a zaô betec diou-scouarn an Autrou Doue, hac a vezo selaouet ganthan, eme ar Scritur. Peleac'h e tec'ho eta un deiz an dud angraved-ma pere ne reont

quet d'ar re-all ar pez a garrent a ve græt dezo o-unan?

4° Dre zislealdet er partajou e laërer ive en ur faëçon estranch : invantor a vezo græt d'ar vugale, mæs cant tra a vezo cuzet gant intantion d'o derc'hel : traou laëret int eta dre eno memes... Nac a injustiç ive er c'hontrajou hac er partajou a rêr eus al leveou hac eus an traou-all? Ah! nac a dud pere ne antreint biquen e rouantelez Doue abalamour d'ar seurt laëronciou!

II. An eil faëçon da ober gaou eus an nessa eo miret outhan e dra, ar pez a rêr o terc'hel ar pez a vez laëret pe gavet, pe o chom hep pêa ar pez a dleer. 1° O terc'hel ar pez a vez laëret, e teuit a vechou da veza quer coupabl hac al laër, pe goupaploc'h : mar dalc'hit traou cavet, a c'hui, oc'h anaout o ferc'hen, e pec'hit marvelamant, rac staga a rit ho calon ous an traou-se pere ne dint quet deoc'h : ur pec'het marvel a gometit quellies guech ma songit enno gant intantion d'o derc'hel : roit e dra d'ho nessa hac an traou cavet d'o ferc'hen, mar gouzoc'h e anaout : ma n'er c'havit quet, goude beza græt, gant cals a brudanç, ho possubl evit e gaout, ho roit-o d'ar paour, pe grit œuvrou-mâd gantho : mar doc'h paour hoc'h-unan, e c'hallit o miret, pe da viana ul loden anezo, hervez avis ho coëssour. 2° Chom hep pêa ho dle pa illit en ober a zo pec'hi assemblez a-enep ar justiç hac a-enep ar garantez dleet d'an nessa : ar justiç a ordren deomp renta da Zæsar ar pez a so da Zæsar, hac ar garantez a lavar deomp ober d'ar re-all ar pez a garfemp a vè græt deomp hon-unan.

Hep quemeret hac hep miret netra divar goust

an nessa, e c'heller ober domach dezan hac e oar obliget da restitui. Chetu ama e pe fæçon :

1 *Jussio* , 2 *consilium* , 3 *consensus* , 4 *palpo* , 5 *recursus* , 6 *Participans* , 7 *mutus* , 8 *non obstans* , 9 *non manifestans*.

1° *Jussio* : pa ordrenit d'ho bugale pe d'ho servicherien quemeret un dra pehini ne dê quet deoc'h.

2° *Consilium* : pa roit da unan-bennac goal ali, dre exempl, da vugale da laërez divar goust o zud : da c'hroaguez , divar goust o friejou ; da zervicherien , divar goust o mistri ; pa aliit , hep ræson , ar re en em glêm ouzoc'h d'en em zigol injustamant ; ne dê quet ato permetet d'an den ober justiç anezan e-unan , na barn en e affer e-unan.

3° *Consensus* : pa gonsantit gant ar re hoc'h eus da velet varnezo ; guelet a rit ho pried, pe ho bugale , pe ho servicherien o laërez hac e c'hassantit gantho , eleac'h o gourdrous pe o funnissa.

4° *Palpo* : pa veulit al laër , dre fæçon d'e zouguen da laërez : clêvet a rit unan-bennac o lavaret e vez bet o laërez an den-man-den , hac e livirit : mād-sur hoc'h eus græt , hennez-so pinvidic avoalc'h : ar vugale-ma so fin , mād a reont mont da laërez frouez pa n'o deus quet o-unan.

5° *Recursus* : o rei golo d'al laëron , pe autramant ty , pa ouzoc'h ez-int laëron , pe c'hoas o prena digantho. Ar bec'het-ma a zo bras dreist an oll bec'hejou-all , o veza ma couracher al laër o rei boden ha pêamant dezan : *pessimum genus receptatorum est.*

6° *Participans* : pa sicourit laërez ; pa guemefit ul loden bennac, pe ive, pa druffit bugale, pe servicherien, o recco digantho traou laëret a dy ho zud, pe eus al leac'h all.

7° *Mulus* : o chom hep lavaret netra pa velit laërez ; ato hoc'h eus un obligation a garantez da avertissa ho nessa ; beza hoc'h eus ive un obligation a justic mar d'oc'h-unan eus a dud an ty e pehini e velit laërez.

8° *Non obstants* : ma na ampechit quet pa allit en ober, ha pa hoc'h eus calite evel-se.

9° *Non manifestans* : pa vanquer da ziscleria al laëron : guelel a rit bugale, servicherien o voal guemeret eleac'h ma chomit assamblez gantho ; ma ne cenchont quet, da viana, goude beza bet avertisset, e renquit o discuill.

III. An drede faëon da noazout d'an nessa eo ober ur c'holl bennac dezan : e diou faëon e c'heller en ober, dre negligañs ha dre valiç.

1° Dre negligañs : oc'h ober goal zervichou ; dre lezireguez : o lezel al loened da vont da laërez, pe o chom hep o lemel dre ziegui... 2° Domach a rit d'ho nessa dre valiç, oc'h ententi procès pe afferiou-fall dezan, hep ezom ; oc'h e voaldreti, en pe e loened ; o tecrial e varc'hadourez evit en ampech da verza ; o lavaret ne voar quet e vicher, evit miret ne gavo labour, evel-se, hac e mil faëon-all e c'heller noazout d'an nessa hac e oar obliget da restitui.

Mæs a c'houlennot, martese, peguement a renquer da laërez evit pec'hi marvelamant ? Nebeud avoalc'h, hervez lod eus an deologianet : daou scoët, divar goust ar re binvidica ; ur scoët, divar goust ar gommun eus an dud ; pemp guennec di-

var goust ar re baour, hac ur guennec memes, mar dê er moment-se necesser dezan evit terri e naon hac asten e vuez, pe ini e vugale. Cousgoude, quemeret un tra dister ne dê quet ur pec'het-bras, ma n'hoc'h eus quet a volonteiz da gontinui; rac mar hoc'h eus bolonteiz da ober ul laëroncibras, o continui er saëon-se, e pec'hit marvelamant quellies guech a ma laërit.

Ne deus nemet ur voyen a silvidiguez evit ar re o deus græt gaou oc'h o nessa: restitui. Restitui, eme sant Thomas, a zo en em zizober eus a un dra goal-quemeret, evit en rei d'e berc'hen. Ret eo restitui quenta ma eller: quentre ma chomot hep restitui, ha c'hui o c'hallout en ober, e viot coupabl a bec'het marvel hac indin eus an absolven: mar dalc'hit re-hir ar peiz hoc'h eus laëret, e rencot pea ar profit en dize græt e vir berc'hen ma vize bet an dra etre e zaouarn. Red eo restitui ar peiz a so goal-quemeret, er memes spec, pe en dalvoudeguez. An dud na ellont quet restitui, evel ar groaguez, ar vugale hac ar re n'o deus netra, a dle caout ar volonteiz sincer d'en ober, hac a dle en ober en effet, quenta ma vezo possubl dezo... O silvidiguez a zo exposet-bras, mar dê dre o faut eo e vancout a c'halloud da restitui; rac ne vezo, eme sant Augustin, pardonet e bec'het nemet d'an ini en devezo restituat ar peiz en devoa goal-quemeret: *non remittitur peccatum, nisi restituatur ablatum*

DECVET GOURC'HEMEN.

Non desiderabis domum proximi tui.

Ne zezirrot quet ty ho nessa.

Ar seizvet gourc'hemen a zifen ouzomp quemeret pe derc'hel tra hon nessa, hac an decvet, ar volonteiz memes d'en ober : madou ar re-all na zezir quet evit o c'haout hep guir-ebet. Pec'hi a eller enep an oll gourc'hemenou, dre zeziroufall pe injust, hac an oll dezirou-se a zo difennet dre lezen Doue ; cousgoude, evel m'en-deus an den ur panchant brassoc'h d'al lubricite ha d'an injustiçou, Doue a zifen ouzomp, dre zaou gourc'hemen, an navet hac an decvet, ar volonteiz memes d'o c'hometi evit gallout derc'hel evel-se pur ha didach hor c'halon, pehini-so ar zourcen a bep seurt drouc... Daou dra so difennet ouzomp dre'n decvet gourc'hemen : requeti acquisita madou hon nessa dre voyenou injust, ha staga hor c'halon ous an traou terrien.

I. Ne dê quet difennet requeti acquisita madou honestamant dre brenadurez, dre c'hounideguez, pe en ur façon-all bennac legitim ; mæs Doue a zifen ar volonteiz da acquisita tra hon nessa dre voyenou injust, pe dre avi : ne zezirrot, eme ar Scritur, na ty ho nessa, nac e bried, nac e zervicherez, nac e égen, nac e azen... Ne zezirrot quet e dy, da lavaret eo, eme an Tadou zantel, e levcou, e aour, e arc'hant, e vadou precius ; rac an traou-se oll a ententer dre'r guer a dy... Na zezirrot nac e zervicher nac e zervicherez, da c'houzout eo, ne deuot quet d'o deceo dre c'hourdrousou na dre bromessaou, evit o lacat evel-se

da guitaat ty o mæstr evit antren en hoc'h ini ha chom en ho servich... Ne zezirrot quet e'egen nac e azen, da entent eo, ne zezirrot netra eus a'guement a aparchant outhan, pas memes e vadou ar re zisterra, evit o c'haout dre broces, dre c'hourdrous pe en ur fæçon injust-bennac. Achab, roue a Zamari, evit gallout caout en despet da Naboth ur parquic-bian en devoa, a gavas, dre voyen Jezabel, e bried, daou dest-faus pere a lavaras en devoa Naboth blasphemeta-enep Doue hac a-enep ar prinç; rac-se Naboth a voue condaonet d'ar maro, hac e barq a voue confisquet pe zæziet e profit ar roue pehini en devoa c'hoant-bras d'e gaout evit ober ur jardin anezan. Allas, cals a dud a zo c'hoas hirio henvel ous an impi Achab; an'avi a ra dezo noazout d'o nessa, hac ober o fossubl evit lemel diganthan e vadou, e garg hac e vrudmâd memes. Clevit ar varc'hadourien, an artisa-net, ar vicherourien-se o tecrial an eil eguile! Petra ne ra quet certen tud evit caout madou, cargou enorabl, evit beva en o æz? Calomniou, promessaou-faus, gourdrousou, procesou, netra ne vezo espergnet, en despet da lezen Doue pehini a zo ul lezen a garantez hac a lavar deomp-oll: ne rit quet d'ar re-all ar pezh ne garrac'h quet a ve græt deoc'h hoc'h-unan. Ur guir zervicher da Zoue ne dle caout proces ous den, eme an abostol. Daou zrouc a rit, o vont e proces, eme sant Ian-Chrisostom: ar c'henta oc'h en em zispud, an eil o caout recours d'ar justiç; ha n'hoc'h eus-hu quet, a c'houlén sant Paul, tud fur avoalc'h en ho touez, evit lacat ar peoc'h etrezoc'h? Dre'n dud fur-se a bere e parlant an abostol, e tleer entent, hervez sant Augustin, mi-

nistret an Antrou Doue : lacat ar peoc'h da rên etouez an dud, a zo, emezan, unan eus o deveriou quenta. Laquit evez d'en em gassaat an eileguile, eme hor Zalver, rac Doue n'ho pardono quet, ma na fell quet deoc'h pardoni d'ho preur eus a greiz ho calon.

II. Staga hor c'halon ous a vadou an douar : mar hoc'h eus madou, na staguit quet ho calon outho, a lavar deomp ar Speret Santel : *divitiæ si affluant, nolite cor apponere*. Perac, en effet, staga hor c'halon ous a draoù pere-so quen dangerus evit ar silvidiguez, ha pere a renquimp da guitaat quer buan ? Hor Zalver en e Aviel a lavar deomp penos madou an douar a zo henvel ous an drez hac ous ar spern ; hoguen, evel ma c'hampech an drez hac ar spern an ed da gresqui ha da rei greun, evel-se ive ar zourci eus a vadou an douar a voug ennomp an dezir d'ober œuvroumâd ha d'en em zavetei... An drez hac ar spern a vleç daouarn an ini o stard, evel-se ive an traou terrien a vleç, e mil fæçon, eneou an dud a stag o c'halon outho. Ar madou temporel a zo evel laçou pere hor stag ous an douar, hac hon ampech d'en em zével varzu an êe : an darn-vuia eus an dud pinvidic ne dint occupet nemet eus o madou ha ne zongeont nemet er voyen d'o c'hresqui. Madou ar bed-ma a zo c'hoas henvel ous a vein-ruill pere a ziscar hac a vleç ac'hanomp en hent a reomp varzu ar barados ; rac-se hor Zalver a lavar penos eo æssoc'h da ur c'hanval tremen dre doul un nadoz eguet da un den pinvidic antren e rouantelez Doue. Quemen-se a sinifi, eme Zoctoret an Ilis, penos eo diaz-bras d'ar re binvidic en em zavetei.

Ul læstr re-garguet a dlê teulet er mor, ar pezh en deus a re gant aon da voëledi, evel-se ive ar re binvidic a dle teulet eus o madou etre daouarn ar paour, ober œuvrou-mâd, ha derc'hell o c'halon distag eus an traou crouet, ma na fell quet dezo en em goll eternalamant; rac, en heur ar maro, o madou-bras ne zervichint dezo da netra: ne gacint gantho dirac Doue nemet ar c'heuz d'o c'huitaat, pe ar c'hrim da veza o goal-acquisitet. Destum a rit madou dre gals a boan, hac alies dre voyenou injust: tud disquiantet, eme ar Scriptur, en nos-ma e rencot mervel hac comparissa dirac Doue, hac ar madou-se da biou e vezint-hy? Ne dê quet cousgoude ar madou eo a zo fall enno o-unan, mæs ar garantez disordren hon deus evitho... Un den a varv gant nebeud a boëson, hac ar marc'hadour pehini a zalc'h cals en e dy, a chom leun a vuez; rac ne ra nemet guerza e varc'hadourez. N'hoë'h eus nemet ugent scoët pere ha liquit var ho calon, he rê-zama a rit, ha mervel a reot. Hennez-all en deus ugent mil scoet, mæs o derc'hel a ra en e arbel hac o dispign a ra hervez e ezom, e galon ne dê quet stag outho: rac-se ne raint poan-ebet dezan... Bevomp eta, hor c'halon distag eus ar madou temporel pere a dremen quer-buan, hac a ell beza quen noazus d'hor silvidiguez. Greomp aluzen d'ar paour ha ne zeziromp jamæs tra hon nessa evit er c'haout iujustamant. En em gontantomp er stad e pehini ez-omp laqueet gant ar Brovidanç divin, ha meülomp Doue e pep amzer, er c'hlênvê evel er yec'het, en adversite evel er brospérité!

EIZVET GOURC'HEMEN.

Non loqueris contra proximum tuum falsum testimonium.
Ne leverot quet fals-testeni enep ho nessa.

DOUE, dre'r gourc'hemen-ma, a zifen ouzomp noazout d'hon nessa dre fals testeni, da c'houzout eo, dre gomzou control d'ar virionez lavaret dirac justic, pe memes eleac'h-all; hac a ordren deomp beza ato eoun ha just en hor c'homzou hac en hon oberou.

Dre'r c'homzou control d'ar virionez ha peurvuia noazus d'an nessa, e c'hententer ar fals-testeni, ar gaou, an drouc-preseguerez, ar c'halomniou hac ar jujamanchou temerer.

I. Lavaret fals-testeni, eo lavaret dirac justic, pe eleac'h-all, pa vezer interroget, traou control d'ar virionez. Tri dra a rent ar pec'het-ma grevus meurbed; rac ma pec'hit a-enep Doue oc'h e guemeret da dest e faus; a-enep ar justic o lacat punissa pep ne dê quet coupabl, pe o viret na bunisser nep-so coupabl; a-enep ar virionez, oc'h ober ur raport faus pe o tével ar pezh so guir.

Ar Scriptur a lavar penos an testou-faus a zo abominabl dirac Doue, ha penos en deus outho horrol ha cassoni: un test-faus, eme ar Speret Santel, a zo ur muntrer pehini a blant e glêze, pe e gountel hac e virou e calon e vreur: *jaculum, et gladius, et sagitta acuta homo qui loquitur contra proximum suum falsum testimonium*. En effet, an dishenor, ar ran-galon, ar maro a zo alies an effejou trist eus ar fals-testeni: rac-se Speret Doue a lavar c'hoas penos ar seurt tud-ma ne brospereint quet, penos e vezint punisset gant

rigol hac e perissint miserablaman : *testis falsus non erit impunitus... Testis mendax peribit*. Guelit calomniatourien Suzanna lazet a doliou mein , ha corf Jezabel taulet da zibri d'ar chaç abalamour d'ar fals-testeni he devoa douguet a-enep an-den zantel Naboth , evit gallout caout e barq. Er pec'het-ma ez-eus tri bec'het horrubl , eme sant Thomas : ar parjur , rac an test-faus a zao e zorn dirac ar groas ha dirac levr an Aviel , evit touet e lavaro ar virionez , ha cousgoude e lavar gaou ; un injustiç , rac tor a ra d'e nessa ; ur gaou horrubl , lavaret pe nac'h a ra un dra control d'ar virionez.

Evel-se an oll lezennou divin ha civil o deus ato punisset hac a bunis c'hoas hirio ar c'hrimma dre boaniou ar re-vrassa. Frances I eus an hano , roue a Franç , a ordrenas ma vize condaonet d'ar maro an testou-faus ha dêvet dezo ho daouarn : ar galiou a zo c'hoas hirio recompañ ar memes tud , hac an Ilis a laca o fec'het etouez ar c'haziou reservet hac a deu d'o excumunugui... Mæs ; eme c'hui , evit sicour an ini coupabl eo em eus nac'het ar virionez : tor oc'h eus bet , eme sant Augustin , rac ne dê quet permetet lavaret ur gaou evit savetei ar bed-oll ; nac ober un drouc , eme an oll deologianet , evit tenna ur vâd-bennac anezan.

II. Ar gaou so rei da entent dre goms pe dre sin un dra control d'ar virionez , gant intantion da drompla. Rac-se , anini a lavarre ar pezh ne dê quet guir , mar sonch dezan ez-eo , ne dê quet gaouiad.

Tri seurt gûevier-so : noazus , farçus ha serviabl ; n'en deus douet-ebet ne ve pec'het marvel
ar

ar guevier noazus-bras: ar guevier farçus divar ben traou sot, a ell ive beza pec'het marvel: ar guevier serviabl a zo pec'het veniel dre o natur, ha ne dê jamæs permetet o lavaret, pas memes evit savetei ar vuez; rac, ar pec'het veniel so ur guir drouc o veza ma c'hoñfanç Doue, hoguen ne dê jamæs permetet ober un drouc evit tenna ur vâd bennac anezan. Doue pehini so ar virionez memes en deus horrol ous ar gaou, hac a ro e vallos d'an dud gaouiad: *væ duplici corde!* Lavaret a ra dezou en e goler penos o deus evit tad an drouc-speret: *vos ex patre diabolo estis*; ha penos e parlantont e langach hac e requetont accomplissa e zezirou infernal ha trompla bugale Doue, evel m'en devoa o zad tromplet hon tud quenta, Adam hac Eva: *desideria patris vestri vultis implere*. Ananias ha Saphira, e bried, n'o devoa obligation-ebet da zigaç o madou da zistribui d'an ebestel, mæs o veza lavaret o daou penos o devoa digacet quement a aparchante outho, petra-bennac m'o devoa dalc'het lod, Doue a scoas a varo an eil hac eguile, e punition d'o guevier... Laqueomp evez eta da drompla hon nessa, o veza ma zompoll, eme an abostol, memprou eus ar memes corf: hoguen, an dorn na drompl quet ar guinou, nac an daoulagad, an treid: *deponentes mendacium, loquimini veritatem, unusquisque proximo suo, quoniam sumus membra*. O lavaret ar virionez e c'henoromp Jesus-Christ, ar zænt hac an Aviel: enori a reomp Jesus-Christ pehini a zo digacet eus an êe var an douar evit renta testeni d'ar virionez: enori a reomp ar zænt, a bere un darn-vras a zo bet guel gantho mervel, eguet lavaret ur gaou hepquen: enori a reomp an Aviel,

pehini a gondaon an dromplerien hac an dud gaouiad... Roit d'in eta ar c'hraç, ô va Doue, da garet ha da viret bepret ar virionez ! *Ne auferas de ore meo verbum veritatis usquequaque !*

III. An drouc preseguez : drouc-preseg a sinifi lavaret drouc, *malum dicere*, pe ive, evel a lavar an deologianet, lemel un dra-bennac eus a vrud-mâd hon nessa : *detrahère aliquid de aliquo* ; ar pezh a eller da ober, eguis pa lavarrac'h rac-eoun hac a dreuz : *directè et indirectè*.

Rac-eoun, *directè* : 1° pa damaller dezan ur faut-bennac e faus, ar pezh a c'halver calomnie : ar c'halomnieu hac ar raportchou-faus a zo crimou ar re horrupla ; lemel a reont ar peoc'h hac an union eus a douez an dud, ha lacat a reont en o flaç an drouc hac ar gassoni : rac-se Doue a ro e vallos d'ar galomniatourien ha d'ar raporterien-faus, caz hac horrol en deus dioutho : *susurrones, detractores Deo odibiles*. Calomnie a eller dre goms, dre scrid pe dre gest, hac e pe sâçon-bennac er græ, ar c'hrim a zo ato bras pe vrasoc'h hervez ar pezh a leverer, hac hervez an dud a galomnier... 2° Pa zisclerit ar pezh a oa cuzet ; rac, ne dê quet ret lavaret gaou ; drouc-preseg a zo lavaret an drouc-so en nessa. Ho preur en devoa cometet ar faut-se, mæs ne oa quet anavezet, ha recevet en devoa ar pardon anezi digant Doue : perac e zit-bu da zisquezh d'an dud ar pezh so effacet gant Doue ? ha da ober d'ar re-all ar pezh ne garrac'h quet a ve græt deoc'h hoc'h-unan. 3° Pa injuriit ho nessa en e visach dre gomzou poanous, o rebech dezan e infirmiteou naturel, e nebeud a speret, e fautou tremenet : mar doc'h divac'haign ha mar hoc'h eus ur speret lem, tru-

garecait an Autrou Doue , ha ne rit quet a voab eus ar re o deus recevet nebeutoc'h evidoc'h ; rac an ini en deus gallet rei , a ell ive lemel , ha sul-vui hoc'h eus recevet, sul-vrassoc'h e vezo ar gont a rencot da renta.

2° A dreuz , *indirectè* : 1° o nac'h ur galitebennac so en nessa : evit honest ne dê quet , eme c'hui , petra-bennac ma c'houzoc'h ez-eo. 2° O têvel , hac o rei dre guemen-se da anaout ne gredit quet en deffe græt ar måd a behini e parlanter. 3° O timinui ar våd a ra an nessa. Goassa drouc-preseg-so eo meuli da guenta , evit caout leac'h goude da zecrial . quemen-se so banta un arbolastr evit leusquel ul lanchennat gant mui a ners.

An drouc-preseguerez , eme sant Thomas , a zo un diminution injust a rêr eus a vrud-måd an nessa a-dre e guein. Lavaret a reomp un diminution injust ; rac , beza-so certain circonstançou e pere eo permetet lavaret an drouc a anavezet , evit tenna ac'hano ur måd public pe barticulier : certain oc'h penos ar marc'hadour-se a zo ur trompler : måd a rit alia non pas prena diganthan. Alies e velit bugale , pe zervicherien pere a zo dirol hac a gundu goal vuez : ho têver eo ho discull , goude beza o avertisset , ma na cenchont quet. Clevet a rit parlant , ha parlant a rit hoc'h-unan eus a drouc public , n'hoc'h eus quet a bec'het evit-se ; cassait an drouc-se a behini e barlanter , mæs respetit ha carit an dud o deus er græt pere a so , marteze , pell-so pardonet gant Doue hac a vezo sænt er barados. Un accustumanç fall eo parlant eus a zerten goallou , abalamour ma vanquer a respet hac a garantez evit ar

re o deus o græt : ret eo o zreti , evel ma car-
remp beza tretet hon-unan. Ajouti a rer : *a-dré e
guen* ; ar pez a ziffarant an drouc-preseguerez
eus an injuriou pere a leverer e præsanç an nessa
hac en e visach.

Lavaret drouc eus an nessa e faus pe e guir , e
injuria , ober goal raportchou dre goms , dre sin,
pe dre scrid a zo ur pec'het an horrupla , abala-
mour ma tor ar gourc'hemen a ra Doue deomp
d'en em garet : *qui detrahit fratri , detrahit le-
gi* ; abalamour ma lam digant hon nessa e vrud-
mâd pehini a so preciusoc'h eguet pep seurt
madou ; abalamour d'ar glac'har incomprenabl a
laca e calon an ini a behini e vez lavaret drouc :
tol-baz a ra bronduen , mæs tol-teod a vruzun
esquern : *plaga linguæ comminuet ossa...* Dent an
drouc-preseguer a zo evel birou hac armou am-
poësonet , hac e deod a so evel ur c'hleze lem
pehini a ro ar maro : *dentes eorum arma et sagit-
tæ , et lingua eorum gladius acutus...* An drouc-
preseguer a zo un den hep religion-ebet , rac ,
mar deus unan-bennac hac a gred en deus reli-
gion hep lacat ur brid d'e deod , e religion a zo
væn , eme ar Speret Santel : *si quis putat se reli-
giosum esse non refrænans linguam suam , hujus
vana est religio* (Job. 1 , 16)... An drouc-prese-
guer a so mevel an drouc-speret pehini en em
zervich anezan evit ampech ar vâd , hac evit lacat
ar gassoni etouez an dud : ar belec , an escop ,
ar prefet-se a laca pep justiç-vâd da rên en ur
barres , en un escopti , en ur vro pen-da-ben ,
mæs ar goal-deod a zû o brud-vâd , ha neuse
souden ne allont mui ober evel diaguent... An
daou vignon-se a veve en ur peoc'h hac en un

union ar vrassa ; mæs ar goal-deod , dre e raportchou-faus , en deus laqueet cassoni da sevel etrezo hac en deus o dispartiet evit-mâd... Ar goal-deod a zo henvel ous a ur sarpant cruel ; teod ar sarpant en deus tri vec pere a ra tri vleç en un tîl , mæs quen tost an eil d'eguile ma seblante ne ve nemet unan ; evel-se teod an drouc-preseguir a ra tri vleç a bere pep-unan a ro ar maro : an ini a zrouc-preseg en em laz e-unan ; henvel eo ous ar venanen pehini a lez e flem er bleç he deus græt , hac a renq mervel goude , evel-se an drouc-preseguir a ro ar maro d'e ene en ur flêma ar re-all. Rei a ra ive ar maro da ene an ini er zelaou gant plijadur ; ne ouzon quet pehini eo ar c'houpapla eus an ini a zrouc-preseg , pe eus an ini er selaou , eme sant Bernard , unan anezo a zo an drouc-speret en e c'hinou hac eguile en e ziscouarn : *uterque diabolum portat ; hic in ore , ille en aure*. Rac-se ive ar Speret Santel a lavar deomp : n'en em gavit quet etouez drouc-preseguirien ha ne frecantit quet anezo : *cum detractoribus ne commiscearis*. Rei a ra ar maro d'an ini a behini e trôuc-preseguir ; rac , an den paour-ma a glêvo a bred pe zivezad piou en deus er c'halomniet , ha ma na bardon quet e adversour , ne vezo jamæs e-unan pardonet gant Doue. Maro an ene , maro ar reputation , hac alies maro ar c'horf a zo eta an effejou trist eus ar pec'het horrubl-ma pehini a zo cousgoude quer commun , siouas ! Cals a dud , eme ar Speret Santel , a beris dre'r c'hlêze , mæs non pas evel dr'er goal-deodadou : *multi ceciderunt in ore gladii , sed non sic quasi qui interierunt per linguam*.

Ar pec'het-ma pehini a zo quer commun a zo

diæz-bras da rapari. Evit caout ar pardon eus ar pec'hejou-all eo avoalc'h o detesti hac o c'hoës ; mæs ar pec'het-ma, evel al laëronci, ne vezo pardonet nemet goude ma vezo raparet, quella ma vezo possubl, an drouc a vezo græt : hoguen, penos rapari un drouc quer bras? cals ne fall quet dezo en em zislavaret, ha da gals-all ne zervichfe quet en ober, rac, allas ! ar brud a gresq en ur vont, hac eleac'h ma c'herru ar brud ne erru quet an iscus. Ar glan-guen a zo æz da zua, mæs penos guenna an ini zo dû!... *Æz eo laza un fulen-dân, mæs penos laza un tân-goal?* Arreti a eller ur mæn pe ur voul-vras pa gommeañ da ruillal divar ur menez pe ur plaç huelbennac, mæs ur vech ma vezo commancet da zisquen, e arreti a zo dangerus; cousgoude, an drouc-preseguer a zo-obliget da ober e bossubl evit effaci an drouc en deus græt, mæs en em hasta a dle gant aon da veza re-divezad : da viana a tle goulén pardon digant an ini en deus offancet, lavaret-vâd anezan ha pedi Doue evithan... Cetu ama un avis-bennac evit en em viret eus a ur pec'het pehini a vezo caus eus a zaonation quellies a ini. 1° Songit e parlantit e præsanç Doue pehini en deus quement a horrol eus ar pec'het-ma, ma tisclerias da Voyses penos eus a c'huerc'h-cant mil den a oa en desert ne antreje nemet daou en douar prometet, abalamour m'o devoa drouc-preseguet eus e oll c'halloud : *et malè locuti sunt de Deo : nunquid poterit parare mensam in deserto ?*... Ne garfac'h quet quemeret un arbalastr evit lesquel birou var imach hor Zalver crucifiet : penos e credit-hu eta lesquel ar birou eus ho teod bilimus var ho preur pehini a zo

unan! eus) a vemprou-beo hor Zalver, ha templ ar Speret Santel : an imach coat-se a uso gant an amzer, mæs ene ho preur a zo immortel... Ne garfac'h quet c'hoas lacat an tân ê ty ho nessa, na lemel diganthan e vadou; mæs goassoc'h a rit, rac rei a rit martese ar maro d'e reputation, d'e gorf ha d'e ene. 2° Songit aroc parlant er pezh hoc'h eus da lavaret : teod an den fur a zo en e galon, ha calon an den zod a zo var e deod, eme ar Speret Santel. Ur gomz a zo evel un fulendân pehini a ell ober un drouc ar brassa : pouëzit eta mäd ho comzou ha laquit ur brid en ho quinou evit brida ho teod : *verbis tuis facito statueram, et frænos ori tuo rectos*. Ar brid-ma eo an humilite : songit hoc'h eus traou avoalc'h da ober hoc'h-unan oc'h en em viret a bec'het, hep sourcial eus ar re-all. 3° Laquit un or var ho quinou evit derc'hel ho teod : *pone, Domine, ostium circumstantiæ labiis meis*; an or-ma, eme sant Per, eo ar garantez pehini a c'holo un niver bras a bec'hejou : grit d'ar re-all ar pezh a garzac'h a ve græt deoc'h hoc'h-unan. Pa hoc'h eus græt ur faut-bennac, a ne fell quet deoc'h-hu e ve cuzet? Perac eta e tizoloit-hu ar faut en deus græt ho preur?... 4° Laquit spern vardro ho discouarn : *sepi aures tuas spinis*; da lavaret eo, na brestit quet ho discouarn d'ar goal-deodou; er c'hontrol, disquezit dezo e tisplich deoc'h ho goal-deodou, oc'h ober dezo miret ar silañ, mar hoc'h eus leac'h hac autorite, ha ma n'hoc'h eus quet, o cench conversation, pe o quemeret antec'h, pe c'hoas o quemeret ur visach trist, rac evel ma teu avel an nord da bellaat ar glao, eme ar Speret Santel, evel-se ive ur visach trist a bella an

drouc-preseguer, pe e laca da devel... Crial a rit pa velit an tân o cregui ê ty ho nessa : perac e chomit-hu hep lavaret netra pa glevet lemel diganthan e vrud-mâd ? Grit, eme sant Jerom, quement ha quercouls a-enep ar goal-deodou, na gredo den drouc-preseg dirazoc'h : ha mar doc'h divlam hoc'h-unan diouz ar viç-ma, e tleit trugarecaat Doue, rac an ini ne bec'h quet dre e deod a zo un den parfet, eme an abostol sant Jacques : *si quis in verbo non offendit, hic perfectus est vir.*

IV. Ar jujamanchou temerer pere so ar goal-istim a guemerer eus an nessa dre abec certen mercou pere ne dint quet capabl da ober da un den prudent credi enno : ur jujamant temerer eo, abalamour n'hon deus quet a galite da varn hon nessa : a betra en em hemellit-hu, eme hor Zilver, ne varnit quet evit ne viot quet barnet : *nolite judicare, ut non judicemini* ; ne anavezomp quet intantion hon nessa a behini e tepant cousgoude ar vadelez pe ar valiç eus e action.

Pevar drâ so peurvuia caus d'ar jujamanchou temerer : 1° un humor trenq ha c'huero pehini a gav abec en oll hac a zoug ac'hanomp da zongéal ha da lavaret drouc eus an nessa : an dud o deus an tech fall-ma n'en em gorrigeont casi jamæs, eme ar Speret Santel. 2° An ourgouill : credi a rit penos sul-vui ma c'hizeleot ar re-all, sul-vui e c'hueleot hoc'h-unan. 3° Re-all, evit en em iscus hac evit calmi remorchou o c'houstianç, a fell dezo credi eo sujet an oll d'ar memes pec'hejou gantho : an den lubric a zonch dezan ne deus den chast-ebet. 4° Certen tud-all o deus ato santimant-mâd eus ar re a garont, hac a zrouc sonch ato

eus ar re ne garont quiet. Ur pec'het eo songeal drouc eus an nessa, hac ur pec'het brassoc'h eo lavaret an drouc a zonger : mar dê bras an drouc e pehini e songit ha pehini a livirit, ho pec'het a zo ive bras meurbet, ha mar grit tor d'an nessa, ez-oc'h obliget da restitui pe da rapari ar tor hoc'h eus græt dezan en e enor pe en e vadou. Mæs mar dê difennet ober jujamanchou temerer, ez-eo ive recommandet deomp lacat evez ous a bep seurt apparanç a zrouc, gant aon da veza evit ar re-all un occasion a bec'het.

GOURC'HEMENNOU AN ILIS.

Qui vos audit, me audit.

An ini ho selaou, am selaou.

DOUE en ur rei deomp an Ilis evit mam, en deus roet dezi ar galloud da ober deomp gourc'hemennou. Un articl a feiz eo penos deiz hor badiziant e teuomp da veza bugale da Zoue ha d'an Ilis. Adalec ar moment eürus-se, ar vam zantel-ma hor c'honsider evel he bugale hac a guemer ac'hanomp ur zourci ar brassa. Epad hor bugaleach e ro deomp al læz eus he doctrin, da lavaret eo, an anoudeguez hac ar principou quenta eus ar feiz : dre ma c'havançomp en oad, e ro deomp instructionou crêoc'h, ha pa vël e c'hanavezomp - mäd he doctrin zantel, e vag ac'hanomp eus a vara an ælez dre'r gommunion. Mar hon deus ar goal-eur, epad hor buez, da gometi ur pec'het-bennac, ha dre eno da zisplijout da Zoue, e tisquez deomp ar voyen d'en em

reconcilia ganthan , ha da effaci an offanç hon deus græt dezan. Goude beza hor c'hunduet , evel divar bouez hon dorn epad hor buez ; ha benniguet , goude hor maro , an douar e pehini e tisquen hor c'horf , e continu da bedi evidomp betec ar moment ma c'hantreomp e joa ar barados. An Ilis eta a zo hor mam , hac an Tadou zantel a lavar penos n'en devezo quet Doue evit tad , an ini n'en deus quet an Ilis evit mam : o veza hor mam , e deus galloud da gommandi deomp hac hon dever eo senti outhy... Hor Zalver Jesus a lavare guechal d'e ebestel : *pep galloud a zo roet d'In en êe ha var an douar : me ho caç evel ma ez-oun va-unan digacet gant va Zad ; iit , instruit an oll nationou... An ini ho selaouo , am zelaouo , hac an ini ho tispriso , am dispriso*. An ebestel hac o successor et a recevas eta digant hor Zalver ar memes galloud en devoa recevet e-unan ; hoguen galloud hor Zalver en êe ha var an douar a oa absolu ha souveren ; rac-se ar guir Ilis. he deus recevet diganther ar galloud da ober deomp gourc'hemennou , ha nî a so obliget d'o miret , dindan boan da bec'hi marvelamant , da guëza en hæresi ha d'en em goll. Ar Sinagog pehini a oa ilis ar Yuzevien hac ar squeud hepquen eus ar guir Ilis , e devoa ar galloud da ober certen gourc'hemennou d'ar bobl-ma ; hac hor Zalver e-unan a ordrene senti ous ar pharisianet , abalamour , emezan , ma oant azezet e cador Moyses ; hoguen ar guir Ilis a dle caout , hac e deus en effet , brassoc'h guir eguet an ilis-se eus al lezen ancien pehini ne oa nemet ur squeud hepquen : an ebestel a gomprens-mâd ar virionez-ma , pa zifennent , en hano Doue , dioc'h an dud fidel di-

bri eus ar c'hiq a vize bet immolet hac offret d'an idolou : *visum est Spiritui Sancto et nobis ut abstineatis à suffocatis carnibus*. An Ilis a ordren pe a zifen , hirio evel neuse , pep-tra en hano Doue , o veza ma'z-eo bet , ma'z-eo ha ma vezo alo cunduet gant ar Speret Santel pehini , evit miret ne alfe en em drompla , en deus prometet chom ganthi betec fin ar bed... Ur roue hac e vinistret o deus galloud da ober deomp ordrenançou ha gourc'hemennou ; piou a ell , gant ræson , refusi d'an Ilis ar memes galloud ? Mæs , eme c'hui , perac en deus an Ilis roet deomp gourc'hemennou , pa ze guir hon devoa diagent gourc'hemennou Doue ? An Ilis , evel ur vam-vâd , e deus roet deomp he gourc'hemennou evit hor sicour ha desqui deomp ar fæçon da viret-mâd gourc'hemennou Doue. Dre exempl , obliget omp da adori Doue ; rac-se an Ilis e deus consacret gouëliou ha ceremoniou evit enori ar mysteriou principala eus hon religion , hac evit enori ar zænt , o veza ma zint mignonet da Zoue... Doue a ordren deomp santifia an deiz consacret d'e zervich : rac-se an Ilis e deus choazet ar zul ha roet deomp da anaout ar fæçon d'e zantifia oc'h azista en ofiçou divin... Jesus-Christ en deus instituet sacramanchou evit hor zicour d'en em zavetei : rac-se an Ilis a verq deomp gant cals a zourci , an amzer e pehini e tleomp o receo... Doue a ordren deomp expia hor pec'hejou dre'r binigen : rac-se an Ilis a ordren deomp yun hac ober abstinanç a guiq e certen deiziou hac e certen amzeriou eus ar bloas. Evel-se an Ilis a zisqueze deomp e pe fæçon e tleomp miret gourc'hemennou Doue. Quer-bras pec'het eo terri an eil evel eguile eus an oll gourc'he-

mennou-ma, dre bere Doue a ro deomp da anout e volonteiz, dreizan e-unan, pe dre e Ilis; mæs na eller quet cench gourc'hemennou Doue ha dispansi anezo, cleac'h ma c'hell an Ilis dispansi eus ar gourc'hemennou e deus græt, ha memes o cench, mar er c'hav a propos evit gloar Doue.

QUENTA GOURC'HEMEN.

Ar gouëliou-berz a santifi,
Neuse pep labour a lezi.

AN Ilis, dre'r gourc'hemen-ma, a ordren deomp santifia ar gouëliou-berz evel an deiz santel eus ar zul. Lavaret a ran ar gouëliou-berz, da c'houzout eo, ar re commandet gant an esquibien evel gouëliou mirabl en o escoptiou. Hoguen ar gouëliou a santifier, evel ar zul, dre'n œuvrou-mâd ha dre'r beden; hac a brofaner ive, evel ar zul, dre'n œuvrou servil ha dre'n œuvrou a voal exempl... Evel m'hon deus parlatet a guemen-ma oc'h esplica an drede gourc'hemen a Zoue, ne barlantiñp brema nemet eus an daou seurt gouëliou pere a zelebrer dre oll ebars en Ilis catholic, da c'houzout eo, eus ar gouëliou instituet evit enori ar mysteriou principala eus a vuez hor Zalver, hac eus ar gouëliou instituet evit enori ar Verc'hes Vari hac ar zænt... Piou en deus o instituet? perac int bet instituet?

I. *Piou en deus o instituet* : Doue e-unan en devoa guechal instituet certen gouëliou etouez ar Yuzevien evit digaç da zonch dezo eus ar burzudou en devoa græt en o andret. Evel-se gouël Pasq a zelebret e memor da dremenidiguez an æl pe-

hini, dre urz Doue, a scoas a varo oll vibien-
êna an Ægyptianet hac a espergnas bugale an
Israelitet. Gouël ar Pantecost pehini a sinifi an-
ter-cant devez goude Pasq, a zelebret e memor
d'an deiz e pehini an Autrou Doue a roas e lezen
d'e bobl ebars en desert, anter-cant devez goude
m'en devoa en tennet eus a zindan domination
Pharaon. Gouël an trompillou a zelebret e me-
mor d'an drouc a reas ar gurun ur moment aroc
ma roas Doue e lezen; ha gouël an *tabernaclou*
pe an tantennou, e memor d'an amzer a dreme-
nas ar bobl a Israel dindan tantennou ebars en
desert, e peleac'h e recevent o bevanç eus an êe
dre voyen ar mân pehini a zisquenne bemdez evit
o meur. Ar Sinagog, da lavaret eo, Ilis ar
Yuzevien, a instituas ive cals a vouëliou hac a
yuniou evit trugarecaat Doue eus ar victoriou o
devize gouneet var o inimiet, hac evit expia cer-
ten crimou pere a vize bet cometet etouez ar
bobl.

En amzer al lezen nevez pe al lezen a c'hraç,
an ebestel, instruet e scol hor Zalver, o deus ins-
tituet ar zul e plaç ar sadorn pehini a oa diaguënt
an deiz consacret da zervich Doue, e memor d'ar
repos a guemeras en deiz-ma, goude beza crouet
ar bed e c'huec'h devez. Ober a rejont ar cencham-
ant-ma, abalamour d'ar zul eo e ressuscitas hor
Zalver, e tisquennas ar Speret Santel var an ebes-
tel, hac e commanças ar publication eus al lezen
a c'hraç. Instituet o deus ive, cals eus a vouëliou
hor Zalver, hac an Ilis carguet d'hon instrui, hac
ato cunduet gant ar Speret Santel, e deus insti-
tuet pe recevet abaoe, an darn-vuia eus ar
gouëhou-all e general. Beza ez-eus ive gouëliou

instituet gant certen esquibien ha mirabl e certen escoptiou hepquen, o veza m'o deus an esquibien ar galloud da institui certen gouëliou particulier evit brassa-mâd ar bobl a c'houarnont.

II. Perace eo bet instituet ar gouëliou? Instituet int bet evit hon instrui hac evit beza evel monumanchou pere a zesq deomp carantez an Autrou Doue en hon andret, an enor a dleomp da renta dezan ha d'ar zænt hac an horrol a dleomp da gaout eus ar pec'het.

Evel-se gouël Nedelec a zelehrer evit enori guinivelez hor Zalver pehini a zo en em c'hræt den evit hor zavetei hac evit satisfia evidomp da justiç Doue. Oh christenien, anavezit, eme sant Leon, peguen doun éo ho couliou pa'z-eo bet ret en deffe un Doue en em zervichet eus a ur remed pehini en deus coustet quement dezan! Ne vouien quet, ô va Doue, eme sant Bernard, peguer-bras oa va miser, ne greden quet beza quer clân, mæs ar myster adorabl-ma en disquez d'in!... Gouël ar Circoncision a zisque deomp garantez vras hor Zalver evidomp, pa gommanç quenabred da scuilla e voad evidomp, o c'hortos e scuilla-oll betec ar berad diveza var ar groas evit remission hor pec'hejou, hac a zesq deomp an obligation hon deus da viret-mâd gourc'hemennou Doue ha re an Ilis, pa en deus miret e-unan gourc'hemen ar circoncision da behini ne oa quet obliget... Gouël ar Rouanez a dle hon douguen da drugarecaat Doue a greiz hor c'halon, da veza hor galvet, e personach an tri roue, d'an anoudeguez a Jesus-Christ, ha da veza christenien eus a bayanet ma oa hon tud-goz guechal. Pebes bonor, beza bet galvet eus a devaligen an idola-

triach da sclerigen ar feiz ! Pebes graç, beza deut eus a esclavet d'an-drouc-speret, da veza guir vugale da Zoue !... Gouël præsantation hor Zalver en templ en disquez deomp evel ur victim santel, oc'h en em offr d'e Dad eternal, evit satisfia evidomp d'e justiç, hac a ro ive deomp da anaout an obligation hon deus d'en em rei antieramant da Jesus-Christ, evel ma'z-eo en em roet antieramant evidomp. Caout a rêr tud pere a gonsacr da Zoue o fedennou, o yuniou ha cals memes eus o madou, mæs quemen-se-oll ne blich quet avoalc'h da Zoue, abalamour n'en em gonsacront quet dezan o-unan... Pasq a zelebromp e memor da bassion, da varo ha da resurrection hor Zalver, hac a zesq deomp penos en deus souffret evit diboania ac'hanomp; penos eo maro, evit rei deomp ar vuez; ha penos eo ressuscitet evit ma ressuscitimp ive un deiz... Gouël an Ascension a zisque deomp hor Zalver o pignat en êe evit præpari deomp eno hor plaç, hac evit beza eno ive hon alvoad dirac e Dad eternal.

Gouëliou ar Verc'hes ha re ar zænt a zo bet instituet gant an Ilis evit hon douguen da drugarecât Doue da veza o santifiet, ha da veza o roet deomp da squêr ha da exempl, hac ive da intercessoret dirac e vajeste divin. Doue so ar zourcen eus an oll zantelez, hac ar zænt ne dint sænt nemet dre ma zint bet santifiet dre zicour Doue. Ar Verc'hes sacr eo ar burra hac ar barfeta eus an oll grouadurien; concevet ha ganet en ur stad a justiç hac a zantelez, ne deus biscoas cometet an disterra pec'het, pas memes an disterra imperfection. En ur renta d'ar Verc'hes Vari an enor

quenta goude Doue, hon dever eo e drugarecaat eus ar graçou dreist-ordinal en deus accordet dezi; ober hor possubl evit imita he vertuziou, he feiz crèn, he esperanç ferm, he c'harantez ar-dant, he furete angelic, he humilite vras hac he c'honformite barfet da volonteaz an Autrou Doue, ha goulenn a greiz hor c'halon, hac alies, ar zicour eus he intercession, rac impossubl eo da bedennou ar Verc'hes Vari chom hep beza selaouët.

Ar zænt, evel a gân an Ilis, a zo ar vein-beo a bere eo græt ar Jerusalem cœlestiel, mæs aroc antren er plaç caër-ma ez-int bet taillet ha startet gant morzol ar boan hac ar bersecution : *tensionibus, pressuris expoliti lapides*; hon dever eo eta ive, pa zelebromp ur gouël-bennac en ho enor, trugarecat an Autrou Doue eus an nerz, ar gourach hac ar joa memes en deus roet dezo en o foan hac en o zrubull, rac goapeet, dispri-set ha persecutet int bet, ha consideret gant cals a dud evel scubien an douar : *tanquam purgamenta hujus mundi*. Beza ez-eus en o zouez, eus ar memes stad, ar memes oad hac ar memes brogueneomp : heuillomp eta an exempl o deus roet deomp, perac ne allemp-nî quet ober ar pez o deus græt? Sempl ha fragil e voant evel domp; mæs fidel int bet da c'hraç Doue; miret o deus e lezen ha recevet o deus ar recompanç caër dleet dezo. Beza ez-int mignonet an Autrou Doue, en em laqueomp eta dindan o frotection, ispecial dindan protection ar Verc'hes sacr, dindan protection hon æl-mâd, sænt patronet ha protectou-rien hor parres, hon escopti, hor bro : hon tud-coz er feiz, o deus savet templou caër en o enor, ha nî, siousas ! a zisplich dezo, o tisplijout da Zoue dre hor buez disordren.

EIL GOURC'HEMEN.

Cleo devot, ha pen-da-ben,
Sul ha gouël-berz, an oferen.

AN Ilis a ordren deomp, dre'r gourc'hemen-ma, assista devotamant en oferen d'ar zuliou ha d'ar gouëliou mirabl. Oc'h esplica an drede gourc'hemen a Zoue, hon deus parlantet eus an obligation hon eus da assista en ofiç parres; ama e c'hespliquimp petra eo an oferen; e pe seurt intantion e vez offret; penos e tleer assista enny ha pe seurt pedennou a dleer da lavaret.

I. An oferen a so ur sacrific eus a gorf hac eus a voad Jesus-Christ, pere a zo offret da Zoue var an auter dre zaouarn ar belec, dindan ar speçou a vara hac a vin, evit repræsanti ha continui sacrific ar groas.

An oferen a zo ur sacrific, da lavaret eo, un dra zansibl pehini a vez distruget pe cenchet, evel ma'z-eo ar bara hac ar guin pere a vez cenchet, dre gomzou ar gonssecration, e corf hac e goad hor Zalver; ne chom anezo nemet an apparaiçou pe ar speçou. Ar sacrific santel a vez offret da Zoue hepquen, rac ma'z-eo un homach a adoration : *cultus latriæ*... Memor a rêr en oferen eus ar Verc'hes hac eus ar zænt evit trugarecât Doue eus ar graçou en deus accordet dezo, hac evit ma plijo gantho intercedi evidomp dirac Doue. Ar sacrific a vez offret da Zoue dre zaouarn ar belec, rac ar veleyn hepquen a zo choazet evit exerci ar fonctionou sacr. Offret e vez ar sacrific-ma evit repræsanti sacrific ar groas; evel-se an auter a repræsant menez Calvar, ar bara hac ar guin dis-

partiet an eil diouz eguile a ræpresant maro hor Zalver, da lavaret eo, e voad dispartiet diouz e gorf; ha gommunion ar belec a repræsant ar bez e pehini e voue laqueet corf hor Zalver epad ma oa e ene santel el limbou. Corf ha goad hor Zalver ne allont mui beza dispartiet goude e resurrection, o veza na dle mui mervel, mæs an disparti-se etre ar speçou hac etre ar c'homzou a bere en em zervich ar belec evit o c'honsacri, eo a repræsant e varo, petra-bennac ma en em gav antieramant dindan pep-unan eus ar speçou. An oferen ne dê quet hepquen ur repræsantation, mæs ive ur continuation eus a zacrifiç ar groas; rac ar memes Jesus-Christ en em offr e-unan var an auter eguis ma en deus en em offret var ar groas; ne deus diffarañ-ebet etre an daou sacri-fiç nemet ar fañçon d'o offr: Jesus-Christ en deus en em offret var ar groas en ur scuilla e voad, ha n'er gra quet var an auter. Petra-bennac m'en deus hor Zalver satisfiet da justiç Doue evit hor pec'hejou var ar groas, en em offr cousgoude ato bemdez var an auter evit continui ar memes sa-crifiç a reconciliation, hac evit aplica bemdez deomp oll ar milit eus e bassion hac eus e varo. O veza var menez Calvar en deus græt ur binigen public evit hor pec'hejou, mæs evel ma c'hoffan-çomp Doue bemdez, en em laca c'hoas bemdez evel ur pænitant var an auter. Evel ma en deus goulennet var ar groas oc'h e Dad pardon evi-domp-oll, e c'houlen ive bemdez var an auter ma vezimp pardonet: hac evel ma c'hoffras var ar groas ar prix eus e voad evit ar re veo hac ar re varo, evel-se en em offr c'hoas var an auter evit remission hor pec'hejou ha dilivrañ an eneoù eus ar purcator.

II. An intantionou gant peré e c'hoñf an Ilis ar sacrific santel eus an oferen da Zoue dre zaouarn ar belec, so ar beder-ma : 1° evit adori Doue ha renta dezan un homach hac ur zoumission barfet dleet d'e vajeste souveren evel d'ar mæstr ha d'an Autrou universel eus a guement tra-so ; 2° evit e drugarecât eus e oll vadoberou en hon andret hac en andret an oll generalamant ; 3° evit obteni diganthan pardoun quen evidomp hon-unan, quen evit ar re-all, memes evit hor brassa adversourien ; 4° evit goulén an oll graçou necesser deomp hon-unan ha d'an oll gristenien fidel, quen beo, quen maro : rac-se an Ilis, er sacrific santel eus an oferen, gant corf ha goad Jesus-Christ, a offr c'hoas pedennou ar zænt ha dezirou an oll dud fidel ; en em offr a ra ive he-unan, evit lacat assamblez er sacrific-ma pedennou ar zænt, rac ma zint bet santifiet dre'r victim a offerer, ha dezirou ilis an douar hac ilis ar purcator, evit ma vezint sicouret pep-ini hervez he ezom. Cetu aze an intantionou e deus an Ilis oc'h offr an oferen da Zoue hac a dleomp da gaout hon-unan, pa assistomp enny.

III. Assista a dleomp en oferen pen-da-ben, gant respet, gant attantion ha gant devotion : *intégrè, dignè, attentè ac devotè.*

1° *Intégrè* : ret eo clevet an oferen pen-da-ben : gourc'hemen an Ilis eo : *cleo devot ha pen-da-ben, bep sul, bep gouël, an oferen.* Evit quemen-se eo necesser erruout abred ; chom en ilis epad an oferen ; lacat evez da dremen lod eus a amzer an oferen o cauzeal pe o cousquet : cetu perac an dud a erru, dre o faut, goude an Aviel, pe a zorti aroc communion ar belec, a zisplich

da Zoue, o veza ne glêvont quet an oferen pen-da-ben, pe o veza ma en em gomportont-fall. Lavaret a ran, dre o faut, rac mar dê dre zur-pren pe dre accidant eo en em gavont re zivezat, pe ez-int obliget da zortial, e c'hellont pedi en ur zont, pe goude beza sortiet, ha conta gant fizianç var drugarez an Autrou Doue pehini ne c'houlén digant an den nemet e c'halloud.

2° *Digné*, gant respet : abalamour an oferen a zo an action ar zantella eus hon religion : en oferen e lenner pe e caner deomp comzou Doue, gant pebes respet na dleomp-nî quet eta o c'hlê-vet, hac o miret en hor c'halon!... En amzer ar gonsecration e tisquen hor Zalver Jesus eus an êe var an auter, gant pebes respet na dleomp-nî quet en em gomporti en e dy hac en e bræsañ!... Var an auter, evel var ar groas, en em offr evi-domp d'e Dad eternal; gant peguer-bras respet na dleomp-nî quet eta en em offr hon-unan de-zan, hac en em offr da Zoue ganthan ha dreizan evit anaout e c'halloud souverén varnomp-oll, e drugarecât eus e c'hraçou, obteni ar pardon eus hor pec'hejou, hac an oll zicourou a bere hon deus ezom evit en em zihoal ous ar pec'het en amzer da zont. En em dalc'hit eta, epad an ofe-ren, en ur postur ar modesta : Doue r'ho præ-servo da veza, dre ho vaniteou hac ho paruriou immodest, un occasion a bec'het evit an dud fidel. Dihoallit ive mât da veza evitho ur zuget a zis-traction dre ho tiskourzou profan, dre ho mus-c'hoarz, ho sellou, ho scanvadurez, ar pezh a ve quen control d'ar zantelez eus ar plaç e pehini en em gavit ha d'ar vâjeste a Zoue, præsent var an auter. Ar groaguez hac ar maguerezet na dleont

jamæs digaç gantho bugale vian pere, dre o c'hri hac o gestou, a alfe troubli an ofiç divini e pehini e tleomp assista, non pas hepquen gant respect, mæs ive gant attantion.

3° *Attentè* : an darn-vuia eus ar gristenien ne dennont quet eus ar sacrific santel ar frouez o deffe guir da c'hortos, abalamour ne assistont ennan nemet dre accustomañ, ha cazi hep attantion-ebet, hac hep goulén an disterra graç digant Doue : clân ha paour int, mæs ne zantont nac o c'hlêved nac o faourentez, siouas dezo ! Evit ne guêzot mui er memes faut, considerit amzer an oferen evel ar guella amzer roet deoc'h gant Doue evit obteni diganthan hoc'h oll ezomou. Neuse, ispicial, eo e c'hassur deoc'h penos ho pezo quemment a c'houlennot digant e Dad en e hano : neuse eo e tleit consideri Jesus-Christ var an auter evel ur roue var e drôn, præst da accordi d'e zugidi hervez o goulén ; evel un den pinvidic, contant da rei d'ar paour hervez e ezom ; evel ur medicin charitabl pehini a receo gant joa quemment ini en em bräsant dirazan hac a ro da bepunan peadra d'en em barea. Er moment eürus eus an oferen eo e tleit guelet petra vanq deoc'h ; e pe stad en em gavit dirac Doue, ha goulén hoc'h ezomou gant fizianç ha gant devotion.

4° *Devotè* : devotion a zinifi devouamant (*devovere*) : un den devouet d'e væstr a zo ato præst da zenti outhan, dre ar fizianç en deus ennan hac ar garantez en deus evithan : cetu eno ive gant pe seurt santimanchoù e tleomp assista en oferen : caout a dleomp ur volontez sincer da ober quemment a c'hourc'hemen Doue deomp, abalamour ma'z-eo un tad infinimant mäd, bepret fidel da

accomplissa ar promessaou a ra d'e vugale : re-
 nonç a dleomp ive d'ar pec'het ha d'an oll occa-
 sionou eus ar pec'het; d'ar garantez dreist-voder
 a ellomp da gaout evit madou, enoriou ha plija-
 durezou ar bed; d'hor bolontez propr ha d'an
 dezirou direglet eus hon oll squianchou naturel,
 evit gallout heza agreaploc'h d'hor mæstr divin,
 ha querzet guelloc'h en hent eus e c'hourc'hemen-
 nou.... Fall a reont an dud-se pere o veza e stad a
 bec'het marvel a gleo an oferen hep santimant-
 ebet a binigen, hac hep dezir-ebet da cench a
 vuez : goab a reont a Zoue o chuntri o daouarn,
 hac o lavaret o deus queuz da veza en offancet en
 ampoent ma lezont o c'halon stag ous ar pec'het :
 tromplerien int pere, evel ar pharisian a behini
 e parlant an Aviel, a zorti, martese, eus an ilis,
 coupaploc'h eguet na edont pa antrejont enni...
 Pec'herien, deut d'an oferen, ho têver eo, mæs
 deut gant ur galon distag eus ar pec'het; deut
 gant santimanchou a feiz hac a fizianç, o credi
 parfet ema var an auter an oan a effaç pec'hejou
 ar bed, ha pehini a ell ho pardoni; deut gant
 santimanchou a anoudeguez-vâd e quêver un Doue
 pehini ho clasq, ho calv hac ho cortos gant que-
 ment a batiantet, hac a bromet gant quement a
 drugarez ho pardoni, mar distroit outhan a greiz
 ho calon : deomp oll d'ar sacrific divin hac en em
 roomp-oll da Jesus antieramant, evel ma en em
 offr antieramant evidomp d'e Dad eternal.

IV. Mar goulennit pe seurt pedennou a dleer
 da lavaret epad an oferen, e respontin penos ne-
 met e c'hazistot enni gant an dispositionou a bere
 hon deus parlantet, hac e c'hunissot hoc'h intan-
 tion gant ini an Ilis, quemen-se a zo avoalc'h

absoluamant : o veza er stad-se , quement seurt pedennou a reot epad an oferen , a vezo agreabl da Zoue ha profitabl evidoc'h : lavarit ar *Bater* hac an *Ave* , ar *Gredo* , an actou , ar chapelet , ar rosera hac ar pedennou a guerrot ; cousgoude , evel ma'z-eo an oferen ur repræsantation eus a bassion hac eus a varo hor Zalver , e vê un devotion convenabl-bras medita var ar pezh en deus souffret evidomp. Mar zantit hoc'h eus mui a zevotion o len exerciçou devot , evit an oferen , pere a gavot e cals a levriou , pe o cana assamblez gant an dud a Ilis , pe memes oc'h ober un attantion vras da zerimoniou an oferen , grit evit ar guella , da lavaret eo , evit brassa gloar an Autrou hac evit ho prassa avantach ha profit spirituel... Dreist pep-tra , guëlit pe seurt techou-fall hoc'h eus ; goulennit pardon anezo , hac ar c'hraç d'en em gorrigea : goulennit ive bepret ur c'hraç particulier-bennac.

TREDE GOURC'HEMEN.

Coës a ri da viana

Ur vech er bloas hep nac'h netra.

AN Ilis , dre'r gourc'hemen-ma , a ordren da guement o deus an usach a ræson , coës o oll fec'hejou da viana ur vech bep bloas , d'ho fastor , pe gant e gonge da ur belec-all-bennac aprouet gant an Ilis.

I. Da guement o deus an usach a ræson : obliget eo , eme ar c'honcil a Latran , an oll dud eus an eil sex hac eguile , pere o deus an usach a ræson , da goës o oll fec'hejou d'o belec propr , da viana ur vech er bloas , ha da sacramanti da Basq , dre

avis o c'hoëssour, dindan boan da veza privet, en o buez, eus ar bermission da antren en ilis, ha goude o maro, da gaout, evel ar gristenien-vâd, douar benniguet da receo o c'horf. Ar vugale pere o deus an usach a ræson, da lavaret eo, pere so capabl da zifaranti ar mād eus an drouc, ar pez a eller ordinalamant d'an oad a seiz vloas, a dle, evel ar re vras, coës da viana ur vech er bloas : ho tever eo eta, tadou ha mamou, mistr ha mæstrezet, d'instrui, o c'haç da goës ha rei dezo an exempl-vâd ive var ar poënt-ma. Evit satisfia da c'hourc'hemen an Ilis, ne dê quet avoalc'h mont da goës ur vech er bloas, ret eo c'hoas, eme hon Tadou zantel ar Pabet, ober ur goëssion-vâd, da lavaret eo, ur goëssion pehini a ra hor peoc'h gant Doue hac a effaç hor pec'hejou; ha non pas ur goëssion hac ur gommunion sacrilach pere abella ac'hanomp diouz Doue, hac a gresq an niver eus hon offançou... Guelit eta ha c'hui a gaç ho bugale da goës hac a goës hoc'h-unan gant an dispositionou requis eus a gostez ar speret hac eus a gostez ar galon : eus a gostez ar speret, oc'h anaout-mād, da viana ar guirionezou principala eus ar feiz, hac eus a gostez ar galon, o veza glac'haret da veza offancet Doue hac o caout ur propos ferm d'en em viret ous ar pec'het en amzer da zont.

II. Da viana ur vech er bloas : an Ilis ne fell quet dezi ordren deomp coës alies epad ar bloas, gant aoun ne allemp quet en ober, ha gant aoun ne vanqfemp da zenti ha ne gueszemp evel-se er pec'het marvel. Mæs ur c'hristen sourcius eus e silvidiguez n'en em gontant quet da vont da goës ur vech er bloas, mont a ra pront quellies guech
ma

ma sant en deus ezom d'en em reconcilia gant Doue. En effet, chom hep mont da goës nemet ur vech er bloas a zo en em exposi da ober ur goëssion-fall ha negligea hor silvidiguez... Da guenta, en em exposi da ober ur goëssion-fall : rac penos ober-mâd un action pehini a rêr quen dibaut a vech ; penos caout sonch eus a guellies a bec'het, bergnet an eil var eguile epad queit amzer ; penos netaat en ur vech, un ty, ur jardin e pehini e lezer al loustoni, al louzou-fall da gresqui ha da c'hruc'hull epad ur bloas ? Cetu aze cousgoude un imach eus a gundu ar re ne fell dezo mont da goës nemet ur vech er bloas : evel-se, eleac'h effaci o fec'hejou dre ur goëssion-vâd, en em exposont, siouas ! da gresqui an niver anezo dre ur goëssion sacrilach.

Cals a gonicilou hac a Dadou eus ar vuez spiri-tuel o deus reglet e oa mâd ha meulabl d'an dud santella, coës bep sizun, bep pemzec dez, bep miz ; ha d'an oll, bep daou pe bep tri miz, da hirra.

D'an eil, o chom ur bloas hep mont da goës e negligeomp hor silvidiguez : an ini a zant ez-eo dangerus e c'houli, ne chom quet ur bloas hep er pansi na sourcial anezan : penos e c'hallit-hu eta chom ur bloas hep coës ar pec'hejou-se pere ho talc'h clân-bras, pe en ur stad a varo dirac Doue ? An ini en deus meubl precius ne lez quet anezo etouez ar fanq nac al loustoni : perac eta lezel epad queit amzer hoc'h ene pehini-so quer-precius etouez ar fanq hac al loustoni eus ar pec'het ? Ne istim quet cals e vuez an ini a gousq a espres var bord ur precipiç-bras-bennac : er memes tra, ne istim quet cals ive e silvidiguez an ini a chom pell

er stad horrubl eus ar pec'het marvel. Sant Iañ-
Chrisostom ne gomprenne quet penos e c'hall un
den quemeret ur repos-bennac e stad a bec'het,
hac ar profet David e-unan en em estone o velet
peoc'h ar pec'herien : *penè moti sunt pedes mei
pacem peccatorum videns*. An Ilis ne verq quet ar
poënt da goës evel ma verq ar poënt da gommuni-
nia, abalamour ur goëssion hepquen ne dê quet
alies avoalc'h evit en em lacât e stad da zacra-
manti ; mæs, o veza ma tleer communia da Pasq,
e tleer ive coës neuse da viana, mar en em zanter
coupabl eus a ur pec'het-bennac, rac ar re n'o
deus græt pec'het-ebet ne dint quet obliget da
goës, pa'z-eo guir penos ar goëssion a zo un ac-
cusation eus ar pec'hejou cometet.

III. D'hor pastor hon-unan, pe d'ar veleyn
a labour assamblez ganthan, pe gant e gonge
d'ur belec-all-bennac aprouet gant an Ilis : d'hor
pastor hon-unan, ha non pas da re-all, pere, o
veza ne vouëssent quet hon anaout, a alfe rei pe
refus re-vuan deomp an absolven ; eleac'h ur pas-
tor a dle anaout e zênved, evel ma tle e zênved en
anaout o-unan : *cognosco oves meas, et cognos-
cunt me meæ...* Hor pastor hac ar veleyn a labour
assamblez ganthan, a renco renta cont ac'hanomp
da Zoue : *tanquàm rationem pro animabus ves-
tris reddituri* ; just eo eta ive deomp rei dezo da
anaout e pe stad ema hor c'houstianç... Carguet
int gant Doue d'hor gouarn ha d'hor barn : d'hor
parea eus hor c'hlênvejou spirituel : mæs, evit
gallout en ober, eo ret dezo anaout pe seurt buez
a gunduomp hac ê pe seurt dispositionou en em
gavomp ; hoguen evit-se, e tleomp coës dezo hon
oll bec'hejou, da viana ur vech er bloaz, poent-

pe-boent, nemet conge a obtenfemp digantho da vont da gaout ur belec-all pehini en deus ive ar galloud da rei deomp an absolven... Hor pastor hepquen a ell rei deomp ar bermission-ma dre gomz pe dre scrid, en amzer Fasq, pe en ur poent-all eus ar bloas, evit non pas jayna hor c'houstianç, hac evit hon lezel libr da choas hor c'hoëssour, o veza na eller quet commandi ar fizianç, evel a lavar sant Frances a Zall.

Ne dleomp quet chom pell e stad a bec'het marvel hep mont da goës; mæs querquent a ma santomp hon deus bet ar goal-eur da bec'hi marvelamant, e tleomp goulén pardon digant Doue; ober ur binigen-bennac ac'hanomp hon-unan, hac en em resoldi da vont da goës hor pec'het quenta ma vezo possubl deomp; rac, allas, quement a reomp e stad a bec'het marvel, dre exempl hor yuniou, hon aluzennou hac hon oll œuvrou-mâd, a zo œuvrou-marô, o veza ma zomp marô hon-unan dirac Doue, ha ne zervichont deomp da netra evit an êe, nac evit sicour eneou ar purcator: un den marô, na ell nac en em zicour, na sicour ar re-all: mæs hon œuvrou-mâd a ell obteni deomp ar vuez dre voyen ur guir gonversion ha dre voyen ar sacramanchou, pe dre'n dezir d'o receo: rac-se goude hor pec'het, e tleomp e zetesti, ober pinigen ha mont d'e goës evit obteni ar pardon anezan, hac ar vuez eus a c'hraç Doue pehini hon devoa collet oc'h er cometi. Neuse o veza pardonet, quement a reomp a vâd a deu da dalvout deomp evit an êe: ur verennad-dour roet d'ar paour er stad-se, dre garantez evit Doue, ne chomo quet hep recompanç, eme an Aviel: pebes motif d'en em zerc'hel e stad a c'hraç, hac en hent a gundu d'ar barados!

PEVARE GOURC'HEMEN.

Ha da Basq e sacramanti,
Rac-se e stad-vâd e vevi.

AN Ilis, dre'r gourc'hemen-ma, a ordren da guement o deus an usach-vâd a ræson, communia, da viana ur vech er bloas, da Basq, en o ilis parres.

I. Da guement o deus an usach-vâd a ræson : brassoc'h anoudeguez a renquer da gaout eus ar guirionezou principala eus ar feiz evit gallout communia eguet evit gallout coës, rac-se en darn vuia eus an escoptiou e coësser ar vugale d'an oad a seiz vloas, petra-bennac ne roer dezo ar gommunion nemet da zec pe da unnec vloas : cousgoude, pa vezont clân, e c'heller o c'hommunia aroc an oad-se pa gaver o deus an dispositionou requis eus a gostez ar speret hac eus a gostez ar galon : an nouen a roer dezo da zeiz vloas, ha memes querquent a ma c'hallont coës, ha neuse e vez enterret o c'horfou evel corfou ar re-vras, da lavaret, gant ar memes cerimoniou.

II. Communia a dleomp da viana ur vech er bloas : ar memes concil a Latran pehini a ordren d'an oll dud fidel coës da viana ur vech er bloas, a ordren ive dezo communia, da viana bep bloas, en amzer Fasq... An Ilis ne zougas al lezen-ma nemet en drizec canved ; e commençamant ar gristenach ne oa ezom-ebet da boursu an dud fidel da goinmunia, rac en ober a rent bemdez, pe da viana quellies guech ma c'hasistent er sacrific diuin eus an oferen ; mæs an niver eus ar gristenien o veza deut da gresqui, hac o fervor guenta da

ziminui, cals anezo ne gommunient nemet da zul : lezireguez un darn-vras a deuas memes da veza quer commun, ma cavas an Ilis a propos, en navet canved, ordren d'an oll dud fidel communia, da nebeuta, teir guech er bloas, da Nedelec, da Basq ha d'ar Pantecost. Erfin, en drizec canvet, an Ilis a ordrenas d'he bugale communia da viana ur vech er bloas, en amzer Fasq, ar pezh a c'hourc'hemen c'hoas hirio.

Hor Zalver Jesus oc'h institui ar sacramant adorabl eus an auter, a vercas deomp an obligation hon deus d'e receo : an ini, emezan, ne zebro quet eus va c'horf ha ne evo quet eus va goad, n'en devezo quet ennan ar vuez eürus eus va graç : mæs ne vercas quet e pe boënt e tleïemp communia, lezel a reas ar gourc'hemen-ma da ober gant e Ilis pehini a ordren deomp eus e bers, communia, da viana ur vech er bloas, en amzer Fasq.

III. Lavaret a reomp, *da viana*, rac, ur c'hristen-mâd n'en em gontant quet da gommunia ur vech er bloas, mæs en ober a ra liessa ma ell, ha desirout a ra en ober bemdez. Hennez eo ive ; eme ar c'honcil a Drant, dezir hor mam zantel an Ilis pehini a c'houlenn digant he bugale, ma vezo santel avoalc'h o buez, evit permeti dezo evel d'ar gristenien guenta, communia bemdez. Penos en effet, e c'hallit-hu ræsonablament caout muioc'h a zourci eus ho corf, ha memes eus ho loened villa, eguet eus hoc'h ene?... Jesus-Christ er gommunion a zo an oan pehini a effaç pec'hejou ar bed : *eccè Agnus Dei, eccè qui tollit peccata mundi* ; perac eta e quemerit-hu an tec'h, eleac'h en em bræsanti dirazan evit beza pareet !

Beza ez-eo , emezan e-unan , ar bara a vuez : *ego sum panis vivus* ; perac eta e lezit-hu hoc'h ene da vervel gant an naon , en despet d'ar c'honvî a ra deoc'h da dostaat ous e daul ha da zibri eus e vara ! Lavaret a ra deoc'h ez-eo an hent a gundu d'ar vuez eternal : perac eta e valeit-hu en hent a gundu d'ar maro , o pellaat eus ar gommunion santel ? Jesus a zo ar vinien , ha nî a zo ar brancou : hoguen ar brancou distag eus ar vinien ne zougont quet a frouez ; comprenomp eta penos evit obteni frouez a silvidiguez , e tleomp en em unissa , a amzer da amzer , gant hor Zalver , dre'r gommunion zantel... Petra zervich deomp , eme sant Ian-Chrisostom , offr evidoc'h ar victim a silvidiguez , ma na fell quet deoc'h he receo en ho calon ? Jea a ra gueneomp , eme ar memes doctor , o guelet endro da gador ar virio-
nez evit selaou comzou Doue ; mæs mantret eo hor c'halon o velet ne dostait quet aliessoc'h ous an daul sacr. Hor Zalver e-unan eo en em glêm eus a guemen-ma en andret eus e Aviel e pehini e lavar deomp ez-eo henvel ous a ur roue pehini o veza præparet ur banquet caër evit eüred e vab , en devoue ar glac'har da velet penos ar re en devoa conviet a gavas meur a zigarez evit chom hep dont d'ar banquet ; red e voue dezân , eme an Aviel , caç e zervicherien var ar ruiou ha var ar plaçou public evit contraign ar re guenta a gavchent da zont da guemeret plaç e sall ar banquet : ar barabolen-ma n'e deus ezom-ebet a esplication ; ar roue a behini e parlant an Aviel eo hor Zalver : ar banquet a repræsant ar gommunion , hac an iscuzou-faus a gavas an dud-se evit chom hep dont d'ar banquet a rø da entent ar ræsoniou-

fall a gao cals a gristenien lach ha digalon pa vez quæstion da dostaat ous ar sacramanchou.

Communia a raemp alies, eme c'hui, mæs ne dê quet santel avoalc'h hor buez : grit eta ho possubl a respont deoc'h an Ilis, dre c'hinou ar c'honcil a Drant, evit en em santifia hac en em lacat e stad da gommunia bemdez... Ne dê quet santel avoalc'h ho puez ; da lavaret eo, martese, ne fell quet deoc'h distaga ho calon eus a vadou, a blijaduresou hac a enoriou ar bed : guel ê gue-neoc'h chom hep communia eguet renonç d'ar c'hompagnunezou ha d'an assembleou difennet-se ; da c'houzout eo, ne garit quet an Autrou Doue. Lavaret a rit, dre ho cundu, evel ar Yuzevien : roit d'in Barrabas ha laquit Jesus d'ar maro... Roit d'in an dansou, an evach, ar madou goal-acquisitet, ar plijaduresou-fall-se, ha lezit ar gommunion a gostez... Aoun am eus da ober ur gommunion sacrilach, a lavar un-all, guel eo d'in chom hep communia : an ini en deus ur guir aoun da ober drouc, n'er gra quet : m'er goulenn ouzoc'h, hac ên a lavar ar jardiner : aoun am eus da dailla fall ar vezen-ma, guel eo d'in chom hep e zailla ? Salocras ; mæs lavaret a ra : aoun am eus da dailla-fall ar vezen-ma, ret eo d'in eta ober va fossubl evit e zailla-mâd ; evit troc'ha ar brancou seac'h, ar zauvagennou hac he lacât da rei frouez. Livirit ar memes tra : aoun am eus da ober ur gommunion-fall ; ret eo d'in eta ober va fossubl evit lemel eus va c'halon ar pezh a zisplich da Zoue, hac evit en em lacat e stad-vâd... An amzer eo a vanq deomp, a lavar darn-all : en em drompla a reont hep-mar ; amzer a gavout da receo bizitou o c'hærent hac o mignonet, ha ne

gavont quet a amzer da receo o Doue ! Amzer a gavont da velet, da glêvet ha da ober pep-tra, ha ne gavomp moment-ebet da dostaat ous hor Zalver pehini a chom var an auter dre garantez evidomp, hac hor c'honvê da vont d'e gaout evit hor c'honsoli hac evit rei deomp an oll graçou a bere hon deus ezom : *ut dîtem diligentes me et thesauros eorum repleam.*

IV. Da Basq : an amzer Fasq a rên, dre oll, adalec ar zul Bleuiou betec sul ar C'hasimodo ; mæs ar bastoret a receo ordinalamant digant an escop, ar bermission da asten pe da verraat an amzer Fasq ; hervez ma cavont a propos. An ini pehini, dre avis e goëssour, na ell quet communia da Basq, a dle en em zoumeti a volonteiz-vâd da guemen-se, hac ober e bossubl evit en em lacat e stad da gommunia er poënt a zo merquet dezan... Ar re ne raint quet quemen-ma, dre o faut, ar c'honcil a Latran a c'hourdrous serri outho dor an ilis epad o buez, ha refus dezo an douar benniguet goude o maro.

V. Pep-ini a dle communia en e barres, petra bennac m'en deus recevet ar bermission da vont da goës eleac'h-all : evit gallout communia emeas euse barres, e tle caout ur bermission expres evit-se. An dud clân pe infirm a ell ober o fasq en o zy, pe goulén permission da vont d'en ober d'an ilis querquent a ma vezint pare. Ar gommunion roet d'ar-re glân en amzer Fasq, a ell servichout da viatic ha da gommunion bascal, o caout an diou intantion-ma.

PEMPET GOURC'HEMEN.

Yun a ri an daouzec deziou;
Ar C'horais hac ar vigilou.

OBLIGET omp, dre'r bempet gourc'hemen eus an Ilis, da yun ar c'horais, an daouzec deziou hac ar vigilou, da lavaret eo, an deziou diaroc lod eus ar gouëliou-bras. Examinomp eta petra eo ar yun; piou en deus en instituet el lezen ancien hac el lezen nevez; evit petra eo bet instituet ar yun e general, hac e particulier yun ar chonais, an daouzec deziou hac ar vigilou; ha piou eo ar re-so dispanset da yun.

I. Ar yun, e general, a zo ur brivation eus ar pezh a c'houlenn ar c'horf evit en em satisfia e-unan : evel-se e leveromp yun a voued, yun a repos, yun a bec'het. Ar yun a voued eo ar yun ordinal pehini a reomp ac'hanomp hon-unan, pe dre ma vez ordrenet deomp evit goulenn digant Doue ar pardon eus hor pec'hejou hac ar graou a bere hon deus ezom evit ober m'ad hor silvidiguez. Ar yun a repos a zo ur yun dreist-ordinal pehini a rer er memes intantion. Ar yun a bec'het a zo ato necesser, hac hon oll yuniou-all, hep ar yun-ma, na ellont quet pligeout da Zoue.

II. Doue e-unan eo en deus, el lezen ancien, instituet ar yun, o condaoni Adam, goude e bec'het, d'al labour, d'ar boan ha d'ar maro; rac ar yun a zo ul loden eus ar binigen dleet d'ar pec'het; hoguen ar binigen a zo quen-ancien hac ar bed; hon tad quenta er stad a justic hac a innoçanç a dleie beza necesseramant sobr, mæs goude e bec'het e tleas beza, hac e tleomp beza

hon-unan, non pas hepquen sobr, mæs pænitantet, da lavaret eo, mantret a galon da veza displiget da Zoue dre'r pec'het. Ur galon vantret ne glasq nemet ar voyen d'en em reconcilia gant an ini he deus offancet, hep en em occupi-re, nac eus a voued, nac eus a gals a blijaduresou-all. Evel-se Adam, Moyses, ar batriarchet hac ar brofetet o deus yunet ha græt pinigen evit o fe-c'hejou o-unan hac evit pec'hejou ar bobl, hac ive evit obteni digant Doue ar graçou a bere o devoa ezom, ha len a reomp er Scritur, penos an Autrou Doue a zelaoue cardinalamant ar vouez eus o yun hac eus o feden. An Ninivitet o veza yunet ha pedet, Doue a zellas a druez outho, o fardonas hac a chomas hep distrugea o c'hær, evel m'en devoa gourdrouset ober. Ar profet Elias, dre'r yun hac ar beden, a obtene digant Doue ar seurt amzer a c'houlenne. An Israelitet o credi gant ræson penos ar goallou a zigoë en o zouez, ne voant nemet an effejou trist eus o disurzou, en em haste da gaout recours d'ar yun ha d'ar beden, hac a apæze evel-se coler Doue... Hor Zalver e-unan en deus yunet daou-uguent devez ha daou-uguent nosvez, evit rei deomp un exempl eus an obligation hon deus oll da ober pinigen. Hor Zalver eo eta en deus instituet ar yun el lezen nevez, ha non pas an dud, eme sant Ambroas : *non terrend cogitatione inventum, sed cælesti majestate præceptum*. Lezen ar yun a zo lezen Doue, eme ar memes doctor, ha non pas lezen ar veleyn, evel a lavar ar gristenien-fall : *lex Dei, non sacerdotis*. Evel-se ar yun ne dê quêt ur reglamant particulier, ur c'hustum, ur pratic dister ha nevez; er c'hontrol, pep-tra a

zisqueu cozni al lezen-ma, e autorite, e c'hatolite hac e utilite. Quen ancien eo hac ar bed : fontet eo var exempl ar batriarchet hac ar brofetet, ha var exempl hor Zalver e-unan : anavezet eo ha pratiquet dre'n Ilis universel.

III. Ar yun hac ar binigen a zo moyennoù excellent evit satisfia da justic Doue, effaci hor pe-c'hejou ha tenna varnomp graçou ha benedictionnoù an êe : hon distrei a reont eus an drouc, hac hon douguen a reont d'ar mât. Yunit, eme sant Ian-Chrisostom, evit ne bec'hot quet : *jejuna ut non pecces* ; poan ho pezo, mæs pegue-ment a boan ne guemer quet ur c'habiten evit desqui e zoudardet da vania mât an armou ? Poa-guit ive eta da zesqui ho corf hac hoc'h oll vem-prou da c'hounit ar victor var adversourien ho silvidiguez. Dre'r yun ha dre'r fatig eo e teuer a ben eus a ul loen direiz, evel-se ive e teuot a ben eus ho corf pehini eo brassa adversour hoc'h ene... Yunit, eme ar memes doctor, abalamour ma hoc'h eus pec'het : *jejuna, quia peccasti* ; o veza couezet er mor eus a fallagriez ar bed, ne chom mui gueneoc'h nemet ur planquen evit en em zavetei, hac ar planquen-ma eo ar binigen. Oll e perissot ma na rit pinigen, eme hor Zalver e-unan. Yunit, a lavar c'hoas deomp sant Ian-Chrisostom, evit conservi-mât ar graçou precius hoc'h eus recevet : *jejuna, ut accepta conserves*. Petra na rer quet evit conservi un tenzor, ur var-c'hadourez precius ! Mæs oll vadou an douar com-parachet gant graçou Doue, a zo disterroc'h eguet ar fanq eus an hent. Ar yun a gresq ners an ene, evel ma cresq ar boued ners ar c'horf : gant pebes hast ha gant pebes joa na dleomp-ni quet

eta caout recours da ur voyen quen excellent evit gallout cuntinui da veva e doujanç hac e carantez an Autrou Doue!

Ar yun, quen el lezen ancien, quen el lezen nevez, a zo het instituet principalamant evit satisfia da justic Doue offancet dre ar pec'het, hac evit obteni diganthan ar sicourou a bere hon deus ezom; hoguen, peguen alies a bec'het na gometomp-nî quet bemdez, ha peguer-bras ezom n'hon deus-nî quet eus a zicour Doue? Ar pec'het a vil-lit ur boan pehini a rencomp da souffr er bed-ma pe er bed-all; mæs poaniou ar bed-ma a zo ber ha dister, ha poaniou ar bed-all a zo hir ha grevus: ac'hanomp hon-unan e cuëzomp er stad trist eus ar pec'het; mæs ne domp quet ac'hanomp hon-unan evit en em denna eus ar stad truezus-se; greomp eta pinigen a greiz hor c'hallon er bed-ma ha criomp varzu an drugarez a Zoue; conformomp hor bolontez d'e ini o renonç d'ar pec'het ha greomp hon oll bossubl evit en em zavetei. Yunet hon deus, ô va Doue, eme ar Yuzevien, ha n'hoc'h eus quet sellet a druez ouzomp: *jejunavimus et non aspexisti* (Isai). Ia, eme Zoue, mæs ho polontez ne oa quet conform d'am ini: va bolontez eo ho savetei, ha c'hui en amzer-ma yunac'h a veve er memes disurzou; va fedi a reac'h divar-bec ho teod, mæs ho calon a oa pell diouzin: hac hennez eo eta ar yun a c'houlennan-me? *Nunquid tale est jejunium quod elegi?* Yunit, mæs distroit ive ouzin eus a greiz ho calon, ha torit ar chaden pehini ho talc'h dindan esclavach ar pec'het: *dissolve colligationes impietatis*; neuse e criot varzu-ag-ennon, hac e respontin deoc'h penos ez-oun præst d'o sicour: *clamabis et dicet: ecce adsum.*

V. Yun ar c'horais a zo bet instituet gant an ebestel, da guenta, evit enori ar yun a zaou-uguent devez hac a zaou-uguent nosvez a reas hor Zalver aroc mont da breseg e Aviel; d'an eil, evit hon disposi da zelebri ar mysteriou-bras eus a bassion, a varo hac a resurrection hor Zalver; d'an drede, evit hor præpari da gommunia da Basq gant an dispositionou requis... Ar c'hotuerou, galvet autramant ar pevare-amzer pe an daouzec-deziou, a zo bet instituet gant an Ilis evit consacri da Zoue, dre'r binigen, an oll amzer eus ar bloas; evit tenna varnomp ha var drevajou an douarn benedictionou an êe; hac evit goulén digant Doue, beleyen hervez e galon, da lavaret eo, beleyen-vâd ha santel.

Hor mam zantel an Ilis he deus ive instituet ar vigilou evit hon disposi c'hoas dre'r binigen da santifia-mâd certain gouëliou solanel eus ar bloas. Ober vigil, *vigilare*, en e sinification guenta, a zo beilla; abalamour hon tud-coz er feiz a dremene ul loden-vras eus an nos diaroc ar gouëliou bras-ma, o pedi Doue; hirio, dre'r guer ober vigil, e c'hententer hepquen ober abstinanç a guic.

Un diffaranç-vras a oa guechal etre yuniou ar c'horais ha yuniou ar c'hotuerou hac ar vigilou: yuniou ar c'horais a oa rigoliussoc'h; ne guemeret neuse nemet ur pred bemdez vandro c'huec'h heur eus an nos hep an disterra banne guin: eleac'h en deiziou-all e pere e yunet, ar pred a vize da deir-heur goude crez-deiz, hac un usach moderet a vin ne oa quet difennet... Betec an navet canvet, ar c'horais ne oa nemet a c'huec'h deves ha tregont; mæs ar bobl fidel o veza goulén-

net pevar devez-all, evit ma vize muioc'h conform e yun da ini bor Zalver, an Ilis a ordrenas ma vize yunet adalec merc'her al ludu betec ar zul Fasq, ar pez a ra just daou-uguent devez hep conta ar zuliou epad perè ar yun ne dê bet jamæs a obligation... En commañçamant ar gristenach, ne ret absoluamant nemet ur pred ous an noz; mæs abaoe pell amzer, an Ilis a bermet quemeret ar pred-se da grez-deiz, ha dibri c'hoas un draic-bennac ous ar pardaez; ar c'hart eus ar pez a renqfemp da gaout evit preja, eme an deologianet. Var boënt ar pred, ha var ar pez a eller da zibri, pep-unan a dle consulti e ners, anaout ha miret-mâd reglennou e escopti, hac e particulier avis e goëssour. Charl-Magn, roue a Franç, a voue reprenet, abalamour ma quemerè epad ar c'horais da deir heur, ar pred-unic a oa neuse permetet; mæs o veza respontet gant guirionez penos n'er grê nemet dre vadelez evit e oficerien pere ne brejent nemet e c'houde, e c'hobtenas dispanç digant an Ilis pchini o veza ma e deus græt al lezen a ell ive dispansi anezi.

VI. An dud clân, ar groaguez a zoug frouez, ar maguereset, ar veachourien hac ar re o deus labour ten ha poanuis a zo dispanset da yun; mæs an Ilis, oc'h o dispanç eus ar yun, n'o dispanç quet eus an desir da ober pinigen, evel an oll dud-all. Quemeret a dleont ar boued a blich dezo an nebeuta, hac en em gonsideri evel indign d'er c'hemeret epad ma yun ar re-all, petra-bennac ma zint quer coupabl pe goupaploc'h. Ober a dleont aluzennou brassoc'h, pedennou birroc'h; ha beza sourciussoc'h da vortifia o oll squianchou naturel. Ar re na ellont quet ober ar

yun hed-ha-hed, a zo obliget d'e ober hervez o galloud : Doue ne c'houlén quen digantho ; mæs o vancout da ober o fossubl, e pec'hont marvelamant. An esquibien, pere a zo laqueet gant Doue evit gouarn e Ilis, a ell, evit ræsoniou-mâd ha legitim, dispansi eus ar yun e general, ha rei ar memes galloud da bastoret an eneou.

C'HUEC'HVET GOURC'HEMEN.

Na da zadorn, na da vener,

Ne zebri quic e nep amzer.

AN Ilis, dre'r gourc'hemen-ma, a zifen dibri quic da vener ha da sadorn, hep necessite hac hep permission ; ha quemen-ma evit enori passion hac enteramant hor Zalver, hac evit hon disposi da santifia-mâd ar zul.

I. An Ilis a fell dezi e ve ato præsent d'hor speret ar zonch eus a bassion hac eus a varo hor Zalver, evit hon douguen da zetesti ar pec'het ha d'en em viret outhan. Evit quemen-se ive, en deus hor Zalver e-unan, instituet ar sacrifici santel eus an oferen, hac en deus lezet gueneomp e gorf hac e voad precius er sacramant adorabl eus an auter. Goude m'en devoa instituet ar sacramant-ma, e lavaras d'e chestel, hac en o fersonach d'an oll veleyn : grit quemen-ma e memor ac'hanon : *hoc facile in meam commemorationem* ; da lavaret eo, offrit ar sacrifici-ma e memor eus va fassion : sant Paul a lavar ive eus e berz d'an oll gristenien penos quellies guech ha ma communion e nevezont ar memor eus e bassion : ret eo eta en deffe hor Zalver carantezus un dezir-bras hor be memor eus e souffrançou hac

eus e varo, pa en deus græt evit-se quemen-ma oll.

Evit-se c'hoas e fell d'an Ilis e ve en ornaman-chou cals-croaziou hac e ve ur grucifi è pep templ ha memes var bep auter, evit ma o devezo ar belec hac ar bobl ar zonch eus a bassion hor Zal-ver, ato præsant d'o speret... Evit-se, erfin eo e ra an Ilis planta croaziou er placennou hac en henchou public, hac e c'hali he bugale da gaout crucifiou en o zyez, ha d'o douguen bepret gantho, evit ma vezo doun en c'halon ar zonch eus a Jesus crucifiet evit hor zave. i.

Ar zonch-ma hon ampech da offanci Doue; rac, piou eo an ini a garre displijout d'hor Zal-ver oc'h e velet dispennet, goloet a c'houliou, ha staguet ouz ar groas abalamour dezan? Barbar pe zisquiantet eo an den a ra goab eus an ini a souffr ar maro evithan... Ar memor eus a bassion Jesus a zervich da denerraat hor c'halonou pa deuont da veza caledet, goude ma hon deus abuset eus a c'hraçou Doue pe gometet ur pec'het grevus-bennac. Mâd eo neuse en em lacat d'an daoulin dirac ur grucifi, aplica anezi var boul hor c'halon, boucha da dreid imach Jesus crucifiet, ha goulén pardon digant Doue dre'r militout infinit eus e bassion hac eus e varo var ar groas... Quemen-ma a zervich da rei deomp courach ha ners en oll boaniou a ell da erruout gueneomp en hor buez : rac, mar doun clân ha mar cavan diaez va goële, va Zalver Jesus a lavar d'in a zivar e groas : o c'hui pehini a zo affliget, grit attantion ha guelit hac ên zo bet biscoas glac'har henvel ous va ini ! *Attendite et videte si est dolor sicut dolor meus* (Jerem.) ? Mar doun dispriset, e lavar d'in

ez-eo bet contet etouez ar griminalet, ha crucifiet etre daou laër : mar em eus ur c'holl bennac, pe mar doun dibourvé eus a vadou an douar, e respont d'în penos ez-eo bet ganet en ur c'hraou, ha penos n'en devoa quet a beadrâ da repose ben : mar em eus ur glac'har bennac, e lavaro d'în penos epad e vuez ne dê quet bet un heur hep poan. Hogen, piou eo an ini n'en em resolvo quet da souffr'ê velet, hac o compren quem-ma ? Sant Augustin a assur penos n'en deus cavet remed - ebet a - enep goallou, poaniou ha displijaduresou ar bed-ma, quer galloudus evel ar zonch eus a bassion hor Zalver... O vont hac o tont, hac en ur ober hon labour, en em occupomp eta eus ar zonch-ma : pa labourimp azezet, dalc'homp ur grucifi dirac hon daoulagad, ha sellomp outhi alies : en em guzomp etouez gouliou hor Zalver : pedomp ar gouliou divin-ma, evel quellies a c'hinou, da c'houlén pardon evidomp : dougomp ato varnomp ur groas-bennac : bouchomp alies dezi : he c'honsideromp evel banyel roue an armeou ; evel ar squeul dre behini e tleomp pignat en êe ; evel an alc'hüez pehini a dle digueri deomp dor ar barados : en em laqueomp e stad da vervel gant hor Zalver, evit gallout ressuscita ganthan hac evelthan.

II. Ar vigil a reomp da vener ha da zadorn a zo bet ive instituet gant an Ilis, evit hon disposi da santifia-mâd ar zul.

An oll amzer a zo da Zoue, mæs ar zul eo an deiz ispicialamant consacret d'e zervich : en em zisposi a dleomp eta d'er zantifia hervez hor galloud. Sant Frances Borgia a bartage e oll amzer ê diou loden : ul loden a dremene oc'h en em

zisposi da gommunia, hac ul loden-all o truga :
recât Doue : greomp evelthan ; tremenomp an tri
devez diveza eus ar sizun, oc'h en em bræpari da
zelebri-mâd ar zul, da assista-mâd en ofiç divin,
ha da gommunia, mar dê possubl deomp ; hac
an tri devez varlerc'h, o trugarecât Doue eus e
c'hraçou.

Ar zul a zo deiz an Autrou souveren, *dies do-*
minica ; er c'honsideromp eta evel an deiz e pe-
hini e tleomp guelet gant attantion, penos hon
deus tremenet ar sizun, hac e pe stad en em ga-
vomp dirac Doue. Ur zervicher carguet da brena
ha da verza, a laca, aroc ma c'herru e væstr,
urz-vâd en e gontchou : nî eo ar zervicherien car-
guet gant Doue da brena ha da verza, da lavaret
eo, da lacat da dalvout an talanchou hac ar gra-
çou hon deus recevet digant Doue : *negotiamini*
donec veniam ; consideromp eta, ispicial da zul,
pe seurt commerç hon deus græt, var ar sizun,
eyit an êe ; da lavaret eo, pe seurt techou-fall
hon deus toret, pe seurt vertuziou hon deus pra-
tiquet ha petra hon deus græt evit Doue hac evit
hor silvidiguez. Mar santomp eo brassoc'h hor
c'holl egued hor gounideguez, pebes ræson evi-
domp d'en em humilia, da c'houlèn pardon evit
an amzer dremenet, da dostaat ous hor sacraman-
chou, ha da guemeret resolutionou-mâd evit an
amzer da zont.

TEIRVET LODEN.

Goulen ar pezh-so comprenet er **BATER** hac
ST.
en AVE.

VAR AR BATER.

Ar *Bater* a so ar gaëra hac an excellanta eus an oll bedennou, abalamour ma eo hor Zalver en deus-hi græt; abalamour ma tesq deomp petra a dleomp da c'houlén ha penos e tleomp en ober; hac abalamour ma'z-eo ber hac æz da bep-unan da zesqui ha da gompren.

I. Hor Zalver pa oa var an douar a barlante alies d'e zisquibien eus an necessite da bedi, hac alies e pede e-unan en o fræsanç, ar pezh a roas dezo occasion da c'houlén diganthan penos e tleïent pedi : *Domine, doce nos orare?* Pa bedot, emezan, c'hui a lavaro : *hon Tad pehini-so en èe, hoc'h hano bezet santifiët*, etc... Evel-se ar *Bater* a zo hanvel peden an Autrou souverén, *oratio dominica*, da lavaret eo, peden hor Zalver. Ne vouïemp quet ar fæçon da bræsanti hor requejou da Zoue; piou eta a dleie en desqui deomp nemet e Vab propr, hor Zalver hac hon alvoad dirac e Dad eternal... Lavaret a dleomp ar *Bater* gant ur fizianç ar vrassa, rac petra ouffe un tâd-mâd da refusi da ur requet fontet var militou ha recommandation ur mab quen dîn? Ha n'hon eus-ni quet an assuranç en deus roet deomp

Jesus - Christ penos e c'hobtenimp quement a c'houlennimp digant e Dad en e hano ? *Quidquid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis.* An Tad eternal, eme sant Cyprien, a anavezo hac a exauço peden e Vab pehini a zo ive hon redemptor benniguet hac hon alvocad carantezus. Evel-se, sant Thomas a lavar penos ne recitomp jamæs ar *Bater* hep tenna ur profit-bras anezi, mar e leveromp gant attantion ha gant ur galon distag eus ar pec'het.

II. Jesus-Christ a zesq deomp er *Bater* quement a ellomp da zezirout ha da c'houlenn digant-han gant ræson : piou a dle anaout-guel eguet hor Zalver penos e tleomp pedi ha petra a dleomp da c'houlenn ? Piou en devize credet guervel Doue e Dad, ma n'en devize hor Zalver er gourc'hemennet deomp, evit desqui deomp e tleomp caout ar memes fizianç e Doue, evel ur c'hrouadur en e Dad ? Ar *Bater*, eme Dertulien, a zo an abreg-e eus an Aviel, hac eus a guement-so en Testamant ancien hac en ini nevez. Necesser e oa, eme sant Cyprien, e teuje an ini a dle rei deomp buez ar c'hraç, e calite a Zalver, da zesqui deomp, evel mæstr coelestiel, ar fæçon da bedi erfad : e furnez divin a zeu d'en em zisquez, en urs, en douçter, en ners hac er sclerder eus ar beden-ma.

III. O veza ma zomp fragil ha sujet da gals a infirmiteou, an oræson-ma a zo ber hac æz da zesqui, evit ma recevimp-oll digant Doue prontoc'h sicour, oc'h e lavaret liessoc'h ha devotoc'h aze. Æz eo da entent, abalamour ma en deus hor Zalver e c'homposet evit an oll generalamant. Dre'r beden-ma e veulomp Doue, en ur fæçon

an excellanta, hac e c'houlennomp outhan quemment a zo requis, quen evit ar c'horf quen evit an ene : sevel a ra hor speret etreze an êe, ha dont a ra da unissa hor c'halon gant Doue. Eä-rus eta an ini a lavar devotamant ar *Bater* pehini, so ar gaëra hac an excellanta eus an oll beden-nou!

Er Bater ex-eus ur bræfaç ha seiz goulen.

I. Ar bræfaç a zo composet eus ar c'homzou-ma : *hon Tad pehini so en êe...* Guervel a reomp Doue hon tad, abalamour ma en deus hor c'hrouet hac hon adoptet evit e vugale. Doue eo en deus tennet quement-so eus a netra : an êe hac an douar a zo al labour eus e zaouarn, ha digan-than eo hon deus recevet ar vuez : *ipse fecit nos et non ipsi nos* ; conservi a ra deomp, dre e vadelez hac e oll-c'halloud, ar vuez en deus roet deomp : rac, er memes moment ma c'heanne d'hor zouten, e c'heannemp ive da veva, hac e retornfemp e poultr hac e ludu, pe autramant ive e netra, hervez e volonteiz : *cùm ceciderit, non collidetur, quia Dominus supponit manum suam.* Hon adoptet, da lavaret eo, hor choaset, hor c'hemeret en deus a volonteiz-vâd evit e vugale dre'r vadiziant. Er moment eürus-se, ez-omp deut da veza, eus a adversourien ma oamp aroc, bugale da Zoue, hæritourien d'e rouantelez ha breudeur da Jesus-Christ. Guëlit, eme an abostol sant Ian, pebes carantez en deus bet Doue evidomp : roet en deus deomp-oll an heur da veza galvet, ha da veza en effet e vugale : *videte qualem caritatem dedit nobis Pater, ut filii Dei*

nominemur et simus. Christenien, eme sant Leon, anavezit an enor en deus græt Doue deoc'h ; hac o caout an heur da veza memprou da Jesus-Christ, laquit evez da zizenori ur stad quer zantel, o tistreï d'an dizurzou e pere e cuëzac'h diaguent : *agnosce, ô christiane, dignitatem tuam et divinæ consors factus naturæ, noli in veterem vilitatem degeneri conversatione redire.* Petra da songeal eus a ur paour pehini goude beza bet adoptet gant ur prinç-bras evit e grouadur, a guntinu, en despet d'ar brinç, d'en em c'holo a druillou ha da veva evel diaguent ? Cetu aze imach ur c'hristen a behini ar vuez a so control d'ar zantelez eus ar c'haracter en deus recevet er vadiziant.

Guervel a reomp Doue hon tad, ha non pas va zad, evit disquez ez-omp oll breudeur hac e tleomp-oll pedi an eil evit eguile... C'hui a zo oll breudeur, a lavare Jesus-Christ d'e ebestel, ha n'hoc'h eus oll nemet un tad pehini-so en êe : *vos omnes fratres estis et unum habetis patrem qui in cælis est.* Quemen-se so caus ma roe an ebestel d'ar gristenien eus o amzer, an hano a vreudeur. Ar pabet hac an esquibien el lizerou a adressont d'ar gristenien, hac ar brædicatores en o zemoniou a c'halv an oll dud fidel o breudeur, abalamour ma zomp oll memprou eus ar memes corf a behini Jesus-Christ a zo ar pen ; bugale eus ar memes famill a behini ar mæstr hac an tad a zo ive hor Zalver Jesus pehini en em blich, hervez an abostol, o c'hervel ar gristenien e vreudeur : *non confunditur christianos vocare fratres* ; ha pehini, hervez ar roue David, aroc ma oa deut var an douar, a lavare da Zoue e dad : me a zisquenno, eus an êe hac a annonço hoc'h hano

d'am breudeur : *narrabo nomen tuum fratribus meis* ; ha goude e resurrection, pa apparissas d'ar merc'het devot a oa deut da vizita e vez, e lavaras : it da gaout va *breudeur* ha livirit dezo eus va fers mont da C'halilee e peleac'h em guëlint. Lavaret a reas c'hoas d'e ebestel penos da fin ar bed e roje an hano a vreur hac a c'hoar d'ar rezisterra eus ar gristenien pere o devize heuillet-mâd e lezen. Oll eta ez-omp breudeur ha c'hoarezet e Doue. Oll e tleomp caout istim ha carantez an eil evit eguile, ha non pas en em zecrial, nac en em voal-dreti evel a erru re-alies. An daouarn na zisprisont quet an treid, eme sant Augustin ; o veza memprou eus ar memes corf, en em zicouromp eta, ha laqueomp evez-mâd da noazout an eil d'eguile... O veza breudeur ha c'hoarezet, pedomp an eil evit eguile hac hor peden a vezo profitabl evidomp hac evit ar gristenien-all, evel ma'z-eo profitabl ar boued a zebromp evit oll vemprou hor c'horf : pedit an eil evit eguile, eme an abostol sant Ian, evit ma viot salvet : *orate pro invicem ut salvemini*. An Autrou Doue, eme sant Chrisostom, a zelaou gant plijadur an ini a bed evithan e-unan hac evit ar re-all : ar beden a reomp evidomp hon-unan a zo ur beden a necessite ; mæs ar beden a reomp evit ar re-all a zo ur beden a garantez, hac a zo meur-bed agreabl da Zoue pehini a recommand deomp en em garet an eil eguile. Ar gristenien guenta n'o devoa nemet ar memes calon hac ar memes speret : *cor unum et anima una* ; aquetus e voant da bedi an eil evit eguile, hac a vechou ur particulier a obtene graç evit ar bobl e general, evel Ananias ; a vechou-all ; ar bobl a obtene graç

evel ur particulier, evel pa voue dilivret sant Per eus e brison. Mæs allas, en amzer a rên, e c'haller ober gant mui a ræson eguet biscoas, ar c'hlem a rê guechal ar profet Isai : n'en deus mui den, ô va Doue, d'ho pedi evit ho pobl : *non est qui invocet nomen tuum* ; nan, n'en deus mui den da zerc'hel ur voalen eus ho justic præst da zisquen varnomp evit hor punissa : *non est qui teneat te*.

Pehini-so en êe : ar c'homzou-ma a leveromp, abalamour, petra-bennac ma ema Doue e pepleac'h, an êe a zo an trôn eus e c'hloar evel ma'zeo an douar ar scabel eus e dreid. An êe ive a zo al loden nopla eus an oll draou crouet, o veza ma chom ato ar memes tra, ha ne dê quet, evel an traou-all, sujet d'ar gorrupcion. Etouez an oll draou crouet n'en deus netra caër evel an heaul, al loar hac ar stered : rac-se Doue en deus choaset an êe evit ar plac e pehini en em zisqueze d'an dud eürus en e c'hloar, ho cetu perac e leveromp hon tad pehini-so en êe, petra-bennac ma ema Doue dre-oll, ha ma hon deus ennan ar vouvamant hac ar vuez, evel a lavar an abostol : *in ipso enim vivimus, movemur et sumus...* Lavaret a reomp c'hoas pehini so en êe evit disquez penos ar bed-ma ne dê quet hor guir vro, ha penos e tleomp en em gonsideri ama evel estranjourien ha pelerinet : evel-se ne leveromp quet : hon tad pehini-so var an douar, mæs hon tad pehini-so en êe, evit ma teui hor c'halonou hac hor sperejou d'en em zével varzu an êe e pepleac'h e rên hon tad, hac e pepleac'h e tleomp rên assamblez ganthan eternalamant.

II. Beza ez-eus seiz goulenn er *Bater* : an tri goulenn

goulen quenta o deus gloar Doue evit objet, evel pa c'houlennomp ma vezo santifiet e hano santel, ma roi deomp e rouantelez, ha ma vezo græt e volontez ama var an douar, en hon touez, evel e touez ar zænt en êe. Ar pevar goulen-all o deus evit objet hon ezomou hon-unan; evel pa c'houlennomp hor bara bemdezic, ar pardon eus hon offançou hac ar c'hraç da veza præservet eus an dentation hac eus ar pec'het.

QUENTA GOULEN.

Hoc'h hano bezet santifiet.

Dre'r c'homzou-ma : *hoc'h hano bezet santifiet*, e c'houlennomp ous Doue ma vezo enoret e hano santel, da lavaret eo, ma vezo e-unan anavezet, meulet, caret hac adoret gant an oll, hac ispecial gueneomp-ni.

I. Requeti a reomp ma vezo enoret gant an oll an hano santel a Zoue. Hano an Autrou Doue ne dê netra-all-ebet nemet e berfectionou infinit, nemet Doue e-unan pehini a lavar en e Scritur : me-so an ini-so : *ego sum qui sum*; da lavaret eo, an ini zo dreizan e-unan, hep sicour ini all-ebet; an ini-so necesseramant; an ini-so mæstr hac Autrou souveren da guement-so, raç-se Moyses a lavar d'ar bobl a Israel : an ini-so en deus va digacet d'ho caout : *qui est misit me ad vos*; da lavaret eo, dont a ran d'ho caout a bers Doue; rac dre'n hano a Zoue, en andret-ma eus ar *Bater*, evel e cals a andrejou-all eus ar Scritur, e tleer entent Doue e-unan. Na dleomp quet prononç re-alies an hano a Zoue pehini-so santel ha terrubl, *sanctum et terribile nomen ejus*, gant

eürus; mæs hon trompla a reont, rac ne deus bonor-ebet nemet e Doue pehini-so ar virionez, o veza ma c'hell en hepquen rassasia hor c'halon, hac o veza na ell nac hon trompla nac en em drompla e-unan : *ego sum veritas...* Digant Doue eo e recevomp buez hor c'horf hac hon ene : emamp e Doue, evel ar pesq en dour : hon ene e stad-vâd, a vev eus a c'hraç Doue : graç Doue a zo d'hon ene ar pezh ma'z-eo hon ene d'hor c'horf, hor c'horf a chom maro querquent a ma'z-eo sortiet hon ene anezan; evel-se ive hon ene a chom en ur stad a varo dirac Doue, querquent a ma coll e c'hraç; Doue a so eta buez pep-unan ac'hanomp : *ego sum vita*. Mæs, evit beva e graç Doue, e renquer e anaout, e garet hac e zervicha : anavezomp eta, caromp ha servichomp Doue, a greiz hor c'halon, ha requetomp ma vezo anavezet, caret ha servichet gant an oll; hac evit quemmen-se, bevomp hon-unan santelamant, ha dihoallomp da rei goal exempl; rac, en ur c'hristen-mâd, an hano a Zoue a so santifiet dre'r vuez santel a gundu, evel ma'z-eo dishenoret dre'r goal vuez a gundu ar bec'herien.

II. Requeti a reomp ma vezo santifiet an hano santel a Zoue, ispicial gueneomp hon-unan : laqueomp eta evez d'er profani dre hon leou-douet hac hor blasphemou, ha da veza direspect e querver Doue, betec en e demplou santel hac ec'hars treid e auteriu, lavaret a reomp a c'hinou : *hoc'h hano bezet santifiet*, da lavaret eo, e fell deomp e ve Doue anavezet, caret ha servichet gant an oll; mæs, mar bevomp-fall hon-unan, mar roomp hon-unan goal exempl ha mar lezomp tud hon tî da veva en disurz, neuse, eleac'h

enori Doue, eo en dishenori a reomp; benvelomp neuse ous a ur c'hrouadur dinatur pehini, en ur squei e dad hac oc'h e gaquetal, a lavar er c'har e-unan hac e fell dezan e ve caret hac istimet gant an oll. Bevomp eta mād hon-unan ha roomp exempl-vād d'ar re-all; hent ar barados, eme ar Speret Santel, a zo hir ha diaz da zesqui dre gomzou, mæs ber eo hac æz da zesqui dre'n exemplou-mād. An oll gristenien a dle beza c'hüez-vād hor Zalver Jesus-Christ, eme an abostol, ha servichout da c'houlou, da squer ha da exempl, an eil d'eguil: *Christi bonus odor sumus*. Simplicien, guir vignon sant Augustin, er c'honvertissas en ur rei dezan evit exempl Victorin pehini a oa un den savant, mæs ive un den debauchet evelthan, aroc e gonversion. Sant Augustin o consideri en devoa renoncet d'e zizürzou, evit en em rei oll d'ar binigen, a lavaras ennan e-unan: perac ne allin-me quet ober ar peza a ra ar re-ma, hac ar re-hont? *Cur non potero quod isti et istæ?* Hon nessa, oc'h hor guelet oc'h ober ar mād, a lavaro ive: perac ne ran-me quet ar peza a velan ar re-all oc'h ober? hac evel-se e teuñ da santifia an hano a Zoue assamblez gue-neomp, ha cetu ar peza a c'houlennomp er *Bater* pa leveromp: *hoc'h hano bezet santifiet*.

EIL GOULEN.

Ho rouantelez roit deomp.

Petra c'houlennomp-ni dre'r c'homzou-ma: *ho rouantelez roit deomp?* Gant pe seurt dispositionou e tleomp-ni goulenn digant Doue e rouantelez?

I. Goulèn a reomp ma rêno Doue ennomp er bed-ma dre e c'hraç, ha ma rai deomp rên ganthan hac e c'hloar er bed-all. Daou dra a c'houlennomp eta digant Doue : ma rêno er vuez-ma en hor c'halonou dre e c'hraç, ha ma rai deomp rên ganthan er barados. Rên a sinifi beza mæstr ; caout ur galloud absolu var ur rouantelez pe var un dra-bennac. Dre'r goulèn-ma e pedomp eta an Autrou Doue da veza hor mæstr hac hon Autrou souveren, ha da zisposi ac'hanomp hervez e volonteiz santel... O veza hor C'hrouer hac hon Doue, ez-eo necesseramant hon Autrou souveren hac e tle necesseramant rên varnomp, hep ma c'hallemp ampech ar rên-ma : mæs beza ez-eus ur rên-all pehini a zepand diouzomp ; ar rên eus e c'hraç : ar rên-ma eo a c'houlennomp digan-
 than evidomp hon-unan, evit ar bayanet, an hæretiquet, ar bec'herien hac evit an oll e general : lavaret a reomp e fell deomp e renfe ennomp, hac e fell deomp destum calonou an oll gant hor c'halon hon-unan, evit o rei oll dezan assamblez, etre ma tepant diouzomp ; mæs, allas, ma na viromp quet e c'hourc'hemennou, e reomp ar c'hontrol d'ar pezh a leveromp : lacat a reomp neuse ar pec'het hac hor passionou da rên en e blaç, hac hon œuvrou a ro da anaout penos ne fell quet deomp e renfe varnomp : *nolumus hunc regnare super nos*. Ar pec'her obstinet, an den avaricius, ar mezhier, an dud lubric-se a lavar d'an Autrou Doue : renit ennomp dre ho craç ; mæs n'er leveront nemet divar bec o zeod ; en o c'halon e teziron ar pec'het, ar rên eus o fassionou, eus a vadou, a enoriou hac blijaduresou an douar : goulèn a rêr digantho, eus a bers Doue,

en dribunal santel eus ar binigen, petra eo ar guella gantho, pe chom hep o fañq pe renonç d'ar madou-se goal-acquisitet, d'al lubriciteou, d'ar vezventi, d'an assambleou difennet-se, hac e respontont penos ne dint quet evit renonç d'an traou-se, da lavaret eo, penos eo guêl gantho o c'haout eguet caout ar barados. Ar seurt tud-ma a ra goab eus a Zoue, pa leveront : *ho rouantelez roit deomp*, pa'z-eo guir ni zeziront en o c'halon nemet rên ar pec'het.

II. Goulen a reomp ma rai Doue deomp rên ganthan en e c'hloar er bed-all : an êe a zo an objet eus hon oll esperanç, rac an êe eo hor bro. Doue en deus hor c'hrouet evit rouantelez an êe, hac hor Zalver Jesus en deus acquisitet deomp guir er rouantelez caën-se, dre e varo var ar groas ; mæs falvezet eo dezan e teuzemp bemdez da c'houlén ar recompañ-se ha d'he militout dre hon œuvrou-mâd ; rac-se e lavar deomp en e Aviel : clasquit da guenta rouantelez an êe, hac ar rest a vezo roet deoc'h evel var an oll. Petra servich d'an den, emezan, gounit ar bed-oll mar deu da goll e ene ? Mæs ne dê quet avoalc'h deomp goulen rouantelez an êe, ret eo deomp er gounit dre hon œuvrou-mâd ; quement ini a lavar : Autrou, Autrou, ne antreint quet e rouantelez Doue ; mæs hepquen ar re a raï e volonte ; hoguen, bolontez an Autrou Doue a so merquet en e c'hourc'hemennou ; mar fell deomp eta rên ganthan en e c'hloar, miomp brema e c'hourc'hemennou, pe autramant n'hon devezo persebet en e rouantelez ; da lavaret eo, ne renimp quet ganthan en e c'hloar er bed-all, ma na rên quet ennomp er bed-ma dre e c'hraç.

III. Evit goulen rouantelez Doue gant an dispositionqu requis, e tleomp disprisout an traou terrien, ha caret an traou cœlestiel. Disprisout an traou terrien a zo consideri madou, enoriou ha plijaduresou an douar evel traou pere a dremenbuan, ha pere a zo dangerus-bras evit ar silvidiguez, ha derc'hel hor c'halon distag outho : *divitiæ, si affluant, nolite cor apponere* ; disprisout an traou terrien a zo c'hoas consideri ar bedma evel ur mor perillus var behini e ma omp atq en danger d'en em goll, abalamour d'ar c'homzou ha d'ar maximou-sall a glêvomp ha d'ar goal exemplou a velomp : disprisout an traou terrien a zo ive consideri ar vuez-ma evel un amzer ver roet deomp gant Doue evit gounit, dre gals a boan ha dre ur brezel continuel, un eternile a eürusded : *non sunt eondignæ passionēs hujus temporis ad futuram gloriam quæ revelabitur in nobis...* Caret an traou spirituel a zo caret Doue ha quement a gundu varzu ennan, evel ar beden, al lecturiou spirituel, an ofiç divin, an instructionou-mâd, an œuvrou a drugarez, en ur guer, an oll exerciçou a vertus hac a zevotion : caret an traou spirituel a zo ober un istim ar brassa eus ar graçou a ro Doue deomp er bed-ma, hac eus ar recompanç a bromet deomp er bed-all. Ar graçou a recevomp digant Doue a zo quer precius quen na eller caout, var an douar, netra da veza comparachet gantho. Madou hac enoriou ar bedma a zo disterroc'h eguet ar fanq, e comparæson da c'hraçou Doue, eme ar Speret Santel : an ini-so e graç Doue, a zo dîn da antren e sall ar banquet, da lavaret eo, e rouantelez an êe o sortial eus ar vuez-ma. Prix ar rouantelez divin-se

pehini a bromet Doue deomp, a zo infinit : heñ-vel eo, eme ar Speret Santel, ous a un tenzor cuzet, hac ous a ur mên precius; an ini a oar o anaout, a ro quement en deus evit o acquisita : *ne dê quet memes avoalc'h rei quement hon deus; en em rei a dleomp hon-unan, quantoc'h evit mancout da gaout ar rouantelez caër-se : rac-se, sant Paul a lavare, hac an oll verzerien o deus lavaret hac a lavaro evelthan : piou a zispartio ac'hanon-me eus a garantez Jesus-Christ ? nan, nan, nac ar sec'het, nac an aon, nac ar c'hlenved, nac ar yec'het, nac ar vuez, nac ar maro ne vezint capabl d'am ampech da garet va Zalver ha va Doue ! Caret an traou spirituel, a zo huanadi alies varzu an êe pehini eo hor bro, evel a rê ar zænt e general, hac e particulier sant Ignaç a Loyola, pa lavare : o peguen dister e cavan an douar, pa sellan ous an êe ! *Quàm mihi sordescit terra, dùm cælum aspicio !**

En em gonsideromp eta var an douar, evel pelerinet pere o deus guir da rêen en o bro pehini eo an êe : na heuillomp quet exempl Esaü pehini a verzas evit ur pladat louzou ar guir quenta en devoa en hæritach hac ê benediction e dad, o veza e vab-êna; nac exempl ar gristenien-fall-se pere, evit un nebeud madou terrien, pe evit ur moment a blijadur, a zacrist madou an êe hac un eternite a vonor ! Ma lavarre ur roue da ur paour : pa guêzo ho lochen, pe ho cabanen, e pehini hoc'h eus dienez a bep-tra, me a roï deoc'h ur palæs caër e pehini ho pezo pep-tra en abundanç, pebes hast n'en deffe quet ar paour-ma da velet e lochen o cuêza en e-boûl ? nî eo ar beorien eürusse : er moment ma cuêzo hor c'horf pehini eo al

lochen pe ar prison tènval e pehini hon ene he deus dienez a bep-tra, Doue a roi deomp ur rouantelez, en peleac'h e vezimp eternalamant eürus hac evel en ur mor a ziliçou!... O rouantelez divin e pehini e rên va Doue, hac e pehini e tlean rên assemblez ganthan, p'heur e c'herruin-me en-noc'h! *Quando veniam et apparebo ante faciem Dei!* Piou a roi d'în-me diou-esquel evel d'ar goulm, ma c'hallin nigeal d'en em reposi em bro! *Quis mihi dabit pennas, ut columbæ, et volabo et requiescam!* Piou a doro ar chaden am dalc'h-pell diouz va Doue, ha diouz va bro! Seblantout a ran d'în guelet sænt ar barados oc'h va deport hac o c'hasten d'în o daouarn evit va diguemeret en o zouez : *me expectant justi, donec retribuas mihi!!!*

TREDE GOULEN.

Ho polontez bezet græt var an douar evel en êe.

Evit santifia-mâd an hano santel a Zoue eo ret e renfe en hor c'halonou dre e c'hraç, hac evit ma reno en hor c'halonou dre e c'hraç, eo necesser deomp ober e volontez, da lavaret eo, miret e c'hourc'hemennou; cetu perac en em heuill an tri goulén quenta, pere o deus Doue evit objet.

Dre'r c'homzou-ma : *ho polontez bezet græt var an douar evel en êe*, e c'houlennomp ar c'hraç da ober bolontez Doue var an douar evel ma ra an ælez hac ar zænt er barados... Petra eo ober bolontez Doue; penos e c'heller he anaout; e pe sæçon e tleer he accomplissa?

I. Bolontez Doue a reomp o viret e c'hourc'he-

mennou hac oc'h en em zoumeti e pep-tra d'an
 urs eus e Brovidanç divin : rac-se pa leveromp
 da Zoue : *ho polontez bezet græt*, e c'houlennomp
 diganthan ma c'hoboisso an oll dud d'e lezen
 var an douar, ha ma en em zoumetint oll
 d'ar secrejou adorabl eus e brovidanç, evel an ælez
 hac ar zænt en êe. Eürus ar re a vir-mâd lezen
 Doue ; rac, ar re a vir-mâd e lezen a santifi e ha-
 no santel, a vev en e c'hraç, hac a ra e volon-
 tez ! Ar re-ma eo an dud-so quemeret gant hor
 Zalver evit e vreur, e c'hoar hac e vam, abala-
 mour ma reont fidelamant bolontez e dad pehini-
 so en êe : *quicumque fecerit voluntatem Patris
 mei qui in cælis est, ille frater, et soror, et mater
 est*. Ar zervicherien fidel-ma o consideri Doue e
 personach quement ini o deus autorite varnezo,
 ne zentont nemet ous Doue, hac a rêñ evel-se var
 o fassionou ha var guement-so : *servire Deo,
 regnare est...* Beza soumetet e pep-tra d'an urs
 eus a brovidanç Doue, a zo receo pep-tra eus e
 bers gant humilite ha gant ur gonformite barfet
 d'e volontez santel. Ar vâd hac an drouc, ar vuez
 hac ar maro, ar baourentez hac ar madou a re-
 cevomp eus a zorn Doue : *bona et mala, vita et
 mors, paupertas et honestas à Deo sunt* ; hor bo-
 lontez a dle eta beza ato conform da volontez
 Doue pehini ne ra ha ne bermet netra nemet evit
 hor brassa mâd : *diligentibus Deum, omnia coo-
 perantur in bonum*. Ne erru netra gueneomp ne-
 met evit hor punissa eus hor pec'hejou, evit am-
 prou pe evit cresqui hor milit dirac Doue. En
 em humiliomp eta dindan e zorn oll-galloudus ;
 anzavomp ez-omp coupabl, hac hon deus militet
 cals muioc'h a boan : *humiliamini sub potenti ma-*

nu Dei; petra - bennac a erru gueneomp, n'en em affligeomp quet dreist-voder : *non contristabit justum quidquid ei acciderit*; mæs souffromp peptra e speret a binigen gant ur propos ferm d'en em gorrigea eus ar fautou e pere e cuñzomp quehies a vech ha pere o deus martese tennet varnomp coler Doue : consideromp ar pez a erru gueneomp evel un effet eus e drugarez, o veza ma punis ac'hanomp er bed-ma evit gallout hon espergn er bed-all. *Misericordiae Domini, quia non sumus consumpti*; ne dê quet bet quen trugarezus en andret cals a dud pere-so bet scoet gant ar maro ha præcipitet er poaniou eternal, præst goude ar pec'hejou quenta o devoa cometet.

II. Bolontez an Autrou Doue a ellomp da anaout dre'r Scritur sacr pehini a vez espliket deomp gant an Ilis, ato cunduet gant ar Speret Santel, ha pehini abalamour da ze na ell nac en em drompla, nac hon trompla; d'an eil, dre'r gourc'hemennou divin en deus roet deomp evit gounit ar vuez eternal; d'an drede, dre urzou hor superioret spirituel pere a zalc'h e blaç var an douar, ha perc en deus carguet d'hor c'hundui en hent eus ar silvidiguez, evel ma'z-eo hon tad santel ar pab, an esquibien, hor c'hoëssoret, ar bastoret hac ar brædicatores : d'ar re-ma oll e lavar en e Scritur : an ini o selaou am zelaou; hac an ini o tispris am tispris; d'ar bevare, dre urzou hor superioret temporel, evel ma'z-eo hon tadou hac hor mamou, ar brincet hac ar re o deus recevet un autorite bennac digant Doue varnomp, rac, pep autorite a zisquen eus an êe, eme an abostol : *omnis potestas à Deo*; enebi ous ar su-

perioret a zo enebi ous Doue memes : *qui resistit potestati, Dei ordinationi resistit*. Dre'r peder sañon-ma e c'hellomp anaout bolontez an Autrou Doue , hac ive , avechou , dre'n inspirationeu zantel a ro deomp. Lavaret a ran a vechou , rac prudent ha mād eo deomp en em zisfiziout ac'hanomp hon-unan ha quemeret cuzul digant unan-bennac eus ar re-so carguet ac'hanomp , aroc ober ar pezh a zeblant beza inspiret deomp gant Doue , dreist-oll , mar de un dra a gonsacañ-bennac.

III. Penos e tleomp-ni ober bolontez Doue ? Hor Zalver en desq deomp er *Bater*, pa lavar deomp penos e tleomp he ober var an douar, evel ma he gra ar zant hac an ælez en êe ; hoguen ar zant hac an ælez en êe a ra bolontez Doue gant ur gonformite barfet , gant hast ha gant carantez. Gant ur gonformite barfet , o veza ne fell dezo nemet ar pezh a fell da Zoue , pa fell dezan , hac er sañon-ma fell dezan : rac-se , dre exempl , an ælez a zo quer contant da veza an instrumanchou hac ar vinistret eus e justiq evel eus e vadelez ; da gundui eneou ar re baour evel eneou ar re binvidic : ene an disterra eus an dud evel ene ar prinç quenta eus ar bed. Gant hast ; hep goulenn perac e c'houre'hemenner dezo an dra-ma pe an dra-hont : o repræsanti a rer gant diou-esquel , evit rei da anaout an hast gant pehini e reont bolontez Doue. Gant carantez , o caret an urz a recevont ; ar plañ hac ar garg a roer dezo. Mæs ni , penos e reomp-ni bolontez an Autrou Doue ? Al-las , peguen dishenvel eo hor buez ous a vaximou an Aviel ? An Autrou Doue e fell dezan hor zavetei ; ha-ni ne fell quet deomp heuit e c'houre-

c'hemennoù : ne erru netra gueneomp nemet dre
 volontez pe dre bermission Doue , ha quemient
 a erru gueneomp , ne erru nemet evit hor brassa-
 mât , cousgoude , ha ne vurmulomp-nî quet a-
 enep an urs eus ar Brovidanç divin, pa erru gue-
 neomp ur c'holl pe un affliction-bennac?... Ne
 vurmuljen quet, eme c'hui, ma vizen certen e
 teuje ar c'holl pe an affliction-se eus a bers
 Doue ; mæs , un amezec-fall eo en deus , dre va-
 liç laquet an tân em zy , collet va reputation ,
 rac-se ne allin biquen er pardoni : tor bras hoc'h
 eus , rac , ma na bardonit quet ho preur , ne viot
 quet hoc'h-unan pardonet gant Doue pehini en
 deus permetet e c'herruje gueneoc'h ar c'hollou-
 se evit ho brassa-mât , evit effaci ho pec'hejou
 dre'r binigen , pe evit guelet ha c'hui a vize fidel
 dezan en adversite evel er brospérité , pe evit
 exerci ho patiantet ha rei deoc'h leac'h da vili-
 tout dirazan dre'r victoriou a dleïac'h da c'hounit
 varnoc'h hoc'h-unan ha var adversourien ho sil-
 vidiguez... Conformit eta ho polontez da volon-
 tez an Autrou Doue ha livirit evel an den santel
 Job : Doue en devoa roet d'in ar madou , ar
 brud-vâd-se , ha Doue en deus o lamet diganêen :
 ar mât am boa recevet diganthan , perac ne falje
 quet d'in-me receo ar boan eus e bers? e hano
 santel ra vezo meulet ! *Dominus dedit , Dominus
 abstulit ; sit nomen Domini benedictum !... Si
 bona suscepimus de manu Domini , mala quare
 non suscipiamus?* Senti a rit , eme c'hui ; mæs
 senti a rit-hu pront ha gant joa , evel ar profet
 Samuel pa lavare : *cetu me ama , va Doue , aba-
 lamour m'hoc'h eus va galoet ;* pe antraint evel
 an abostol sant Paul , pa c'houlenne digant an

Autrou Doue, petra en devoa da c'hourc'hemen-
ni dezan : *Domine, quid vis me facere?* Ha caret
a rit-hu ober bolontez an Autrou Doue, da la-
varet eo, ha caret a rit-hu conformi ho buez da
vaximou e Aviel ha d'e c'hourc'hemennou? Allas,
guelit gant pebes yenien e rit ho pedennou, e
c'hasistit en ofiç divin, e tostait ous ho sacraman-
chou, hac en em acquitit eus hoc'h-oll deveriou
e quèver Doue, e quèver ho nessa, hac en hoc'h
andret hoc'h-unan?... Goulennit pardon ous
Doue : pedit-ên da douch ho calon; da rei deoc'h
ar c'hraç da gonformi ho bolontez d'e ini; ha da
guerzet gant hast ha gant joa, evel ar roue Da-
vid, en hent eus e c'hourc'hemennou divin : *viam
mandatorum tuorum cucurri, cum dilatasti cor-
meum.*

PEVARE GOULEN.

Roit deomp hirio hor bara pemdeziet.

Ar bara pemdeziet eo an traou a bere hon
deus ezom quen evit hor c'horf, quen evit hon
ene. Goude beza goulennet gloar Doue el loden
guenta eus ar *Bater*, e c'houlennomp en eil lo-
den hon ezomou hon-unan... Guelomp eta petra
c'houlennomp dre'r c'homzou-ma : *roit deomp
hirio hor bara pemdeziet*, ha petra sinifi pep-
unan anezo.

I. Dre'r c'homzou-ma : *roit deomp hirio hor
bara pemdeziet*, e c'houlennomp digant Doue ar
pez so necesser evit hor c'horf hac evit hon ene...
Evit hor c'horf eo necesser deomp caout peadra
d'en em vaga ha d'en em visca : cetu a ze an
traou temporel a bere hon deus ezom, ha pere a

c'houlennomp digant Doue en artiel-ma eus ar *Baier* : bara, logeis, ur viscamant dereat hervez hor stad hac hor c'hondition : pa hon deus peadra d'en em vaga ha d'en em visca e tleomp beza contant, eme an abostol : *habentes autem alimenta et quibus tegamur, his contenti simus*. Ne roit d'in, ô va Doue, eme ar fur Salomon, na paourentez, na madou-bras, mæs roit d'in, hepquen peadra da veva (*Prov. 30, 8*). N'en em nec'hit quet, eme hor Zalver, o lavaret : penos hon devezo-ni peadra d'en em vaga ha d'en em visca? ho Tad coelestiel a oar hoc'h eus ezom eus an traou-se-oll : clasquit da guenta rouantelez an êe, hac ar rest a vezo ive roet deoc'h. N'en em nec'hit quet o songeal en deiz varc'hoas, e boan a so avoalc'h da bep devez : *sufficit diei malitia sua* (*Matth. 6, 31*). Goulennomp eta hor bara pemdezic, mæs o labourat bemdez d'e c'hounit, hac o c'hanzaô goude, gant guirionez, penos e teu deomp eus a zorn ar Brovidanç divin. Oll ez-omp condaonet d'al labour ha d'ar boan abaoue pec'het hon tad quenta : chom hep labourat, ha goulen quement hon deus ezom, a zo tenti Doue, evel goulen eost-mâd ha chom hep hada. En em zicouromp ha Doue hor sicouro ; mæs goude beza græt hor possubl, comprenomp eo digant Doue e recevomp pep-tra : ar bara hac an traou-all pere hor mag a so diganthan, o veza ne deus nemethan hac alfe lacat an douar da brodui, an had da ziouan ha da gresqui : *incrementum autem dat Deus*. An dillad a c'holo ac'hanomp a deu c'hoas deomp, evel an traou-all, digant Doue. pehini hepquen a ell lacat al lin da gresqui, hac ar productionou-all, evel ar gloan var guein an

dênved. En em gonsideromp eta evel peorien pere n'o deus netra anezo o-unan, ha pere a dle goulen bemdez ha bep moment o ezomou digant Doue : *panem nostrum quotidianum da nobis hodie*.

Ar pezh-so necesser evit hon ene eo graç Doue, e gomzou divin hac ar gommunion santel. Graç an Autrou Doue, da lavaret eo, ar sclerigen, an anoudeguez, an ners necesser evit ober ar mând hac en em viret oc'h an drouc, a zo buez an ene. An ini ne ma quet e stad a c'hraç, a zo maro dirac Doue; ne dê beo nemet a hano : *nomen habes quod vivas et mortuus es*. Bemdez e tleomp eta goulen digant Doue e c'hraç pehini-so bara pemdezic hon ene, ha lacat evez-mând d'he mouga ennomp, o vancout da ober e volonteiz, da lavaret eo, o vancout da viret e c'hourc'hemen-nou divin : *spiritum nolite extinguere*. Gomzou Doue, da c'houzout eo, ar c'hatekis, an instructionou santel, an avisou-mând, al lecturiou devot a zo c'hoas bara an ene; rac an den, eme ar Speret Santel, ne vev quet hepquen a vara, mæs ive a gomzou Doue pehini a barlant deomp dreizan e-unan, dre voyen e inspirationou zantel, pe dre c'hinou e vinistret ha dre c'hinou ar re a zo carguet d'hon instrui eus e bers. Pa deu an Autrou Doue d'hor priva eus e gomzou, ar pezh a erru, siouas, pa hon deus goal-offancet e vajeste divin, ar Scritur a lavar penos hon afflich neuse dre'r famin. Me gaço, eme Zoue, ar fannin var an douar : non pas ar famin a erru gue-neomp pa vezomp privet a vara hac a zour, mæs pa vezomp privet a gomzou Doue : hoguen, evel ma tizesperer eus a yec'het un den pehini na gue-

mer netra evit en em zouten, evel-se ive e c'heller gant ræson dizesperi eus a silvidiguez an dud pere ne glevomp mui, ha ne fell mui dezo clêvet comzou Doue. Evit caout ed e renquer hada, hac evit ober frouez-mâd a silvidiguez e renquer receo comzou Doue pere so, eme hor Zalver, un had mysterius : *semen est verbum Dei*. Comzou Doue so ur sclerigen a behini hon deus ezom evit mont eus ar vro estranjour-ma da rouantelez an êe pehini eo hor guir-vro : *lucerna pedibus meis verbum tuum et lumen semitis meis*. Ar gommunion santel pehini-so ive magadurez hon ene, a ro deomp an ners hac ar gourach a bere hon deus ezom evit en em zavetei : *Dominus fortitudo mea et salus mea*. Hor Zalver a lavar e-unan en e Aviel, penos ez-eo ar bara beo disquennet eus an êe, ha penos an ini a zebr ar bara-se a vevo eternalamant : *ego sum panis vivus qui de cælo descendi; si quis manducaverit ex hoc pane vivet in æternum*. Er guervel a reomp hor bara pemdezic evit diou ræson : da guenta, abalamour ma'z-eo offret bemdez evidomp er sacrifici santel eus an oferen, ha d'an eil abalamour ma tleomp e receo bemdez dre zezir pe en efflet, o veva-mâd avoalc'h evit-se.

II. Petra sinifi pep-unan eus ar c'homzou-ma : *roît deomp hirio hor bara pemdezic ? Roît : dre'r goms-ma e c'hanavezomp Doue evit mæstr absolu ha guir zourcen eus an oll vadou, quen spirituel, quen temporel. Digant Doue hon deus recevet ar vuez : ipse fecit nos*. Ne allomp chom beo nemet dre e sicour : *ipse supponit manum suam*; nac ober netra evit an êe nemet dre c'hraç ha dre sicour Doue : *sine me nihil potestis facere*.

Deomp, ha non pas d'in, evit disquez ar garantez a dle rên etouez an oll dud fidel pere a so oll breudeur ha c'hoarezet e Doue : evel-se un den e-unan a c'houlén evit an oll, ar pezh a blich da Zoue, pehini a lavar deomp e-unan, dre c'hi-nou e abostol, en em garet ha pedi an eil evit eguile. *Diligite alterutrum. Orate pro invicem.*

Hirio : ar pezh a ziniñ e tleomp lacat evez d'en em jali o songeal en amzer da zont pehini ne dê quet deomp, mæs da Zoue : n'en em jalit quet divar ben an devez varc'hoas, eme hor Zalver, rac ne ouzoc'h quet ha c'hui er guêlo : *nolite solliciti esse in crastinum*. Bezomp eta ur fizianç-vras e Doue pehini a vag hac a visq labouced an êe, ha pehini, o veza un tad-mâd, en devezo ive sourci ac'hanomp-ni pere hon deus an heur da veza e bobl hac e vugale : *nos autem populus tuus et oves pascuæ tuæ.*

Hor bara, da lavaret eo, ar pezh hon deus ezom evit hor c'horf hac evit hon ene : ar pezh-so deomp, o veza ma hon deus er gouneet dre voyennou just ha legitim, da lavaret eo, dre'r beden hac al labour.

Pemdezic, abalamour ma tleomp er goulén bemdez, ha ma hon deus bemdez ezom anezan.

PEMPET GOULEN.

Pardonit deomp hon offançou evel ma pardonomp, etc.

Dre'r c'homzou-ma e c'houlennomp digant Doue, ma pardono deomp hor dle, evel ma pardonomp d'hor dleourien : *dimitte nobis debita*

nostra, sicut et nos dimittimus debitoribus nostris.

Dleourien omp oll da justic Doue dre'r pec'het pehini a vilit punition, rac-se e pedomp an Autrou Doue da chom hep hor punissa ha da bardoni deomp hor dle, evel ma pardonomp d'hor dleourien. Evit ober ar goulén-ma gant ar c'honditionou requis, pevar dra so necesser : en em anzaou coupabl, detesti hor pec'hejou, goulén pardon anezo ha pardoni d'ar re-all.

1° En em anzaou coupabl : an dad just a guez seiz guez, da lavaret eo, lies a vech'er pec'het, eme ar Scriptur : oll e tleomp eta en em anaout coupabl ha goulén pardon digant Doue. Levromp dezan gant ar fermour a behini e parlant an Aviel, eo re-vras hor dle evit gallout o faä var an heur, gortoz gueneomp ha caout truez ouzomp. 2° Ret eo deomp ive detesti hor pec'hejou, quitaat ar goal-occasionou ha cundui ur vuez conform da lezen Doue ; rac mar bevomp er stad a bec'het, e reomp goab eus a Zoue oc'h e bidi da bardoni deomp pec'hejou a bere n'hon deus quet a guez, pa na renoncomp quet dezo. 3° Ne dê quet avoalc'h o anaout, o detesti ha renonç dezo, ret eo c'hoas pidi an Autrou Doue d'o ef-faci. Doue hepquen en deus ar galloud-ma : couëza a reomp ac hanomp hon-unan evel ma couëz en ur vale bugaligou vian, mæs dorn Doue hepquen a ell hor sicour da sevel : hor sicour a rai, er prometet en deus, hon tad eo, ha ne dê quet hep ræson en deus desquet deomp lavaret : *pardonit deomp hon offançou* ; mæs evit beza pardonet, ur gondition a zo c'hoas requis. 4° Ret eo ive deomp pardoni ar re-all : rac, an ini ne bardono quet ne vezo quet pardonet, eme ar

Speret Santel : *si non dimiseritis hominibus, nec Pater vester dimittet vobis peccata vestra.* Mæs, allas ! eals a ræsoniou faus a gav un darn-vras a dud evit chomr bep pardoni.

Diaz eo d'in, eme c'hui, pardoni un den pehini-so pen-caus eus ar c'holl am eus græt eus va brud-våd hac eus va madou. Ia, diaz eo pardoni ; mæs considerit ar gundu a Zoue pehini a laca an heaul da sevel var ar re-fall evel var ar re-våd, ha bezit parfet, eme hor Zalver, evel ma'z-eo parfetho Tad pehini-so en êe. Ma na garit nemet ar re ho car, pe seurt milit hoc'h eus-bu, eme an Aviel, ar bayanet ha ne reont-y quet quement-all ? *nonne et ethnici hoc faciunt ?* Ped guech eta, a d'houlen-certen tud, e renquin-me pardoni d'am breur e offançou ? Seiz guech ? *Quoties peccabit in me frater meus, et dimittam ei ? Septiès ?* Ne lavaran quet deoc'h seiz guech, eme hor Zalver, mæs dec guech ha tri-uguent seiz guech, da lavaret eo, ato, evit ma viot ive ato pardonet gant Doue : *non dico tibi septiès, sed septuagies septiès.* Pardoni a ran, eme c'hui, mæs ne fell quet d'in parlant ous an ini en deus va offancet, na memes e velet : laquit evez-måd, rac Doue a rai deoc'h evel ho pezo græt d'ho nessa : *sic Pater meus cælestis faciet vobis, si non remiseritis fratri suo unusquisque de cordibus vestris.* Cassoni, yenien hoc'h eus outhan : Doue en devezo ive cassoni ha yenien ouzoc'h. Seblantout a rit lavaret da Zoue dre ho cundu : va Doue, ne fell quet d'in pardoni va adversourien, evel-se n'am fardonit quet ive... Horrupla peden!... Obliget omp eta da bardoni, mar fell deomp beza pardonet hon-unan : an obligation-ma so fontet var ar

gourc'hemen a ra deomp hor Zalver, var an
 exempl en deus roet deomp, ha var hon interest
 hon-unan. Gourc'hemennet eo deomp gant hor
 Zalver, caret hon adversourien : guechal e lava-
 ret : carit ho nessa ha cassaît hoc'h adversour ;
 mæs me, ho mæstr, ho Salver hac ho Touc, me
 a lavar deoc'h : carit hoc'h adversourien ; grit vâd
 d'ar re o deus græt droc deoc'h ; pedit evit ar re a
 zeu d'ho persecuti ha d'ho calomnie : *dictum est*
antiquis : Diliges proximum tuum, et odio habe-
bis inimicum tuum ; ego autem dico vobis : Di-
ligite inimicos vestros, benefacite iis qui oderunt
vos et orate pro persequentibus et calumniantibus
vos. Quer-bras dezir en deus hor Zalver d'hor
 guelet o viret-mâd ar gourc'hemen-ma, ma lavar
 c'hoas deomp e-unan : mar deu deoc'h da zonch
 pa bræzantit hoc'h offranç var an auter, penos
 hoc'h eus un dra-bennac a-enep ho preur, iit da
 guenta d'en em reconcilia ganthan, ha neuse deut
 da offr ho præsent gant fizianç. Ober a rit da
 Zoue ar sacrific eus ho prô, eus ho madou, eus
 ho prud-vâd, eus hoc'h enor hac eus ho buez
 memes : sacrificou-bras int, mæs guelit aroc o ober
 ha c'hui a gar ho nessa ; rac, hep ar garantez,
 an traou preciussa ne dalont netra, eme sant Au-
 gustin ; mæs gant ar garantez, quement a rêr evit
 Doue, a vilit ur recompanç infinit : *adde chari-*
tatem, prosunt omnia ; detrahe charitatem, ni-
hil prosunt. Parlant langach an ælez, anonç an
 traou da zont, anaout ar mysteriou muia cuzet,
 beza guizyec e pep-tra, caout ur seiz crê avoalc'h
 evit treuzporti ar menezion, quemen-se oll a zo
 burzudus : mæs ha pa bossedden an oll donæso-
 nou-se, eme an abostol, hep ar garantez, ne

doun netra : *sine charitate nihil sum*. Ar garantez eo an eol pehini a zalc'h hor goulou ellumet, da lavaret eo, pehini hon rent agreabl da Zoue; ar garantez eo an habit a eüred gant pehini e vezimp recevet e sall ar banquet, da c'houzout eo, an ornament precius eus a c'hraç Doue, dre behini e vilitomp antren en rouantelez an êe; ar garantez eo an aour pur pehini a dleomp da acquista dreist pep-tra, da entent eo, ar vertus a behini e tleomp ober ar brassa istim. Mæs ne dequet dre e gomzou hepquen, dre e exempl eo en deus ive hor Zalver desquet deomp caret hon adversourien. O veza clewet e zisquibien o pedi an tã eus an êe da zisquen var an dud a serre ho daoulagad da sclerigen ar feiz, e teuas e-unan d'o repren ha da lavaret dezo : fall a rit, en em dreuzporti evel-se, o veza ministret a zouçder hac a peoc'h. Goabeet, dispriset, scoet gant e adversourien epad e bassion, ne respont netra dezo, evit desqui deomp penos e tleomp souffr pep-tra gant patiantet, beza ato præst da bardoni, hac ato disposet da garet ar re a ra drouc deomp. E vuez pen-da-ben a zo bet un exerciç continuel a garantez en andret e adversourien, hac en ur vervel var ar groas e c'houlèn pardon evit e vourrevien memes, hac e teu d'o iscusi dirac e Dad eternal en ur lavaret dezan penos ne vouënt petra rent : *Pater dimitte illis, nesciunt enim quid faciunt !* Interasset-bras omp hon-unan da bardoni ar re-all; rac, ne vezimp pardonet, nemet e quement ha ma pardonimp : *dimitte et dimittemini*. Doue a roi deomp gant ar memes muzul ma hon devezo roet d'ar re-all : *quã mensurã mensi fueritis, metietur vobis*. An ini ne gar quet e vreur,

eme an abostol sant Ian, a chom en ur stad a varo ; mæs an ini a bardon hac a gar e vreur, a vezo ive pardonet ha caret gant Doue. Eürus, eme hor Zalver, an dud trugarezus, rac obteni a raint ive trugarez o-unan !

C'HUEC'HVET GOULEN.

N'hon abandonit quet d'an dentation.

Petra c'houlennomp digant Doue dre'r c'hompou-ma ? petra dleomp da ober aroc, epad ha goude an dentation ?

I. Goude beza goulennet pardon eus hor pec'hejou dre'r goulenn-all, e pedomp Doue, dre'r goulenn-ma, d'hor præservi diouz an dentation, pe da rei deomp ar c'hraç hac an ners d'he zrec'hi ; rac nebeud e servichfe deomp receo ar pardon eus hor pec'hejou, ma coëssemp enno a nevez, hor stad a zeufe neuse da veza cals terruploc'h dirac Doue : *et sunt novissima hominis illius pejora prioribus...* An dentation so ur mouvamant interior pehini hon doug varzu an drouc : evel-se e leveromp ez-omp tentet, pa fell deomp quemeret tra hon nessa ; er squei, pe ober un drouc-bennac dezan, pe deomp hon-unan. An dentationou a so mouvamanchou-fall excitet ennomp dre hor passionou, dre'r pezh a velomp pe a glevomp, pe dre'r revolt eus an natur corrompet : rac-se e pedomp Doue d'hor præservi anezo, pe da rei deomp ar c'hraç d'o zrec'hi.

An dentation ne dê quet ur pec'het, dreizi e-unan, ha pa e zrec'homp, ez-co evidomp un occasion a vilit : Doue a hermet e vemp tentet, mæs non pas en tu-all d'hon nerz, eme an abostol :

ne fell dezan nemet amprou hor vertus; evit rei deomp leac'h da anaout hor zempladurez, da c'houlén e zicour, d'en em burisñ muioc'h mui ha da vilitout dirazan, abalamour d'hor fidelite; *sed faciet etiam cum tentatione proventum*. An dud just a vez amprouet dre'n dentation evel an aour dre'n tãn : *quasi aurum in fornace probavit electos Dominus*. Ne c'houlennomp quet eta digant Doue beza dilivret eus a bep seurt tentation, pa'z-eo guir penos hor buez a zo ur brezel continuel, ha penos ne vezo curunet en êe, nemet ar re o devezo brezellequeet-mâd : *non coronabitur nisi qui legitime certaverit*; mæs pedi a dleomp Doue d'hor præservediout an tentationou-se pere a alfe beza noazus d'hor silvidiguez, pe da rei deomp en e vadelez, graçou nerzus avoalc'h evit o zrec'hi. Mæs evit receo ar graçou precius-ma, e tleomp ober hon oll bossubl evit non pas beza tentet, pe evit enebi oc'h an dentation.

II. Aroc an dentation e tleomp beilla, pedi ha diboal diout an diegui ha diout ar goal occasion. Beilla ha pedi : hor Zalver eo a recommande quemen-ma d'e ebestel : *beillit*, emezan, *ha perdit*, gant aon ne antreac'h e tentation, *rac ar speret a so pront hac ar c'hic a so fragil...* Beil-lomp eta var hor zongesonou, hor c'homzou hac hon oberou. Ur zonch a so ur pas varzu ar mâd pe an drouc, hervez ma'z-eo mâd pe fall ar zonch a so en hor speret : ur fulen eo, pehini a ell beza util pe noazus; mougomp eta rac-eon, ar zonch pe ar mouvamant hon doug varzu an drouc. Hor c'homzou a ro da anaout deomp hon-unan ha d'ar re-all, piou ez-omp en effet : rac ar guin-
nou,

nou peurvuia a barlant eus a abundanç ar galon, eme ar Speret Santel : *ex abundantia cordis os loquitur* ; mar deo eta fall ho comzou , credit eo fall ho calon : ho langach a ro da anaout piou ez-oc'h : *loquela tua te manifestum facit*. Diouz hoc'h oberou e viot ive anavezet evel ar vezen eus e frôuez : *ex fructibus eorum cognoscetis eos* ; guelit eta hac int-so mād ho songesonou , ho comzou , hoc'h oberou , ha beillit varnoc'h hoc'h-unan ; mæs pedit ive an Autrou Doue d'ho sicour... Nebeud e servich deomp guelet eo fall an amzer , diæz an hent , pe rust ar mor , hep goulén digant Doue ar sicourou a bere hon deus ezom : pedomp eta hac e vezimp sicouret ; hor Zalver e-unan a lavar deomp penos quement a c'houlennimp digant e Dad en e hano a vezo accordet deomp : *quodcumque petieritis Patrem in nomine meo , dabit vobis*. En em zihoal a dleomp ive eus an diegui pehini-so ar vamen eus a un niver-bras a viçou , eme ar Speret Santel : *multam malitiam docuit otiositas* ; grit , eme sant Jerom , ma viot cavet ato occupet , pa deuñ an drouc speret d'o tenti : *fac ut diabolus inveniat te occupatum*. An drouc sperejou a antren e calon an den diegus evit e denti e pep fæçon , evel al laëron en un ty digor a bep costez , evit quemeret quement a gavont. Evit non pas beza tentet , hon dever eo tec'het diouz ar goal occasion : an ini a gar an danger a berisso ennan , eme hor Zalver : *qui amat periculum , in illo peribit* ; hac an ini a guntinu da vale dre un hent risclus , n'en deus quet a guez avoalc'h da veza cuëzet : *cecidisse satis non piget , qui in lubrico ambulat*. Quen impossibl eo , eme ar Scritur , chom hep pec'hi , en

occasion eus ar pec'het, evel ma'z-eo bale diar-
c'hen var glaou-beo, hep dêvi plantou an treid.

III. Epad an dentation e tleomp pedi hac ene-
bi outhy, pell d'en em arreti, ha d'en em blijout
enny : chasséal pront a dleomp eta ar zonch, an
dezir-fall-se, evel a reas guechal hor Zalver e-
unan pehini a hermetas d'an drouc speret e den-
ti, evit disquez deomp penos an dentation ne dê-
quet ur pec'het, ha penos e tleomp en em zizo-
ber anezi. En em dên-buan, a lavaras hor Zalver
d'an drouc speret : *vade retrò, satanas* ; ha cetu
aze ive ar pez a dleomp da ober : pellaat pront
diouzomp ar pez a dent ac'hanomp, ha guervel
an Autrou Doue d'hor sicour, evel a reas an
ebestel, en amzer-ma oa crê-bras an avel ha rust
ar mor : *Domine, salva nos, perimus*. Ar beden eo
an arm a laca an drouc speret da guemeret an
tec'h : dre'r beden ha dre zin ar groas eo e ve-
zimp victorius : *in hoc signo vinctes*. Ar zonch eus
hor finvezou diveza a zo ive ur remed excel-
lant a-enep an dentation, eme ar Speret San-
tel : *memorare novissima tua, et in æternum non
peccabis*. En em sicouromp hon-unan evel Jo-
seph pehini a lezas e vantel etre daouarn greg Pu-
tiphaz pehini a falle dezi e lacât da bec'hi. Lava-
romp ennomp hon-unan gant an Aviel : petra
servich d'in-me gounit ar bed-oll, mar collan va
ene ? pe gant sant Philip a Neri : dalc'hit-mâd
d'in, ô va Doue, rac beza ema oun var ar poënt
d'ho quitaat ha d'en em goll ! pe gant sant Au-
gustin : evit ur moment a blijadur ez in-me da vi-
litout un æternite a dourmant !

IV. Goude an dentation : mar hon deus bet an
heur-vâd d'he zrec'hi, e tleomp trugarecât Doue,

dre sicour pehini hon deus gouneet ar victor var adversourien hor silvidiguez; rac ac'hanomp hon-unan, ne allemp netra; ha cuntnui da veilla ha da bedi; rac an ini a zeblant dezan beza ferm en e za, a dle c'hoas en em zerc'hel var evez, eme an abostol. Mar domp bet trec'het gant an den-tation, e tleomp, da guenta, en em excita d'ar glac'har da veza offancet Doue, o consideri penos dre hor pec'het hon deus outraget ar guella eus an oll dadou, crucifiet a nevez hon redemptor benniguet, collet ar barados ha militet an ifern: d'an eil, quemeret ar propos ferm da goës hor pec'het quenta ma vezo possubl deomp; da ober ur binigen-bennac ac'hanomp hon-unan, dre exempl, da lavaret ur beden, da ober ur yun, da rei un aluzen-bennac d'ar paour, ha da satisfia, guella ma vezo possubl deomp, da Zoue ha d'an nessa; d'an drede, quemeret guelloc'h resolutionou d'en em viret ous ar pec'het en amzer da zont, pedi gant muioc'h a zevotion ha beilla gant muioc'h a zourci.

SEIZVET GOULEN.

Mæs hon dilivrit a bep drouc.

Dre'r c'homzou-ma e c'houlennomp digant Doue ar c'hraç da veza dilivret eus a dri seurt drouc: eus an drouc temporel, eus an drouc spirituel hac eus an drouc eternal.

I. Eus an drouc temporel: da lavaret eo, eus ar c'hlênvejou, ar baourentez, ar famin, ar brezel, ar goal amzer ha generalamant eus a oll boaniou ar vuez-ma: goulén a reomp digant Doue ar c'hraç da veza dilivret eus an oll boaniou-ma;

gant aoun ne brofitemp quet anezo, rac occasionou a vilit int oll, pa o souffrer gant patiantet ha gant ur volonteiz conform da volonteiz an Autrou Doue. Goulen a reomp ma vezimp dilivret a bep drouc, hoguen ne deus guir drouc-ebet nemet ar pec'het pehini a ell hon ampech d'en em zave-tei; an afflictionou temporel a zo ur guir-vâd, pa vezont util evit hor silvidiguez; er c'hontrol, ar madou-bras hac an enoriou a so ur guir drouc, pa viront ouzomp da observi lezen Doue; dre sêçon ma pedomp Doue d'hon dilivra eus ar madou hac eus an enoriou a alse noazout d'hon ene, evel ma er pedomp d'hon dilivra eus an afflictionou pere a alse ive beza, dre hor faut, occasionou a bec'het evidomp.

II. Eus an drouc spirituel : da lavaret eo, eus ar pec'het pehini eo ar guir drouc; rac an afflictionou temporel ne vilitont quet an hano a vir zrouc, o veza ma c'hellont satisfia da justiç Doue, ober deomp santout ar bouez eus hor zempladurez, ha distaga hor c'halon diouz an traou crouet; eleac'h ar pec'het ne zervich da netra a vâd, o veza ma'z-eo ur zonch, ur gomz, un action pe un omission control d'al lezen ha d'ar volonteiz a Zoue. Eus ar pec'het, dreist pep-tra, eo eta e c'houlennomp digant Doue ar c'hraç da veza præservet, pa leveromp : mæs hon dilivrit a bep drouc : *sed libera nos à malo...* Goulen a reomp c'hoas, dre'r memes comzou, eme sant Augustin, ar c'hraç da veza dilivret eus an drouc spe-rejou, da lavaret eo, eus a zrouc speret an our-gouill, ar gourmandis, al luxur, ar goler, an die-gui, en un guer, eus ar sperejou-fall-se pere so adversourien hor silvidiguez, hac a rôd, hep

hean, endro deomp, evel leoned arraget, o clasq hon discar ha rei ar maro d'hon ene dre'r pec'het. Evit enebi outho, an abostol sant Per a lavar deomp derc'hel-mâd d'an arm galloudus eus ar feiz, da lavaret eo, caout recours da Zoue pehini a deui pront d'hor sicour, ha pehini ne bermeto quet d'an drouc sperejou hon senti en tû-all d'hon ners. Dre'r memes peden e c'houlennomp ive beza dilivret eus hor passionou hac eus hor goal inclinationou pere hon doug varzu ar pec'het, da lavaret eo, e c'houlennomp ive dre'r c'homzou diveza eus ar *Bater*, ar c'hraç da veza dilivret, non pas hepquen eus ar poaniou temporel hac eus ar pec'het, mæs c'hoas eus an oll dentationou dangerus evit hor silvidiguez.

III. Eus an drouc eternal : da c'houzout eo, eus an ifern pehini eo ar guir drouc hep fin-ebet. Mæs penos e vezo præservet eus ar poaniou eternal ar re pere a gar ar pec'het pehini en deus toullet an ifern ha pehini a gundu d'ar plaç-ma a dourmant? An dud ourgouillus a lavar da Zoue : dilivrit ac'hanomp eus an ourgouill hac eus ar boan eternal dleet dezan ! cousgoude e continuont da zisprisout ar re-all, ha da glasq an enoriou hac ar plaçou quenta... An dud gourmand a lavar ive : dilivrit ac'hanomp eus ar gourmandis ! petra-bennac ma reont bepret o Doue eus an evach hac eus an dibri... Hon dilivrit eus an avaristet, eme an dud avaricius, en amzer ma vagont en o c'halon, un dezir dreist-voder da zestum madou... Ar re-ma oll a ra goab ous Doue : facht-bras e vent da obteni diganthan ar pezh a c'houlennont : o c'halon a zo stag ous ar pec'het hac o feden a zo fall-bras... Penos e c'hallont-hy guervel Doue

o zad, int pere ne fell quet dezo beza e vugale ? penos e credont-hy goulén ma vezo santifiet e hano, int pere ne heanont d'e vlasphemi ha da rei goal exempl d'ar re-all ! penos e c'houlennont-hy ma rêno en o c'halon, int pere na fell dezo quen mæstr, na quen roue, nemet an drouc speret ! Lavaret a reont da Zoue : *ho polontez bezet græt* ; int pere ne reont jamæs nemet o bolontez o-unan ! *Roit deomp hirio hor bara pemdezic* ; int pere a gred e recevont pep-tra digantho o-unan, ha pere ne zongeont nemet destum evit an amzer da zont ! *Pardonit deomp hon offançou* ; int pere ne bardonont da zen ! *N'hon abandonit quet d'an dentation* ; int pere en em expos alies-bemdez d'ar brassa tentationou hac en em blich e pep seurt occasionou a bec'het ! *Mæs hon dilivrit a zrouc* ; int pere a gar ar pec'het ha quemment a gundu varzu ennan !... Allas ! o feden o c'hondaon o-unan !

Na pedomp quet eia eveltho, mæs pedomp gant respet ha gant attantion, gant humilite ha gant ur galon distag eus ar pec'het. Guir vugale da Zoue, d'ar guella ha d'an tenerra eus an oll dadou, requetomp a greiz hor c'halon ma vezo e hano santel santifiet, da lavareteo, ma vezo e-unan anavezet, meulet hac adoret gant an oll : *sanctificetur nomen tuum*... Evit er meuli hac en adori evel ma'z-eo dleet, goulennomp diganthan e c'hraç, pedomp-ên da rên en hor c'halon, da veza hor mæstr hac hon roue : *adveniat regnum tuum*... Pedomp-ên c'hoas da zisposi ac'hanomp hervez e volonteze santel pehini a dleomp da ober gant ar memes joa hac ar memes hast var an douar, evel ma'z-eo græt gant ar zænt hac an ælez

en òe : *fiat voluntas tua, sicut in cælo et in terra...*
 Goude beza requetel ma vezo hon tad-mâd ana-
 vezet, caret hac adoret gant an oll ; ma rêno en-
 nomp er bed-ma dre e c'hraç ha-ma-raï deomp
 rên ganthan en e c'hloar er bed-all ; ma raï e pep-
 tra e volonteze en hon andret, goulennomp di-
 ganthan c'hoas, gant fizianç, en eil loden eus ar
Bater, ma roï deomp, dre e vadelez, hon oll
 ezomou quen spirituel, quen corporel : o veza
 ma'z-eo un tad-mâd, hac ur mæstr carantezus
 pehini en deus sourci, memes eus a labouret an
 òe, ne vanko quet da bourvei da ezomou e vugale
 hac e zervicherien fidel, rac-se n'en em nec'homp
 quet re gant an amzer da zont : *panem nostrum
 quotidianum da nobis hodiè...* Pedomp-ên ive da
 bardoni deomp hor pec'hejou ; hac evit beza par-
 donet hon-unan, pardonomp ive d'ar re-all eus a
 greiz hor c'halon : *dimitte nobis debita nostra,
 sicut et nos dimittimus debitoribus nostris...* Mæs
 nebeud e servichfe deomp beza pardonet, mar
 cuëzomp a nevez er pec'het ; rac-se pedomp
 c'hoas an Autrou Doue d'hor præservi diouz an
 tentationou dangerous evit hor zilvidiguez, pe da
 rei deomp an ners d'o zrec'hi, o veza na ellomp
 quet chom hep beza tentet en ur façon-bennac,
 pa'z-eo guir penos hor buez a zo ur brezel cun-
 tinuel var an douar : *et ne nos inducas in tenta-
 tionem...* Achui a dleomp oc'h ober da Zoue ar
 goulenn-ma e pehini eo comprenet an oll goulenn-
 nou-all : mæs hon dilivrit a zrouc, da lavaret eo,
 eus ar pec'het pehini eo ar guir drouc, hac eus
 ar punitionou dleet d'ar pec'het, da c'houzout eo,
 eus ar poaniou temporel hac eus ar boaniou eter-
 nel : *sed libera nos à malo...* Evel-se bezet græt :

da lavaret eo, accordit deomp, ô va Doue, que-
ment en deus desquet deomp ho Mab divin da
c'houlén diganeoc'h : *Amen.*

VAR AN *AVE MARIA.*

Perac e leverer an *Ave, Maria* goude ar *Ba-
ter*? Ped loden-so en *Ave, Maria*? Petra sinifi
ar c'homzou a beré eo composit?

I. Varlerc'h ar *Bater* e leveromp neuse-souden
an *Ave, Maria*, evit disquez penos, goude Doue,
e tleomp; dreist an oll zant hac an oll ælez,
enori ar Verc'hes Vari ha caout recours d'he fro-
tection. An enor quenta pehini-so un enor sou-
veren, un homach a adoration, *cultus latriæ*, a
zo dleet da Zoue hepquen; an eil enor pehini-so
un enor a respet, buelloc'h eguet an enor a ren-
tomp d'ar zant ha d'an ælez, *cultus hyperdulæ*,
a zo dleet d'ar Verc'hes sacr, o veza ma'z-eo
mam da Zoue, pa'z-eo mam da Jesus-Christ,
guir Doue ha guir den, hac o veza ma'z-eo ar
burra hac ar barfetta eus an oll dud crouet: an
drede enor pehini-so simplamant un enor a res-
pet, *cultus dulæ*, a zo dleet d'ar zant ha d'an
ælez, o veza ma zint mignonet da Zoue ha deomp
hon-unan, ha ma c'hintercedont evidomp ebars
en êe. Lavaret a reomp c'hoas an *Ave, Maria*
varlerc'h ar *Bater*, evit disquez e fell deomp en
em recommandi da Jesus dre e.vam, evel ma zomp
en em recommandet da Zoue dre hor Zalver Je-
sus: *per Mariam itur ad Jesum, sicut per Jesum
ad Deum.* Goude ar *Bater* e leveromp ive an

Ave, Maria, evit disquez penos n'hon deus al-
vocades na nicun da intercedi evidomp dirac
Doue, quer galloudus ha ma'z-eo ar Verc'hes Va-
ri; hac evel-se, goude beza lavaret ar beden en
deus desquet deomp hor Zalver, e troomp neuse-
souden ous e vam sacr, evit gallout, gant he si-
cour, obteni ar pezh hon deus goulennet er *Bater*;
evel er bed-ma, pa hon deus præsantet ur requet
da ur prinç, e teuomp d'en em recommandi d'an
nep a ouzomp erfad a zo guella deut dezan, evit
ma vezo surroc'h-aze accordet deomp ar pezh a
c'houlennomp.

II. Teir loden-so en *Ave, Maria* : ul loden a
veuleudi, ul loden a action a c'hraç hac ul loden
a c'houlenn... Al loden guenta a so composet eus a
gomzou an arc'hel Gabriel d'ar Verc'hes Vari,
pa deuas d'he saludi evit beza mam da Zoue :
me ho salud, leun a c'hraç ; an Autrou Doue so
gueneoc'h ; benniguet oc'h dreist an oll groaguez...
An eil loden a so composet eus ar c'homzou a
adressas santes Elisabeth d'ar Verc'hes sacr, pa
deuas d'he bizita : *ha benniguet ar frouez eus ho*
corf santel... An deirvet loden a zo composet eus
ar c'homzou-ma pere so ajoutet gant hor mam
santel an Ilis : *santes Mari, mam da Zoue, pe-*
dit evidomp pec'herien, brema hac en heur eus
hor maro.

III. Cetu ama petra sinifi pep-unan eus ar
c'homzou a bere eo composet an *Ave, Maria*.
El loden guenta pehini-so ul loden a veuleudi,
an arc'hel a lavar d'ar Verc'hes sacr : *me ho sa-*
lud, leun a c'hraç ; pebes enor, evit ur groua-
durez, gulet ur messenger eus an êe o tont eus a
berz Doue d'he saludi gant ur respet ar brassa,

ha da ziscleria dezi ez-eo leun a c'hraç, ornet a bep seurt vertuziou, agreabl d'he c'hrouer, hac exant eus an disterra imperfection! *Tota pulchra es, anima mea, et macula non est in te.* Heuil-lomp exempl an æl, saludomp ar Verc'hes sacr gant ur guir respet, pa'z-eo ur mor a c'hraçou hac a zonæsonou ar Speret Santel, pedomp y da obteni deomp digant Doue un darn anezo. Ganthi ema an Autrou Doue, *Dominus tecum*, adalec an instant eus he c'honception dre un azistanc perpetuel, oc'h he gouarn, oc'h he c'hundi hac oc'h he difen diouz pep pec'het: dre fæçon ne dê quet en em gontantet d'he orni a bep seurt graçou, mæs e-unan eo falvezet dezan chom ganthi, evel ur gardien, evit dihoal an tenzorieu a c'hraç a bere en devoa he ornet. Goulennomp ive, dre he intercession, ma chomo Doue gue-neomp dre e c'hraç, ha nî ganthan. Caout graç Doue en hor c'halon a zo caout un tenzor ar preciussa: an ini-so Doue ganthan, n'en deus ezom da gaout aoun rac netra: *non timebo mala, quoniam tu mecum es...* Goude beza clêvet gant an æl penos ar Verc'hes sacr a zo e guirionez ornet a bep seurt graçou ha dihoallet gant Doue e-unan, ne dleomp quet beza estonet oc'h e glêvet o tesqui deomp penos ez-eo ive benniguet dreist an oll groaguez: *benedicta tu in mulieribus*; benniguet eo en effet dreist an oll groaguez, abalamour ma'z-eo bet choazet en o zouez-oll, ha præferet dezo-oll evit beza mam da Zoue, d'he Zalver ha d'he C'hrouer pehini e deus concevet hep ofañc-ebet d'he guerc'hded; douguet en he c'horf sacr hep diæzaman, ha ganet hep poan, ar pezh a zo quellies a viracl eus an oll galloud a Zoue.

En eil loden pehini-so ul loden a action a c'hraç, santes Elizabeth a lavaras dre inspiration Doue, d'ar Verc'hes Vari pa deuas d'he bizita: ha benniguet eo ar frouez a zouguit: *et benedictus fructus ventris tui*. Ar c'homzou-ma a lavaras dre inspiration, rac ne ouïe quet e oa concevet hor Zalver e corf sacr he c'hininterv ar Verc'hes Vari. Ia, ar frouezen-ma a zo benniguet, pa ê guir penos ez-eo ar zourcen eus an oll benedictionou: ar frouezen-ma, douguet e corf ar Verc'hes sacr, eo a ra da sant Ian-Badezour tridal gant ar joa en intraillou santez Elizabeth, e vam, er moment ma teu an diou guininterv d'en em zaludi: ar frouezen-ma eo ar Messi prometet abaoue commañçamant ar bed, pehini a deu da zistrugea rên ar pec'het ha da lacat en e blaç ar rên eus e justiç: ar frouezen-ma eo an ini a dle rei deomp ar vuez spirituel er bed-ma, hac ar vuez eternal er bed-all. Santes Elizabeth a gompren-mâd an oll guirionezou-ma hac a veul e-unan he Redemptor divin en ur lavaret: benniguet, anavezet, caret hac adoret ra vezo gant an oll ar frouez a zouguit: *benedictus fructus ventris tui!* Ar Verc'hes Vari leun a joa, hac inspiret ive gant ar Speret Santel, a gomposas var an heur ar c'hantic caër eus ar *Magnificat*: ô va ene, emezi, rentit gloar ha meuleudiou da Zoue, abalamour ma'z-eo bet plijet gant an ini a zo oll-galloudec ha santel e hano, ober burzudou querbras em andret!... Pa'z-eo eus ar frouez e c'hana-vezer ar vezen, o consideri ar vadelez en deus hor Zalver d'en em ober den evidomp, hac ar bonor e deus ar Verc'hes sacr da veza an instrument eürus a behini en em zervich, meulomp as-

samblez ar Mab hac ar Vam, ha leveromp gant santes Elizabeth : benniguet, meulet, caret hac adoret, ra vezo, Guerc'hes sacr, ar frouez a zouguit ! benniguet ha meulet ra viot hoc'h-unan, abalamour d'ar pers-bras hoc'h eus bet e redemption ar brd-oll !

En deirvet loden, an Ilis a lavar : *Santes Mari, mam da Zoue, pedit evidomp-ni pec'herien, brema hac en heur eus hor maro !*

Santes : ar Verc'hes sacr a zo santel dreist an oll zænt hac an oll zantezet-all : ar zænt a zo bet concevet er pec'het originel, ar Verc'hes sacr hepquen a zo bet præservet eus ar pec'het-ma : na zeree quet en effet e vize templ ar Speret Santel souillet da guenta dre'r speret impur : rouanez ar zænt hac an ælez na dleïe quet beza izelloc'h evitho e graç hac e santelez, hac evel ma'z-co certen penos an den quenta hac an æl quenta a zo bet crouet en ur stad a justic hac ar santelez, o rouanez na dle quet beza bet concevet er pec'het : houma eo doctrin an Ilis universel : *sic piè docuit et credidit Ecclesia* ; ar zænt, concevet ha ganet er pec'het, a gomet c'hoas en o buez, da viana cals a imperfectionou : *septiès cadet justus et resurget* ; ar Verc'hes Vari hepquen ne deus biscoas cometet an disterra imperfection : *tota pulchra es, amica mea, et macula non est in te* ; beza ez-co eta santel dreist an oll zænt-all hac ar burra eus ar grouadurien : vertuziou ha militou ar zænt ne dint cåsi petra comparachet gant vertuziou ha militou ar Verc'hes sacr : *multæ filia congregaverunt divitias, tu supergressa es universas*.

Mari, a sinifi stereden : ama eta var ar mor

rust eus ar bed , savomp alies bon daoulagad varzu ar stereden-gaër-ma evit gallout erruout mäd , ha mont hep fazi varzu ar pors eürus eus hor silvidiguez : *respice stellam, invoca Mariam.*

Mam da Zoue : conceo a reot , eme an æl , ha lacat a reot er bed ur mab pehini a vezo hanvet mab an Autrou souveren : *et filius Altissimi vocabitur...* A beleac'h e teu d'in-me ar seurt enor , da receo em zy mam va Zalver ha va Doue , eme santes Elisabeth , inspiret gant ar Speret Santel ! *Unde hoc mihi ut veniat mater Domini mei ad me?* Ar pevar Avieler a lavar ive penos eus ar Verc'hes sacr eo bet ganet hor Zalver Jesus-Christ : *de qua natus est Jesus qui vocatur Christus...* Enoromp eta ar Verc'hes Vari , abalamour ma'z-eo veritablant mam da Zoue , hac abalamour ma'z-eo meurbet agreabl d'he Mab divin an enor a rentomp dezi ; rac mar dê guir penos e c'henoromp Jesus-Christ oc'h enori e verzerien , oc'h enori e vam , e rentomp dezan c'hoas cals brassoc'h-enor , eme sant Ambroas : *quisquis honorat martyres, honorat et Christum.* Ar mæstr a enoromp e personach e servicherien , eme sant Jerom , mæs en enori a reomp c'hoas muioc'h oc'h enori e vam : *honoramus servos ut honor servorum redundet ad Dominum.* Enoromp ar Verc'hes sacr eus a greiz hor c'halon evit gallout , dre'r voyen-se , plijout d'ar mab ha d'ar vam hac en em santifia hon-unan.

Pedit evidomp-ni, pec'herien : ouspen ma'z-eo mam da Zoue , ar Verc'hes Vari a zo ive mam d'an oll gristenien e general , o veza na reomp-oll nemet ur memes corf gant Jesus-Christ dre'r vadiziant : *unum corpus efficitur..... membra de*

membro ; dont a reomp neuse da veza bugale adoptif d'ar Verc'hes Vari evel ma teuomp da veza bugale adoptif da Zoue ha d'an Ilis... Jesus-Christ e-unan a roas deomp-oll divar ar groas ar Verc'hes sacr evit mam, pa lavaras da bep-unan ac'hanomp e personach sant Ian : va mab , cetu ama ho mam : *fili, eccè mater tua*. Bezomp eta recours gant fizianç da brotection hor mam, leveromp dezi a greiz hor c'halon : pedit, Guer-c'hes santel, evit an oll gristenien e general, hac e particulier evidomp-ni pec'herien baour ! *Ora pro nobis peccatoribus*. Ped guech ne veler quet ur vam vâd , oc'h en em lacat etre ur c'hrouadur coupabl hac un tad courroucet ? Hoguen, ar Verc'hes Vari a zo ar vella hac an denerra eus an oll mamou en andret ar pec'her, abalamour ma e deus douguet en e c'horf sacr rançon ar bec'herien ; ha ma eo bet furmet eus he læz ar goad-so bet scuillet evit redemption ar bed. Etouez oll dangerou ar vuez præsent, sellomp alies ous ar stereden gaër-ma, eme sant Bernard, gant aoun da fazia en hent a gundu d'ar barados ; bezomp alies recours d'an hano a Vari : *respice stellam, invoca Mariam*.

Brema : da lavaret eo , en draouïen-ma a zaë-lou, et vro-ma a exil, var ar mor rust ha danger-eus eus ar bed-ma : brema, epad ar vuez poa-nius-ma pehini ne dê nemet ur brezel cuntinuel a-enep hor passionou hac a-enep adversourien hor silvidiguez a bere ar valiç hac ar fulor a gresq dre ma tosta an heur eus hor maro. Supliomp ar Verc'hes Vari da bedi evidomp e pep amzer ; mæs ispicial en heur eus hor maro : *et in hora mortis nostræ* ; en heur diveza-se e pehini e

c'hechuo evidomp an amzer hac e commanço an eternite : en heur-se e pehini e cresco arrach an drouc-sperejou en hon enep : en heur-se e pehini eus a guement hon devezo possedet, ne chomo gueneomp netra nemet ar bez : en heur-se e pehini an niver hac ar grevustet eus hor pec'hejou a drufullo quement ac'hanomp, ma teuimp da veza evel insupportabl deomp hon-unan : neuse e velimp sclær ar pec'hejou hon devezo desiret hac ar re hon devezo cometet ha bet caus d'ar re-all da gometi : guelet a raimp eus a ur c'hostez hor pec'hejou public ha scandalus, hac eus a ur c'hostez-all hor pec'hejou secret ha goloet. Hor spount a gresco o velet an êe azioc'h hor pen hac an ifern dindan hon treid, epad ma lacaï ar barner souveren hon oll œuvrou-mâd ha fall er valanç eus e justiç. O Doue, petra raimp-nî neuse? da biou hor bezomp-nî recours? Guerc'hes sacr, c'hui a c'halvin d'am sicour : *ad te clamabo, Domina mea, tu eris auxilium meum!* Va daoulagad anter-serret gant ar maro, a laquin c'hoas da bara var hoc'h imach santel : va galloud a rin neuse c'hoas evit prononç hoc'h hano hac hano va Zalver Jesus, ha dont à reot, evel ur vamvâd, da ziguemeret va ene : *et obviabit illi quasi mater honorificata* ; ia, Guerc'hes santel, adressi a reot d'in, en ho madelez, ar c'homzou consolant-ma : va zaludet hoc'h eus quellies a vech evel ho mam, *ave*, ma teuan ive d'ho saludi evel va mab : va guervel a reac'h stereden ar mor, *Maria*, deut eta assamblez guenêen, me fell d'in ho cundui d'ar pors eus ar silvidiguez : lavaret a reac'h ive e voan leun a c'hraç : *gratia plena* ; recevit eta diganêen ul loden eus ar graçou am

eus recevet va-unan : an Autrou Doue so gueneoc'h, eme c'hui, *Dominus tecum*; gueneoc'h-hu e vezo ive, rac n'ho quitain mui; deut eo ar moment evit pehini ho poa ispcial va fedet, moment ar maro : ho Salver pehini hoc'h eus meulet ive quellies a vech, *benedictus fructus ventris tui*, ho calv hac a lavar deoc'h : quemerit cou-rach, seryicher-mâd, antreit e joa ho mæstr!... *Amen* : evel-se bezet græt! ra viot meulet Guer-c'hes sacr! meulet ra vezo ive ar frouez hoc'h eus douguet, hor Zalver Jesus-Christ! A vrema da jamæs !!!

PEDERVET LODEN.

RECEO AR SACRAMANCHOU.

VAR AR SACRAMANCHOU E GENERAL.

Haurietis aquas in gaudio de fontibus Salvatoris.

Tenna a reot dour gant joa eus a feunteuniou hor Zal-ver. Isaï, c. 12, 3.

Ar feunteuniou-se eus a bere e tleomp tostaat gant joa eo ar sacramanchou, hac an dour a dleomp da denna anezo eo graçou an Autrou Doue. Er zourcennou divin-ma eo e cavimp an ners, ar gourach hac ar sicourou a bere hon deus ezom evit en em zavetei. Descomp eta o anaout mâd, hac ive anaout an dispositionou requis evit o receo evel ma eo dleet.

Petra eo ur sacramant? Ur sacramant a zo ur sin sansibl eus a ur c'hraç invisibl, instituet gant hor Salver Jesus-Christ evit hor santifia.

Ur zin: ur merq, un dra sansibl pehini a ell beza tizet gant hor squianchou naturel, da c'houlzout eo, pehini a ellomp da velet gant hon daoulagad, da glêvet gant hon discouarn, da douch gant hon daouarn.

Eus a ur c'hraç invisibl: da lavaret eo, ur zin sansibl eus a ur c'hraç pehini ne allomp quet da velet, ha pehini na ell beza tizet gant nîcun eus hor squianchou naturel. Er sacramanchou ez-eus eta traou pere a velomp hac a glevomp, ha traou all pere na velomp ha na glevomp quet... Evel-se, er vadiziant, an dour a scuiller var ben ar c'hrouadur, ar c'homzou a brononcer, a zo traou pere a veler hac a glêver; mæs ne veler na ne glêver graç Doue pehini a velc'h an ene eus ar pec'het originel, er memes amzer ma velc'h an dour pen ar c'hrouadur... Er gonfirmation: an escop, e zaouarn astennet azioc'h pen ar re a dle beza confirmet, an oleo sacr quemesquet gant baum pehini a frotter ous o zall en ur ober sin ar groas hac en ur lavaret: *ego signo te signo crucis, in nomine Patris, etc.*; me ho merq eus a verq ar groas en hano an Tad, etc., a zo traou pere a eller da velet ha da glêvet, hac a so hanvet sacramant; mæs ar Speret Santel pehini a zisquen varnezo, e c'hraç pehini a antren en o c'halonou, a zo traou pere ne aller na da velet na da glêvet. E sacramant an auter, ar bara a gaç ar belec ganthan da gonsacri, ar guin a laca er c'halir hac ar c'homzou a brononç evit o c'honsacri, a zo traou pere a veler pe a glêver; mæs corf, goad, ene

ha divinite hor Zalver Jesus, e pere eo cenchet ar bara hac ar guin-se dre'r gonsacration, a so traou pere na eller, na da velet na da glêvet... Er sacramant a binigen, coëssion ha daëlou ar bænitant, ar c'homzou a brononç ar belec o rei dezan an absolver, a zo traou pere a veler pe a glêver; mæs ar vadelez a Zoue pehini a receo ar pec'her, e c'hraç pehini a effaç e oll bechejou, a zo traou pere ne veler na ne glêver... En nouen, an oleo sacr a frot ar belec ous a vemprou an den clân, ar c'homzou a brononç en ur rei ar sacramant-ma, a zo oll traou pere a veler pe a glêver; mæs ne dint nemet sinou sclær eus a c'hraçou Doue, pere, en ur antren en ene an ini clân, a effaç enni ar rest eus ar pec'hejou, ha memes ar pec'hejou, mar chom c'hoas unan-bennac da effaçi, a burifi an ene, he c'honsol, a gresq he ners a-enep an drouc-speret hac a-enep ar spount rac ar maro... Er sacramant a urz, an escop oc'h asten e zaouarn azioc'h pen ar re a receo an urzou-sacr, o pedi evitho, o rei dezo da douch ar vessel sacr, quemen-se oll a zo traou pere a veler pe a glêver; mæs ne veler na ne glêver ar graçou hac ar galloud a receo er moment-se ar veleyen nevez... Er sacramant a briedelez, ar belec oc'h interrogi ar re a zemez, ar gonsantamant a ro ar re-ma, ar c'homzou a vez prononcet evit o unissa assamblez, a zo traou pere a veler pe a glêver; mæs ne veler quet ar graçou a receo digant Doue ar priejou nevez, evit en em zantifia er stad e pehini e c'hantreont... Evel-se ar mercou exterior a annonç præsanç a c'hraç, evel ma c'hanonce guechal remuamant an dour ê piscin Siloë præsanç an æl, hac ar sacramanchou o deus ar vertus da brodui

ar c'hraç, evel m'en doa an dour-se ar vertus da barea quement ini a zisquenne ennân.

Instituet gant hor Zalver Jesus-Christ : rac n'ez-eus nemet Doue hac a alfe staga ous a zinou exterior, evel ar sacramanchou, ar vertus da bro-dui ar c'hraç dreizo o-unan: *ex opere operato*; ar pinigennou hac an œuvrou-mâd ne broduont quet ar c'hraç dreizo e-unan; mæs dre sicour Doue ha dre sicour an ini o gra: *ex opere operantis*. An Iliis a ell benniguet un objet, ha disquez an hent a gundu d'ar zourcennou divin-ma; mæs dorn Doue hepquen a ell lacat enno an dour mysterius eus e c'hraç: Doue hepquen a ell digueri an ten-zoriou divin-ma e pere e cavomp a bep seurt madou spirituel, ar magazinou eürus-ma pere a ro deomp a bep seurt armou spirituel a-enep adversourien hor silvidiguez.

Evit hor santifia : da lavaret eo, evit rei deomp pe gresqui ennomp ar vuez a c'hraç hac a zantelez: ar re-so er stad a bec'het marvel, a receo buez ar c'hraç, hac ar re-so e stad a c'hraç, a ell cresqui e graç hac e santelez o caout recours d'ar sacramanchou.

Evel-se ez-eus daou seurt sacramanchou; sacramanchou ar re veo ha sacramanchou ar re varo. Sacramanchou ar re varo, pe ar re-so e stad a bec'het marvel, ha dre eno, maro dirac Doue, a zo ar vadiziant hac ar binigen; sacramanchou ar re veo, pe ar re a so e stad a c'hraç, a zo ar pemp sacramant-all.

Beza ez-eus sacramanchou pere a imprim caracter, evel ar vadiziant, ar gonfirmation hac an urz, ha pere, abalamour d'ar ræson-se, na eller da receo nemet ur vech. Ar c'haracter-se a zo ur

merq pehini a zervich da ziffaranti ur c'bristen eus an ini ne dê quet. Ar gonfirmation a imprim ive ar c'haracter pe ar merq a zoudard da Jesus-Christ, hac a ro da anaout ar re o deus recevet ar sacramant-ma eus ar re n'o deus quet. An urz a imprim ar merq pe ar c'haracter a veleç, hac a zervich da ziffaranti ministret an Autrou Doue diouz an dud-all. Ne veler quet ar c'haracteriou pe ar mercou-ma; mæs Doue o guel hac o c'honsidero un deiz evel mercou-bras a silvidiguez, pe a zaounacion.

E pep-unan eus ar zacramanchou e tleomp diffaranti principalamant pevar zra : ar vatier, ar furn, ar ministr hac an amzer e pehini eo bet instituet (1). Er vadiziant, *ar vatier* eo an dour, hervez ar c'homzou-ma eus hor Zalver : den na ell antren e rouantelez an êe, nemet goude an eil guinivelez pehini a receiver dre'n dour ha dre'r Speret Santel : *nisi quis renatus fuerit ex aqua et Spiritu Sancto, non potest introire in regnum Dei.* Er gonfirmation, ar vatier eo an onction a ra an escop gant an oleo sacr hac an asten a ra d'e zaouarn var ben ar re a dle beza confirmet : *tunc imponebant manus super illos et accipiebant Spiritum Sanctum.* E sacramant an auter, ar bara hac ar guin eo a so ar vatier, o veza ma en em zervichas ive hor Zalver anezo : *accepit panem.... accepit calicem....* Pec'hejou, ar pænitant hac e c'hlaç'har da veza o c'hometet, a zo ar vatier er zacramant a binigen : *peccata et actus pœnitentis*

(1) An deologianed n'en em accordont quet var bep-unan eus ar poënhou-ma; mæs avoalc'h e caver raporti amañ santimant un darn anezo.

sunt materia sacramenti, a lavar ar c'honcil a Drant. E sacramant an nouen, ar vatier eo an onctionou a ra ar belec gant an oleo sacr var memprou an ini clân. Ar vatier, er zacamant a urs, eo an asten a ra an escop d'e zaouarn azioc'h pen ar re a recco ar veleguyach. Er briedelez, consantamant ar re a zemez eo a ra matier ar sacramant, hervez ar c'honcil a Drant.

Ar surm eo ar c'homzou a brononç ar belec pe an escop en ur rei ar sacramanchou: 1° me ho padez; 2° me ho merq eus a verq ar groas; 3° hema eo va c'horf, hema eo va goad; 4° me a ro deoc'h an absolver eus ho pec'hejou; 5° dre'n onction-ma ha dre'n drugarez a Zoue, ra vezo pardonet deoc'h ar pec'hejou hoc'h eus cometet; etc.; 6° recevit ar Speret Santel evit ma vezo ho ners, etc.; 7° me hoc'h unis evit priejou.

Ar ministr: an escop hepquen a ell rei ar confirmation hac an urs, hac an oll veleyen aprouet a ell rei ar pemp sacramant-all; e cas a necessite, pep den memes a ell badezi, nemet en devezo un intantion conform da ini an Ilis.

An amzer e pehini en deus hor Zalver instituet ar sacramanchou. Lod anezo en deus instituet aroc, ha lod-all goude e resurrection. Ar vadi-ziant a instituas en deiz ma voue badezet e-unan, gant sant Ian, e rifier Jourden. Er moment-se, eme sant Augustin ha sant Gregor a Nazianç, e roas d'an dour ar vertus da brodui ar c'hraç. An Aviel a zesq deomp penos hor Zalver a roë ar sacramant-ma e-unan aroc e bassion; rac, disquibien sant Ian a lavare d'ho mæstr penos un niver bras a dud en em adresse da Jesus evit receo diganthan ar vadiziant: *eccè hic baptizat, et omnes*

veniunt ad eum. Hac en un andret-all e lennomp penos hor Zalver, o veza en em arretet ur penadig er Judee gant e ebestel, a roë eno ar vadi- ziant d'ar re en em bräsante dirazan : *et illic de- morabatur cum eis et baptizabat.* Ar gonfirmation a instituas, non pas oc'h he rei, eme sant Tho- mas, mäs oc'h he frometi, goude e resurrection, nebeud amzer aroc pignat en êe : *non exhibendo, sed promittendo* ; rac ar sacramant-ma a instituas pa lavaras d'e zisquibien : ma n'ho quitean quet, ne recevot quet ar Speret Santel ; mäs mar ho quitean, me en digaço deoc'h : *si non abiero, Paracletus non veniet ad vos ; si autem abiero, mittam eum ad vos.* Sacramant an auter a zo bet instituet d'ar yaou amblit epad ar goan bascal, er moment ma cenchas hor Zalver ar bara hac ar guin en e gorf hac en e oad precius.*Neuse ive e c'hinstituas ar sacramant a urz, o rei d'e ebestel ha d'o successoret ar galloud da ober ar pezh en de- voa græt, da lavaret eo, da cench ar bara hac ar guin en e gorf hac en e voad, ha da rei ar memes galloud d'ar re-all : grit, emezan, ar memes tra e memor d'in : *hoc facite in meam commemora- tionem* ; rac dezir am eus da chom gueneoc'h betec fin ar bed. Hor Zalver a instituas ar sacramant a binigen, er bemped apparition a reas d'e zisqui- bien, goude e resurrection, en amzer ma oant oll assamblez en un ty a behini an orojou a oa serret er moment-ma c'haparissas dirazo : c'huëza a reas varnezo ha lavaret a reas : recevit ar Spe- ret Santel ; ar re ho pezo absolvet var an douar, a vezo absolvet en êe ; hac ar re n'ho pezo quet absolvet var an douar, ne vezint quet absolvet en êe : *accipite Spiritum Sanctum ; quorum remise-*

ritis peccata, remittuntur eis, et quorum retinueritis, retenta sunt... O veza roet dezo ar galloud da gonsacri e gorf hac e voad, ha da effaci ar pe-c'hejou, *potestas juris*, e roas ive dezo ar galloud a jurisdiction, *potestas jurisdictionis*, en amzer ma c'haparissas dirazo var ur menez a C'halilee, ha ma lavaras dezo : *pep galloud a zo roet d'in en êe ha var an douar : evel ma zoun digacet gant va Zad, me ive ho caç : iit, instruit an oll nationou eus ar bed ; badezit anezo en hano an Tad, hac ar Mab, hac ar Speret Santel : des-quit-mâd dezo miret quement am eus gourc'hemennet deoc'h : petra-bennac ma pignan en êe, me chomo gueneoc'h var an douar betec fin ar bed, dre va fresanç er sacramant sacr ha dre'n azistanç eus va graç. Ne dê quet eta avoalc'h beza belec, ret eo beza aprouet, evit gallout coës, rei ar sacramanchou ha breseg comzou Doue. Ar c'hoëssour a exerç ar fonction a varner, hoguen, ur barner n'en deus guir na jurisdiction, nemet er c'hanton pe er vro merquet dezan, dre lizerou ar prinç ; er memes trâ, ar belec n'en deus guir ha jurisdiction nemet el leac'h ma vez cacet gant e escop, nac an escop nemet el leac'h ma vez cacet gant ar pap : quemen-ma a ro da anaout e oa fall ar veleyen digacet er parreziou gant an *nation*, evel ma oa fall an esquibien pere ne vident quet ive digacet en o escriptiou gant ar pap... Ar briedelez a zo bet instituet gant Doue abaoe com-mançamant ar bed, hac a zo deut da veza unan eus a sacramanchou al lezen nevez, abaoe eured Cana, e Galilee, eme ar c'honcil a Ephez, abalamour ma c'hazistas hor Zalver en eured-ma ha ma roas e-unan dezi e venediction : *eisque bene-dixit.**

El lezen ancien e oa cals a sacramanchou, pe a figurion santel : evel-se sacrific Abel, sacrific Abraham, sacrific Melchisedech, ar circoncision, ar bræzantation en templ, an ofranç a rê ar guerrent eus o bugale pere, aroc an usach a ræson, a vije santifiet dre'n ofranç-ma ha dre'r feiz en devoa o c'hærent er Messi, evel ma vez brema santifiet ar vugale dre'r vadiziant. El lezen nevez ne deus nemet seiz sacramant pere a zo avoalc'h evit pourvei d'hon ezomou spirituel, evel ma'z-eo ive avoalc'h seiz trâ, evit pourvei d'hon ezomou temporel. An den a dle, guenel, cresqui, beva, caout ar voyen d'en em barea e cas a glêved, en em gonservi yac'h, caout tud d'e c'houarn, caout ar voyen d'en em *berpetui* : hoguen, an traou-ma oll a gavomp er vuez a receo an ene digant Doue dre voyen ar sacramanchou. Ar vadiziant hor gra bugale da Zoue ha d'an Ilis ; ar confirmation hon laca da gresqui e graç Doue ; sacramant an auter a zervich da vagadurez d'hon ene ; ar binigen a rent dezi ar yec'het e devoa collet dre'r pec'het ; an nouen e laca e stad da drec'hi var adversourien he zilvidiguez ; sacramant an urs a ro deomp ministret pere hor gouarn a bers Doue ; ar briedelez a deu da berpetui sbiete ar gristenien en ur fæçon legitim hac agreabl da Zoue.

An necesserra eus ar sacramanchou eo ar vadiziant ; ar brassa eo sacramant an auter ; sacramant an urs ha sacramant ar confirmation a deu goude, abalamour d'ar berfection a roont ; erfin, ar binigen, an nouen hac ar briedelez : an diffranç-ma a zo merquet gant ar c'honicil a Drant hac a zo important meurbed da anaout... An oll sacramanchou

sacramanchou a so evel trôniou a drugarez savet gant hor Zalver er guir Ilis; deomp eta gant fizianç varzu enno evit caout ar pardon eus hor pec'hejou : *adeamus ergò cum fiducia ad thronum gratiæ, ut misericordiam consequamur*. Beza ez int evel bagou precius laqueet gant Doue var ar mor rust eus ar bed; en em dennomp eta enno evit gallout erruout eurusamant er pors eus hor zilvidiguez : beza ez int feunteuniou mysterius; tennomp eta alies anezo ar dour a ro ar vuez eternal!!!

SACRAMANT AR VADIZIANT.

PETRA eo ar vadiziant? Da betra hon oblich? Necesser eo e receo? Piou a ell e rei, p'heur hac e pe fæçon?

I. Petra eo ar vadiziant? Ar vadiziant a zo ur sacramant pehini a effaç ar pec'het originel hac an oll bec'hejou-all, couls hac ar poaniou eternal ha temporel dleet dezo, hac hor gra bugale da Zoue ha d'an Ilis. *Ur sacramant* : da lavaret eo, ur sîn sansibl eus a ur c'hraç invisibl : evel-se, er memes amzer ma velc'h an dour pen ar c'hrouadur visiblamant, graç Jesus-Christ, er guelc'h interioramant en ur fæçon invisibl, eus ar pec'het originel a behini ez-omp oll coupabl dre zizo-boissanç Adam. M'en devize sentet hon tad quenta, ne vezimp quet bet sujet da viseriou ar vuezma na d'ar maro, pere ne zint, evel a lavar an abostol, nemet ar beamant dleet d'ar pec'het : *stipienda peccati mors*; mæs o veza m'en deus dizenetet, ar bunion eus e bec'het a bonëz hac a

bouëzo var e vugale betec fin ar bed : evel-se e veler a vechou ur roue oc'h exila ur famill abalamour da grim pe da dorfet unan-bennac anezi.

Pehini a effaç ar pec'het originel : hennez eo effet quenta ar vadiziant. Bugale malurus da un tad coupabl, hac hæritourien d'e bec'het, ez-omp-oll, dre natur, bugale a goler : *filiî iræ* ; mæs ar vadiziant a ro deomp ur vuez nevez , ur vuez spirituel, agreabl da Zoue pehini a deu neuse d'hon adopti evit e vugale. O pebes madelez eus e bers ! ô pebes enor evidomp-nî, beza galvet , ha beza en effet bugale da Zoue ! *Videte qualem charitatem dedit nobis Pater , ut filii Dei nominemur et sumus !*

Hac ar pec'hejou-all, couls hac ar poaniou eternal ha temporel : cetu aze an diffarañ-so etre ar sacramant a binigen ha sacramant ar vadiziant : ar sacramant a binigen ne ra peurvuia nemet cench ar poaniou eternal e poaniou temporel ; eleac'h sacramant ar vadiziant a effaç assamblez ar pec'het originel hac an oll bec'hejou actuel , pa vez recevet goude an usach a ræson, couls hac an oll boaniou eternal ha temporel dleet d'hor pec'hejou ; n'en deus, eme an abostol, daonation-ebet evit ar re a zo er stad eürus eus a garantez parfet bor Zalver Jesus-Christ : *nihil damnationis est in his qui sunt in Christo Jesu*. Ne roer pinigen-ebet d'an dud nevez badezet , caout a dleont hepquen un instruction suffisant hac ur vuez-vâd , pe da viana ur cenchamant guirion a vuez, mar o devoa bevet fall diagent.

Hac hor gra bugale da Zoue ha d'an Ilis, dre'r vuez nevez a recevomp : e consideration d'ar vuez spirituel-ma, Doue hor c'honsider evel e

bobl particulier, *vos populus meus* ; evel e vugale muia-caret, *hic est filius meus dilectus* ; evel hæritourien da Zoue, *hæredes quidem Dei* ; hac evel breudeur ha quen hæritourien da Jesus-Christ, *cohæredes autem Christi* ; evel e vemprou memes, ha templou beo ar Speret Santel, *non solum cohæredes, sed membra et templum Spiritûs Sancti*. O pebes enor evit ur c'hristen ! mæs ive pebes confusion, dont gant titrou quer caër d'en em ruillal er fanq eus ar pec'het ! Disquiantet e credfemp ar brinces, pehini, o veza guisquet ha fichet-caër, en em daulfe, dre he faut, er fanq hac er vouillen : cetu aze cousgoude imach trist an den a gomet ar pec'het goude beza recevet ar vadi-ziant.

II. Da betra hon oblich ar vadiziant ? Da gredi e Jesus-Christ ; da heuill e lezen, e vaximou hac e exempl ; da renonç d'an drouc-speret, d'e œuvrou ha d'e bompou.

Credi e Jesus-Christ, eo credi penos Jesus-Christ a zo Doue ha den assamblez, Doue parfet ha den parfet : credi ar pez en deus discleriet en e Aviel, ha quement a zo proposet deomp gant an Ilis da gredi eus e bers... *Heuill lezen Jesus-Christ* eo miret e c'hourc'hemennou. En deiz eürus eus hor badiziant, er moment ma c'houlennemp ar feiz hac ar vuez eternel, ar belec a respontas deomp eus a bers Doue hac eus a bers e Ilis : mar fell deoc'h caout ar vuez eürus-se, mirit gourc'hemennou Doue... *Heuill maximou Jesus-Christ* eo heuill maximou e Aviel ; beza douç hac humbl a galon, caret ar baourentez, renta ar mäd evit an drouc, renonç deomp hon-unan ha douguen ar c'hroaziou a erru gueneomp, da

c'houzout eo, an oll bqaniou hon deus da souffr, quen eus a bers Doue, quen eus a bers an dud... *Heuill exempl hor Zalc'er* eo lacat hor poan da bratica ar vertuziou en deus pratiquet e-unan, evel ma'z-eo, beza douç, humbl, chast, patiant, misericordius, resolvet da ober bolontez Doue e pep-tra... Da guemen-se-oll, en em obligeomp dre'r vadiziant: *quicumque enim in Christo baptizati estis, Christum induistis...* *Renonç d'an drouc speret*, eo renonç d'ar speret infernal-se, pehini, jaloux eus ar bonor prometet deomp gant Doue, ne hean da ober e oll bõssubl evit hor c'holl; d'ar speret trompler-se, pehini a bromet ar mād hac a ro an drouc; d'ar speret tentatour-se, pehini a rod endro deomp evel ul leon arraget, oc'h essa hon discar hac hon devori, da lavaret eo, oc'h essa hon lacat da gometi ar pec'het. *Renonç da bompou satan* eo renonç d'an ourgouill-se pehini a ra deomp disprisout ar re-all, oc'h en em gredi hon-unan guelloc'h evitho; d'ar vanite-se, pehini a dennomp a vechou betec eus a zonæsonou Doue, eus hor madou, eus hon ners, eus hor guened; d'ar guiscamanchou caër hac immodest-se, d'an dansou, d'an assambleou difennet-se, eus a bere en em zervich an drouc speret, evit coll an eneo... *Renonç da œuvrou satan*, eo renonç d'ar pec'het pehini en deus inventet hac a behini eo an tad maleurus; d'ar mallochou, d'ar sacreou, d'an nondeou-se, d'ar zongesonou vil, d'ar c'homzou bavard, d'an actionou mezus-se; d'ar guevier, d'ar fals testeni, d'allaëronciou-se; d'an avarisdet, d'ar gourmandis, d'ar vezventy, d'ar goler; en ur guer, d'ar pec'het pehini ne dê netra-all, eme sant Am-

broas , nemet un dorridiguez da c'hourc'hemen-nou Doue : *caelestium inobedientia mandatorum*. Renoncet hon devoa da guemen-ma oll ; rac en deiz eürus eus hor badiziant , e voue tremenet evel ur c'hontrat *mutuel* etre Doue ha nî : Doue eus e gostez hon recevas en niver eus e vugale , hac a roas deomp e lezen hac e c'hraç gant promessa d'hon renta eternalamant eürus , mar bizemp fidel da viret e c'hourc'hemen-nou ; nî ive a brometas observi-mâd al lezen divin-se , ha querquent Doue a scrivas en êe , ar promessaou solanel-se pere a vezo præsentet deomp deiz hor maro , ha var bere e vezimp barnet... Doue eus e gostez a zo bet fidel d'e bromessa , recevet hon deus diganthan e lezen hac e c'hraç ; mæs , allas ! nî , petra hon deus-nî græt , siouas ? Toret hon deus e lezen santel ha collet e c'hraç dre hon dizobois-sanç : ô pebes goal-eur ! Pa glêvomp c'hoas ar vouez trugarezus a Zoue , ne galedomp quet hor c'halonou : nevezomp hirio , hac a amzer da amzer , ar promessaou o devoa græt evidomp hor paëron hac hor maëronez en deiz caër eus hor badiziant.

III. Necesser eo ar vadiziant ? Ar vadiziant a zo absoluamant necesser evit beza salvet : ar re ne dint quet badezet , eme hor Zalver , ne allont quet antren e rouantelez an êe : *nisi quis renatus fuerit ex aqua et Spiritu Sancto, non potest introire in regnum Dei*. Un articl a feiz eo penos ar vugale maro hep badiziant , ne jouissent quet eus ar guel a Zoue. Pebes motif , ispicial evit ar groaguez a zoug frouez , da lacat evez ouz ar goler , ar re-veïou , al lamou , ar gourmandis hac ous an oll draou-all pere a ell noazout da vuez ar frouez

a zougout ha d'o buez o-unan... Cousgoude, ar vadiziant a ell beza supleet dre'n desir sincer d'e receo, dre'r garantez evit Doue ha dre'r verzerinti. Evel-se ez-eus tri seurt badiziant : ar vadiziant dre zour, ar vadiziant dre zezir hac ar vadiziant dre voad. Ar vadiziant dre zour eo ar vadiziant ordinal pehini a recevomp ; ar vadiziant dre zezir eo an dezir ardant da receo ar vadiziant, pa na eller quet e receo en effet : evel-se ur payen pehini a oar anaout ha caret Doue, a vezo salvet, mar dê impossubl dezan receo ar vadiziant, petra-bennac m'en deus un dezir sincer d'e receo : sant Augustin, sant Ambroas, sant Bernard hac ar c'honcil a Drant e-unan eo a zesq deomp an doctrin-ma. Ar vadiziant dre voad eo ar verzerinti, da lavaret eo, ar maro souffret evit Jesus-Christ, pe evit souten ar guir feiz ; ar pezh a c'halv an Ilis beza badezet en e c'hoad : evel-se ar bayanet pere o velet courach ar gristenien a grie ive penos e voant disquibien da Jesus-Christ, hac a vize abalamour da ze laqueet d'ar maro, a zo bet ato consideret evel tud badezet en o goad hac evel merzerien, couls hac an innoçantet santel, da lavaret eo, ar vugaligou a voue lazet dre urs Herodes, e plaç ar Messi digant pehini e falle dezan lemel e vuez.

IV. Piou a ell rei ar vadiziant ? An escop hac ar belec a zo ar vinistret ordinal eus ar sacramant-ma ; mæs, e cas a necessite, pep den a ell badezi, nemet e vezo conform e intantion da ini an Ilis. Evit rei ar sacramant-ma e tleer beza e stad a c'hraç, e quementa ma eo possubl ; goulenn pardon digant Doue ma en em zanter coupabl, ha præferi ar goas d'ar plaç'h, hac an hæretic d'ar payen.

An hæretiquet hac ar bayanet a ell badezi e cas a necessite , mar dint instruet-mâd , ha mar conformont o intantion da intantion an Ilis , rac ar sacramanchou a brodu ar c'hraç dreizo o-unan : evel-se ar c'hreunen a zivoan hac a brodu n'eus forç gant piou eo bet hadet. Un tad hac ur vam ne dleont quet badezi o c'hrouadur , nemet impossubl e vè caout nicun-all-ebet d'en ober , rac beza ez-eus un alianç pe ur guerentiach spirituel etre'r c'hrouadur hac an ini er badez ; etre'n ini en deus badezet ar c'hrouadur ha tad ha mam ar c'hrouadur ; etre'r paëron , ar vaëronez hac ar c'hrouadur , hac ive e dad hac e vam ; an dud-ma , evit dimizi assamblez a renq caout dispanç digant an escop , pe an dimizi-so fall. An Ilis a c'houlén ma vezo roet d'ar c'hrouadur ur paëron hac ur vaëronez evit beza goarant penos e vezo fidel da bromessaou e vadiziant , evit digaç dezan da sonch anezo , e cas a ezom , hac evit e zicour d'o accomplissa. Ar paëron hac ar vaëronez en em c'hra cred pe gaution evit ar c'hrouadur ; hoguen , evel ne receiver evit credtaat pe gautioni , en afferiou temporel , nemet an dud a vez solvabl , pe gapabl da bêa , evel-se ive ne dleer receo evit paëron ha maëronez nemet tud a zoujanç Doue hac instruet-mâd. Hervez ar c'honcil a Drant , ur paëron a so avoalc'h evit derc'hel ur mab ous badiziant , hac ur vaëronez evit derc'hel ur verq , mæs ur c'hustum meulabl eo , rei d'ar c'hrouadur ur paëron hac ur vaëronez.

V. Ar c'hrouadur a dle receo ar vadiziant quenta ma vez possubl : e guärent a bec'h hac a guëz , en escopti-ma , dindân sansuriou an Ilis , o chom dre o faut hac hep permission , ouspen

tri devez hep lacat badezi ar c'hrouadur. Ne dleer rei badiziant en ty nemet e cas a necessite, mæs mont a dleer d'an ilis, ha quemerer a# brecaution da gaout dour henniguet en ur vuredic, evit rei ar vadiziant en hent, e cas a zanger a varo.

VI. Penos e roer ar vadiziant? Ar vadiziant a roer en ur scuilla dour naturel var ben ar c'hrouadur, hac en ur lavaret er memes amzer : *me ho badez, en hano an Tad* †, *hac ar Mab* †, *hac ar Speret Santel* †, gant intantion da ober ar pez a ra an Ilis en ur rei ar vadiziant. En ur scuilla dour naturel; guechal e roet ar vadiziant dre immersion, da lavaret eo, en ur blongea ar c'hrouadur da ben teir guech en dour, hac en ur brononç ar c'homzou sacramantal, *me ho badez en hano an Tad, etc.* An dour a dle beza dour naturel, dour feunteun, dour rifier, dour glao pe dour mor. Ar dour-se a scuiller var ar pen, pehini-so al loden noplæ eus an den : cousgoude, e cas a necessite, e dleer scuilla an dour n'eus forç var behini eus a vemprou ar c'hrouadur. Red eo d'ar memes ini scuilla an dour ha prononç er memes amzer ar c'homzou : an dour a dleer da scuilla e furm ur groas, ha dre fæçon-ma toucho croc'hen pen ar c'hrouadur.

Explication eus a zerimonieu ar vadiziant.

Ar belec o veza clêvet ez-eus ur c'hrouadur o c'houlén ar vadiziant, en em bræsant dirazan gant ar stol pehini eo ar merq a enor eus e garg, hac a c'houlén diganthan petra glasq digant Ilis an Autrou Doue : *quid petis ab Ecclesia Dei?* Ar c'hrouadur a respont e c'houlén ar feiz : *fidem.*

Mæs, eme ar belec, petra roï deoc'h-hu ar feiz-se pehini a c'houlennit? Ar feiz-se, eme ar c'hrouadur, a roï d'in ar vuez eternal : *vitam æternam*. Mar fell deoc'h, a guntunu ar belec, caout ar vuez eternal, carit an Autrou ho Toue, eus a greiz ho calon, hac ho nessa evel doc'h hoc'h-unan. Neuse gonde beza roet dezan gourc'hemennou Doue evit reglen eus e vuez, e c'hüez varnezan evit chasseal an drouc-speret dre vertus ar Speret Santel pehini-so hanvet er Scriptur alan Doue : furmi a ra ar groas en ur c'huëza evit disquez penos eo dre vilitou Jesus-Christ e renquer chasseal an drouc-speret : evel-se Doue, dre e oll c'halloud a chasse an drouc speret dre ur c'hüezaden, evel ma laca an nerc'h da deuzi hac ar scorn, dre'n ezen eus e alan : *flabit spiritus ejus et fluent aquæ*. Ober a ra sîn ar groas var dall ha var galon ar c'hrouadur : *accipe signum crucis, tam in fronte quàm in corde*, evit disquez na dlê en em c'hlorifia nemet e croas hor Zalver Jesus-Christ, he c'haret ha lacat e fizianç enni. Un tamic holen a lequeer e guinou ar c'hrouadur evit sinifiout ar furnez hac ar goût evit an traou coelestiel pere a c'houlén an Ilis evithan : rac, evel ma præserv an holen eus ar gorrupcion, evel-se ive ar furnez christen a bræsere eus ar pez a ell noazout da silvidiguez an den. Ar c'hroaziou hac an exorcismou a ra ar belec goude, a sinifi penos ar vadiziant a dên e oll ners hac e oll vertus eus a groas Jesus-Christ hac eus a vilitou e bassion. An drouc speret o veza evel-se chas-seet, ar belec a gouvî ar c'hrouadur da antren e templ an Autrou Doue, e peleac'h e cavo ar vuez eternal : *ingredere in templum Dei, ut habeas vi-*

tam æternam. Ar *Gredo* hac ar *Bater* a vez lavaret en ur antren, evit disquez penos ne aller beza, nemet dre'r guir feiz, bugale da Zoue ha d'an Ilis, na caout guir e rouantelez an êe. Neuse ar belec erruet e quichen ar men-fond a ordren c'hoas, eus a bers an Drindet santel, d'an drouc speret, tec'het pell diouz ar c'hrouadur-se, pehini-so choaset gant Doue evit beza templ beo ar Speret Santel : *ut fiat templum Dei vivi, et Spiritus Sanctus habitet in eo.* Goude, oc'h heuill exempl hor Zalver pehini a bareas un den bouzar ha mud, en ur frotta gant un nebeudic cranch e ziou-scouarn hac e ziou-fronel, ar belec a ra ar memes tra en ur lavaret ar memes comzou, evit digueri diou-scouarn ar c'hrouadur da glevet gant joa comzou Doue hac e ziou-fronel evit ma santo ar c'hüez-vâd eus a vertuziou hor Zalver Jesus-Christ, evit ma c'hallo o c'haret hac o heuill epad e vuez. E ziou-scouarn o veza evel-se digoret d'ar virionez, ar belec a c'houlén diganthan ha renonç a ra d'an drouc speret, d'e bompou ha d'e œuvrou, hac o veza e glêvet o respont penos er gra, a greiz e galon, e quemer neuse eus an oleo sacr, hac a ra un onction var e bultrin hac etre e ziscoas, evit rei dezan da entent penos e vuez a vezo ur hrezel continuel a-enep ar bed, ar c'hic hac an drouc speret, hac e renc'o beza præst da souffr pep-tra, ar maro memes, evit souten ar feiz... Goude beza evel-se disposet ar c'hrouadur hac e glêvet, o lavaret penos e credê Doue hon tad ollgalloudec, crouer an êe hac an douar; hac ê Jesus-Christ e Vab unic hon Autrou, pehini so bet ganet hac en deus souffret ar maro evidomp; penos e cred er Speret Santel, er Ilis santel, ca-

tholic, apostolic ha romen, e communion ar zænt, e remission ar p'c'hejou, e resurrection ar c'horfou hac er vuez eternal, ha penos en deus un dezir-bras da receo ar vadiziant, ar belec a scuill var e ben an dour mysterius, hac er memes amzer graç an Autrou Doue er guelc'h eus ar pec'het originel, hac er choas evit ober ennan he demeuranç. Goude beza scuillet dour ar vadiziant var ben ar c'hrouadur, ar belec a ra ive var e ben un onction gant an oleo sacr, evit e gonsacri da Zoue en ur fæçon-bennac, evel ma vez consacret ar veleyen hac ar rouanez. Evel-se, sant Per a lavar penos ar gristenien a zo un nation choazet, ur bobl santel a veleyen hac a rouanez: *genus electum, regale sacerdotium, gens sancta, populus acquisitionis*. En effet, o veza, dre'r vadiziant, memprou da Jesus-Christ, an union hon deus ganthan hon rent participant eus e veleguyach hac eus e galite a roue an êc hac an douar. Ouspenn, gallout a eller lavaret ez-omp oll beleyen, en ur fæçon-bennac, abalamour ma zomp-oll obliget, eme an abostol, d'en em offr continue-lamant da Zoue evel hostiou beo: *ut exhibeatis corpora vestra, hostiam viventem...* Rouanez ez-omp ive, dre'r galloud a rô deomp ar c'hraç var-nomp hon-unan ha var hor passionou, ha dre ma tleomp rên eternalamant gant Doue en êc. Lacat a rer ur boned guen var ben ar c'hrouadur, evit en avertissa da gonservi betec ar maro, innoçanç e vadiziant, a behini-ar boned guen-se a zo ar merq hac ar zymbolen. Ur c'houlouen a vez ive laqueet dezan en e zorn, evit m'en devezo memor e tle rei an exempl-vâd, ha derc'hel ellumet en e galon an tân eus a c'hraç hac eus a garantez an

Autrou Doue. Evel ma chasse ar goulou tevaligen an nos ha ma tisquez an hent dre behini e tleer bale, evel-se ive an exempl-vâd a chasse tevaligen ar pec'het hac a zisquez an hent a gundu d'an êe; hac evel ma chom hep mouvamant hac en ur stad a varo, ar c'horf querquent a ma'zeo dispartiet eus an ene, evel-se ive an ene a chom en ur stad a varo querquent a ma coll graç Doue a behini ar goulou-so an imach.

Ha ne zeblant quet deoc'h-hu gueleet ar vam gristen-se a behini e vadezer ar c'hrouadur o chuntri he daouarn querquent a ma cleo an tau-liou quenta eus ar c'hloc'h, hac he c'hlêvet o lavaret gant an Ilis : *Te Deum laudamus* ; ia, me ho meul, ô va Doue, hac ho trugarecâ eus a greiz va c'halon, da veza recevet va c'hrouadur en niver eus ho pugale ! O Doue mâd ! scrifet hoc'h eus e hano el levr a vuez : merquet hoc'h eus e blaç en ho barados : præparet hoc'h eus e gurunen ! Ar c'hrouadur paour-se, er moment ma oa sortiet eus va zy, a oa esclav d'an drouc speret ; mæs c'hui, va Doue, hoc'h eus toret chaden e esclavach, er guelc'het, er purifiet, er sanctifiet dre zour ar vadiziant ! un æl eta, ô va Doue, eo a recevin brema-souden etre va divrec'h ! Ia, va Doue, ho clevet a ran, gant diou-scouarn ar feiz, o lavaret d'in : ar c'hrouadur-ma a zo an objet eus va c'harantez hac ar prix eus va goad ; dihoallit-mâd anezan, hoc'h ene a res-ponto evit e ini : *hic est filius meus in quo mihi benè complacui. Custodi virum istum... anima tua, pro anima illius.*

Actou evit nevezi promessaou hor hadiziant hao en em gonsacri d'ar Verc'hes.

Ur c'hustum ancien eo etouez ar relijiused hac al leanezed, nevezi bep bloas ho vœuiou : hon tadou santel ar pabed hac an esquibien a zo en em obliget da zelebri bep bloas, devota ma el-lont, ar memor eus an deiz ma zint bet sacret. Ar c'honcילו a ali ive ar velezen, da ober ar memes trê, bep bloas, en deiz ma o deus recevet an urzou sacr. Dre'r memes rason, pep christen a dle celebri, bep bloas, an devez m'en deus recevet ar vadiziant, o tremen an deiz-se gant mui a zevotion, en ur drugarecât Doue eus a ur c'hraç quer precius, en ur nevezi ar promessaou o devoa græt evithan, e baëron hac e vaëronez, hac en ur c'houlén pardon eus e infideliteou da bromessaou e vadiziant... Sant Gregor a Nazianç a recommand d'an tadou ha d'ar mamou digaç da zonch d'o bugale eus a zeiz o badiziant, evit ma neve-zint, en deiz-se, ar promessaou græt evitho. Ar beden-ma a zo mäd ive da len e pep amzer, ispi-cial goude ur retret, d'ar zul, ha quellies guech ma communier.

PEDEN EVIT NEVEZI PROMESSAOU HOR VADIZIANT.

VA Doue, guelet a rit prosternet dirazoc'h ur pec'her paour pehini a anzao, gant humilite, e ingrateri en andret ho madelez infinit. Concevet er pec'het, ez-oun deut var an douar, ô va Doue, un objet a horrol dirac ho taoulagad, un esclav d'an drouc speret, ur victim destinet da zêvi eternalamant en ifern : mæs, dre un effet eus

ho trugarez, hoc'h eus græt d'in guenel er religion gristen ha beza bräsantet en ilis : eno , var ar men-fond , hoc'h eus guelc'het , purifiet ha santifiet va ene dre zour ar vadiziant ; eno, hoc'h eus scrifet va hano el levr a vuez ha va c'hemeret evit unan eus ho bugale ; eno, ez-oun deut da veza unan eus a vemprou Jesus-Christ, hæritour d'ho rouantelez ha templ beo ar Speret Santel. N'ho boa accordet d'in, ô va Doue, ar graçou caër-se, nemet goude m'am boa renoncet da Satan, d'e œuvrou ha d'e bompou, ha m'am boa prometet observi ho c'hourc'hemennou santel... Mæs, allas, va Doue, toret em eus promessaou va badiziant ; pec'het em eus a-enep an êe hac en ho præsanç ! nan, nan, ne vilitan mui beza hanvet ho crouadur, rac collet em eus dre va faut ar guir ho poa roet d'in en ho rouantelez ; militet em eus an ifern ; eno e tleie beza va flaç eternelamant, ma ho pize va zretet hervez ar rigol eus ho justiç : mæs ho trugarez e deus parlantet em faver : ne fell quet deoc'h maro ar pec'her, ô Doue a vadelez, ne glasquit nemet e gonversion hac e silvidiguez, ha ne c'houlennit nemet e tistroï ouzoc'h gant ur galon gontristet hac humiliet. Gant ar zantimanchou-se, ô va Doue, eo e quemeran an hardizeguez d'en em brösterni dirac ho majeste divin evit anzao va fec'hejou, o detesti ha renonç dezo da viquen, hac evit nevezi va-unan ar promessaon ô devoa græt evidon va faëron ha va maëronez.

Ama eta, var va daoulin, e faç an êe hac an douar, dirac an auter sacr, e præsanç ministret Jesus-Christ, e renonçan va-unan, libramant ha dre va bolontez franc ; d'an drouc speret, d'e

bompôu ha d'e œuvrou : me a brotest penos ez-
eo da Jesus, eo e fell d'in beza fidel, penos ne
fell d'in servicha nemethan, ha ne fell d'in beva
na mervel nemet evithan. O Jesus, me c'houlen
hac a esper ar c'hraç-se diganeoc'h, dre hoc'h
hano santel ha dre'r militou infinit eus ho passion
hac eus ho maro ; dre bedennou galloudus ho
mam santel, ar Verç'hes Vari ; dre bedennou ha
dre sicourou va æl-mâd, va zant paëron, sænt
patronet va farres ha va bro, an oll ælez, an oll
zænt hac an oll zantezet eus ar barados pere a su-
plian da intercedi evidon dirac ho madelez infi-
nit. *Amen.*

ACT A GONSECRATION D'AR VERÇ'HES.

Mam garantezus d'am Zalver, sicour ar gris-
tenien, evel n'en deus biscoas clêvet ho pe aban-
donet nicun eus ar re a c'houlen hoc'h azistanc,
em eus an hardizeguez d'en em bræzanti dira-
zoc'h evit implori ho trugarez : ama eta var va
daoulin, e quichen ho treid, ô va mam santel,
me ho salud, hoc'h enor hac ho choas hirio evit
ar rouanez eus va c'halon, ar c'houarnerez eus va
buez, va fatronez, va alvocadez ha va zicour em
oll necessiteou quen spirituel, quen temporel !
Me a offr deoc'h, a ro deoc'h hac a gonsacr
deoc'h va c'horf, va ene ha quement a zepand
ouzin. Guerc'hes carantezus, lacat a ran etre ho
taouarn, ha resina a ran deoc'h, hep partach, va
oll intantionou, va oll esperançou ha va oll dezi-
rou, n'em bezo biquen quen bolontez nemet bo-
lontez ho Mab divin, hac hoc'h ini ! Va recevit,
mar plich gueneoc'h, ô va mam santel, va rece-

vit en niver eus ho servicherien hac eus ho bugale! quemerit ac'hanon evel un drâ pehini a zo deoc'h ha disposit ac'hanon hervez ho bolontez! va c'hunduit e pep leac'h hac e pep amzer, non pas hervez va inclinationou, mæs hervez ma pligeo gueneoc'h. Eus va c'hostez, Guerc'hes santel, me a guemer ar propos ferm, d'ho servicha a greiz va c'halon, d'ho caret ha d'ho meuli, ha da alia eus va oll galloud, ar re-all d'ho meuli ha d'ho caret assemblez guenêen!... Recevit eta, Guerc'hes sacr, ar sacrific a ran deoc'h; soutenit ha crêait ar fizianç am eus en ho madelez; obtenit d'în digant va Zalver Jesus, ur feiz crên, un esperanç ferm, ur garantez ardant, ar c'hraç da vervel d'ar pec'het, d'ar bed ha d'în va-unan, evit ma c'hallin beva eus a vuez va Zalver, e veuli ama var an douar, ha caout an heur d'e veuli eternalamant assemblez, gueneoc'h er barados! *Amen.*

SACRAMANT AR GONFIRMATION.

Ar gonfirmation a zo ur sacramant pehini a ro deomp ar Speret Santel gant an abundanç eus e c'hraçou, evit hon renta christenien barfet.

I. *Ur sacramant* : o veza ma'z-eo ur sîn sansibl eus a ur c'hraç invisibl, instituet gant hor Zalver Jesus-Christ evit hor santifia. Ar pedennou a ra an escop evit ar re a dle beza confirmet, an asten a ra d'e zaouarn a zioc'h dezo, an onction a ra gant an oleo sacr var o zall : *oraverunt pro ipsis... imponebant manus super illos...*, a zo sinou exterior; hoguen ar zinou exterior-

se o deus ar vertus da brodui ar c'hraç invisibla-mant, *et accipiebant Spiritum Sanctum*; rac-se ar gonfirmation a zo ur sacramant instituet gant hor Zalver Jesus-Christ o veza ne deus nemet Doue, capabl da staga ous a zinou sansibl, evel ar sacramanchou, ar vertus da brodui ar c'hraç dreizo o-unan ha d'hor'santifia.

II. *Ar sacramant-ma a ro deomp ar Speret Santel gant an abondanç eus e c'hraçou*, da lavaret eo, an drede ferson eus an Drindet adorabl pehini a zeu da ober e zemeuranç ennomp, en ur fañson special ha d'hor c'harga eus e c'hraçou. Ar graçou a recevomp a zo hanvet donæzonou ar Speret Santel: an donæzon a furnez, a ententamant-vâd, a guzul, a nêrz, a c'huizyeguez, a zevotion hac a zoujanç Doue: *Spiritus sapientiæ et intellectûs, consilii et fortitudinis, scientiæ et pietatis, cum timore Domini.*

1° An donæzon a furnez a zistag hor c'halon eus an traou crouet pere a zo væn ha fragil, hac a ro deomp goût evit an traou cœlestiel pere a zo guirion ha padus. Dre'r vadiziant e varvomp d'ar bed hac e ressuscitomp da Jesus-Christ: hoguen, o veza ressuscitet gant Jesus-Christ, e tleomp, evel a lavar an abostol, quemeret goût evit ar peza aparchant ous an êe, ha non pas evit ar peza aparchant ous an douar: *quæ sursùm sunt sapite, non quæ super terram*; da lavaret eo, e tleomp caret non pas plijaduresou, madou, enoriou, na commoditeou ar bed-ma; mæs ar peza hor c'hundu varzu Doue, evel ma'z-co an oræson, al lecturiou devot, an ofiçou divin, an instructionou-mâd, an œuvrou a drugarez, en ur guer, an oll exerciçou a vertus hac a zevotion.

2° An donæson a ententamant a ra deomp compren penos ar madou spirituel pere a chom gueneomp, a zo cals guelloc'h ha preciusoc'h eguet ar madou temporel pere a dremen hac a rencomp da zilezel. En effet, petra servich d'an den gounit ar bed-oll, mar deu-da goll e ene? Interrogit ar gabitenet vras-se pere a gargue guchal ar bed gant an drouc eus o armeou, hac a bere ar brud a zo tremenet gant an drouc o devoa græt, *periit memoria eorum cum sonitu*; an dud charnel-se pere ne espergnent netra evit satisfia o fassionou, ha pere, evit ur moment a blijadur, o deus militet un æternite a boan hac a zizesper, *momentaneum quod delectat, æternum quod cruciat*; an dud avaricius-se pere o devoa madou dreist vuzul ha gant pere ne chomas cousgoude nemet ar bez, *et solum mihi superest sepulcrum*; oll e respontint eus a greiz ar flammou : tremenet int, *transierunt*, ha ne chom gueneomp nemet tourmanchou pere n'o devezo fin-chet. Evel-se an donæson a ententamant a ra deomp da gompren penos eo infinimant guelloc'h an hent stric ha poanius pehini a gundu d'ar vuez, eguet an hent ledan hac æz, pehini a gundu d'ar maro eternal.

3° An donæzon a guzul-vâd hon ali da guemeret an hent stric ha poanius-se, lavaret a ra deomp : diæz eo, evit guir, ha c'hoas ar re a vale dreizan a renq souffr an dienez, an naon hac ar sec'het, beza goapeet, dispriset, persecutet, mæs cundui a ra, ouspen ne dê quet hir, da un eurusded parfet. Hoguen, petra ne ra quet an den evit beza eürus? petra ne ra quet ur c'hrouadur evit plijout d'e dad, ur servicher evit plijout d'e væstr

ha gounit gajou-bras? ur soudard evit difen e roue? Mæs, mar quemer ar re-ma oll quement a boan evit militout ur recompanç dister, petra na dleomp-nî quet da ober evit militout ur gurunen a immortalite? *Illi quidem ut coronam corruptibilem accipiant, nos autem incorruptam.* Evel-se an donæzon a guzul hon ali d'en em dioual eus an drouc ha da ober ar mâd.

4° An donæzon a ners a ra deomp quemeret courach etouez dangerou, maximou hac exemplou-fall ar bed: rei a ra deomp ar victor var adversourien hor zilvidiguez, pere na heanont da rodall endro deomp o clasq hon tenti, hac hon lacat da guëza er pec'het. Evel-se, ar gristenien guenta, goude beza recevet ar vadiziant, a vize ive confirmet evit gallout caout an ners hac ar gourach a bere o devoa ezom evit souffr pep-tra hac ar maro memes quantoc'h evit renonç d'o feiz. Neuse, leun eus a c'hraçou Doue hac eus e speret divin, e content evit netra ar brassa tourmanchou. Guelit gant pebes carantez e salude sant Andre ar groas var behini e tleie beza merzeriet! Clêvit sant Paul oc'h assuri penos nac an naon, nac ar sec'het, nac ar vuez, nac ar maro, na netra-all-ebet, ne allo e ampech da garet Jesus-Christ. Sant Laurant var ar c'hrill a lavare d'e vourrevien: rostet avoalc'h eo ar c'hostez-se, va zroit var ar c'hostez-all, mar plich gueneoc'h! O ners, o courach, o donæzon burzudus eus ar Speret Santel! Ræson en devoa an abostol da lavaret penos an den a ell pep-tra gant siconr Doue: *omnia possum in eo qui me confortat.*

5° An donæzon a c'huizyeguez eo a zisquez deomp ar pezh a rencomp da ober, an hent a ren-

comp da heuill, an dangerou a rencomp da evita mar fell deomp erruout e rouantelez an êe : hoguen ar pezh hon deus da ober, eo caret Doue dreist pep tra hac hon nessa eveldeomp hon-unan abalamour da Zoue : an hent hon deus da heuill eo hent ar groas, Jesus-Christ en deus baleet dreizan, ên hepquen a gundu d'ar barados : an dangerou hon deus da evita eo principalamant ravolt ar c'hic a-enep ar speret, pompou ha vanteou an douar hac œuvrou an drouc speret. Ur pilot habil a zo ato var evez, en amzer memes ma eo sioull an avel ha tranquill ar mor ; evel-se ive, an ini a zo cunduet gant Speret Doue a zalc'h ato, evel ar profet, e ene etre e zaouarn : *anima mea in manibus meis semper* ; hac o veza en e za, e grên, evel a lavar an abostol, gant aon da guëza, abalamour ma oar anaout e fragilite hac ar volontez en deus an drouc speret d'e denti ha d'e goll.

6° An donæzon a zevotion eo a rent deomp servich Doue douç hac agreabl. Devotion a sinifi devouamant : ur servicher devouet d'e vœstr eo an ini a ra fidelamant, gant joa ha dre garantez, quement a vez ordrenet dezan : evel-se un den veritablament devot a zervich fidelamant an Autrou Doue, gant joa ha dre garantez, couls en adversite evel er brospérité. An devotion pe an devouamant hac ar garantez en deus evit Doue, a ra ma en em blich en e servich, ha ma cavdister ar poaniou brassa, hac æz an traou diæssa. Pa souffromp un drâ-bennac evit ar re a garomp, ne souffromp quet, eme sant Augustin, pe da viana, mar souffromp, e caromp ar seurt souffrançon : *non laboratur, vel si laboratur, labor*

amatur. Evel-se ar zænt o devoa un dezir ar brassa da souffr evit Doue, evit gallout disquez oc'harantez evithan. Levr an Imitation a lavar ne dêquet possubl caret veritablant, hep souffr un drâ-bennac evit an ini a garer. O va Doue, eme santes Theresa, pe souffr, pe vervel ! *aut pati, aut mori !*

7° An donæzon a zoujanç Doue eo a laca etouez ar garantez hon deus evithan, un aoun hac ur spount santel da zisplijout dezan. Hoguen ar pec'het hepquen a ell displijout da Zoue, o veza ma'z-eo ur zonch, ur goms, un action pe un omission control d'e lezen ha d'e volonte. An ini eta a vev e doujanç Doue a laca evez-mâd ous ar pec'het, abalamour d'an injur a ra da Zoue ha d'an tor a ra d'an den pehini, oc'h e gometi, en em ravolt a-enep e Grouer hac en em expos da veza maleurus er bed-ma, hac eternalamant maleurus er bed-all. Eürus, eme ar Speret Santel, an ini a vev e doujanç Doue, rac nigeal cals a rai en hent eus e c'hourc'hemennou : *beatus vir qui timet Dominum, in mandatis ejus volet nimis....* Oll donæzonou ar Speret Santel a deu da veza partach an ini a receo ar gonfirmation gant an dispositionou requis : o noplâ, o caëra, o preciussa partach ! Oll vadou an douar comparachet gant unan hepquen eus an donæsonou divin-ma, a zo disterroc'h eguet ar fanq eus an hent : *divitias nihil duxi in comparatione illius.*

III. *Evit hon renta christenien barfet :* sacramant ar gonfirmation hon rent christenien barfet, o cresqui ennomp graç hor badiziant hac o rei deomp ners da souffr a bep seurt tourmanchou hac ar maro memes evit souten hor feiz. Ar

zacamant-ma o veza unan eus a sacramanchou ar re veo, da lavaret eo, eus ar sacramanchou a dleer da receo e stad a c'hraç; ne ro quet deomp ar c'hraç santifiant quenta, mæs rei a ra deomp an eil c'hraç santifiant hac habituel, rac santifia a ra ive ac'hanomp ha chom a ra gueneomp, evel ar c'hraç santifiant hac habituel guenta pehini a recevomp er vadiziant, pe dre voyen ar guir gontrition hac ar binigen. Ar vadiziant hor gra bugale da Zoue ha d'an Ilis, mæs ar confirmation hor gra soudardet da Jesus-Christ. E commançamant an Ilis, hac en amzer ar persecutionou quenta, ar gristenien a vije alies badezet, confirmet ha communiet er memes devez, evit gallout caout an ners hac ar gourach a bere o devoa ezom evit souffr a bep seurt tourmanchou hac ar verzerinti memes quentoc'h evit renonç d'o feiz. Hirio ar gristenien ne zint quet exposet ama en hor bro da vervel evit souten o feiz, mæs an dangerou elouez pere e vevomp a zo bras ha commun meurbed; ur pec'het-bras eo eta chom dre negligeanç hep receo ar sacramant-ma a ners, petrabennac ne dê quet necesser e receo evit beza salvet: dizenti a rer ouz Doue hac ouz e Ilis pere er goulen ouzomp, en em briva a rer eus a c'hraçou ar re breciussa hac en em exposi da un eternite maleurus.

Piou a ell rei, penos e vez roet, gant pe seurt dispositionou e tleer receo ar confirmation.

I. An escop hepquen a ell rei ar confirmation: ar Scritur, an dradition ha reglennou an Ilis en ro deomp da anaout. Len a reomp en Actou an

ebestel penos sant Per ha sant Ian a voue cacet gant an ebestel-all da rei ar gonfirmation da habitantet Samarï, instruet ha badezet gant an disquibien pere, o veza beleyen simpl, n'o devoa quet ar galloud da gonfirmi, rac m'o devize bet, n'o dize quet distroet an daou abostol, sant Per ha sant Ian, eus o labourou apostolic, evit dont da rei ar gonfirmation da Samarï. An daouzec abostol eo eta a zo bet an daouzec escop quenta: int hepquen, o devoa ar galloud da rei ar *gonfirmation* hac an *urs* pere-so ar berfection eus ar vuez christen, ha na eller, evel ar vadiziant, da receo nemet ur vech. Ar vadiziant o veza absoluamant necesser evit beza salvet, Doue a zo falvezet dezan e c'halje pep den badezi e cas a necessite, oc'h en em zervichout evit-se eus ar pezh a zo communna, da lavaret eo, eus a zour naturel. Dre voyen ar sacramanchou-all, e recevomp ar vagadurez, ar remejou hac ar sicourou a bere hon deus alies ezom, hac abalamour da ze, Doue a bermet d'an oll veleyen o rei d'e vugale. O madelez, ô furnez, ô urs admirabl eus a brovidanç Doue!... Tadou ha doctoret an Ilis a lavar ive penos an esquibien hepquen a ell rei ar gonfirmation hac an urs, ha penos an oll veleyen-all aprouet a ell rei ar pemp sacramant-all. Houma eo c'hoas doctrin an Ilis hac e particulier doctrin ar c'honcil a Drant, pehini a deu da excumunugui nep piou-bennac a zoutense un doctrin gontrol.

II. An escop a ro ar gonfirmation en ur bedi evit ar re a dle beza confirmet, oc'h asten e zaquarn a zioc'h o fen, en ur frotta o zall gant an oleo sacr hac en ur brononç ar c'homzou pere-so furm ar sacramant. An escop a bed Doue aroc

rei ar gonfirmation, evit goulen benedictionou an
 êe hac evit suplia ar Speret Santel da zisquen var
 an oll dud a dle beza confirmet. E quemen-ma e
 c'heull exempl an ebestel pere a bede ive evit ar
 re a gonfirmet: *oraverunt pro eis ut acciperent
 Spiritum Sanctum*. Asten a ra e zaouarn evit sini-
 fiout penos ar Speret Santel a zisquen var an dud
 a gonfirm, hac o c'harg eus an abundanç eus e
 c'hraçou; ar pezh a ra c'hoas, evel a reas an ebes-
 tel o-unan: *tunc imponebant manus super illos
 et accipiebant Spiritum Sanctum*. Ober a ra var o
 zall un onction gant an oleo sacr: an oleo sacr a
 so composet a eol olivez hac a vaum, hac a vez
 consacret solanelamant gant an escop epad an
 oferen-bred d'ar yaou amblid: an eol a zouça hac
 a grêva naturelamant an objedou eus a bere e
 vez frottet, evel-se an escop a ra un onction gant
 an oleo sacr var hon tall evit rei deomp da entent
 penos graç ar Speret Santel a rent douç ar pezh a
 zo rust ha c'hoëro; hac æz ar pezh a zo diæz e le-
 zen Doue. Ar baum pehini a leusq c'huëz-vâd hac
 a bræsere eus ar gorrupcion a ro da gompren pe-
 nos graç ar Speret divin hor bræsere eus ar pe-
 c'het, hac a ra deomp leusquel partout, dre hon
 exemplou zantel, c'huëz-vâd hor Zalver Jesus-
 Christ: *Christi bonus odor sumus*. An onction-ma
 a vez græt var hon tall evit rei deomp da gom-
 pren penos an effet quenta eus ar gonfirmation eo
 hor c'hourachi da zuporti hep mez, ha gant joa,
 pep-tra evit Doue hac ar maro memes quentoc'h
 evit renonç d'hor feiz. Dre'r c'homzou-ma pere a
 brononç an escop en ur ober un onction var hon
 tall: *me ho merg eus a verg ar groas, hac ho
 confirm gant an oleo a silvidiguez, en hano an*
Tad,

Tad, hac ar Mab, hac ar Speret Santel; e c'havazomp an effejou eürus eus ar gonfirmation, da lavaret eo, ar graçou hac an ners a recevomp dre sîn ar groas ha dre hano an Drindet santel. An taulic-bian a sco an escop var hor schod a sinifi ez-omp laqueet, evel guir soudardet da Jesus-Christ, e stad da souffr a bep seurt affronchou ha tourmanchou evit souten hor feiz.

III. An dispositionou requis evit receo santelamant ar gonfirmation, a zo beza instruct-mâd, beza e stad a c'hraç ha caout un exterior humbl ha modest. Ret eo anaout-mâd ar guirionezou quenta eus hon religion santel, ar mysteriou principala eus ar feiz, an actou a dleomp da ober bemdez en hor pedennou, evel ma'z-eo an actou a adoration, a feiz, a esperanç hac a garantez, ar *Gredo*, gourc'hemennou Doue ha re an Ilis, ar sacramanchou, an dispositionou requis evit o receo, hac ar finvezou diveza eus an den, etc... An instruction gristen a zo bara an ene; hac evel ma renq un den caout muioc'h a vouëd evit ur-c'hrouadur, evel-se ive an dud a receo ar gonfirmation a dle beza guelloc'h instruct eguet ar vugale. Ret eo beza e stad a c'hraç: ar gonfirmation a zo unan eus a sacramanchou ar re veo, da lavaret eo, unan eus ar sacramanchou a dleomp da receo, o veza beo dirac Doue eus a vuez ar c'hraç: an ini eta a receo ar gonfirmation o veza e stad ar bec'het marvel, a brofân goad Jesus-Christ, hac a gomet ur sacrilach horrubl. Rac-se, e dleomp en em zisposi da receo ar sacramant-ma evel da receo ar gommunion, hac ordinalamant e communier en deiz ma receiver ar gonfirmation, pe en deiz diaroc. Ret eo en em bräsanti

da receo ar gonfirmation gant un exterior humbl ha modest, hac ur viscamant dereat : dre respet eyit ar sacramant e tleer beza var yun , nemet e cas a glênvêd , ha nemet roet e vez ous ar pardaez. Cuêza e pec'hejou marvel goude beza e recevet , eo chasséal ar Speret Santel eus hor c'halon pehini a oa deut da veza e dempl beo hac ar plaç eus e zemeuranç. Ur c'hristen-mâd a dle goulén alies digant Doue donæzonou ar Speret Santel , ha lavaret en intantion-se ar *Veni, Creator* , pe ar beden-all bennac.

SACRAMANT AN AUTER.

SACRAMANT an auter a zo ur sacramant e pehini e ma, e guirionez, corf, goad, ene ha divinite hor Zalver Jesus-Christ, dindân ar speçou pe an apparançou a vara hac a vin.

I. *Ur sacramant*, da lavaret eo, ur zîn sansibl eus a ur c'hraç invisibl, instituet gant hor Zalver Jesus-Christ evit hor santifia. Ur zîn sansibl, guelet, touch, tânva a rer ar speçou a vara hac a vin, ha sinifiout a reont penos corf ha goad hor Zalver a zo magadurez hon ene evel ma'z-eo ar bara hac ar guin magadurez hor c'horf... Eus a ur c'hraç invisibl : Jesus-Christ, ar sourcen eus an oll graçou, eo a recevomp er sacramant-ma, dindân ar speç a vara pehini dre gomzou ar gonsecration a zo cenchet e corf hac e goad hor Zalver... Instituet gant hor Zalver Jesus-Christ, rac Doue hepquen en deus ar galloud da staga ar c'hraç eus a zinou sansibl evel ar sacramanchou, ha d'o lacat d'e frodui dreizo o-unan, *ex opere*

operato... Evit hor santifia : sacramant an auter , o veza unan eus a sacramanchou ar re veo , ne ro quet ar c'hraç santifiant quenta , mæs rei a ra an eil , da lavaret eo , santifia a ra c'hoas ac'ha-nomp , o cresqui ennomp buez ar c'hraç pehini hon devoa recevet dre'r vadiziant pe dre'n absol-ven , hac oc'h hon renta e guirionez templou ha tabernæclou beo ar Speret Santel.

II. *E sacramant an auter cma, e guirionez, corf, goad, ene ha divinite hor Zalver Jesus-Christ :* o veza ma'z-eo ressuscitet , e gorf , e voad , e ene hac e zivinite ne allont mui beza dis-partiet : ne dê quet eta an imach anezo , evel a lavar ar brotestantet , ar calvinistet , eo a zo er sacramant-ma ; mæs guir gorf , guir voad , guir ene ha guir divinite hor Zalver Jesus-Christ : ar memes Jesus-Christ pehini-so bet concevet dre c'hraç ar Speret Santel , ganet gant ar Verc'hes Vari ; en deus souffret dindân Ponç-Pilat , a zo bet crucifiet , maro hac enterret ; a zo ressuscitet eus a varo da veo , hac a zo brema , er memes amzer , en êe ha var hon auteriou dre e oll c'hal-loud hac e vadelez infinit. Ar Scritur sacr a ro deomp da anaout-mâd ar virionez-ma pehini a zo ive un articl eus hor feiz. Jesus-Christ , eme an Aviel , o veza caret e vugale pere a oa var an douar , a falvezas dezan o c'haret betec ar fin : rac-se o veza var ar poent da bignat en êe ha d'o friva dre eno eus e bræsanç sansibl , e c'hinstituas ur sacramant dre voyen pehini o devize an heur d'e bossedi en ur fæçon quer reel , evel pa oa gan-tho var an douar. Rac-se , o veza , en nos memes ma tleie beza livret gant Judas etre daouarn ar Yuzevien , quemeret ha benniguet bara , en roas

d'e ebestel en ur lavaret : dibrit-oli eus a hema , rac hema eo va c'horf. Goude-se e quemeras guin , hac o veza roet ive dezan e venediction , en roas dezo , er memes tra , en ur lavaret : efit-oll eus a hema , rac hema eo ar goad eus an alianç nevez hac eternal pehini a ran gueneoc'h , hac a vezo scuillet evidoc'h hac evit an oll , e remission d'ar pec'hejou : quellies guech ma reot quemenma , er grit e memor d'in. Ne dê quet eta an imach eus e gorf hac eus e voad hepquen , eo a roas hor Zalver d'e ebestel , mæs rei a reas dezo , e guirionez , e gorf hac e voad , rac ên e-unan eo a lavar penos e gorf a zo veritablament un dibri , *caro mea verè est cibus* , hac e voad un evach *reel* , *et sanguis meus verè est potus*. An ini , emezan en un andret-all eus ar Scritur , a zebr va c'horf hac a ev va goad en devezo ar vuez eternal , ha me en ressuscito da fin ar bed. Hor Zalver , er moment-se , eme an Tadou santel eus an Ilis , a roe da anaout e volonteziou diveza en ur ober e destamant ; hoguen , ur testatour fur ha prudent pehini a gar e heritourien , en em espliq sclerra ma ell , gant aoun da rei leac'h da drouc ha da zebat goude e varo , ha cetu ar peza ra hor Zalver ; rac ha possubl eo lavaret netra sclerroc'h eguet ar c'homzou-ma : *hema eo va c'horf* , o parlant eus ar bara ; *hema eo va goad* , o parlant eus ar guin ? Guir eo eta penos ema Jesus-Christ reelamant præsant er sacramant adorabl eus an auter.

III. *Dindân ar speçou pe an apparançou a vara hac a vin* : na eller quet guelet hor Zalver er sacramant-ma , chom a ra cuzet dindân ar speçou a vara hac a vin ; anez , ne aljemp tostaat ous

an auter, nemet evel ma tostee guechal ar Yuzevien eus a venez Sinaï, da lavaret eo, gant aoun ha gant spount : ne alfemp quet souten e bræsanç, ma teuffe d'en em zisqueze deomp gant ur squeud hepquen eus e c'hloar; evel an ebestel var menez Thabor, e cuëssemp var hor faç d'an douar; mæs an heol benniguet-se en deus ar vadelez d'en em guzet a zirazomp, hac evel ma tle sérvichout da vagadurez d'hon ene, en em ro deomp dindân ar speçou a vara hac a vin pere so an traou agreapla ha communna. Mæs goude ar gonsacration, n'en deus veritablament na bara na guin, ne chom anezo nemet an apparançou : cenchet int, e guirionez, e corf hac e goad hor Zalver... Corf, goad, ene ha divinite hor Zalver, pere ne allont mui beza dispartiet, a zo eta realamant dindân pep-unan eus ar speçou; beza e ma int dindân ar speç a vin evel dindân ar speç a vara; beza e ma int realamant dindân pep tam ha pep bruzunen eus ar bara, evel dindân pep banne ha pep beraden eus ar guin; an ini eta a receo ur vruzunen eus ar bara, pe ur veraden eus ar guin consacret, a receo, e guirionez, corf, goad, ene ha divinite hor Zalver Jesus-Christ, couls hac an ini a receo un hosti en antier, couls hac an ini a gommuni dindân an daou speç a vara hac a vin : *fracto demùm sacramento, ne vacilles, sed memento tantùm esse sub fragmento quantum toto tegitur*. Guechal an oll dud fidel a gommunie dindân an daou speç evel a ra hirio c'hoas ar velen; mæs o veza ma'z-eo diæz caout guin e certain broyou, ha ma'z-eus cals pere o deus dic'hoût eus ar guin, an Ilis, ato cunduet gant ar Speret Santel e deus cavet a propos accordi ar c'halir

d'ar veleyn hepquen , ha communia ar rest eus an dud fidel gant ar speç a vara ; ne recevont quet evit-se nebeutoc'h , pa'z-eo guir penos Jesus-Christ a zo antieramant dindân ar speç a vara , evel ma ema antieramant dindân ar speç a vin. An avieler hac an abostoler a vez gant ar pap ous auter epad ma lavar an oferen , a gommuni dindân an daou speç , hac ê couent Cluny , ar religiused a ra ar memes trâ , ur vech er bloas. Ar rouanez a Franç , en deiz ma vezont sacret , a gommuni ive dindân ar speçou a vara hac a vin , mæs ne recevont quet muioc'h evit-se , nevezi a reont hepquen ar memor eus ar c'hustum ancien da gommunia dindân an daou speç.

Pe seurt hanvou en deus c'hoas sacramant an auter , p'heur e tleer e receo ha gant pe seurt dispositionou , pe seurt effejou a brodu ennomp ?

I. Meur a hano a roer en Ilis catholic d'ar sacramant divin-ma : hanvet eo sacramant an auter , abalamour ma vez offret ha consacret var an auter ; hanvet eo ar gommunion , abalamour ma c'hunis ar gristenien etrezo ha gant Jesus-Christ. *Eucharistia* , pehini a sinifi action a c'hraç , abalamour oc'h offr pe o receo ar sacramant-ma , e rentomp da Zoue ar vrassa hac an agreapla action a c'hraç a ellomp da renta dezan ; an daul santel , abalamour ma'z-eo ur banquet spirituel da behini Jesus-Christ e-unan a gouvê an oll dud fidel ; ar viatic , abalamour ma soutên ac'hanomp er veach a reomp varzu an êc pehini eo hor bro , ha ma vez ive roet deomp pa vezomp var ar poent da vont eus ar bed-ma d'ar bed-all ; bara

an ælez, rac ma'z-eo ur vagadurez spirituel pehini a zisquen eus an êe.

II. Doue e-unan, hac ive an Ilis, eo a ra deomp-oll un obligation absolu da gommunia: mæs beza ez eus, eme sant Thomas, diou fæçon d'en ober: spirituelamant hac en effet. Communia spirituelamant eo desirout en em unissa gant Jesus-Christ dre'r gommunion; ha communia en effet, eo receo ar sacramant sacr eus an auter... Pep den, goude an usach parfel a ræson, a dle en ober, en eil fæçon hac en eben, rac ne deus silvidiguez-ebet evit an ini a chom, dre e faut, hep communia: ma na zibrit, eme hor Zalver, eus a gorf Mab an den, ha ma evit eus e voad, n'ho pezo quet ar vuez ennoc'h: *nisi manduca-veritis carnem Filii hominis, et biberitis ejus sanguinem, non habebitis vitam in vobis*. Ar gommunion o veza magadurez spirituel an ene, e tleomp caout alies recours d'ar vagadurez divin-ma. An Ilis a c'hourc'hemen deomp communia, da viana ur vech er bloas: *ha da Basq e sacramanti, rac-se e stâd-vâd e vevi*; an ini eta, pehini, dre e faut, ne gommuni quet da Basq a gomet ur pec'het marvel. Betec ar c'honcil general a Latran, an Ilis a oblige he bugale da gommunia teir guech er bloas: da Nedelec, da Basq ha d'ar Pante-cost: brema n'en deus obligation da gommunia nemet ur vech er bloas, dindân boan da bec'hi marvelamant; mæs ar gristenien sourcius eus o silvidiguez a dosta liessa ma ellont ous ho zacramanchou, o c'heull cousgoude var guemen-ma avis-mâd o c'hoëssour. Evit communia alies, e renquer beza exant a hep accustomanç da guêza er pec'het marvel, ha caout ar galon distag eus

a bep pec'het veniel... Mâd-bras eo communia alies : eürus, eme an Aviel, ar re o deus naon ha sec'het eus o santification, rac beza e vezint rassasiet ! Ar c'honcil a Draut a zezir e vemp henvel ous ar gristenien guenta pere a gommunie quellies guech ma c'hassistent en oferen ; ha sant Augustin a lavar deomp cundui ur vuez santel avoalc'h evit beza dñn da gommunia bemdez. An tad Avila pehini a oa ur belec santel hac habil-meurbed, a lavare penos ar gommun eus an dud a dle communia peder guech er bloas, an dud devot ur vech er mis, hac an dud santella ur vech er sizun pe aliessoc'h. Sant Frances a Sall a ro ar memes avis. Heuillit ar pezh a lavaro deoc'h ho coëssour eus a berz Doue, goude beza roet dezan da anaout-mâd ar vuez a gunduit hac an dezir hoc'h eus da gommunia.

III. Gant pe seurt dispositionou e tleer communia ? Communia eo receo hor Zalver hac hon Doue : action-ebet eta santelloc'h nac importantoc'h, rac-se ive action-ebet na c'houlén brassoc'h dispositionou. Laquit evez da brofani un action quer santel, ha da renta inutil evidoc'h ar sacramant a dle ho santifia : brassa goal-eur a ouffe da erruout gueneoc'h eo ober ur goal-gommunion ; dibri hac efa a raffac'h ho condaonation, eme an abostol : ne dostait eta jamæs ous an daul-sac nemet gant an dispositionou requis, quen evit ho cōrf, quen evit hoc'h ene.

Dispositionou ar c'horf : ar c'horf a dle beza var yun, da lavaret eo, hep beza debret nac efet abaoe anter-nos, nemet communia a raffac'h e viatic en danger a varo. An dud a gommuni da nos Nedelec a ell dibri o c'hoan ; mæs, dre res-

pet evit ar sacramant, n̄ dleont quet en dibri re-zivezad, da c'houzout eo, goude dec pe unnec heur. An ini a long diouz ar mintin, hep son-geal, un draic bennac chomet etre e zent, pe ur veradennic-bennac eus an dour gant pehini e velc'h e c'hinou, na dle quet, eme sant Thomas ha cals a deologianet-all, en em briva evit-se eus ar gommunion. Ret eo ive caout ur viscamant propr ha modest, ha disquez dre un exterior humbl ha parfet e c'houzomp anaout peguer pre-cius ha peguer santel eo ar banquet da behini ez omp galvet.

Dispositionou an ene : ret eo beza instruet-mâd hac e stad a c'hraç : tostaat ous ar gommunion gant ur feis crèn, un esperanç ferm, ur ga-rantex ardant, un dezir-bras hac un humilite bar-fet.

1° *Beza instruet-mâd* : sant Justin a raport penos e commançamant an Ilis n'en devize den permission da gommunia nemet instruet-mâd e vije var ar guirionezou principala eus ar feiz ; hac en amzer bräsant, an Ilis a ordren c'hoas d'he ministret en em assuri eus a instruction ar vuga-le, hac ive eus a instruction an dud-vras, aroc rei dezo ar bermission da gommunia. Ar mysteriou principala eus ar feiz hac ar guirionezou quenta eus ar religion a zo necesser da anaout evit beza salvet, ha ne deus sacramant ha silvidiguez ebet evit ar re a vanq d'en em instrui varnezo : *hæc est vera religio ut cognoscant Deum et quem mi-sisti Jesum-Christum.*

2° *Beza e stad a c'hraç* : da lavaret eo, exant, da viana, a bep pec'het marvel : da zezirout eo e wemp exant ive a bep pec'het veniel, petra-ben-

nac an oll bec'hejou veniel ne reont quet ur pe-
 c'het marvel hepquen, ha ne rentont quet ac'ha-
 nomp absoluamant indin eus ar gommunion;
 mæs ar pec'hejou-se a zisplich cals da Zoue, hac
 evel ma'z-eo diaz-bras diffaranti ar pec'hejou
 veniel eus ar pec'hejou marvel, e tleomp purifia
 hon ene guella ma ellomp, dre'r glac'har da veza
 offancet Doue ha dre'n absolven eus hon oll be-
 c'hejou... An Doue a recevomp eo an ini a ro o
 guened d'ar stered ha d'an heol, impossubl eo
 deomp eta gallout beza re-bur, na memes pur
 avoalc'h evit e receo. Ar bobl a Israel a reas un
 arch eus a ur c'hoat ar preciussa evit lacat enni
 diou dablen al lezen, hac ar roue Salomon a im-
 plijas, epad seiz vloas, daou-uguent mil artisan
 evit sevel un templ da receo an arch-se; mæs n'i
 a receo er gommunion an ini en deus graet al le-
 zen, an ini pehini gant ur vrech, eme ar Scritur,
 a zalc'h ar firmamant, ha gant ur vrec'h-all a vu-
 zul goëled ar mor, an ini a laca ar meneziou er
 valanç; an ini dirac pehini an oll nationou a zo
 evel pa na vent quet : *tanquam nihilum ante te.*
 Beachi a reomp alies, eme levr an Imitation, evit
 bizita relegou ar zænt; joa hon deus o clêvet an
 actionou caër eus o buez; admira a reomp an
 ilisou savet en o enor, poquet a reomp gant cals
 a respet d'o esquern sacr pere a gonserver etouez
 ar zeï hac an aour ar preciussa; mæs er gomu-
 nion e recevomp an Doue en deus santifiet ar
 zænt, an Doue en deus an êe evit trôn eus e c'hloar
 hac an douar evit scabel d'e dreid. Jesus-Christ
 a lavar deomp penos evit gallout antren e sall ar
 banquet, e rencomp caout ar viscamant a eured;
 hoguen, ar viscamant precius-se, eo graç an Au-

trou Doue pehini-so necesser, pe autramant e vezo amarret deomp, evel d'ar servicher-fall, hon treid hac hon daouarn, hac e vezimp taulet en devaligen exterior, da lavaret eo, ê tân an ifern. Va c'horf ha va goad, eme Jesus-Christ, a zo, e guirionez, un dibri hac un eva : hoguen, evel ma'z-eo noazus an dibri hac an efa d'an ini a zo clân-bras, abalamour e estomac na ell mui souten netra ; evel-se ive, an dibri hac an efa spirituel-se, a zo noazus hac a ro ar maro memes d'an ini a zo clân eus a glêned ar pec'het : *mors est malis, vita bonis, vide paris sumptionis quàm sit dispar exitus !*

3° *Caout ur feiz cré* : hep ar feiz, eme an abostol, ne aller quet plijout da Zoue ; sant Per, sant Thomas ha darn-all eus an ebestel a oue reprenet gant o mæstr divin, abalamour ne oa quet c'hoas cré avoalc'h o feiz ; er c'hontrol, Abraham a oue meulet gant Doue abalamour d'e feiz cré, hac ar Gananeen a obtenas he requet abalamour ma oa bras he feiz, eme hor Zalver : *magna est fides tua...* O va Doue, me a gred ive eus a greiz va c'halon quement a bropos d'in, eus ho pers, hoc'h Ilis da gredi : compren-mâd a ran penos ne allit nac hon trompla nac en em drompla hoc'h-unan, o veza ma ez-oc'h ar virionez memes, ha præst oun, gant ar sicour eus ho craç, da ober ar sacrific eus a guement am eus evit souten va feiz. Ia, credi a ran penos e recevin er gommunion ar Zalver adorabl-se pehini so bet concevet dre vertus ar Speret Santel ; ganet gant ar Verc'hes sacr er c'hraou a Vethlem, en deus preseguet e Aviel evit disquez deomp hent an êe, hac a zo maro var ar groas evit rei deomp-oll ar vuez

eus e c'hraç er bed-ma hac ar vuez eternal er bed-all : credi a ran an traou-ma oll ha quement-so gourc'hemennet d'în gant an Ilis da gredi , mæs cresquit c'hoas va feiz , ô va Doue , ha roit d'în ar c'hraç da gonformi va buez d'am c'hreden !

4° *Un esperanç ferm* : santout a ran ennoun va-unan , evel an abostol , ur brezel cuntunuel , *intus pugnae* , hac adversourien va silvidiguez pere a velan en dro d'în a spount ac'hanon , *foris timores* ; mæs gant sicour Doue e c'hallan peptra hac e Doue hepquen e lacan va fizianç , o veza ma c'houzoun ez eo mäd ha galloudus avoalc'h evit va difen ha rei d'în hervez va œuvrou. Ra zeuï ar re a garo da fiziout , darn en o madou , darn en o guizieguet , darn-all e protection ar re vras , evidon-me , evel sant Bernard , a laca va fizianç ennoc'h-hu hepquen , ô va Doue : *Tu es, Domine, spes mea!* Evel ma teu an dud a vor da deuler eor o lestr evit gallout en em derc'hel dizanger a-enep fulor an tempest ; evel-se , ô va Doue , an esperanç eo an eor a daulan en êc evit gallout en em viret dizanger a-enep an avel hac an tempest eus va goal inclinationou , ama var an douar , etouez poaniou ar bed. En em jali a fell d'în a vechou , o consideri maliç , dangerou ha miseriou ar vuez-ma , mæs an esperanç a zo evel ur vam väd pehini a oar-manific consoli hac instrui he c'hrouadur : sec'hi a ra va daëlou , ha digaç a ran d'în da sonch penos an Autrou Doue , evit ur moment a boan , a roï d'în un eternite a joa !

5° *Ur garantez ardant* : penos , ô va Doue , gallout chom hep ho caret ! naturel eo da ur c'hrouadur caret e grouer ; da ur mab , caret e

dad ; da ur servicher caret e vœstr : ô va C'hrouër,
 va zad ha mæstr souveren , ho caret a fell deomp
 eus a greiz hor c'halon !... C'hui hoc'h eus hor
 c'hrouet evit hon renta eternalmant eürus gue-
 neoc'h en ho gloar : an êe , an douar hac ar môr
 a zo levriou bras pere a zesq deomp ho c'hanaout
 hac a lavar deomp ho caret o veza ma hoc'h eus
 græt pep-tra evidomp , ha nî evidoc'h , ô va
 Doue !... C'hoas ouspen , hor c'haret hoc'h eus
 betec digaç evit hor prêna ho Mab unic , an objet
 eus ho complezançou pehini en deus hor c'haret
 e-unan betec scuilla e voad dre garantez evidomp ,
 hac en em occupi ac'hanomp en êe ha var an
 douar. En êe e ma , evel un alvocad galloudus o
 pledi evidomp-oll , *advocatum habemus apud Pa-*
trêm ; ha var an douar e ma , er sacramant ado-
 rabl eus an auter , evel untad carantezus evit hor
 sicour en hor poan ha rei deomp a bep seurt ma-
 dou spirituel : *ut ditem diligentes me et thesauros*
eorum repleam... O va Jesus , permetit ma lavarin
 dehoc'h gant sant Per : c'hui a oar , va mæstr divin ,
 penos ho caran ! Pe autramant gant S. Paul : nan ,
 nan , va Doue ; nac an naon , nac ar sec'het , nac
 ar vuez , nac ar maro , netra er bed ne allo lemel
 diganeen ar garantez am eus evidoc'h ! Ia , guel
 eo gueneen quitaat va bro ha va c'hærent , coll
 va madou ha va buez eguet coll ho carantez dre'r
 pec'het , ô va Doue ! O Jesus , ho pizita a rin
 alies er sacramant sacr eus an auter , hac ato en
 em dennin gant poan evel sant Frances Borgia ,
 hac en ur lavaret gant un c'hantic devot :

Quen a vezo , va Jesus , va c'horf a ia d'ar guêr ;

Mæs va c'halon a chomo gueneoc'h var an auter !

6° *Un dezir-bras* : anaout a rit, ô va Doue , an dezir am eus d'en em unissa gueneoc'h dre'r gommunion santel : clewet a rit an huanadou eus va ene hac eus va c'halon : *gemitus meus à te non est absconditus !* Ia, va Doue , evel-ma querz ar c'haro varzu an dour evit terri e sec'het ; evel ma tezir un den squis ar fin eus e labour evit gallout en em reposit ; evel ma tezir ur paour præst da vervel gant an naon , an alusen digant ar pinvidic , evit caout peadra d'en em zoulagi , evel-se va ene a zezir ho receo , ô va Zalver ha va Doue ! *Quemadmodum servus anhelat ad fontes aquarum , ita desiderat anima mea ad te , Deus.* Leun ouñ a devaligen , mæs c'hui , ô va Doue , eo an ini-so sclerigen ar bed ; poursuet ouñ a bep-tù gant adversourien va silvidiguez , mæs c'hui gant ur goms hepquen a ell o lacat da guemeret an tec'h ; va ene a zo goullet gant ar pec'het , mæs c'hui eo ar medicin souveren ; me eo an dânvad dianquet , mæs c'hui , ô va Jesus ; eo ar pastor-mâd ; me eo ar buguel prodig a behini eo parlantet er *Scriptur* , mæs c'hui eo an tad mâd ha carantezus pehini a fell deoc'h va fardoni ha va receo ; deut eta , va Doue , deut ha quemerit possession eus va c'halon !

7° *Un humilite barfet* : mæs , allas ! piou ouñ-me , ha piou ez oc'h-hu hoc'h-unan , ô va Doue ! me ne doun nemet sempladurez ha fragilite ; ur præondouar ha non pas un den , *ego sum vermis et non homo* , dîn da veza goapeet ha dispriset gant an oll , *opprobrium hominum et abjectio plebis*. Penos e credden-me hepquen parlant ouzoc'h , ô va Doue , me pehini ne doun nemet poultr ha ludu : *loquar ad Dominum , cum sim pulvis et cinis !*

Sant Ian-Badezour, pehini ho poa santifiet aróc ma teuas var an douar, a lavare gant guirionez penos ne oa quet dîn da zilaça ho poutou : *non sum dignus solvere corrigia calceamenti* ; sant Per, prinç an ebestel, ho suplie guechal da bel-laet diouthan, abalamour ne oa, emezan, nemet ur pec'her paour : *exi à me, quia homo peccator sum, Domine*. Ar c'habiten a behini e parlant an Aviel ne grede quet ho convia da antren en e dy : Autrou, emezan, ne doun quet dîn a guemen-se ; mæs lavarit ur goms hepquen, ha va servicher a vezo rentet pare : *sed tantum dic verbo et sanabitur puer meus*. Ar c'homzou-ma hepquen, ô va Doue, eo a gredan ive da brononç : lavaret a rêr eus ho pers d'am ene : erru eo ho pried divin, en em hastit da vont d'e ziguemeret : *eccè sponsus venit, exite obviam ei* ; mæs, allas, ne gredan quet avanç varzu ennan, ha n'em eus nemet an ners da lavaret : va Doue, ne doun quet dîn : *Domine, non sum dignus...* Ama eta, ô va Doue, prosternet en ho præsanç, ama var va daoulin, va daouarn juntret, va c'halon leun a c'hlaç'har, me a c'houlén pardon diganeoc'h euz va fec'hejou tremenet : lavarit ur goms hepquen, hac e vezint oll effacet, ha va ene a vezo rentet pare : *et sanabitur anima mea...* O burzud, ô sacramant, ô carantez ! va guervel a rit, ô va Zalver Jesus ! ha squei a rit var dor va c'halon : *eccè ad ostium sto et pulso...* Antreit, ô va mæstr divin, antreit, mar plich gueneoc'h ; digor eo evit ho receo ar galon-se pehini hoc'h eus crouet, purifiet ha santifiet dre ho graç ! Antreit, ô Jesus, ha grit enni ho temeuranç, a vrema, da jamæs ! *Amen. Fiat ! fiat !*

IV. Pe seurt effejou a brodu ennomp ar gommunion santel ? Hon unissa ra gant Jesus-Christ ; nevezi a ra en hor speret ar memor eus e bassion hac eus e varo ; cresqui a ra ennomp buez ar c'hraç , ha beza ez eo evidomp un ærez eus ar vuez eternal. *O sacrum convivium !*

1° Hon unissa ra gant Jesus-Christ , dre fæçon ma reomp neuse hon demeuranç e Doue , ha Doue ennomp : *qui manducat meam carnem et bibit meum sanguinem, in me manet et ego in illo.* Goude ar gommunion, ne vevomp mui , eme an abostol , nemet eus a vuez Jesus-Christ , abalamour ma zomp deut da veza ar memprou eus e gorf sacr : *qui adhæret Domino, unus spiritus est, quia membra sumus corporis ejus...* O caëra , ô admirapla , ô preciussa union ! An union-so etre diou galon pere a seblant beza græt an eil evit eben , etre daou speret pere o deus ar memes songesonou , etre daou dam coar teuzet ha mesquet assamblez , ne dê nemet ur squeuden comparachet gant an union a so etre Jesus-Christ hac an ini e receo ; rac ne dê quet eus an union-ma , eme sant Augustin , evel eus an union-so etre ar c'hōrf hac ar vagadurez a guemer , rac ar vagadurez-ma eo a so cenchet ennomp , eleac'h nî eo ar re a so cenchet e Doue dre'r gommunion santel , dre fæçon ma c'hallomp lavaret , gant guirionez , goude beza communiet : beva a ran , pe , evit lavaret-mâd , ne dê mui me eo a vev , mæs Jesus-Christ eo a vev ennon.

2° Nevezi ra en hor speret ar memor eus a bassion hac eus a varo hor Zalver pehini , goude beza communiet e ebestel , a lavaraz dezo : grit quemem-ma e memor d'in : *hoc facite in meam*

commemorationem; quellies guech ma communionot, e c'hanonçot va maro betec va eil donediguez : *quotiescumquè manducabitis panem hunc et calicem bibetis, mortem Domini annuntiabitis donec veniat*. Hoguen an oll graçou a recevomp, a zo an effejou pe ar frouez eürus eus a bassion hac eus a varo hor Zalver; gant pe seurt santi-mançhou a garantez hac a anoudeguez-vâd na dleomp-nî quet eta tostaat ous ar gommunion e pehini e cavomp ar zourcen eus an oll graçou hac eus an oll santelez!

3° Cresqui a ra ennomp buez ar c'hraç, evel ma cresq ar vagadurez temporel buez ha ners hor c'horf; hac evel ma'z-eo inutil rei magadurez da ur c'horf maro, evel-se ive ar gommunion a zo inutil ha noazus memes d'an ini ne vev quet eus a vuez a c'hraç : ar gommunion so ur vagadurez, hoguen ret eo beva aroc en em vaga... Ar gommunion ne ro quet ar c'hraç santifiant quenta, da lavaret eo, ne effaç quet ar pec'het originel, nac ar pec'hejou marvel cometet goude ar vadiziant; mæs rei a ra deomp an eil c'hraç santifiant, dà lavaret eo, cresqui a ra ar guenta, effaci a ra ar pec'hejou veniel, hac hor c'harga a ra a bep seurt graçou precius : *mens impletur gratiâ*. Rac-se, tostaatomp alies ous ar gommunion santel, mæs ispicial, pa en em zantomp affliget, goapeet, dispri-set gant an dud : clêvomp neuse ar vouez a Zoue pehini a zezir en em unissa gueneomp evit hor c'honsoli : *venite ad me, omnes qui laboratis, et onerati estis et ego reficiam vos*. O velet pe-guer-bras eo an niver eus a adversourien hor silvidiguez, bezomp alies recours d'an daul santel savet gant Doue evidomp en o-enep : *pardsti in*

conspectu meo mensam adversus eos qui tribulant me. En amzer ne ouzomp petra da ober, na pe-leac'h en em drei, etouez dangerou ar bed, tos-taomp gant an dispositionou requis, ous ar gom-munion, hac e recevimp an ners hac ar sclerigen a bere hon deus ezom : *accedite ad eum et illumi-namini.* Ne zanter quet ar vâd a ra ar gommunion d'an ene, evel ne zanter quet ar blanten o crên-vaat hac o cresqui, mæs ne dê quet nebeutoc'h guirion penos e crêva hac e cresq... Ar remejou a bræserev an dud ous ar c'hlênved, a zo da nebeu-ta quer precius evel ar re a rent ar yec'het; ho-guen ar gommunion santel a ra an eil hac eguile; crêvaat a ra hon ene hac e furifia a ra eus ar pec'hejou veniel a gometomp; hor præservi a ra eus ar pec'hejou marvel, o vouga ennomp an tân eus hor goal inclinationou, o rei deomp horrol eus ar pec'het, hac oc'h ober deomp caout joa ha con-tantamant e servich an Autrou Doue, eus a behi-ni e rent deomp al lezen douç hac agreabl : evel-se ar c'honcil a Drant a lavar penos ar gomu-nion a zo er memes amzer ur remed hac ur præ-servatif : *antidotum quo liberamur à culpis quo-tidianis et à peccatis mortalibus præservamur.*

4° Ar gommunion santel a zo evidomp un er-rës eus ar vuez eternal : er c'hontrajou a ra an dud etrezo e roer alies erres; hoguen deiz hor badi-ziant ez eus bet græt evel ur c'hontrat mutuel etre Doue ha nî; Doue, eus e gostez, en deus pro-metet deomp ar vuez eternal, hac evit erres eus e bromessa, e ro deomp er gommunion e gorf, e voad, e ene hac e zivinite; nî hon deus prome-tet dezan fidelite; ha ne quet dê just e rassemp dezan ive hor c'halon en erres eus ar bromessa

hon deus græt? *An ini*, eme hor Zalver, a zebr eus va c'horf hac ev eus va goad, a recevo ar vuez eternal, hac a ressuscito da fin ar bed evit un æternite a vonor : o communia, e recevomp ar merq, ar c'hachet, an assuranç eus an eurusded-se, rac receo a reomp er bed-ma, ar memes Doue pehini a vezo hon recompañ er bed-all. Hor c'horfou, evit guir, a vezo, evel corfou ar bayanet, discaret gant ar maro, cuzet dindân an douar ha flastret gant an treid; mæs ressuscita a raint dre'r galloud a Zoue, ha partagi a raint, gant hon eneou, ar jœausded eternal!

AR BINIGEN

CONSIDERET EVEL VERTUS.

AR guer pinigen a sinifi beza poaniet : *pœnd teneor*. Ar binigen a zo ur vertus moral ha dreist-natur, pehini a zoug an den da zetesti e bec'het, etre ma'z-eo un offanç da Zoue, gant ur propos ferm d'en em gorrigea ha dâ satisfia. Hanvet eo ur *vertus*, rac ur vertus a zo un inclination-vâd pehini a zoug an den da gonformi e actionou d'ar ræson; hoguen ne deus netra ræsonaploc'h eguet detesti an drouc ha caret ar mâd... *Ur vertus moral*, evit e diffaranti eus ar vertuziou theological, pere o deus Doue evit objet quenta, evel ar feiz, an esperanç hac ar garantez... Hanvet eo c'hoas ur *vertus moral dreist-natur*, rac ma'z-eo ur mouvamant-mâd hac un donæzon a Zoue, hervez ar c'homzou-ma eus ar Scriptur : *convertissit ac'hanon, ô va Doue, hac e vezin convertisset*,

hac abalamour ma'z-eo fontet var motivou pere ne ouzomp da anaout nemet dre'r feiz, evel an injur a ra ar pec'het da Zoue hac ar boan eternal a vilit... *Ar vertus a binigen a zoug an den da zetesti e bec'hejou e-unan*, rac detesti a alfe pe-c'hejou ar re-all hepquen, ha neuse ar vertus a binigen ne dalle dezan da netra... Dre'r vertus a binigen e tetestomp ar pec'het etre ma'z-eo un offanç da Zoue, ar pez a rent ar vertus-ma diffa-rant eus ar vertuziou-all simplamant moral pe humen, pere ne zetestont ar pec'het pe an drouc nemet etre ma'z-eo control dezo pe d'an nessa... *Gant ur propos ferm d'en em gorrigea ha da satisfia*; rac el leac'h ne deus cenchamant-ebet, na satisfaction-ebet da Zoue na d'an nessa, ne deus ive pinigen-ebet, e guirionez.

Var an obligation ha var an amzer da ober pinigen.

I. Quement ini o deus pec'het goude o badi-ziant a zo absoluamant obliget da ober pinigen, da lavaret eo, d'en em excita d'ar glac'har da veza pec'het, ha da satisfia da Zoue ha d'an nessa: ma na reomp pinigen, eme ar Speret Santel, e renquimp cuëza etre daouarn un Doue leun a justic pehini hor c'hondaono: *si pœnitentiam non egerimus, incidemus in manus Domini*. Oll e perissot, eme sant Lucas, ma na rit pinigen. Ar pec'het, eme Dadou santel an Ilis, a renq beza punisset er bed-ma gant an den, dre boaniou ber ha brofitabl, pe er bed-all, gant Doue, dre boaniou eternal hac inutil evit ar re o deus e gometet. Evel na ell quet ur mæstr pardoni da ur zer-

vicher pehini a gar an drouc hac a guntunu d'e ober, evel-se Doue na ell quet, hep blessa e justic, pardoni d'ar pec'her obstinet en e bec'het.

II. Certen eo 1° penos ez-omp obliget da ober pinigen, da lavaret eo, da zetesti hor pec'hejou ha da satisfia, da viana en heur ar maro. Rac p'heur er graimp-nî, ma n'er greomp neuse? Goude'r maro, ne ellomp militout netra : *quia in inferno nulla est redemptio...* Certen eo 2° penos na ellomp quet, hep cometi ur pec'het nevez, differi hor c'honversion betec ar maro ; rac ar Scriptur a lavar deomp : ne zaleit quet da zistrei ous Doue : *ne tardes converti ad Dominum* ; na zifferit quet ho conversion a zeiz da zeiz : *ne differas de die in diem*. An ini, eme sant Gregor, en deus prometet ar pardon d'ar pec'het, n'en deus quet prometet dezan an amzer da zont. Conversion ar re a zo var ar poent da vervel, a zo, ordinalamant, ur gonversion varo, eme sant Augustin. Eus a vil, eme sant Jerôm, pere o devezo bevet er pec'het, ne vezo quet unan hac en devezo ur maro-mâd ; en effet, ar maro ne deo nemet an eclêo eus ar vuez : an den, eme ar Spêret Santel, a zestumo ar pezh en devezo hadet : *quæ seminaverit homo, hæc et metet...* Certen eo 3° penos ez-omp obliget d'en em excita d'ar glac'har da veza pec'het ha da satisfia ; rac gourc'hemennet eo deomp sacramanti, da viana bep bloas, hoguen ne aller na rei na receo sacramant-ebet e stad-vâd, hep ur guir glac'har da veza offancet Doue... Certen eo 4° penos e tleomp ober pinigen, da lavaret eo, detesti hor pec'hejou querquent a ma hon deus bet ar goal-eur d'o c'hometi, rac autramant e collomp an amzer o

chom hep ober netra evit an êe , e refusomp ar
moyennou roet deomp gant Doue evit en em ba-
rea , hac en em exposomp da vervel er pec'het.
Querquent eta a ma hon deus offancet Doue , e
tleomp goulenn pardon , en em obligea ac'hanomp
hon-unan da satisfia ha da ober , var an heur ,
ur binigen bennac , evel da lavaret ur beden , da
ober un alusen pe ur yun bennac : mæs detesti a
dleomp ar pec'het , ispicial en amzer an dentation
pehini ne allomp da drec'hi nemet dre zicour
Doue ; mæs Doue ne zicour nac ar pec'her obsti-
net , nac an ini en em fi-re var e ners e-unan ,
nac an ini a gar an danger ; tec'hit , pe da viana
beillit ha pedit ma ne allit quet quemeret an tec'h ,
pe autramant e viot trec'het. Detesti a dleomp
c'hoas hor pec'hejou en amzer ma pedomp , pe
ma c'hasistomp en ofiç divin , rac autramant e
reomp goab a Zoue , hac elleac'h azezi e coler , en
em exposomp d'e gourrouci muioc'h-mui en hon-
enep.

AR BINIGEN

CONSIDERET EVEL SACRAMANT.

Un diffaranç-vras so etre'r vertus hac ar sacra-
mant a binigen. Dre'r sacramant , ar pec'hejou a
so effacet cals æssoc'h ha surroc'h. AËssoc'h , rac
ar garantez evit Doue a dle beza parfet evit gal-
lout effaci ar pec'hejou dre voyen ar vertus a bi-
nigen ; elleac'h , ar spount rac ar poaniou eter-
nel , hac ur garantez a esperanç e Doue o veza
ma z-eo infinimant trugarezus , hac a anoude-
guez-vâd o veza ma recevomp pep-trê diganthan ,

a so avoalc'h evit effaci ar pec'hejou dre voyen ar sacramant pehini-so effedus dreiz an e-unan, elleac'h ar vertus a binigen ne dê effedus nemet dre œuvrou an ini he receo digant Doue : *sacramentum agit ex opere operato, virtus autem pœnitentiæ ex opere operantis* (Theol.)... 2° Sur-roc'h, abalamour ma'z-eo brassoc'h ners ar sacramant, hac abalamour ar belec pehini a zalc'h plaç an Autrou Doue, er gador santel eus ar binigen, a lavar deomp eus e bers penos hon oll bec'hejou a zo pardonet.

Ar sacramant a binigen a zo ur sacramant dre behini ar gristenien, glac'haret da veza offancet Doue, coësseet ha resolvet da satisfia, a receo, dre vertus an absolver, roet gant ur belec aprouvet, ar pardon eus an oll bec'hejou o deus cometet.

1° *Ur sacramant*, da lavaret eo, ur sîn sansibl eus a ur c'hraç invisibl, instituet gant Jesus-Christ evit hor santifia. Beza ez-eo ur sîn sansibl eus a bers ar pœnitant pehini a goëss e bec'hejou, hac eus a bers ar c'hoëssour pehini ro an absolver. Ar zîn-se a brodu ar c'hraç, rac an ebestel hac o successor et veleguyach o deus recevet ar galloud da effaci ar pec'hejou, ar pezh na ell beza græt nemet dre c'hraç an Autrou Doue : *quis potest dimittere peccata nisi solus Deus?* Done hepquen a ell staga ous a sinou exterior, evel ar sacramanchou, ar vertus da brodui ar c'hraç. Ar sacramanchou a zo instituet evit hor santifia, da lavaret eo, evit rei deomp ar c'hraç santifiant hac habituel pehini hon devoa collet dre'r pec'het marvel. Pebes coll! mæs ive pebes bonor gallout

rapari ur c'holl quer-bras dre sicour ar vadelez infinit a Zoue!

2° *Dre behini ar gristenien* : lavaret a reomp ar gristenien, rac badezet e renquer beza evit gallout receo sacramant ar binigen. Evel-se ar bayanet hac an hæretiquet divadez na ellont quet receo ar sacramant-ma pehini a so instituet gant Jesus-Christ evel ur remed, ha pehini, rac-se, a zupos ur vuez da viana commancet. Sacramant ar vadiziant a zo an or eus an oll sacramanchou-all: ên eo hon laca da c'henel, ar gonfirmation da gresqui, sacramant an auter hor mag, ha sacramant ar binigen hor pare eus ar c'hlênvejou spirituel e pere e cuëzomp dre'r pec'het. Sacramant ar binigen a zo comparachet gant pincin Siloë; quement ini clân a zisquenne er pincin-ma a receive ar yec'het goude ma vije bet remuet an dour dre brësanç an æl: evel-se ive quement ini a receo sacramant ar binigen gant an dispositionou requis, a zo pardonet gant Doue.

3° *Dre behini ar gristenien contristet, coësseet ha resolvet da satisfia, a receo ar pardon eus o oll fec'hejou*: ar gontrition, ar goëssion hac ar satisfaction a zo eta absoluamant necesser evit beza pardonet dre sacramant ar binigen, abalamour ma zint ar vatier eus ar sacramant-ma, hervez ar c'honcil a Drant. Eus an teir loden-ma, ar gontrition eo an necesserra, o veza ma c'hell, anezi e-unan, hon renta agreabl da Zoue, eleac'h ar goëssion hac ar satisfaction ne allont netra anez ar gontrition.

*Var ar gontrition pehini eo al loden guenta ha
necesserra eus a sacramant ar binigen.*

Ar gontrition so ur glac'har er galon da veza offancet Doue, gant ur propos ferm d'en em vi-
ret ous ar pec'het en amzer da zont. Ar gontri-
tion a zo absoluamant necesser evit beza pardone-
net : aroc guinivelez hor Zalver, ne da moyen-all
ebet d'en em reconcilia gant Doue ; ha goude e
c'hinivelez, ar gontrition a zo c'hoas necesser evit
receo ar pardon eus hor pec'hejou : ur c'hroua-
dur evit beza pardonet gant un tad just, a renq
caout queuz da veza dizentet ; evel-se an den aroc
beza pardonet gant Doue, a renq caout queuz da
veza pec'het... Peder galite a zo requis evit ur
guir gontrition, da lavaret eo, ar gontrition a dle
beza interior, surnaturel, universel ha souverain.

1° *Interior*, da c'houzout eo, penos ar gla-
c'har a dle beza er galon, ha non pas var bec an
teod. Ar Yuzevien, goude beza græt un drouc-
bennac, pe gollet unan-bennac eus o c'hærent, a
zifreuze o dillad ; mæs ar profet Joël a lavare de-
zo : difreuzit ho calonou, ha non pas ho dillad :
scindite corda vestra et non vestimenta vestra.
Ar bobl-se, eme Zoue, am enor divar bec e deod,
mæs e galon a zo pell diouzin. An andret a behi-
ni e sorti ar pec'het eo a dle beza punisset ; ho-
guen eus ar galon eo sorti ar pec'hejou, eme ar
Speret Santel : *ex eo enim exeunt cogitationes
malæ, adulteria, blasphemix*. Ne dê quet eta
avoalc'h ober actou a gontrition, na lavaret da
Zoue hon deus queuz da veza en offancet, ar
c'heuz-se a dle beza er galon.

2° Ar gontrition a dle beza ive *dreist-natur* en he zourcen hac en he motivou. En he zourcen, *ratione principii*; Doue eo ar zourcen a guement-vâd-so, hep e zicour na ellomp netra: *sine me nihil potestis facere*; evit en em gonvertissa eo necesser deomp caout e c'hraç: *convertissit ac'hannon, ó va Doue*, eme ar profet, *hac e vezin convertisset*; cuëza reomp dre hor fragilite hon-unan, mæs evit sevel, e rencomp caout sicour Doue. Ar gontrition a dle beza ive *dreist-natur* en he motivou, da lavaret eo, e tleomp beza glac'haret, abalamour, dre'r pec'het, hon deus græt un injur incomprenabl da Zoue, ar guella eus an oll dadou, hon deus crucifiet a nevez hor Zalver Jesus-Christ, collet ar barados ha meritet an ifern. Mar de veniel ar pec'hejou hon deus græt, e tleomp songeal penos ar pec'het a zisplich infinimant da Zoue, penos an ini a zispris ar pec'hejou-bian a guëzo hep dale er re-vras, eme ar Speret Santel, ha penos eo guel, eme sant Augustin, coll ar bed-oll, ma tepante diouzomp, eguet cometi ur pec'het veniel hepquen. O Doue, piou a ell eta compren ar grevusded eus ar pec'het! henvel eo ous a ur mor bras a behini ne all den tizout ar goëlet! ouz a un abym e pehini en em goller, hep gallout biquen en em denna!

3° Ar gontrition a dle c'hoas beza *universal*, da lavaret eo, e tleomp caout glac'har eus hon oll bec'hejou, da viana marvel, hep excepti nuncun. Hor pec'hejou ne allont beza effacet nemet dre'r guir binigen, hoguen ar guir binigen a ra deomp detesti hon oll bec'hejou etre ma zint of-fançou da Zoue; evel-se ar Scritur a lavar deomp: en em gonvertissit ha grit pinigen eus hoc'h oll

bec'hejou : *convertimini et agite pœnitentiam ex omnibus iniquitatibus vestris* ; taulit-pell diou-zoc'h hoc'h-oll fallagriez : *projicite à vobis omnes prœvaricationes vestras*. Lavaret a reomp penos eo ret detesti da viana an oll bec'hejou marvel , rac an absolven a ell effaci an oll bec'hejou marvel , hep effaci ar pec'hejou veniel pere ne reont quet deomp coll graç Doue , ha pere , er moment ma telestomp anezo , a ell beza effacet dre'r glac'har-se , dre'r beden , dre'r gommunion , dre'n œuvrou-mâd ha dre gals a voyenou-all , nemet hon devezo ar volentez d'o c'hoës quenta ma vezo possubl deomp. Ne dê quet absoluamant necesser coës ar pec'hejou veniel , mæs necesser eo absoluamant coës hon oll bec'hejou marvel , rac an eil na ell quet beza effacet hep eguile ; hac evel ma'z-eo diaz diffaranti ar pec'hejou veniel eus ar pec'hejou marvel , ha dangerus-bras derc'hel hor c'halon stag ous a ur pec'het veniel bennac , e tleomp detesti ha coës hon oll bec'hejou , quen marvel , quen veniel.

4° Ar gontrition a dle , erfin , beza *souveren* : ar pec'het a so ar guir drouc , an drouc souveren ; ar glac'har da veza e gometet a dle beza ive ur glac'har guirion ha souveren , da lavaret eo , e tleomp caout mui a c'hlac'har da veza offancet Doue eguet eus a guement drouc a ouffe errnout gueneomp. Pa leveromp penos e tleomp beza muioc'h glac'haret da veza pec'het eguet da veza collet hor yec'het , hon tud , hor madou , hon enor , ne barlantomp quet eus a ur zansibilite naturel pehini ne ellomp quet da gommandi , mæs eus a ur glac'har a ræson , pehini a ra deomp , eme sant Bonavantur , prœferi Doue da bep trâ ;

evel-se, an ini a bræfer mont eus a un ty, eus a ur garg enorabl, eus e vro memes, evit gallout en em viret a bec'het, a zisqueu en deus ur gontrition souveren pehini a ra dezan præferi Doue d'an draou-se-oll. An daëlou ive, petra-bennac ne dint quet ato ur merq certain, a zo cousgoude alies ur merq-mâd; evel-se ar roue David a lavare, an daëlou en e zaoulagad: pec'het em eus a-enep Doue: *peccavi Domino*. Sant Per o veza nac'het e væstr-mâd, en em dennaz a gostez evit goëla e bec'het: *egressus foras, flevit amarè*. Ar Vadalen e devoa quement a gueuz d'he fec'hejou quen a velc'he treid hor Zalver gant an daëlou eus he daoulagad: *capit lacrymis lavare pedes ejus*. Mæs ar merq surra a gontrition eo ar cenchamant a vuez; rac an den a vez anavezet eus e œuvrou, evel ar vezen eus he frouez.

Evel ma c'hell ar gontrition sortial eus a zioù zourcen diffarant, eus ar garantez evit Doue pe eus ar spount rac poaniou an isern, an deologianet o deus diffarantet diou seurt contrition, ar gontrition parfet hac ar gontrition imparfet pe an attrition. Ar gontrition barfet a zo ur glac'har er galon da veza offancet Doue, abalamour ma'z-eo infinimant mâd ha ma displich dezan ar pec'het; an attrition a zo ive ur glac'har er galon, mæs ur glac'har concevet dre'r spount rac poaniou an isern pere a vilit ar pec'het... Cals diffaranç-so etre an diou gontrition-ma: ar gontrition barfet a zo meulaploc'h en he motivou ha profitaploc'h d'an den. *Meulaploc'h en he motivou*: ar gontrition barfet a zo fontet var ar garantez evit Doue, hac an attrition var ar spount rac poaniou an isern. An doujanç quenta a zo doujanç ar c'hrouadur

pehini en deus aon rac ar pec'het, non pas abalamour ma vilit beza punisset, mæs abalamour ma c'hoñfanç un tad mâd ha carantezus : an eil a zo evel un doujanç a esclav pehini n'en deus aon nemet rac ar bunission. Cousgoude, un drâ vâd eo dougea justiç an Autrou Doue, rac an doujanç-se a gommanç ar guir furnez hac a deu a vechou da arreti ar bec'herien vrassa e creiz o dizurzou ; tauliou int, eme ar c'honcil a Drant, pere a sco ar Speret Santel var dor ar galon, ha petra-bennac ne laca quet an heol eus a justiç Doue da baraenni, e laca da viana an deiz da c'houlaoui ; un disposition eo d'ar garantez, eme sant Augustin : en effet, an ini en deus spount rac poaniou an ifern, ha desir da veza eternalamant gant Doue en e varados, a dle caout da viana ur gommançamant a garantez Doue, rac den ne fall dezan chom pell e compagnunez adversourien... *Profitaploc'h d'an den* : renta ra æz ar poaniou a gaver e servich Doue, rac un ene convertisset-mâd a lavar evel breudeur Joseph : militet hon deus quemenna : *meritò hæc patimur* ; pe, evel ar roue David : ra viot meulet, ô va Doue, da veza va humiliet ; pe autramant evel al laër deo : militet hon devoa, dre hor goal vuez, an tourmanchou a souffromp : *digna factis recepimus*. Ar gontrition barfet hon reconcili gant Doue aroc an absolver, ar sacramant ne ra nemet cresqui ennomp graçou Doue ; elleac'h, gant an attrition, ne allomp beza pardonet nemet dre voyen ar sacramant. An eil gontrition hac eben, evit beza mâd, a renq caout ar peder galite a bere hon deus parlantet, da lavaret eo, e rencont beza interior, dreist-natur, universel ha souverain, gant ar pro-

pos ferm da vervel quentoc'h evit cometi biquen ur pec'het marvel hepquen.

Ar propos ferm a zo ur volontezez sincer da cench, hac a zo ive absoluamant necesser evit beza reconciliet gant Doue ; rac ar gontrition e deus daou dû ; unan pehini-so troet varzu an amzer dremenet, hac un all varzu an amzer da zont : memori a ra ar pec'hejou tremenet, evit o detesti, ha prometi a ra ober mäd evit an amzer da zont : *pœnitemini et convertimini ut deleantur peccata vestra* ; ar c'heuz evit an amzer dremenet hac ar gonversion evit an amzer da zont, a zo necesser o daou ; an eil hep eguile a so inutil : ar c'heuz hep propos ferm, a zo henvel ous a ini ar re zaonet : an dud-mä, eme ar fur Salomon, o deus ive queuz hac a zo mantret a galon da veza en em lezet da heuill o goal inclinationou, mäes quemen-se a zo inutil evitho, o veza ne allont mui cench : henvel eo ive ar seurt tud-mä ous a vugaligou o tesqui bale, pere, o veza cuëzet, a chom da grial o c'hortos eur re-bennac d'o zevel, hep en em sicour o-unan : henvel int c'hoas ous a un den pehini, o veza cuëzet, a lavar en deus queuz hac a guntunu da vale dre'r memes hent risclus. Ar re-mä oll n'o deus quet ar propos ferm pehini-so ur volontezez guirion da cench, non pas dindän certen conditionou, mäes petra-bennac a ouffe da erruout : daouest da bep-tra, e renquer beza resolvet da souffr quement coll, quement injur, quement affront a ouffe da ziguëout gue-neomp, hep jamäs en em vengi, rac ma na brome-tomp beva e peoc'h nemet gant ar re hor c'har ha gant ar re ne reont netra control d'hor zantimant, pe seurt milit hon deus-nî ? Ar bayänet, eme hor

Zalver, a ra quement-all : an drôuc sperejou a heanne ive da vlasphemi en ifern, ma c'heanne o zourmanchou : an aër ne flêm ordinalamant, nemet an ini a deu d'e egasi : ret eo eta souffr peptra ha gant pep seurt tud, non pas hepquen ur vech-bennac, mæs bepret. Red eo perseveri bete'r fin, na eller quet ober accord gant Doue evit un amzer, ret eo ober ar peoc'h ganthan hep termen-ebet. M'em bezo sourci eus va fec'het, eme ar profet roue : *cogitabo pro peccato meo* ; petra sinifi, eme sant Augustin, caout sourci eus ar pec'het? Ma lavarrac'h, eme an doctor-ma : m'em bezo sourci eus va gouli, ha ne dê quet guir e c'hententac'h dre guemen-se, ober ho possubl evit e barea! Grit, da viana, ar memes trâ evit en em zizober eus ar pec'het. An ini en deus ur propos ferm d'en em gorrigea, a examino penos e c'hallo dont a ben eus a guemen-se hac a lavaro gant an abostol : piou am dispartio-me diouc'h Doue pehini a garan? Piou? an amezeguez-se gant he goal-deodadou? an den bavard-se gant e gomzou vil ha lubric? ar mezhvier-se gant e alioufall? Nan, netra tout, nac an naoun, nac ar sec'het, nac ar vuez, nac ar maro, ne allo mui va ampech da garet Doue!

Var ar goëssion pehini eo an eil loden eus a sacramant ar binigen.

Ar goëssion a zo un accusation humbl pehini a ra ar pec'her e-unan secretamant eus e oll bec'hejou da ur belec aprouet, evit caout pinigen hac absolven anezo.

1° *Un accusation humbl* : coës a so en em ac-

cusi, en em ziscleria coupabl, ha non pas en em iscusi ha nebeutoc'h c'hoas en em vanti, pe en em bompadi, nac ober conchou. Ar goëssion a dle beza græt gant humilite, rac ar pec'her a dle en em gonsideri e præsanç e goëssour evel e præsanç e varner. Ne dle derc'hel e zaoulagad digor nemet evit guelet an niver hac ar grevusded eus e bec'hejou, hac evit en em humilia dirac Doue, evel ar publican e traon an templ. Sul-vrassoc'h e vezo e humilite hac e c'hlaç'har, sul-guentoc'h e vezo pardonet gant Doue.

2° *Pehini a ra ar pec'her e-unan* : an ini en deus cometet ar pec'het, eme ar c'honcil a Drant, eo an ini-so obliget d'er c'hoës, non pas dre lizer na dre voyen un all, eme ar pap Clemant eizvet, mæs pep-ini dre e c'hinou hac e goms e-unan. Cousgoude, an dud vud-so obliget da goës dre scrid pe dre zîn, hervez o galloud, hac ar re ne ouzont quet langach ar vro a zo obliget d'en em zervichout a sicour un all pehini a zo neuse quen obliget hac ar c'hoëssour da viret ar secret.

3° *Secretâmant* : guechal an Ilis a ordrene coës publicamant certen pec'hejou public hac ober publicamant pinigen anezo; mæs quemen-se a zo hirio difennet; n'ez eus mui nemet ur gouent-bennac da bere e permeter c'hoas heuill ar c'hus-tum-ma, hac en em accusi an eil eguile eus o fautou public, hac eus ar fautou cometet a-enep reglen ar gouent : *accusat se justus, deinde surget frater et accusabit eum*. Ar goëssion-so brema un accusation secret; ar c'hoëssour hac ar pænitant a zo obliget da viret ar brassa silanç. An oll le-zennou divin ha civil a recommand d'ar c'hëssour

ar silanç-ma, dindân boan da veza condaonet d'ar brassa suppliciou. Ar pænitant a dle ive miret ar silanç, da viana dre respet evit ar sacramant, ha gant aoun da rei occasion da zrouc-presseg eus ar religion. Ar c'hoëssour, galvet dirac justiç, a ell touet n'en deus anoudeguez a netra : ne all quet terri secret ar goëssion, evit savetei ur vro, ur rouantelez, pas memes evit savetei e vuez : n'en deus ræson-ebet, eme an doctor Scot ha cals a zoctoret-all, hac a allfe en douguen da derri secret ar goëssion, pas memes dre bermis-sion ar pænitant, pehini, mar nac'h en deus roet ar bermission-ma, a ell lacat condaoni ar belec.

4° *Eus e oll bec'hejou* : evit ober ur goëssion-våd eo necesser discleria an oll bec'hejou, rac-an oll bec'hejou cometet goude'r vadiziant, peguer-bras, pe ive peguer bian bennac e c'hallont beza a zo matier ar goëssion, ar pec'hejou marvel a zo ar vatier necesser, hac ar pec'hejou veniel a zo ar vatier *suffisant* : nac'h ur pec'het marvel hepquen a zo avoalc'h evit ober ur goëssion sacrilach, rac an eil eus ar pec'hejou-ma, na ellont quet beza effacet hep eguile : måd ha meulabl eo ive coës ar pec'hejou veniel, mæs quemen-se ne dë quet absoluamant necesser, hervez ar c'honcil a Drant, o veza ma c'hallont beza effacet dre gals a voye-nou-all, evel dre'r gommunion, ar beden hac an œuvrou-måd ; cousgoude, o veza ma'z-co diaez diffaranti ar pec'hejou marvel eus ar pec'he-jou veniel, ha ma'z-co dangerous-bras derc'hel ar galon stag ous a ur pec'het veniel-bennac, e tleomp o detesti hac o c'hoës-oll.

5° *Da ur belec aprouet* : ur belec en un escopti a renq caout digant an escop *juridiction*, da la-

varet eo, ar galloud da exerci ar fonctionou sacr en ur barres, evel ma renq an escop e-unan caout digant ar pap *juridiction* da exerci ar fonctionou a escop en escopti merquet dezan. Ar pap, o veza successor da sant Per ha viquel da Jesus-Christ var an douar, en deus guir ha *juridiction* var an Ilis universel, quemen-ma a zo un articl a feiz; da sant Per ha d'e successor et eo en deus lavaret an Autrou Doue: c'hui a zo Per, ha var-noc'h-hu ha var ho successor et eo e fonthan va Ilis gant pehini e chomin betec fin ar bed, evit he c'hundui, he miret da guêza en errol, hac he difen a-enep an drouc speret: me a ro deoc'h alc'huëziou ar barados, dihoallit ha maguit va dênved pep galloud-so roet d'in en êe ha var an douar: me ho caç da zavetei ar bed evel ma zoun digacet va-unan gant va Zad.: Dre'r c'homzou-ma hor Zalver a roas d'e ebestel, ha d'o successor et er veleguyach, ar galloud a *juridiction*: evit exerci ar fonctionou sacr eo ret beza aprouet ha cacet gant ar superioret ecclesiastic, evel ma oa aprouet hor Zalver ha cacet gant e Dad eternal, hac evel ma caças e-unan e ebestel gant ar galloud da gaç o-unan re-all var o lerc'h. Un *intru* eo eta ur belec pehini ne dê quet unisset gant e escop, hac un intru eo un escop pehini ne dê quet unisset gant ar pap: o oll fonctionou a zo null ha sacrilach, badezi hepquen a ellont, abalamour pep den a ell en ober; absolvi a ellont ive an dud en articl ar maro, abalamour an Ilis a ro neuse dezo *juridiction*, gant aon ne berisse nicun eus he bugale, mæs ne allont ober quen trà hep offanci Doue.

6° *Evit receo pinigen hac absolven anezo*: an

ini a goës e bec'hejou, a renq beza resolvet-mâd da ober ar binigen roet dezan gant e goëssour, da lavaret eo, da satisfia, hervez e oll c'halloud, da Zoue ha d'an nessa: ret eo ive dezan desirout en e galon an absolven eus e oll bec'hejou; hep an diou gondition-ma, ar goëssion a so null, o veza ma supos ato ur guir glac'har da veza offancet Doue hac ur volonteiz sincer hac absolu da satisfia d'e justic ha da veza pardonet.

Gant piou ha p'heur eo bet instituet ar goëssion? Obliget omp-ni da goës hor pec'hejou?

1° Ar goëssion a zo bet instituet gant hor Zalver Jesus-Christ goude e resurrection, en amzer ma roas d'e ebestel ha d'o successor et vele-guyach ar galloud da effaci ar pec'hejou: rac, evit gallout effaci ar pec'hejou eo ret o anaout, hoguen cals anezo ne allont beza anavezet nemet dre'r goëssion, anez ar goëssion, e vize bet eta alies inutil d'an ebestel ha d'o successor et vele-guyach ar galloud o devoa recevet da effaci ar pec'hejou, hac evel ne ra, ha ne ro Doue netra inutilamant, o veza ar furnez souveren, e c'hallomp conclui gant guirionez penos Doue e-unan eo a ordren deomp coës hon oll bec'hejou. Doue a roas d'e ebestel ha d'ho successor et vele-guyach ar galloud da liama ha da zisliama ar pec'her, *dedit eis potestatem ligandi atque solvendi*; ar pez a ro sclær da anaout penos o instituas evel barnerier, hoguen ur barner ne dle douguen nep seurt barnidiguez, nemet goude beza anavezet-mâd buez an dud a bræsanter dirazan. Ar pec'het a zo ur c'hlênved a behini ar vele-yen o deus recevet digant Doue ar galloud da barea an

dud ; hoguen ar medicin , eme sant Jerôm , na ell quet parez un den eus a ur c'hênved pehini ne oar quet da anaout. Doue e-unan eo en deus eta instituet ar goëssion , en amzer ma roas d'e ebestel ar galloud da breseg e Aviel dre ar bed , da liama pe da zisliama , da lavaret eo , da rei pe refusi an absolver , hervez dispositionou ar pec'her.

2° Ar goëssion instituet gant hor Salver e-unan a zo bet pratiquet en amzer an ebestel , rac len a reomp er Scriptur penos an habitantet a Samari goude beza recevet sclerigen ar feiz , dre c'hraç Doue ha dre labourou spirituel an abostol sant Paul , en em adresse dezan evit coës ho fe-c'hejou : *multi credentium viniebant confitentes actus suos*. Sant Irenee pehini a veve en amzer an abostol sant Ian , sant Cyprien , Tertulien , Origên ha cals a zoctoret-all eus an Ilis , a lavar oll penos gourc'hemen ar goëssion a oa anavezet ha pratiquet en o amzer. Guir eo penos en amzer guenta eus an Ilis e parlantet cals nebeutoc'h eus ar goëssion , abalamour cals a receve ar vadiziant en un oad avancet hac a gonserve graç ho badi-ziant betec'ar maro , hac abalamour c'hoas , en amzer guenta-se , e consideret ar goëssion evel un dever a obligation da behini ne vanque jamæs hon tud-coz er feiz , elleac'h hirio e fell da gals-bras a gristenien e zilezel evel un dever a zevotion pehini , var o minou , a zo deut da veza partach ar bobl simpl hepquen. En eizvet canved , an histor ecclesiastic a ra deomp da anaout unan-bennac eus a goëssoret hon rouanez , evel coës-sour Louis an Debôner , coëssoret Charles-Martel ha Charl-Magn : hoguen ar c'hustum da goëss

anavézet hac heuillet e pep amzer er guir Ilis, mam ha patronez an oll zænt, a zo ur breuven sclær penos an Ilis santel-se a zo bet ato persua-det eus an obligation en deus pep-ini da goës e oll bec'hejou da vinistret Jesus-Christ, hervez ar gourc'hemen en deus græt deomp e-unan, hac hervez greden ha pratic an oll dud fidel abæoue commançamant ar gristenach: an doctrin-ma eo ive doctrin ar c'honcil a Drant (*Session 14, ch. 5*).

3° An obligation hon deus da goës hor pec'hejou a brouer dre'r memes argumanchou dre bere hon deus prouet penos ar goëssion a zo bet instituet gant Jesus-Christ e-unan, ne vezo eta ajoutet ama, nemet an argumant pehini a re guechal sant Augustin: bugale d'ar guir Ilis, emezan, e tleomp ober pinigen evel ma c'hordren deomp ar vam santel-ma; hoguen an Ilis ne lavar quet deomp hepquen detesti hor pec'hejou, mæs ive o c'hoës ha satisfia evitho, autramant, eme ar memes doctor, e ve inutil ar galloud en deus roet Jesus-Christ d'e vinistret, da liama pe da zisliama ac'hanomp, da zeri ouzomp pe da zigueri deomp dor an êe... Certen eo penos ezomp obliget da goës dindân boan a bec'het marvel, pa en em gavomp en articl ar maro, pe en un danger bras-bennac, dre exempl, var ar poent da ober ur veac'h dangerus: ma ne allomp quet coës, e tleomp da viana requeti en ober, rac beza ez-eus ive ur binigen a zezir hac a voad evel ur vadiziant... Certen eo c'hoas penos ne dleomp quet differi hor c'hoëssion betec ar maro, nac ive betec un danger bras-bennac, rac sacramant ar binigen a zo instituet gant Jesus-Christ evel ur

remed, præst eta goude beza coëzet clân, da lavaret eo, goude beza pec'het marvelamant, eo e tleomp caout recours d'ar goëssion. Ne dompquet obliget da vont da goës dious-tû goude beza pec'het, mæs dious-tû e tleomp goulenn pardon digant Doue, en em obligea da ober ur binigen bennac ac'hanomp hon-unan, dre exempl, da lavaret ur beden, da ober ur yun pe un aluzen-bennac, ha da guemeret ar resolution da vont da goës hor pec'het quenta ma vezo possubl deomp. Ar binigen ne dëquet necesserroc'h evit ar vadi-ziant, hoguen an Ilis guechal ne roë ordinalamant e public ar sacramant-ma, nemet diou vech er bloas, da Basq ha d'ar Pantecost, hac hirio ne c'hourc'hemen coës nemet ur vech er bloas, petra-bennac ma dezir silvidiguez he bugale ha ma oar anaout-mâd o fragilite hac o zempladurez. Mæs ne dleomp quet chom pell e stad a bec'het, rac ar stad-ma a zo meurbed-noazus deomp hon-unan, hac a zisplich meurbed da Zoue: noazus eo deomp hon-unan, rac er stad-se ne reomp netra evit an êe, hac en em exposomp da vervel er pec'het: displijout a ra da Zoue, rac ar stad-se a zo control da volonteiz hor mæstr divin pehini a zezir hor silvidiguez ha pehini a lavar deomp en e Scritur sortial hac en em zével pront eus ar stad a bec'het, ha non pas differi hor c'honversion a zeiz da zeiz. Petra na reomp-nî quet evit plijout d'an dud? ha possubl eo ne raëmp netra evit plijout da Zoue?... Certen eo penos ne allomp na rei na receo sacramant-ebet, hep coës da viana hor pec'hejou marvel; lavaret a ran da viana hor pec'hejou marvel, rac mâd eo ive coës hor pec'hejou veniel, mæs ne domp quet

obliget absoluamant, hac an ini na gomet pec'het marvel-ebet epad ar bloas, ne dê-quet ret dezan coës da Basq aroc communia. An doctrin-ma eo doctrin ar c'honcil a Drant pehini a entent ive er façon-ma comzou ar c'honcil a Latran, dre bere eo ordrenet deomp coës d'hor belec propr hon oll bec'hejou. D'hor belec propr, da lavaret eo, d'hor pastor pe d'ar velezen-all pere a labouras-samblez ganthan : hon oll bec'hejou, da lavaret eo, da viana hon oll bec'hejou marvel, peguer grevus ha peguer-mezus-bennac e c'hallont beza ha peguer bras-bennac e c'hell beza an niver anezo.

Petra-so necesser evit ober ur goëssion-vâd?

C'huec'h trê.

I. E renquer goulén sclerigen ar Speret Santel : evit ober ur goëssion-vâd eo necesser deomp anaout, detesti hor pec'hejou, hac en em gontissa : hoguen, ne allomp quemen-ma, nemet dre sicour an êe : goulennomp eta a greiz hor c'hallon, evel sant Augustin, ar c'hraç da anaout-mâd an Autrou Doue, ha d'en em anaout-mâd hon-unan : *noverim te, noverim me!* En em anaout hac en em zisprisout eo a ra ar guir furnez, hervez levr an Imitation : *se cognoscere et despiciere summa sapientia est.* Sant Frances Borgia en em gave mâd e pep leac'h, abalamour m'en devoa sourci, emezan, da gaç e pep leac'h en e roc an anoudeguez anezan e-unan. Leveromp eta, da guenta, ur beden-bennac evit goulén ar c'hraç d'en em anaout.

II. Examinomp - mâd hor c'houstianç : aroc

commanç an examin-ma, guelomp pegueit-sô abaoe hor c'hoëssion diveza : ha nî hor boa bet an absolver : ma n'hor boa quet bet an absolver, ha mar en em adressomp da ur c'hoëssour-all, goude beza coësseet ar pec'hejou cometet abaoe hor c'hoëssion diveza, e tleomp ive coës ar pec'hejou cometet abaoe an absolver diveza hor boa bet. Guelomp neuse ha nî hor boa bet ur guir glac'har d'hor pec'hejou hac ur propos ferm d'o c'huitaat : mar hor boa nac'het ur pec'het ben-nac, pe vanquet da ober ar pezh a voa recomman-det deomp gant hor c'hoëssour, evel da bardoni, da restitui, da rapari an tor hon doa græt d'an nessa eu e vadou pe en e reputation, e tleomp commanç dre en em accusi eus a guemen-ma. Evit anaout hon offançou, songeomp e pep-unan eus a c'hourc'hemennou Doue hac eus a c'hourc'hemennou an Ilis, er pec'hejou capital, en de-veriou hor stad, er plaçou hac er personachou hon deus darempredet.

III. E renquer en em excita, a greiz calon, d'ar glac'har da veza offancet Doue. Pebes calonad evit ur c'hriminal pa vel e quichen tribunal e varner traou pere a rent testiñ en e-enep, evel an alc'huëziou a bere ez-eo en em zervichet evit laërez, an ostilhou gant pereen deus græt e vuntrevez, al fals-lizerou dre here en deus tromplet e nessa ! evel-se ive, peguer-bras ne dlê quet beza glac'har ar pec'her, pa zonch er plaçou hac er personachou en deus hentet, er moyenou hac er memproù a bere ez eo en em zervichet evit cometi e grimou ? Seblantout a ra dezan o c'hlêvet o crial venjanç en e-enep : guelet a ra e zaouarn rus eus a voad un Doue leun a vadelez pehini en

deus crucifiet a nevez dre e vuez-fall ; dont a ra dezan da zonich penos en deus collet ar barados ha militet an ifern : ô pebes goal-eur evithan ! ô terrupla coll ! ô brassa motivou a guez hac a c'hlac'har !

IV. Ret eo caout ur propos ferm d'en em zi-hoal eus ar pec'het en amzer da zont , ha da ober ar binigen gourc'hemennet gant ar c'hoëssour , da lavaret eo , ret eo caout ur volontez sincer da cench a vuez ha da heuill an avisou-mâd a vezo roet deomp eus a hers Doue , en dribunal santel eus ar binigen. Evel ma tle an den clân beza resolvet da ober ar pezh a ordren e vidicin , evel-se ive e tleomp heza resolvet da ober ar pezh a ordren deomp ar c'hoëssour , evit gallout en em viret eus ar pec'het : hor propos ferm , eme an deologia-net , a dle heza effedus ha padus : assanti a dleomp da guitaat hon ty , hor bro , hor c'hærent , da goll ha da souffr pep-tra , quantoc'h evit cuëza a nevez er pec'het ha memes quantoc'h evit chom en occasion eus ar pec'het. Mar de ho troad pe ho lagad caus deoc'h da offanci Doue ha da goll ar harados , eo ret deoc'h en em zizober anezo hac o zeuler pell-diouzoc'h , eme Jesus-Christ.

V. Coës hon oll bec'hejou gant simplicité , humilite ha sincerite : gant simplicité , evel ur c'hrouadur pehini a lavar guella ma ell , quement en deus gullet ha cleve ; gant humilite , evel ur c'hriminal pehini a esper touch e varner o lavaret ar virionez ; gant sincerite , evel ur merour honest pehini a rent , bep bloas , gant lealdet , cont d'e væstr... Ret eo esplica ar zirconstançou pere a cench ar speç eus hor pec'hejou : an oll circonstançou-se a zo comprenet er c'homzou-ma : *quis?*

quid? ubi? quibus auxiliis? cur? quomodò? quandò? 1° *Quis?* pious oc'h, hac e pe stad en em gavit? ha c'hui-so angaget er briedelez? consacret da Zoue, pe diangach? rac, suposit ho pe cometet ur pec'het lubric, ar pec'het-se a vezo diffarant; hervez an diffaranç eus ho condition hac eus ho stad: etre tud diangach, eo hepquen fornication: cometet gant un den dimezet, eo un aoultriach; ha gant un den consacret da Zoue, ur sacrilach. 2° *Quid?* pe seurt pec'het eo; laza ne dê quet canna hepquen; brassoc'h pec'het eo laërez cals a draon eguet laërez nebeud a drâ: laërez bioc'h ur paour eguet laërez bioc'h un den pinvidic... 3° *Ubi?* e peleac'h? hac en ilis eo hoc'h eus scoet pe laëret? ha dirac cals a dud eo hoc'h eus blasphemet, drouc-preseguet, pe laëret?... 4° *Quibus auxiliis?* gant petra? dre valiç, pe hep songeal?... 5° *Cur?* perac? hac evit noazout d'an nessa eo hoc'h eus lavaret ar guær-se? hac evit en em ficha da blijout d'an dud eo hoc'h eus collet hoc'h amzer?... 6° *Quomodò?* penos, pe seurt moyenou hoc'h eus implijet evit dont a ben eus ho tessin?... 7° *Quandò?* p'heur? epad an ofiç divin eo hoc'h eus-hu evet, danset? aliet hoc'h eus-hu ar re-all da ober eveldoc'h?... Mar gouzoc'h just, ped guech hoc'h eus cometet ar memes pec'het, e tleit lavaret just ped guech en deiz, er sizun, er mis, er bloas. Epad ar goëssion, ne dê jamæs permetet henvel den: dihoallit ive da rei da anaout, en ur fæçon ben-nac, ar re o deus pec'het assemblez gueneoc'h.

P'heur e tleer ober ur goëssion general?

Ur goëssion ordinal eo an ini a reomp pa goëssomp hor pec'hejou abaoe hon diveza coëssion : ober a rer ur *revu* pe gommancer adalec ur goëssion general a vez bet græt, pe autramant, pa zisclerier ar pec'hejou brassa eus ar vuez, evit en em excita da ur glac'har brassoc'h, hac evit receo a nevez avisou-mâd hor c'hoëssour : ar goëssion a c'halver general, pa goësseer an oll be-c'hejou cometet adalec commañamant ar vuez, pe adalec ur certen amzer merquet, pe int-so bet c'hoas coësseet, pe ne dint quet... Ar goëssion general a zo avechou necesser, avechou util-bras hac avechou noazus. Necesser eo, 1° pa vez græt fall ar c'hoëssionou tremenet, ar pezh a erru e meur a façon : dre zefaut d'en em examina ; dont a rer da goës hep beza en em præparet, da lavaret eo, hep beza goulennet sclerigen ar Speret Santel evit en em anaout, hac hep beza quemeret ur zourci ordinal d'en em examina : lavaret a ran, ur sourci ordinal, rac quemen-se a zo avoalc'h, hervez ar c'honcil a Drant pehini a zesq deomp penos an examin a goustianç na dlê quet beza un tourmant. 2° Defaut caout queuz ha glac'har da veza offancet Doue : ne grete den pe-guer commun eo ar mancament-ma : ar glac'har hac ar propos ferm a bere e parlantomp, a ana-vezer dre ar cenchamant a vuez ha dre an oberou, evel ma c'hanavezer ar vezen eus ar frouez a zoug : considerit eta mâd ho puez hac en em varnit hóc'h-unan. 3° Defaut beza sincer : ne gaver nemet-re a gristenien pere-so possedet gant an

drouc speret-mud adalec o bugaleach, evel an den yaouanq a behini e parlant an Aviel : pa c'houlennas hor Zalver digant e Dad abaoue pegueit e oa possedet er c'his-se, e respontas : *ab adolescentia* : a vianic; evel-se ive cals a dud possedet gant an drouc speret o deus græt sacrilachou ar re horrupla, defaut coës o oll fec'hejou. 4° Defaut, avechou, restitui ar pez a vez goal guemeret, pe rapari an tor græt d'an nessa en e reputation pe en e vadou... Ar goëssion general a zo util pa en em gaver en ur goal habitud bennac a bell-so; pa rer ur retret evit lacat hor c'houstianq e repos; pa cencher a stad a vuez, evit en em zisposi guelloc'h da antren er stad nevez-se... Ur goëssiou general a zo noazus d'an dud scrupulusse pere ne vezont jamæs contant anezo o-unan, nac eus o c'hoëssour.

AR ZATISFACTION : HE NECESSITE.

I. Petra eo ar zatisfaction? Ar guer satisfia; *satisfacere*, a sinifi ober avoalc'h : satisfia da Zoue ha d'an nessa a sinifi ober avoalc'h evit constanti Doue hac an nessa : satisfia a sinifi ive paea hor dlê... Ar zatisfaction, consideret evel an deirved loden eus a sacramant ar binigen, a so : receo a galon-vâd, hac ober ar binigen roet deomp gant ar c'hoëssour evit satisfia da Zoue ha d'an nessa, hac evit effaci, guella ma ellomp, ar boan temporel pehini a chom ordinalamant da effaci, goude m'hon deus recevet, dre'n absolven, ar pardon eus ar poaniou eternal pere a vilitemp.

1° *Receo a galon-vâd* : mar recevomp an absolven gant an dispositionou requis, ha gant ur

volontez sîncer da ober ar binigen a vezo roet deomp, hor pec'hejou a vezo pardonet ; mar mancomp goude d'hor pinigen dre negligañç, e cometomp ur pec'het nevez, mæs quemen-se ne vir quet na oa pardonet deomp ar pec'hejou hon devoa coësseet. Er c'hontrol, ma n'hor boa quet, pa recevemp an absolven, ar volontez sîncer da ober ar binigen ordrenet deomp, ini-ebet eus hor pec'hejou ne de pardonet, rac, hep ur volontez absolu da satisfia, na eller quet beza justifiç, eme ar c'honcil a Drant hac ive oll doctoret an Ilis. Ma ne allomp quet ober ar binigen roet deomp, abalamour da ur c'hlênved pe da un accidant-all bennac nevez erruet, e rencomp, da viana, caout an dezir d'e ober : evit beza justifiç, eo ret, eme ar memes concil, satisfia en effet, pe gaout un dezir absolu d'en ober : *ad justificationem satisfaciendum est in re vel in voto.*

2° *Evit satisfia da Zoue ha d'an nessa* : Doue hac an nessa outraget dre'r pec'het o deus ur guir absolu da veza apezet : impossubl eo deomp, ac'hanomp hon-unan, apezi an Autrou Doue na satisfia d'e justiç ; mæs en ober a ellomp dre vilitou Jesus-Christ, oc'h unissa hor pedennou, hor poaniou hac hon œuvrou-mâd gant e rê ; hac o veza m'en deus satisfiet evidomp var ar groas, ha ma promet deomp ar pardon hac ar vuez eternal, e condition m'hon devezo recours dezan, ha ma raimp pinigen evel ma c'hordren an Ilis, da lavaret eo, nemet hon devezo queuz da veza pec'het, nemet e coëssaimp hor pec'hejou hac e vezimp resolvet da satisfia, var bouez quemen-ma oll, hon deus, dre justiç, ur guir absolu da veza pardonet : *meremur veniam ex condigno,*

quia, ex promissis, habemus jus strictum ad veniam vel ad mercedem æternam, et non tantum ex congruo, ut evenit quando speramus tantum nos aliquid accepturos, sed non ad hanc rem jus strictum habemus (Theol.).

3°. *Hac evit effaci, quella ma ellomp, ar boan temporel, etc.*: un articl a feiz eo penos Doue a ell pardoni, hac a bardon en effet, avechou, ar pec'het hac an oll boan eternal ha temporel dleet dezan: evel-se e pardonas d'al laër deo; evel-se ive en deus pardonet, e pardon c'hoas, hac e pardono, betec fin ar bed, hervez e volonteiz, pa vël e vez evithan ur garantez parfet: Doue, eme sant Ian, a zo carantez, ar re o deus ur garantez parfet evithan, a ra o demeureañ e Doue: *Deus charitas est; qui manet in charitate, manet in eo.* Ar guir garantez a rent an den exant eus a bep pec'het hac eus a bep tach, eme sant Ian-Chrisostom: *ubi charitas, omnia sublata mala.* Mæs ur virionez a feiz eo ive penos Doue, o pardoni d'ar pec'her, n'er c'hvita quet ato eus ar boan temporel dleet d'e bec'het, mæs cench a ra ar boan eternal a vilite, e poaniou temporel brassoc'h pe viannoc'h, hervez grevused ar c'hrim ha dispositionou ar pænitant.

II. *Ar satisfaction a zo absoluamant necesser*: Adam a voue pardonet dezan e bec'het, mæs pebes pinigen ne rancas quet da ober epad nao c'hant vloas ha tregont ma vevas goude? Ar bobl a Israel a varmulas a-enep Doue pehini er pardonas evit guir, mæs pehini ive er c'hondaonas da dremen daou-uguent vloas en desert, ha da vervel eno, hep caout an heur da antren en douar profinetet. Ar profet Nathan a annouñas da Zavid

e oa pardonet e bec'het : *Dominus transtulit peccatum tuum*; mæs penos ive ar c'hrouadur en devoa bet eus a bried Uri, a varvje, e punition d'e bec'het; Jesus-Christ a lavar, en e Aviel, penos deiz ar varn habitantet Niniv a rai hor c'hondao-nation, abalamour na fell quet deomp ober pini-gen : hor Zalver e-unan a zeu eta da c'hourc'hemenni ar zatisfaction ha da zisqueuz peguen ne-cesser eo, pa deu da ajouti penos ma na reomp pinigen, e renquimp-oll perissa. An abostol a zesq ive deomp penos e tleomp accomplissa, en ur souffr hon-unan, ar pez a vanq da bassion hor Zalver; da lavaret eo, penos e rencomp souffr hon-unan, hac unissa hor poaniou gant re hor Zalver, evit gallout en em zavetei : *adimpleo ea quæ desunt passionum Christi in carne mea*. Ar c'honcil a Drant hac an oll Dadou santel n'o deus bet nemet ar memes langach var an neces-site da satisfia : pratic an Ilis universel a zouten ive ar memes guirionez : evel-se hon tadou santel ar pabet, en ho lizerou, pa roont d'ar goëssoret ar galloud da absolvi eus ar c'haziou reservet, a laca ato ar c'homzou-ma : goude beza roet ur bi-nigen convenabl : *injunctâ salutari pœnitentiâ*. Ar gristenien guenta a oa quer persuadet a gue-men-ma, ma teuent anezo o-unan d'en em zou-meti d'an oll rigol eus ar binigen public pehini a oa cousgoude quen bumiliant ha quer poanius.

Ped seurt pinigen public a oa guechal?

Beza e oa pevar seurt pœnitantet ha peder seurt pinigen public, peurvuia epad 7 vloas, avechou 10, 12, 14, avechou epad ar vuez. Ar c'henta

rum a oa hanvet rum ar *voëlerien*, abalamour ar bænítantet-ma a chom er porchet hep gallout antren en ilis, hac a supplie en ur voëla an dud fidel a antree en templ da bedi evitho. An eil rum a oa hanvet rum an *auditoiret*, abalamour an dud-ma o devoa permission da chom en ilis evit selaou an instructionou, goude pere e sortient aroc an offeritor. An deirved rum a oa hanvet rum an dud *prosternet*, abalamour ar re-ma, goude beza clevet an instructionou hac assistet ive en oferen betec an offeritor, en em brosterne var have an ilis epad ar pedennou public a vize græt evitho, goude pere e sortient. Ar bedervet rum a c'halvet rum an *assistantet*, abalamour ma c'hassistent en oll bedennou public ha memes en oferen, mæs ne allent quet communia aroc m'o devize echuet o finigen ha recevet an absolven publicamant eus o oll fec'hejou... An impalaer Theodos a rencas ober ar binigen public ordrenet dezan gant sant Ambroas, ar pezh a zisquezh penos an oll dud, rouanez, noblañz ha partabl, a renque en em zoumeti d'ar binigen public. Evel-se, hervez ma lennomp er pinigennou canonic (*dans les canons pénitenciaux*), evit beza danset da zul, e renquet yun divar bara ha dour epad tri bloas : an ini en devize touet var ar gaou, a renque yun epad daou-uguent devez, er memes fañson ; hac an ini en devize injuriet e dad pe e vam, hep memes o squèi, a renque ober pinigen epad seiz vloas.

An Tadou zantel eus an Ilis a c'halv ar binigen ur vadiziant laborius ha poanius, ur vouillen a zaëlou, ar planquen a bräsant Doue d'an den goude ma'z-eo bet cuëzet er mor eus ar pec'het ; hoguen evel ma teu d'en em goll an ini a ziscroc

eus

eus ar planquen pehini en dalc'he var an dour, evel-se ive ar bænitantet a deu da guitaat o santi-manchou a c'hlaç'har ha da negligea o finigen a guez, hep dale, er stad miserabl eus ar pec'het a behini e oant en em dennet. Ar medicin na dle interrogi an den clàn nemet evit rei dezan ar re-mejou capabl d'e barea, evel-se ar c'hoëssour ne guemer anoudeguez eus a interior e bænitant, nemet evit gallout e dreti hervez e ezom, hac a ordren dezan ur binigen broportionet d'e zispositionou ha d'ar grevusded eus e bec'hejou.

VAR AN NOUEN.

Petra eo an nouen?

1° Noui, *ungere*, a sinifi ober onctionou : an nouen a zo an onction diveza a receo an den : an onction guenta a recevomp deiz hor badiziant hac a sinifi ar c'hraç hac an ners a bere hon deus ezom evit en em zifen a-enep adversourien hor silvidiguez epad hor yec'het, evel ma sinifi an onction diveza, an ners hac ar graçou a c'houlennomp evit beza victorius var ar memes adversourien hac ac'hui-mâd hor buez. Beza ez eus daou seurt oleo pere a vez o daou consacret gant an escop solanelamant d'ar yaou amblid : an oleo a behini en em zervicher evit ar vadiziant, ar confirmation hac an urs, hac an oleo gant pehini e vez roet an nouen. An oleo-ma a zo composet a eol olivez ha consacret evit noui ar re glân. Oleo ar gatechumenet, pe an oleo quenta a behini en em servicher aroc rei ar vadiziant, a zo compo-

set, evel oleo an nouen, a eol olivez hepquen ; mæs an oleo sacr gant pehini a vez frottet pen ar c'hrouadur goude ar vadiziant, tall an ini a vez confirmet , daouarn ha pen an ini a vez sacret roue pe escop , a zo composet a eol olivez hac a vaum.

II. Petra eo sacramant an nouen ? Ur sacramant eo instituet gant hor Zalver Jesus-Christ evit soulajamant spirituel ha corporel ar re glân. *Ur sacramant*, da lavaret eo, ur zîn sansibl ; evel-se e veler ober an onctionou hac e clêver ar c'homzou a brononç ar belec beza ez eo ur sîn sansibl eus a ur c'hraç invisibl ; rac, evel ma purifi ha ma soupla an eol memprou ar c'horf, evel-se ive graç ar Speret Santel a burifi an ene eus he fec'hejou veniel hac eus ar rest eus he oll fec'hejou, hac a ro dezi ners ha courach a-enep oll adversourien he silvidiguez. Hor Zalver eo en deus instituet ar sacramant-ma evel ar sacramanchou-all. Len a reomp en Aviel , hervez sant Marc , chab. 6 , v. 13 , penos disquibien hor Zalver a chassee eus e bers ha dre e urs cals a zrouc sperejou , hac a baree cals a dud clân var bere e rent certain onctionou gant an eol : *dæmonia multa ejiciebant, et ungebant oleo multos ægros et sanabant*. An abostol sant Jacques a lavar ive : mar hoc'h eus tud clân, galvit ar veleyen pere a bedo evitho, hac a rai varnezo , en hano Doue, certain onctionou gant eol : *infirmatur quis in vobis ? inducat presbyteros Ecclesiæ, et orent super eum, ungentes eum oleo in nomine Domini*. Ar c'honcil a Drant a deu da excumunugui ar re a grete lavaret penos an nouen ne dê quet ur sacramant evel ar sacramanchou-all... *Ar sacramant-ma a zo insti-*

tuet evit soulajamant spirituel ha corporel ar re glân, ha da guenta evit o soulajamant spirituel ; rac effaci a ra ar pec'hejou veniel chomet hep beza effacet hac ar rest eus ar pec'hejou-all , da lavaret eo , an dic'hout pehini a chom c'hoas gue-neomp evit an traou spirituel , goude ma vez effacet hor pec'hejou dre an absolven ; effaci a ra ive ar poaniou temporel dleet d'hor pec'hejou , mui pe nebeutoc'h , hervez dispositionou ar c'hlân-vour : *peccati reliquias abstergit* (Conc. Tr.). Mar de coupabl ar c'hlân-vour , e bec'hejou a vezo pardonet dezan , eme an abostol sant Jacques : *si in peccatis sit, remittentur ei* ; da lavaret eo , e bec'hejou veniel , hervez ar c'honcil a Drant : rei a ra d'an dud clân ur soulajamant-vras en o foan , *allevabit eum Dominus* , da lavaret eo , e recevomp neuse an ners , ar sclerigen hac ar gourach a bere hon deus ezom en amzer e pehini an drouc speret a ra e oll bossubl evit gounit varnomp ar victor... D'an eil , an nouen a zo ive instituet evit soulajamant corporel ar re glân , da lavaret eo , eme ar c'honcil a Drant , Doue a ro dezo quen-toc'h ar yec'het , pa vêl ez eo evit mâd o ene. Ar belec a ell lavaret gant guirionez d'an den clân , ar pezh a lavaras ar profet Isaï da Ezechias : *laquit urs-vâd en hoc'h afferiou , rac mervel a reot* ; cousgoude , e c'hallit c'hoas esperout e roi Doue deoc'h ar yec'het , rac ar sacramant a recevit , a zo ive instituet evit ho soulajamant corporel , ha marteze e c'hastennno Doue deoc'h ho puez evel ma c'hastennas d'ar roue Ezechias pehini a oa bet evel doc'h clân-bras ha var ar poent da vervel. Evit receo an nouen , eo ret beza clân hac en danger a varo ; mæs na dleomp quet cousgoude

gortos an amzer diveza gant aon da goll hon entantamant-vâd. Ar vugale pere n'o deus quet an usach a ræson, an dud pere n'o deus bet biscoas o speret-vâd, ar bec'herien public pere ne renonçont quet d'o goal vez, ne vezont quet nouet; an dud condaonet da vervel var ar chafaud ne recevont quet ive an nouen, pehini ne vez roet nemet d'ar re glân : *infirmatur quis in vobis*. An ini a deu da veza pare hac a guez a nevez er memes clênved pe en ur c'hlênved-all, a ell hac a dle receo a nevez an nouen, quellies guech ma en em gavont en danger da vervel... Aroc ma c'herru ar belec, e tleer derc'hel præst dour ha goulou benniguet, ur grucifi, ha pemp boulic coton pe lin... Sacramant an nouen o veza unan eus a sacramanchou ar re veo, ar c'hlânvoir a dle coës aroc e receo, da viana, mar de possubl dezan ha mar en deus ezom; mar de dilavar, ar belec a ro dezan an absolven, da guenta, ha goude, an nouen.

En em adressomp alies, ispecial en hon amzer diveza, d'ar Verc'hes glorius Vari, d'hon ælmâd, d'hor zant paëron ha da zant patronet hor bro, evit o zuplia da obteni deomp, digant Doue, ar pardon eus hor pec'hejou : dreist pep-tra, prononçomp alies an daou hano santel a Jesus hac a Vari; pedomp ar vam-vâd-ma ha sant Joseph d'hon difen a-enep adversourien hor silvidiguez ha da bræsanti hon ene da Jesus... O croas sacr, c'hui eo an objet diveza a zeziran da velet ha da gontempli var an douar, abalamour, dre velitou an ini a zouguit etre ho tivrec'h eo e c'hesperan beza recevet-mâd en êe ! O Jesus, va Redemptor benniguet ! ô Guerc'hes sacr, va mam santel, an huanad diveza eus va c'halon a zavin varzu-hac-

ennoc'h evit recommandi deoc'h va ene hac he
lacaat etre ho taouarn!....

SACRAMANT AN URS.

AN urs a zo ur sacramant pehini a ro d'an dud
a Ilis ar galloud da exerci o fonctionou sacr, hac
ar c'hraç d'o exerci santelamant.

I. *Ur sacramant*, abalamour ma'z-eo ur zîn
sansibl pehini a brodu ar c'hraç. An asten a ra an
escop d'e zaouarn, hac ar pedennou a lavar oc'h
o asten, a zo sinou sansibl; ar galloud hac ar
c'hraç a receo an dud a Ilis da ober ho fonctionou
sacr, evel da offr ar sacrific, da breseg comzou
Doue, da effaci ar pec'hejou ha da exerci ar fonc-
tionou-all eus ar veleguyach, etu eno an effejou
invisibl a brodu ar sacramant.

II. *An urs a ro d'an dud a Ilis ar galloud da
exerci o fonctionou sacr*: rac, hor Zalver, goude
beza instituet sacramant an auter, a lavaraz d'e
ebestel: Grit quemen-ma e memor d'in: *hoc fa-
cite in meam commemorationem*; dre'r c'homzou-
ma e roas dezo ar galloud da gonsacri e gorf hac
voad precius. Goude e resurrection, e c'haparis-
sas d'e ebestel, en amzer ma oant oll assemblez,
hac e roas dezo ar galloud da effaci ar pec'hejou
en ur lavaret: Recevit ar Speret Santel; ar pec'he-
jou a vezo pardonet d'ar re ho pezo absolvet, ha
ne vezint quet pardonet d'ar re da bere ho pezo refu-
set an absolver: *quorum remiseritis peccata, re-
mittentur eis, et quorum retinueritis, retenta sunt.*
Aroc pignat en êe, e roas dezo ar galloud a juri-
diction dre'r c'homzou-ma: *It, instruit an oll*

nationou , badezit anezo en hano an Tad, hac ar Mab, hac ar Speret Santel. Evel-se hor Zalver a roas d'e ebestel ar galloud da exerci an oll fonctionou sacr : an ebestel oc'h heuill exempl ha gourc'hemen o mæstr divin a ordrenas esquibien-all, evel Saul ha Barnabas pere a oa bet choaset gant ar Speret Santel e-unan : *segregate mihi Saulum et Barnabam in opus ad quod sumpsi eos ;* ober a rejont ive beleyen eus an daouzec ha tri-uguent disquibl pere a oa chomet fidel d'hor Zalver. Mæs o velet e cresque-meurbet an niver eus ar gristenien, e voue choaset seiz avieler evit sicour an ebestel hac ar veleyen da rei ar gommunion, hac evit o assista en o fonctionou. An ebestel, goude beza yunet ha pedet, a roe an urzou, pe ar galloud da exerci ar fonctionou sacr, en ur asten o daouarn azioc'h pen an dud a gonsacrent da Zoue : *tunc jejunantes et orantes, imponentesque eis manus, dimiserunt illos.* En amzer bräsant, e roer an urzou sacr er memes faëçon. Successoret an ebestel, oc'h en em zervichout eus ar galloud o devoa recevet, a sacras esquibien ha beleyen-all, hac evel-se an eil goude eguile betec an deiz a hirio.

III. An urs ne ro quet hepquen ar galloud da exerci ar fonctionou sacr, mæs rei a ra c'hoas ar c'hraç d'o exerci santelamant, evel ma ro ar vadi-ziant ar c'hraç pe an disposition-vâd da receo ar sacramanchou-all. Cetu perac sant Paul a lavare d'e zisquib Timothee : *laquit evez da negligea ar c'hraç hoc'h eus recevet deiz hoc'h ordination : bezit sourcius d'he nevezi ennoc'h ;* evit en em zicour da nevezi enno ar c'hraç precius-se, an esquibien hac ar veleyen a deu, bep bloas, da

zelebri ar memor eus an deiz e pehini o devoa recevet an urzou, ha quemenn-ma, evit heuill an avis-mâd a ro ar c'honcil a Drant. Doue a ro d'ar re a c'halv da ur stad ar graçou hac ar si-courou a bere o deus ezom evit accomplissa evel ma eo dleet oll deveriou o stad; guir eo ive eta lavaret penos ar veleyn pere a so choaset ha galvet gant Doue evel Aaron, a receo diganthan ar graçou necesser evit exerci santelamant o oll fonctionou. An urz a imprim, evel ar vadiziant hac ar gonfirmation, ur c'haracter pehini na ell jamæs beza effacet; rac-se ne aller ive receo ar sacrament-ma nemet ur vech.

Beza ez eus seiz urs diffarant : pevar, hanvet an urzou minor; ha tri, hanvet an urzou major.

1° Ar pevar urs minor-so : an urs a borchet, a lenner, a exorcist hac a acolyth. Ar porcher a vire alc'huëziou an ilis, e fonctionou a oa henvelous fonctionou ar zacristet hirio; rac-se an escop en avertis penos e vezo responsabl dirac Doue eus a guement a virer dindân an alc'huëziou-se : *sic agite quasi reddituri Deo rationem pro his rebus quæ his clavibus recluduntur*. Al lenner a lenne en ilis comzou Doue dirac ar bobl, rac-se an escop a recommand dezan en em aplica da ober-mâd e garg : *electi ut sitis lectores, officium vestrum agnoscite et implete*. Dever an exorcistet a oa chasseal an drouc speret eus a gorfou ar gristenien hac eus a re ar gathecumenet, rac-se an escop a ro dezo levr an exorcismou, hac ar galloud da asten o daouarn azioc'h an dud possedet : *accipite potestatum imponendi manus super*

energumenos, sive baptizatos, sive catechumenos.

An acolythet a zougue ar goulou epad ar proces-sion, hac a bræpare an dour hac ar guin evit ar sacrific santel eus an oferen; rac-se an escop, o laca da douch ous ar goulou coar hac ous ar bu-redou, a recommand dezo rei an exempl-vâd : *ut filii lucis ambulate...* An donsuren a re-ciever aroc an urzou minor, mæs ne dê quet da veza comptet etouez an urzou, o veza ne de ne-met ur bræparation d'o receo hac un disposition da zouguen an habit ecclesiastic.

2° An urzou major-so : an urs a abostoler, a avieler hac a velec : an urzou-ma a zo hanvet an urzou major pe an urzou sacr, abalamour ar re o receo a ell touch ar vessel sacr, hac en em gonsacr evit ar vuez da servich an Ilis dre'r vœu solanel a chastete perpetuel... An abostoler aroc receo ar galloud eus e urs, da lavaret eo, ar gal-loud da gana an abostol ha da assista ous an au-ter, a vez avertisset-mâd gant an escop da gonsi-deri piz ha resolvét eo, a volontez franc, da ober da Zoue ar sacrific eus e liberte hac eus a espe-rançon ar bed : *iterum atque iterum considerare debetis attentè quod onus hodiè ultrò appetitis.* Pa vèl ez-int ferm en o resolution e c'hordren dezo en em asten a hed o c'horf var o bisach, hac epad ma vezont evel-se astennet, e leverer a vouez huel litanieu an oll zænt, evit suplia Ilis an êe d'en em interessi assamblez gant Ilis an douar e faver an dud yaouanq-se pere a fell dezo mervel antieramant d'ar bed, evit en em gonsacri antie-ramant da Zoue. Neuse an escop a ro dezo, peç ha peç, ar viscamant eus o urs, ha be-vech, e ro dezo e venediction... An avieler a receo ar gal-

loud da gana an Aviel, da rei ar gommunion ha da breseg comzou Doue; mæs hirio e canont an Aviel hepquen. Hervez ar Scritur, an dradition hac an deologianet, an urs-ma a zo ur sacramant, rac beza ez eo ur sîn sansibl pehini a brodu ar c'hraç. An ini a receo an urz a abostoler, a aviel-ler hac a velec, n'er c'hemer quet anezan e-unan, mæs ar viquel-vras a lavar d'an escop penos Ilis an Autrou Doue a c'houlén ma vezo an abostolerien pere so eno præsent enoret eus ar garg a avielerien : *postulat sancta mater Ecclesia ut hos præsentés subdiaconos ad onus diaconatûs ordinetis?* An escop a respont : anaout a rit-hu ez-int dîn : *scis illos dignos esse?* Hac o veza clevet ez-int e quement a ma c'hall an den en anaout, e lavar : Doue ra vezo meulet : *Deo gratias*. Neuse e parlant dezo eus ar garg vras a recevont hac o veza astennet e zaouarn azioc'h o fen, e supli ar Speret Santel da zisquen en o c'hallonou evit ma c'hallint en em zifen a-enep ar speret tentatour : *accipe Spiritum Sanctum ad robur, ad resistendum diabolo et tentationibus ejus*. An Ilis a c'houlén ive evit an avielerien an urs sacr eus a veleguyach : *postulat sancta mater Ecclesia, etc.* An escop o veza clevet ar viquel-vras o lavaret e vilitont, a barlant d'an assistantet eus an dessin en deus da rei an urzou sacr d'ar re a bræsanter dezan, ha neuse e ra dezo un instruction gaër var ar fonctionou eus ar garg a c'houlénont : goude an instruction-ma e laca dezo o stol croazet var o fultrin, evit rei dezo da entent penos e tleont bale varlerc'h Jesus-Christ dre hent ar groas; goude e vez roet dezo ar gazul pehini a vez dalc'het pleguet azioc'h o c'hein, an

arog hepquen a c'holo o fultrin : epad ar *Veni, Creator*, an escop a frot gant oleo ar gatechumenet an diabars eus a zaouarn an dud a ordren beleyen, o furmi ur groas adalec an daou veud betec an daou vis quenta, hac o pedi an Autrou Doue ma vezo benniguet, consacret ha santifiet quement a vezo benniguet, consacret ha santifiet gant an daouarn-se : *ut quæcumque benedixerint, benedicantur, et quæcumque consecraverint, consecrentur et sanctificentur in nomine Domini Jesu-Christi*. An oleo a sinifi ar c'hraç, anez pehini netra na ell beza benniguet, consacret na santifiet. An daouarn o veza consacret ha guelc'het, an escop a bræzant da bep-unan eus an *ordinantet* ur c'halir e pehini ez eus guin ha dour, ha var behini ema ive ar blatinen hac ar bara da gonsacri : etre ma talc'h an ordinant an objedou-ma etre e zaouarn, an escop a lavar : recevit ar galoud da offr ar sacrific da Zoue, ha da zelebri oferennou quen evit ar re veo, quen evit ar re varo : *accipe potestatem offerre sacrificium Deo, missasque celebrare tam pro vivis quàm pro defunctis, in nomine Domini*. Neuse ar veleyen nevez a lavar an oferen assamblez gant an escop, hac a brononç assamblez ganthan ar c'homzou eus ar gonsacration, ha quemen-ma evit disquez an union vras a dle beza etre an escop hac ar veleyen, hac ive evit heuill ur c'hustum ancien hervez pehini an oll veleyen pere a vije præsent a lavare an oferen assamblez gant an escop, evit disquez ar pers-bras o deus an oll gristenien er sacrific pehini a dleont da offr ive assamblez gant ar belec a behini e partageont, en ur sæçon-bennac, ar veleguyach, hervez comzou an abostol

sant Per : *genus electum, regale sacerdotium* ; rac-se ive ar belec a lavar epad an oferen, oc'h en em adressi d'an oll assistantet : *pedit, va breudeur, evit ma vezo va sacrific hac hoc'h ini agreabl da Zoue*. Goude beza roet ar gommunion d'ar veleyen yaouanq, dindân ur spec hepquen, an escop a recommand anezo da Zoue, hac a ordren dezo recita an abrege eus ar feiz pehini a dleont da breseg d'ar bobl : neuse e leveront assemblez symbolen an ebestel, goude pehini an escop a asten e zaouarn azioc'h pen pep-unan anezo en ur lavaret : recevit ar Speret Santel ; ar pec'hejou a vezo pardonet d'ar re da bere ho fardonnout, hac a vezo dalc'het d'ar re da bere ho dalc'hot : *accipe Spiritum Sanctum ; quorum remiseris peccata, remittuntur eis, et quorum retinueris, retenta sunt*. Goude-se, an escop a zisplec ar gazul pehini a oa pleguet azioc'h o diou-scoas, evit rei dezo da gompren penos o deus recevet ar galloud, non pas hepquen da gonsacri corf ha goad hor Zalver Jesus-Christ, repræsantet dre'r c'hostez displec eus ar gazul, mæs ive ar galloud da liama ha da zisliama e oll vemprou, da lavaret eo, e oll vugale, ar pez a oa repræsantet dre'r c'hostez pleguet eus ar gazul, aroc m'o devoa recevet ar galloud da effaci ar pec'hejou.

E certen escoptiou e publier e prôn an oferenbred, ur vech bep sul, epad tri sul, hanvou an dud yaouanq a dle receo an urzou sacr, ha quemen-ma evit o recommandi da bedennou ar bobl fidel, hac evit anaout hac ên a zo un ampechamant bennac evitho da receo an urzou... An ampechamanchou-ma a hanver *irregularité*, hac a

gonsider e daou seurt, lod naturel ha lod criminel... Eiz ampechamant naturel-so : 1° an default a speret ; 2° caout un difformite bennac ; 3° beza bastard pe esclav ; 4° caout brud-fall ; 5° receo an urzou aroc an oad ; 6° beza incapabl da ober deveriou ar garg a receiver ; 7° beza bet demezet diou vech ; 8° beza contribuet da varo unan-bennac, er brezel pe elleac'h-all... An ampechamanchou criminel-so : 1° beza estropiet, a espres, unan-bennac ; 2° ober profession public a hæresi ; 3° violi censuriou an Ilis ; 4° receo an urzou sacr dre finessa hep beza choaset ; 5° exerci certen fonctionou eus a urzou sacr hep beza o recevet ; 6° receo gant bolontez franq, pe a espres, diou vadiziant... Ar pap a ell dispanç eus an oll ampechamanchou - ma, hac an escop eus a lod anezo.

An urs a escop a zo ive un urs veritabl ; en urs-ma, evel en urzou-all, ar vatier a so imposition an daouarn, hac ar furm ar beden a ra an escop consecratour en ur asten e zaouarn azioc'h pen an ini da behini e ro an urzou... Un escop hepquen a ell ordren ur belec escop, mæs ur c'hustum aprouet eo caout tri escop evit rei an urs a escop da ur belec. Unan eus an tri escop a zo hanvet an escop consecratour, hac an daou-all an esquibien assistantet. Unan eus ar re-ma a len nomination ar belec a zo choaset da veza escop hac aprouet gant ar pap ; goude e len bull ar pap pehini a ordren e sacri escop. An escop a receo diou onction græt gant an oleo sacr, ha non pas gant oleo ar gatechumenet evel ar veleyen, unan var e zaouarn hac un all var e ben. An escop a ell rei oll sacramanchou : ên eo a ro ar galloud da exerci ar

fonctionou sacr hac ar galloud a juridiction en e escopti.

VAR AR BRIEDELEZ.

Ar briedelez a zo un union légitim ha padus, evit ar vuez, laqueet gant Doue etre ar goas hac ar plac'h evit popli ar bed hac en em sicour, hac a zo hirio ur sacramant pehini a ro d'an dud a zemez ar c'hraç da veva assamblez santelamant, ha da rei d'o bugale un descaduréz hervez Doue.

Ar guer priedelez, è latin, *nuptiæ, matrimonium, consortium, conjugium*, a ro da entent deveriou ar priejou pere ne dleont antren er stadma nemet dre volontez an Autrou Doue, goude beza evel en em guzet (*nuba*), evit caout bugale (*matrimonium*), evit beza ato assamblez (*consortium*), hac evit en em sicour an eil eguile (*conjugium, commune jugum ducere*).

1° *Ar briedelez so un union légitim*, da c'houzout eo, un union contractet hervez customou ha lezennou ar vro e pehini e vever; rac al lezennou just a zo ur squeud eus a lezennou eternal an Autrou Doue, pehini-so mæstr absolu da guementso, un union contractet a-enep custom ha lezennou ar vro, ne dê netra-all-ebet nemet ul libertinach veritabl.

2° *Laqueet gant Doue* ar briedelez a voue instituet gant Doue e commañçamant ar bed. O veza furmet corf Adam eus a un tamic douar, e crouas ive e ene, da lavaret eo, he greas eus a netra, evel ma crouas ive ene Eva, hor mam guenta, pehini a dennas eus a unan a gostou

Adam epad ma oa cousquet. Adam o velet ar pried roet dezan gant Doue a lavaras : cetu amâ an ascorn eus va esquern, hac ar c'hiq eus va c'hiq ; rac-se an den a zilezo quentoc'h e dad hac e vam eguet e bried gant pehini ne raï nemet unan : *hoc nunc est os de ossibus meis, et caro de carne mea; propter hoc relinquet patrem et matrem, et adhærebit uxori suæ et erunt duo in carne una.* Doue o veza o c'hrouet en e henvelidiguez, a roas dezo e venediction hac e lavaras : cresquit e nombr, ha carguit ar bed : *ad imaginem Dei creavit eos, benedixitque eis et ait : crescite, et multiplicamini, et replete terram;* cetu penos e voue instituet ar briedelez.

3° *Padus evit ar vuez* : an union contractet gant daou bried pere o deus bevet assamblez, na ell beza torret, nemet dre varo unan anezo. Lavaret a ran, pere o deus bevet assamblez, rac goude'n eured, aroc beza bevet assamblez, e c'hallont en em zispartia, memes hep consantamant an eil eguile, evit antren en un urs religius aprouet gant an Ilis ; mar chom unan er bed, e c'hell dimizi a nevez, goude profession an ini-so antreet e religion ; mæs ur vech ma o deus bevet assamblez, ne deus moyen-ebet a zisparti. Ur payen convertisset d'ar feiz a dle chom gant e bried, mar permet ganthan an ini a chom en idolatriach, hac an dimizi-ma ne vez quet benniguet a nevez gant ar belec, pa vezont en em convertisset o daou, pe unan anezo hepquen ; rac, eme ar pap Innoçant III, ar vadiziant, pell da derri an dimizi, ne ra nemet e santifia ; hac an abostol a lavar ive penos ar bried infidel a zo santifiet dre'r pried fidel : *per baptismum, non*

solvuntur conjugia, sed dimittuntur crimina.... Si quis habet uxorem infidelem, et hæc consentit habitare cum illo, non dimittat illam.... Sanctificata est mulier infidelis per virum fidelem. Mæs ma na fell quet d'ar pried payen chom gant an ini convertisset, hêma a ell consanti d'an disparti a gorf hac a vadou, mæs na dle quet dimizi a nevez; Doue evit guir a bermetas, epad ur pennadic amzer, d'ar Yuzevien, en em zispartia eus e friejou, mæs n'er greas, eme ar Scritur, nemet abalamour da galonou caledet ar bobl-ma, hac evit miret na gueje en un drouc brassoc'h : *propter duritiam cordis datum est libellum repudii.* An den, eme hor Zalver, na dle quet disparti ar pez-so unisset gant Doue : *quod Deus conjunxit, homo non separet*; cousgoude, an aoultriach hac ar goal vuez a zo diou ræson valabl dirac Doue ha dirac tribunalou ar bed, evit goulén disparti a gorf hac a dy; mæs ret eo caout an assuranç ha memes ar breuven aroc galloud obténi netra digant an dud a justic. Ar gristenien a dremen evit beza pardonet an eil d'eguile, pa o deus bevet assamblez, goude ma eo bet cometet ar pec'het; hac ar belec na ell neuse, nemet o alia da veva e peoc'h hac e doujanç Doue; d'en em suporti, d'en em zicour ha da bedi an eil evit eguile.

4° *Etre ar goas hac ar plac'h, etc.* : ar c'homzou-ma a ro da entent penos ne falle quet da Zoue e devize bet ar plac'h meur a voas assamblez, nac ar goas meur a c'hreg : un drâ control d'an natur eo da ur c'hreg caout meur a voas, rac an experianç a zisquez penos ar groaguez-fall n'o deus quet a vugale : seblantout a ra memes e ve a-enep an natur da ur goas caout meur a c'hreg,

abalamour quemen-ma ve control da beoc'h un ty ha da instruction-vâd ar vugale : cousgoude, Doue er bermetas, goude an diluch, da Abraham, da Jacob ha da gals a batriarchet-all, evit gallout popli quentoc'h ar bed ; mæs lezen Moyses, pehini a bermete quemen-ma d'ar Yuzevien, a heanas, var ar poënt-ma, querquent a ma teuas ar bed da veza poplet avoalc'h : an den, eme ar Scritur, a zilezo quentoc'h e dad hac e vam eguet e bried (ha non pas e briejou) : *adhærebit uxori suæ et non uxoribus*. Evel-se, hervez an urs admirabl eus a brovidanç Doue, e caver bian an diffaranç-so etre an nijer eus ar voazet hac eus ar merc'hed. Jesus-Christ en deus parlatet deomp en ur fæçon ar sclerra eus a bers e Dad eternal, hac a lavar penos eo criminal-bras an ini a gaçquit e bried hac a guemer un-all, mæs brassoc'h criminal eo c'hoas an ini a zalc'h e bried hac a guemer un all en he frezanç : *omnis qui dimittit uxorem suam et aliam ducit mæchatur*. Sant Paul a zesq deomp ar memes guirionez, hac ar c'honcil a Drant a deu da excumunugui an ini a lavar penos eo permetet d'ar gristenien caout assamblez meur a bried. Permetet eo caout meur a c'hreg, an eil goude maro eben, pe meur a voas an eil goude maro eguile, ha dimisi en un oad avancet evit galloud caout souten : *mortuo viro, liberata est à lege viri, cui vult nubat, tantum in Domino.... faciamus ei adiutorium simile sibi*... Caout bugale ha caout souten, cetu evit petra eo bet instituet ar briedelez.

5° *Ar briedelez so ur sacramant*, da lavaret eo, ur sîn sansibl ; evel-se consantamant ar priejou pehini a roont a vouez huel, e præsanç tes-

tuou, ha benediction ar belec a zo sinou sansibl pere-so ar merq eus a union hor Zalver Jesus gant e Ilis, hac a ro da entent penos ar goas a dle caret e bried evel m'en deus caret Jesus-Christ e Ilis, en amzer memes ma scuille e voad evit-y: ar priedjou a dle en em garet an eil eguile, evel ma en em gar e-unan pep-ini anezo.

6° Ar sacramant-ma a ro d'ar priedjou *ar c'hraç da veva santelamant assamblez ha da elevi santelamant o bugale*. Jesus-Christ eo en deus staguet ous ar zîn sansibl-ma ar vertus da brodui ar c'hraç dreizan e-unan, evel ar sacramanchou-all: hor Zalver a reas quemen-ma o sevel consantamant an daou bried d'an dignite a sacramant: evel-se ar briëdelez instituet ha benniguet gant Doue er barados terrestr, a zo deut da veza ur sacramant ha da brodui ar c'hraç dre vilitou Jesus-Christ pehini a roas dezan ar vertus-ma en eured Cana e Galilee, hervez doctrin ar c'honcil a Ephes hac un niver bras eus a Dadou santel an Ilis... Sacramant ar briëdelez, o veza unan eus a sacramanchou ar re veo, a dle beza recevet e stad a c'hraç; necesser eo eta d'an dud a zemez consulti-mâd an Autrou Doue, dre bedennou fervant, ober o fossubl evit en em anaout o-unan hac evit en em rei da anaout d'o c'hoëssour. Un dimizi mâd ha santel a zo imach ar barados; ar peoc'h, an union hac ar garantez a rên etouez ar priedjou-ma, a repräsent ar peoc'h, an union hac ar garantez eternal a rên etouez ar zänt e rouantelez Doue; mæs un dimizi-fall a zo ive imach an ifern: an drouc, an drubull, ar gassoni a rên etouez an dud miserabl-ma, a repräsent ar rach, disesper ha blasphemou tud an ifern. Ar guir vo-

nor a zo fontet var doujanç ha carantez Doue ; an dud a zemez a dle eta ober o fossubl evit lacat Doue a un-tû gantho , ha credi parfet penos en devezo sourci anezo. Eürus ar priejou etouez pere Doue a ra e zemeuranç ! beva a reont e peoc'h , suporti a ra an eil defautou eguile , rei a reont an exempl-vâd d'an nessa , meuli a reont Doue assemblez var an douar hac er meuli a raint assemblez en êe !!!

VAR AR CHOAS EUS A UR STAD A VUEZ.

BEZA ez eus meur a stad a vuez da bere e c'heller beza galvet gant Doue : darn a zo galvet da veza tud a Ilis pe da antren er gouent ; darn-all da chom er bed hep dimizi , hac an darn-vuia a zo galvet d'ar stad a briedelez.

Mar hoc'h eus ar bonor da antren er stad da behini oc'h galvet e vezo meurbed æz deoc'h en em zavetei er stad-se , mæs ive ho silvidiguez a vezo diæz-bras , mar quemerit ur stad a vuez pehini na zere quet ouzoc'h. Unan a ra mäd e silvidiguez en arme hac a vize en em gollet , ma vize bet den a Ilis ; un all en em goll en ur gouent hac a vize bet en em zaveteet , ma vize chomet er bed ; un all , erfin , en em zaoun er briedelez , hac a vize bet ur zant ma na vize quet bet demezet. Mäd-bras eo deoc'h eta , tud yaouanq , anaout ar stad da behini oc'h galvet.

Evit-se , goulennit digant Doue e sclerigen , hac evit ma vezo selaouet ho peden renoncit da blijaduresou difennet ar bed , d'ho coal inclinationou , ha da guement a ell displijout da Zoue.

Cunduit ur vuez santel ; en em acquetit-mâd eus ho teveriou : tostait alies ous ho sacramanchou : grit alies ur binigen pe un œuvr-vâd-bennac evit militout digant Doue ar c'hraç da anaout e volon-
tez : livirit a amzer da amzer evel ar profet Da-
vid : *disquezit d'in, ô va Doue, an hent a dlean da guemeret!* pe evel Samuel : *comzit, va Doue, rac ho servicher ho selaou!* pe evel sant Paul : *va Doue, petra fell deoc'h a raen-me?* Considerit neuse c'hoas an dangerou, an deveriou hac ar c'hargou eus ar stad a fell deoc'h da guemeret ; goulennit cuzul digant ho quærent ha digant tud gouiziec, ha dreist-oll digant ho coëssour da be-
hini e tleit en em rei mâd da anaout.

Mar credit ez oc'h galvet da veza tud a Ilis pe da antren en ur gouent, carit dreist pep-tra ar beden, ar studi hac ar retret ; bezit sobr, chast hac adversourien-vras da vaximou ar bed ; tostait alies ous ho sacramanchou ha roit abret da anaout an dezir-bras hoc'h eus d'en em zavetei ha da gontribui da silvidiguez ar re-all.

Mar zantit ez oc'h galvet da chom er bed hep dimizi, considerit peguer-bras eo ho bonor ; rac, eme an abostol sant Paul, *an ini a zemes a ra mâd, mæs an ini na zemes quet a ra guelloc'h. An ini ne de quet demezet n'en deus sourci nemet eus ar pezh a sell ouz Doue, d'en em gonservi pur a gorf hac a speret, ha ne sonch nemet plijout da Zoue ; mæs an ini a zo demezet a zo occupet eus a draou ar bed ; eus ar sourci da blijout d'e bried, hac evel-se e galon a zo partaget.* Cous-
goude, ne guemerit ar stad-ma nemet dre ver-
tus, evit caout muioc'h a amzer da servicha Doue ha gallout guelloc'h en ober.

Mar clévit ar vouez^a a Zoue oc'h ho quervel d'ar stad a briedelez, considerit penos er stad-se ez eus bet hac ez eus c'hoas cals-bras a zænt : ar stad-se eo a ro d'an Ilis he ministret, d'ar vro e zifennourien ha d'ar barados e habitantet ; mād ha santel eo, eme an abostol, mæs diouallit pe seurt carantez ho toug da glasq ar personach a blich deoc'h ; rac beza ez eus ur garantez fall fontet var al lubricite, ha na bad quet pell. An drouc speret a laca alies ar seurt carantez e calonou an dud yaouanq hac he zên digantho pa vezont demezet : an drâ-se so pen-caus ma ez eus quement a zimiziou maleurus ha quement a gassoni, a drouc hac a zizurs etouez an dud.

Ar garantez hac an istim hoc'h eus evit ar personach a zezirit evit pried, a dle beza fontet calsmuioc'h var ar vertus, egued var ar guened hac ar madou pere ne rentont quet an den eürus, mæs pere a zo traou vœan ha fragil-meurbed. An ini a choasit evit pried a dle beza ispcial humbl, sobr, modest, acquetus da labourat, da dostaat ous e zacramanchou ha da bellaat eus an assembleou difennet, hac eus a gompagnunez an teodou fall hac an dud a voal exempl.

Un den honest, ur c'hristen-mād a zo bepret leal ha guirion ; evel-se na dleit quet darempredi meur a bersonach assemblez evit ar briedelez, na permeti beza darempredet hoc'h-unan : un den a bromet da veur a hini, pe a lez un all en ur falscreden, a zo un trompler pehini a ra alies gaou eus e nessa, en e ene, en e enor hac en e vadou ; ur seurt cundu a zo horrubl dirac Doue ha dirac an dud. Un drâ fall eo c'hoas en em darempredi re-bell amzer : dre eno en em exposer da rei roll

d'ar goal-deodou hac alies goal exempl da ur barres pen-da-ben : sulvui en em darempreder, sulvui cc'h anavez an eil defautou eguile ha sulvui en em dic'houter : bezit sur penos mar deo an den-se an hini en deus choaset Doue deoc'h, ho pezo ho taou ar memes santimanchou an eil evit eguile. Mæs ar brassa eus an oll dizurzou eo en em zişposi d'ar briedelez dre ar c'hrim. Oh, va Doue ! penos e root-hu ho penediction d'ar seurt dimiziou-se ? Tud yaouanq, ho pezit sonch eus an avis-ma : ho tever eo difiziout ac'hanoc'h hoc'h-unan, beilla ha pedi !

*Var an dispositionou gant pere e tleer celebri
an eured.*

Pa ho pezo græt ho sonch da zimizi goulennit permission ho quærent, ispicial, permission ho tad hac ho mam ; ma ne accordont quet deoc'h ar pez a c'houlennit, ne vurmilit quet, rac alies an dud yaouanq en em dall, ha ne anavezont o dallentez nemet re-zivezad ; mæs ar guærent ive a dle compren peguen dangerus eo miret ous ho bugale ne antreent er bed, hervez o faltazi.

Diouallit da eureugi, na memes da zimizi gant un ampechamant bennac ; mar douetit, consultit ho coëssour, gant aoun na ve null ho timizi. Beza ez eus daou seurt ampechamanchou : lod a zo hanvet ampechamanchou *dirimant*, ha lod-all ampechamanchou *prohibitif* ; an ampechamanchou *dirimant*, evel ma'z-eo beza quærent betec ar bempet pazen, a lam digant an dud ar galloud da contracti priedelez, pe a rent null an dimiziou contractet ; an ampechamanchou *prohibitif* ne

rentont quet null an dimiziou, mæs hepquen coupl ar bec'het; dre exempl, pa eureuger da zerten amzeriou-so er bloas, evel ma'z-eo goude ar sul quenta eus an Azvent betec antronas gouel ar Rouanez, ha goude meurs al lard betec antronas ar C'hasimodo.

Pedit Jesus ha Mari da assista en hoc'h eured, evel guechal en eured Cana e Galilee; hac evit-se tremenit santelamant an amzer etre ho timizi hac hoc'h eured: grit, mar plich gant ho coëssour, ur goëssion general eus ho puez, evit gallout rapari ar fautou ho pe græt en ho coëssionou tremenet, caout muioc'h a gueuz d'ho pec'hejou ha beza guelloc'h disposet da cench a stad a vuez ha da receo ar sacramant a briedelez pehini a zo unan eus a sacramanchou ar re veo, da lavaret eo, eus ar sacramanchou a dleer da receo e stad a c'hraç, dindân boan da gometi ur sacrilach ha da gommanç hoc'h union dre ar pec'het, ar pe a ve ar maleur ar brassa. Na bermetit quet e ve en ho compagnunez tud dibarfæt ha difeiz epad cerimoni hoc'h eured; mar grit fest, ra vezo, evel Tobï, gant tud fur, tud sobr, tud a zoujanç Doue: na bermetit na comzou bavard, na soniou fall, na danç-ebet en deiz caër-se. Ar re a assist en un eured a dle gouzout ne de quet evit tenna var ar priejou nevez coler Doue eo ez int bet pedet, mæs evit goulen digant Doue evitho, ar graçou a bere o deus ezom evit beva en e zoujanç hac en e garantez.

Na bermetit quet ive e vez græt en nôs hoc'h eured ar jeuyou hac ar farcerezou-se control d'ar volesti pere, siouas, a zo quer commun, ha pere ne allont nemet rei songesonou-fall d'ar re o gra

ha d'ar re a vel o ober, ha tenna coler Doue var-noc'h, var ho ty ha var ho pro. Ar bayaned en em roë hac en em ro c'hoas d'ar seurt traou-se, mæs indign int eus a gristenien pere zo bugale ar zænt.

Selaouit, potred yaouanq, comzou Tobï, ha desquit ganthan an intantionou a dleit da gaout o timizi: *O va Doue, emezan, c'hui pehini hoc'h eus furmet Adam ha roet dezan Eva da gompagnunez, anaout a rit ar pezh a dremen em c'hallon, quemer a ran evit pried ar plac'h-ma pehini so servicherez, evit ober assamblez ganthi va silvidiguez hac evit sevel en ho toujanç ar vugale a root deomp, evit ma veulint hoc'h hano santel epad an eternite.*

Ha c'hui, merc'hed, selaouit comzou Sara, pried Tobï, ha profitet eus he exempl: *Gouzout a rit, ô va Doue, a lavare-hi, penos n'em eus bet biscoas dezir criminel evit den-ebet, ha penos em eus conservet pur va c'horf ha va ene: biscoas n'em eus quemeret pers e jeuyou hac e divertissamanchou-fall ar re a laca o flijadur en traou-se; bepret em eus pelleet eus an dud direis ha dibarfet; ha mar quemeran hirio ur pried, n'er gran nemet gant un intantion zantel, oc'h esperout e root deomp ho protection hac e scuillot ho benediction var an oll amzer a dremenimp assamblez!* Oh peguement a c'hraçou a denno varnezo ar priejou c'hristen pere a songeo hac a raï evel-se! eürus ar re a glasq hac a ra pep-tra evit Doue; rac e gahout a raint, hac oc'h e gahout, e cavint ar vuez!

PEMPET LODEN.

VAR AR PEC'HET E GENERAL.

Ar pec'het a so ur zonch, ur gomz, un action pe un omission, control d'al lezen ha d'ar volontez a Zoue. Dre lezen Doue, e c'hententer amañ quement en deus gourc'hemenet dreizan e-unan, pe dre ar re-all : rac-se, dre lezen Doue e tleer entent al lezen naturel, al lezen divin hac al lezen humen. Al lezen naturel eo an ini en deus skrivet Doue e calon an oll dud evit o douguen d'ar mād hac o distrei eus an drouc; al lezen divin eo al lezen en deus roet deomp dre voyen ar revelation, hac al lezen humen eo an ini a recevomp digant hor superioret pere a zalc'h e blaç dirazomp. Al lezen a recevomp digant hor superioret ecclesiastic a zo hanvet lezen ecclesiastic, hac an ini a recevomp digant hor superioret civil a zo hanvet lezen civil. Pec'hi a so eta songeal, lavaret, ober un drâ-bennac a-enep unan-bennac eus al lezennou-se pere a c'hourc'hemen Doue deomp da viret.

Pec'hi a eller dre ignoranç, dre zempladurez, dre valiç, dre habitud.

Pec'hi dre ignoranç a so ober an drouc, pe chom hep ober ar mād da behini e oar obliget, abalamour ne ouzor quet ar peç a eller hac a dleer da c'houzout. Beza ez eus cals a draou pere a dle pep-unan da anaout adalec an usach a rason,

son,

son, ha neuse, mar gra un drâ-bennac control da lezen Doue pe da ul lezen-all bennac legitim, abalamour ne oar quet, e ignoranç n'en iscus quet a bec'het. Dre exempl, adalec ma'z-co deut e squiant-vâd d'an den, ez eo obliget da c'houzout e tleer servicha Doue, enori tad ha mam, renta e drâ da bep-unan, lacat evez da ober d'ar re-all ar pezh ne garfemp quet a ve græt deomp hon-unan. Mæs an ignoranç a iscus pa rêr un drâ-bennac a-enep ul lezen pehini nâ eller quet da anaout.

Pec'hi dre sempladurez a zo en em lezel de goëza er pec'het oc'h assanti gant un dentation grê bennac; evel lavaret, en ur moment a goler, ur goal gomz-bennac, ober un drouc-bennac gant aoun da veza tremenet evit un den dishenvel ous ar re-all. Dre zempladurez eo e pec'has sant Per, pa nac'has teir guech hor Zalver; ha dre sempladurez eo e pec'h cals a gristenien digalon ha digourach, pa zilezont lezen Doue, gant aoun da veza dispriset, da goll o c'hargou pe o buez.

Pec'hi dre valiç a zo pec'hi gant un anoudeguez parfet penos e rer an drouc: ar pec'hejouma a zo cals grevussoc'h, abalamour ma o c'hometer gant gouizyeguez ha gant ur valiç anat, evel en em vengi, ober traou dishonest, etc., abalamour an oll a oar ez int pec'hejou-bras.

Beza ez eus pec'hejou a-enep ar Speret Santel, pere, eme hor Zalver, ne vezint pardonet nac er bed-ma nac er bed-all, da lavaret eo, nemet dre hoan. Hervez sant Thomas, ez eus c'huec'h seurt anezo: ar fizianç-re-vras, an discreden, an avi, an aheurtamant hac an obstination da chom er pec'het ha d'en difen.

Pec'hi dre habitud a zo cuëza alies ha casi a volonteiz-vâd er memes pec'hejou. An ini en deus un accustomañ fall-bennac a dle renonç d'e accustomañ bep mintin ha lies a vech en deiz : goulen pardon, mar digoëz dezan coëza en e bec'het a habitud, ober ur binigen bennac var an heur ha lacat e fiziañç er zicour a Zoue ; rac an accustomañ, elleac'h iscusi an ini ne renonç quet d'e bec'het, en rent cals coupaploc'h : ne iscuzer quet ul laër evit er c'hlêvet o lavaret en deus an habitud da laërez, nac ur c'hrouadur pa lavar ez eo boazet da squei gant e dad.

Pec'hi a ra c'hoas, non pas hepquen ar re a ra an drouc o-unan, mæs ive ar re a deu da ordren da un-all, pe d'er zicour pe d'en alia d'en ober, pe d'e veuli goude e veza græt ; pe autramant ma n'en ampech quet o c'hallout en ober, ispcial ar re a so obliget dre o c'harg, evel ar rouanez, an dud a justiç, an tadou a famill ; rac, evel a lavar an abostol, ar re a ra an drouc a vilit ar maro, hac ive ar re a so assant gant ar re-all d'en ober.

VAR AR PEC'HET ORIGINEL.

DAOU seurt pec'hejou-so : ar pec'het originel hac ar pec'het actuel.

Ar pec'het originel eo ar pec'het a deu gue-neomp var an douar, hac eus a behini hon tad quenta Adam en deus hon rentet coupabl... Hon tad quenta hac hor mam guenta ne oant quet crouet er pec'het, hac aroc ma oant coëzet ennan, ne voant sujet na d'ar c'hlênved na d'ar maro, rac evel a lavar ar Scritur, Doue n'en deus

quet græt ar maro, mæs græt en devoa an den immortel evelthan e-unan : ar maro n'en dè. antreet er bed, nemet dre an avi eus an drouc speret. Ne oa ignoranç-ebet e speret hon tud quenta, na goal inclination-ebet en o bolontez ; er c'hontrol, Doue en devoa roet dezo ur squiant hac ur galon leun a furnez. An anoudeguez o devoa eus a Zoue a oa cals en tû-all d'an ini a ellomp da gaout epad hor buez var an douar. Beza o devoa un æzmand-vras da ober ar mād dre ne oa controliez ebet en o inclinationou oc'h enebi outho ; hac ar pezh a so caëroc'h, ne bossedent quet an donæzonou-se evitho o-unan hepquen, mæs c'hoas evit o bugale pere a dleie caout ar memes eurusded hac ar memes avantach eveltho.

Mæs, allas ! aliet gant an drouc speret pehini en devoa avi outho, Eva a guemeras eus ar frouez difennet hac a gommenças evel-se ar pec'het : *à muliere factum est initium peccati* ; rei a reas eus ar frouez difennet d'he fried pehini, dre ali, ha gant aoun da zisplijout da Eva, a zebras evelthy. Ma n'en dize quet pec'het Adam, ne vizemp quet bet coupabl eus ar pec'het originel : dreizan hepquen, eme an abostol, eo antreet ar pec'het er bed, ha dre ar pec'het ar maro : *per unum hominem intravit peccatum in mundum, et per peccatum mors*. Querquent goude o fec'het, e voue lamet digantho ar c'hraç originel hac e colljont ar guir o devoa, int hac o bugale, è rouantelez an èe. O squiant a voue troublet dre an ignoranç, o bolontez a deuas da veza sujet d'ar zempladurez, o c'horf d'ar c'hlênvejou ha d'ar maro. Ar memes taul, eme ar c'honcil a Drant, a scoas an ene hac ar c'horf : an ene, dre an ignoranç hac an incli-

nation d'an drouc, hac ar c'horf, dre ar boan hac ar maro.

Cetu aze an effejou trist eus ar pec'het originel; mæs an oll o veza pec'het en Adam, evel a lavar an abostol, an dorn eus a justiç Doue ne dêquet en em gontantet da bunissa hepquen hon tad hac hor mam guenta, punissa a ra c'hoas o fec'het e quement den a zo deut hac a deuï var o lerc'h : en hevelep fæçon, quement den-so disquennet eus a Adam, oc'h excepti ar Verc'hes Vari, a so oll coupabl eus ar pec'het originel; oll ez-int bugale a goler, *filii iræ*; esclaved d'an drouc speret, aroc hac en ur dont var an douar; oll ez-int sujet d'ar boan ha d'ar maro; poan o deus e tout er bed; poan ha chagrin o deus epad o buez, ha ne varvont nemet gant poan : oll hon deus evit partach an ignoranç, an inclination d'an drouc; an den ne oar netra e commançamant e vuez, ne zesq nemet dre boan, ha c'hoas e zesca-durez ne dê ive casi netra : santout a ra abred goal inclinationou pere en distro eus ar mäd hac en doug varzu an drouc, dre fæçon ma'z-eo buez an den ur brezel cuntinuel var an douar, evel a lavar an abostol. Perac, eme c'hui, ez-omp-ni condaonet d'ar poaniou-se-oll abalamour d'a bec'het hon tad quenta? Quemenn-ma a zo ur myste, da lavaret eo, ur virionez pehini ne allomp quet da gompren : credi a dleomp humblamant ha douja ar justiç a Zoue pehini a bunis ar pec'het en ur fæçon quen rigolius. Doue a lavaras da Adam : mar zentit e viot eürus, c'hui hac hoc'h oll vugale; mæs mar dizenit, ho pezo, c'hui hac hoc'h oll lignez, cals a boan hac a viser : pec'het en deus, hac e bec'het en deus poëzet varnezan,

hac a boëzo var e oll bugale betec fin ar bed : evel-se ur prinç a gondaon d'an exil pe d'ar maro un tad hac e vugale , abalamour da zizoboissanç unan anezo : justiç an douar ne all quet mont en tû-all , justiç Doue n'he deus fin-ebet. Bugale da un tad coupabl, en em gontantomp da lavaret gant ar profet : *Just oc'h, ó va Doue, hac ho barnidiguez a zo leun a justiç!*

Mæs goude beza consideret ar rigol eus a justiç Doue , consideromp ive ar burzud eus e vadelez. Hor c'haret en deus c'hoas , goude pec'het hon tad quenta , betec rei deomp e Vab unic, an objet eus e oll gomplezançou. Ar Mab divin-ma en deus torret an arret douguet en hon enep, hon reconciliet gant e Dad hac acquisitet deomp a nevez guir è rouantelez an êe. Dre ar vadiziant , e teuomp da veza bugale adoptif da Zoue an Tad, breudeur da Jesus-Christ, memproù eus e gorf , hæritourien evelthan da rouantelez an êe ha templou beo d'ar Speret Santel , dre sæçon , mar dê bet bras ar pec'het , graç Doue a so bet c'hoas brassoc'h , eme an abostol : *ubi abundavit delictum; superabundavit et gratia*. Guelit , eme an abostol sant Ian , pebes carantez en deus bet evidomp Doue an Tad : salvezet eo dezan e vezimp galvet, hac e vezimp en effet e vugale ! ne voamp nemet crouadurien da Zoue aroc ar pec'het Adam ; mæs graç hon Redemptor divin en deus savet ac'hanomp d'ar renq eus e vugale , ar pez a ra d'hor mam santel an Ilis guervel pec'het Adam ur pec'het eürus : *o felix culpa, quæ talem et tantum meruit habere Redemptorem!*

Ar vadiziant oc'h effaci ar pec'het originel hac ar hoan eternal dleet dezan , ne effaç quet e effe-

jou-all : chom a ra en hon ene an ignoranç hac an inclination d'an drouc, hac hor c'horf a so ive chomet sujet d'ar boan ha d'ar maro ; mæs comzou Doue a lam an ignoranç eus hor speret hac a zervich deomp er vuez-ma da c'houlou ha da sclerigen : *lucerna pedibus meis verbum tuum* ; hor goal inclinationou a ellomp ive ato da drec'hi dre an nerz eus a c'hraç Doue pehini a vez bepret accordet deomp dre vilitou Jesus-Christ, pa he goulennomp a greiz hor c'halon : poaniou ar vuez-ma a burifi hor vertus hac a gresq hor milit dirac Doue : ar maro a zo ur c'hounideguez, *mori lucrum*, rac taul ar maro eo an taul pehini a dor chaden hor c'haptivite hac hon laca da jouissa eus al liberte a vugale Doue, hac eus un eurusded eternal. Maro e voamp dre bec'het Adam, mæs ressuscitet omp dre c'hraç Jesus-Christ ; chomet eo gueneomp restajou ar maro ; mæs en em zervichomp anezo evel eus a restajou un ty-coët, evit sevel un ty infinimant caëroc'h, da lavaret eo, evit cresqui hor milit hac hon recompanç dirac Doue !

VAR AR PEC'HEJOU ACTUEL,

VENIEL HA MARVEL.

VAR AR PEC'HET VENIEL.

Ar pec'het actuel eo an ini a gometomp hon-unan, dre hor bolontez propr, goude an usach a ræson, da lavaret eo, pa ellomp diffaranti an droug eus ar mâd. Daou seurt pec'hejou actuel-so : ar pec'het veniel hac ar pec'het marvel.

Ar pec'het veniel a zo un dizoboissanç da lezen Doue, dre behini ne gollomp quet e c'hraç, mæs pehini a ra deomp displijout dezan, a zempla en-nomp e c'hraç hac hon dispos d'ar pec'het marvel.

I. *Ne gollomp quet graç* an Autrou Doue dre ar pec'het veniel, abalamour ne doromp quet e lezen en ur poent important, na gant gouizyeguez, pe dre valiç-vras; rac-se ar pec'het-se a so hanvet veniel, da lavaret eo, pardonabl : *venia locum præbens*. Cousgoude, ne dê quet aoualc'h da ur c'hristen en em viret diouz ar pec'het marvel, red eo dezan caout ur zourci-vras d'en em viret diouz ur pec'het veniel... Daou seurt pec'hejou veniel-so : darn a zempladurez hepquen, pere a gometer hep evez, evel caout ur moment a impatiantet, ur moment a væn c'bloar, ur moment a ziegui : eus ar seurt pec'hejou-ma eo e parlant ar Sçritur sacr, pa lavar penos an den just a goëzo seiz guech bemdez, da lavaret eo, alies, hac en em zavo adarre : darn-all a zo grevus-soc'h e pere e coëzer gant gouizyeguez, dre atach pe dre valiç. Sant Augustin a deu da gompta un niver bras eus ar seurt-ma : dibri hac eva hep ezom ; parlant muioc'h eguet so dleet ; têvel pa dleer parlant ; comz rust oc'h pried, oc'h servicherien, ha memes oc'h beorien ; tremen an amzer o lavaret comzou diprofit ; beza diegus da zevel ; beza re-zilicat en dibri pe en eva ; chom hep chasseal, buanna ma c'heller, ar zongezonou vil, ha memes ar zongezonou vean ha dibrofit, pere a ell hon douguen d'an impurete, d'ar gassoni, d'ar vengeance, pe da ur pec'het-all bennac ; ar guevyer dister, ar c'homzou flemus,

ar goaperez : ar re-ma-oll, ha cals a re-all eus ar memes speç, pere a zisplich da Zoue, a zo hanvet pec'hejou veniel. *Oll e tisplijout meurbed da Zoue !* Ha ne dê quet aoualc'h quemen-ma evit ober da un den ræsonabl caout un horrol-vras anezo ? Ur c'hrouadur-mâd ne ra jamæs ar pezh a zisplich d'e dad, nac ur mignon ar pezh a zisplich d'e vignon : cetu perac sant Augustin a lavar a pa ve revinet ar bed, a pa vê distrujet an oll dud hac an oll ælez, ne vê quet un drouc quer bras evel ma'z-eo ar pec'het an disterra, abalamour, eme an deologianet, an disterra drouc cometet a-enep Doue n'en deus muzul-ebet, o veza ma'z-eo ur revolt a-enep e vajeste infinit.

II. *Ar pec'het veniel a zemplæ ennomp graç Doue* : rac beza ez eo un avel scorn pehini a iena carantez Doue evidomp : ur bec'h pehini a zâm hon ene ; e zouguen a ell, evit guir, mæs he ampech a ra da guerzet en hent eus a c'hourc'hemennou Doue, ha d'e garet eus he oll nerz ; he distrei a ra eus an traou cœlestiel, evit he occupi re-alies ha dreist-voder, diouz an traou terrien : beza ez-eo ur gouli pehini a rent hon ene disfaçon dirac daoulagad he fried divin, a ampech da rei dezi ar mercou ordinal a garantez pere a ro d'an eneou a zo parfetamant en e c'hraç. An ini a bec'h alies venielamant a so henvel ous a ur c'hrouadur pehini a zisent alies oc'h e dad hac a zisplich dezan e meur a boent : e speret control hac e gomportamant direspet a laca e dad d'en em yeana outhan ha da veza habituelamant var ar poent d'en dishærita. Cetu aze lod eus a effejou trist ar pec'het veniel *pehini hon dispos ive d'ar pec'het marvel.*

III. Ar pec'het marvel eo an tourmant a ziscar an ty ; mæs ar pec'het veniel eo ar glao pehini a doul endro ha dindân ar vein-fond. Ar pec'het marvel a ro d'an ene ar maro en un taul crèn , eme sant Augustin ; mæs ar pec'het veniel a dosta anezi d'an instrument-se a varo. Ar pec'het marvel a so maro an ene ; mæs ar pec'het veniel a so ar c'hlênved a gundu eno : ar pec'het marvel a lam diganeomp ar c'hraç santifiant , ar pec'het veniel a lam cals a c'hraçou actuel , ha pa vent lamet digant un ene e vez trec'het æz gant an dentation.

Evit gallout guel en em viret diouz ar pec'het veniel , consideromp ar malcuriou-bras a dên var-nomp , ha peguen diæz eo en diffaranti dious ar pec'het marvel.

1° Pried Loth , evit beza sellet gant curiosite ous an tân a zeve Sodôm ha Gomorrh , a voue cenchet en un imach holen , evit furraat an dud ha desqui dezo , eme sant Augustin , dioual diouz ar fautou ar re zisterra : *ut prudentes condiret exemplo*. Moyses , evit beza douetet e raje an Autrou Doue d'an dour sortial eus ar garrec , ne antreas quet en douar a *bromission*. Petra a er-ruas gant Osa evit beza touchet gant nebeud a respet an arc'h a alianç , ha gant ar bobl a Versames evit beza he c'honsideret gant re a guriosite ? Osa hac anter-cant mil eus ar bobl-ma a goëzas maro var ar plaç , abalamour d'o fec'het. Ar roue David , evit beza comptet e bobl dre un nebeud a vên gloar , a voue punisset dre ur vocen pehini dindân tri devez a lamas diganthan dec ha tri-uguent mil den. Mæs Doue n'en em gontant quet da bunissa ar pec'het veniel er bed-ma , tân

ar purcator a zo ive ellumet evit er punissa er bed-all. Rac-se evit ar fautou-se pere a zebtant quen dister hac a gometer quellies a vech ha gant quen nebeud a scrupul, e vezo ret souffr er purcator poaniou brassoc'h evit quement a eller da anduri er bed-ma, eme sant Augustin : *gravior erit ille ignis quàm quidquid potest homo pati in hac vita.*

2° Mæs ar pez a dle hon lacat oll da grêna, eo abalamour nê deus den hac a oar mât aoualc'h anaout ar merq a zisparti laqueet gant Doue etre ar pec'het marvel hac ar pec'het veniel. Allas, piou a ell assuri ne dê nemet ur pec'het veniel, ar zonch, ar gomz, an action-se pehini hon deus græt pe hon deus manquet da ober? Sant Augustin a lavar ne oar quet diffaranti ar pec'het marvel diouz ar pec'het veniel, hac en deus Doue cuzet an drâ-ma ouzomp, evit ma tiouallimp, gant ur sourci-vras, eus an disterra pec'het. An abostol a lavar deomp ive dioual memes eus a bep aparanc a zrouc : bezomp eta fidel en traou-bian, ha Doue a accorde deomp graçou-bras : *an ini*, eme ar Speret Santel, *en deus doujanç Doue, ne dê le-zirec e netra; er c'hontrol, an ini a zispris an traou-bian ha ne ra vãn evit coëza er pec'hejou dister, a goëzo nebeud-ha-nebeud e pec'hejou-bras.* Goude beza cometet ur pec'het bennac, ha pa na ve nemet dre zonch, goulennit pardon anezan, grit ur binigen-bennac hac it da goës quenta ma ellot : en em sicourit a galon-vâd, ha Doue ho sicouro.

VAR AR PEC'HET MARVEL.

Ar pec'het marvel eo an ini a ro ar maro d'hon ene, hac hon rent dñ eus ar poaniou eternal. Marvel a sinifi a ro ar maro : pa bec'homp marvelamant, e roomp ar maro d'hon ene, o coll graç Doue pehini eo he buez. Cousquet a reomp di-remors, siouas, ha ne gomprenomp quet emma ar maro en hor c'hreiz : bale ha labourat a reomp dinec'h, ha ne sonjomp quet e maro al loden breziussa ac'hanomp pehini eo hon ene !... Allas, er stad horrubl eus ar pec'het marvel, n'ez-omp beo nemet a hano, maro omp en effet dirac Doue, eme ar Scritur ! Mancout a reont eta a feiz pe a speret an dud-se oll pere a ell en em rejouissa goude beza pec'het marvelamant, a lavar deomp sant Ian-Chrisostom ha sant Thomas Aquin.... Pec'hi marvelamant a so terri gant anaoudeguez ha gant ur gonsantamant parfet, lezen Doue en ur poent bennac a gonsecanç : lavaret a ran gant anaoudeguez ha gant ur gonsantamant parfet, rac an default a anaoudeguez pe a gonsantamant a iscus a bec'het, pe da viana er biana cals ; evel-se, an ini a laz hep gouzout, pe dre gontraign, un den elleac'h ul loen, ne bec'h quet, abalamour ma vanq a anaoudeguez pe a liberte.

Ar pec'het hepquen eo ar guir droug, o veza ma ra deomp coll graç Doue, pehini a so ur c'holl incomprenabl, ha ma hon rent dñ eus an ifern a behini na eller quet en em denna. An oll goallou-all n'ez int quet da veza comparachet, abalamour ma c'hellomp tenna profit anezo, oc'h o souffr gant patientet, e speret a binigen. Poa-

niou ha trubuliou ar bed-ma a so ordinalamant mercou eus a garantez Doue : dreizo e custum purifia e servicherien muia caret, evel en vez purifiet an aour dre an tân : *quasi aurum in fornace probavit electos Dominus.*

Ar pec'het marvel a ra un injur an horrupla da Zoue ; rac dre ar pec'het marvel en em ravoltomp a-enep Doue memes. Pa vanq ur zervicher da zenti ous e vestr, e tizent evit guir ous a un den pehini a so huelloc'h evithan dre e stad hac e gondition : mæs piou omp-nî comparachet gant Doue ! e maoump etre e zaouarn evel un tam pri etre daouarn ar poder : pebes insolanch eta en em ravolti a-enep an ini en deus hor c'hrouet, hac a ell, bep moment, lemel diganeomp ar vuez hon deus recevet diganthan!... Dre ar pec'het marvel e troomp ive a-enep Doue e vadoberou en hon andret : en effet, pe seurt usach a reomp-nî eus ar madou, eus an nerz hac eus ar yec'het en deus roet deomp ? Ha ne dê quet guir en em zervichomp anezo, lies a vech, evit en offanci ? Profani a reomp ive ar sacramanchou pere en devoa instituet evit hor santifia, ha ne tennomp profit-ebet eus ar graçou a recevomp bemdez eus e berz ; da lavaret eo, eta e rentomp an droug evit ar mäd. O cruella ingrateri ! Al loened a voar anaout o mæstr hac a rent zervich dezan evit ar vagadurez a recevont diganthan, mæs ar pec'her ne fell dezan nac anaout na servicha Doue : *bos cognovit possessorem suum, Israel autem me non cognovit !...* Dre ar pec'het marvel c'hoas e crucifiomp a nevez hor Zalver Jesus-Christ ; pec'hejou ar bed, evel quellies a vourreo, eo o deus e laqueet da vervel : blesset e bet, eme ar profet Isaï, aba-

lamour d'hor fallagriez : *vulneratus est propter iniquitates nostras*. Maro eo abalamour d'hor pe-
c'hejou , a lavar deomp an abostol : *pro peccatis nostris mortuus est*. Mar hoc'h eus c'hoant, eme
sant Bernard , da anaout grevusded ar pec'het
marvel, quemerit ho crucifi, laquit-ên en un-tû
hac ur pec'het marvel en un tû-all, hac oc'h en
em derc'hel, e creiz etre an daou objet-se, livi-
rit : cetu ama ar victim, ha cetu ama ar mun-
trer ! Oll vilitou ar Verc'hes sacr, oll boaniou ar
verzerien, oll vertuziou ar zænt laqueet en ur pen
eus a valañcou Doue pere a so just, ne dint quet,
eme ul levr devot, evit poëza eus a ur pec'het
marvel hepquen ; evit *ober dezan ar c'hontre-
pouez*, eo bet red lacaat er pen-all eus ar valañç,
oll instrumanchou passion hor Zalver, e groas
hac e voad precius... Hirio c'hoas ar pec'het mar-
vel eo a deu da renta inutil e oll boan ha da ne-
vezi e varo. Doue a zifen touet, difen a ra droug-
preseg, difen a ra al laëronci, ar vezventi, al lu-
bricite, ar gassoni, dindân boan a zaonation :
ouspen Doue a so partout ; guelet ha clêvet a ra
dre-oll ; mar grêr eta en e fresañç ar pez a zifen,
ha ne dê quet disprisout e autorite ; ha ne dê quet
discleria, en effet, penos ne sourcier nac eus e
varados pehini a bromet, nac eus e ifern a behini
e c'hourdrous ; ha ne dê quet desirout maro an
Autrou Doue evel ar Yuzevien, da lavaret eo,
desirout ne vê Doue ebet evit gallout beva pep-
unan en e rôl ? Crucifia a rit a nevez Mab Doue,
a lavar deoc'h an abostol ! Ia, er c'hrucifia a rit
a nevez en ho taoulagad dre ho sellou lubric,
evel en ho calon dre ho desirou criminel ha dre
ho cassoni a-enep an nessa : er c'hrucifia a rit en

ho speret dre ho songesonou ifam, evel en ho quinou dre ho leou-douet, dre ho comzou bavard, dre ho drouc-preseguerez hac ho teodadou-fall : *rursùm crucifigentes sibimetipsis Filium Dei!* Er c'hrucifia a rit a nevez dre ho mezventionou, ho labourou da sul ha da vouël, hac hoc'h ebatou scandalus! Coupaploc'h oc'h egued ar Yuzevien pere n'o dize quet crucifiet hor Zalver, ma o divize e anavezet; mæs c'hui a voar e anaout, c'hui a voar ar pezh en deus græt evidoc'h hac ar pezh a bromet deoc'h, ha c'hoas hoc'h eus an ingrateri d'er c'hrucifia a nevez!

Goude beza consideret-mâd an injur a ra ar pec'het da Zoue, considerit c'hoas an tor a ra d'an den. Ar maleuriou, ar goallou, ar maro, ar c'holl eus ar c'hraç, an ifern, a so oll ar baëamant dleet d'ar pec'het : *stipendia peccati mors*. Ia, ar pec'het eo en deus toullet an ifern : anez ar pec'het ne vize bet ifern ebet. An ifern a so ur plaç a boan e pehini an dud fall a souffro eternalamant gant an drouc sperejou, hep an disterra esperanç, an disterra soulajamant nac an disterra consolation. Cetu ama un drâ-bennac eus a dourmanchou an dud collet en ifern : selaouomp gant respet comzou ar Speret Santel dre c'hinou ar profet, ha crênomp : me a cuzo, eme Zoue, va bisach ous a dud collet, hac a c'haloï anezo-oll gant ar birou eus va c'holer : me a zestuma varnezo an oll dourmanchou assamblez, hac a raï dezo souffr poaniou mil varo, hep ma c'hallint mervel ur vech : ia, en amzer ma vezin muia courroucet en o enep, me a savo betec an êe ar vrec'h eus va justic evit ma coëzo va zauliou varnezo gant muioc'h a stronç, hac a ellumo un

tân quer poasus ma têvo betec goëled ar mene-
 ziou ar re huella, hep ma c'hallo cousgoude con-
 sum an eneu collet-se ! *Abscondam faciem meam
 ab eis.... et ignis fundamenta montium comburet.*
 Daou seurt tourmanchou a andurer eta en ifern :
 an tourmant da veza da jamæs dispartiet diouz
 Doue, hac an tourmant da veza eternalamant en
 un tân poasus en tâ-all d'ar pezh a eller da gom-
 pren. Allas, ama var an douar, ne songeomp
 quet peguer bras droug eo ar c'holl eus ar gvel a
 Zoue ! ama, hon ene a so evel en ur prison tèn-
 val pehini he ampech d'en em zével varzu Doue ;
 mæs dispartiet eus he c'horf hac ive gant he c'horf
 goude ar resurrection, an ene en em zao conti-
 nuelamant varzu he c'hrouer evel ur flam-tân var-
 zu an êe ; mæs, allas, prononcet eo ar zetanz ter-
 rubl-ma : *pellait diouzin, tud milliguet, it d'an
 tân eternal !* N'en deus mui union-ebet evitho
 gant Doue ! birviquen n'o devezo an heur-vâd
 d'er guele na d'er possedi ! Doue memes ne dê
 quet en em gontantet d'o c'haç pell diouthan,
 roet en deus ive dezo e vallos pehini o golo evel ur
 viscamant hac a stard anezo evel ur gouriç pehini a
 renquint da zerc'hel epad an oll eternite ! Ober a
 rencont ho demeuranç en tân, mæs en un tân
 ellumet gant ar c'hüez eus a goler Doue ! en tân
 scrijus-se e ma-int, evel ar pesq en dour : ne
 velont ha ne zantont nemet tân ! goulén a reont
 p'heur e c'hechuo o zourmant ? hac ur vouez a
 respont dezo : *biquen !* ped'heur eo, a c'houlén-
 nont-y c'hoas, hac ar memes mouez a respont :
an eternite ! O eternite ! eternite ! c'hui a zo scri-
 jus hac horrubl ! Cetu ar beamant dleet d'ar pe-
 c'het ! O Doue, grit d'în ar c'hraç da effaci va fe-
 c'hejou, hac ar c'hraç na bec'hin mui !!!

VAR AR PEC'HEJOU CAPITAL

HA VAR AR REMEJOU A BERE E TLEER EN EM ZERVICHOUT EVIT
EN EM VIRET DA GUEZA ENNO , PE EVIT EN EM BAREA GOUDE
BEZA CUEZET.

VAR AN OURGOUILL. — *Remejou.*

AR pec'hejou capital a zo evel-se hanvet o ve-
za ma zint pennou , *capita* , pe zourcennou an
oll bec'hejou-all. Ar pec'hejou capital a zo d'ar
pec'hejou ar pezh ma'z-eo ar mor d'ar rifyerou ;
ar re-ma a zorti eus ar mor evel ma sorti an oll
bec'hejou-all eus ar pec'hejou capital. Beza ez
eus seiz pec'het capital : ourgouill , avarisdet ,
luxur , avi , gourmandis , coler ha diegui. Hanvet
int ive ar seiz pec'het marvel , mæs hep ræson ,
rac marvel pe veniel e c'hallont beza , hervez ma
cuëz er cals pe nebeud enno , hac hervez ar gon-
santamant gant pehini o c'hometer. Ar pec'hejou
capital a zo daou seurt anezo , eme sant Gregor :
darn a zo pec'hejou ar speret , ha darn-all pec'he-
jou ar c'horf , evel al luxur hac ar gourmandis :
pec'hejou ar speret a zo brassoc'h , eme ar memes
doctor ; *mæs pec'hejou ar c'horf a dén muioc'h a*
zizenor var an ini o c'homet.

I. An ourgouill a zo ur garantez dreist-vuzul
pehini en deus an den evithan e-unan , hac evit
ar c'haliteou en deus pe a sonch dezan da gaout ,
pehini a ra dezan en em zével azioc'h ar re-all ,
o credi ez int oll disterroc'h evithan... Lavaret a
ran ur garantez dreist vuzul , rac permetet eo

deomp en em garet hon-unan, hac en em istimout ræsonablamant : evel-se hor Zalver a lavar deomp caret hon nessa eveldeomp hon-unan ; mæs ar garantez direglet hon deus evidomp hon-unan a so ar pen-caus eus ar seiz pec'het marvel hac eus an oll bec'hejou-all e general : en em garet hon-unan carout betec guelloc'h en em gontanti hon-unan eguet senti ouz Doue ; quemen-se a so ur garantez disordren : hounnes eo ar garantez o deus evitho o-unan, an dud ourgouillus, an dud avaricius, an dud lubric, an dud avius, an dud gourmand, an dud colerus, an dud diegus, en un guer, an oll bec'herien. An dud miserabl-ma a vir evitho o-unan, ar pez a so dleet da Zoue, ar garantez, an enor hac an oboissanç guenta. Ha possubl eo ober brassoc'h injur d'hor c'hrouer ha d'hor mæstr souveren!... Rac-se an ourgouill a so ar pec'het quenta, ar brassa hac an dangerussa : ar c'henta, o veza ma'z-eo pec'het an ælez revoltet, pec'het hon tad quenta er barados terrestr hac ar gommançamant maleurus a bep drouc, eme ar Speret Santel : *initium omnis peccati est superbia* ; ar pec'het brassa o veza ma teu rac-eoun da attaquì Doue o lemel diganthan, hac o vancout da rei dezan ar pez a aparchant outhan ; ar pec'het dangerussa abalamour ma en em vesq etouez ar vertuziou memes, abalamour ma tougomp ar vamen anezan ennomp hon-unan, ma'z-eo an diæssa da zisc'hrienna, an diveza oc'h hor c'huitaat, hac abalamour ma'z-eo ordinalamant ur merq a zaounation, o veza ma'z-eo pec'het an drouc speret pehini a zo hanvet er Scritur, *tad an dud ourgouillus*.

Beza ez eus un niver bras a bec'hejou pere a

zorti eus an ourgouill, evel ar rifierou eus ar mor, pe evel ar brancou eus ar vezen ; conta a rer dec seurt anezo, pere so : ar væn gloar, ar fougasse-rez, an ambition, an ipocrysi, ar garantez evit an nevezentiou, an aheurtamant, an drouguiez, an disputou, ar bresomption hac an disoboissanç.

II. Ar c'henta hac ar guella remed a-enep an ourgouill eo an humilite. An humilite, eme sant Bernard, a so ur vertus pehini hon doug d'en em zisprisout dre ar guir anoudeguez ac'hanomp hon-unan. *Humilitas est virtus, quâ quis verissimâ sui cognitione sibi ipsi vilescit.* Rac-se ne ma quet er c'homzou, nac en oberou memes : lavaret comzou humbl, ha douguen habijou modest a so mâd-bras ; cousgoude, quemen-se ne dê quet aoualc'h evit beza humbl : cals a dud o deus habijou modest var o discoas ha comzou humbl en o guinou, hep caout cousgoude an humilite en o c'halon : un drâ hepquen pehini a zisplich dezo a so aoualc'h evit rei da anaout penos n'ez-int quet quen humbl ha ma seblantont beza : *tange montes et fumigabunt.* An humilite a zo eta ur zantimant izel pehini hon deus ac'hanon hon-unan fontet var an anoudeguez eus hon neant hac eus hor miser... O va Douc, roit d'ân eta ar c'hraç d'hoc'h anaout ha d'en em anaout vanan ! Roit d'ân ar c'hraç da zesqui gueneoc'h beza douç hac humbl a galon ! Evit-se eo red d'ân souffr gant patiantet quement a erruo gueneên er bed ma.

VAR AN AVARISDET. — *Remejou.*

I. An avarisdet a zo ur garantez dreist voder

evit madou an douar, ispicial evit an arc'hant...
Lavaret a reomp ur garantez dreist-voder, rac
 an ini ne zezir caout madou nemet evit ober un
 usach-vâd anezo, pe evit satisfia d'e ezomou, ne
 dê quet avaricius; mæs avaricius eo an ini a so
 re-hastet da zestum madou, an ini o *mir* gant un
 atach re-vras; pa vez ar speret hac ar galon re-
 occupet anezo: pa o destumer pe autramant pa
 o mirer a-enep lezen Doue; pa vez re a joa oc'h
 o fossedi pe re a nec'h o diouezet; pa na roer
 quet, pe autramant pa roer re-zibot a vech an
 aluzen d'ar paour... Poëzomp-mâd quemen-ma-
 oll hac e velimp penos un darn-vras a dud a so
 sujet d'an avariseded dioc'h pehini memes ar re
 vertuzussa o deus poan o veza divlam, ha cous-
 goude ne fell da zen credi e ve avaricius. An our-
 gouill a so ur gommançamant a bep pec'het, *ini-*
tium omnis peccati est superbia, hac an avaris-
 ded, eme an abostol, a zo ar c'hrien eus a bep
 seurt drouc: *radix omnium malorum est avaritia*.
 Perac e fell da sant Paul comparachi an avaris-
 ded gant ur c'hrien? Abalamour, eme sant Tho-
 mas, ar c'hrien a so cuzet, a vezur ar brancou
 hac a so diæz da denna. An den avaricius, evel ur
 c'hrien, a so ato cuzet etouez madou an douar
 pere a zo evel e vuez: pell dioutho ez eo henvel
 ous ar pesq var bord an dour, n'en deus peoc'h
 na repos-ebet... Ar c'hrien a vezur ar brancou,
 evel an avariseded a vezur an oll viçou: beza ez eo
 d'ar viçou ar pez ma'z-eo ar c'hoad d'an tân: evel
 ma zervich ar c'hoat da zerc'hel beo an tân, evel-
 se an avarisedet a zalc'h beo an oll dechou-fall...
 Ar c'hrien a zo diæz da denna, evel-se an ava-
 risdet a zo diæz-bras da lemel eus ar galon, ur

vech ma'z-eo antreet enny. An den avaricius a gleo lèn ha preseg comzou Doue ; mæs pa barlanter memes eus an avarisdet ne gred quet e parlanter eus e dech, rac ne sonch quet en deus re a vadou na memes aualc'h.

II. Mar fell deomp goaranti hor c'halon eus ar viç-ma, selaouomp-mâd petra lavar deomp hor Zalver : *en em zihoallit dioc'h pep avarisdet, rac petra zervich d'an den gounit ar bed-oll, mar coll e ene ? Ne zestumit quet a denzoriou var an douar, ar mergl hac ar prénved a ell o dibri, pe al laëron o dizolo hac o laërez ; mæs destumit, dre hoc'h æuvrou-mâd, tenzoriou ebars an êe, elleac'h ne ra domach-ebet, nac ar mergl, nac ar prénved, nac al laëron.* Diæz-bras eo caout madou ha derc'hel ar galon distag outho. Allas, ar madou-se pere a renquimp hep dale da zilezel, goude beza coustet deomp quement a boan, a vezo ar pen-caus eus hon daonation : ne gacimp gueneomp d'ar bed-all, nemet ar c'heuz d'o lezel var hon lerc'h pe ar c'hrim da veza o goal acquisitet : hon hæritourien ingrat n'o devezo sonch-ebet ac'hanomp, na truez-ebet ouzomp ! O va Doue, distaguit vâ c'halon diouz an traou crouet, ha troit anezi varzu-hac-ennoc'h ! *Inclina cor meum, Deus, in testimonia tua, et non in avaritiam.* Roit d'in ar c'hraç da zisprisout an traou terrien, ha da garet an traou cœlestiel ! Evit en em zicour va-unan, e prometan, ama en ho præsanç, penos e rin, hervez va galloud, an alusen ar rest eus va buez. Obliget oun, rac er gout-c'hemenni a rit d'in, ô va Doue ; barnet ha condaonet e vezo an ini n'he graï quet, ha faut eo an digarezyou a gavomp evit gallout chom hep he ober.

VAR AL LUXUR. — *Remejou.*

I. Al luxur a so ar viç eus an impurete pehini a gonsist en dezir disordren eus a blijaduresou ar c'hiq. Ar profet Ezechiel a verq ar zourcen principala eus ar pec'het vil-ma, pehini a so, emezan, an ourgouill: rac impossubl, eme ar Speret Santel, eo da zên beza chast nemet dre zicour Doue, *nemo potest esse continens nisi Deus det*; ha Doue ne ro quet e c'hraç d'an dud ourgouillus, *Deus superbis resistit*; ne allont quet eta beza chast; ar c'her-vâd, an dud re-zibres hac ar vez-verien eo ar re a zo muia exposet da guëza er pec'het-ma: *venter obæsus spumat in libidinem, in vino luxuria*. An experianç a zesq ive deomp penos an dançou, ar c'hanouennou vil, al lecturiou-fall hac ar goal compagnuneziou a so c'hoas occasionou tost da guëza er pec'het-ma, pehini a so bet punisset er bed-ma hac a vezo punisset er bed-all en ur fæçon an terrupla... Ar bed-oll a zo bet beuzet dre an dour diluch, abalamour, eme ar Scritur, ma oa oll corrompet: *omnis caro corruperat viam suam*. Ar c'hæriou a Sodôm hac a C'homor, ar c'hartier trô-var-drô ha quement den a oa enno, a so bet dêvet gant ur glao a dân hac a souffr pehini a guëzas varnezo abalamour d'ar pec'het-ma. Sichem, mab da Hemor, a zizenoras Dina, merc'h da Jacob, hac e punishment d'e grim, Doue a bermetas ma voue laqueet d'ar maro, ha quement ini a oa er memes quær ganthan. Pev ar mil varnuguent eus ar bobl a Israel a oue condaonet da vervel abalamour m'o devoa dibauchet merc'het ar Moabitet. Salomon a go-

met pec'hejou lubric, hac a goll querquent e furnez ! O consideri ar punitionou terrubl-ma, piou na gompren quet ar gassoni en deus Doue diouz ar seurt pec'hejou?... Mæs er bed-all, partach an dud lubric-ma a vezo ul lèn a souffr hac a dån e pehini e vezint tourmantet epad an oll eternite : oll faculteou o ene hac oll vemprou o c'horf, o veza m'o devezo bet pers er plijaduresou difennet, a souffro ive, pep-ini, e boan particulier. An daoulagad ne velint eno nemet speçou ar re horrupla occupet oll oc'h o zourmanti : an diouscouarn ne glêvint nemet clêmou a arrach hac a zizesper : an difren a vezo tourmantet gant ur c'huëz insupportabl, hac ar vlas en devezo un naoun hac ur sec'het arraget. Oh ! en han-Doue, grit pelloc'h reflexion varnoc'h boc'h-unan ha var guemen-ma-oll, c'hui tud sensuel ha delicat, pere en em ruill er fanq eus ar pec'hejou mezus ! en em convertissit pelloc'h, hac evit-se en em zervichit eus ar remejou pere a ro c'hoas Doue deoc'h en e vadelez.

II. Tec'hit pell diouz an occasionou dangerous : bezit fidel da Zoue en traou bian : beillit, pedit, yunit ha tostait alies ous o sacromanchou... 1° *Dihoallit diouz ar goâl occasionou* : an ini a gar an danger a berisso ennan, eme an Aviel. Mar guelan ac'hanoc'h, goude ho conversion, o fre-canti ar memes tud a voal exempl hac o vont d'ar memes plaçou difennet, e lavarin gant guirionez penos ho conversion ne dê quet sincer aoualc'h, rac n'en deus quet a queuz aoualc'h da veza coëzet, an ini a guntunu da vale dre ar memes hent risclus, a lavar deomp ar Speret Santel : *cecidisse satis non piget qui in lubrico ambulat*. Petra so

bet caus eus an darn-vuia a bec'hejou ho buez ? An dud fall etouez pere ez-oc'h en em gavet hac ar goal exemplou hoc'h eus gullet : *commixti sunt inter gentes et didicerunt opera eorum*. Blamet e vez gant ræson, an ini pehini, goude beza bet clân, a ra, a volonteز franq, ar pez en devoa e laqueet da glênvel : quittat a rer ur vro, gant aoun da vervel, pa zanter ennan un æzen fall, pe autramant pa veler ennan clênvejou stagus ; tec'hit eta hac e viot victorius, *fuge et vicisti*. Quen impossibl eo deoc'h chom, a volonteز-vâd, en occasion a bec'het hep pec'hi, evel ma'z-eo chom en tân goal hep dêvi. Mæs, eme c'hui, bras eo va gounideguez er blaç am eus. Petra servichfe deoc'h gounit ar bed oll, mar collit hoc'h ene ? Diæz bras eo d'in quitaat, a respontit ; caret a ran an dud gant pere e vevan ha caret oun ive gantho ; hac ouspen, petra ne vezo quet lavaret ac'hanon, mar quitaan ? Quitait an ty, an dud-fall-se, guel eo caranteز Doue eguet caranteز ar bed ; na illit quet servicha daou væstr : servichit eta an Autrou Doue ; saveteit hoc'h ene, cousto pe gousto.

2° *Bezit fidel da Zoue en traou bian* : an ini a zispris ar pec'hejou bian a gometo hep dale pec'hejou-bras : *qui spernit modica, paulatim decidet*. Caout ur sonch fall-bennac, hep en em blijout cals ennan : len certain levriou pere ne dint quet absoluamant fall : en em gaout alies gant certain personachou hac en em bermeti certain liberteou pere n'ez int quet drouc-bras, enno o-unan, quemen-se ne dê quet c'hoas martese pec'hi marvelamant, mæs quemen-se, eme sant Chrisostom, a so mercou eus a ur burete anter-

varo ha var ar poent da vervel absoluamant : lazit an tân epad ma eo dister, divezatoc'h ne viot quet evit er moug : ne lezit quet nerz hoc'h adversourien da gresqui, trec'het e viot ganthan : *di-hoallit*, eme an abostol, *eus an apparanc memes a zrouc*.

3° *Beillit ive varnoc'h hoc'h-unan* : comprenit e ma-oc'h bepred e præsanc Doue : ma ve eur rebennac o sellet ouzoc'h, ruzia a raffac'h gant ar vez ! na rit quet eta e præsanc Doue hac e præsanc hoc'h æl-mâd, ar pezh ne garfac'h quet da ober dirac an disterra den !

4° Ar beden hac ar yun a so c'hoas remejou excellent a-enep ar pec'hejou lubric. Ar seurt drouc sperejou-se, eme hor Zalver, ne vezont chasset nemet dre ar yun hac ar beden. Evel ma teu an drouc hac ar c'hri-forç da lacat al laëron da guemeret an tec'h hac an amezeïen da dostaat, evel-se ar beden a chasse an drouc speret hac a zigaç d'hor zicour an ælez hac ar zænt. An drouc speret, eme sant Jerôm, en deus aoun rac ar yun, ha rac an instrumanchou a binigen. Ur particulier o veza goulennet digant ur religius perac en devoa yunet sant Ian, pa eo guir, ne oa coupabl a bec'het-ebet ; lavarit d'in, c'hui, eme ar religius, perac e saller ar c'hiq ? Certen, eme hêma, evit er præservi eus ar gorrupcion. Sant Ian, eme ar religius, a rê ar memes trá... Greomp evelthan hac ar binigen a vezo evel an holen pehini a bræservo ac'hanomp eus a gorrupcion ar bed : songeomp en hor finvezou diveza, ha lavaromp ennomp hon-unan gant sant Augustin : evit ur moment a blijadur, un eternite a dourmant ! Tasteomp alies ous hor sacramanchou ha bepred
gant

gant an dispositionou requis, hac e vezint evi-
domp an dour mysterius pehini a velc'ho ac'ha-
nomp diouz hor pec'hejou : ar vagadurez crên
pehini hon rento victorius var hon adversourien,
ar bara divin pehini a roi deomp ar vuez eternal.

VAR AN AVI. — *Remejou.*

I. An avi a so un dristidiguez eus ar vâd, hac
ur joa eus an drouc a erru gant an nessa... *Un
dristidiguez eus ar vâd* : rac an den avius a gue-
mer mād ar re-all evel un drouc græt dezan e-
unan, dre ma sonch e teu da ziminui e c'hloar ha
d'e ampech d'en em zevel. *Ur joa eus an drouc* :
abalamour ma c'hesper profitta eus an drouc-se
evit en em huellaat. An den avius eo an ini pe-
hini dre gassoni, dre avariseded, dre c'hourman-
dis pe dre un desir-all bennac disordren en deus
displijadur o velet ar vâd a ra an nessa pe a erru
ganthan. Ar pec'het-ma eo pec'het an drouc spe-
ret pehini avius eus ar joausdet prometet d'hon
tud quenta, a deuas d'o zenti ha d'o lacaat da
guëza er pec'het. Doue en devoa crouet an den
evit beva da jamæs, mæs an avi a so bet pen-
caus d'e bec'het ha d'e varo. Ar maro a so antreet
er bed-ma dre an avi eus an drouc speret, eme
ar Scritur; ar re a zo en tû-ganthan, a heuill e
exempl. Dre an inclination-fall-ma eo e teuas
Caïn da laza e vreur Abel. An avi a voue caus ma
quemeras Ezaü ur gassoni horrublous e vreur
Jacob. Breudeur Joseph er guerzas ive dre avi
da varc'hadourien pere a oa o vont en Ægypt;
dre avi eo en deus Saül tourmantet David, hac
erfin, evel a lavar an Aviel, dre avi eo o deus ar

Yuzevien laqueet hor Zalver d'ar maro. Eleac'h ma ema an avi hac an drouc, eme sant Jacques, eno e cunduer ur vuez miserabl ha leun a grimou. Sant Ian-Chrisostom a lavar e tleer lemel eus a-douez bugale an Ilis an dud avius, evel ma lamer ar bec'herien public hac obstinet. Sant Bazil a c'halv an avi, un drouc insupportabl, finessa ar sar pant hac hent an ifern.

II. Effejou milliguet ar pec'het-ma eo : an drouc-preseguez hac an aquet da zua actionou ar re-all hac ar blijadur a guemerer o velet o faoutou, pe an drouc a erru gantho pe a leverer anezo.

1° An ini en deus avi eus un-all a ra e oll bossubl evit e humilia ha noazout dezan : lavaret a ra quement a oar en e-enep, hac invanti a ra var e gomptraou ar re bounnerra, evit gallout en discar. Mar en deus avi eus a ur plaç, eus a ur garg, pe eus a un dimizi, petra ne rai quet an den avius evit dont a ben eus e zessin? An oll voyenou, memes ar re injusta, a gavo mând-bras hac a guemero. Ne espergno, nac an drouc-preseguez, nac ar vuntrerez memes, e cas a ezom. Oh avi milliguet, netra nemet ar vrec'h a Zoue ne all da arreti!

2° *An acquet da zua actionou ar re-all* : ar vertus, an devotion, ar c'haliteou-mâd a ra poan da zaoulagad an den avius : o zrei a ra e ridicul, ha credi a ra lavaret penos quemen-se-oll ne de nemet hypocrisi, finessa, tromplerez hac ambition. O tud miserabl, a lavar deoc'h hor Zalver, ho lagad a zo fall, abalamour ma'z-eo mând ho preur! En ho follentez hac en hoc'h arrach e fell deoc'h golo a bri hac a fanq ar sclerdet hac ar

gaërder eus e vertuziou ! heanit pelloc'h , oberou-
rien a fallagriez , en despet deoc'h , an dud-se a
vrillo , er bed-ma memes marteze , hac a drâ
certen , er bed-all , evel stered caër epad an oll
eternite.

3° *Ar blijadur a guemerer o velet faout hon
nessa* : oh plijadur infernal ! oh tud avius , beza
hoc'h eus evit tad an drouc speret : *vos ex patre
diabolo estis* ; rac henvel beo oc'h diouthan hac e
langach eo a barkantit ! an drouc speret ive en deus
joa o velet bugale Doue o fazia : ober a ra e bos-
subl evit o derc'hel er fanq eus ar pec'het , ha cetu
eno ar pezh a rit hoc'h-unan. Goude ma eo cuëzet
ho preur , eleac'h mont d'er golo gant ar vantel
eus ar garantez , evel a lavar deoc'h ar Scritur , e
querzit gant ar morzol hac an tachou eus an drouc-
preseguerez , hac eus ar goal deodadou evit er
staga ous botanç an dishenor ! Tud ifam , ar
vouez eus a voad ho preur pehini hoc'h eus
scuillet , a zao betec an êe hac a gri vengeance en
hoc'h enep !

4° *Joa hoc'h eus o velet drouc oc'h erruout
gant ho nessa hac o clevet drouc-preseg anezan* :
Doue ive en devezo joa oc'h exerci en hoc'h enep
ar rigol eus e justiç , epad an eternite : neuse pel-
loc'h ho teod milliguet a heano , pe da viana mar
lavar un drâ-bennac , e veulo ar justiç eternal a
Zoue !

III. *Remejou a-enep an avi* : caret hon nessa
evelomp hon-unan , heza humbl , disprisout ar
madou temporel.

1° An ini a gar e guirionez e nessa evelthan e-
unan , pell da gaout avi outhan , en deus joa o
velet vâd , ha displijadur o velet drouc , oc'h er-

ruout ganthan. Evit en em guenderc'hel er garantez-ma, songeomp alies ez-omp bugale d'ar memes tad, ha memprou eus ar memes corf : ar vugale vianna o deus quement a vir en hæritach o zad evel ar re vrassa ; penos eta e c'halfe beza avius an eil oc'h eguile ? Hor memprou en em entent-mâd etrezo : en em zicour hac en em zifen a reont bepret e cas a ezom, an daouarn hac ar memprou-all ne vezont morse avius eus a blaçou nac eus a fonctionou an daoulagad, nac eus a rê an diouscouarn : en em garomp hac en em sicouromp evel-se etrezomp !

2° An dud ourgouillus a zo ato avius, eme sant Augustin ; an dud humbl n'ez int jamæs. Ne aviit quet, eme ar memes doctor, an talanchou am eus recevet, rac ar profit a dennan anezo, a so couls deoc'h evel d'in va-unan ; pa'z-eo guir penos ar madou spirituel a so commun etre an oll dud fidel. Comprenomp penos ar silvidiguez a so essoc'h er plaçou izel eguet er plaçou huel, ha penos sul-vui hon deus recevet, sul vrassoc'h e vezo ar gomp a renquimp da renta da Zoue.

3° Perac caout avi eus a enoriou hac eus a vadou ar bed : ar bonor nê ma quet en o zouez : eürus bepquen, eme ar Speret Santel, an ini a vev e doujanç hac e carantez an Autrou Doue : *beatus vir qui timet Dominum* ; cetu eno ar bonor a dleomp da zezirout ha da c'houlén : ar rest ne dê netra nemet mogued. Mouguet ar sonch quenta oc'h an avi ; pedit alies evit an ini o beza avi outhan : desirit dezan ar memes mâd evel deoc'h hoc'h-unan : livirit bepret vâd eus an oll, ha songit penos an den avius a vezo un tourmant dezan e-unan ha d'ar re-all, hac un objet a gassoñi

dirac Doue !... En em arretomp c'hoas da gonsideri an drouc-preseguerez pehini a so ar brang horrupla eus an avi ha pehini a so cousgoude quer commun.

VAR AN DROUC-PRESEGUEREZ. — *Remejou.*

I. An drouc-preseguerez, eme sant Thomas, a zo un diminution injust pehini a rer eus a vrud-mâd hon nessa adre e guein.

Lavaret a reomp un diminution injust, rac beza ez eus certen circonstançou e pere eo permet lavaret an drouc a anavezer evit tenna ac'hano ur mâd public pe barticulier. Dre exempl: certen oc'h penos ar marc'hadour-se a zo un trompler: mâd a rit oc'h avertissa da non pas prena diganthan. Alies e velit bugale pe zervicherien pere a zo dirôl hac a gundu goal vuez; ho têver eo o discuill, goude beza o avertisset, ma ne cenchont quet. Clêvet a rit parlant, ha barlant a rit hoc'h-unan eus a un drouc public: cassait an drouc a behini e parlanter, ha ne barlantit quet anezan hoc'h-unan hep ezom.

An drouc-preseguerez a zo un diminution injust pehini a rêr eus a vrud-mâd an nessa adre e guein; ar pezh a ro da anaout an drouc preseguerez diouc'h an injuriou pere a vez lavaret e præsanç an nessa hac en e visach... Lavaret drouc, hep ezom, eus an nessa, e faus pe e guir; e injuria; ober goal raporchou anezan dre gomz pe dre scrid, a so ur pec'het an horrupla, abalamour d'al lezen a ra Doue deomp da garet hon nessa; abalamour ma lâm digant an den e vrud-mâd pehini a zo preciusoc'h dezan eguet oll va-

dou an douar, hac abalamour an drouc-preseguer a zo goassoc'h egued ul laër; goulia a ra calon e vreur, o lacat enni ur glac'har pehini a vrusun e esquern, *plaga linguæ comminuet ossa*. Dent an drouc-preseguer a zo evel birou hac armou am-poësonet, hac e deaud a zo evel ur c'hleze lêm pehini a ro ar maro : *dentes eorum arma et sagitta, et lingua eorum gladius acutus*. An drouc-preseguer a zo un den hep religion-ebet, rac, mar deus unan-bennac hac a gred en deus religion hep lacat ur brid d'e deaud, e religion a zo vean, eme ar Speret Santel : *si quis putat se religiosum esse, non refrænans linguam suam, hujus vana est religio*. An drouc-preseguer a so mevel an drouc speret pehini en em zervich anezan evit ampech ar vâd hac evit lacat an drouc hac ar gassoni etouez an dud. Ar helec, ar barner a beoc'h, an escop, ar præfet-se a laca pep justic vâd da rên en ur barres, en un escopti, en ur vro; mæs dont a ra ar goal deaud a ben da zua o brud-vâd, ha neuse-souden ne allont mui ober ar pez a rent dia-guent. An daou vignon-se a veve e peoc'h hac en union, mæs ar goal deaud dre e raporhou faus en deus laqueet cassoni da zével etrezo, n'en em velont na n'en em garont mui.

Ar goal deaud a so ur sar pant cruel : teaud ar sar pant en deus tri vec hac a ra tri vleç assamblez hac en un taul, mæs quen tost an eil d'eguil ma seblantfe ne vêt nemet unan; evel-se ive teaud an drouc-preseguer a ra assamblez tri vleç a bere pep-unan a ro ar maro : an ini a zrouc-preseg en em laz e-unan, henvel eo ous ar venanen pehini a lez he flêm er bleç he deus græt, hac a renq mervel goude : evel-se an drouc-preseguer a ro

ar maro d'e ene e-unan en ur flêma ar re-all : rei a ra ive ar maro d'an ini e zelaou gant plijadur ; ne ouzon quet , eme sant Bernard , pehini eo ar c'houpapla , eus an ini a zrouc-preseg , pe eus an ini a zelaou , unan en deus an drouc speret en e c'hinou , hac un-all en e ziscouarn : *uterque diabolum portat , hic in ore , ille in aure* ; rei a ra ar maro d'an ini a behini e trouc-preseg , rac ar miserabl-ma a glêvo abred-pe-zivezad piou en deus lavaret drouc anezan , ha ma ne bardon quet d'e adversour ne vezo jamæs e-unan pardonet gant Doue. Maro ar reputation , maro an ene ha maro ar c'horf a zo eta alies an effejou trist eus ar pec'het horrubl-ma , pehini a so cousgoude quer commun en hon touez. Cals a dud , eme ar Speret Santel , a beris dre ar c'hleze , mæs non pas quement evel dre ar goal deodadou : *multi ceciderunt in ore gladii , sed non sic quasi qui interierunt per linguam.*

Cousgoude , ar pec'het-ma pehini a so quer commun ha quen horrubl , a zo diaëz bras da rapari. Evit caout ar pardon eus ar pec'hejou-all , eo aoualc'h o detesti hac o c'hoëss ; mæs ar pec'het-ma , evel al laëronci , ne vezo pardonet nemet goude ma vezo raparet , quella ma vezo possubl , an drouc a vezo græt. Allas , penos rapari un drouc quer bras ! Cals ne fell quet dezo en em zislavaret ; ha da gals-all ne zervichfe quet en ober : rac ar brud a gresq en ur vont , hac eleac'h ma za ar brud ne za quet an iscus. Æz eo laza ur fulen dân , mæs penos laza un tân-goal ? æz eo dua ar glan-guen , mæs penos er guenna a nevez evel diagent ? æz eo arreti ur voul bounner en ampoënt ne ra nemet commanç da ruillal divar

ur menez huel, mæs ur veac'h ma vezo comman-
cet-mâd, piou a ello e arreti? Cousgoude an drouc-
preseguer a zo obliget da oher e bossabl evit rapari
an drouc en deus græt: goulén a dle pardon di-
gant an ini en deus blesset dre e voal deodadou;
e veuli dirac ar re o deus e glêvet o trouc-preseg
anezan, pedi Doue evithan, hac heuill var ar
poent diæz ha delicat-ma, avisou ur c'hoëssour
mâd ha prudent.

II. Cetu ama ur remed hennac evit en em viret
diouz ar pec'het horrubl-ma pehini a vezo caus
eus a zaonation quellies a ini... Songit e parlantit
e præsanç Doue pehini en deus quement a horrol
eus ar pec'het-ma, ma tisclerias da Voyses penos
eus a c'huec'h-cant mil den pere a oa en desert
ne antreje nemet daou en douar prometet, aba-
lamour m'o devoa lavaret drouc eus o mæstr sou-
veren ha manquet a fizianç en e c'halloud hac en
e vadelez: *et malè locuti sunt de Deo: nunquid
poterit parare mensam in deserto, quoniam per-
cussit petram et fluxerunt aquæ?* Ne garfac'h
quet quemeret un arbalastr evit lesquel birou var
imach hor Zalver crucifiet: penos eta e credit-hu
lesquel ar hirou eus ho teaud bilimus var ho preur
pehini a so-unan eus a vemprou hor Zalver, ha
templ beo ar Speret Santel! An imach coat-se a
uso gant an amzer, mæs ene ho preur a so im-
mortel, ha c'hoas e fell deoc'h he c'holl, petra-
bennac ma'z-eo ive ar prix eus a voad Jesus-
Christ! Horrol ho pê o lacat an tân ê ty ho nes-
sa; o quemeret e vadou: mæs goassoc'h a rit, o
trouc-preseg, rac lemel a rit diganthan e repu-
tation pehini a so preciusoc'h dezan eguet e oll
vadou!... Songit aroc parlant er pezh hoc'h eus da

lavaret : teaud an den fur a zo en e galon, ha calon an den diod a zo var e deaud, eme ar Speret Santel. Ur gomz a so evel un fulen-dân pehini a ell ober un drouc ar brassa : poëzit-mâd eta ho comzou : *verbis tuis facito staleram...* Laquit un or var ho quinou evit derc'hel ho teaud : *pone, Domine, ostium circumstantiæ labiis meis*; an orma, eme sant Per, eo ar garantez pehini a c'holo un niver-bras a bec'hejou : carit an nessa evel-doc'h hoc'h-unan : ne garfac'h quet e vê lavaret drouc ac'hanoc'h, ne livirit quet a zrouc eus ar re-all. Laquit spern vardro ho tiou-scouarn, *sepi aures tuas spinis*; da lavaret eo, na zelaouit quet ar goal deaud; er c'hontrol, disquezit dezan e tisplich deoc'h e voal deodadou oc'h ober dezan miret ar silañ mar hoc'h eus autorite varnezan, ha ma n'hoc'h eus quet, o cench a gonversation, pe o quemeret ur visach trist, rac evel ma teu avel an nord da bellaat ar glao, eme ar Speret Santel, evel-se ive ar visach trist a bella an drouc-preseguer, pe e laca da devel. Crial a rit pa velit an tân o cregui ê ty ho nessa, perac na grit-hu quet pa velit lemel diganthan e reputation? Grit, eme sant Jerom, quement ha quercouls a-enep ar goal deodou, na gredo den drouc-preseg dirazoc'h. Sant Augustin ne bermete quet da un drouc-preseguer dibri assamblez ganthan ous e daul : pellait hoc'h-unan dioutho, ha ne guemerit jamæs evit ur guir gristen an ini en deus an tech fall da zrouc-preseg; mæs en em bligeomp e compagnunez ar re a barlant-mâd eus a Zoue, eus ar religion hac eus an nessa, ha credomp penos an ini ne bec'h quet dre e deaud a so parfet : *si quis in verbo non offendit, hic perfectus est vir.*

VAR AR GOURMANDIS HA VAR AR VEZVENTI. —

Remejou.

I. Ar gourmandis a so ur garantez dreist-voder evit an dibri pe an eva... *Lavaret a reomp ur garantez dreist-voder*, rac ur garantez pe ur goût reglet-mâd evit an dibri hac an eva a so ur merq eus a vadelez an Autrou Doue pehini a so falvezet dezan e quemerje an den gant plijadur ar pezen deus ezom evit en em sustanti. Ur merq-all eus a brovidanç hac eus a vadelez Doue, eo an abondanç eus an traou necesserra evit buez an den; evel-se ur c'hreunen a ro, avechou cant hac ouspen... Ar gourmandis a zo ur vezen-fall pehini e deus daou vranq, ar gloutoni hac ar vezventi.

1° Ar gloutoni a zo ur c'hoant dreist-voder da zibri abalamour d'ar blijadur a gaver. E pemp façon e c'heller en em renta coupabl eus ar pec'hema, eme sant Gregor : 1° pa en deus an den quement a vall da zibri ma er gra aroc poënt ar pred, pe ma tor lezen ar yun evit raout ar blijadur da zibri. 2° Pa na fell quet deomp en em gontanti eus ar vagadurez commun roet deomp gant Doue, o clasq un-all dilicatoc'h evit contanti plijadur hor c'horf, evel an Israelitet pere n'en em gontantent quet eus ar mann a zigace Doue dezo en desert, ha var bere e tisquennas, abalamour d'o delicateri, ar voalen eus a justiq divin, rac dont a reas en o zouez sarpantet bilimus pere a laqueas un niver-bras anezo da vervel. 3° Pa zebromp re-vâd prejou hac en tû-all d'hor stad ha d'hor c'hondition : bugale Heli,

abalamour d'ar pec'het-ma, a voue lazet er brezel o devoe a-enep ar Philistinet. 4° Pa zebrer en tû-all d'ar pezh a zo requis evit beva ha labourat : ar pec'het-ma, eme ar profet Ezechiël, eo en deus rentet coupabl ar guæer a Sodom : *hæc fuit iniquitas Sodomæ, saturitas panis*. 5° Pa zebrer re-vuan, ha quemen-se dre ar blijadur divoder a gaver o tibri, evel Esaï, pehini evit contanti e c'hloutoni, a verzas e henaourdet evit ur pladad louzou. Ar pec'het-ma a gomet ive ar re a guemer traou control d'o yec'het evit caout ar blijadur d'o zânva... Bezomp sourcius da songeal ê union hac ê souffiañcou hor Zalver, er vest hac er guinegr a guemeras var ar groas, hac e cavimp blazet-mâd pep-tra, eme sant Bernard. Debromp hac evomp hervez hor stad hac hon ezom : pedomp Doue da rei e venediction d'hoc'h pred, ha trugarequeomp anezan goude beza er c'hemeret.

II. Maliç ar vezventi a zo er blijadur dreistvoder a gaver oc'h eva... Pep-tra oll a gondaon, ha netra na iscus ar vezventi, rac ober a radcomp coll hor yec'het, hor madou, hon enor hac hon ene.

1° Ar yec'het a so ur mâd naturel ar preciussa a recevomp digant Doue : guelloc'h eo yec'het eguet madou-bras : pep-ini a glasq ar yec'het, rac oll e caromp ar vuez : *nemo enim unquam carnem suam odio habuit* ; hoguen, ar Speret Santel, pehini na ell nac en em drompla nac hon trompla hon-unan, a lavar deomp penos ar mezhier a viana e yec'het hac a verra e vuez dre ar vezventi : cals a dud, emezan, a varv dre an usach divoder eus ar guin : *propter crapulam multi obie-*

runt. Ar bayanet memes a vouïe anaout ar virio-
nez-ma, hac a lavare evel domp penos ar gour-
mandis en deus lazet muioc'h a dud eguet ar
c'hleze : *plurés occidit gula quàm gladius. Cur
brevior est hominum vita? numera cocos.* En em
glêm a rit eus ar yec'het, ha-ne velit quet, eme
ar Speret Santel, penos an usach divoder a rit eus
ar guin eo a so caus deoc'h da veza clân : *quæ vi-
ta est ei qui minuitur vino?*

2° Caus eo ive deoc'h da goll ho madou : ar
mezvier a so henvel oc'h ar buguel prodig : e ber
amzer e teu a ben da zispign e oll zanvez ha da
guêza en un dienez ar vrassa. An disurz a so en e
dy, o veza ma vev pep-ini en e rôl : e afferiou a
so en ur stad an trista, o veza ne guemer zourci-
ebet anezo : e pried hac e vugale a so, evelthan,
goloet a drullou, o veza ma en deus dija teuzet
ha lonquet e zanvez : *devoravit substantiam suam.*
Goassoc'h ravach en deus græt egued an tân-
goal, rac goude an tân e chom da viana ar vein,
al ludu hac ar fond ; mæs varlerc'h ar mezvier ne
chom netra nemet goal exempl, naoun ha dizes-
per.

3° Ar vezventi a ra d'an den coll e enor : crouet
gant Doue evit an êe, an den a zalc'h e ben savet
varzu e vro : *os homini sublime dedit* ; mæs ar
mezvier, evel pa en deffe renoncet d'an hæritach
en deus acquisitet dezan hor Zalver, a zalc'h e
ben pleguet varzu an douar evel al loened-mud
gant pere ar Speret Santel a deq d'er c'hompa-
rachi : *homo, cum in honore esset, comparatus
est jumentis insipientibus.* En em renca a ra en o
zouez, hac e meur a façon ez eo en effet dister-
roc'h evitho. Na zervich quet quinnic d'al loened

en tu-all d'o ezom ; ar mezhvier ne oar jamæs p'heur en deus aoualc'h ; al loened a zistro d'ho c'hraou ; ar mezhvier a chom alies a bed an hent da batoni ha d'en em ruillal evel un amprefan : al loened a oar anaout o mæstr hac a rent servich dezan : *cognovit bos possessorem suum* ; ar mezhvier ne oar anaout na respeti den, ne glasq nemet satisfia e bassionou brutal. Piou a ve disquiantet aoualc'h evit fiziout ennan ur secret-bennac ? Ur mezhvier, eme sant Ian-Chrisostom, a so ul laguen a fallagriez ha dishenor an dud : *opprobrium generis humani*.

4° Hac estonet oc'h-hu goude quemen-ma o clêvet lavaret penos ur mezhvier a goll e ene ? penos e c'halfe en em acquita eus e zeveuriou e quêver Doue, e quêver e nessa hac en e andret e-unan ? Obliget omp oll da renta da Zoue an hommach eus hor c'halon ; mæs ar mezhvier, eme an abostol, a zo ur payen pehini a ra e Zoue eus e gorf : *quorum Deus venter est*. E c'hinou a so leun a leou-douet, e zaoulagad a aoultriach hac e galon a zezirou criminal. Ne oar santifia na sul na gouël, o veza ne zonch nemet er voyen da gaout peadra da eva ha da gontanti e c'hourmandis... Doue a lavar deomp en em garet an eil eguile : *diligite invicem* ; mæs ar mezhvier ne gar nemethan e-unan, ema ato præst da gaout disput ha trouçous an oll evit an disterra guer. An everien-all eus ar vro a c'halv e vignoned, mæs n'ez int en effet mignonet nemet da arc'hant an eil eguile, o veza ne garont oll nemet an evach : ur vech ma'z-int en em garguet a vin, en em zispartiont souden, evel ar c'hilaouennet pere n'en em zispegont nemet goude beza en em garguet a

voâd : *non missura cutem , nisi plena cruoris hiru-*
do. Clevit neuse an drouc a reont en o zy d'o zud
 ha d'o bugale pere a laqueont da zizec'ha gant ar
 glac'har ha da vervel gant an naon ! E calon ar
 mezhvier ema an oll viçou : an ourgouill ; hervez o
 gomzou n'ez eus den guél na couls hac ên : an
 avarisdel ; capabl eo da lavaret guevyer, da laërez
 ha da ober a bep seurt friponerez evit caout pea-
 dra da eva : al luxur ; ur mezhvier a zo ato un den
 lubric , rac ar Speret Santel a lavar penos al luxur
 a zo er guin : *nolite inebriari vino in quo est lu-*
xuria. Ne gredin jamæs , eme sant Jerom , penos
 e ve ur mezhvier un den chast : *ebriosum nunquam*
castum putabo. Ar gassoni , an drouc hac an dru-
 bull , a ne ma int-hy quet etouez ar vezverien ,
 eme ar Speret Santel ? *Cui rixæ , cui foveæ , cui*
sine causa vulnera , nonne his qui commorantur
in vino ? Evel-se an Autrou Doue a ro e vallos
 d'ar seurt tud-ma : *væ qui potentes estis ad biben-*
dum ! Hac an abostol a lavar penos ne antreint bi-
 quen ê rouantelez an êe : *.....neque ebriosi regnum*
Dei possidebunt ; ne barlant anezo nemet en vouë-
 la o veza ma'z-int inimiet da croas Jesus-Christ :
flens dico inimicos crucis Christi.

III. Netra ne iscus ar vezventi. Ret eo , a lavar
 ar vezverien , tremen ous an dud , ober pep-ini e
 afferiou , heuill ar c'hustum , lezel an dud da zis-
 pign o danvez evel ma plich gantho.

Red eo tremen ouz an dud : ar gristenien guen-
 ta a dremene mäd an eil ouz eguile , n'o devoa ,
 eme ar Scritur ; nemet ar memes speret hac ar
 memes calon , ha cousgoude n'en em roent quet
 d'ar vezventi ; an oll dud a zoujanç Doue a vev
 hirio c'hoas en ur peoc'h-bras , hac en em gar

cals, petra-bennac ma cassaont-oll ar vezventi; perac na illit-hu quet ober eveltho, a c'houlen diganeoc'h sant Augustin?... Ret eo deoc'h ober hoc'h afferiou : hoc'h affer guenta eo affer ho silvidiguez : clasquit da guenta rouantelez an êe, eme hor Zalver : ne dê jamæs permetet ober an drouc evit obteni ur vâd-bennac, eme an deologianet. Ouspen, m'er goulén ouzoc'h, ha mând-bras eo an afferiou a rit en davarn oc'h eva dreist-voder? En em varnit ha respontit hoc'h-unan... Obliget oc'h, eme c'hui, da heuill ar c'hustum : mæs piou eo en deus laqueet ar c'hustum-se en ho touez, ha pere eo an dud e heuill? An drouc speret eo en deus e laqueet hac ar gristenien-fall eo ar re a veler o querzet d'an davarn evit an distter trâ : oc'h ober, evel a rit, e tisquezit eta, dre ho cundu, e renoncit da vaximou an Aviel, evit heuill maximou-fall ar bed... Va danvez a zo d'in, a lavar ar mezhvier. salocras, ho tanvez a zo da Zoue, rac diganthan eo hoc'h eus recevet quement hoc'h eus : n'hoc'h eus galloud nemet da c'houarn ho madou, na guir nemet da guemeret ar pezh hoc'h eus ezom ræsonablant hervez ho stad hac ho condition, an nemorand a dleit da implija en œuvrou-mâd hac e querz ar paour. Compt a rentot da Zoue eus an disterra trâ : ha sulvni ho pezo recevet, sul vrassoc'h e vezo ho compt : rac cals a vezo goulennet digant an ini en devezo recevet cals, eme ar Speret Santel.

IV. *Remejou.* Considerit peguer ber eo an amzer a dremenit oc'h eva, ha pegueit hac ive peguer bras eo an tourmanchoù a vilitit, evit beza evet dreist-voder! Ur maro eternal, eme ar Scriptur : *quorum finis interitus*; un eternite a boan

evit ur moment a blijadur, eme sant Augustin !... Tec'hit diouz ar goal occasion : n'en em gavit quet etouez an everien, a recommand deoc'h ar Speret Santel : *noli esse in conviviis potatorum* ; rac an ini a gar an danger a berisso ennan, eme hor Zalver... Grit pinigen. Evel ma lazer an tã dre an dour, evel-se ive ar yun a so ur voyen excellant evit en em dizober eus ar gourmandis... Evit dont a ben eus a ul loen direiz e rêr dezan labourat-cals ha dibri nebeud ; tretit evel-se ho corf gant aoun na golfe hoc'h ene... Dihunit pelloc'h, a lavar deoc'h ar profet Joel, scuillit daë-lou ha criit varzu an drugarez a Zoue, ô c'hui oll pere a ev guin dreist-voder gant quement a blijadur : *expergiscimini, ebrii, et flete et ululate, omnes qui bibitis vinum in dulcedine*. Clêvit an Tad eternal o lavaret deoc'h en e Scritur : bezit sobr ha beillit, rac adversour hoc'h ene a rod endro deoc'h evel ul leon arraget oc'h æza o tivori : clêvit hor Zalver o c'houlenn ouzoc'h : ha beza e viot-hu bepred memprou dilicat dindân ur pen curunet a spern ? Clevit ar Speret Santel o rebech deoc'h ar boan inutil en deus quemeret d'ho clasq ha d'ho quervel, pa na fell quet deoc'h cench na distrei ouz Doue ! Considerit an abostol zantel o voëla varnoc'h, abalamour ma zoc'h adversour da groas Jesus-Christ ! Considerit ho pried, ho bugale, ho mignonet, an dud-se a zoujanç Doue, mantret a galon, o velet ar pec'hejou a gometit, an dispignou a rit, ar goal exemplou a roit ! Considerit ar pezh hoc'h eus lavaret, ar pezh hoc'h eus græt, ar pezh hoc'h eus prometet, ar pezh hoc'h eus militet : lavaret hoc'h eus comzou bavard, leou-douet, traou faus hac injust ; græt hoc'h eus

pec'hejou ar re vrassa, collet hoc'h eus o yec'het, hoc'h enor, ho tanvez hac hoc'h ene, siouas! Prometet ho boa cench hac ho cuntinuit da veva en disurz, militet hoc'h eus mil ha mil guech an ifern; oh! dihunit eta pelloc'h, scuillit daëlou hac huanadit: bras eo ar gouliou hoc'h eus græt deoc'h hoc'h-unan, mæs nê deus netra impossibl d'an oll-galloud a Zoue; mar fell deoc'h e viot rentet pare. Petra na rit-hu quet evit conservi yec'het ho corf; grit ive un drâ-bennac evit savetei hoc'h ene. Poan ho pezo o cench, persecutet e viot gant ho fals mignonet, mæs quemerit courach ha patiantet: en em zervichit eus ar remejou roet ama deoc'h, hac ispicial eus ar remejou a roi deoc'h ur c'hoëssour mād ha prudent, ha gant sicour Doue e viot c'hoas salvet!

VAR AR GOLER HAC AL LEOU-DOUET. — *Remejou.*

I. Ar goler a zo ur mouvamant direglet eus hon ene, pehini a ra deomp clasq chasseal buan di-var hon tro, quement a ra poan pe a zisplich deomp. *Lavaret a ran ur mouvamant direglet hon ene*, rac ur mouvamant reglet-mād eo an ini a ra deomp pellaat pront diouzimp, ar pezo a zo fall ennan e-unan hac a zisplich deomp gant ræson: oc'h ar mouvamant-ma a goler eo e parlant ar profet pa lavar: en em golerit ha ne bec'hit quet... Beza ez eus eta diou seurt coler, ur goler just ha ræsonabl hac ur goler fall ha difennet. Ar goler a zo just pa'z-eo fontet var ur motif just ha conform d'ar ræson: evel-se Moyses o velet e oa coëzet ar bobl a Israel en idolatriach a vruzunas, dre zipit, ê præsanç an oll bobl, tablennou al

lezen, hac hor Zalver e-unan a antreas en ur goler zantel er moment ma chasseas ar brofanatourien eus an templ a Jerusalem... Mæs ar goler a zo fall ha difennet pa vez control d'al lezen Doue, ar motivou evit pere en em goleromp, hac ive pa en em goleromp dreist-voder. Hor c'holer a ell beza direglet e diou sêçon, eme sant Thomas; pa zeziromp, pe autramant pa reomp re a zrouc d'hon nessa, ha pa en em lequeomp en ur fulor re-vras. Requeti punissa ar re-all, o funissa en effet en tû-all d'ar pezh a vilitont, en em fulori betec coll carantez Doue hac ini an nessa, quemen-se-oll a so pec'hejou-bras, marvel pe veniel, hervez an dezirou pe ar punitionou a bere e oar coupabl, hac hervez ar vrusder hac an hirder eus ar fulor e pehini en em laqueer. Requeti a rit, en ho coler, ar maro d'ho nessa, ober a rit, var e lerc'h goal bedennoù ar re horrupla, er punissa cals a rit evit traou ar re vianna, ho fulor a zo dreist-voder hac a chom pell en ho calon; en traou-se-oll e pec'hit marvelamant. Mæs ma na zezirit rei, pe ma na roit nemet punitionou proportionet da fautou ar vugale-fall, ar zervicherien direiz-se; ha quemen-se, non pas dre vengeance na dre gassoni, mæs dre zezir d'o c'horrigea, -hac evit servichout da squer d'ar re-all, neuse ar goler, elleac'h beza ur pec'het, a zo un act a religion hac a vertus. Ar goler a zo ar vamen ampoësonet eus a bep seurt crimou, beza ez eo, eme ar fur Salomon, un elter pe un disquianteguez. Un den e coler a zo un den emeaz anezan e-unan: crêna a ra e oll isili; squelf eo en e zellou, trouzal ha crial a ra evel un den disquiantet: *ira in sinu stulti requiescit*. Al leon-douet,

ar blasphemou, ar gassoni, ar brocéjou, ar brezellou, ar muntrou, ar c'hlênvejou hac an dizesper, a zo an effejou trist eus ar golêr; dre façon ma c'heller lavaret penos an den colerus a so assemblez adversour da Zoue, d'e nessa ha dezan c-unan.

II. *Adversour eo da Zoue*, rac dre al leou+ douejou hac ar blasphemou a ra en e goler, e clasq affer oc'h Doue hac e parlant langach an ifern... *En em guemeret a ra rac-ceun oc'h Doue*, dre façon, ma c'heller guervel ar pec'hejou-ma, pec'hejou a *lez-vajeste divin*; cometi insolancou en ilis, laërez ar vessel sacr, squci ha goaldreti ministret hon religion zantel a zo crimou-bras; mæs en em guemeret oc'h Doue memes, pebes insolanc! pebes crim! Perac, da viana, na ziscarguit-hu quet ar vilim eus hoc'h arrach a-enep un drâ-bennac eus an traou crouet? perac e clasquit-hu, evit er blasphemi, hano an ini a zo ar mæstr absolu da bep-trâ? *Contra quem exaltasti vocem tuam? contra Sanctum Israel*. Pa en em revolt ur c'hrouadur a-enep e dad, ur zervicher a-enep e væstr, ur zujet a-enep e roue, en em revoltont evit guir a-enep tud huelloc'h evitho dre o stad hac o c'hondition, mæs c'hui, touerien-Doue, piou oc'h-hu comparachet gant mæstr an êe hac an douar? emaoc'h etre e zaouarn evel ur pod-pri etre daouarn ar poder: *sicut lutum in manu figuli*; perac eta ne grenit-hu quet gant aoun ne lamfe diganeoc'h, er moment ma touit, ar vuez hoc'h eus recevet diganthan. Pa bec'h an den libertin, n'er gra nemet evit satisfia e bassionou brutal; pa gomet ul laër un torfet bennac, ne sonch nemet eu arc'haut; pa verz un den am-

bitius e goustianç hac e ene, ne glasq nemet plaçou huel hac enoriou ar bed; mæs c'hui, touerien-Doue, pe seurt profit a dennit-hu eus ho leou-douetou? pe seurt gounideguez a deu deoc'h-hu? gounit a rit an ifern; cetu eno ar baëamant dleet d'ho sacreou ha d'ho plasphe-mou : *stipendia peccati mors!* Ar blasphemou hac al leou-douetou a zo langach an ifern. Len a reomp er Scurtur penos ar bobl eus ar Judee o veza græt alianç gant ar Moabitet ha quemeret priejou en o zouez, ar vugale ganet eus an dimiziou fall-ma ne barlantent mui langach ar Yuzevien. Ne ouzon quet gant piou hoc'h eus græt alianç, touerien-Doue; ho langach a ro d'in da gredi eo gant an ifern, siouas : *cum inferno fecimus pactum*; rac parlant a rit langach ar vro-se. Ia, pa glêvomp ac'hanoc'h o *nondeal*, o *sacreal*, o *leusquel* mallosiou ar re horrupla, pa velomp an drouç hac an drubull en ho touez, e lavaromp gant glac'har, mæs, allas! gant guirionez : tud miserabl, beza hoc'h eus evit tad an drouc speret; rac ho langach ên ro sclear da anaout, parlant a rit langach an ifern. Compren a ran penos an drouc sperejou a ell blasphemi dre zizesper, guelet a reont ar c'holl o deus græt, mæs c'hui, touerien-Doue, a collet hoc'h eus-hu ive pep esperanç? Ha renonç a rit-hu dre avanç d'ho perz er barados? Salocras, eme c'hui, mæs quemeret hon deus an accustumanç da jarneal ha ne allomp mui en em viret. Ne allit mui en em viret! discuëzit eta d'in hoc'h instrumanchou a binigen : ped yun, ped alusen hoc'h eus græt evit goulén digant Doue ar c'hraç d'en em gorrigea? Ma na fell quet deoc'h en em zicour, Doue n'ho sicouro quet ive, an

accustumanç-fall hoc'h eus ne rai nemet ho renta
cals coupaploc'h : ne iscuzit quet ur c'hrouadur
abalamour ma lavar deoc'h eo accustumet da
squei gant e dad, nac ul laër, abalamour ma'z-
eo accustumet da laërez... Me ne douan ha ne
vlasphemman, a livirit, nemet pa stourm an traou
ouzin : penos ho penfec, ho servicher eo a ra
poan deoc'h, hac abalamour da ze, e scoit gant
ho tad, da lavaret eo, gant Doue pehini a outra-
git ! Oh pebes injustiç, pebes insolanc, pebes
follentez ! An traou a stourm ouzoc'h : hac e
sonch deoc'h ne stourmint mui pa ho pezo blas-
phemmet an hano sacr a Zoue ? Er c'hontrol, an
drouc speret a ell, dre bermission Doue, lacat an
traou da stourm, evit ho lacat da bec'hi ha da
goll ar barados... Ho puga'e hac ho servicherien
ne zentont quet : mæs ne illit ober netra vâd anez
ar sicour a Zoue ; a credi a rit-hu e rentot mâd
ho tud o pedi an drouc speret ? Salocras, an Au-
trou Doue ne ro quet e venediction d'ar seurt
pedennou : ho puga'e hac ho tometiquet a vezo
tud fall evel doc'h : tud a drouç hac a drubull evel-
doc'h, touerien ha sacreourien evel doc'h, etouez
pere Doue ne rai quet e zemeuranç : *non in com-
motione Deus...* Lavaret a rit eo trist bras an am-
zer a rên, penos ne brospere netra etre ho taouarn,
ne brodu que ho touarou : quemen-se a zo just ;
rac ac'hanoc'h eo e parlante ar profet David en unan
eus e salmou, pa lavare : an dud miserabl-se o deus
græt goab eus a venediction Doue, ha benedic-
tion Doue a bellaï dioutho ; o touët hac o profañ
an deizioù consacret d'e zervich, o deus præferet
e valediction, hac e valediction a zo disquennet
varnezo evel ur viscamant pehini o golo, hac evel

ur gouric a goler pehini a stardo anezo epad an eternite : *noluit benedictionem et elongabitur : mahluit maledictionem et eveniet ei, sicut zona quæ semper præcingetur...* Pardon, va Doue, ne douin mui ; pe mar guerru guenêen touet hep sonch, e rin ur binigen-bennac : santifia-mâd a rin ar zuliou hac ar goueliou berz : miret a rin ho lezen ben-da-ben, gant ar sicour eus ho graç !

III. *Remejou.* Ar c'henta remed a-enep ar goler eo desqui gant hor Zalver beza douç hac humbl a galon : *discite à me quia mitis sum et humilis corde.* Ne vezo salvet, eme an abostol, nemet ar re o devezo conformet o buez gant ini hor Zalver Jesus-Christ : *quos prædestinavit conformes fieri imagini filii sui* ; hoguen hor Zalver a so bet ato douç evel un noan, eme ar profet Isaï : *sicut agnus coram tondente se obmutescit* ; e adversourien a deu da ober goab anezan, d'er bafoui, d'er squei, da scopa en e visach ha d'e voaldreti e pep fæçon ; hac e souffr hep ober an disterra clêm evit rei deomp ur guentel gaër a humilite hac a batiantet : *Jesus autem tacebat.* An ebestel, e commañçamant ar gristenach, a souffras, evel o mæstr divin, pep-trâ gant patiantet, hac en em rentas er fæçon-se, eme sant Jerôm, utilloc'h d'ar religion eguet dre ar miraclou o devoa recevet ar galloud da ober hac a rent e præsanç an oll. Ar zænt, hep excepti nicun, a zo bet douç, humbl ha patiant : tud a beoc'h ha tud leun a garrantez evit Doue hac evit an nessa : oc'h ar mercou-ma, eme hor Zalver, e viot anavezet gant an oll evit va disquibien : *ex hoc cognoscent omnes quia discipuli mei estis...* Considerit, aroc parlant, petra ell erruout gueneoc'h, hac en em zisposit

da souffr gant patientet : *tela prævisa minùs feriunt*. Considerit penos ar re a ra poan deoc'h n'ez int nemet instrumanchou a bere en em zervich an Autrou Doue, evit ho punissa, pe evit hoc'h amprou ha cresqui ho milit. Ar poaniou hac an humiliationou eus ar vuez-ma a zo evel an tân pehini a zervich d'hor purifia, evel ar c'hom-bajou pere a ro deomp occasion da veza victorius, evel ar morzollou pere a ra deomp ar gurunen a immortalite. An tad Maner a lavare : va adversourien a zo an ælez a ro Doue evit va four-su da guerzet en hent eus va zilvidiguez, penos e c'halfen-me chom hep o c'harët ! Ne zezirit ha ne garit netra dreist-voder, rac un den pehini a garre un drâ-bennac, a zo ato præst da facha, mar er priver eus ar pezh a fell dezan da gaout... Paouezit a-gren pa viot e coler, ha deportit ma vezo tremenet, aroc corrigea pe damal : *da locum iræ*. Tec'hit diouz ar re a zo caus deoc'h d'en em goleri, ha suportit gant patientet defautou an dud gant pere oc'h obliget da veva, o songeal er bantiantet a Zoue en hoc'h andret, en amzer memes ma en offancit.

VAR AN DIEGUI. — *Remejou.*

I. An diegui a zo un dic'hoût evit ar vertus hac ul lezireguez da ober hon dever. Coupabl e vezer a ziegui, pa negliger da zervicha Doue, ha pa ne labourer quet pep-ini hervez e stad hac e gondition. An diegui a so ur pec'het-bras : garrotit, eme hor Zalver, e dreid hac e zaouarn d'ar zervicher inutil, ha taulit-ên en devaligen exterior... An diegui a zo eta caus deomp da anc'hounæ

c'haat an obligation bon deus da zervicha Doue ;
caus e c'hoas ma collomp an amzer ha ma negli-
geomp deveriou hor stad.

1° An den diegus a ra a vechou e zeveur, lava-
ret a ra ur beden-bennac, mont a ra a vechou
d'an ofiç, renta a ra ur zervich-bennac d'e nes-
sa ; quemeret a ra ur boanic-bennac evit en em
viret eus e dechou-fall, mæs ober a ra quemen-
ma oll gant ul lezireguez hac un dic'hoût ar bras-
sa ; ar peç a zisplich cals da Zoue, pehini a gar,
eme ar Scritur, an ini a ra pront e zeveur ha gant
joa : *hilarem enim datorem diligit Deus*. Pa vezo
bet epad e vuez lezirec d'en em instrui, da vont
d'an ofiçou d'e barres, da dostaat ous e zacra-
manchou, en devezo c'hoas ar memes lezireguez en
ê amzer diveza, mervel a rai marteze hep receo sa-
cramant-ebet, hac e varo a vezo neuse ur maro
eternel, siouas dezan... An amzer a zo un tenzor ar
preciussa, mæs an den diegus ne fell quet dezan
e lacat da dalvout. Pebes coll ! Mar quemer unan-
bennac un tam douar divar ho coust, en em go-
lerit hac e fell deoc'h mont ê proces ; mæs ne
livirit netra d'an dud a ra deoc'h coll un heur
bemdez, pe ouspen. Pa roit ur peç dillad d'ar
paour, e santit e roit un drâ a gonsecanç, hac e
livirit dezan lacat evez da zont re-alies d'hoc'h
importuni ; mæs, allas ! ne zantit quet ar c'holl a
rit o tremen cals a amzer o tansal, o c'hoari,
oc'h ober bizitou hac o terc'hel conversationou da
viana inutil, hac alies noazus d'ho silvidiguez.
An oll gallou a eller da rapari nemet ar c'holl eus
an amzer ; grit eta ho possubl evit en implija
evel ma'z-eo dleet. En heur ar maro e carfemp
caout an amzer hor beza collet, evit satisfia da
justiç

justiç Doue : greomp brema ar pezh a garfemp beza græt neuse !

2° An diegui a ra deomp mancout d'en em acquita eus a zeveriou hor stad : ur c'hrouadur didalvez a zo ive dizen ; hac o vancout da zenti ha da labourat , e vezo hep dale vicius : *multam malitiam docuit otiositas*. An den diegus en deus evit tad ha mam an drouc speret , hac an ifern evit bro ; rac en e dy hac en e afferiou , evel en ifern , ne veler nemet disurz : beza ez eo guñr - fall ha fablen e vro , rac ma en em ruill er fanq eus a bep seurt viçou. An dishonestis , ar vezventi , al lubricite a gaver ato e calon an den diegus ; mæs ordinalamant ar galon ampoësonet-se a zo ul laguen vil a bep seurt techou fall : *desideria occidunt pigrum*. Henvel eo ous ar parq e pehini ne zao nemet a bep seurt louzaou fall : ous a ur vezen pehini ne zoug quet a frouez-mâd , hac evitse a vezo troc'het ha taulet en tân : etouez an dud diegus ema an oll viçou , eme ar Speret Santel : *in labore hominum non sunt , operti sunt iniquitate et impietate sua*. O va Doue , roit d'in ar c'hraç da veza aquetus da labourat hervez va galloud , va stad ha va c'hondition !

II. *Remejou*. Ar remed quenta a-enep an diegui eo anaout hac accomplissa-mâd hon oll deveriou e quêver Doue , e quêver hon nessa hac en hon andret hon-unan , oc'h ober pep-trâ e poent hac en amzer , hervez hor stad hac hor c'hondition. Evit en em acquita gant courach eus a gemen-ma , songeomp alies peguer ber ha peguer precius eo an amzer. Ma ve permetet da ur paour quemeret en un tenzor hervez e volonteiz , gant pebes hast ha gant pebes joa e tenfe madou dioniz

an tenzor-se epad an amzer merquet dezan ? Peorien ma'z-omp eus a bep-seurt madou spirituel ; profitomp , epad hor buez , eus a c'hraçou an Autrou Doue , evit gallout , dre e sicour , gounit ar vuez eternal... An eil remed eo al labour. Crouadurien da Zoue , pec'herien pe gristenien-vâd , piou-bennac e c'hallomp beza , oll ez-omp obliget da labourat : an den , eme ar Speret Santel , a so ganet evit labourat evel al labous evit nigeal. Peguen just ha peguen parfet-bennac e oa hon tad quenta Adam , Doue , oc'h e lacat er barados terrestr , a ordrenas dezan e labourat hac e zihéal. Perac , eme ur prinç-bras , en deus roet Doue daouarn d'ar rouanez ? Ha ne dê quet evit ma labourint evel ar rest eus an dud ? An histor ancien a zesq deomp penos un den hep micher a vije guechal chasseet eus a douez ar bayanet memes. Al labour a zo quen naturel d'an den , ma teu ar Speret Santel da gaç an didalvez d'ar scoll gant ar verrienen : *vade ad formicam piger*.

Al labour a zo ur binigen dleet d'ar pec'het ha roet da oll vugale Adam : pec'het hoc'h eus , eme Zoue , d'an den quenta , cetu ama ar zetañc terubl a zougan en hoc'h enep : dibri a reot ho para , distrempet er c'huezen eus ho tall , betec ma tistroot en douar a behini ez-oc'h tennet. Sant Thomas , oc'h esplica ar c'hómzou-ma , a lavar ez-eus eno ur gourc'hemen pehini a oblich an oll dud da ul labour honest-bennac a gorf pe a speret. Labouromp eta oll e speret a binigen ; gouneomp hor bara gant ar c'huezen eus hon tall ; en em humiliomp dindân dorn an Autrou Doue ha lavaromp dezan gant ar profet David : guelit , ô va Doue , ar glac'har eus hor c'halon hac al la-

bour eus hon daouarn , ha pardonit deomp hon oll bec'hejou !... Disquibien da Jesus - Christ , heuillomp an exempl en deus roet deomp : hon avertissa a ra dre c'hinou ar profet penos en deus e-unan labouret a vianic : *in laboribus à juventute mea*. An ebestel hac an oll zænt , en ur guer , bugale da labourou ha da groas Jesus-Christ , o deus tremenet o buez el labour hac er boan , eme sant Frances a Zall. Servicherien d'ar memes mæstr , heuillomp ar memes hent , mar fell deomp erruout er memes bro ha caout ar memes recompanç ! Ar recompanç-ma a zo caër ha precieus-meurbed ; mæs evit he gounit e renquer douguen pouëz an deiz hac an domder : beza ez eo un tenzor cuzet ; mæs evit e gaout e renquer toulla ha fouilla an douar : ur gurunen ar gaëra eo ; mæs ret eo he gounit oc'h ober ur brezel cuntinuel da adversourien hor silvidiguez : ur rouantelez eo a behini ar rên n'en devezo fin-ebet ; mæs tèn eo da c'hounit , ha n'en deus nemet an dud courajus a guemen a antrefe ennan... Roit deomp , ô va Doue , ar c'hraç da labourat gant courach ha da souffr gant patiantet epad hor buez , evit gounit ar rouantelez a brometit deomp ha galloud eno ho caret hac ho meuli epad an eternite !!!

FIN.

OFIC AN ANAON.

D'AR MATINESOU.

Invit. Regem cui omnia vivunt, venite, adomus.

Psalm 94.

VENITE, exsultemus Domino, jubilemus Deo salutari nostro: præoccupemus faciem ejus in confessione, et in psalmis jubilemus ei. Regem, etc.

Quoniam Deus magnus Dominus et Rex magnus super omnes deos: quoniam non repellet Dominus plebem suam; quia in manu ejus sunt omnes fines terræ, et altitudines montium ipse conspicit. Venite, adoremus.

Quoniam ipsius est mare, et ipse fecit illud, et aridam fundaverunt manus ejus; venite, adoremus et procidamus ante Deum; ploremus coram Domino qui fecit nos, quia ipse est Dominus Deus noster; nos autem populus ejus et oves pascuæ ejus. Regem, etc.

Hodiè, si vocem ejus audieritis, nolite obdurare corda vestra, sicut in exacerbatione secundum diem tentationis in deserto; ubi tentaverunt me patres vestri, probaverunt et viderunt opera mea. Venite, adoremus.

Quadraginta annis proximus fui generationi huic, et dixi: semper hi errant corde; ipsi verò non cognoverunt vias meas, quibus juravi in ira mea, si introibunt in requiem meam. Regem, etc.

Requiem æternam dona eis, Domine: et lux perpetua luceat eis. Venite, adoremus.

Regem cui, etc.

DA I. NOCTURN.

Ant. Dirige, Domine, Deus meus, in conspectu tuo viam meam.

Psalm. 5.

VERBA mea auribus percipe, Domine: intellige clamorem meum.

Intende voci orationis meæ: rex meus et Deus meus.

Quoniam ad te orabo, Domine: manè exaudies vocem meam.

Manè astabo tibi, et videbo: quoniam non Deus volens iniquitatem tu es.

Neque habitabit juxta te malignus: neque permanebunt iniusti ante oculos tuos.

Odisti omnes qui operantur iniquitatem: perdes omnes qui loquuntur mendacium.

Virum sanguinum et dolosum abominabitur Dominus: ego autem in multitudine misericordiæ tuæ.

Introibo in domum tuam: adorabo ad templum sanctum tuum in timore tuo.

Domine, deduc me in justitia tua: propter inimicos meos dirige in conspectu tuo viam meam.

Quoniam non est in ore eorum veritas: cor eorum vanum est.

Sepulcrum patens est guttur eorum, linguis suis dolosè agebant: judica illos, Deus.

Decidant à cogitationibus suis, secundum mul-

titudinem impietatum eorum expelle eos. quoniam irritaverunt te, Domine.

Et lætentur omnes qui sperant in te : in æternum exsultabunt, et habitabis in eis.

Et gloriabuntur in te omnes qui diligunt nomen tuum : quoniam tu benedices justo.

Domine, ut scuto bonæ voluntatis tuæ : coronasti nos.

Ant. Convertere, Domine, et eripe animam meam, quoniam non est in morte qui memor sit tui.

Psalm 37.

DOMINE, ne in furore tuo arguas me : neque in ira tua corripias me.

Quoniam sagittæ tuæ infixæ sunt mihi : et confirmasti super me manum tuam.

Non est sanitas in carne mea à facie iræ tuæ : non est pax ossibus meis à facie peccatorum meorum.

Quoniam iniquitates meæ supergressæ sunt caput meum : et sicut onus grave gravatæ sunt super me.

Putruerunt et corruptæ sunt cicatrices meæ : : facie insipientiæ meæ.

Miser factus sum et curvatus sum usquè in finem : totâ die contristatus ingrediebar.

Quoniam lumbi mei impleti sunt illusionibus : et non est sanitas in carne mea.

Afflictus sum et humiliatus sum nimis : rugiebam à gemitu cordis mei.

Domine, ante te omne desiderium meum : et gemitus meus à te non est absconditus.

Cor meum conturbatum est, dereliquit me vir-

tus mea , et lumen oculorum meorum , et ipsum non est mecum.

Amici mei et proximi mei : adversum me appropinquaverunt et steterunt.

Et qui juxta me erant , de longè steterunt : et vim faciebant qui quærebant animam meam.

Et qui inquirebant mala mihi , locuti sunt vanitates : et dolos totâ die meditabantur.

Ego autem tanquàm surdus non audiebam : et sicut mutus non aperiens os suum.

Et factus sum sicut homo non audiens : et non habens in ore suo redargutiones.

Quoniàm in te , Domine , speravi : tu exaudies me , Domine , Deus meus.

Quia dixi : nequandò supergaudeant mihi inimici mei : et dùm commoventur pedes mei , super me magna locuti sunt.

Quoniàm ego in flagella paratus sum : et dolor meus in conspectu meo semper.

Quoniàm iniquitatem meam annuntiabo : et cogitabo pro peccato meo.

Inimici autem mei vivunt et confirmati sunt super me : et multiplicati sunt qui oderunt me iniquè.

Qui retribuunt mala pro bonis , detrahebant mihi : quoniàm sequebar bonitatem.

Ne derelinquas me , Domine , Deus meus : ne discesseris à me.

Intende in adjutorium meum : Domine , Deus salutis meæ.

Requiem æternam , etc.

Ant. Nequandò rapiat ut leo animam meam , dùm non est qui redimat , neque qui salvum faciat.

Psalm 7.

DOMINE, Deus meus, in te speravi: saluum me fac ex omnibus persequentibus me, et libera me.

Nequandò rapiat ut leo animam meam: dùm non est qui redimat, neque qui saluum faciat.

Domine, Deus meus, si feci istud: si est iniquitas in manibus meis;

Si reddidi retribuētibus mihi mala: decidam meritò ab inimicis meis inanis;

Persequatur inimicus animam meam, et comprehendat, et conculcet in terra vitam meam: et gloriam meam in pulverem deducat.

Exsurge, Domine, in ira tua: et exaltare in finibus inimicorum meorum.

Et exsurge, Domine, Deus meus, in præcepto quod mandasti: et synagoga populorum circumdabit te.

Et propter hanc in altum regredere: Dominus judicat populos.

Judica me, Domine, secundùm justitiam meam; et secundùm innocentiam meam super me.

Consumetur nequitia peccatorum, et diriges justum: scrutans corda et renes, Deus.

Justum adiutorium meum à Domino: qui salvos facit rectos corde.

Dens, judex justus, fortis et patiens: nunquid irascitur per singulos dies?

Nisi conversi fueritis, gladium suum vibrabit: arcum suum tetendit, et paravit illum.

Et in eo paravit vasa mortis: sagittas suas ardentibus effecit.

Eccè parturit iniquitatem: concepit dolorem, et peperit iniquitatem.

Ilacum aperuit et effodit eum : et incidit in foveam quam fecit.

Convertetur dolor ejus in caput ejus : et in verticem ipsius iniquitas ejus descendet.

Confitebor Domino secundum justitiam ejus : et psallam nomini Domini altissimi.

Requiem æternam , etc.

℣. A porta inferi.

℞. Erue , Domine , animas eorum.

Pater noster.

Leçon j. Job. 7.

PARCE mihi, Domine, nihil enim sunt dies mei. Quid est homo, quia magnificas eum, aut quid apponis erga eum cor tuum? Visitas eum diluculo, et subito probas illum. Usquequò non parcis mihi; nec dimittis me ut glutiam salivam meam? peccavi; quid faciam tibi, o custos hominum! Quarè posuisti in me contrarium tibi, et factus sum mihimetipsi gravis? Cur non tollis peccatum meum, et quarè non aufers iniquitatem meam? Ecce nunc in pulvere dormiam; et si manè me quæsieris, non subsistam.

℣. Credo quòd Redemptor meus vivit; et in novissimo die de terra surrecturus sum. * Et in carne mea videbo Deum Salvatorem meum. ℣. Quem visurus sum ego ipse, et non alius, et oculi mei conspecturi sunt. * Et.

Leçon ij. Job. 10.

TÆDET animam meam vitæ meæ; dimittam adversum me eloquium meum; loquar in amaritudine animæ meæ. Dicam Deo: Noli me condemnare. Indica mihi cur me ita judices. Nunquid bonum tibi videtur si calumnieris me; et

opprimas me opus manuum tuarum, et consilium impiorum adjuves? Nunquid oculi carnei tibi sunt, aut sicut videt homo et tu videbis? Nunquid sicut dies hominis dies tui, et anni tui sicut humana sunt tempora, ut quæras iniquitatem meam et peccatum meum scruteris? Et scias quia nihil impium fecerim, cum sit nemo qui de manu tua possit eruere.

R̃. Qui Lazarum resuscitasti à monumento fetidum, * Tu eis, Domine, dona requiem et locum indulgentiæ. X̃. Qui venturus es judicare vivos et mortuos, et sæculum per ignem. * Tu.

Leçon iij. Job. 10.

MANUS tuæ fecerunt me et plasmaverunt me totum in circuitu, et sic repente præcipitas me? Memento, quæso, quòd sicut lutum feceris me, et in pulverem reduces me. Nonne sicut lac mulsisti me, et sicut caseum me coagulasti? Pelle et carnibus vestisti me; ossibus et nervis compegisti me; vitam et misericordiam tribuisti mihi, et visitatio tua custodivit spiritum meum.

Ar B̃. varlerc'h a ganer deiz Cammemoration an Anaon, ha goude ar zervichou.

R̃. Libera me, Domine, de morte æterna in die illa tremenda. † Quandò cœli movendi sunt et terra. * Dùm veneris judicare sæculum per ignem. X̃. Tremens factus sum ego, et timeo dùm discussio venerit, atque ventura ira. † Quandò. X̃. Dies illa, dies iræ, calamitatis et miseriæ, dies magna et amara valdè. * Dùm. Requiem æternam. R̃. Libera.

PROS.

DIES iræ, dies illa Solvet sæclum in favilla,
Teste David cum Sybilla.

Quantus tremor est futurus, Quandò judex est
venturus, Cuncta strictè discussurus.

Tuba mirum spargens sonum Per sepulcra re-
gionum, Coget omnes ante thronum.

Mors stupebit, et natura, Cùm resurget crea-
tura Judicanti responsura.

Liber scriptus proferetur, In quo totum conti-
netur, Undè mundus judicetur.

Judex ergò cùm sedebit, Quidquid latet appa-
rebit : Nil inultum remanebit.

Quid sum miser tunc dicturus, Quem patro-
num rogaturus, Cùm vix justus sit securus.

Rex tremendæ majestatis, Qui salvandos sal-
vas gratis, Salva me, fons pietatis.

Recordare, Jesu pie, Quòd sum causa tuæ
viæ, Ne me perdas illâ die.

Quærens me, sedisti lassus, Redemisti crucem
passus : Tantis labor non sit cassus.

Juste Judex ultionis, Donum fac remissionis,
Ante diem rationis.

Ingemisco tanquàm reus, Culpâ rubet vultus
meus : Supplici parce, Deus.

Qui Mariam absolvisti, Et latronem exaudisti,
Mihi quoque spem dedisti.

Preces meæ non sunt dignæ, Sed tu bonus fac
benignè, Ne perenni cremer igne.

Inter oves locum præsta, Et ab hædis me se-
questra, Statuens in parte dextra.

Confutatis maledictis, Flammis acribus addic-
tis, Voca me cum benedictis.

Oro supplex et acclinis, Cor contritum quasi cinis, Gere curam mei finis.

Lacrymosa dies illa, Quâ resurget ex favilla
Judicandus homo reus: Huic ergò parce, Deus.
Pie Jesu, Domine, Dona eis requiem. Amen.

D'AR GOUSPEROU.

Psalm 114.

DILEXI, quoniam exaudiet Dominus: vocem orationis meæ.

Quia inclinavit aurem suam mihi: et in diebus meis invocabo.

Circumdederunt me dolores mortis: et pericula inferni invenerunt me.

Tribulationem et dolorem inveni: et nomen Domini invocavi.

O Domine! libera animam meam: misericors Dominus et justus, et Deus noster miseretur.

Custodiens parvulos Dominus: humiliatus sum et liberavit me.

Convertere, anima mea, in requiem tuam: quia Dominus benefecit tibi.

Qui eripuit animam meam de morte: oculos meos à lacrymis, pedes meos à lapsu.

Placebo Domino: in regione vivorum.

Requiem æternam, etc.

Ant. Placebo Domino: in regione vivorum.

Psalm 119.

Ad Dominum, cum tribularer, clamavi: et exaudivit me.

Domine, libera animam meam à labiis iniquis :
et à lingua dolosa.

Quid detur tibi aut quid apponatur tibi : ad
linguam dolosam ?

Sagittæ potentis acutæ : cum carbonibus deso-
latoriis.

Heu mihi ! quia incolatus meus prolongatus est ;
habitavi cum habitantibus Cedar : multum incola
fuit anima mea.

Cum his qui oderunt pacem, eram pacificus :
cum loquebar illis, impugnabant me gratis.

Requiem æternam, etc.

Ant. Heu mihi ! Domine, quia incolatus meus
prolongatus est.

Psalm 120.

LEVAVI oculos meos in montes : undè veniet
auxilium mihi.

Auxilium meum à Domino : qui fecit cælum
et terram.

Non det in commotionem pedem tuum : neque
dormitet qui custodit te.

Eccè non dormitabit, neque dormiet : qui cus-
todit Israël.

Dominus custodit te, Dominus protectio tua :
super manum dexteram tuam.

Per diem sol non uret te : neque luna per noc-
tem.

Dominus custodit te ab omni malo : custodiat
animam tuam Dominus.

Dominus custodiat introitum tuum et exitum
tuum : ex hoc, nunc et usquè in sæculum.

Requiem æternam, etc.

Ant. Dominus custodit te ab omni malo ; cus-
todiat animam tuam Dominus.

Psalm 129.

DE profundis clamavi ad te, Domine : Domine, exaudi vocem meam.

Fiant aures tuæ intendentes : in vocem deprecationis meæ.

Si iniquitates observaveris, Domine : Domine, quis sustinebit?

Quia apud te propitiatio est : et propter legem tuam sustinui te, Domine.

Sustinuit anima mea in verbo ejus : speravit anima mea in Domino.

A custodia matutina usquè ad noctem : speret Israël in Domino.

Quia apud Dominum misericordia : et copiosa apud eum redemptio.

Et ipse redimet Israël : ex omnibus iniquitatibus ejus.

Requiem æternam, etc.

Ant. Si iniquitates observaveris, Domine ; Domine, quis sustinebit.

Psalm 137.

CONFITEBOR tibi, Domine, in toto corde meo : quoniam audisti verba oris mei.

In conspectu angelorum psallam tibi : adorabo ad templum sanctum tuum, et confitebor nomini tuo,

Super misericordia tua et veritate tua : quoniam magnificasti super omne, nomen sanctum tuum.

In quacumque die invocavero te, exaudi me : multiplicabis in anima mea virtutem.

Confiteantur tibi, Domine, omnes reges terræ : quia audierunt omnia verba oris tui.

Et cantent in viis Domini : quoniam magna est gloria Domini.

Quoniam excelsus Dominus, et humilia respicit : et alta à longè cognoscit.

Si ambulavero in medio tribulationis, vivificabis me : et super iram inimicorum meorum extendisti manum tuam, et salvum me fecit dextera tua.

Dominus retribuet pro me : Domine, misericordia tua in sæculum ; opera manuum tuarum ne despicias.

Requiem æternam, etc.

Ant. Opera manuum tuarum, Domine, ne despicias.

℟. Audi vocem de cœlo dicentem mihi.

℞. Beati mortui qui in Domino moriuntur.

Magnificat, etc., *varlerc'h.*

Ant. Omne quod dat mihi Pater, ad me venit, et eum qui venit ad me, non ejiciam foràs.

Pater noster, etc.

Psalm 145.

LAUDA, anima mea, Dominum : laudabo Dominum in vita mea : psallam Deo meo quandiu fuero.

Nolite confidere in principibus : in filiis hominum, in quibus non est salus.

Exivit spiritus ejus, et revertetur in terram suam : in illa die peribunt omnes cogitationes eorum.

Beatus cujus Deus Jacob adjutor ejus, spes ejus in Domino Deo ipsius : qui fecit cœlum et terram, mare et omnia quæ in eis sunt.

Qui custodit veritatem in sæculum, facit judi-

cium injuriam patientibus : dat escam esurientibus.

Dominus solvit compeditos : Dominus illuminat cæcos.

Dominus erigit elisos : Dominus diligit justos.

Dominus custodit advenas, pupillum et viduam suscipiet : et vias peccatorum disperdet.

Regnabit Dominus in sæcula, Deus tuus, Sion : in generationem et generationem.

℟. Requiem æternam, etc. ℣. A porta inferi. ℟. Erue, Domine, animas eorum.

℣. Requiescant in pace. ℟. Amen.

℣. Domine, exaudi, etc.

Oræson.

FIDELIUM, Deus, omnium conditor et redemptor, animabus famulorum famularumque tuarum remissionem cunctorum tribue peccatorum ; ut indulgentiam quam semper optaverunt, piis supplicationibus consequantur ; Qui vivis, etc.

GOUSPEROU AR ZUL.

DEUS in adjutorium meum intende. Domine, ad adjuvandum me festina.

Gloria Patri, etc.

Alleluia, *pe* Laus tibi, Domine, rex æternæ gloriæ.

Psalm 109.

DIXIT Dominus Domino meo : Sede à dextris meis.

Donec ponam inimicos tuos : scabellum pedum tuorum.

Virgam virtutis tuæ emittet Dominus ex Sion :
dominare in medio inimicorum tuorum.

Tecum principium in die virtutis tuæ, in splendoribus sanctorum : ex utero ante luciferum genui te.

Juravit Dominus et non pœnitebit eum : Tu es sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech.

Dominus à dextris tuis : confregit in die iræ suæ reges.

Judicabit in nationibus, implebit ruinas : conquassabit capita in terra multorum.

De torrente in via bibet : propterea exaltabit caput.

Gloria Patri, etc.

Psalm 110.

CONFITEBOR tibi, Domine, in toto corde meo :
in concilio justorum, et congregatione.

Magna opera Domini : exquisita in omnes voluntates ejus.

Confessio et magnificentia opus ejus : et justitia ejus manet in sæculum sæculi.

Memoriam fecit mirabilium suorum misericors et miserator Dominus : escam dedit timentibus se.

Memor erit in sæculum testamenti sui : virtutem operum suorum annuntiabit populo suo.

Ut det illis hæreditatem gentium : opera manuum ejus veritas et judicium.

Fidelia omnia mandata ejus, confirmata in sæculum sæculi : facta in veritate et æquitate.

Redemptionem misit populo suo : mandavit in æternum testamentum suum.

Sanctum et terribile nomen ejus : initium sapientiæ timor Domini.

Intellectus bonus omnibus facientibus eum :
laudatio ejus manet in sæculum sæculi.

Gloria Patri, etc.

Psalm 111.

BEATUS vir qui timet Dominum : in mandatis
ejus volet nimis.

Potens in terra erit semen ejus : generatio rec-
torum benedicetur.

Gloria et divitiæ in domo ejus : et justitia ejus
manet in sæculum sæculi.

Exortum est in tenebris lumen rectis : miseri-
cors, et miserator, et justus.

Jucundus homo qui miseretur et commodat,
disponet sermones suos in judicio : quia in æter-
num non commovebitur.

In memoria æterna erit justus : ab auditione
mala non timebit.

Paratum cor ejus sperare in Domino, confir-
matum est cor ejus : non commovebitur donec
despiciat inimicos suos.

Dispersit, dedit pauperibus, justitia ejus ma-
net in sæculum sæculi : cornu ejus exaltabitur in
gloria.

Peccator videbit et irascetur, dentibus suis fre-
met et tabescet : desiderium peccatorum peribit.

Gloria Patri, etc.

Psalm. 112.

LAUDATE, pueri, Dominum : laudate nomen
Domini.

Sit nomen Domini benedictum : ex hoc nunc
et usquè in sæculum.

A solis ortu usquè ad occasum : laudabile no-
men Domini.

Excelsus super omnes gentes Dominus : et super cœlos gloria ejus.

Quis sicut Dominus Deus noster qui in altis habitat : et humilia respicit in cœlo et in terra ?

Suscitans à terra inopem : et de stercore erigens pauperem.

Ut collocet eum cum principibus : cum principibus populi sui.

Qui habitare facit sterilem in domo : matrem filiorum lætantem.

Gloria Patri , etc.

Psalm 113.

IN exitu Israël de Ægypto : domus Jacob de populo barbaro.

Facta est Judæa sanctificatio ejus : Israël potestas ejus.

Mare vidit et fugit : Jordanis conversus est retrorsum.

Montes exsultaverunt ut arietes : et colles sicut agni ovium.

Quid est tibi , mare , quòd fugisti : et tu , Jordanis , quia conversus est retrorsum ?

Montes exsultastis sicut arietes : et colles sicut agni ovium.

A facie Domini mota est terra : à facie Dei Jacob.

Qui convertit petram in stagna aquarum : et rupem in fontes aquarum.

Non nobis , Domine , non nobis : sed nomini tuo da gloriam.

Super misericordia tua et veritate tua : nequandò dicant gentes : Ubi est Deus eorum ?

Deus autem noster in cœlo : omnia quæcumque voluit fecit.

Simulacra gentium, argentum et aurum : opera manuum hominum.

Os habent et non loquentur : oculos habent et non videbunt.

Aures habent et non audient : nares habent et non odorabunt.

Manus habent et non palpabunt, pedes habent et non ambulabunt : non clamabunt in guttore suo.

Similes illis fiant qui faciunt ea : et omnes qui confidunt in eis.

Domus Israël speravit in Domino : adjutor eorum et protector eorum est.

Domus Aaron speravit in Domino : adjutor eorum et protector eorum est.

Qui timent Dominum, speraverunt in Domino : adjutor eorum et protector eorum est.

Dominus memor fuit nostri : et benedixit nobis.

Benedixit domui Israël : benedixit domui Aaron.

Benedixit omnibus qui timent Dominum : pusillis cum majoribus.

Adjiciat Dominus super vos : super vos et super filios vestros.

Benedicti vos à Domino : qui fecit cœlum et terram.

Cœlum cœli Domino : terram autem dedit filiis hominum.

Non mortui laudabunt te, Domine : neque omnes qui descendunt in infernum.

Sed nos qui vivimus, benedicimus Domino : ex hoc nunc et usquē in sæculum.

Gloria Patri, etc.

CHABIST BIAN.

BENEDICTUS Deus, et Pater Domini nostri Jesu-Christi, Pater misericordiarum et Deus totius consolationis, qui consolatur nos in omni tribulatione nostra. *Rf.* Deo gratias.

Hymn.

LUCIS Creator optime,
Lucem dierum proferens,
Primordiis lucis novæ
Mundi parans originem.

Qui mane junctum vesperi
Diem vocari præcipis,
Tetrum chaos illabitur,
Audi preces cum fletibus.

Ne mens gravata crimine
Vitæ sit exsul munere,
Dùm nil perenne cogitat,
Seseque culpis illigat.

Cælorum pulset intimum,
Vitale tollat præmium,
Vitæ omne noxium,
Purgemus omne pessimum.

Præsta, Pater piissime,
Patrique compar unice,
Cum Spiritu Paracleto
Regnans per omne sæculum. Amen.

Y. Dirigatur, Domine, oratio mea.

Rf. Sicut incensum in conspectu tuo.

CANTIC D'AR VERC'HES. *Luc. 1.*

MAGNIFICAT: anima mea Dominum.

Et exsultavit spiritus meus : in Deo salutare meo.

Quia respexit humilitatem ancillæ suæ : eccè enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes.

Quia fecit mihi magna qui potens est : et sanctum nomen ejus.

Et misericordia ejus à progenie in progenies : timentibus eum.

Fecit potentiam in brachio suo : dispersit superbos mente cordis sui.

Deposuit potentes de sede : et exaltavit humiles.

Esurientes implevit bonis : et divites dimisit inanes.

Suscepit Israël puerum suum : recordatus misericordiæ suæ.

Sicut locutus est ad patres nostros : Abraham et semini ejus in sæcula.

Gloria Patri, etc.

GOUSPEROU AR VERC'HEs.

Psalm Dixit, *pajen* 496 ; *Ps.* Laudate, pueri, *paj.* 498.

Psalm 121.

LÆTATUS sum in his quæ dicta sunt mihi : In domum Domini ibimus.

Stantes erant pedes nostri : in atriis tuis, Jerusalem !

Jerusalém quæ ædificatur ut civitas : cujus participatio ejus in idipsum.

Illuc enim ascenderunt tribus, tribus Domini : testimonium Israël, ad confitendum nomini Do-

Quia illic sederunt sedes in iudicio : sedes super domum David.

Rogate quæ ad pacem sunt Jerusalem : et abundantia diligentibus te.

Fiat pax in virtute tua : et abundantia in turribus tuis.

Propter fratres meos et proximos meos : loquebar pacem de te.

Propter domum Domini Dei nostri : quæsi bona tibi.

Gloria Patri , etc.

Psalm 126.

Nisi Dominus ædificaverit domum : in vanum laboraverunt qui ædificant eam.

Nisi Dominus custodierit civitatem : frustrà vigilat qui custodit eam.

Vanum est vobis ante lucem surgere : surgite , postquàm sederitis , qui manducatis panem doloris.

Cùm dederit dilectis suis somnum : eccè hæreditas Domini , filii ; merces , fructus ventris.

Sicut sagittæ in manu potentis : ità filii excussorum.

Beatus vir qui implevit desiderium suum ex ipsis : non confundetur , cùm loquetur inimicis suis in porta.

Gloria Patri , etc.

Psalm 147.

LAUDA , Jerusalem , Dominum : lauda Deum tuum , Sion.

Quoniam confortavit seras portarum tuarum : benedixit filiis tuis in te.

Qui posuit fines tuos pacem : et adipe frumenti satiat te.

Qui emittit eloquium suum terræ : velociter currit sermo ejus.

Qui dat nivem sicut lanam : nebulam sicut cinerem spargit.

Mittit cristallum suam sicut buccellas : ante faciem frigoris ejus quis sustinebit?

Emittet verbum suum , et liquefaciet ea : flabit spiritus ejus , et fluent aquæ.

Qui annuntiat verbum suum Jacob : justitias et judicia sua Israël.

Non fecit taliter omni nationi : et judicia sua non manifestavit eis.

Gloria Patri , etc.

CHABIST BIAN. *Eccl.* 24.

Ab initio et ante sæcula creata sum , et usque ad futurum sæculum non desinam , et in habitatione sancta coram ipso ministravi.

Rf. Deo gratias.

Hymn.

Ave , maris stella , Dei mater alma , Atque semper virgo , Felix cœli porta.

Sumens illud ave Gabriëlis ore , Funda nos in pace , Mutans Evæ nomen.

Solve vincla reis , Profer lumen cæcis , Mala nostra pelle , Bona cuncta posce.

Monstra te esse matrem , Sumat per te preces , Qui pro nobis natus , Tulit esse tuus.

Virgo singularis , Inter omnes mitis , Nos culpis solutus , Mites fac et castos.

Vitam præsta puram , Iter para tutum , Ut videntes Jesum , Semper collætémur.

Sit

Sit laus Deo Patri, Summo Christo decus,
Spiritu Sancto, Tribus honor unus. Amen.

℟. Diffusa est gratia in labiis tuis.

℞. Propterea benedixit te Deus in æternum.

ANTIFONENNOU D'AR VERC'HES.

Evit an Azvent.

ALMA Redemptoris Mater, quæ pervia cœli
Porta manes, et stella maris, succurre cadenti,
Surgere qui curat populo, tu quæ genuisti,
Naturâ mirante, tuum sanctum Genitorem.
Virgo prius ac posterius, Gabriëlis ab ore
Sumens illud ave, peccatorum miserere.

Adalec an Azvent betec Pasq.

Ave, Regina cœlorum, Ave, Domina Angelorum;
Salve, radix; salve, porta, Ex qua mundo lux est orta.
Gaude, Virgo gloriosa, Super omnes speciosa.
Vale, o valdè decora! Et pro nobis Christum exora.

Evit an amzer Fasq.

REGINA cœli, lætare, alleluia; Quia quem meruisti portare, alleluia;
Resurrexit sicut dixit, alleluia. Ora pro nobis Deum, alleluia.

Adalec an Drindet betec an Azvent.

SALVE, Regina, mater misericordiæ; vita, dulcedo et spes nostra, salve. Ad te clamamus, exsules filii Evæ. Ad te suspiramus, gementes et flentes in hac lacrymarum valle. Eia ergò, advo-

cata nostra, illos tuos misericordes oculos ad nos converte. Et Jesum benedictum fructum ventris tui nobis post hoc exilium ostende. O clemens! o pia! o dulcis Virgo Maria!

COMMUN AR ZÆNT.

GOUSPEROU AN EBESTEL.

Ps. Dixit, paj. 496; Ps. Laudate, pueri, paj. 498.

Psalm 115.

CREDIDI, propter quod locutus sum: ego autem humiliatus sum nimis.

Ego dixi in excessu meo: omnis homo mendax.

Quid retribuam Domino: pro omnibus quæ retribuit mihi?

Calicem salutaris accipiam: et nomen Domini invocabo.

Vota mea Domino reddam coram omni populo ejus: pretiosa in conspectu Domini mors sanctorum ejus.

O Domine! quia ego servus tuus: ego servus tuus et filius ancillæ tuæ,

Dirupisti vincula mea: tibi sacrificabo hostiam laudis, et nomen Domini invocabo.

Vota mea Domino reddam in conspectu omnis populi ejus: in atriis domûs Domini, in medio tuî, Jerusalem!

Gloria Patri, etc.

Psalm 125.

IN convertendo Dominus captivitatem Sion : facti sumus sicut consolati.

Tunc repletum est gaudio os nostrum : et lingua nostra exultatione.

Tunc dicent inter gentes : magnificavit Dominus facere cum eis.

Magnificavit Dominus facere nobiscum : facti sumus lætantes.

Converte, Domine, captivitatem nostram : sicut torrens in austro.

Qui seminant in lacrymis : in exultatione metent.

Euntes ibant et flebant : mittentes semina sua.

Venientes autem venient cum exultatione : portantes manipulos suos.

Gloria Patri, etc.

Psalm 138.

DOMINE, probasti me et cognovisti me : tu cognovisti sessionem meam et resurrectionem meam.

Intellexisti cogitationes meas de longè : semitam meam et funiculum meum investigasti.

Et omnes vias meas prævidisti : quia non est sermo in lingua mea.

Eccè, Domine, tu cognovisti omnia novissima et antiqua : tu formasti me, et posuisti super me manum tuam.

Mirabilis facta est scientia tua ex me : confortata est, et non potero ad eam.

Quò ibo à spiritu tuo : et quò à facie tua fugiam ?

Si ascendero in cœlum, tu illuc es : si descendero in infernum, ades.

Si sumpsero pennas meas diluculò : et habitavero in extremis maris ;

Etenim illuc manus tua deducet me : et tenebit me dextera tua.

Et dixi : Forsitan tenebræ conculcabunt me : et nox illuminatio mea in deliciis meis.

Quia tenebræ non obscurabuntur à te, et nox sicut dies illuminabitur : sicut tenebræ ejus, ita et lumen ejus.

Quia tu possedisti renes meos : suscepisti me de utero matris meæ.

Confitebor tibi quia terribiliter magnificatus es : mirabilia opera tua, et anima mea cognoscit nimis.

Non est occultatum os meum à te, quod fecisti in occulto : et substantia mea in inferioribus terræ.

Imperfectum meum viderunt oculi tui, et in libro tuo omnes scribentur : dies formabuntur et nemo in eis.

Mihi autem nimis honorificati sunt amici tui, Deus : nimis confortatus est principatus eorum.

Dinumerabo eos, et super arenam multiplicabuntur : exsurrexi, et adhuc sum tecum.

Si occideris, Deus, peccatores : viri sanguinum, declinate à me.

Quia dicitis in cogitatione : Accipient in vanitate civitates tuas.

Nonne qui oderunt te, Domine, oderam : et super inimicos tuos tabescebam ?

Perfecto odio oderam illos : et inimici facti sunt mihi.

Proba me, Deus, et scito cor meum : interroga me, et cognosce semitas meas.

Et vide si via iniquitatis in me est : et deduc
me in via æterna.

Gloria Patri , etc.

Hymn epad ar bloas.

EXSULTET cœlum laudibus , Resultet terra gau-
diis , Apostolorum gloriam Sacra canunt solem-
nia.

Vos secli justi iudices , Et vera mundi lumina ,
Votis precamur cordium , Audite preces suppli-
cum.

Qui cœlum verbo clauditis , Serasque ejus sol-
vitis , Nos à peccatis omnibus Solvite jussu , quæ-
sumus.

Quorum præcepto subditur Salus et languor
omnium , Sanate ægros moribus , Nos reddentes
virtutibus ;

Ut , cùm judex advenerit Christus in fine sæ-
culi , Nos sempiterni gaudii Faciat esse compotes.

Deo Patri sit gloria , Ejusque soli Filio , Cum
Spiritu Paracleto , Et nunc et in perpetuum.

Amen.

Hymn evit an amzer Fasq.

TAISTES erant apostoli De nece sui Domini ,
Quem morte crudelissimâ Servi damnârunt impii.

Sermone blando angelus Prædixit mulieribus :
In Galilæa Dominus Videndus est quantociûs.

Illæ dùm pergunt concitæ Apostolis hoc dice-
re , Videntes eum vivere , Christi tenent vestigia.

Quo agnito , discipuli In Galilæam properè
Pergunt videre faciem Desideratam Domini.

Quæsumus , Auctor omnium , In hoc pascha-

li gaudio Ab omni mortis impetu Tuum defende populum.

Gloria tibi, Domine, Qui surrexisti à mortuis,
Cum Patre et Sancto Spiritu, In sempiterna sæcula. Amen.

GOUSPEROU AR VERZERIEN.

Ar 4 Ps. quenta eus a C'housperou ar zul, ha Ps. Credidi, propter, paj. 506.

Hymn evit ur merzer.

DEUS, tuorum militum Sors et corona, præmium, Laudes canentes martyris Absolve nexu criminis.

Hic nempè mundi gaudia Et blandimenta noxia Caduca ritè deputans, Pervenit ad cœlestia.

Pœnas cucurrit fortiter Et sustulit viriliter, Pro te effundens sanguinem, Æterna dona possidet.

Ob hoc precatu supplici Te poscimus, piissime, In hoc triumpho martyris Dimitte noxam servulis.

Laus et perennis gloria Deo Patri et Filio, Sancto simul Paracleta, In sempiterna sæcula.

Amen.

Hymn evit meur a verzerien.

SANCTORUM meritis inclyta gaudia
Pangamus, socii, gestaque fortia :
Nam gliscit animus promere cantibus

Victorum genus optimum.

Hi sunt quos retinens mundus inhorruit ;
Ipsam nam sterili flore peraridum

Sprevère penitùs, teque secuti sunt,
Rex Christe bone, cœlitùs.

Illi pro te furias atque ferocia
Calcârunt hominum, sævaque verbera;
Cessit his lacerans fortiter ungula,
Nec carpsit penetralia.

Cæduntur gladiis, more hidantium:
Non murmur resonat, non quærimonia:
Sed corde tacito mens benè conscia
Conservat patientiam.

Quæ vox, quæ poterit lingua retexere,
Quæ tu martyribus munera præparas?
Rubri nam fluido sanguine laureis
Ditantur benè fulgidis.

Te, summa deitas unaque, poscimus
Ut culpas abluas, noxia subtrahas,
Des pacem famulis, nos quoque gloriam
Per cuncta tibi sæcula. Amen.

GOUSPEROU AR C'HOESSOUR PONT.

Ar 4 Psalm quenta eus a C'housperou ar zul,
paj. 496.

Psalm 131.

MEMENTO, Domine, David: et omnis mansuetudinis ejus.

Sicut juravit Domino: votum vovit Deo Jacob:
Si introiero in tabernaculum domûs meæ: si
ascendero in lectum strati mei;

Si dederò somnum oculis meis: et palpebris
meis dormitationem;

Et requiem temporibus meis, donec inveniâm
locum Domino: tabernaculûm Deo Jacob.

Eccè audivimus eam in Ephrata : invenimus eam in campis sylvæ.

Introibimus in tabernaculum ejus : adorabimus in loco ubi steterunt pedes ejus.

Surge, Domine, in requiem tuam : tu et arca sanctificationis tuæ.

Sacerdotes tui induantur justitiam : et sancti tui exsultent.

Propter David servum tuum : non avertas faciem Christi tui.

Juravit Dominus David veritatem, et non frustrabitur eam : de fructu ventris tui ponam super sedem tuam.

Si custodierint filii tui testamentum meum : et testimonia mea hæc quæ docebo eos.

Et filii eorum usquè in sæculum : sedebunt super sedem tuam.

Quoniam elegit Dominus Sion : elegit eam in habitationem sibi.

Hæc requies mea in sæculum sæculi : hic habitabo, quoniam elegi eam.

Viduam ejus benedicens benedicam : pauperes ejus saturabo panibus.

Sacerdotes ejus induam salutari : et sancti ejus exultatione exsultabunt.

Illuc producam cornu David : paravi lucernam Christo meo.

Inimicos ejus induam confusione : super ipsum autem effloreat sanctificatio mea.

Gloria Patri, etc.

Hymn.

Iste Confessor Domini sacratus,
Festa plebs cujus celebrat per orbem,

Hodiè lætus meruit secreta
Scandere cœli.

Qui pius, prudens, humilis, pudicus,
Sobrius, castus fuit et quietus,
Vita dùm præsens vegetavit ejus
Corporis artus.

Ad sacrum cujus tumulum frequenter
Membra languentùm modò sanitati,
Quolibet morbo fuerint gravata,
Restituuntur.

Undè nunc noster chorus in honorem
Ipsius hymnum canit hunc libenter,
Ut piis ejus meritis juvemur
Omne per ævum.

Sit salus illi, decus atque virtus,
Qui supra cœli residens cacumen,
Totius mundi machinam gubernat,
Trinus et unus. Amen.

GOUSPEROU AR GUERC'HEZET

HAC AR GRQAGUEZ SANTEL.

Ar Ps. eus a Gousperou ar Verc'hes, p. 502.

Hymn evit eur Verc'hez santel.

JESU, corona Virginum, Quem mater illa concipit,
Quæ sola Virgo parturit, Hæc vota clemens accipe.

Qui pascis inter lilia, Septus choreis Virginum,
Sponsus decorus gloriâ, Sponsisque redens præmia.

Quocumquè pergis, Virgines Sequuntur, at-

que laudibus Post te canentes cursitant, Hymnosque dulces personant.

Te deprecamur largiùs, Nostris adauge sensibus, Nescire prorsùs omnia Corruptionis vulnera.

Laus, honor, virtus, gloria, Deo Patri et Filio, Sancto simul Paracleto In sæculorum sæcula. Amen.

Hymn evit eur Groaguez santel.

FORTEM virili pectore Laudemus omnes feminam, Quæ sanctitatis gloriâ Ubiquè fulget inclyta.

Hæc Christi amore saucia, Dùm mundi amorem noxium Horrescit, ad cœlestia Iter peregit arduum.

Carnem domans jejuniis, Dulcique mentem pabulo Orationis nutriens, Cœli potitur gaudiis.

Rex Christe, virtus fortium, Qui magna solus efficis, Hujus precatu, quæsumus, Audi benignus supplices.

Deo Patri sit gloria, Ejusque soli Filio, Cum Spiritu Paracleto, Et nunc et in perpetuum.

Amen.

GOUSPEROU AR BLOAS.

EPAD AN AZVENT.

Gousperou ar zul, p. 496.

Hymn.

CONDITOR alme siderum, Æterna lux creden-

tium, Christe, redemptor omnium, Exaudi preces supplicum.

Qui condolens interitu Mortis perire sæculum,
Salvasti mundum languidum, Donans reis remedium.

Vergente mundi vespere, Uti sponsus de thalamo,
Egressus honestissimâ Virginis matris clausulâ.

Cujus fortî potentiæ Genu curvantur omnia;
Cœlestia, terrestria, Nutu fatentur subdita.

Te deprecamur agiè, Venture Judex sæculi,
Conserva nos in tempore Hostis à telo perfidi.

Laus, honor, virtus, gloria Deo Patri et Filio,
Sancto simul Paracleto In sempiterna sæcula.
Amen.

DEIZ NEDELEC.

Ps. Dixit, Confitebor *ha* Beatus vir, *p.* 496;
De profundis, *p.* 494; Memento, *p.* 511.

Hymn.

CHRISTE, Redemptor omnium, Ex Patre Patris Unice,
Solus ante principium Natus ineffabiliter.

Tu lumen, tu splendor Patris, Tu spes perennis omnium,
Intende quas fundunt preces Tui per orbem famuli.

Memento, salutis Auctor, Quòd nostri quondam corporis,
Ex illibata Virgine Nascendo, formam sumpseris.

Sic præsens testatur dies, Currens per anni circulum,
Quòd solus à sede Patris Mundi salus adveneris.

Hunc cœlum , terra , hunc mare , Hunc omne
quod in eis est , Auctorem adventûs tui Laudans
exsultat cantico.

Nos quoque qui sancto tuo Redempti sanguine
sumus , Ob diem natalis tui Hymnum novum
concinimus.

Gloria tibi , Domine , Qui natus es de Virgi-
ne , Cum Patre et Sancto Spiritu In sempiterna
sæcula. Amen.

GOUEL AR ROUANEZ.

Gousperou ar zul, p. 496.

Hymn.

HOSTIS , Herodes impie , Christum venire quid
times ? Non eripit mortalia , Qui regnat dat cœ-
lestia.

Ibant Magi quam viderant Stellam sequentes
præviâ ; Lumen requirunt lumine , Deum fa-
tentur munere.

Lavacra puri gurgitis Cœlestis Agnus atti-
git ; Peccata quæ non detulit , Nos abluendo sus-
tulit.

Novum genus potentiæ ! Aquæ rubescunt hy-
driæ , Vinumque jussa fundere Mutavit unda ori-
ginem.

Gloria tibi , Domine , Qui apparuisti hodiè ,
Cum Patre et Sancto Spiritu , In sempiterna sæ-
cula. Amen.

GOUEL AN HANO ZANTEL A JESUS.

Ar 4 Ps. quenta ar zul, hac evit pempet Ps.
Credidi, propter, paj. 506.

Hymn.

JESU dulcis memoria, Dans vera cordis gaudia : Sed super mel et omnia Ejus dulcis præsentia.

Nil canitur suavius, Nil auditur jucundius, Nil cogitatur dulcius, Quàm Jesus Dei Filius.

Jesu, spes poenitentibus, Quàm pius es peccantibus, Quàm bonus es quærentibus, Sed quid invenientibus ?

Nec lingua valet dicere, Nec littera exprimere, Expertus potest credere Quid sit Jesum diligere.

Sis, Jesu, nostrum gaudium, Qui es futurus præmium : Sit nostra in te gloria, Per cuncta semper sæcula. Amen.

EPAD AR C'HORAIS.

Gousperou ar zul, p. 496.

Hymn.

AUDI, benigne Conditor, Nostras preces cum fletibus, In hoc sacro jejunio Fusas quadragenario.

Scrutator alme cordium, Infirma tu scis virium, Ad te reversis exhibe Remissionis gratiam.

Multum quidem peccavimus, Sed parce confidentibus : Ad laudem tui nominis Confer medelam languidis.

Sic corpus extrà conteri Dona per abstinentiam, Jejunet ut mens sobria A labe prorsùs criminum.

Præsta, beata Trinitas, Concede, simplex Unitas, Ut fructuosa sint tuis Jejuniorum munera. Amen.

Peden d'ar Vere'hes e-harz ar Groaz.

STABAT Mater dolorosa, Juxta Crucem lacrymosa, Dùm pendebat Filius.

Cujus animam gementem, Contristantem et dolentem Pertransiuit gladius.

O quàm tristis et afflicta Fuit illa benedicta Mater unigeniti.

Quæ mœrebat et dolebat, Et tremebat cum videbat Nati pœnas inclyti.

Quis est homo qui non fletet, Christi matrem si videret, In tanto supplicio?

Quis posset non contristari, Piam Matrem contemplari, Dolentem cum Filio?

Pro peccatis suæ gentis, Vidit Jesum in tormentis, Et flagellis subditum.

Vidit suum dulcem natum, Morientem desolatum, Dùm emisit Spiritum.

Eia! Mater fons amoris, Me sentire vim doloris, Fac ut tecum lugeam.

Fac ut ardeat cor meum, in amando Christum Deum, Ut sibi complaceam.

Sancta Mater, istud agas, Crucifixi fige plagas Cordi meo validè.

Tui nati vulnerati, Jam dignati pro me pati, Pœnas mecum divide.

Fac me verè tecum flere, Crucifixo condolere, Donec ego vixero.

Juxta crucem tecum stare, Te libenter sociare,
In planctu desidero.

Virgo Virginum præclara, Mibi jam non sis
amara, Fac me tecum plangere.

Fac ut portem Christi mortem, Passionis ejus
sortem, Et plagas recolere.

Fac me plagis vulnerari, Cruce hâc inebriari,
Ob amorem Filii.

Inflammatum et accensum, Per te, Virgo, sum
defensus In die judicii.

Fac me cruce custodiri, Morte Christi præmu-
niri, Confoveri gratiâ.

Quandò corpus morietur, Fac ut animæ done-
tur Paradisi gloria. Amen.

GOUEL SANT PAUL, ESCOP.

Ps. eus ar C'housperou ur Goessour Pontif.,
p. 511.

Hymn.

CÆLITUS missum resonare munus,
Præsulem gestit lyra nostra Paulum:
Ut tuo laudes operi, Redemptor
Christe, rependat.

Pectori mentem tenero virilem
Inserens, mores puer angelizans,
Haurit Ilduti, sophiamque pronâ
Ebibit aure.

Alitum turbam sata sublegentem
Ut gregem cogit caveâque claudit;
Cum jubet, nunquam reditura, sanctis
Exsulat agris.

Ut voluptates fugiat fugacis
 Sæculi, solo sale, pane, lymphâ
 Pastus, æternum meditatur arctâ
 Numen eremo.

At Leonensem mare per Britannum
 Vectus ad ripam, domuit cruentum
 Victor invictus, domitumque mersit
 Æquora monstrum.

Laus Deo Patri, decus atque virtus,
 Laus Dei Nato, parilisque Sancto
 Pneumati cujus viget universus
 Numine mundus. Amen.

EVIT AMZER AR BASSION.

Gousperou ar zul, paj. 496.

Hymn.

VEXILLA Regis prodeunt, Fulget crucis mys-
 terium, Quo carne carnis conditor Suspensus est
 patibulo.

Quo vulneratus insuper, Mucrone diro lanceæ,
 Ut nos lavaret crimine, Manavit undâ et san-
 guine.

Impleta sunt quæ concinit David fideli carmine,
 Dicens in nationibus: Regnavit à ligno Deus.

Arbor decora et fulgida, Ornata Regis purpu-
 râ, Electa digno stipite Tàm sancta membra tan-
 gere.

Beata, cujus brachiis, Secli pependit pretium;
 Statera facta corporis, Prædamque tulit tartari.

O Crux, ave, spes unica! Hoc passionis tem-
 pore, Auge pius justitiam, Reisque dona veniam.

Te, summa, Deus, Trinitas, Collaudet omnis spiritus: Quos per crucis mysterium Salvas, rege, per sæcula. Amen.

EVIT AN AMZER FASQ.

Gousperou ar zul, paj. 496.

Cân a joa.

Alleluia, alleluia, alleluia.

O FILII et Filiæ, Rex cœlestis, Rex gloriæ morte surrexit hodiè, alleluia.

Alleluia, alleluia, alleluia.

Et manè primâ sabbati, ad ostium monumenti accesserunt discipuli, alleluia.

Et Maria-Magdalene, et Jacobi et Salome venerunt corpus ungere, alleluia.

In albis sedens, Angelus prædixit mulieribus: In Galilæâ est Dominus, alleluia.

Et Joannes Apostolus cucurrit Petro citiùs, monumento venit priùs, alleluia.

Discipulis astantibus, in medio stetit Christus, dicens: Pax vobis omnibus, alleluia.

Ut intellexit Dydimus, quia surrexerat Jesus, remansit fide dubius, alleluia.

Vide, Thomas, vide latus, vide pedes, vide manus; noli esse incredulus, alleluia.

Quandò Thomas vidit Christum, pedes, manus, latus suum, dixit: Tu es Deus meus, allel.

Beati qui non viderunt, et firmiter crediderunt; vitam æternam habebant, alleluia.

In hoc festo sanctissimo, sit laus et jubilatio: Benedicamus Domino, alleluia.

Ex quibus nos humillimas, devotas atque debitas Deo dicamus gratias, alleluia.

Alleluia, alleluia, alleluia.

EVIT ZUL AR C'HASIMODO.

Gousperou ar zul, paj. 496.

Hymn.

Ad cœnam Agni providi, Et stolis albis candidi, Post transitum maris rubri, Christo canamus principi.

Cujus corpus sanctissimum In ara crucis torridum, Cruore ejus roseo Gustando, vivimus Deo.

Protecti Paschæ vespere A devastante angelo, Erepti de durissimo Pharaonis imperio.

Jàm Pascha nostrum Christus est, Qui immolatus Agnus est; Sinceritatis azyma, Caro ejus oblata est.

O verè digna hostia! Per quam fracta sunt tartara, Redempta plebs captivata, Reddita vitæ præmia.

Consurgit Christus tumulo; Victor redit de barathro, Tyrannum trudens vinculo, Et paradysum reserans.

Quæsumus, Auctor omnium, In hoc paschali gaudio, Ab omni mortis impetu Tuum defende populum.

Gloria tibi, Domine, Qui surrexisti à mortuis, Cum Patre et Sancto Spiritu, In sempiterna sæcula. Amen.

GOUEL SANT BRIEC , ESCOP.

Gousperou ar C'hoessour, paj. 511.

Hymn.

DUM plaudit aula Cœlitum , Nostrum polo
dùm cantibus , Patrem micantem personat , Na-
tis silere sit nefas.

Suis procul qui finibus Pestem Briocus depu-
lit ; Hic , qui manebant impios Ritus deorum
sustulit.

Signis potens , fractum femur Sanavit , artus
languidos : At quot tulit potentiùs Ægris mede-
lam mentibus !

Hæc nostra pressit limina ; Hic vota fudit , hic
preces , Hic thura supplex ; his Deo Libavit aris
victimam.

Orbes , Briocè , qui super Securus aureos poli
Toto potiris nunc Deo , Gregem benignus res-
pice.

Clerum tuere , da tuos Fidus sequatur trami-
tes ; Mores Patris fac induat , Fidemque servet
integram.

Deus , Briocum qui beas , Et junge Pastori
gregem , Et junge Clerum Præsuli , Qui te ca-
nant per sæcula. Amen.

GOUEL AN ASCENSION.

Ar 4 Ps. quenta cus a C'housperou ar zul ,
pajen 496.

Psalm 116.

LAUDATE Dominum omnes gentes : laudate eum omnes populi.

Quoniàm confirmata est super nos misericordia ejus : et veritas Domini manet in æternum.

Gloria Patri, etc.

Hymn.

JESU, nostra redemptio, Amor et desiderium;
Deus, creator omnium, Homo in fine temporum.

Quæ te vicit clementia, Ut ferres nostra crimina;
Crudelem mortem patiens, Ut nos à morte tolleres.

Inferni claustra penetrans, Tuos captivos redimens;
Victor triumpho nobili, Ad dextram Patris residens.

Ipsa te cogat pietas, Ut mala nostra superes;
Parcendo et voti compotes Nos tuo vultu saties.

Tu esto nostrum gaudium, Qui es futurus præmium:
Sit nostra in te gloria, Per cuncta semper sæcula. Amen.

GOUEL AR PANTECOST.

Gousperou ar zul, paj. 496.

Hymn.

VENI, Creator Spiritus, Mentis tuorum visita,
Imple supernâ gratiâ, Quæ tu creâsti, pectora.

Qui paracletus diceris, Donum Dei altissimi,
Fons vivus, ignis, caritas Et spiritalis unctio.

Tu septiformis munere, Dextræ Dei tu digitus,

Tu ritè promissum Patris, Sermone ditans guttura.

Accende lumen sensibus, Infunde amorem cordibus, Infirma nostri corporis, Virtute firmans perpeti.

Hostem repellas longiùs, Pacemque dones protinùs; Ductore sic te prævio, Vitemus omne noxium.

Per te sciamus da Patrem, Noscamus atque Filium, Te utriusque Spiritum Credamus omni tempore.

Gloria Patri Domino, Natoque qui à mortuis Surrexit, ac Paracleto, In sæculorum sæcula.

Amen.

GOUEL AN DRINDET.

Gousperou ar zul, paj. 496.

Hymn.

O LUX beata Trinitas, Et principalis unitas! Jàm sol recedit igneus, Infunde lumen cordibus.

Te manè laudum carmine, Te deprecamur vesperè; Te nostra supplex gloria Per cuncta laudet sæcula.

Deo Patri sit gloria, Ejusque soli Filio, Cum Spiritu Paracleto, Et nunc et in perpetuum.

Amen.

GOUEL AR SACRAMANT.

Ps. Dixit Dominus, Confitebor, paj. 496;
Ps. Credidi, propter, paj. 506.

Psalm 127.

BEATI omnes qui timent **Dominum** : qui ambulant in viis ejus.

Labores manuum tuarum quia manducabis : beatus es et benè tibi erit.

Uxor tua sicut vitis abundans : in lateribus domus tuæ.

Filii tui sicut novellæ olivæ : in circuitu mensæ tuæ.

Eccè sic benedicetur homo : qui timet **Dominum**.

Benedicat tibi **Dominus** ex **Sion** : et videas bona **Jerusalem** omnibus diebus vitæ tuæ.

Et videas filios filiorum tuorum : pacem super **Israël**.

Gloria Patri, etc.

Ps. Lauda, Jerusalem, paj. 503.

Hymn.

PANGE, lingua, gloriosi Corporis mysterium,
Sanguinisque pretiosi, **Quem** in mundi pretium,
Fructus ventris generosi, **Rex** effudit gentium.

Nobis datus, nobis natus **Ex** intacta **Virgine**,
Et in mundo conversatus, **Sparso** verbi semine,
Sui moras incolatus **Miro** clausit ordine.

In supremæ nocte cænæ, **Recumbens** cum fratribus,
Observatâ lege plenè **Cibis** in legalibus,
Cibum turbæ duodenæ **Se** dat suis manibus.

Verbum caro, panem verum **Verbo** carnem efficit;
Fitque sanguis **Christi** merum : **Et** si sensus deficit,
Ad firmandum cor sincerum **Sola** fides sufficit.

Tantum ergò sacramentum **Veneremur** cernui,

Et antiquum documentum Novo cedat ritui; Præstet fides supplementum Sensuum defectui.

Genitori, Genitoque Laus et jubilatio; Salus, honor, virtus quoque: Sit et benedictio: Procedenti ab utroque Compar sit laudatio. Amen.

Hymn.

SACRIS sôlemnîis juncta sint gaudia,
Et ex præcordiis sonent præconia;
Recedant vetera, nova sint omnia,

Corda, voces et opera,

Noctis recolitur cœna novissima,
Quâ Christus creditur agnum et azyma
Dedisse fratribus, juxta legitima

Priscis indulta patribus.

Post agnum typicum, expletis epulis,
Corpus Dominicum datum discipulis,
Sic totum omnibus, quod totum singulis,
Ejus fatemur manibus.

Dedit fragilibus corporis ferculum;
Dedit et tristibus sanguinis poculum;
Dicens: Accipite quod trado vasculum;
Omnes ex eo bibite.

Sic sacrificium istud instituit,
Cujus officium committi voluit
Solis presbyteris, quibus sic congruit,
Ut sumant, et dent cæteris.

Panis Angelicus fit panis hominum,
Dat panis cœlicus, figuris terminum:
O res mirabilis! manducat Dominum
Pauper, servus et humilis.

Te, trina Deitas unaque, poscimus,
Sic nos tu visita, sicut te colimus:
Per tuas semitas duc nos quò tendimus;
Ad lucem quam inhabitas. Amen.

Hymn.

VERBUM supernum prodiens, Nec Patris lin-
quens dexteram Ad opus suum exiens, Venit ad
vitæ vesperam.

In mortem à discipulo Suis tradendus æmulis,
Priùs in vitæ ferculo Se tradidit discipulis.

Quibus sub bina specie Carnem dedit et san-
guinem Ut duplicis substantiæ Totum cibaret ho-
minem.

Se nascens dedit socium, Convalescens in edu-
tum, Se moriens in pretium, Se regnans dat in
præmium.

O salutaris hostia! Quæ cœli pandis ostium,
Bella premunt hostilia, Da robur, fer auxilium.

Uni trinoque Domino Sit sempiterna gloria;
Qui vitam sine termino Nobis donet in patria.
Amen.

GOUEL SANT YAN-BADEZOUR.

Ar 4 Ps. quenta eus a Chousperou ar zul,
p. 496, hac evit pempet Ps. Laudate Dominum,
paj. 524.

Hymn.

Ur queant laxis resonare fibris
Mira gestorum famuli tuorum,
Solve polluti labii reatum,
Sancte Joannes.

Nuntius celso veniens olympos,
Te patri magnum fore nasciturum;
Nomen et vitæ seriem gerendæ
Ordine promit.

Ille

Ille promissi dubius superni ,
 Perdidit promptæ modulos loquelæ ;
 Sed reformasti genitus peremptæ

Organa vocis.

Ventris obstruso recubans cubili ,
 Senses regem thalamo manentem ,
 Hinc parens nati meritis uterque

Abdita pandit.

Gloria Patri, genitæque Proli ,
 Et tibi, compar utriusque semper ,
 Spiritus alme, Deus unus, omni
 Tempore sæcli. Amen.

GOUEL SANT PER HA SANT PAUL

Ps. eus a C'housperou an Ebestel , pajen 506.

Hymn.

AUREA luce et decore roseo ,
 Lux lucis, omne perfudisti sæculum ,
 Decorans cœlos inclyto martyrio ,
 Hæc sacrâ die quæ dat reis veniam.

Janitor cœli, doctor orbis pariter ,
 Judices sæcli, vera mundi lumina ,
 Per crucem alter, alter ense triumphans ,
 Vitæ senatum laureati possident.

O felix Roma! quæ tantorum principum
 Es purpurata pretioso sanguine ,
 Non laude tuâ, sed ipsorum meritis
 Excellis omnem mundi pulchritudinem.

Sit Trinitati sempiterna gloria ,
 Honor, potestas atque jubilatio ,
 In unitate, cui manet imperium ,
 Ex tunc et modò, per æterna sæcula. Amen.

GOUEL CALON SACR A JESUS.

Ps. eus a C'housperou ar Zacramant , p. 525.

Hymn.

CHRISTE , fons jugis salientis undæ ,
Pectoris sacros aperi recessus ,
Ut Deo plenos bibat ore puro
Spiritus amnes.

Hic latens blando placidus sopore ,
Noxio mundi procul à tumultu ,
Ebrius largo jacet affluentis
Numinis haustu.

Igneis pectus jaculis feritur ,
Vulnus infligit Deus ipse telum ,
Lædit et sanat ferientis idem
Ictus amoris.

Ardor hinc crescit , priùs hinc amata ;
Mens amat Christum , redamante Christo ,
Æmulum pectus nimis æstuanti
Solvitur igne.

Christe , quo ferves , cremer intùs æstu :
Corda fac zelus benè doctus urat ;
Qui tuos rexit , régat ille nostros
Spiritus æstus.

Cordis in sacris latebris sepulta ,
Mens tibi sanctè moritura vivat ;
Vana dediscens , tibi , Christe , fida ,
Serviat uni.

Qui pari sese redamant amore ,
Summa laus Patri , Genitoque summa ;
Laus tibi compar , utriusque sanctum
Flamen amoris. Amen.

GOUEL BELEGUIACH AR ZALVER.

Ar 4 Ps. quenta eus a C'housperou ar zul, p. 496, hac evit pempet Ps. Memento, p. 511.

Hymn.

Non tingat aras jàm pecudum cruor ;
En immolatur dignior hostia :
Nunc se litandum Patri Natus
Eccè Deo Deus ipse libat.

Unctus perenni chrismate Pontifex
Ad sancta templi nos vocat intima :
Quid thura legis? thuro pectus
Pontificis meliore fumat.

Agnum sub ara perpetuis sacri
Fornax amoris conficit ignibus :
Unâ litandum cæde natum
Jugis amor sine cæde mactat.

Tu par parenti, quæ Pater imperat ,
Promptus statuto tempore perficis :
Descripta vivit lex paterna
In tabulis animata cordis.

Se deprimentis conscia numinis
Mens hæret alto muta silentio :
Quàm magna tractas, quàm potenti
Voce, Deus, loqueris silendo !

Laus summa Patri, summaque Filio ,
Sit summa Sancto gloria Flamini ;
Tu fac adurat dedicatum,
Christe, tibi tua flamma pectus.

Amen.

GOUEL AN OLL ZAENT.

Ar 4 Ps. quenta eus a C'housperou ar zul, p. 496; hac evit pempet Ps. Credidi, p. 506.

Hymn.

CHRISTE, redemptor omnium, Conserva tuos
famulos, Beatæ semper Virginis Placatus sanctis
precibus.

Beata quoque agmina Cœlestium spirituum,
Præterita, præsentia, Futura mala pellite.

Vates æterni judicis, Apostolique Domini,
Suppliciter exposcimus Salvare vestris precibus.

Martyres Dei inclyti, Confessoresque lucidi,
Vestris orationibus Nos ferte in cœlestibus.

Chori sanctarum Virginum, Monachorumque
omnium, Simul cum sanctis omnibus, Consortes
Christi facite.

Gentem auferte perfidam Credentium de fini-
bus, Ut Christo laudes debitas Persolvamus ala-
criter.

Gloria Patri ingenito, Ejusque Unigenito,
Unà cum Sancto Spiritu, In sempiterna sæcula.
Amen.

GOUEL AN OLL ZAENT ESQUIBIEN,

TUD A ILIS EUS AL LEZEN NEVEZ, SPECIALAMANT A
ESCOPTI QUEMPER.

Ar 4 Ps. quenta eus a C'housperou ar zul, p. 496; hac evit pempet Ps. Memento, p. 511.

Hymn.

O SACERDOTUM veneranda jura!
 Cùm reum solvunt, Deus ipse solvit;
 Cùm ligant sontem, Deus ipse sontis
 Vincula nectit.

Verba dùm promunt, populus fidelis
 Excipit vocem, cupidus doceri,
 Atque divinæ sacra verba legis
 Mente recondit.

Dùm sacerdotes tua sacra tractant,
 Christe, fac sacris quibus applicâsti
 Consonent mores, populique fiat
 Forma sacerdos.

Luminis splendor, patris una proles,
 Christe, te pronus veneretur orbis,
 Qui sacerdotes per amoris almi
 Flamen inungis. Amen.

GOUEL AR RELEGOU.

Ar 4 Ps. quenta eus a C'housperou ar zul, p. 496.

Psalm 33.

BENEDICAM Dominum in omni tempore : semper laus ejus in ore meo.

In Domino laudabitur anima mea : audiant mansueti, et lætentur.

Magnificate Dominum mecum : et exaltemus nomen ejus in idipsum.

Exquisivi Dominum, et exaudivit me : et ex omnibus tribulationibus meis eripuit me.

Accedite ad eum, et illuminamini : et facies vestrae non confundentur.

Iste pauper clamavit et Dominus exaudivit eum : et de omnibus tribulationibus ejus salvavit eum.

Immittet Angelus Domini in circuitu timentium eum : et eripiet eos.

Gustate et videte quoniam suavis est Dominus : beatus vir qui sperat in eo.

Timete Dominum, omnes sancti ejus : quoniam non est inopia timentibus eum.

Divites eguerunt et esurierunt : inquirentes autem Dominum non minuentur omni bono.

Venite, filii, audite me : timorem Domini docebo vos.

Quis est homo qui vult vitam : diligit dies videre bonos ?

Prohibe linguam tuam à malo : et labia tua ne loquantur dolum.

Diverte à malo et fac bonum, inquire pacem : et persequere eam.

Oculi Domini super justos : et aures ejus in preces eorum.

Vultus autem Domini super facientes mala : ut perdat de terra memoriam eorum.

Clamaverunt justi, et Dominus exaudivit eos : et ex omnibus tribulationibus eorum liberavit eos.

Juxta est Dominus his qui tribulato sunt corde : et humiles spiritu salvabit.

Multae tribulationes justorum : et de omnibus his liberabit eos Dominus.

Custodit Dominus omnia ossa eorum : unum ex his non conteretur.

Mors peccatorum pessima : et qui oderunt justum, delinquent.

Redimet Dominus animas servorum suorum :
et non delinquent omnes qui sperant in eo.
Gloria Patri , etc.

Hymn.

O vos unanimes Christiadum chori,
Sanctorum tumulos et cineres Patrum,
Dulces exuvias, pignora cœlitum,
Lætis dicite cantibus.

Cœlo quandò piis æqua laboribus
Felices animæ gaudia possident,
Pœnarum sociis debita redditur
Hic laus et decus ossibus.

Passim sparsa Deus polliciti memor,
Custos, ne pereant, pignora colligit;
Electosque suis providus aggerit
Aptandos lapides locis.

Quin et reliquias et tumulos sibi
Aras ipse Deus consecrat hostia;
Conjungensque suis se caput artubus
Hos secum simul immolat.

Vos, quorum cineres supplicibus pia,
Tutum præsidium, plebs colit osculis;
Si vos nostra movent, subsidium boni,
Vestris ferte clientibus.

Ut cùm nostra novis splendida dotibus,
Surget juncta choris spirituum caro,
Indivisa Trias sit Deus omnia
Nobis semper in omnibus. Amen.

GOUEL AN DEDY.

Ar 4 Ps. quenta eus a G'housperou ar zul, p. 496; hac evit pempet Ps. Lauda, Jerusalem, paj. 503.

Hymn.

URBS Jerusalem beata, Dicta pacis visio, Quæ construitur in cœlis Vivis ex lapidibus, Et angelis coronata, Ut sponsata comite.

Novo veniens è cœlo, Nuptiali thalamo, Præparata, ut sponsata Copuletur Domino: Plateæ et muri ejus Ex auro purissimo.

Portæ nitent margaritis, Adytis patentibus; Et virtute meritorum Illuc introducitur Omnis qui ob Christi nomen Hic in mundo premittitur.

Tusionibus, pressuris Expoliti lapides, Suis coaptantur locis Per manus artificis, Disponuntur permansuri Sacris ædificiis.

Gloria et honor Deo Usquequaque altissimo, Unâ Patri, Filioque, Inclyto Paracleto, Cui laus est, et potestas, Per æterna sæcula. Amen.

GOUEL SANT CAOURINTIN.

Ar 4 Ps. quenta eus a G'housperou ar zul, p. 496, ha Ps. Memento, p. 511.

Hymn.

PANGE solemnes, pia turba, cantus,
Hâc die cunctis, tibi sanctiori,
Quæ Corentinum cumulata palmis
Vexit ad astra.

Cujus in miris renovata virgæ
 Crevit Hebrææ potior potestas,
 Pressa dùm tellus baculo scatentes
 Protulit undas.

Carne dùm piscis redit integratâ
 In cibum sese totiès daturus;
 Æqua lex strictæ quotiès suadet
 Prandia mensæ.

Quis dapes parcas vigilesque noctes,
 Quis gregis curam valeat referre,
 Inclytam gemmis ubi sacra pressit
 Infula frontem?

Cœlitum consors patriæque vindex,
 Præsul, ô nostræ decus omne gentis!
 Adsis, et læsi precibus serena
 Numinis iras.

Nostra te summum celebrant Parentem
 Ora, te summo Genitum Parente :
 Par sit amborum tibi laus per omne,
 Spiritus, ævum. Amen.

CANTIC AN ACTION A C'HRAÇ.

TE Deum laudamus : te Dominum confitemur

Te æternum Patrem : omnis terra veneratur.

Tibi omnes angeli : tibi cœli et universæ potes-
 tates.

Tibi Cherubim et Seraphim : incessabili voce
 proclamant.

Sanctus, sanctus, sanctus : Dominus Deus sa-
 baoth.

Pleni sunt cœli et terra : majestatis gloriæ tuæ.

Te gloriosus : apostolorum chorus ,

Te prophetarum : laudabilis numerus ,

Te martyrum candidatus : laudat exercitus.

Te per orbem terrarum : sancta confitetur Ec-
clesia ,

Patrem : immensæ majestatis ;

Venerandum tuum verum : et unicum Filium ;

Sanctum quoque : Paracletum Spiritum.

Tu rex : gloriæ , Christe.

Tu Patris : sempiternus es Filius.

Tu ad liberandum suscepturus hominem : non
horruisti Virginis uterum.

Tu devicto mortis aculeo : aperuisti credenti-
bus regna cœlorum.

Tu ad dexteram Dei sedes : in gloria Patris.

Judex crederis : esse venturus.

Te ergò , quæsumus , famulis tuis subveni :
quos pretioso sanguine redemisti.

Æterna fac cum sanctis tuis : in gloria nume-
rari.

Salvum fac populum tuum , Domine : et bene-
dic hæreditati tuæ.

Et rege eos : et extolle illos usquè in æternum.

Per singulos dies : benedicimus te.

Et laudamus nomen tuum in sæculum : et in
sæculum sæculi.

Dignare , Domine , die isto : sine peccato nos
custodire.

Miserere nostrî , Domine : miserere nôstrî.

Fiat misericordia tua , Domine , super nos :
quemadmodum speravimus in te.

In te , Domine , speravi : non confundar in
æternum.

CANTIC AN AELEZ.

GLORIA in excelsis Deo : et in terra pax hominibus bonæ voluntatis. Laudamus te. Benedicimus te. Adoramus te. Glorificamus te. Gratias agimus tibi propter magnam gloriam tuam, Domine Deus, rex cœlestis, Deus pater omnipotens; Domine, fili unigenite, Jesu-Christe, Domine Deus, agnus Dei, filius Patris. Qui tollis peccata mundi, miserere nobis. Qui tollis peccata mundi, suscipe deprecationem nostram. Qui sedes ad dexteram Patris, miserere nobis. Quoniam tu solus sanctus : Tu solus Dominus : Tu solus altissimus, Jesu-Christe : Cum Sancto Spiritu, in gloria Dei Patris. Amen.

SYMBOLEN A NICEE.

CREDO in unum Deum, Patrem omnipotentem, factorem cœli et terræ, visibilium omnium et invisibilium. Et in unum Dominum Jesum-Christum, filium Dei unigenitum : Et ex Patre natum ante omnia sæcula : Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero : Genitum, non factum, consubstantialem Patri, per quem omnia facta sunt. Qui propter nos homines et propter nostram salutem, descendit de cœlis : et incarnatus est de Spiritu Sancto, ex Maria Virgine : ET HOMO FACTUS EST. Crucifixus etiam pro nobis sub Pontio Pilato, passus et sepultus est. Et resurrexit tertiâ die secundum Scripturas. Et ascendit in cœlum, sedet ad dexteram Patris. Et iterum venturus est cum gloria judicare vivos et

mortuos, cujus regni non erit finis. Et in Spiritum Sanctum Dominum, et vivificantem, qui ex Patre Filioque procedit: Qui cum Patre et Filio simul adoratur et conglorificatur: qui locutus est per Prophetas. Et unam, sanctam, catholicam et apostolicam Ecclesiam. Confiteor unum baptisma in remissionem peccatorum. Et expecto resurrectionem mortuorum; et vitam venturi sæculi.

Amen.

AR SEIZ PSALM A BINIGEN

Psalm 6.

DOMINE, ne in furore tuo arguas me: neque in ira tua corripas me.

Miserere mei, Domine, quoniam infirmus sum: sana me, Domine, quoniam conturbata sunt ossa mea.

Et anima mea turbata est valdè: sed tu, Domine, usquequò?

Convertere, Domine, et eripe animam meam: salvum me fac propter misericordiam tuam.

Quoniam non est in morte qui memor sit tui: in inferno autem quis confitebitur tibi?

Laboravi in gemitu meo, lavabo per singulas noctes lectum meum: lacrymis meis stratum meum rigabo.

Turbatus est à furore oculus meus: inveteravi inter omnes inimicos meos.

Discedite à me, omnes qui operamini iniquitatem: quoniam exaudivit Dominus vocem fletus mei.

Exaudivit Dominus deprecationem meam: Dominus orationem meam suscepit.

Erubescant et conturbentur vehementer omnes inimici mei: convertantur et erubescant valde velociter.

Gloria Patri, etc.

Psalm 31.

BEATI quorum remissæ sunt iniquitates: et quorum tecta sunt peccata.

Beatus vir cui non imputavit Dominus peccatum: nec est in spiritu ejus dolus.

Quoniam tacui, inveteraverunt ossa mea: dum clamarem totâ die.

Quoniam die ac nocte gravata est super me manus tua: conversus sum in ærumna mea, dum configitur spina.

Delictum meum cognitum tibi feci: et injustitiam meam non abscondi.

Dixi: Confitebor adversum me injustitiam meam Domino: et tu remisisti impietatem peccati mei.

Pro hac orabit ad te omnis sanctus: in tempore opportuno.

Verumtamen in diluvio aquarum multarum: ad eum non approximabunt.

Tu es refugium meum à tribulatione quæ circumdedit me: exultatio mea, erue me à circumdantibus me.

Intellectum tibi dabo, et instruam te in via hac quâ gradieris: firmabo super te oculos meos.

Nolite fieri sicut equus et mulus: quibus non est intellectus.

In chamo et fræno maxillas eorum constringe: qui non approximant ad te.

Multa flagella peccatoris : sperantem autem in Domino misericordia circumdabit.

Lætamini in Domino et exsultate , justi : et gloriamini , omnes recti corde.

Gloria Patri , etc.

Ps. Domine , ne in furore..... Quoniam , paj.
486.

Psalm. 56.

MISERERE mei , Deus : secundum magnam misericordiam tuam.

Et secundum multitudinem miserationum tuarum : dele iniquitatem meam.

Amplius lava me ab iniquitate mea : et à peccato meo munda me.

Quoniam iniquitatem meam ego cognosco : et peccatum meum contra me est semper.

Tibi soli peccavi , et malum coram te feci : ut justificeris in sermonibus tuis et vincas , cum judicaris.

Eccè enim in iniquitatibus conceptus sum : et in peccatis concepit me mater mea.

Eccè enim veritatem dilexisti : incerta et occulta sapientiæ tuæ manifestasti mihi.

Asperges me hyssopo , et mundabor : lavabis me , et super nivem dealbabor.

Auditui meo dabis gaudium et lætitiā : et exsultabunt ossa humiliata.

Averte faciem tuam à peccatis meis : et omnes iniquitates meas dele.

Cor mundum crea in me , Deus : et spiritum rectum innova in visceribus meis.

Ne projicias me à facie tua : et Spiritum Sanctum tuum ne auferas à me.

Redde mihi lætitiā salutaris tui : et spiritu principali confirma me.

Docebo iniquos vias tuas : et impii ad te convertentur.

Libera me de sanguinibus, Deus, Deus salutis meæ : et exultabit lingua mea justitiā tuam.

Domine, labia mea aperies : et os meum annuntiabit laudem tuam.

Quoniam si voluisses sacrificium, dedissem utiquē : holocaustis non delectaberis.

Sacrificium Deo spiritus contribulatus : cor contritum et humiliatum, Deus, non despicies.

Benignè fac, Domine, in bona voluntate tua Sion : ut ædificentur muri Jerusalem.

Tunc acceptabis sacrificium justitiæ, oblationes et holocausta : tunc imponent super altare tuum vitulos.

Gloria Patri, etc.

Psalm 101.

DOMINE, exaudi orationem meam : et clamor meus ad te veniat.

Non avertas faciem tuam à me : in quacumque die tribulor, inclina ad me aurem tuam.

In quacumque die invocavero te : velociter exaudi me.

Quia defecerunt sicut fumus dies mei : et ossa mea sicut cremium aruerunt.

Percussus sum ut fœnum, et aruit cor meum : quia oblitus sum comedere panem meum.

A voce gemitûs mei : adhæsit os meum carni meæ.

Similis factus sum pellicano solitudinis : factus sum sicut nicticorax in domicilio.

Vigilavi : et factus sum sicut passer solitarius in tecto.

Totâ die exprobrabant mihi inimici mei : et qui laudabant me , adversum me jurabant.

Quia cinerem tanquam panem manducabam : et potum meum cum fletu miscebam.

A facie iræ et indignationis tuæ : quia elevans allisisti me.

Dies mei sicut umbra declinaverunt : et ego sicut fœnum arui.

Tu autem , Domine , in æternum permanes : et memoriale tuum in generationem et generationem.

Tu exurgens misereberis Sion : quia tempus miserendi ejus , quia venit tempus.

Quoniam placuerunt servis tuis lapides ejus : et terræ ejus miserebuntur.

Et timebunt gentes nomen tuum , Domine : et et omnes reges terræ gloriam tuam.

Quia ædificavit Dominus Sion : et videbitur in gloria sua.

Respexit in orationem humilium : et non sprexit precem eorum.

Scribantur hæc in generatione altera : et populus , qui creabitur , laudabit Dominum.

Quia prospexit de excelso sancto suo : Dominus de cœlo in terram aspexit.

Ut audiret gemitus compeditorum : ut solveret filios interemptorum.

Ut annuntient in Sion nomen Domini : et laudem ejus in Jerusalem.

In conveniendo populos in unum : et reges , ut serviant Domino.

Respondit ei in via virtutis sue : paucitatem
dierum meorum nuntia mihi.

Ne revoces me in dimidio dierum meorum : in
generationem et generationem annorum.

Initio tu, Domine, terram fundasti : et opera
manuum tuarum sunt cæli.

Ipsi peribunt, tu autem permanes : et omnes
sicut vestimentum veterascent.

Et sicut opertorium mutabis eos : et mutaben-
tur : tu autem idem ipse es, et anni tui non de-
ficient.

Filii servorum tuorum habitabunt : et semen
eorum in seculum dirigetur.

Gloria Patri, etc.

Ps. De profundis, pag. 494.

Psalm 142.

DOMINE, exaudi orationem meam, auribus
percipe obsecrationem meam in veritate tua :
exaudi me in tua justitia.

Ut non intres in iudicium cum servo tuo : quia
non justificabitur in conspectu tuo omnis vivens.

Quia persecutus est inimicus animam meam :
humiliavit in terra vitam meam.

Collocavit me in obscuris sicut mortuos sæcu-
li : et anxius est super me spiritus meus : in me
turbatum est cor meum.

Memor fui dierum antiquorum, meditatus sum
in omnibus operibus tuis : in factis manuum tua-
rum meditabar.

Expandi manus meas ad te : anima mea sicut
terra sine aqua tibi.

Velociter exaudi me, Domine : defecit spiritus
meus.

Non avertas faciem tuam à me : et similis ero
descendentibus in lacum.

Audiam fac mihi manè misericordiam tuam :
quia in te speravi.

Notam fac mihi viam in qua ambulem : quia
ad te levavi animam meam.

Eripe me de inimicis meis, Domine ; ad te con-
fugi : doce me facere voluntatem tuam, quia
Deus meus es tu.

Spiritus tuus bonus deducet me in terram rec-
tam, propter nomen tuum : Domine, vivificabis
me in æquitate tua.

Educes de tribulatione animam meam : et in
misericordia tua disperdes inimicos meos.

Et perdes omnes qui tribulant animam meam :
quoniam ego servus tuus sum.

Gloria Patri, etc.

LITANIU AR ZAENT,

*Pere a ganer e Procession sant Marc hac er
Rogationou, ha da bep poent.*

KYRIE, eleïson.

Christe, eleïson.

Kyrie, eleïson.

Christe, audi nos.

Christe, exaudi nos.

Pater de coelis, Deus, miserere nobis.

Fili, Redemptor mundi, Deus, miserere nobis.

Spiritus Sancte, Deus, miserere nobis.

Sancta Trinitas, unus Deus, miserere nobis.

Sancta Maria , ora pro nobis.	
Sancta Dei Genitrix ,	ora.
Sancta Virgo virginum ,	ora.
Sancte Michaël ,	ora.
Sancte Gabriel ,	ora.
Sancte Raphaël ,	ora.
Omnes sancti angeli et archangeli , orate pro nobis.	
Omnes sancti beatorum spirituum ordines , orate.	
Sancte Joannes-Baptista ,	ora.
Sancte Joseph ,	ora.
Omnes sancti patriarchæ et prophetæ ,	orate.
Sancte Petre , ora pro nobis.	
Sancte Paule ,	
Sancte Andræa ,	
Sancte Jacobe ,	
Sancte Joannes ,	
Sancte Thoma ,	
Sancte Jacobe ,	
Sancte Philippe ,	
Sancte Bartholomæe ,	
Sancte Mathæe ,	
Sancte Simon ,	
Sancte Thadæe ,	
Sancte Matthia ,	
Sancte Barnaba ,	
Sancte Luca ,	
Sancte Marce ,	
Omnes sancti apostoli et evangelistæ , orate pro nobis.	
Omnes sancti discipuli Domini ,	orate.
Omnes sancti innocentes ,	orate.
Sancte Stephane ,	ora pro nobis.
Sancte Laurenti ,	ora.

Ora pro nobis.

Sancte Vincenti , ora pro nobis .	
Sancti Fabiane et Sebastiane , orate pro nobis .	
Sancti Joannes et Paule ,	orate.
Sancti Cosma et Damiane ,	orate.
Sancti Gervasi et Protasi ,	orate.
Omnes sancti martyres ,	orate.
Sancte Sylvester , ora pro nobis .	
Sancte Gregori ,	
Sancte Ambrosi ,	
Sancte Augustine ,	
Sancte Hieronyme ,	
Sancte Martine ,	
Sancte Nicolae ,	
Sancte Briocce ,	
Sancte Paterne ,	
Sancte Corentine ,	
Sancte Paule ,	
Sancte Tugdualde ,	
Sancte Maclovi ,	
Sancte Samson ,	
Sancte Guillelme ,	
Sancte Francisce Salesi ,	
Omnes sancti pontifices et confessores , orate pro nobis .	
Omnes sancti doctores ,	orate.
Sancte Antoni , ora pro nobis .	
Sancte Benedicte ,	ora.
Sancte Bernarde ,	ora.
Sancte Dominice ,	ora.
Sancte Francisce ,	ora.
Sancte Yvo ,	ora.
Sancte Vincenti à Paulo ,	ora.
Sancte Mauriti ,	ora.
Sancte Ludovice ,	ora.

Omnes sancti sacerdotes et levitæ, orate pro nobis.

Omnes sancti monachi et eremitæ, orate.

Sancta Maria-Magdalena, ora pro nobis.

Sancta Anna,

Sancta Agatha,

Sancta Lucia,

Sancta Agnes,

Sancta Cæcilia,

Sancta Catharina,

Sancta Anastasia,

Sancta Osmana,

Sancta Genovefa,

Omnes sanctæ virgines et viduæ, orate pro nobis.

Omnes sancti et sanctæ Dei, intercedite pro nobis.

Propitius esto, parce nobis, Domine.

Propitius esto, exaudi nos, Domine.

Ab omni malo, libera nos, Domine.

Ab omni peccato, libera.

Ab ira tua, libera.

A subitanea et improvisa morte, libera.

Ab insidiis diaboli, libera.

Ab ira, et odio, et omni mala voluntate, libera.

A spiritu fornicationis, libera.

A fulgure et tempestate, libera.

A morte perpetua, libera.

Per mysterium sanctæ incarnationis tuæ, libera.

Per adventum tuum, libera.

Per nativitatem tuam, libera.

Per baptismum et sanctum jejunium tuum, lib.

Per crucem et passionem tuam, libera.

Per mortem et sepulturam tuam, libera.

Per sanctam resurrectionem tuam, libera.

Per admirabilem ascensionem tuam, libera.

Per adventum Spiritûs Sancti Paracleti, libera.

Ora pro nobis.

- In die iudicii, libera nos, Domine.
Peccatores, te rogamus, audi nos.
Ut nobis parcas, te rogamus.
Ut nobis indulgeas, te rogamus.
Ut ad veram pœnitentiam nos perducere digneris, te rogamus.
Ut Ecclesiam tuam sanctam regere et conservare digneris, te rogamus.
Ut domnum apostolicum et omnes ecclesiasticos ordines in sancta religione conservare digneris, te rogamus.
Ut inimicos sanctæ Ecclesiæ humiliare digneris, te rogamus, audi nos.
Ut regibus et principibus christianis pacem et veram concordiam donare digneris, te rogamus, audi nos.
Ut cuncto populo christiano pacem et unitatem largiri digneris, te rogamus.
Ut nosmetipsos in tuo sancto servitio confortare et conservare digneris, te rogamus.
Ut mentes nostras ad cœlestia desideria erigas, te rogamus, audi nos.
Ut omnibus benefactoribus nostris sempiterna bona retribuas, te rogamus.
Ut animas nostras, fratrum, propinquorum et benefactorum nostrorum ab æterna damnatione eripias, te rogamus.
Ut fructus terræ dare et conservare digneris, te rogamus, audi nos.
Ut omnibus fidelibus defunctis requiem æternam donare digneris, te rogamus.
Ut nos exaudire digneris, te rogamus.
Fili Dei, te rogamus, audi nos.
Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, parce nobis, Domine.

Agnus Dei.... exaudi nos, Domine.

Agnus Dei.... miserere nobis.

Christe, audi nos. Christe, exaudi nos.

Kyrie, eleïson. Christe, eleïson. Kyrie, eleïson.

Pater noster, etc.

✠. Lætamini in Domino et exultate, justi.

℞. Et gloriamini, omnes recti corde.

Orason.

Omnipotens sempiterne Deus, qui vivorum dominaris simul et mortuorum omniumque miseris, quos tuos fide et opere futuros esse prænoscis, te supplices exoramus, ut pro quibus effundere preces decrevimus, quosque vel præsens sæculum adhuc in carne retinet, vel futurum jam exutos corpore suscepit, intercedentibus omnibus sanctis tuis, pietatis tuæ clementiâ, omnium delictorum suorum veniam consequantur; Per Dominum nostrum, etc.

LITANIΟΥ ΙΗΣΟΥ.

KYRIE, eleïson.

Christe, eleïson.

Kyrie, eleïson.

Jesu, audi nos.

Jesu, exaudi nos.

Pater de cælis, Deus, miserere nobis.

Fili, Redemptor mundi, Deus,

mis.

Spiritus Sancte, Deus,

mis.

Sancta Trinitas, unus Deus,

mis.

Jesu, fili Dei vivi,

mis.

Jesu, splendor Patris, miserere nobis,
 Jesu, candor lucis æternæ,
 Jesu, rex gloriæ,
 Jesu, sol iustitiæ,
 Jesu, fili Mariæ Virginis,
 Jesu amabilis,
 Jesu admirabilis,
 Jesu, Deus fortis,
 Jesu, pater futuri sæculi,
 Jesu, magni consilii angelorum,
 Jesu potentissime,
 Jesu obedientissime,
 Jesu mitis et humilis corde,
 Jesu, amator castitatis,
 Jesu, amator noster,
 Jesu, Deus pacis,
 Jesu, auctor vitæ,
 Jesu, exemplar virtutum,
 Jesu, zelator animarum,
 Jesu, Deus noster,
 Jesu, refugium nostrum,
 Jesu, pater pauperum,
 Jesu, thesaurus fidelium,
 Jesu, bone pastor,
 Jesu, lux vera,
 Jesu, sapientia æterna,
 Jesu, bonitas infinita,
 Jesu, via et vita nostra,
 Jesu, gaudium angelorum,
 Jesu, rex patriarcharum,
 Jesu, magister apostolorum,
 Jesu, doctor evangelistarum,
 Jesu, fortitudo martyrum,
 Jesu, lumen confessorum,

Miserere nobis.

Miserere nobis.

Jesu,

Jesu , puritas virginum , miserere nobis.
 Jesu , corona sanctorum omnium , miserere.
 Propitius esto , parce nobis , Jesu.
 Propitius esto , exaudi nos , Jesu.
 Ab omni malo , libera nos , Jesu.
 Ab omni peccato , libera nos , Jesu.
 Ab irâ tuâ ,
 Ab insidiis diaboli ,
 A spiritu fornicationis ,
 A morte perpetuâ ,
 A neglectu inspirationum tuarum ,
 Per mysterium sanctæ incarnationis tuæ ,
 Per nativitatem tuam ,
 Per infantiam tuam ,
 Per divinissimam vitam tuam ,
 Per labores tuos ,
 Per dolores tuos ,
 Per agoniam et passionem tuam ,
 Per crucem et derelictionem tuam ,
 Per mortem et sepulturam tuam ,
 Per sanctam resurrectionem tuam ,
 Per ascensionem tuam ,
 Per gaudia tua ,
 Per gloriam tuam ,
 Agnus Dei , qui tollis peccata mundi , parce nobis , Jesu.
 Agnus Dei , qui tollis peccata mundi , exaudi nos , Jesu.
 Agnus Dei , qui tollis peccata mundi , miserere nobis , Jesu.
 ✠. Sit nomen Domini benedictum ,
 R̃. Ex hoc nunc et usquẽ in sæculum.

Oræson.

Domine Jesu-Christe , qui dixisti : petite et

accipietis ; quærite et invenietis ; pulsate et aperietur vobis , quæsumus , da nobis petentibus divini tui amoris affectum , ut te toto corde , ore et opere diligamus , et à tua nunquàm laude cessemus. Qui vivis et regnas , etc.

LITANIOU AR VERC'HES.

KYRIE , eleïson.

Christe , eleïson.

Kyrie , eleïson.

Christe , audi nos.

Christe , exaudi nos.

Pater de cœlis , Deus , miserere nobis.

Fili , Redemptor mundi , Deus , miserere nobis.

Spiritus Sancte , Deus , miserere nobis.

Sancta Trinitas , unus Deus , miserere nobis.

Sancta Maria , ora pro nobis.

Sancta Dei Genitrix ,

Sancta Virgo virginum ,

Mater Christi ,

Mater divinæ gratiæ ,

Mater purissima ,

Mater castissima ,

Mater inviolata ,

Mater intemerata ,

Mater amabilis ,

Mater admirabilis ,

Mater Creatoris ,

Mater Salvatoris ,

Virgo prudentissima ,

Virgo veneranda ,

Virgo prædicanda ,

Virgo potens ,

Ora pro nobis.

Virgo clemens, ora pro nobis.

Virgo fidelis,

Speculum justitiæ,

Sedes sapientiæ,

Causa nostræ lætitiæ,

Vas spirituale,

Vas honorabile,

Vas insigne devotionis,

Rosa mystica,

Turris Davidica,

Turris eburnea,

Domus aurea,

Fœderis arca,

Janua cœli,

Stella matutina,

Salus infirmorum,

Refugium peccatorum,

Consolatrix afflictorum,

Auxilium christianorum,

Regina angelorum,

Regina patriarcharum,

Regina prophetarum,

Regina apostolorum,

Regina martyrum,

Regina confessorum,

Regina virginum,

Regina sanctorum omnium,

Regina cleri,

Regina sacratissimî rosarii, ora pro nobis.

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, parce nobis, Domine.

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, exaudi nos, Domine.

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, miserere nobis.

Ora pro nobis.

Ora pro nobis.

Christe, audi nos. Christe, exaudi nos.

℣. Ora pro nobis, sancta Dei Genitrix.

℞. Ut digni efficiamur promissionibus Christi.

Oræson.

Concede, misericors Deus, fragilitati nostræ præsidium: ut qui sanctæ Dei Genitricis memoriam agimus, intercessionis ejus auxilio à nostris iniquitatibus resurgamus; Per eundem Christum Dominum nostrum. ℞. Amen.

Antifonen d'ar Verc'hes.

SUB tuum præsidium confugimus, sancta Dei Genitrix; nostras deprecationes ne despicias in necessitatibus, sed à periculis cunctis libera nos semper, Virgo gloriosa et benedicta.

Peden sant Bernard d'ar Verc'hes sacr.

MEMORARE, ô piïssima Virgo Maria! non esse auditum à sæculo quemquam ad tua currentem præsidia, tua implorantem auxilia, tua petentem suffragia esse derelictum. Ego tali animatus confidentiâ, ad te, Virgo, virginum mater, curro, ad te venio, coram te gemens peccator assisto; noli, mater Verbi, verba mea despiciere, sed audi propitia et exaudi. Amen.

FIN.

T A U L E N.

Lettre à l'Editeur.	pag. iij
Avis.	viiij
Pedennou aroc, epad ha goude an ofezen.	xj
aroc ha goude ar goëssion.	xxij
aroc ha goude ar communion.	xxv

Q U E N T A L O D E N.

Var an obligation da anaout-mâd ar religion.	1
Red eo credi ez eus un Doue.	2
Var unan bennac eus a berfectionou Doue.	5
Var ar mysteriou principala eus ar feiz ha var ar Scri- tur sacr.	10
Myster an Drindet.	14
an Incarnation.	18
ar Redemption.	23
Var ar zymbofen e general.	27
Var bep-unan eus a articlou ar zymbofen.	32

E I L L O D E N.

Var gourc'hemennou Doue e general.	98
1. gourc'hemen.	103
2. gourc'hemen.	133
3. gourc'hemen.	150
4. gourc'hemen.	166
5. gourc'hemen.	206
6. gourc'hemen.	217
7. gourc'hemen.	227
8. gourc'hemen.	239
9. gourc'hemen.	222
10. gourc'hemen.	285

Var gourc'hemennou an Ilis.	pag.	249
<u>1. gourc'hemen.</u>		<u>252</u>
<u>2. gourc'hemen.</u>		<u>257</u>
<u>3. gourc'hemen.</u>		<u>263</u>
<u>4. gourc'hemen.</u>		<u>268</u>
<u>5. gourc'hemen.</u>		<u>273</u>
<u>6. gourc'hemen.</u>		<u>279</u>

TEIRVET LODEN.

Var ar <i>Bater</i> ha var bep unan eus ar seiz goulenn.	284
Var an <i>Ave, Maria.</i>	<u>320</u>

PEDERVET LODEN.

Var ar sacramanchou.	328
Badiziant.	<u>337</u>
Peden evit nevezñ promessaou hor vadiziant.	349
Act a consecration d'ar Verc'hes.	<u>351</u>
Var ar Confirmation.	<u>352</u>
Sacramant an auter.	<u>362</u>
Pinigen consideret evel vertus.	379
consideret evel sacramant.	<u>382</u>
Var ar gontrition, quenta loden eus a sacramant.	<u>385</u>
goëssion, eil loden eus a sacramant.	<u>391</u>
G'huoc'h trâ so necesser evit ober ur goëssion-vâd.	<u>399</u>
P'heur e tleer ober ur goëssion general.	<u>403</u>
Ar zatisfaction; he necessite.	<u>404</u>
Var ar Nouen.	<u>409</u>
Urs.	<u>413</u>
Priedelez.	<u>421</u>
Var ar choas eus a cur stad a vuez.	<u>426</u>
Dispositionou gand pere e tleer celebri an eured.	<u>429</u>

PEMPET LODEN.

Var ar pec'het e general.	<u>432</u>
originel.	<u>434</u>

Var ar pec'het veniel.	<i>pag.</i>	438
marvel.		443
ourgouill. — Remejou.		448
avarisedd. — Remejou.		450
luxur. — Remejou.		453
avi. — Remejou.		457
drouc-preseguerez. — Remejou.		461
gourmandis. — Remejou.		466
coler hac al leou-douet. — Remejou.		473
diegui. — Remejou.		479

Oñç an Anaon, d'ar Matinesou.	484
Pros <i>Dies ira</i>	491
Oñç an Anaon, d'ar Gousperou.	492
Gousperou ar zul.	496
ar Verc'hes.	502
Antifonennou d'ar Verc'hes.	505

Commun ar Zænt.

Gousperou an Ebestel.	506
ar Verzerien.	510
ar C'hoessour.	514
ar Guerc'hezet ha Groaguez santel.	513

Gousperou ar Bloas.

Epad an Arvent.	514
Gouel an Nedelec.	515
ar Rouanez.	516
an Hano zantel a Jesus.	517
Epad ar C'horais.	<i>ibid.</i>
Peden <i>Stabat Mater</i>	518
Gousperou sant Paul, escop.	519
Evit amzer ar Bassion.	520
Evit Gouëliou Fasq.	521

Evit sul ar C'hasimodo.	522
Gouel sant Briec.	523
an Ascension.	<i>ibid.</i>
ar Pantecost.	524
an Drindet.	525
ar Sacramant.	<i>ibid.</i>
sant Ian-Badezour.	528
sant Per ha sant Paul.	529
Calon sacr a Jesus.	530
Beleguiach ar Zalver.	531
an oll Zænt.	532
an oll Esquibien, etc.	<i>ibid.</i>
ar Relegon.	533
an Dedy.	536
sant Caourintin.	<i>ibid.</i>
Cantic <i>Te Deum</i>	537
Cantic an ælez, <i>Gloria in excelsis</i>	539
Symbolen a Nicee.	<i>ibid.</i>
Seiz Psalm a binigen.	540
Litanion ar Zænt.	546
Jesus.	551
ar Verc'hes.	554
Peden d'ar Verc'hes, <i>Sub tuum presidium</i>	556
<i>Memorare</i>	<i>ibid.</i>

FIN.

